

Interreg

Sofinancira
EVROPSKA UNIJA
Sufinancira
EUROPSKA UNIJA

Slovenija – Hrvatska

I-PRODER

Interreg program Slovenija-Hrvatska 2021. – 2027.

Interreg program Slovenija – Hrvatska 2021 – 2027

SIHR00173 – I-PRODER

Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetskog siromaštva Analitično poročilo stanja in ogroženosti z energetske revščino

Isporučevina D.1.3.1

Dosežek D.1.3.1

Datum: 12.08.2025.

Odgovorni partner: / Odgovorni partner: Lokalna energetska agentura
Spodnje Podravje

Verzija: / Različica: 5

Razina diseminacije: / Raven diseminacije: Javno

Tip: / Vrsta: Dokument

Izjava o sufinanciranju / Izjava o sofinanciranju

Izrada dokumenta podržana je projektom I-PRODER, kojeg sufinancira Europska Unija u okviru INTERREG programa Slovenija – Hrvatska 2021. – 2027. /

Nastanek dokumenta je podprl projekt I-PRODER, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru programa INTERREG Slovenija – Hrvaška 2021 – 2027.

Izjava o odricanju odgovornosti / Izjava o zavrnutvi odgovornosti

Sadržaj ovog dokumenta odražava isključivo mišljenje autora i ni na koji način ne odražava mišljenje Upravljačkih tijela programa i Europske unije. /

Vsebina tega dokumenta odraža izključno mnenje avtorja in nikakor ne odraža mnenja organov upravljanja programa in Evropske unij

SADRŽAJ

1. Sažetak.....	15
2. Informacije o projektu.....	16
2.1 Uvod	16
2.2 Opis operacije.....	16
3. Opće geografske karakteristike područja	17
3.1 Predstavljane regije Podravje	17
3.1.1 Veličina područja (km ²).....	18
3.1.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda	22
3.1.3 Degradacija prostora – stanje voda	24
3.1.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom	24
3.1.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije.....	26
3.2. Predstavljane Pomurske regije.....	27
3.2.1 Veličina područja (km ²).....	28
3.2.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda	29
3.2.3 Degradacija prostora – stanje voda	30
3.2.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom	31
3.2.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije.....	31
3.3. Predstavljane Međimurske županije.....	32
3.3.1 Veličina područja (km ²).....	34
3.3.2 Strukturni potencijali područja - Poljoprivreda.....	35
3.3.3 Degradacija prostora – stanje voda	37
3.3.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom	38
3.3.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije.....	40
3.4. Predstavljane Varaždinske županije	41
3.4.1 Veličina područja (km ²).....	42
3.4.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda	43
3.4.3 Degradacija prostora – stanje voda	44
3.4.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom	45
3.4.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije.....	45
4. Opće demografske karakteristike područja	46
4.1 Regija Podravje – osnovne informacije.....	46
4.1.1 Indeks starenja	49
4.1.2 Obrazovna struktura stanovništva	51
4.1.3 Obrazovanje.....	52
4.1.4 Ranjive skupine.....	53

4.1.5 Stopa nezaposlenosti	55
4.2 Regija Pomurje – osnovne informacije	57
4.2.1 Indeks starenja	59
4.2.2 Obrazovna struktura stanovništva	59
4.2.3 Obrazovanje.....	60
4.2.4 Ranjive skupine.....	61
4.2.5 Stopa nezaposlenosti	62
4.3 Međimurska županija – osnovne informacije	63
4.3.1 Indeks starenja	65
4.3.2 Obrazovna struktura stanovništva	65
4.3.3 Obrazovanje.....	67
4.3.4 Ranjive skupine.....	67
4.3.5 Stopa nezaposlenosti	70
4.4 Varaždinska županija – osnovne informacije.....	71
4.2.1 Indeks starenja	74
4.2.2 Obrazovna struktura stanovništva	75
4.2.3 Obrazovanje.....	76
4.2.4 Ranjive skupine.....	76
4.2.5 Stopa nezaposlenosti	77
5. Definicija energetske siromaštva.....	79
6. Analiza stvarnog stanja na širem području	80
6.1 Energetske siromaštvo u Europi.....	80
6.2 Energetske siromaštvo u Sloveniji	80
6.3 Energetske siromaštvo u Hrvatskoj.....	81
6.4 Energetske siromaštvo u Podravju	82
6.5 Energetske siromaštvo u Pomurju.....	82
6.6 Energetske siromaštvo u Međimurskoj županiji.....	82
6.7 Energetske siromaštvo u Varaždinskoj županiji	83
7. Energetske siromaštvo na području SLO-HR	84
7.1 Energetske siromaštvo po pojedinim općinama i županijama.....	84
7.1.1 Podravska regija	84
7.1.2 Pomurska regija.....	101
7.1.3 Međimurska županija	119
7.1.4 Varaždinska županija.....	132
7.2. Stanje građevinskog sektora na području Podravja, Pomurja, Međimurske i Varaždinske županije.....	141

7.2.1 Podravska regija	141
7.2.2 Pomurska regija	162
7.2.3 Međimurska županija	175
7.2.4 Varaždinska županija	177
7.3. Prihodi kućanstva na području Podravja, Pomurja, Međimurske i Varaždinske županije	179
7.3.1 Podravska regija	179
7.3.2 Pomurska regija	180
7.3.3 Međimurska županija	181
7.3.4 Varaždinska županija	181
8. Zaključci	183
1. Povzetek	185
2. Informacije o projektu	186
2.1 Uvod	186
2.2 Opis operacije	186
3. Splošne geografske značilnosti območja	187
3.1 Predstavitev regije Podravja	187
3.1.1 Velikost območja (km ²)	188
3.1.2 Strukturne danosti območja - Kmetijstvo	192
3.1.3 Degradacija prostora – stanje voda	193
3.1.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki	194
3.1.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije	195
3.2. Predstavitev Pomurske regije	197
3.2.1 Velikost območja (km ²)	198
3.2.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo	199
3.2.3 Degradacija prostora – stanje voda	200
3.2.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki	200
3.2.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije	201
3.3. Predstavitev Međimurske županije	202
3.3.1 Velikost območja (km ²)	204
3.3.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo	204
3.3.3 Degradacija prostora – stanje voda	206
3.3.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki	208
3.3.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije	209
3.4. Predstavitev Varaždinske županije	210
3.4.1 Velikost območja (km ²)	211

3.4.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo	212
3.4.3 Degradacija prostora – stanje voda	213
3.4.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki	214
3.4.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije.....	214
4. Splošne demografske značilnosti območja	215
4.1 Regija Podravje – osnovne informacije.....	215
4.1.1 Indeks staranja	217
4.1.2 Izobrazbena struktura prebivalstva	221
4.1.3 Izobraževanje.....	222
4.1.4 Ranljive skupine.....	222
4.1.5 Stopnja brezposelnosti.....	225
4.2 Pomurska regija – osnovne informacije	227
4.2.1 Indeks staranja	229
4.2.2 Izobrazbena struktura prebivalstva	229
4.2.3 Izobraževanje.....	230
4.2.4 Ranljive skupine.....	231
4.2.5 Stopnja brezposelnosti.....	232
4.3 Medžimurska županija – osnovne informacije	233
4.3.1 Indeks staranja	235
4.3.2 Izobrazbena struktura prebivalstva	235
4.3.3 Izobraževanje.....	237
4.3.4 Ranljive skupine.....	238
4.3.5 Stopnja brezposelnosti.....	240
4.4 Varaždinska županija – osnovne informacije.....	242
4.4.1 Indeks staranja	244
4.4.2 Izobrazbena struktura prebivalstva	245
4.4.3 Izobraževanje.....	246
4.4.4 Ranljive skupine.....	246
4.4.5 Stopnja brezposelnosti.....	247
5. Definicija energetske revščine	249
6. Analiza dejanskega stanja širše	250
6.1 Energetska revščina v Evropi	250
6.2 Energetska revščina v Sloveniji	250
6.3 Energetska revščina na Hrvaškem	251
6.4 Energetska revščina v Podravju	252

6.5 Energetska revščina v Pomurju	252
6.6 Energetska revščina v Medžimurski županiji	253
6.7 Energetska revščina v Varaždinski županiji.....	253
7. Energetska revščina na območju SLO-HR.....	255
7.1 Energetska revščina po posameznih občinah oz. županijah.....	255
7.1.1 Podravska regija	255
7.1.2 Pomurska regija.....	273
7.1.3 Medžimurska županija.....	291
7.1.4 Varaždinska županija.....	304
7.2. Stanje stavbnega sektorja na območju Podravja, Pomurja, Medžimurske in Varaždinske županije.....	314
7.2.1 Podravska regija	314
7.2.2 Pomurska regija.....	335
7.2.3 Medžimurska županija.....	349
7.2.4 Varaždinska županija.....	351
7.3. Prihodki gospodinjstev na območju Podravja, Pomurja, Medžimurske in Varaždinske županije.....	353
7.3.1 Podravska regija	353
7.3.2 Pomurska regija.....	354
7.3.3 Medžimurska županija.....	355
7.3.4 Varaždinska županija.....	355
8. Zaključki	357

POPIS SLIKA/SEZNAM SLIK

Slika 1: Občine Podravja.....	188
Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in površina njiv, Slovenija 2020	192
Slika 3: Občine Pomurja	197
Slika 4: Gradovi i općine Međimurske županije	203
Slika 5: Varaždinska županija teritorijalno administrativni ustroj gradovi i općine	Error!
Slika 6: Gostota prebivalstva v Sloveniji.....	216

POPIS TABLICA/SEZNAM TABEL

Tabela 1: Osebna izkaznica Regije, leto 2024.....	188
---	-----

Tabela 2: Velikost območja Podravja.....	191
Tabela 3: Skupna in kmetijska zemljišča.....	193
Tabela 4: Komunalni odpadki po regijah, primerjava leto 2022 z 2023.....	195
Tabela 5: Velikost območja Pomurja, število prebivalcev in število naselij za leto 2023	198
Tabela 6: Kmetijska zemljišča območja Pomurja po rabi zemljišč, površina v ha za leto 2020..	199
Tabela 7: Veličina područja:Međimurje.....	204
Tabela 8:Količina otpada u kg po stanovniku te stopa odvojenog otpada po JLS u Međimurskoj županiji za 2023. godinu	208
Tabela 9: Veličina Varaždinske županije po površini, broju stanovnika i broju naselja	211
Tabela 10: Število in gostota prebivalcev v Podravju po občinah	215
Tabela 11: Število in gostota prebivalcev v Podravju ločeno po starosti in občinah, leto 2023 .	216
Tabela 12: Indeks staranja	218
Tabela 13: Število in gostota prebivalcev v Podravju ločeno po starosti in občinah (2023)	219
Tabela 14: Izobrazbena struktura prebivalstva po občinah, podatki ta leto 2023.....	221
Tabela 15:Število otrok vključenih v osnovne šole (redni in prilagojen program).....	222
Tabela 16: Ranljive skupine, institucije in programi.....	223
Tabela 17:Delež registriranih brezposelnih oseb po starosti, stopnji izobrazbe na ravni občin, leto 2023.....	225
Tabela 18: Število in gostota prebivalcev v Pomurju po občinah za leto 2023.....	227
Tabela 19: Število in gostota prebivalcev v Pomurju ločeno po starosti in občinah za leto 2023	228
Tabela 20: Izobrazbena struktura prebivalstva v Pomurju, starost prebivalstva 15 let in več, za leto 2023.....	229
Tabela 21: Delež registriranih brezposelnih oseb v Pomurju po starosti in stopnji izobrazbe na ravni občin za december 2023	232
Tabela 22: Broj stanovnika i gustoća naseljenosti po gradovima/općinama u Međimurskoj županiji.....	233
Tabela 23: Udio stanovništva i gustoća naseljenosti u Međimurskoj županiji, prema dobi po gradovima/općinama.....	234
Tabela 24: Prikaz indeksa starenja u 2011. i 2021. godini	235
Tabela 25: Obrazovna struktura stanovništva, dob stanovništva 15 i više godina	236
Tabela 26:Udio registriranih nezaposlenih osoba Međimurske županije prema dobi i razinama obrazovanja u prosincu 2023. godine	241
Tabela 27: Broj stanovnika i gustoća naseljenosti u Varaždinskoj županiji.....	242
Tabela 28: Udio stanovništva i gustoća naseljenosti prema dobi po gradovima/općinama	243
Tabela 29: Prosječna dob stanovništva u Varaždinskoj županiji.....	244

Tabela 30: Prikaz indeksa starenja u 2011. i 2021. godini	244
Tabela 31: Obrazovna struktura stanovništva, dob stanovništva 15 i više godina	245
Tabela 32: Stopa nezaposlenosti prema dobi i prema stupnju obrazovanja	248
Tabela 33: Broj stambenih jedinica na području grada/općine u Međimurskoj županiji	349
Tabela 34: Broj stambenih jedinica na području grada/općine	351

POPIS GRAFOVA/SEZNAM GRAF

Graf 1: Iskorištenost poljoprivrednih površina po općinama/gradovima u ha	206
Graf 2: Poljoprivredne površine po gradu/općini u Varaždinskoj županiji	213
Graf 3: Indeks staranja po statističkih regijah v grafu, 2023	218
Graf 4: Energetska revščina v primerjavi s št. gospodinjstev	256
Graf 5: Delež energetske revščine po občinah	256
Graf 6: Energetska revščina po naseljih - Občina Benedikt	257
Graf 7: Energetska revščina po naseljih - občina Cerkvenjak	257
Graf 8: Energetska revščina po naseljih - občina Cirkulane	258
Graf 9: Energetska revščina po naseljih - občina Destrnik	258
Graf 10: Energetska revščina po naseljih - Občina Dornava	259
Graf 11: Energetska revščina po naseljih - občina Gorišnica	259
Graf 12: Energetska revščina po naseljih - občina Hajdina	260
Graf 13: Energetska revščina po naseljih - občina Juršinci	260
Graf 14: Energetska revščina po naseljih - Občina Kidričevo	261
Graf 15: Energetska revščina po naseljih - Občina Lenart	261
Graf 16: Energetska revščina po naseljih - Občina Majšperk	262
Graf 17: Energetska revščina po naseljih - Občina Makole	262
Graf 18: Energetska revščina po naseljih - Občina Markovci	263
Graf 19: Energetska revščina po naseljih - Občina Oplotnica	263
Graf 20: Energetska revščina po naseljih - Občina Ormož	263
Graf 21: Energetska revščina po naseljih - Občina Podlehnik	264
Graf 22: Energetska revščina po naseljih - Občina Poljčane	265
Graf 23: Energetska revščina po naseljih - Občina Ptuj	265
Graf 24: Energetska revščina po naseljih - Občina Slovenska Bistrica	266
Graf 25: Energetska revščina po naseljih - Občina Središče ob Dravi	268
Graf 26: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveta Ana	268
Graf 27: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveta Trojica	268

Graf 28: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Andraž.....	269
Graf 29: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Jurij.....	269
Graf 30: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Tomaž.....	270
Graf 31: Energetska revščina po naseljih - Občina Trnovska vas	270
Graf 32: Energetska revščina po naseljih - Občina Videm	271
Graf 33: Energetska revščina po naseljih - Občina Zavrč	272
Graf 34: Energetska revščina po naseljih - Občina Žetale	272
Graf 35: Energetska revščina po MČ in naseljih - Občina Maribor	273
Graf 36: Energetska revščina po občinah RKS OZ Maribor	273
Graf 37: Prikaz deleža gospodinjstev, ki se že spopadajo z energetske revščine po posameznih občinah v Pomurju.....	274
Graf 38: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Apače	276
Graf 39: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Beltinci.....	276
Graf 40: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Cankova	277
Graf 41: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Črenšovci	277
Graf 42: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Dobrovnik/Dobronak.....	278
Graf 43: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Gornja Radgona.....	278
Graf 44: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Gornji Petrovci.....	279
Graf 45: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Grad.....	279
Graf 46: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Hodoš/Hodos	280
Graf 47: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Kobilje	280
Graf 48: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Križevci	281
Graf 49: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Kuzma	281
Graf 50: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Lendava/Lendva.....	282
Graf 51: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Ljutomer.....	283
Graf 52: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Moravske Toplice	284
Graf 53: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Murska Sobota	285
Graf 54: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Puconci.....	286
Graf 55: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Radenci	287
Graf 56: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Razkrižje.....	287
Graf 57: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Rogašovci.....	288
Graf 58: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Sveti Jurij ob Ščavnici.....	288
Graf 59: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Šalovci	289
Graf 60: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Tišina	289

Graf 61: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Turnišče.....	290
Graf 62: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Velika Polana.....	290
Graf 63: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Veržej.....	291
Graf 64: Grafički prikaz potrošnje električne energije po kućanstvu.....	291
Graf 65: Grafički prikaz potrošnje vode po kućanstvima.....	293
Graf 66: Grafički prikaz potrošnje toplinske energije po kućanstvima.....	294
Graf 67: Grafički prikaz objekata po godini izgradnje.....	294
Graf 68: Grafički prikaz prisustva vlage u podovima, zidovima ili temeljima.....	295
Graf 69: Osnovni energent grijanja u energetske siromašnim kućanstvima.....	295
Graf 70: Toplinska ugodnost u stanu/kući po ljeti.....	296
Graf 71: Toplinska ugodnost u stanu/kući po zimi.....	296
Graf 72: Postotak prihoda koji kućanstvo izdvaja za energente.....	298
Graf 73: Kašnjenje u plaćanju računa za režije.....	298
Graf 74: Udio stanovništva koji prima jednokratnu pomoć iz proračuna općina i gradova u Međimurskoj županiji.....	299
Graf 75: Iznos sredstava za troškove ogrjeva korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini u općinama i gradovima na području Međimurske županije.....	300
Graf 76: Iznos sredstava za troškove ogrjeva po stanovniku po općinama i gradovima na području Međimurske županije.....	302
Graf 77: Broj korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije.....	302
Graf 78: Udio kućanstava koja primaju pakete humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije.....	304
Graf 79: Grafički prikaz potrošnje električne energije po kućanstvu.....	305
Graf 80: Grafički prikaz potrošnje vode po kućanstvima.....	306
Graf 81: Grafički prikaz potrošnje toplinske energije po kućanstvima.....	307
Graf 82: Grafički prikaz objekata po godini izgradnje.....	307
Graf 83: Grafički prikaz prisustva vlage u podovima, zidovima ili temeljima.....	308
Graf 84: Osnovni sustav grijanja u kućanstvima.....	309
Graf 85: Toplinska ugodnost u stanu/kući po ljeti.....	309
Graf 86: Toplinska ugodnost u stanu/kući po zimi.....	310
Graf 87: Postotak prihoda koji kućanstvo izdvaja za energente.....	310
Graf 88: Grafički prikaz udjela kućanstava koji kasne s plaćanjem računa.....	311
Graf 89: Iznos sredstava za ogrijev korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini po gradovima i općinama na području Varaždinske županije.....	311

Graf 90: Iznos sredstava za ogrijev po stanovniku	312
Graf 91: Broj Korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području djelovanja GDCK Varaždin.....	313
Graf 92: Udio kućanstava koja primaju pakete humanitarne pomoći GDCK Varaždin po općinama i gradovima.....	314
Graf 93: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje - Benedikt.....	315
Graf 94: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Cerkljenjak.....	315
Graf 95: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Cirkulane	316
Graf 96: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Destrnik	316
Graf 97: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Dornava.....	317
Graf 98: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Duplek	317
Graf 99: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Gorišnica.....	318
Graf 100: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Hajdina.....	318
Graf 101: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Hoče - Slivnica.....	319
Graf 102: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Juršinci.....	319
Graf 103: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Kidričevo.....	320
Graf 104: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Kungota	320
Graf 105: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Lenart.....	321
Graf 106: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Lovrenc na Pohorju	321
Graf 107: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Majšperk	322
Graf 108: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Makole.....	322
Graf 109: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Maribor.....	323
Graf 110: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Markovci	323
Graf 111: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Miklavž na Dravskem polju.....	324
Graf 112: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Oplotnica.....	324
Graf 113: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ormož.....	325
Graf 114: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Pesnica.....	325
Graf 115: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Podlehnik.....	326
Graf 116: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Poljčane	326
Graf 117: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ptuj	327
Graf 118: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Rače – Fram	327
Graf 119: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ruše	328
Graf 120: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Selnica ob Dravi	328
Graf 121: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Slovenska Bistrica.....	329

Graf 122: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Središče ob Dravi.....	329
Graf 123: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Starše.....	330
Graf 124: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveta Ana	330
Graf 125: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveta Trojica v Slov. goricah	331
Graf 126: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Andraž v Slov. goricah.....	331
Graf 127: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Jurij v Slov. goricah.....	332
Graf 128: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Tomaž	332
Graf 129: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Šentilj.....	333
Graf 130: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Trnovska vas	333
Graf 131: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Videm	334
Graf 132: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Zavrč.....	334
Graf 133: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Žetale.....	335
Graf 134: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Pomurju	335
Graf 135: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Apače	336
Graf 136: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Beltinci.....	336
Graf 137: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Cankova.....	337
Graf 138: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Črenšovci	337
Graf 139: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Dobrovnik/Dobronak.....	338
Graf 140: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Gornja Radgona.....	338
Graf 141: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Gornji Petrovci	339
Graf 142: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Grad	339
Graf 143: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Hodoš/Hodos.....	340
Graf 144: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Kobilje	340
Graf 145: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Križevci.....	341
Graf 146: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Kuzma	341
Graf 147: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Lendava/Lendva.....	342
Graf 148: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Ljutomer	342
Graf 149: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Moravske Toplice	343
Graf 150: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Mursk Sobota	343
Graf 151: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Odranci	344
Graf 152: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Puconci	344
Graf 153: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Radenci.....	345
Graf 154: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Razkrižje	345
Graf 155: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Rogašovci.....	346

Graf 156: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Sveti Jurij ob Ščavnici	346
Graf 157: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Šalovci	347
Graf 158: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Tišina	347
Graf 159: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Turnišče	348
Graf 160: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Velika Polana	348
Graf 161: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Veržej	349
Graf 162: Postotak stambenih objekata u odnosu na godinu izgradnje na području Međimurske županije	350
Graf 163: Udio stambenih zgrada u odnosu na godinu izgradnje u Republici Hrvatskoj	352
Graf 164: Mesečna bruto plaća za leto 2023	353
Graf 165: Povprečna mesečna bruto plaća v Pomurju za leto 2023	354
Graf 166: Prosječne mjesečne bruto plaće u € u Međimurskoj županiji za 2023. godinu	355
Graf 167: Prosječne mjesečne bruto plaće u Varaždinskoj županiji za 2023. godinu	356

1. Sažetak

Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetske siromaštva, pripremljeno u okviru projekta I-PRODER, bavi se energetske siromaštvom, u kojem kućanstvo nema osiguran pristup cjenovno dostupnim, odgovarajućim i pouzdanim izvorima energije. Radi se o važnom socio-ekonomskom problemu koji pogađa približno 20 % kućanstava u područjima Podravine i Pomurja u Sloveniji te Međimursku i Varaždinsku županiju u Hrvatskoj. Energetsko siromaštvo povezano je s niskim dohotkom, visokim troškovima energenata (više od 10 % dohotka), stanovanjem u energetski neučinkovitim zgradama te prisutnošću konstrukcijskih nedostataka.

U okviru projekta pripremljena je zajednička definicija koja se temelji na analizama statističkih podataka i energetske pregleda kućanstava. Definiranje i analiza predstavljaju važne korake za daljnje rješavanje izazova, kako na slovenskoj, tako i na hrvatskoj strani granice.

Za postizanje rezultata analizirani su statistički podaci koji se među državama donekle razlikuju. U Sloveniji su za procjenu energetske siromaštva u obje regije analizirani podaci o broju primatelja prehrambenih i drugih osnovnih paketa Crvenog križa Slovenije, koji služe kao posredni pokazatelj energetske ranjivosti. U Hrvatskoj su provedeni energetske pregledi, pri čemu se analiziralo stvarno stanje energetske učinkovitosti i potrošnje energije. Na temelju toga dobiven je prikaz stanja na terenu. Osim toga, analizirani su i podaci o primanjima koja kućanstva ostvaruju putem jednokratne pomoći općina i gradova te humanitarne pomoći Crvenog križa.

U Podravskoj regiji bilježi se iznadprosječna stopa rizika od siromaštva i viši indeks starenja od slovenskog prosjeka. Procjenjuje se da je u 2024. godini energetski siromašno bilo 10 % kućanstava, što je značajno iznad državnog prosjeka od 7,2 %. Razlike među općinama su velike, pri čemu Kungota bilježi najniži udio (2,46 %), a Dornava najviši (30,84 %). Pomurska regija izdvaja se s najvišim indeksom starenja i najvišom stopom nezaposlenosti u Sloveniji te s najnižim raspoloživim dohotkom po stanovniku. Također, razlike u energetske siromaštvu među općinama su ovdje drastične te se kreću od 2,01 % u Velikoj Polani do 27,27 % u Hodošu, pri čemu čak 18 općina premašuje slovenski prosjek.

U Hrvatskoj, u Međimurskoj županiji, energetske pregledi u 50 ranjivih kućanstava otkrili su kritično stanje: 92 % kućanstava ima visoku potrošnju toplinske energije, 82 % koristi drva u zastarjelim pećima, 52 % ima problema s vlagom, a 58 % kasni s plaćanjem računa. U Varaždinskoj županiji pregledi, većinom u socijalnim stanovima, pokazali su da je, prema potrošnji topline, energetski siromašno između 46 % i 74 % kućanstava, dok 8 % kućanstava za energente troši više od polovice svojeg dohotka. Također, 66 % kućanstava povremeno kasni s plaćanjem računa.

Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetske siromaštva pokazuje da je energetsko siromaštvo u sve četiri regije ozbiljan problem, uzrokovan niskim dohotkom, energetske neučinkovitim zgradama i visokim troškovima energenata. Za rješavanje ovog problema potrebna je kombinacija socijalnih mjera, sustavnih energetske obnova zgrada i poboljšanja pristupa održivim izvorima energije, pri čemu je ključno učinkovita suradnja općina, državnih institucija i lokalnih zajednicama na obje strane granice.

2. Informacije o projektu

2.1 Uvod

Analitičko izvješće o stanju i riziku od energetske siromaštva pripremljeno je u okviru projekta I-PRODER, koji sufinancira Europska unija u okviru programa Interreg Slovenija–Hrvatska 2021.–2027. Izvješće se fokusira na jedan od značajnijih prekograničnih izazova – energetske siromaštvo, koje prema procjenama pogađa približno petinu kućanstava na programskom području. Ovaj se fenomen očituje u nemogućnosti osiguravanja adekvatnog grijanja, hlađenja i drugih osnovnih energetske potreba, a izravno je povezan s nižim prihodima, lošijom energetske učinkovitošću zgrada i sve višim cijenama energenata.

Energetske siromaštvo nije samo gospodarski, već i socijalni i zdravstveni problem, jer utječe na kvalitetu stanovanja, pogoršava zdravlje stanovnika te povećava rizik od socijalne isključenosti. Najviše su pogođeni stariji, kućanstva s jednim članom, obitelji s jednim roditeljem te socijalno ugroženi, koji imaju najmanje mogućnosti za ulaganja u energetske obnovu i suvremene tehnologije.

Glavni cilj projekta I-PRODER je unaprijediti znanje i svijest o energetske siromaštva te ojačati suradnju među donositeljima odluka, institucijama i stanovnicima. Projekt nastoji oblikovati realne polazišne osnove za djelovanje, prikupljanjem podataka s terena, analizom stanja u općinama i regijama te prepoznavanjem kućanstava koja su već energetske siromašna ili su izložena riziku od siromaštva u skorijoj budućnosti.

Budući da je energetske siromaštvo višeslojan izazov, nije ga moguće rješavati samo jednom vrstom mjera. Potrebna je kombinacija socijalnih mehanizama potpore, energetske obnove zgrada, pristupa suvremenim tehnologijama i prilagođenih lokalnih rješenja. Svrha izvješća je stoga osigurati stručnu podlogu za oblikovanje ciljne politike i programa koji će smanjiti razinu energetske siromaštva, povećati socijalnu uključenost i dugoročno poboljšati kvalitetu života stanovnika s obje strane granice.

2.2 Opis operacije

Zajednički izazov koji projekt rješava s prekograničnom suradnjom je unapređenje znanja i svijesti donositelja odluka te povećanje suradnje između donositelja odluka i „terena“ na području sprječavanja i uklanjanja energetske siromaštva kućanstava. Procjene koje povezuju energetske siromaštvo sa stupnjem rizika socijalne isključenosti i vlastita projekcija, naime, pokazuju da se s energetske siromaštvom suočava oko 20 % kućanstava na programskom području. Programsko područje se, naime, u posljednje vrijeme suočava s rastom cijena energije i energenata, što dodatno doprinosi povećanju problema energetske siromaštva. Stanje na terenu zahtijeva djelovanje. Za područje energetske siromaštva potrebno je postaviti realne polazišne osnove; prikupiti podatke na terenu i definirati stupanj kućanstava koja se već suočavaju te stupanj onih koja će se uskoro suočiti s energetske siromaštvom. Energetske siromaštvo je, naime, višeslojni problem i izazov, za kojeg je potrebna suradnja ključnih aktera i donositelja odluka koji mogu konkretno djelovati. S druge strane, potrebno im je pripremiti polazišne osnove za djelovanje i ukazati na moguća rješenja.

3. Opće geografske karakteristike područja

3.1 Predstavljanje regije Podravje

Podravje je povijesna i geografska regija u sjeveroistočnoj Sloveniji, poznata po raznolikom krajoliku, bogatoj povijesti i kulturnoj baštini. Geografski se proteže uz rijeku Dravu i uključuje dio istočnih Alpa, što utječe na klimu i karakteristike regije.

Podravje je jedna od dvanaest statističkih regija u Sloveniji, smještena u sjeveroistočnom dijelu zemlje uz granicu s Austrijom. Ime regije potječe od rijeke Drave, koja teče kroz središnji dio regije i ima važnu geografsku, gospodarsku i kulturnu ulogu. Podravje predstavlja kombinaciju urbanog i ruralnog okruženja, bogatu kulturnu baštinu, raznolik krajolik i razvijeno gospodarstvo. Raznolikost područja omogućuje isprepletanje gospodarskih djelatnosti, turizma i održivog razvoja. Regija je jedno od važnijih središta Slovenije.

Podravska regija smještena je na istočnom dijelu zemlje i peta je najveća statistička regija sa površinom od 2.170 km². Prirodno-geografski, jedna je od najraznolikijih regija. U 2023. godini u Podravju je živjelo 323.753 stanovnika, što čini 15,5 % stanovništva Slovenije. Gustoća naseljenosti iznosila je 152 stanovnika/km².

Prema statističkim podacima, stopa rizika od siromaštva u usporedbi s 2022. godinom, kada je iznosila 12,7 %, porasla je za 0,6 %. To znači da je u 2023. godini ispod praga rizika od siromaštva živjelo približno 13.000 osoba više nego prethodne godine. Podravska regija nalazi se pri vrhu ljestvice siromaštva u Sloveniji. U 2023. godini stanovnici ove regije iskazali su manju zadovoljstvo životom u usporedbi s ostatkom Slovenije.

Cijela regija Podravje podijeljena je na:

- Dravsko i Ptujsko polje – ravničarski dio, izrazito razvijena poljoprivreda
- Pohorje, Kozjak – šumoviti i brdoviti zapadni dio
- Slovenske gorice i Haloze – brežuljkasta vinogradarska područja na sjeveru i istoku

Regija graniči s tri regije: Koroško, Savinjsko i Pomursko te s dvije susjedne države – na sjeveru s Austrijom i na jugu s Hrvatskom.

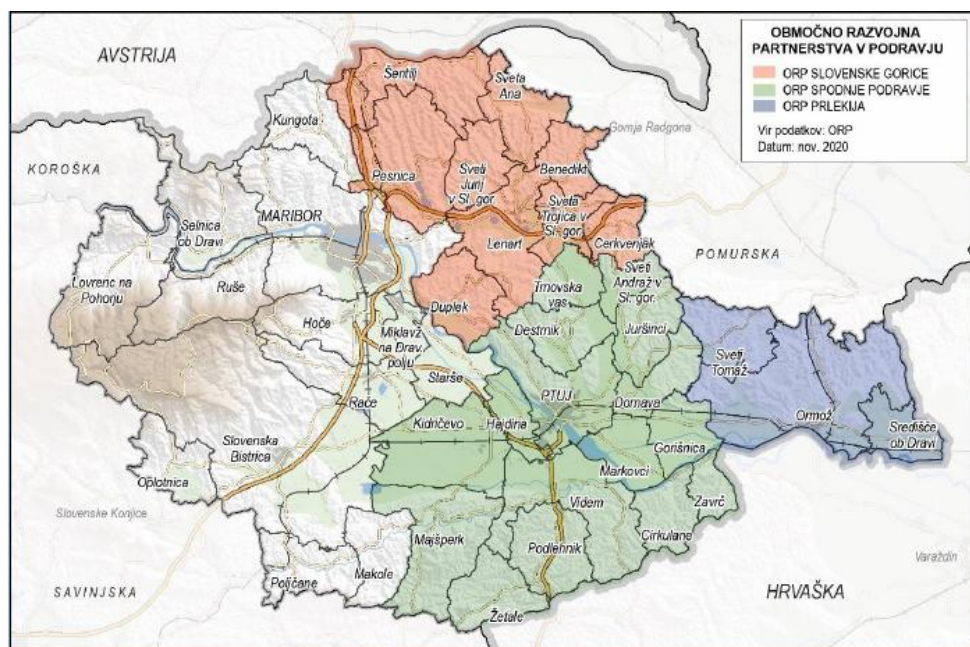
Podravje se sastoji od 39 općina i 2 grada, što je najviše među svim regijama u Sloveniji: Benedikt, Cerkvenjak, Cirkulane, Destrnik, Dornava, Duplek, Gorišnica, Hajdina, Hoče-Slivnica, Juršinci, Kidričevo, Kungota, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Majšperk, Makole, Maribor, Markovci, Miklavž na Dravskom polju, Oplotnica, Ormož, Pesnica, Podlehnik, Poljčane, Ptuj, Rače – Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Središče ob Dravi, Starše, Sveta Ana, Sveta Trojica v Slov. goricah, Sveti Andraž v Slov. goricah, Sveti Tomaž, Šentilj, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale.

Regija ima dva grada: Maribor i Ptuj. Maribor je najvažniji i najveći grad regije te drugo najveće slovensko mjesto. Ptuj je najstariji grad u Sloveniji i važan je zbog svoje povijesti. Područje između Ptuja i Maribora, koje je pretežno ravničarsko, najrazvijenije je i najnaseljenije. Uz ta dva grada, važnija urbana središta su još Slovenska Bistrica, Lenart, Ormož i Ruše. Svaka općina ima prosječno 10 do 16 naselja, a ukupno u cijeloj regiji ima 697 naselja. U većini slučajeva riječ je o urbanom okruženju s oslabljenom gustoćom naseljenosti, posebice u područjima koja graniče s Hrvatskom (Haloze) i Austrijom. U Halozama se zbog slabije prometne pristupačnosti nisu razvila veća lokalna središta.

Značajke teritorija snažno utječu na korištenje prostora. Ravnine su namijenjene urbanizaciji i poljoprivredi, brežuljci vinogradarstvu i turizmu, a brdovita područja šumarstvu i sportskim

aktivnostima. Prirodni resursi, poput rijeka, vinogradarskih područja i šuma, stvaraju temelje za lokalni razvoj i specifični regionalni identitet.

Podravje je stoga regija s raznolikim reljefom, koja uključuje brežuljke i brda, plodna polja te važne vodne resurse.

Slika 1: Općine/gradovi Podravja (izvor: Regionalni razvojni program Podravja 2021 -2027)

Tabela 1: Osobna iskaznica regije, godina 2024. (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Površina (km ²)	2.170	Osobe ispod praga rizika od siromaštva (%)	17,3
Stanovništvo	323.034	Regionalni BDP (EUR/stanovniku)	14.945
Prirodni prirast	-119	Poduzeća	25.312
Ukupni migracijski prirast	135	Prihodi od turizma	226.576
Osnovnoškolci	24.065	Noćenja turista	500.290
Srednjoškolci	10.995	Osobni automobili (na 1.000 stanovnika)	500
Studenti	12.022	Stanovi	138.703
Radno aktivno stanovništvo	119.013	Prosječna površina stanovanja (m ²)	78,4
Registrirane nezaposlene osobe	20.061	Broj poljoprivrednih gospodarstava	11.427
Stupanj registrirane nezaposlenosti (%)	14,4	Poljoprivredna zemljišta u uporabi (ha)	79.485
Prosječna mjesečna bruto plaća (EUR)	1.405	Nastali komunalni otpad (kg/stanovniku)	431

3.1.1 Veličina područja (km²)

Podravska regija ima površinu od 2.170 km². Sastoji se od 39 općina i 2 grada te ukupno 697 naselja. Svaka općina ima u prosjeku od 10 do 16 naselja. Najveći među njima je Grad Maribor.

Općine u regiji i naselja:

- Općina Benedikt obuhvaća 13 naselja: Benedikt, Drvanja, Ihova, Ločki Vrh, Negovski Vrh, Obrat, Spodnja Bačkova, Spodnja Ročica, Stara Gora, Sveti Trije Kralji v Slovenskih Goricah, Štajngrova, Trotkova, Trstenik

- Općina Cerkljenjak obuhvaća 15 naselja: Andrenci, Brengova, Cenkova, Cerkljenjak, Cogetinci, Čagona, Grabonoški Vrh, Ivanjski Vrh, Kadrenci, Komarnica, Peščeni Vrh, Smolinci, Stanetinci, Vanetina, Župetinci
- Općina Cirkulane obuhvaća 13 naselja: Brezovec, Cirkulane, Dolane, Gradišča, Gruškovec, Mali Okič, Medribnik, Meje, Paradiž, Pohorje, Pristava, Slatina, Veliki Vrh
- Općina Destrnik obuhvaća 17 naselja: Desenci, Destrnik, Dolič, Drstelja, Gomila, Gomilci, Janežovci, Janežovski Vrh, Jiršovci, Ločki Vrh, Levanjci, Placar, Strmec pri Destrniku, Svetinci, Vintarovci, Zasadi i Zgornji Velovlek
- Općina Dornava obuhvaća 12 naselja: Bratislavci, Brezovci, Dornava, Lasigovci, Mezgovci ob Pesnici, Polenci, Polenšak, Prerad, Slomi, Strejaci, Strmec pri Polenšaku, Žamenc
- Općina Duplek obuhvaća 10 naselja: Ciglenice, Dvorjane, Jablanice, Spodnja Korena, Spodnji Duplek, Vurberk, Zgornja Korena, Zgornji Duplek, Zimica, Žikarce
- Općina Gorišnica obuhvaća 11 naselja: Cunkovci, Formin, Gajevci, Gorišnica, Mala vas, Moškanjci, Muretinci, Placerovci, Tibolci, Zagojčiči, Zamušani
- Općina Hajdina obuhvaća 7 naselja: Draženci, Gerečja vas, Hajdoše, Skorba, Slovenja vas, Spodnja Hajdina, Zgornja Hajdina
- Općina Hoče–Slivnica obuhvaća 13 naselja: Bohova, Čreta, Hočko Pohorje, Hotinja vas, Orehova vas, Pivola, Polana, Radizel, Rogoza, Slivniško Pohorje, Spodnje Hoče i Zgornje Hoče
- Općina Juršinci obuhvaća 13 naselja: Bodkovci, Dragovič, Gabrnik, Gradišček, Grlinci, Hlaponci, Juršinci, Kukava, Mostje, Rotman, Sakušak, Senčak pri Juršincih, Zagorci
- Općina Kidričevo obuhvaća 18 naselja: Apače, Cirkovce, Dragonja vas, Kidričevo, Kungota pri Ptuj, Lovrenc na Dravskem polju, Mihovce, Njiverce, Pleterje, Pongrce, Spodnje Jablane, Spodnji Gaj pri Pragerskem, Starošince, Stražgonjca, Strnišče, Šikole, Zgornje Jablane i Župečja vas
- Općina Kungota obuhvaća 19 naselja: Ciringa, Gradiška, Grušena, Jedlovnik, Jurski Vrh, Kozjak nad Pesnico, Pesnica, Plač, Plintovec, Podigrac, Rošpoh, Slatina, Slatinski dol, Sp. Vrtniče, Svečina, Špičnik, Vršnik, Zgornja Kungota, Zg. Vrtniče
- Općina Lenart obuhvaća 22 naselja: Črmljenšak, Dolge Njive, Gradenšak, Hrastovec v Slovenskih goricah, Lenart v Slovenskih goricah, Lormanje, Močna, Nadbišec, Radehova, Rogoznica, Selce, Spodnja Voličina, Spodnje Partinje, Spodnji Porčič, Spodnji Žerjavci, Straže, Šetarova, Vinička vas, Zamarkova, Zavrh, Zgornja Voličina, Zgornji Žerjavci
- Općina Lovrenc na Pohorju obuhvaća 7 naselja: Činžat, Kumen, Lovrenc na Pohorju, Puščava, Rdeči breg, Recenjak, Ruta
- Općina Majšperk obuhvaća 26 naselja: Bolečka vas, Breg, Doklece, Dol pri Stopercih, Grdina, Janški vrh, Jelovice, Koritno, Kupčinski vrh, Lešje, Majšperk, Medvedce, Naraplje, Planjsko, Podložje, Preša, Ptujška gora, Sestrže, Sitež, Skrbilje, Slape, Spodnja Sveča, Stanečka vas, Stogovci, Stoperce, Zgornja Sveča
- Općina Makole obuhvaća 13 naselja: Dežno pri Makolah, Jelovec pri Makolah, Ložnica, Makole, Mostečno, Pečke, Savinsko, Stari Grad, Stopno, Stranske Makole, Strug, Štatenberg, Varo
- Grad Maribor obuhvaća 33 naselja: Brestrnica, Celestrina, Dogoš, Gaj nad Mariborom, Grušova, Hrastje, Hrenca, Jelovec, Kamnica, Košaki, Laznica, Limbuš, Malečnik, Maribor, Meljski hrib, Metava, Nebova, Pekel, Pekre, Počehova, Razvanje, Ribniško selo, Rošpoh – dio, Ruperče, Srednje, Šober, Trčova, Vinarje, Vodole, Vrhov dol, Za Kalvarijo, Zgornji Slemen – dio, Zrkovci
- Općina Markovci obuhvaća 9 naselja: Borovci, Bukovci, Markovci, Nova vas pri Markovcih, Prvenci, Sobotinci, Stojnci, Strelci, Zabovci

- Općina Miklavž na Dravskem polju obuhvaća 4 naselja: Dobrovce, Dravski dvor, Miklavž na Dravskem polju, Skok
- Općina Oplotnica obuhvaća 21 naselje: Božje, Brezje pri Oplotnici, Čadram, Dobriška vas, Dobrova pri Prihovi, Gorica pri Oplotnici, Koritno, Kovaški vrh, Lačna Gora, Malahorna, Markečica, Okoška gora, Oplotnica, Pobrež, Prihova, Raskovec, Straža pri Oplotnici, Ugovec, Zgornje Grušovje, Zlogona Gora, Zlogona vas
- Općina Ormož obuhvaća 59 naselja: Bresnica, Cerovec Stanka Vraza, Cvetkovci, Dobrava, Dobrovščak, Drakšl, Frankovci, Gomila pri Kogu, Hajndl, Hardek, Hermanci, Hujbar, Hum pri Ormožu, Ivanjkovci, Jastrebeci, Kajžar, Kog, Krčevina, Lačaves, Lahonci, Lešnica, Lešniški Vrh, Libanja, Litmerk, Loperšice, Lunovec, Mali Brebrovnik, Mihalovci, Mihovci pri Vel. Nedelji, Miklavž pri Ormožu, Ormož, Osluševci, Pavlovci, Pavlovski Vrh, Podgorci, Preclava, Pušenci, Ritmerk, Runeč, Senešci, Sodinci, Spodnji Ključarovci, Stanovno, Strezetina, Strjanci, Strmec pri Ormožu, Šardinje, Trgovišče, Veličane, Velika Nedelja, Veliki Brebrovnik, Vičanci, Vinski Vrh, Vitan, Vodrance, Vuzmetinci, Zasavci, Žerovinci, Žvab
- Općina Pesnica obuhvaća 30 naselja: Dragučova, Pernica, Ložane, Vosek, Vukovje, Dolnja Počehova, Drankovec, Flekušek, Gačnik, Jareninski Dol, Jareninski Vrh, Jelenče, Kušernik, Mali Dol, Pesnica pri Mariboru, Pesniški Dvor, Počenik, Polička vas, Polički Vrh, Ranca, Ročica, Slatenik, Spodnje Dobrenje, Spodnje Hlapje, Spodnji Jakobski Dol, Vajgen, Vukovski Dol, Vukovski Vrh, Zgornje Hlapje, Zgornji Jakobski Dol
- Općina Podlehnik obuhvaća 13 naselja: Dežno pri Podlehniku, Gorca, Jablovec, Kozminci, Ložina, Podlehnik, Rodni vrh, Sedlašek, Spodnje Gruškovje, Stanošina, Strajna, Zakl, Zgornje Gruškovje
- Općina Poljčane obuhvaća 18 naselja: Brezje pri Poljčanah, Čadramska vas, Globoko ob Dravinji, Hrastovec pod Bočem, Krasna, Križeča vas, Ljubično, Lovnik, Lušečka vas, Modraže, Novake, Podboč, Poljčane, Spodnja Brežnica, Spodnje Poljčane, Stanovsko, Studenice, Zgornje Poljčane
- Grad Ptuj obuhvaća 10 naselja: Grajena, Grajenščak, Kicar, Krčevina pri Vurbergu, Mestni vrh, Pacinje, Podvinci, Ptuj, Spodnji Velovlek, Spuhlja
- Općina Rače – Fram obsega 14 naselja: Ješenca, Požeg, Morje, Fram, Loka, Kopivnik, Planica, Ranče, Rače, Brezula, Podova, Zg. Gorica, Sp. Gorica in Šestdobe
- Općina Ruše obuhvaća 7 naselja: Bistrica ob Dravi, Log, Bezena, Lobnica, Smolnik, Ruše, Fala
- Općina Selnica ob Dravi obuhvaća 13 naselja: Črešnjevec ob Dravi, Vurmat - del, Veliki Boč, Zgornji Boč, Spodnji Boč, Sveti duh na Ostrem vrhu, Selnica ob Dravi, Janževa gora, Zgornja Selnica, Spodnja Selnica, Zgornji Slemen - del, Spodnji Slemen, Gradišče na Kozjaku
- Općina Slovenska Bistrica obuhvaća 80 naselja: Bojtina, Brezje pri Slovenski Bistrici, Bukovec, Cezlak, Cigonca, Črešnjevec, Devina, Dolgi Vrh, Drumlažno, Farovec, Fošt, Frajhajm, Gabernik, Gaj, Gladomes, Hošnica, Hrastovec, Jelovec, Ješovec, Jurišna vas, Kalše, Kebelj, Klopce, Kočno ob Ložnici, Kočno pri Polskavi, Korplje, Kostanjevec, Kot, Kovača vas, Križni Vrh, Laporje, Leskovec, Levič, Lokanja vas, Lukanja, Malo Tinje, Modrič, Nadgrad, Ogljenšak, Ošelj, Planina pod Šumikom, Podgrad, Pokošje, Pragersko, Preloge, Prepuž, Pretrež, Razgor, Rep, Ritoznoj, Sele pri Polskavi, Sevec, Slovenska Bistrica, Smrečno, Spodnja Ložnica, Spodnja Nova vas, Nova gora nad Slovensko Bistrico, Spodnja Polskava, Spodnje Prebukovje, Stari Log, Šentovec, Šmartno na Pohorju, Tinjska Gora, Trnovec, Turiška vas na Pohorju, Urh, Veliko Tinje, Videž, Vinarje, Visole, Vrhloga, Vrhole pri Laporju, Vrhole pri Slovenskih Konjicah, Zgornja Bistrica, Zgornja Brežnica, Zgornja Ložnica, Zgornja Nova vas, Zgornja Polskava, Zgornje Prebukovje, Žabljek

- Općina Središče ob Dravi obuhvaća 5 naselja: Godeninci, Grabe, Obrež, Središče ob Dravi, Šalovci
- Općina Starše obuhvaća 8 naselja: Brunšvik, Loka, Marjeta na Dravskem polju, Prepolje, Rošnja, Starše in Zlatoličje
- Općina Sveta Ana obuhvaća 12 naselja: Dražen Vrh, Froleh, Kremberk, Krivi Vrh, Ledinek, Lokavec, Rožengrunt, Sveta Ana, Zgornja Bačkova, Zgornja Ročica, Zgornja Ščavnica, Žice
- Općina Sveta Trojica v Slovenskih goricah obuhvaća 8 naselja: Gočova, Osek, spodnja Senarska, Spodnje Verjane, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Zgornja Senarska, Zgornje Verjane, Zgornji Porčič
- Općina Sveti Andraž v Slov. goricah obuhvaća 7 naselja: Drbetinci, Gibina, Hvaletinci, Novinci, Rjavci, Slavšina, Vitomarci
- Općina Sveti Jurij v Slovenskih goricah obuhvaća 8 naselja: Jurovski Dol, Malna, Spodnji Gasteraj, Srednji Gasteraj, Varda, Zgornje Partinje, Zgornji Gasteraj, Žitence
- Općina Sveti Tomaž obuhvaća 17 naselja: Bratonečice, Gornji Ključarovci, Gradišče pri Ormožu, Hranjigovci, Koračice, Mala vas pri Ormožu, Mezgovci, Pršetinci, Rakovci, Rucmanci, Savci, Sejanci, Senčak, Senik, Sveti Tomaž, Trnovci, Zagorje
- Općina Šentilj obuhvaća 22 naselja: Ceršak, Cirknica, Jurjevski Dol, Kaniža, Kozjak pri Ceršaku, Kresnica, Plodršnica, Selnica ob Muri, Sladki Vrh, Spodnja Velka, Srebotje, Stara Gora pri Šentilju, Svečane, Šentilj v Slovenskih goricah, Šomat, Štrihovec Trate, Vranji Vrh, Zgornja Velka, Zgornje Dobrenje, Zgornje Gradišče, Zgornji Dražen Vrh
- Općina Trnovska vas obuhvaća 7 naselja: Biš, Bišečki vrh, Črmlja, Ločič, Sovjak, Trnovska vas, Trnovski vrh
- Općina Videm obuhvaća 30 naselja: Barislovci, Belavšek, Berinjak, Dolena, Dravci, Dravinjski vrh, Gradišče, Jurovci, Lancova vas, Ljubstava, Majski vrh, Mala Varnica, Pobrežje, Popovci, Repišče, Sela, Skorišnjak, Soviče, Spodnji Leskovec, Strmec pri Leskovcu, Šturmovci, Trdobojci, Trnovec, Tržec, Vareja, Velika Varnica, Veliki Okič, Videm pri Ptuju, Zgornja Pristava, Zgornji Leskovec
- Općina Zavrč obuhvaća 9 naselja: Belski vrh, Drenovec, Gorenjski vrh, Goričak, Hrastovec, Korenjak, Pestike, Turški vrh, Zavrč
- Općina Žetale obuhvaća 5 naselja: Čermožiše, Dobrina, Kočice, Nadole, Žetale

Tabela 2: Veličina područja Podravje (Izvor: Statistički ured RS)

Br. općine/grada	Općina/grad	Površina općine/grada u km ²	Br. stanovnika	Br. naselja
1	Benedikt	24	2.730	13
2	Cerkvenjak	25	2.220	15
3	Cirkulane	32	2.367	13
4	Destrnik	34	2.669	17
5	Dornava	28	2.935	12
6	Duplek	40	7.067	10
7	Gorišnica	29	4.167	11
8	Hajdina	22	3.956	7
9	Hoče - Slivnica	54	11.918	13
10	Juršinci	36	2.444	13
11	Kidričevo	71	6.605	18
12	Kungota	49	5.014	19
13	Lenart	62	8.615	22
14	Lovrenc na Pohorju	84	2.952	7
15	Majšperk	73	3.996	26

16	Makole	37	2.041	13
17	Maribor	148	113.245	33
18	Markovci	30	4.097	9
19	Miklavž na Dravskem polju	13	7.148	4
20	Oplotnica	33	4.147	21
21	Ormož	142	11.868	59
22	Pesnica	76	7.692	30
23	Podlehnik	46	1.830	13
24	Poljčane	38	4.402	18
25	Ptuj	67	23.673	10
26	Rače - Fram	51	8.036	14
27	Ruše	61	7.120	7
28	Selnica ob Dravi	64	4.488	13
29	Slovenska Bistrica	260	26.209	80
30	Središče ob Dravi	33	1.899	5
31	Starše	34	4.109	8
32	Sveta Ana	37	2.350	12
33	Sveta Trojica v Slov. goricah	26	2.194	8
34	Sveti Andraž v Slov. goricah	18	1.194	7
35	Sveti Jurij v slov. goricah	31	2.160	27
36	Sveti Tomaž	38	1.977	17
37	Šentilj	65	8.451	22
38	Trnovska vas	23	1.398	7
39	Videm	80	5.606	30
40	Zavrč	19	1.482	9
41	Žetale	38	1.282	5
	Ukupno	2.171	329.753	697

3.1.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda

Poljoprivreda ima u Podravskoj regiji važnu funkciju i predstavlja jednu od ključnih gospodarskih djelatnosti. U usporedbi s drugim regijama u Sloveniji, Podravje ima najviše poljoprivrednog zemljišta. U 2020. godini ukupna poljoprivredna površina iznosila je 80.648 hektara, što predstavlja približno 17 % svih obradivih površina u Sloveniji.

Glavni poljoprivredni proizvodi u regiji su pšenica i kukuruz. Povećava se i broj poljoprivrednih gospodarstava specijaliziranih za stočarstvo na pašnjacima. Vinogradarstvo u Podravju ima dugogodišnju tradiciju i ostaje jedna od najvažnijih djelatnosti. Vinogradi u Podravju prostiru se na površini od 3.949,6 hektara. Regija je također karakteristična po visokoj razdrobljenosti zemljišta, budući da čak 62 % vlasnika raspolaže s manje od 5 hektara zemlje.

Slika 2: Broj poljoprivrednih gospodarstava i površina oranica, Slovenija 2020 (izvor: Statistički ured RS)

Tabela 3: Ukupna i poljoprivredna zemljišta (izvor: Statistički ured RS)

	Vrsta zemljišta Ukupno	Poljoprivredna zemljišta	Šuma	Neplodno zemljište
Slovenija	897.650	494.641	387.868	15.142
Podravje	115.030	80.100	33.021	1.909
Spodnje Podravje	34.244	25.793	7.757	690
Slovenske gorice	16.797	11.334	4.796	667
Prlekija	13.395	10.423	2.641	331

Unatoč povoljnim uvjetima, broj poljoprivrednih gospodarstava se smanjuje. Između 2010. i 2020. godine taj broj pao je za čak 10 %. Glavni uzroci ovog trenda su širenje gradova i infrastrukture, napuštanje poljoprivrede zbog starenja stanovništva te nedostatak interesa mlađih generacija za preuzimanje gospodarstava. Posebno na brdovitim područjima, poput Haloza, uslijed napuštanja obrade zemlje, zemljišta brzo zarastaju i gube svoju proizvodnu vrijednost.

Osim toga, u Podravju je nisko zanimanje poljoprivrednika za dodatni najam, kupnju ili davanje u zakup obradivih površina. Razlozi za to su različiti: nedostatak radne snage, starenje stanovništva koje se bavi poljoprivredom, nedostatak nasljednika, ali i dobra prometna povezanost s većim gradovima, koji nude alternativne oblike zaposlenja. U Halozama je ovaj nedostatak interesa posebno izražen.

Ukoliko se poljoprivredna zemljišta i poljoprivreda žele očuvati i u budućnosti, nužno je donijeti ciljano usmjerene mjere. Ključno je potaknuti mlade na preuzimanje gospodarstava te im omogućiti pristup znanju, tehnologiji i financijskoj potpori. Veliku priliku za budućnost predstavlja i ekološka poljoprivreda, tehnološki napredak te jačanje lokalnih prehrambenih lanaca. Velik potencijal ima i iskorištavanje termalne vode i plitke geotermalne energije u staklenicima.

Na brojnim gospodarstvima dopunske djelatnosti još su nedovoljno razvijene, iako one značajno utječu na gospodarstvo, osobito u području turizma i rekreacije. U budućnosti će posebnu pozornost trebati posvetiti poticanju dopunskih djelatnosti jer one omogućuju opstanak brojnih gospodarstava. Usmjeravanje gospodarstava na ekološki prihvatljivije oblike poljoprivrede postat

će nužna alternativa konvencionalnim praksama. Spodnje Podravje ima sve dobre preduvjete za širenje ekološke poljoprivrede. Prema službeno dostupnim podacima, sve se veći broj poljoprivrednika odlučuje za ekološku proizvodnju. Podaci iz 2019. pokazuju da je u to vrijeme u Spodnjem Podravju djelovalo 49 ekoloških i 197 integriranih gospodarstava, a taj se broj iz godine u godinu povećava.

Velik dio poljoprivrednih gospodarstava u Podravskoj regiji posjeduje i šumu, no njezino iskorištavanje opada. Sječa šuma je u porastu, a raste trend iskorištavanja drvne mase. Sječa stabala povećala se s 1,66 m³ na 22,64 m³. U Podravju čak 57,2 % nositelja gospodarstava starije je od 51 godine, što nepovoljno utječe na daljnji razvoj poljoprivrede koja zahtijeva modernizaciju i restrukturiranje. Također, čak 65,44 % nositelja gospodarstava nema formalno poljoprivredno obrazovanje, već samo praktično iskustvo u poljoprivredi. Svi ovi čimbenici utječu na budući razvoj.

3.1.3 Degradacija prostora – stanje voda

Jedan od ključnih čimbenika degradacije prostora je stanje voda, površinskih i podzemnih, koje imaju važnu ulogu u ekosustavu, poljoprivredi i opskrbi pitkom vodom. U Podravju navedeno postaje sve izraženiji problem, uzrokovan i ljudskim djelatnostima i prirodnim čimbenicima.

Podravje ima umjereno kontinentalnu klimu s četiri različita godišnja doba. Karakteriziraju je topla ljeta i hladne zime, što pogoduje poljoprivredi i vinogradarstvu. Prosječna godišnja količina oborina dovoljna je za većinu poljoprivrednih aktivnosti, no povremeno se javljaju sušna razdoblja. Ona najviše pogađaju nizinske dijelove, gdje je poljoprivreda najizloženija i dolazi do smanjenja prinosa. To se smatra prirodnim rizikom. Regija se suočava i s drugim prirodnim rizicima, poput erozije tla (izražene u brežuljkastim područjima zbog strmih padina) i poplava (najvećim dijelom na rijeci Dravi, a u manjoj mjeri na rijekama Ščavnici i Dravinji).

Posljednjih godina Podravje se suočava sa sve češćim sušnim razdobljima, što snažno utječe na poljoprivredne prinose, posebno na ozime žitarice. Kvaliteta i količina prinosa osjete se i u voćnjacima i vinogradima. Ekstremno sušno razdoblje zabilježeno je 2022. godine, kada je Podravje bilo čak 60 dana izloženo sušnim uvjetima. To je uzrokovalo velik manjak u poljoprivrednoj proizvodnji. Suša je počela već na početku vegetacijske sezone, budući da je u prva tri mjeseca pala samo trećina višegodišnjeg prosjeka oborina, a vodna bilanca bila je već tada izrazito negativna. Uz sušu, dodatno sušenje tla uzrokovali su niska vlažnost zraka, vrući južni vjetrovi i iznadprosječno sunčevo zračenje.

Agencija Republike Slovenije za okoliš (ARSO) predviđa da će se učestalost, trajanje i intenzitet poljoprivrednih suša u budućnosti povećavati. Izraženost promjena ovisit će o razini emisija stakleničkih plinova.

3.1.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom

Na temelju podataka Statističkog ureda Republike Slovenije, u Sloveniji je 2023. godine nastalo 3 % manje otpada nego prethodne godine. Najviše se smanjila količina građevinskog otpada, otpada iz industrije kože i tekstila, otpada iz anorganskih kemijskih procesa te otpadnih organskih otpadala. S druge strane, drastično se povećala količina drvenog otpada te opasnog otpada, koji je porastao za čak 14 %.

Komunalni otpad je 2023. godine činio desetinu ukupno nastalog otpada. Njegova se količina povećala za 1,1 milijuna tona, odnosno za 5 % u odnosu na 2022. godinu. Od ukupne količine komunalnog otpada čak tri četvrtine prikupljeno je odvojeno, što iznosi 381 kg po stanovniku. Na

području cijele Slovenije nastalo je 712.000 tona komunalnog otpada, odnosno 336 kg po stanovniku.

Na području regije djeluje više poduzeća koja se bave prikupljanjem i odvozom otpada, pri čemu svako pokriva svoj dio regije. Među većima su Javne službe Ptuj d.o.o., Komunalno-stambeno poduzeće Ljutomer d.o.o., Snaga Maribor i Komunalno poduzeće Ormož d.o.o.

Podravje ima relativno loše riješeno pitanje gospodarenja otpadom. Količina komunalnog otpada raste, osobito kada je riječ o glomaznom otpadu. To je posljedica dosadašnjeg odnosa prema otpadu i načinu njegova zbrinjavanja. Problem dodatno pogoršava nedostatak odgovarajućih pravnih propisa, ekonomskih mjera i niska razina svijesti stanovništva.

Po količini nastalog komunalnog otpada, Podravje se nalazi na drugom mjestu u Sloveniji, odmah iza Središnje Slovenije (Osrednjeslovenska regija), što je vidljivo iz Tabele 4. U 2023. godini količina komunalnog otpada u regiji porasla je u odnosu na 2022. godinu. Količina komunalnog otpada po stanovniku bila je 30 kg manja od slovenskog prosjeka. Ukupno je u Podravju 2023. nastalo 488 kg komunalnog otpada po stanovniku, od čega je čak 74 % prikupljeno odvojeno.

Tabela 4: Komunalni otpad po regijama, usporedba 2022. i 2023. (izvor: Statistički ured RS)

	2022			2023		
	Nastali komunalni otpad (tona)	Komunalni otpad, prikupljen javnim odvozom (tona)	Odloženi komunalni otpad (tona)	Nastali komunalni otpad (tone)	Komunalni otpad, prikupljen javnim odvozom (tona)	Odloženi komunalni otpad (tona)
Pomurska	52.198	39.651	4.605	53.697	39.895	3.188
Podravska	160.748	118.003	4.260	161.060	118.324	5.475
Koroška	26.507	19.172	2.421	31.663	21.970	3.644
Savinjska	126.324	89.481	7.083	154.147	111.400	7.815
Zasavska	23.801	18.409	4.399	25.732	19.484	7.150
Posavska	35.637	26.928	1.115	38.821	29.270	2.517
Jugovzhodna Slovenija	69.352	42.547	4.038	66.346	45.245	4.700
Primorsko-notranjska	21.526	17.909	3.476	23.019	18.212	2.927
Osrednjeslovenska	305.866	206.967	12.737	321.974	225.498	22.171
Gorenjska	106.434	83.225	16.934	94.853	71.050	9.535
Goriška	57.901	47.902	3.313	59.176	47.841	4.305
Obalno-kraška	64.393	50.655	3.485	67.323	53.219	4.563

Na području cijele Slovenije, u domaćinstvima je u 2023. godini nastalo približno deset posto više komunalnog otpada nego prethodne godine. Ukupno je to iznosilo 518 kg komunalnog otpada po stanovniku, što je više nego u 2022. Od 2023. nadalje, među otpadom više nisu uključene tvari iz komunalnih pročistača koje nisu obrađene do razine pogodnog za gnojivo u poljoprivredi ili za predaju u proces prerade ili zbrinjavanja otpada. Slično kao i u svjetskim okvirima, količina otpada u Sloveniji i dalje raste. U usporedbi s 2022., manje otpada je reciklirano, a više odloženo.

Dio otpada se uvozi i izvozi. U 2023. količina uvezenog otpada iznosila je približno 1 milijun tona, što je 5 % manje nego u 2022. Dvije trećine uvezeno je iz susjednih država. Gotovo 9 % uvezenog otpada dolazi iz država izvan EU. Istovremeno, količina izvezenog otpada u 2023. bila je približno jednaka prethodnoj godini, nešto manje od 1,4 milijuna tona.

Podravska regija suočava se s istim problemom kao i cijela Slovenija te svijet – količina otpada raste. U Sloveniji godišnje nastaje više od milijun tona komunalnog otpada, među kojima je značajan udio opasnog otpada. Ključ dugoročnog rješavanja ovog problema leži u poticanju kružnog gospodarstva, koje omogućuje učinkovitije korištenje resursa i smanjenje količine otpada.

3.1.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije

Prirodni resursi u Podravskoj regiji uključuju one energetske izvore koji su dostupni u okolišu i koje je moguće koristiti za proizvodnju energije. Regija ima brojne prednosti u pogledu obnovljivih izvora, ali i određena ograničenja, osobito vezana uz fosilna goriva, budući da regija nema značajna nalazišta tih resursa. Glavni prirodni izvori dostupni za energetske korištenje u regiji su:

- Sunčeva energija
- Energija vjetra
- Geotermalna energija
- Biomasa
- Vodena energija

Podravska regija nudi značajan potencijal za širu upotrebu obnovljivih izvora energije. Koroštenjem sunčevih i vjetroenergetskih potencijala, koji su dostupni u određenim dijelovima regije, moguće je u budućnosti povećati udio obnovljivih izvora u energetske bilanci. Posebno se sunčeva energija već danas koristi na mnogim poljoprivrednim zemljištima, gdje se postavljaju fotonaponski sustavi, čime se povećava samodostatnost u opskrbi električnom energijom. Energija vjetra također ima velik potencijal, osobito na višim predjelima pogodnim za postavljanje vjetroturbina. Zeleni prijelaz omogućit će širu primjenu ovih izvora budući da će ulaganja u obnovljive izvore biti podržana subvencijama, infrastrukturnim poticajima i podrškom poduzećima koja se bave obnovljivim izvorima. Osim toga, razvoj tehnologija za pohranu energije, poput baterija, omogućit će skladištenje viška energije i njeno korištenje u razdobljima povećane potrošnje.

Jedna od prepreka proizvodnji energije iz OIE u Sloveniji, pa tako i u Podravskoj regiji, su prirodno zaštićena područja (Natura 2000). Kada je riječ o iskorištavanju vjetra, najpogodnija područja za za vjetroelektrane istovremeno su i zaštićena. Postoje i planovi za izgradnju reverzibilne hidroelektrane, no projekt je naišao na otpor civilnih inicijativa i ekoloških udruga zbog mogućeg prekomjernog utjecaja na prirodu.

Slovenija je prema smjernicama EU u Nacionalnom energetske i klimatske planu (NEKP) postavila cilj smanjenje potrošnje primarne energije za 35 % do 2030. Navedeno za Podravsku regiju, kao i za ostale regije, znači:

- Veća ulaganja u obnovu zgrada
- Digitalizaciju industrijskih procesa
- Nadogradnju lokalne energetske infrastrukture
- Aktivno uključivanje građana u energetske učinkovitost.

Podravska regija suočava se s nužnošću modernizacije energetske infrastrukture kako bi se omogućila integracija novih, održivih izvora energije i optimizirala potrošnja energije. Ključan element zelenog prijelaza je uvođenje pametnih energetske mreža (*smart grids*), koje omogućuju praćenje i bolje upravljanje potrošnjom u stvarnom vremenu te povezivanje svih ključnih izvora energije (sunčeve, energije vjetra i drugih obnovljivih izvora) u stabilan i učinkovit sustav. Važan

Križevci, Kuzma, Lendava, Ljutomer, Moravske Toplice, Murska Sobota, Odranci, Puconci, Radenci, Razkrižje, Rogašovci, Sveti Jurij, Šalovci, Tišina, Turnišče, Velika Polana i Veržej. U 2023. godini u Pomurju je živjelo 114.104 stanovnika u 345 naselja.

Područje je karakteristično po prostranim ravninama, valovitim brežuljcima i plodnim poljoprivrednim površinama. Poznato je i po brojnim termalnim izvorima, među kojima su posebno istaknuta lječilišta u Moravskim Toplicama i Radencima. Na sjeveru se prostire brežuljkasto područje Goričko koje je uključeno u Krajinski park Goričko, jedno od najbolje očuvanih prirodnih područja u Sloveniji. Rijeka Mura i njezina dolina zaštićene su kao biosferno područje u okviru UNESCO programa te su uključene u mrežu Natura 2000 zbog iznimne biološke raznolikosti.

Najveći i najvažniji grad regije je Murska Sobota, koja predstavlja administrativno, gospodarsko i kulturno središte Pomurja. Grad ima važnu prometnu povezanost i razvijenu uslužnu djelatnost. Ostala veća i prepoznatljiva naselja su Lendava, Gornja Radgona i Ljutomer. Lendava, pogranični grad uz Mađarsku, poznata je po multikulturalnosti, bogatoj povijesti, vinogradarstvu te razvoju termalnog turizma. Gornja Radgona, smještena uz rijeku Muru, poznata je po međunarodnom poljoprivredno-prehrambenom sajmu AGRA i dugogodišnjoj tradiciji proizvodnje pjenušaca. Ljutomer je povijesno značajan grad i središte Prlekije, poznat i po konjogojstvu i vinskoj kulturi.

Pomurje je sjecište kultura i vjera, te lingvističkih i etničkih skupina, što regiji daje specifičan kulturni identitet i osigurava jedinstvenu kulturnu baštinu.

3.2.1 Veličina područja (km²)

Pomurje je regija s raznolikom strukturom općina, koje se međusobno značajno razlikuju kako po površini, tako i po broju stanovnika i naselja.

Najveća općina po površini u Pomurju je Općina Moravske Toplice, koja zauzima 144 km². S druge strane, Općina Odranci, sa samo 7 km², najmanje je općina u regiji po površini. Ove razlike pokazuju raznolikost geografskih i upravnih obilježja općina u navedenom dijelu Slovenije.

Također, velike razlike vidljive su i prema broju stanovnika. Godine 2023. Murska Sobota imala je najviše stanovnika među pomurskim općinama/gradovima, ukupno 18.651. Nasuprot tome, Općina Hodoš/Hodos bila je najmanja prema broju stanovnika sa samo 357 osoba, što odražava izraženu demografsku raznolikost među općinama.

Zanimljive razlike vidljive su i u broju naselja. Najmanje naselja (samo jedno) imaju Općina Kobilje i spomenuta Općina Odranci, što ih svrstava među općine s izrazito jedinstvenom strukturom naseljenosti. Suprotno tome, Općina Ljutomer, sa 44 naselja, ima najveći broj naselja u Pomurju.

Tabela 5: Veličina područja Pomurje, broj stanovnika i broj naselja u 2023. godini (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grad/općina	Površina grada/općine u km ²	Broj stanovnika	Broj naselja
Apače	53	3.536	21
Beltinci	62	8.082	8
Cankova	31	1.765	8
Črenšovci	34	3.935	6
Dobrovnik/Dobronak	31	1.254	3
Gornja Radgona	75	8.489	30
Gornji Petrovci	67	1.982	14
Grad	37	2.005	7

Hodoš/Hodos	18	357	2
Kobilje	20	512	1
Križevci	46	3.564	16
Kuzma	23	1.636	5
Lendava/Lendva	121	10.211	22
Ljutomer	107	11.042	44
Moravske Toplice	144	5.971	28
Murska Sobota	64	18.651	12
Odranci	7	1.606	1
Puconci	108	5.890	23
Radenci	34	5.202	22
Razkrižje	10	1.233	6
Rogašovci	40	3.104	11
Sveti Jurij ob Ščavnici	51	2.816	27
Šalovci	58	1.369	6
Tišina	39	3.968	12
Turnišče	24	3.163	4
Velika Polana	19	1.393	3
Veržej	12	1.368	3
Ukupno	1.335	114.104	345

3.2.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda

Pomurska regija, koju sjeverno okružuje brežuljkasto Goričko, a na jugu Slovenske gorice, najravnija je i najviše poljoprivredno orijentirana statistička regija Slovenije. Plodno tlo, kontinentalna klima i ravan teren stvaraju povoljne uvjete, osobito za ratarstvo – oranice u ovom dijelu Slovenije zauzimaju više od 80 % svih poljoprivrednih površina u upotrebi, što je dvostruko više od slovenskog prosjeka.

Povećano zarastanje poljoprivrednog zemljišta češće se javlja na područjima gdje prirodni uvjeti za intenzivnu poljoprivredu nisu povoljni. Uz to, društveni čimbenici također doprinose napuštanju obrade zemljišta. Među najčešćim razlozima za napuštanje zemljišta su nedostatak gospodarskog interesa, specifičan mentalitet vlasnika, socijalni uvjeti te brojni obiteljski, nasljedni i suvlasnički sporovi. Posljedično, tijekom promatranog razdoblja dio poljoprivrednog zemljišta izgubio je proizvodnu vrijednost zbog postupnog zarastanja.

Razvoj poljoprivrede u regiji od nacionalnog je interesa jer Pomurje nudi prirodne uvjete za ovu djelatnost i može, u slučaju restrukturiranja i specijalizacije, postati konkurentno europskim poljoprivrednim područjima. Na područjima sklonima suši poljoprivredna se proizvodnja mora tehnološki prilagoditi zamjenom poljoprivrednih kultura. Na temelju sveobuhvatnog upravljanja vodama na određenom području potrebno je osigurati dugoročne prostorne mjere za smanjenje rizika od štetnih posljedica. Mogućnosti smanjenja učinaka suše predstavljaju i umjetni „rukavi“ rijeke Mure, koji, osim mogućnosti za navodnjavanje, imaju i biotopsku i krajobraznu funkcije. Poljoprivredni krajolik trebao bi, uz proizvodnu funkciju, ostvarivati i funkcije „višenamjenskog prostora“ (turizam, rekreacija). Na Goričkom je potrebno restrukturirati ruralna područja uvođenjem ekološki prihvatljivije proizvodnje uz očuvanje kulturnog krajolika.¹

¹ Regionalni razvojni program Pomurske regije 2021-2027, https://www.rcms.si/upload/files/RRP_Pomurje_2021-2027_13-6-2022.pdf

Tabela 6: Poljoprivredno zemljište u području Pomurja prema namjeni, površina u ha za 2020. godinu (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grad/općina	Sva zemljišta u uporabi	Poljoprivredna zemljišta	Poljoprivredna zemljišta u uporabi	Oranice	Trajni travnjaci i pašnjaci	Trajni nasadi	Šume	Neplodna zemljišta
Apače	3031	2719	2673	2438	174	61	251	61
Beltinci	3761	3328	3256	3122	109	25	350	84
Cankova	2106	1788	1758	1480	227	50	275	44
Črenšovci	1792	1583	1536	1377	133	26	158	50
Dobrovnik/Dobronak	645	598	586	510	52	24	28	18
Gornja Radgona	4931	4027	3916	2465	768	683	794	110
Gornji Petrovci	3382	2247	2022	1440	515	67	1066	68
Grad	2016	1408	1309	756	510	42	558	50
Hodoš/Hodos	758	522	494	400	84	10	226	10
Kobilje	556	517	505	463	35	7	29	9
Križevci	3238	2736	2693	2440	224	29	425	78
Kuzma	1092	799	764	492	254	19	264	29
Lendava/Lendva	6160	5892	5764	5396	263	105	165	102
Ljutomer	6576	5477	5265	4301	682	282	921	178
Moravske Toplice	7434	5938	5678	4740	764	173	1366	130
Murska Sobota	6474	6064	6028	5856	120	52	352	58
Odranci	1035	941	901	878	21	2	59	34
Puconci	7048	5511	5279	4317	848	114	1386	151
Radenci	1897	1421	1355	1043	178	135	420	56
Razkrižje	476	369	348	260	31	57	81	26
Rogašovci	2291	1853	1775	1303	407	65	370	68
Sveti Jurij ob Ščavnici	3502	2681	2592	2003	453	136	739	82
Šalovci	2965	2037	1909	1268	598	44	873	54
Tišina	2956	2578	2536	2339	175	22	309	68
Turnišče	1776	1676	1647	1562	71	14	69	31
Velika Polana	972	846	778	638	127	13	99	26

3.2.3 Degradacija prostora – stanje voda

Vodeno tijelo Murska kotlina nalazi se na području slovenskog dijela aluvijalnog riječnog nanosnog sloja rijeke Mure. Područje vodnog tijela obuhvaća cijelu nizinu između Goričkog te Lendavskih i Slovenskih gorica. U gornjim slojevima zastupljeni su krupni i sitni šljunak, pijesci i mulj kvartarne starosti. Prema sastavu i tipu poroznosti, prevladava karbonatni i silikatni sedimenti s međuzrnatom poroznošću, dok je manje krovni ili nevodonosnih slojeva te silikatnih stijena s međuzrnatom ili pukotinskom poroznošću.

Podzemne vode najviše su opterećene onečišćenjima u vodonosnicima s međuzrnatom poroznošću na sjeveroistoku Slovenije, odnosno u Pomurju. Na mnogim mjernim mjestima utvrđen je statistički značajan trend smanjenja koncentracija atrazina i dezil-atrazina što se može pripisati pozitivnim učincima zabrane njihove uporabe. Na najopterećenijim vodnim tijelima Murske kotline prosječne godišnje vrijednosti nitrata pokazuju statistički značajan trend smanjenja. Tako rezultati državnog monitoringa podzemnih voda mogu, barem na nekim vodnim tijelima, potvrditi pozitivne učinke koji bi mogli biti posljedica mjera za smanjenje unosa dušika u tlo.²

3.2.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom

U Pomurju za gospodarenje otpadom zaduženo je više pružatelja javnih usluga, koji pokrivaju različita područja regije. Među glavnim poduzećima su Regijski centar za upravljanje otpadom Pomurje (CEROP), Komunalno-stambeno poduzeće Ljutomer d.o.o., Javno poduzeće EKO Park d.o.o. Lendava, Komunalna Radgona, Komunalna NATURA VePo d.o.o., Saubermacher – Komunalna d.o.o. i Saubermacher Slovenija d.o.o. Svako poduzeće pokriva svoj dio regije, što omogućuje cjelovitu uslugu gospodarenja otpadom na području cijelog Pomurja.

CEROP d.o.o. je regionalno javno poduzeće koje su osnovale općine Pomurja s ciljem pružanja obaveznih gospodarskih javnih službi zaštite okoliša u području gospodarenja otpadom. Poduzeće upravlja sustavom odlaganja ostataka prerade ili uklanjanja komunalnog otpada, provodi obradu određenih vrsta otpada te pruža posebne i dodatne usluge. Svojim kapacitetima i ulogom regionalnog sabirnog centra omogućuje učinkovitije i koordiniranije gospodarenje otpadom na području svih 27 općina/gradova osnivača.

U Pomurju je uspostavljen sustav odvojeno prikupljenog otpada, koji uključuje prikupljanje miješanog komunalnog otpada, biootpada, ambalaže, papira, stakla, krupnog i opasnog otpada. Stanovnicima su na raspolaganju dostupni i reciklažni centri te mobilna reciklažna dvorišta za prikupljanje posebnih vrsta otpada, poput opasnog kućnog otpada, elektroničkih uređaja, baterija, otpadnih ulja i dr. Unatoč dobro organiziranom sustavu, regija još uvijek traži načine za povećanje udjela odvojeno prikupljenog otpada i smanjenje količine otpada koji završava na odlagalištima, što je također jedan od ključnih ciljeva europske politike zaštite okoliša.

3.2.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije

Osiguranje kvalitete stanovanja u Pomurskoj regiji mora predstavljati jedan od temeljnih razvojnih ciljeva. U naseljima panonskog prostora, gdje s jedne strane prevladava raspršena naseljenost s manjim brojem stanovnika, a s druge strane gusto naseljena područja, nužno je usklađeno planiranje i osiguranje energetske opskrbe – neovisno o izvoru energije. Regija ima velik potencijal za korištenje obnovljivih izvora energije, koji su raznoliki, ali često ograničeni, stoga ne omogućuju potpunu energetske samodostatnost. Ključni izazov ostaje optimizacija njihova iskorištavanja i poboljšanje energetske učinkovitosti.

Pomurje raspolaže bogatim termalnim izvorima, koji se u velikoj mjeri već iskorištavaju – osobito u turizmu, ali i za grijanje staklenika i stambenih objekata. Čak 65 % slovenskog geotermalnog potencijala nalazi se upravo u Pomurju, gdje postoji više od 30 proizvodnih bušotina. Primjeri korištenja geotermalne energije za grijanje stambenih i gospodarskih objekata uključuju Mursku Sobotu, Lendavu, Tešnovce i Dobrovnik.

² Ministarstvo za okoliš i prostor, Agencija Republike Slovenije za okoliš (2010). Izvješće o kvaliteti podzemnih voda u Sloveniji u 2009. godini. Ljubljana.

Korištenje biomase, osobito drvene, vrlo je rašireno u Pomurju. Drvena biomasa predstavlja najčešće korišteni obnovljivi izvor energije u regiji. Unatoč visokom udjelu korištenja, zabrinjavajuća je činjenica da se velik dio biomase sagorijeva u zastarjelim i kotlovima niske učinkovitosti. Regija raspolaže i sa nekoliko sustava daljinskog grijanja na drvenu biomasu (tzv. DHB sustavi), koji omogućuju učinkovitiji i ekološki prihvatljiviji način korištenja ovog izvora.

Potencijal za korištenje solarne energije u Pomurju je velik, osobito za pripremu tople sanitarne vode i proizvodnju električne energije. Međutim, klimatski uvjeti, posebno manjak sunčanih dana tijekom zime, ograničavaju potpuno korištenje solarne energije za grijanje stambenih objekata pa je udio iskorištavanja solarne energije u regiji relativno mali.

Osim toga, regija ima mogućnosti za iskorištavanje hidroenergije, osobito na rijeci Muri, gdje postoji nekoliko različitih idejnih rješenja za izgradnju manjih hidroelektrana. Pri takvim zahvatima ključno je prethodno ocijeniti sve moguće utjecaje na okoliš te osigurati da posljedice budu prihvatljive s ekološkog i društvenog aspekta.

Pomurje omogućuje i korištenje bioplinke tehnologije, koja predstavlja održivo rješenje za proizvodnju zelene električne i toplinske energije te istovremeno dobivanje kvalitetnog gnojiva. Trenutno u regiji djeluju bioplinke elektrane u Logarovcima i Ižakovcima.

Potencijal iskorištavanja energije vjetra u Pomurju vrlo je ograničen. Mjerenja brzine vjetra u Murskoj Soboti pokazala su prosječnu brzinu od samo 0,82 m/s, što nije dovoljno za učinkovito djelovanje vjetroturbina. Odgovarajuća brzina vjetra zabilježena je samo jednom tijekom godine. Jedina potencijalna lokacija za postavljanje vjetroturbine mogla bi biti područje Goričkog gdje su brzine vjetra nešto veće. Zbog značajne šumovitosti područja, koja nepovoljno utječe na protok vjetra, potrebna je velika pažnja pri odabiru lokacije. Također, za područje Goričkog još nisu dostupna dovoljno pouzdana i dugoročna mjerenja, stoga bi bilo preporučljivo provesti dodatna istraživanja na potencijalno perspektivnim lokacijama.³

Obnovljivi izvori energije u regiji imaju ključnu ulogu u prijelazu na održivi i ekološki prihvatljiv energetska sustav. Njihova upotreba presudna je za smanjenje emisija stakleničkih plinova i borbu protiv globalnog zagrijavanja. Pomurje – osobito Grad Murska Soba – zbog svoje geografske pozicije i prirodnih resursa ima jedinstvene mogućnosti za razvoj obnovljivih izvora energije, među kojima se ističu solarna energija, biomasa, geotermalna energija i u manjoj mjeri energija vjetra. Zbog ograničenja pojedinih izvora potpuna energetska samodostatnost nije realna stoga se regija mora usmjeriti na učinkovito korištenje kombinacije lokalno dostupnih izvora, razvoj energetske učinkovitosti i podizanja svijesti stanovništva. Uspostava suvremenih energetska koncepta bit će ključna za zeleni prijelaz regije.⁴

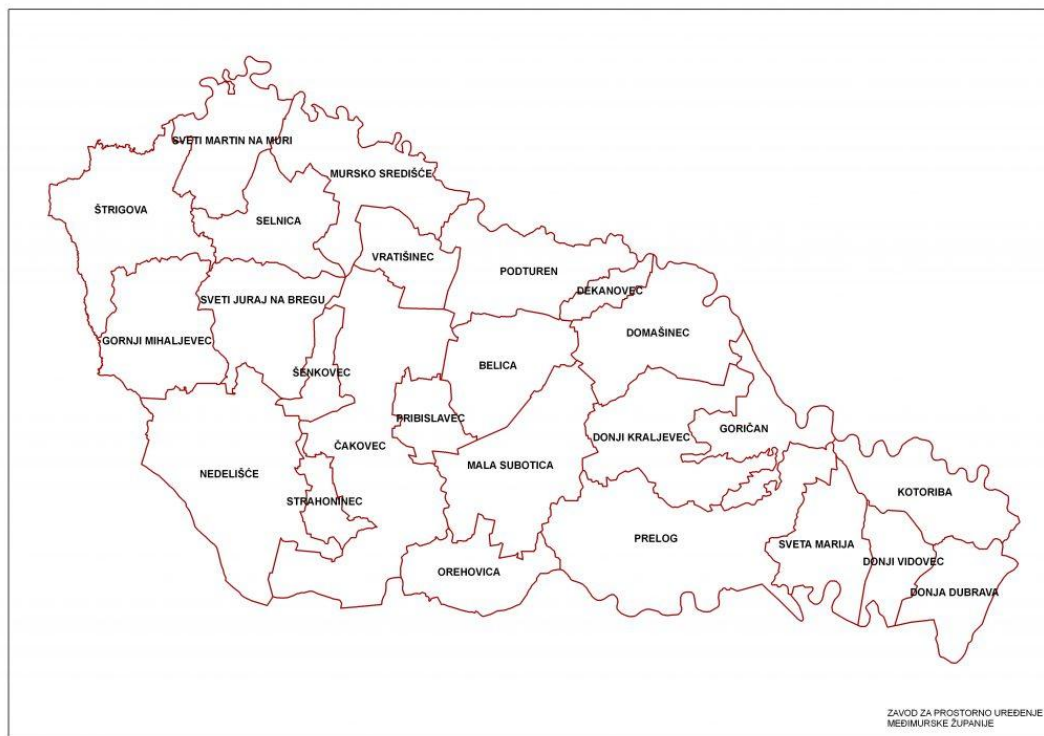
3.3. Predstavljanje Međimurske županije

Međimurska županija smještena je na krajnjem sjevernom dijelu Republike Hrvatske te je najmanja hrvatska županija, koja obuhvaća površinu od 729 km². Graniči s Republikom Slovenijom i Mađarskom, dok ju južno omeđuje rijeka Drava koja je ujedno i prirodna granica sa Varaždinskom županijom. Zahvaljujući svom geografskom položaju, na tromedi triju država i relativno maloj udaljenosti od Austrije, Međimurska županija ima iznimni prometni i strateški

³ Zelena energija Pomurja, Lokalna energetska agencija za Pomurje, https://www.lea-pomurje.si/assets/datoteke/Zelena_energija_Pomurja.pdf

⁴ Održiva urbana strategija Grada Murska Soba 2023-2035 (2024) https://www.murska-sobota.si/sites/default/files/2024-10/moms_tus_2023-2035_0.pdf

značaj u regionalnom i međunarodnom kontekstu. Međimurska je županija teritorijalno-administrativno podijeljena na 25 jedinica lokalne samouprave, od toga 22 općine te 3 grada (Čakovec, Mursko Središće i Prelog), što prikazuje Slika 4, a sama županija ima ukupno 131 naselje. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, u Međimurskoj županiji živi 105.250 stanovnika, što čini 2,72 % stanovnika Republike Hrvatske sa gustoćom od 144,33 st./km². Od toga najviše stanovnika živi u županijskom središtu, Gradu Čakovcu (27.112 st.).⁵

Slika 4: Gradovi i općine Međimurske županije

Grad Čakovec upravno je, gospodarsko i kulturno središte županije, poznat po svojoj tekstilnoj industriji, no za njegovu je važnost značajno i graditeljstvo, grafička djelatnost, metaloprerađivačka industrija te prehrambena.⁶ Ističu se i gradovi Mursko Središće i Prelog koji zahvaljujući brojnim ulaganjima također postaju sjedišta s velikim gospodarskim potencijalom. Osim spomenutih, Štrigova je jedno od značajnijih naselja, smještena na brežuljkastom krajoliku te poznata po vinogradarskoj tradiciji i vrhunskim vinima te Nedelišće kao općina poznata po razvijenom malom gospodarstvu, obrtnicima i sajamskim manifestacijama.

Nadalje, uz povoljan geografski položaj, poticaj razvoju gospodarstva daju i prirodni resursi. Prirodni resursi koji su na raspolaganju na području Međimurja iskorišteni su za razvoj poljoprivrede (plodna tla), energetike (prirodni plin), graditeljstva (šljunak i pijesak) i dr.

Županija se prostire između rijeka Mure i Drave koje oblikuju njezine prirodne granice te imaju važnu ulogu u oblikovanju krajolika i ekološkog sustava. Reljefno, Međimurje je podijeljeno na dva dijela:

⁵ Strateška studija o procjeni utjecaja Plana gospodarenja otpadom Međimurske županije za razdoblje 2024. – 2029. na okoliš, https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2025/01/SPUO_Medjimurska_zup_PGO.pdf

⁶ Akcijski plan održivog energetskog razvoja i klimatskih promjena Grada Čakovca, <https://www.simpla-project.eu/media/82344/%C4%8Dakovec-secap.pdf>

- *Gornje Međimurje* koje se nalazi u sjeverozapadnom dijelu županije te ga karakteriziraju blagi brežuljci, vinogradi i šume te sela razmještena na povišenim položajima.
- *Donje Međimurje* karakterizira ravničarski dio smješten uz tokove Mure i Drave s plodnim oranicama i razvijenom poljoprivredom.

Rijeka Mura jedna je od posljednjih panonskih rijeka koja je zadržala svoj prirodni tok i uz nju se kriju poplavne šume prepune izvrnutih stabala i zelenih lokvi. Nasuprot Mure rijeka Drava svojim moćnim vodama puni dva najveća umjetna jezera u Hrvatskoj, a u svojem starom koritu i dalje vrvi bogatstvom zaštićenog biljnog i životinjskog svijeta.⁷ Klimatski uvjeti u županiji pogoduju raznolikoj poljoprivrednoj proizvodnji, a bogatstvo vodnih resursa, šuma i očuvane prirode čini je privlačnom za razvoj održivog turizma i ekološke proizvodnje. Krajolik omeđen rijekama i uređen poput idiličnog vrta, razlog je zbog kojeg se regija naziva i *Hortus Croatiae* (Cvjetnjak Hrvatske). Trećina navedenog područja ujedno je i dio hrvatsko-mađarskog Prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav proglašenog od strane UNESCO-a.⁸

3.3.1 Veličina područja (km²)

Međimurska županija prostorno je najmanja hrvatska županija i jedna je od najgušće naseljenih dijelova Republike Hrvatske. Kao što je već prethodno spomenuto, Međimurska se županija sastoji od 3 grada i 22 općine. Navedene gradove i općine, površinu te broj njihovih naselja i stanovnika prikazuje Tabela 7. Bitno je za spomenuti da se u Međimurju nalazi najmanja općina u Hrvatskoj – Općina Dekanovec, sa površinom od samo 6,02 km², dok se još od značajnijih ističe Grad Čakovec kao sjedište županije s površinom od 72,8 km² i 14 pripadajućih naselja.

Tabela 7: Veličina područja: Međimurje

Grad / općina	Površina u km ²	Broj stanovnika	Broj naselja
Čakovec	72,80	27.122	14
Mursko Središće	33,88	5.855	5
Prelog	63,66	7.027	8
Belica	27,67	2.822	2
Dekanovec	6,02	739	1
Domašinec	35,33	1.923	2
Donja Dubrava	19,16	1.658	1
Donji Kraljevec	36,35	4.043	6
Donji Vidovec	13,64	1.197	1
Goričan	21,57	2.343	1
Gornji Mihaljevec	32,13	1.740	12
Kotoriba	26,58	2.938	1
Mala Subotica	41,46	4.344	6
Nedelišće	58,04	11.017	11
Orehovica	21,42	2.720	3
Podturen	31,96	3.517	6
Pribislavec	10,99	2.963	1
Selnica	25,01	2.636	10

⁷ Visit Medjimurje, <https://visitmedjimurje.com/otkrij/priroda/>

⁸ Med dvema vodama, <https://tzm.hr/storage/2022/08/Med-dvemi-vodami-HRV.pdf>

Strahoninec	8,36	2.598	1
Sveta Marija	23,4	1.990	2
Sveti Juraj na Bregu	30,3	4.929	9
Sveti Martin na Muri	25,25	2.391	14
Šenkovec	9,06	2.708	2
Štrigova	39,31	2.357	10
Vratišinec	16,23	1.673	2
Ukupno MŽ	729,58	105.250	131

3.3.2 Strukturni potencijali područja - Poljoprivreda

Međimurska županija ima povoljan geografski položaj, umjerenu kontinentalnu klimu te plodno tlo što joj omogućava raznovrsnu i učinkovitu poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivreda je grana koja omogućuje prehrambenu sigurnost i zapošljava znatan broj stanovništva, omogućuje održivo korištenje resursa i time doprinosi blagostanju Međimurja.⁹ Razvoj poljoprivrede u Međimurju, ne samo da doprinosi očuvanju prirodnih resursa, već ima i strateški značaj za osiguranje prehrambene sigurnosti i jačanje ruralnih zajednica. Temeljem dostupnih podataka iz *Upisnika poljoprivrednih gospodarstava u 2023. godini*, na području Međimurske županije ukupno je registrirano 4.214 subjekata koji posluju u sektoru poljoprivrede, od čega 4.125 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) koji su raspolagali sa 30.530 ha poljoprivrednih površina. Osim OPG-ova, u poljoprivrednom sektoru Međimurske županije djeluje i 1.407 samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG), 102 trgovačka društva, 72 obrta te 8 drugih pravnih osoba.

Značaj poljoprivrednih zemljišta u Međimurju velik je i višeslojan, kako s ekonomskog tako i ekološkog i društvenog aspekta:

- **Ekonomski značaj:** visok stupanj iskoristivosti tla i visoki prinosi, velik izvozni potencijal međimurskih proizvoda, podržava razvoj prerađivačke industrije, doprinosi zapošljavanju;
- **Ekološki značaj:** povezanost sa zelenim površinama i vodnim tokovima pomaže očuvanju bioraznolikosti, rast broja površina pod ekološkim nadzorom, održiva obrada zemljišta koja pomaže klimatskoj otpornosti;
- **Društveni značaj:** poljoprivredna zemljišta ključan su resurs održivog razvoja, kombinacija poljoprivrede i turizma povećava izvor prihoda, kvalitetna zemljišta omogućuju ruralni razvoj i smanjuju depopulaciju.

Klimatski uvjeti, odnos brežuljkastog i ravničarskog dijela te dostupnost i obilatost vode, prirodni su preduvjeti koji omogućavaju razvoj raznovrsne poljoprivredne proizvodnje i postizanje visokih prinosa. Prirodni uvjeti osobito pogoduju proizvodnji kukuruza i krumpira, industrijskog bilja, žitarica i povrća, visokokvalitetnih sorti grožđa i voća.

Prema podacima DZS-a u 2023. godini u Hrvatskoj je iskorišteno 1,5 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta, a najzastupljenije su oranice i vrtovi te trajni travnjaci. U usporedbi s 2022. g., ukupna površina korištenog poljoprivrednog zemljišta na nacionalnoj razini veća je za 2,6 %.¹⁰ Promatrano po kategorijama usjeva smanjene su površine industrijskih usjeva, korjenastih i gomoljastih usjeva, šećerne repe, vinograda, krumpira, svježeg povrća te cvijeća i ukrasnog bilja, dok ostale kategorije bilježe povećanje.

Što se tiče područja Međimurske županije, najveći dio poljoprivrednih zemljišta čine oranice i to gotovo 90% poljoprivrednih površina. Najveći dio korištenih površina odnosi na uzgoj žitarica

⁹ Strategija Ruralnog razvoja Međimurske županije, <https://www.redea.hr/wp-content/uploads/2015/07/strategija-ruralnog-razvoja-medjimurske-zupanije.pdf>

¹⁰ Struktura poljoprivrednih gospodarstava, <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77498>

(66,33 %) i uljarica (10,95 %) te na povrtnjake (7,91 %), dok se manji dio poljoprivrednih površina odnosi na livade, voćnjake, krmno bilje, vinograde te ostale poljoprivredne kulture.

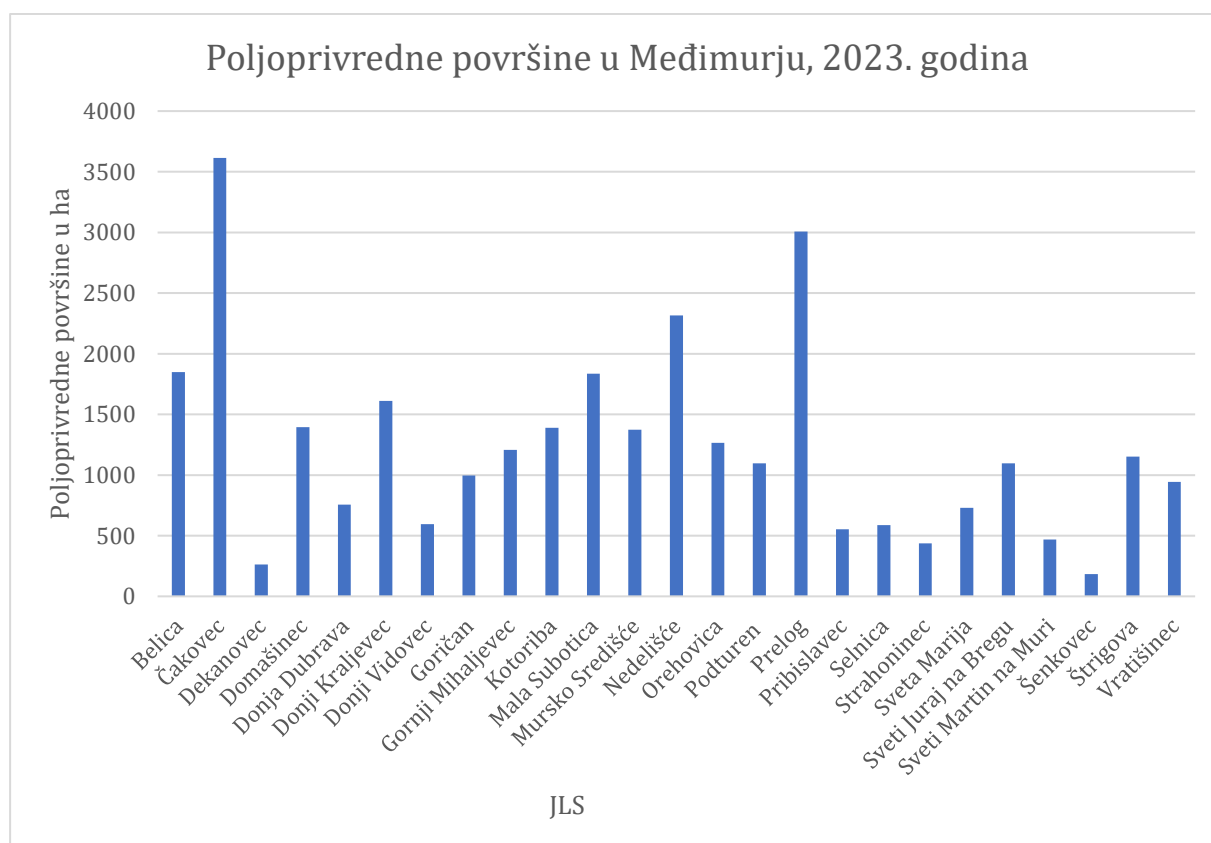
Graf 1 prikazuje da najveću poljoprivrednu površinu ima Grad Čakovec obzirom da se unutar istog nalazi 14 naselja, a spomenuta površina iznosi 3.614,03 ha, zatim slijedi Grad Prelog sa 3.007,29 ha te Općina Nedelišće sa 2.314,94 ha. Najmanju površinu ima Općina Šenkovec od svega 184,35 ha zbog blizine urbanog područja, Čakovca.

Povećanje poljoprivrednih površina kako na nacionalnoj, tako i na razini Međimurske županije može se pripisati nekoliko ključnih razloga:

- kupnja poljoprivrednih zemljišta putem županijskih ili državnih poticaja koji omogućuju proširenje posjeda;
- okrupnjavanje zemljišta kroz financijske potpore za kupnju susjednih parcela i proširenje svojih posjeda.

Međimurska županija tako nudi aktivne mjere politike potpora i razvoja poljoprivrede te se iste iz godine u godinu povećavaju. U 2022. godini isplaćeno je 258.800 EUR dok je u 2023. g. 306.000 EUR za obradu neiskorištenog zemljišta i kupnju poljoprivredne mehanizacije te se potaknuo veći interes za korištenje dostupnog poljoprivrednog zemljišta.¹¹ Navedene su mjere usmjerene na iskorištavanje poljoprivrednog potencijala, jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede u regiji.

Graf 1: Iskorištenost poljoprivrednih površina po općinama/gradovima u ha

¹¹ Međimurska županija raspisala Javni poziv za dodjelu potpora poljoprivrednicima, <https://medjimurska-zupanija.hr/2024/05/08/medjimurska-zupanija-raspisala-javni-poziv-za-dodjelu-potpore-poljoprivrednicima-2>

3.3.3 Degradacija prostora – stanje voda

Međimurje je najsjeverniji dio Republike Hrvatske, prirodno omeđen rijekama Murom na sjeveru i Dravom na jugu čineći pritom granicu između panonske i alpske geomorfološke cjeline. Prostor Međimurske županije karakterističan je po velikom bogatstvu vodotoka, jezera i podzemnih voda. Sve vode na području županije pripadaju vodnom području slivova Drave i Dunava. Osnovnu hidrografsku mrežu Međimurja čine rijeke Mura i Drava, uz velik broj potoka i kanala.¹² Riječni tokovi Mure i Drave iznimnih su prirodnih vrijednosti te čine prekogranične ekološke sustave. Središnji je dio riječnog sustava proglašen Regionalnim parkom Mura-Drava, a karakterizira ga velika bioraznolikost, ekološka obilježja i krajobrazne vrijednosti.¹³

- Vodoopskrba

S gledišta vodoopskrbe, a na temelju reljefa terena, geološke građe i morfoloških karakteristika, Međimurje se dijeli u dvije zone¹⁴:

- *Gornje Međimurje*: brdovito, izgrađeno od tercijarnih naslaga. Ima vrlo malo vodonosnih spremnika. Zbog pitke i slabe poroznosti, izvori su procjednog tipa i male izdašnosti.
- *Donje Međimurje*: ravničarsko, izgrađeno od kvartarnih naslaga. Karakteriziraju ga bogata nalazišta podzemnih voda te velike zalihe pitke vode.

Na području Međimurske županije nalazi se 42 vodna tijela površinske vode. Ukupno loše stanje imaju 4 vodna tijela, dobro stanje 14 površinskih vodnih tijela, dok su 24 vodna tijela u umjerenom stanju.¹⁵

Važna mjera zaštite vode za ljudsku potrošnju su zone sanitarne zaštite izvorišta vode. Iz tog su razloga oko vodocrpilišta javne vodoopskrbe postavljene zone sanitarne zaštite unutar kojih je vjerojatnost prodora onečišćenja u podzemlje na minimumu. Unutar županije nalaze se 3 vodocrpilišta i njihove odgovarajuće zone sanitarne zaštite: *Nedelišće* (6 zdenaca, kapacitet 600 l/s), *Prelog* (vodotoranj 350 m³, 3 zdenca, 2 zdenca kapaciteta 100 l/s i 1 zdenac kapaciteta 65 l/s) te treće (rezervno) vodocrpilište *Sveta Marija* koje se ne koristi, ali je u stanju pripravnosti kao zamjensko vodocrpilište za Prelog. Crpljenje i distribucija vode na području Međimurske županije u nadležnosti je Međimurskih voda d.o.o. Zbog dobre kvalitete vode, voda se bez obrade, osim preventivnog dezinficiranja plinovitim klorom, upušta u vodoopskrbni sustav ukupne duljine 1.121 km koji opskrbljuje svih 131 naselja Međimurske županije.

Međimurski vodoopskrbni sustav karakterizira velika duljina cjevovoda, velik broj priključaka, mala je potrošnja vode i mali rezervoarski prostor. Vodne usluge u kategoriji domaćinstava u 2023. g. koristilo je 39.035 potrošača, a u kategoriji gospodarstva i ustanova postoji 3.569 potrošnih mjesta.

- Odvodnja

¹² Strateška studija o procjeni utjecaja Plana gospodarenja otpadom Međimurske županije za razdoblje 2024. – 2029. na okoliš, https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2025/01/SPUO_Medjimurska_zup_PGO.pdf

¹³ Regionalni park Mura-Drava, <https://www.medjimurska-priroda.info/2021/03/regionalni-park-mura-drava/>

¹⁴ Povijest javne vodoopskrbe Međimurja, <https://medjimurske-vode.hr/povijest-javne-vodoopskrbe-medimurja/>

¹⁵ Program zaštite okoliša Međimurske županije za razdoblje od 2022. do 2025., https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2022/10/Program_zastite_okolisa_MZ.pdf

Sustav odvodnje otpadnih voda aglomeracije Čakovec najveći je sustav na području Međimurske županije te je s više od polovice svoje ukupne duljine mješovitog tipa odnosno komunalne otpadne vode gospodarstva i kućanstva, tehnološke otpadne vode, oborinske vode odvođe se zajedničkim kanalizacijskim cijevnim sustavom na pročištač otpadnih voda.¹⁶ Uz aglomeraciju Čakovec, na području županije postoje još i aglomeracija Novo Selo na Dravi, Donja Dubrava i Mursko Središće te aglomeracije Podturen, Podbrest i Donji Kraljevec djelomično izgrađene. Javna odvodnja pruža se u 47 od ukupno 131 naselja, a ukupan je broj priključaka domaćinstava i gospodarstava oko 20 tisuća.

3.3.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom na području Međimurske županije predstavlja jednu od prioritetnih mjera zaštite okoliša, a obuhvaća: *nastanak otpada, sakupljanje i odlaganje otpada te sanaciju odlagališta otpada.*

Na području Međimurske županije postoji 5 komunalnih poduzeća koja obavljaju djelatnost javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i koje imaju dozvolu sakupljanja miješanog komunalnog otpada na području Međimurske županije. Najznačajnija su: PRE-KOM d.o.o., GKP Čakom d.o.o. i MURS-EKOM d.o.o., a odlaganje otpada obavlja se na odlagalištu za neopasni otpad Totovec. Obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada u 2023. g. iznosio je 99,5 %, a evidentira se pri komunalnim poduzećima koja obavljaju djelatnost sakupljanja tog otpada te dostavljaju podatke u *Registar onečišćavanja okoliša (ROO)*.¹⁷

U 2023. godini u Republici Hrvatskoj nastalo je 1.833.341 tona komunalnog otpada što je 0,6 % manje u odnosu na godinu ranije. Godišnja količina otpada po stanovniku iznosila je 474 kg/stan. te je ista značajno manja od prosjeka zemalja EU (513 kg/stan.).¹⁸ Nastavlja se trend porasta odvojenog komunalnog otpada koji je kontinuirano pozitivan. Od 2015. do 2023. bilježi se porast odvojenog sakupljanja otpada za 24 %. Kod 65 % gradova i općina diljem RH, u njih 363 rasla je stopa sakupljanja komunalnog otpada u odnosu na 2022. g. Od 13 jedinica lokalne samouprave, njih 12 je iz Međimurske županije te ima stopu odvajanja iznad 62 %.

Međimurska županija u 2023. je imala 286 kg/stan., a u 2024. imala je 436 kg/stan. što je manje od količine otpada na nacionalnoj razini koja iznosi 486 kg/stan. Tabela 8 prikazuje količinu otpada iskazanu u kilogramima po stanovniku te stopu odvojenog otpada po gradovima i općinama.

¹⁶ Godišnje izvješće o stanju društva Međimurske vode d.o.o. za 2023. godinu, <https://medjimurske-vode.hr/wp-content/uploads/2024/06/Godisnje-izvjesce-za-2023-godinu.pdf>

¹⁷ Izvješće o komunalnom otpadu za 2023. godinu, <https://isgo-portal.mingor.hr/sites/default/files/izvjesca/2024-10/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20komunalnom%20otpadu%20za%202023%20-%20rev1.pdf>

¹⁸ Predstavljeno Izvješće o komunalnom otpadu, <https://www.fzoeu.hr/predstavljeno-izvjesce-o-komunalnom-otpadu-za-2023-godinu-9994>

Tabela 8: Količina otpada u kg po stanovniku te stopa odvojenog otpada po JLS u Međimurskoj županiji za 2023. godinu

Grad/Općina	Ukupno sakupljeni komunalni otpad u sklopu javne usluge (tona)	Miješani komunalni otpad sakupljen u sklopu javne usluge (tona)	Broj stanovnika obuhvaćen organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada	Količina otpada kg/stan.	Stopa odvojenog sakupljanja (%)
Belica	829,39	218,16	2.773	299	73,70
Čakovec	10.370,04	5.278,85	27.458	378	49,10
Dekanovec	183,80	58,90	728	252	67,95
Domašinec	458,48	143,08	1.838	249	68,79
Donja Dubrava	540,93	175,87	1.646	329	67,49
Donji Kraljevec	1.219,41	451,50	4.102	297	62,97
Donji Vidovec	287,74	101,13	1.169	246	64,85
Goričan	689,06	224,36	2.278	302	67,44
Gornji Mihaljevec	215,35	180,00	1.692	127	16,42
Kotoriba	795,11	321,32	2.872	277	59,59
Mala Subotica	879,41	471,16	4.304	204	46,42
Mursko Središće	1.519,49	685,89	5.696	267	54,86
Nedelišće	2.989,26	1.525,64	11.064	270	48,96
Orehovica	571,13	363,05	2.724	210	36,43
Podturen	617,29	197,88	3.391	182	67,94
Prelog	2.540,06	839,53	6.991	363	66,95
Pribislavec	712,89	275,22	2.989	239	61,39
Selnica	527,51	221,76	2.556	206	57,96
Strahoninec	676,86	236,77	2.608	260	65,02
Sveta Marija	453,88	144,68	1.943	234	68,12
Sveti Juraj na Bregu	798,50	555,56	4.843	165	30,42
Sveti Martin na Muri	600,31	236,82	2.360	254	60,55
Šenkovec	747,30	262,56	2.721	275	64,87
Štrigova	437,31	290,11	2.334	187	33,66
Vratišinec	308,18	124,55	1.657	186	59,58
Međimurska županija	29.968,67	13.584,34	104.737,00	286	54,67

Nadalje, u 2023. u RH bila su aktivna 282 reciklažna dvorišta, a stopa uporabe iznosila je 38 %. U cijeloj RH, Međimurska županija ima najveće vrijednosti procijenjene stope uporabe (56 %), kao i najveće procijenjene stope recikliranja (54 %).¹⁹

Prvih devet mjesta u Hrvatskoj po stopi odvojenog otpada u 2023. godini zauzimaju međimurske JLS: 1. Belica (73,70 %), 2. Domašinec (68,79 %), 3. Sveta Marija (68,12 %), 4. Dekanovec (67,95

¹⁹ Predstavljeno Izvješće o komunalnom otpadu za 2023. godinu, <https://www.fzoeu.hr/predstavljeno-izvjesce-o-komunalnom-otpadu-za-2023-godinu-9994>

%), 5. Podturen (67,94 %), 6. Donja Dubrava (67,49 %), 7. Goričan (67,44 %), 8. Prelog (66,95 %) te 9. Strahoninec (65,02 %).²⁰

Gospodarenje otpadom u Međimurskoj županiji tako predstavlja pozitivan primjer održivog upravljanja resursima u Republici Hrvatskoj, zahvaljujući visokoj razini odvojenog prikupljanja otpada i aktivnom sudjelovanju građana. Sustavno ulaganje u infrastrukturu i edukaciju dodatno pridonosi očuvanju okoliša pa tako Međimurje predstavlja primjer dobre prakse kako učinkovito gospodarenje otpadom može biti temelj za ekološki i društveno odgovoran razvoj.

3.3.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije

U Međimurskoj županiji postoji nekoliko prirodnih resursa koji se mogu iskoristiti za proizvodnju energije, a to su²¹:

- *Biomasa*: Međimurska županija bogata je poljoprivrednim zemljištima i šumama što stvara značajne preduvjete za razvoj proizvodnje biomase. Najčešće se koristi u obliku ogrjevnog drva, ali i za proizvodnju toplinske energije iz drvnih ostataka u drveno-prerađivačkoj industriji. Osim toga, primjenjuje se i u obliku drvenih peleta, komposta te ostataka iz poljoprivredne proizvodnje. Zahvaljujući navedenim resursima, Međimurje ima izražen potencijal za razvoj bioplinskih postrojenja koja koriste organski otpad. Trenutačno na području postoje 3 postrojenja u općinama: Donji Kraljevec, Kotoriba i Strahoninec.
- *Geotermalna energija*: Međimurje je prepoznatljivo po prisutnosti termalnih voda. Poznati su termalni izvori u Vučkovcu (za zdravstvene i rekreacijske svrhe), Merhatovcu (mogućnost korištenja za pogon TE 10 MW), Draškovcu (mogućnost geotermalne elektrane ili lječilišta) i Kotoribi.
- *Solarna energija*: Sunčana klima na području Međimurja čini fotonaponske elektrane pogodnim za proizvodnju električne energije. U 2023. na području županije instalirano je 714 fotonaponskih elektrana priključne snage od 39.497 kW.²²
- *Hidroenergija*: Smatra se najznačajnijim prirodnim resursom za proizvodnju električne energije u Međimurskoj županiji. Za područje županije relevantne su dvije veće hidroelektrane HE Čakovec i HE Dubrava sa ukupnim instaliranim kapacitetom od 157,22 MW te ukupnom prosječnom godišnjom proizvodnjom oko 700 GWh. Obje ove hidroelektrane na Dravi su višenamjenske pa uz proizvodnju električne energije, sudjeluju u opskrbi vodom, obrani od poplava, zaštiti zemljišta od erozije, navodnjavanju, odvodnji i prometu.²³

U Međimurskoj županiji energetske se sustav temelji na kombinaciji uvoznih fosilnih goriva te lokalnih obnovljivih izvora energije (OIE). Od obnovljivih izvora dominira upotreba biomase, osobito u ruralnim područjima te solarna energija čiji je potencijal izniman obzirom na velik broj sunčanih sati u godini (1.000 – 1.300 kWh/m²/god.) te čija je primjena sve veća, osobito na kućama, obrazovnim objektima i javnim zgradama. U Međimurskoj županiji, u ukupnoj proizvodnji električne energije, najveći utjecaj ima *hidro-potencijal* rijeke Drave te *sunčeva*

²⁰ Međimurje i dalje bilježi najbolje rezultate u odvajanju otpada zahvaljujući razvijenoj svijesti građana, <https://tinyurl.com/29dftkqn>

²¹ Izvješće o stanju okoliša na području Međimurske županije za razdoblje od 2017. do 2021., <https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2022/06/Prijedlog-Nacrta-Izvjescje-o-stanju-okolisa-15-06-2022.pdf>

²² Godišnje izvješće o poslovanju i održivosti za 2023. godinu, <https://www.hep.hr/ods/UserDocs/Images/publikacije/godisnje-izvjescje/godisnje2023.pdf>

²³ HE Dubrava, <https://www.hep.hr/proizvodnja/hidroelektrane-1528/pp-he-sjever/he-dubrava/1534>

energija, a obnovljivi se izvori energije mogu koristiti za smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima, jačanju održivog razvoja te poticanje (zelene) energetske tranzicije.

3.4. Predstavljanje Varaždinske županije

Površina Varaždinske županije²⁴ je 1.262 km², prema Popisu stanovništva iz 2021., u njoj živi ukupno 159.487 stanovnika. Izuzevši Grad Zagreb, Varaždinska županija je, kao posljedica dugog kontinuiteta guste naseljenosti, s prosječno 126,37 stanovnika po km² najgušće naseljena županija Hrvatske poslije Međimurske županije.

Županija je administrativno podijeljena na 6 gradova, 22 općine i 302 naselja. Sjedište Županije je grad Varaždin, a status grada imaju i Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice.

Županija graniči s Međimurskom županijom na sjeveru, na jugu s Krapinsko-zagorskom i Zagrebačkom županijom, na zapadu s Republikom Slovenijom, a na istoku s Koprivničko-križevačkom županijom. Varaždin kao županijsko administrativno središte udaljen je manje od 50 kilometara od granica Republike Slovenije i Republike Mađarske.

Smještena na rubnom pojasu panonskog područja, Varaždinska županija okružena je rijekom Dravom, Macejskim pobrđem i istočnim Halozama, Kalničkim gorjem te Ivanšćicom, a obilježava je ravničarsko te brežuljkasto reljefno područje s gorskim masivima. Na području Županije nalazi se planina Ivanščica čiji istoimeni vrh dostiže 1.059 m nadmorske visine, a među 55 hrvatskih planina čiji su vrhovi viši od 500 metara je i Ravna gora (Trakošćan) s vrhom na 686 m nadmorske visine. Na području Varaždinske županije nalazi se 26 zaštićenih područja prirode i 19 područja ekološke mreže, a ta zaštićena područja prirode zauzimaju 17 posto ukupne površine županije.

Slika 5 prikazuje kartu Varaždinske županije, teritorijalno administrativni ustroj gradovi i općine.

²⁴ Županija u brojkama, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanija-u-brojkama.html>

Slika 5: Varaždinska županija teritorijalno administrativni ustroj gradovi i općine²⁵

3.4.1 Veličina područja (km²)

Tabela 9 prikazuje podatke o površini, broju stanovnika i broju naselja u Varaždinskoj županiji. Županija je administrativno podijeljena na 6 gradova, 22 općine i 302 naselja, koji se nalaze na ukupnoj površini od 1.259,74 km². Sjedište Županije je u Gradu Varaždinu, a status grada imaju još Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice. Novi Marof je najveći grad Županije prema površini (111,86 km²), Ivanec prema broju naselja (29 naselja), dok je najveća Općina Bednja (76,17 km²), a najmanja Beretince (12,34 km²).

²⁵ Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Prilog 2. Analiza stanja, [https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Prilog 2. Analiza stanja.pdf](https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Prilog%202.%20Analiza%20stanja.pdf)

Tabela 9: Veličina Varaždinske županije po površini, broju stanovnika i broju naselja

Grad/općina	Površina km ²	Broj stanovnika	Broj naselja
Ivanec	95,92	12.723	29
Lepoglava	65,95	6.945	16
Ludbreg	74,25	8.477	13
Novi Marof	111,86	11.795	23
Varaždin	59,88	43.782	10
Varaždinske Toplice	79,15	5.537	23
Bednja	76,17	3.389	25
Beretinec	12,34	2.049	4
Breznica	33,52	1.970	10
Breznički Hum	26,05	1.132	5
Cestica	46,15	5.425	20
Donja Voća	36,00	2.030	8
Gornji Knežinec	22,21	4.900	5
Jalžabet	37,99	3.183	9
Klenovnik	25,74	1.793	6
Ljubešćica	35,27	1.689	5
Mali Bukovec	36,57	1.809	6
Martijanec	49,05	2.638	10
Maruševec	49,98	5.682	16
Petrijanec	47,93	4.553	7
Sračinec	23,50	4.678	2
Sveti Đurđ	45,87	3.326	9
Sveti Ilija	17,26	3.242	8
Trnovec Bartolovečki	38,68	6.145	6
Veliki Bukovec	23,19	1.325	3
Vidovec	32,08	4.915	11
Vinica	32,35	3.020	7
Visoko	24,83	1.335	7
Ukupno	1.259,74	159.487	303

3.4.2 Strukturni potencijali područja – Poljoprivreda

Unatoč povoljnim uvjetima za poljoprivrednu proizvodnju, obradive površine u Varaždinskoj županiji stalno se smanjuju. Gubitak poljoprivrednog zemljišta uz istovremenu veliku usitnjenost ostavlja veliki trag u padu konkurentnosti i visini poljoprivredne proizvodnje.

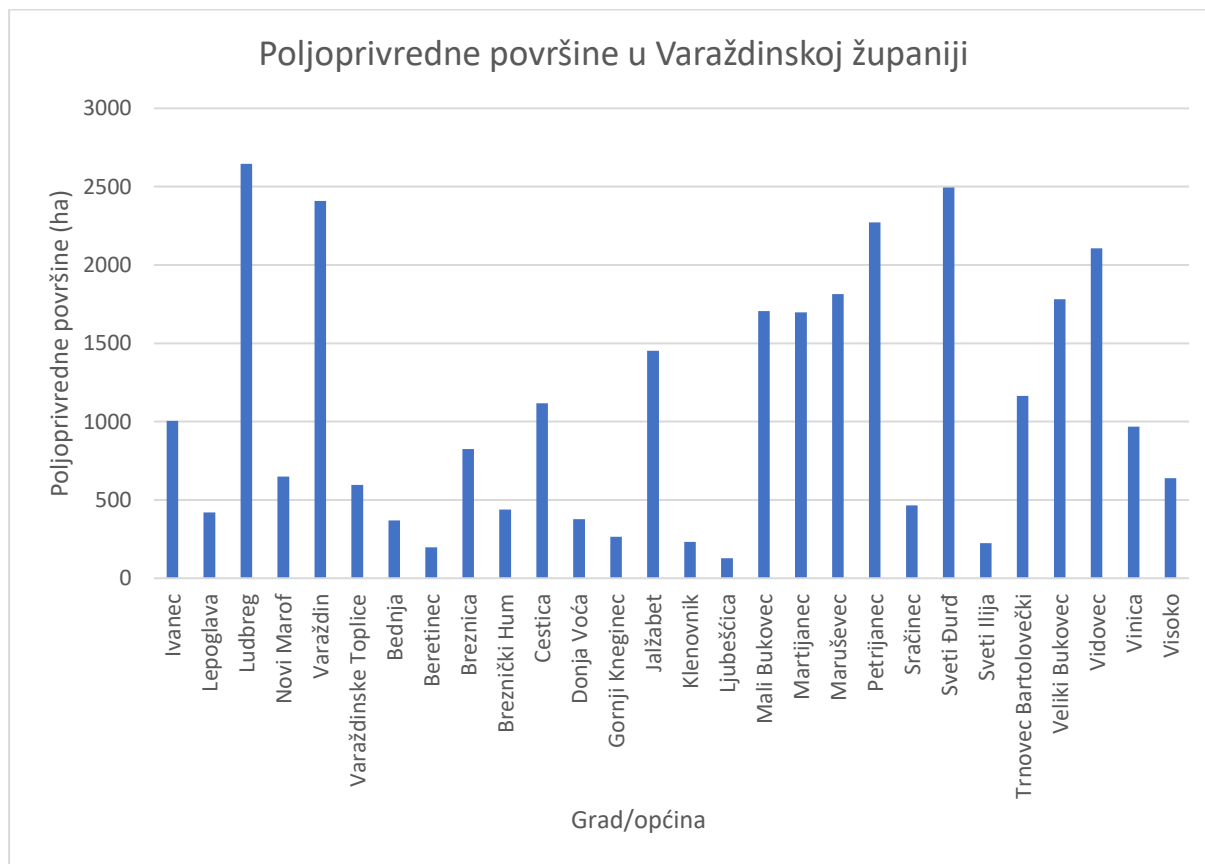
Poljoprivredno zemljište²⁶ u Varaždinskoj županiji površine oko 683,29 km² što čini 54 % ukupne površine Varaždinske županije.

Tijekom 2024. godine u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava²⁷ (OPG) Varaždinske županije upisano je 7.297 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Zabrinjavajući podatak je da je više od 75% nositelja OPG-a starije od 50 godina, dok je svega 25 % nositelja mlađe od 50 godina.

²⁶ Plan razvoja Varaždinske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine, https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Prilog_2_Analiza_stanja.pdf

²⁷ Upisnik poljoprivrednika, <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>

Graf 2: Poljoprivredne površine po gradu/općini u Varaždinskoj županiji

3.4.3 Degradacija prostora – stanje voda

Na području Varaždinske županije nalaze se vodotoci (rijeke i potoci), jezera (akumulacijska jezera, jezera nastala eksploatacijom šljunka i ostala jezera), podzemne vode u vodonosniku dravskog aluvija i izvori iz gorskog masiva Ivančice, Ravne gore i Kalnika.

Varaždinska županija ima dobro razvijenu riječnu mrežu i značajno je hidrografsko čvorište u Hrvatskoj. U hidrogeološkom smislu sve tekućice na području Županije pripadaju slivu rijeke Dunav, a dijele se na sliv Drave (rijeke Plitvica i Bednja s pritocima) i sliv Save (rijeka Lonja s pritocima). Plitvica i Bednja nalaze se od izvora do ušća na području Varaždinske županije.

Za brojna izvorišta podzemne vode najznačajniji resurs je brdski masiv Ivančice kojeg karakterizira sekundarna pukotinska poroznost karbonatnog masiva s vrlo kvalitetnom vodom (izvorišta Bistrica, Beli zdenci, Žgano vino, Šumi i Belski dol). Od ostalih značajnijih izvorišnih predjela izdvaja se Ravna gora (izvorišta Ravna gora i Sutinska), ali je kakvoća vode podložna vanjskim utjecajima odnosno lošije je kakvoće nakon obilnijih padalina. Ostali manji izvori pripadaju Kalničkom gorju i krajnjem jugu Županije.

Varaždinska županija jedna je od rijetkih u Hrvatskoj s bogatim i izdašnim resursima podzemne pitke vode. Vodonosnik podzemne vode Varaždinske županije prema Strategiji prostornog uređenja Države od strateške je važnosti za širu regiju sjeverozapadne Hrvatske.²⁸

²⁸ Izvješće o stanju okoliša Varaždinske županije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/zastita-okolisa/kategorija/323-izvjescje-o-stanju-okolisa-varazdinske-zupanije.html>

3.4.4 Odlagalište otpada i gospodarenje otpadom

U Varaždinskoj županiji nalazi se 1 aktivno odlagalište otpada Jerovec koje se nalazi na području Grada Ivanca. Ukupno odložena količina otpada u 2021. godini na odlagalištu Jerovec iznosila je 4.061,97 t²⁹. Na području Županije planira se izgradnja Regionalnog centra za gospodarenje otpadom (RCGO). Do uspostave RCGO odlaganje miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada nastaviti će se na postojećem aktivnom odlagalištu otpada, ovisno o sakupljaču tog otpada (na aktivnom odlagalištu otpada „Jerovec“ u Gradu Ivancu odlaže se otpad sakupljen sa područja gradova Ivanca i Lepoglave te Općine Bednja, Donja Voća, Klenovnik i Maruševac). Otpad prikupljen u preostale 22 jedinice lokalne samouprave odlaže se na odlagalište „Johovača“ u Općini Velika Trnovitica (Bjelovarsko-bilogorska županija), odlagalište „Bačanska“ (Brodsko-posavska županija) i odlagalište „Piškornica“ (Koprivničko-križevačka županija). Prema Evidenciji lokacija odbačenog otpada, na području Varaždinske županije evidentirano je ukupno 40 lokacija nepropisno odbačenog otpada, od čega je sa 4 lokacije uklonjen otpad.

3.4.5 Učinkovito korištenje energije i obnovljivi izvori energije

Varaždinska županija je kroz projekt „Povećanje kapaciteta obrazovnih ustanova Varaždinske županije“³⁰ za proizvodnju solarne energije povećala kapacitete za korištenje sunčeve energije na 12 odgojno – obrazovnih ustanova na području Varaždinske županije. Procijenjena godišnja proizvodnja iz energije sunca je 361,63 MWh dok je procijenjeno smanjenje godišnjih emisija CO₂ 57,35 tCO₂.

Prema *Akcijskom planu energetske učinkovitosti Varaždinske županije* za razdoblje 2025. – 2027. godine, Varaždinska županija planira investirati ukupno 3.879.198,43 eura u provedbu mjera energetske učinkovitosti, što će rezultirati godišnjim uštedama od 4.542,41 MWh i smanjenjem emisija CO₂ od 1.050,27 tCO₂.

²⁹ Plan gospodarenja otpadom Varaždinske županije za razdoblje 2024. – 2029. godine, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/zastita-okolisa/plan-gospodarenja-otpadom-varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2024-2029-na-okolis.html>

³⁰ Povećanje kapaciteta obrazovnih ustanova Varaždinske županije za proizvodnju solarne energije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/ustroj/upravna-tijela/upravni-odjel-za-prosvjetu-kulturu-i-sport/kategorija/303-povecanje-kapaciteta-obrazovnih-ustanova-varazdinske-zupanije-za-proizvodnju-solarne-energije.html>

4. Opće demografske karakteristike područja

4.1 Regija Podravje – osnovne informacije

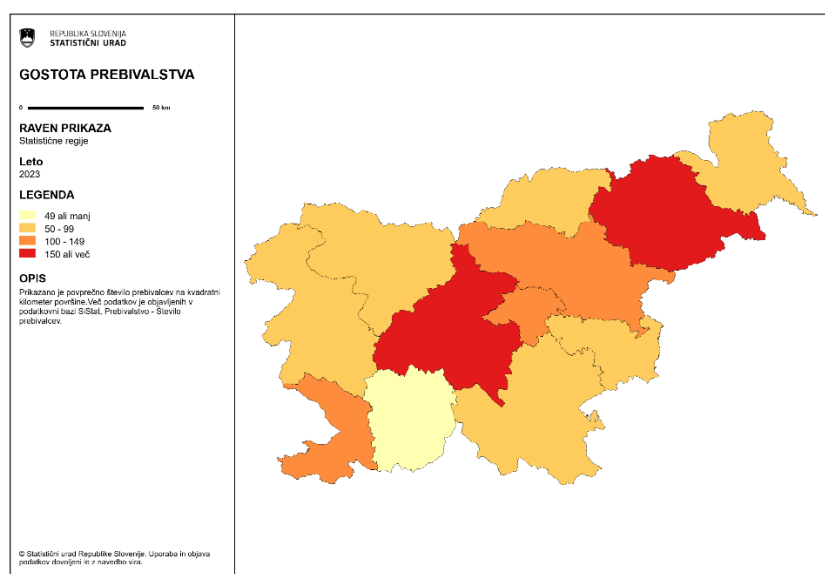
U Podravskoj je regiji 2023. godine živjelo 329.753 stanovnika, što predstavlja približno 16 % ukupnog stanovništva Slovenije. Za Sloveniju je karakteristična raspršena i relativno rijetka naseljenost, pri čemu je većina stanovništva koncentrirana u većim urbanim središtima. Regije i gradovi/općine međusobno se znatno razlikuju, a Podravje je po broju stanovnika druga najnaseljenija regija u državi, odmah iza Središnje Slovenije. Gustoća naseljenosti iznosi 152 stanovnika po km².

U posljednjih nekoliko godina broj stanovnika u Podravju raste. Godine 2020. tu je živjelo 325.994 stanovnika, a do 2023. njihov se broj povećao na 329.753, što znači približno rast od 1,15 %. Tijekom razdoblja od 2020. do 2023. godine jedino je Središnja Slovenija bila gušće naseljena.

Tabela 10: Broj i gustoća stanovništva u Podravju po gradovima/općinama (izvor: Statistički ured RS)

Grad/općina	Broj stanovnika na području grada/općine			Površina grada/općine(km ²)	Gustoća stanovništva na području grada/općine (Br. stanovnika/km ²)		
	Muškarci	Žene	Ukupno		Muškarci	Žene	Ukupno
Benedikt	1374	1.356	2.730	24	57	56	113
Cerkvenjak	1.212	1.008	2.220	25	50	41	91
Cirkulane	1314	1053	2367	32	41	33	74
Destričnik	1388	1281	2669	34	41	37	78
Dornava	1529	1406	2935	28	54	49	103
Duplek	3530	3.537	7.067	40	89	89	178
Gorišnica	2142	2.025	4.167	29	74	69	143
Hajdina	2062	1.894	3.956	22	95	87	182
Hoče - Slivnica	6.110	5.808	11.918	54	114	108	222
Juršinci	1.244	1.200	2.444	36	35	33	68
Kidričevo	3.273	3.332	6.605	71	46	47	93
Kungota	2.618	2.396	5.014	49	53	49	102
Lenart	4.335	4.280	8.615	62	70	69	139
Lovrenc na Pohorju	1.523	1.429	2.952	84	18	17	35
Majšperk	2.073	1.924	3.997	73	29	26	55
Makole	1.042	999	2.041	37	28	27	55
Maribor	56.661	56.584	113.245	148	384	384	768
Markovci	2.080	2.017	4.097	30	70	68	138
Miklavž na Dravskem polju	3.719	3.429	7.148	13	298	274	572
Oplotnica	2.118	2.029	4.147	33	64	61	125
Ormož	6.026	5.842	11.868	142	43	41	84
Pesnica	4.035	3.657	7.692	73	16	14	30

Podlehnik	945	885	1.830	46	21	19	40
Poljčane	2.150	2.252	4.402	38	57	60	117
Ptuj	11.989	11.684	23.673	67	180	176	356
Rače - Fram	4.078	3.958	8.036	51	80	77	157
Ruše	3.648	3.472	7.120	61	60	57	117
Selnica ob Dravi	2.325	2.163	4.488	64	36	34	70
Slovenska Bistrica	13.235	12.974	26.209	260	51	50	101
Središče ob Dravi	945	954	1.899	33	29	29	58
Starše	2.057	2.052	4.109	34	60	60	120
Sveta Ana	1.192	1.158	2.350	37	32	31	63
Sveta Trojica	1.122	1.072	2.194	26	43	42	85
Sveti Andraž	630	564	1.194	18	36	32	68
Sveti Jurij	1.108	1.052	2.160	31	36	34	70
Sveti Tomaž	992	985	1.977	38	26	26	52
Šentilj	4.250	4.201	8.451	65	65	65	130
Trnovska vas	713	685	1.398	23	31	30	61
Videm	2.996	2.610	5.606	80	37	33	70
Zavrč	802	680	1.482	19	42	35	77
Žetale	689	593	1.282	38	18	16	34
Ukupno	167.274	162.480	329.754	-	2.709	2.585	5.294

Slika 6: Gustoća stanovništva u Sloveniji³¹

³¹ Gustoća naseljenosti, Statističke regije, 2023, <https://gis.stat.si/#>

U Sloveniji je 2023. godine ukupni prirodni prirast stanovništva bio pozitivan i iznosio je 3,3 stanovnika na 1.000 stanovnika. Pozitivan prirast zabilježilo je 118 općina. Među općinama s najvišim ukupnim prirastom stanovništva nalaze se tri iz Podravske regije – općine Hajdina, Sveta Trojica u Slovenskim goricama i Sveti Jurij u Slovenskim goricama.

Tabela 11: Broj i gustoća stanovnika u Podravju prema dobi po gradovima/općinama, godina 2023 (izvor: Statistički ured RS)

Grad/općina	Udio stanovnika i indeks starenja u Podravju			Indeks starenja	Gustoća stanovnika na području grada/općine (Br. stanovnika /km ²)		
	0 - 14	15 - 64	> 65		0 - 14	15 - 64	> 65
Benedikt	17,6	68,4	14,0	79,55	20	77,35	15,92
Cerkvenjak	15,8	68,0	16,2	102,53	14,03	60,38	14,38
Cirkulane	11,7	68,1	20,2	172,65	8,65	50,37	14,79
Destrnik	14,6	66	19,4	132,88	11,46	51,81	15,22
Dornava	13,6	68,2	18,2	133,82	14,25	71,48	19,07
Duplek	15,5	64	20	130,97	27,38	113,07	35,33
Gorišnica	14,9	65	143	959,73	21,40	93,39	205,47
Hajdina	15,2	62	182	1197,37	27,33	111,48	327,26
Hoče - Slivnica	14,7	62,6	22,6	153,74	32,44	138,16	49,87
Juršinci	15,1	61,6	23,3	154,30	10,25	41,81	15,81
Kidričevo	15,1	63,7	21,2	140,40	14,04	59,25	19,72
Kungota	13,8	65	21,3	154,35	9,74	45,90	15,04
Lenart	15	62,3	22,7	151,33	20,84	86,56	31,54
Lovrenc na Pohorju	14,1	62,7	23,2	164,54	4,95	22,03	8,15
Majšperk	14,9	64,5	20,7	138,93	8,15	35,30	11,33
Makole	14,1	64,6	21,3	151,06	6,12	35,63	11,74
Maribor	12,7	63,7	23,6	185,83	97,17	487,41	180,57
Markovci	15,4	65,4	19,3	125,32	21,03	89,31	26,35
Miklavž na Dravskem polju	14,4	63,8	32,8	227,78	79,17	350,8	180,34
Oplotnica	16,8	64,6	18,6	110,71	21,11	81,18	23,37
Ormož	13,5	63,2	23,3	172,59	11,28	52,82	19,47
Pesnica	12,3	64,2	23,6	191,87	12,44	64,97	23,88
Podlehnik	11,7	65,8	22,6	193,16	4,65	26,17	9,07
Poljčane	13,3	60,4	26,3	197,74	15,4	69,96	30,46
Ptuj	13,4	63,4	23,2	173,13	47,34	224,01	81,97
Rače - Fram	16,7	63,8	19,5	116,77	26,31	100,52	30,72
Ruše	12,6	64,3	23,2	184,13	14,7	75,05	27,07
Selnica ob Dravi	13,7	63,5	22,8	166,42	9,6	44,52	15,98
Slovenska Bistrica	15,6	64,3	20,1	128,85	15,72	64,81	20,26

Središće ob Dravi	13,6	61,1	25,3	186,03	7,82	35,1	14,55
Starše	13,2	64,4	22,4	169,70	15,95	77,82	27,07
Sveta Ana	15,8	65,5	18,7	118,35	10,03	41,6	11,87
Sveta Trojica	13,7	67,5	18,8	137,23	11,56	56,95	15,86
Sveti Andraž	16,3	67,1	16,5	101,23	12,47	44,5	10,94
Sveti Jurij	14,5	64,7	20,8	143,45	11,49	45,08	14,49
Sveti Tomaž	13,4	64,1	22,5	167,91	6,97	33,34	11,7
Šentilj	14,1	64,9	21	148,94	18,33	84,37	27,3
Trnovska vas	17,4	66,9	15,7	90,23	10,57	40,66	9,54
Videm	14,4	66,1	19,4	134,72	10,09	46,31	13,59
Zavrč	10,9	70,8	18,3	167,89	8,5	55,22	14,27
Žetale	14,1	67,1	18,8	133,33	4,75	22,63	6,34
Ukupno	589,2	2.658,2	1.146,7	7.991,46	755,48	3.409,1	1.657,7

Prosječna dob stanovništva u Podravju 2023. godine iznosila je 44,8 godina, što je nešto više od slovenskog prosjeka koji je iznosio 44,1 godinu.

4.1.1 Indeks starenja

Za Sloveniju je od 2023. značajno, da je udio starijeg stanovništva premašio udio mlađeg stanovništva. Stanovnici stariji od 65 godina činili su približno 21,6 %, dok je udio mlađih od 15 godina iznosio 14,9 %. Postoje i izražene razlike među spolovima, pri čemu je udio starijih žena u odnosu na mlade znatno veći. Prosječna dob stanovništva u Podravju iznosila je 44,8 godina, što je nešto više od slovenskog prosjeka koji je 44,1 godine. Udio mladog stanovništva u regiji bio je drugi najniži u Sloveniji i iznosio je 13,7 %.

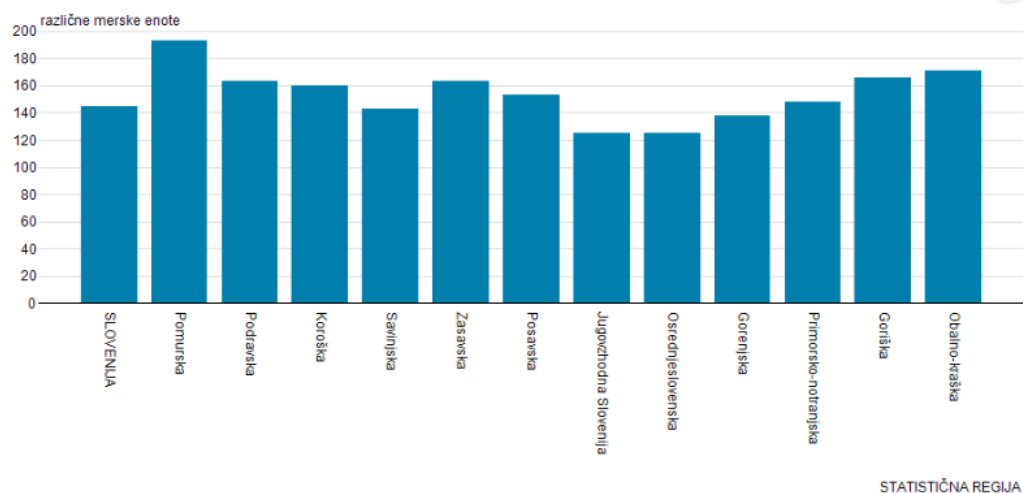
Prirodni prirast bio je treći najniži u zemlji s vrijednošću od -3,8, dok je u cijeloj Sloveniji iznosio -2,1. Unatoč negativnom prirodnom prirastu, ukupni broj stanovnika u Podravju porastao je od 2020. godine, što se pripisuje pozitivnom migracijskom prirastu. Indeks starenja u Podravju kontinuirano raste i nešto je viši od slovenskog prosjeka, pri čemu regija bilježi izrazito starenje stanovništva u usporedbi s drugim regijama. Na ovaj trend utječe nekoliko faktora, uključujući nisku stopu nataliteta i iseljavanje mlađeg stanovništva, što ima negativne posljedice za regiju jer smanjuje udio aktivnog stanovništva i utječe na tržište rada.

Tržište rada igra ključnu ulogu u gospodarskom i društvenom napretku (UMAR). Najviši indeks starenja zabilježen je u Pomurskoj regiji, dok Podravje zauzima drugo mjesto.

Tabela 12: Indeks starenja (izvor: Statistički ured RS)

	2020	2022	2023	2024
Slovenija	135,7	141,8	145,4	150,4
Podravje	152,9	158,7	162,5	167,5

Graf 3: Indeks starenja po statističkim regijama, 2023 (izvor: Statistički ured RS))

Vir: Statistični ured Republike Slovenije

Tabela 13 prikazuje indeks starenja za pojedine gradove/općine Podravja u 2023. godini. Iz tablice je vidljivo da je udio starijeg stanovništva visok u svim gradovima/općinama Podravja. Najviši stupanj starenja, s velikim odstupanjem, zabilježen je u općini Hajdina, dok je najniži bio u općini Benedikt.

Tabela 13: Broj i gustoća stanovništva u Podravju prema dobi po gradovima/općinama (2023)

Grad/općina	Udio stanovništva i indeks starenja u Podravju			Indeks starenja	Gustoća stanovništva na području općine (Br. stanovnika/km ²)		
	0 - 14	15 - 64	> 65		0 - 14	15 - 64	> 65
Benedikt	17,6	68,4	14,0	79,55	20	77,35	15,92
Cerkvenjak	15,8	68,0	16,2	102,53	14,03	60,38	14,38
Cirkulane	11,7	68,1	20,2	172,65	8,65	50,37	14,79
Destrnik	14,6	66	19,4	132,88	11,46	51,81	15,22
Dornava	13,6	68,2	18,2	133,82	14,25	71,48	19,07
Duplek	15,5	64	20	130,97	27,38	113,07	35,33
Gorišnica	14,9	65	20	132,21	21,40	93,39	205,47
Hajdina	15,2	62	23	149,34	27,33	111,48	327,26
Hoče - Slivnica	14,7	62,6	22,6	153,74	32,44	138,16	49,87
Juršinci	15,1	61,6	23,3	154,30	10,25	41,81	15,81
Kidričevo	15,1	63,7	21,2	140,40	14,04	59,25	19,72
Kungota	13,8	65	21,3	154,35	9,74	45,90	15,04
Lenart	15	62,3	22,7	151,33	20,84	86,56	31,54
Lovrenc na Pohorju	14,1	62,7	23,2	164,54	4,95	22,03	8,15
Majšperk	14,9	64,5	20,7	138,93	8,15	35,30	11,33
Makole	14,1	64,6	21,3	151,06	6,12	35,63	11,74
Maribor	12,7	63,7	23,6	185,83	97,17	487,41	180,57
Markovci	15,4	65,4	19,3	125,32	21,03	89,31	26,35

Miklavž na Dravskem polju	14,4	63,8	21,8	151,39	79,17	350,8	180,34
Oplotnica	16,8	64,6	18,6	110,71	21,11	81,18	23,37
Ormož	13,5	63,2	23,3	172,59	11,28	52,82	19,47
Pesnica	12,3	64,2	23,6	191,87	12,44	64,97	23,88
Podlehnik	11,7	65,8	22,6	193,16	4,65	26,17	9,07
Poljčane	13,3	60,4	26,3	197,74	15,4	69,96	30,46
Ptuj	13,4	63,4	23,2	173,13	47,34	224,01	81,97
Rače - Fram	16,7	63,8	19,5	116,77	26,31	100,52	30,72
Ruše	12,6	64,3	23,2	184,13	14,7	75,05	27,07
Selnica ob Dravi	13,7	63,5	22,8	166,42	9,6	44,52	15,98
Slovenska Bistrica	15,6	64,3	20,1	128,85	15,72	64,81	20,26
Središče ob Dravi	13,6	61,1	25,3	186,03	7,82	35,1	14,55
Starše	13,2	64,4	22,4	169,70	15,95	77,82	27,07
Sveta Ana	15,8	65,5	18,7	118,35	10,03	41,6	11,87
Sveta Trojica	13,7	67,5	18,8	137,23	11,56	56,95	15,86
Sveti Andraž	16,3	67,1	16,5	101,23	12,47	44,5	10,94
Sveti Jurij	14,5	64,7	20,8	143,45	11,49	45,08	14,49
Sveti Tomaž	13,4	64,1	22,5	167,91	6,97	33,34	11,7
Šentilj	14,1	64,9	21	148,94	18,33	84,37	27,3
Trnovska vas	17,4	66,9	15,7	90,23	10,57	40,66	9,54
Videm	14,4	66,1	19,4	134,72	10,09	46,31	13,59
Zavrč	10,9	70,8	18,3	167,89	8,5	55,22	14,27
Žetale	14,1	67,1	18,8	133,33	4,75	22,63	6,34
Ukupno	589,2	2.658,2	1.146,7	7.991,46	755,48	3.409,1	1.657,7

4.1.2 Obrazovna struktura stanovništva

Podravska regija se 2023. godine po obrazovnoj strukturi stanovništva u dobi od 25 do 64 godine svrstala u sredinu među svim slovenskim regijama. Višu ili visoku školu završilo je 30,1 % stanovništva, što je 3,2 postotna boda ispod državnog prosjeka. Regija je imala drugi najniži udio stanovnika koji su završili osnovnu školu, s 10,6 %, odmah iza regije Središnja Slovenija, gdje je udio iznosio 9,9 %. Srednju školu završilo je 59,3 % stanovnika, što predstavlja drugi najveći udio u Sloveniji, što pokazuje da u regiji prevladavaju stanovnici sa srednjoškolskim obrazovanjem. U usporedbi s prethodnim godinama, udio stanovnika s višim ili visokim obrazovanjem polako raste, ali još uvijek zaostaje za državnim prosjekom.

Tabela 14: Obrazovna struktura stanovništva po gradovima/općinama, podaci za 2023. godinu

Grad/općina	Obrazovanje – Ukupno	Bez škole, nezavršena osnovna škola, osnovna škola	Srednja škola	Viša i visoka škola
Benedikt	1158	119	721	318
Cerkvenjak	969	116	612	241
Cirkulane	1067	103	767	197

Destrnik	1218	119	795	304
Dornava	1197	89	800	308
Duplek	2980	211	1866	903
Gorišnica	1901	123	1222	556
Hajdina	1864	119	1192	553
Hoče - Slivnica	5086	270	2936	1880
Juršinci	975	131	625	219
Kidričevo	2969	177	1840	952
Kungota	1915	126	1121	668
Lenart	3281	225	1948	1108
Lovrenc na Pohorju	1226	99	769	358
Majšperk	1741	147	1057	537
Makole	894	91	566	237
Maribor	45483	3057	24546	17880
Markovci	1969	98	1314	557
Miklavž na Dravskem polju	3022	161	1859	1002
Oplotnica	1955	175	1209	571
Ormož	5131	434	3308	1389
Pesnica	3080	270	1974	836
Podlehnik	805	88	541	176
Poljčane	1771	137	1069	565
Ptuj	11062	738	6538	3786
Rače - Fram	3545	148	1878	1519
Ruše	3066	202	1875	989
Selnica ob Dravi	1901	115	1192	594
Slovenska Bistrica	11670	885	6696	4089
Središče ob Dravi	782	63	531	188
Starše	1741	83	1084	574
Sveta Ana	878	127	544	207
Sveta Trojica	953	94	565	294
Sveti Andraž	518	70	331	117
Sveti Jurij	898	106	543	249
Sveti Tomaž	879	117	562	200
Šentilj	2855	314	1810	731
Trnovska vas	598	71	388	139
Videm	2531	252	1645	634
Zavrč	702	58	533	111
Žetale	589	80	354	155
Ukupno	138.825	10.208	81.726	46.891

4.1.3 Obrazovanje

Podravska regija ima relativno dobro razvijen sustav predškolskog odgoja (javni i privatni vrtići) te osnovnoškolskog obrazovanja. Također je dobro razvijena mreža srednjih škola, uključujući gimnazije, strukovne i stručne škole. U Mariboru, drugom najvećem gradu u Sloveniji, smještena je i druga najveća slovenska sveučilišna ustanova, dok se u Ptuj u provode programi višeg i visokog obrazovanja.

Svaka općina u Podravju ima barem jedan vrtić koji pruža skrb za predškolsku djecu. Broj vrtića varira ovisno o općini. U pedagoškoj godini 2023./2024. u Sloveniji je djelovalo ukupno 988 vrtića i njihovih jedinica. Najviše vrtića imaju veći gradovi, a Maribor ima čak 50 vrtića. U Podravju je

ukupno djelovalo 137 vrtića. U 2023. godini (školska godina 2023./2024.) u vrtiće je bilo uključeno 12.311 djece, odnosno 82,4 %, što je povećanje u odnosu na 2020. godinu, kada je udio bio 79,4 %. U školskoj godini 2024./2025. udio se dodatno povećao na 84,8 %.

Podravska regija ima dobro razvijeno i dostupno osnovnoškolsko obrazovanje. Na području regije djeluje ukupno 115 osnovnih škola i njihovih podružnica. U školskoj godini 2023./2024. osnovnu školu pohađalo je 28.216 učenika. Podaci pokazuju da udio osnovnoškolskih učenika u regiji blago raste, dok je u cijeloj Sloveniji zabilježen pad.

Tabela 15: Broj učenika u osnovnim školama (redovni i prilagođeni program); (izvor: Statistički ured RS)

	2020./2021.	2023./2024.	2024./2025.
	Broj učenika	Broj učenika	Broj učenika
Slovenija	193.158	196.371	195.704
Podravska	27.459	28.216	28.312

U Sloveniji srednje i visoko obrazovanje nije obvezno. Srednjoškolsko obrazovanje dijeli se na opće, strukovne i stručne programe. Opće obrazovanje provode opće i stručne gimnazije. Niže i srednje strukovno obrazovanje te stručne programe provode strukovne i stručne škole, uz praktičnu nastavu u suradnji s poslodavcima.

Visokoškolski sustav u Sloveniji obuhvaća sveučilišta, fakultete, umjetničke akademije i visoke stručne škole, koje mogu djelovati i kao samostalne ustanove. Osim javnih, djeluju i privatne visokoškolske institucije s vlastitim programom i ciljevima, a njihovo djelovanje regulirano je istim pravnim okvirom kao i kod javnih ustanova.

U Podravskoj regiji, u školskoj godini 2023./2024., srednjoškolske programe pohađalo je 11.360 učenika, dok je visokoškolske programe pohađalo 10.069 studenata, što predstavlja približno 4 % ukupnog stanovništva regije.

4.1.4 Ranjive skupine

Na području Slovenije djeluje niz programa i ustanova namijenjenih pomoći ranjivim skupinama stanovništva. Rezolucija o nacionalnom programu sustava socijalne skrbi za razdoblje 2022.–2030. (ReNPSV22-30) pruža zaštitu ranjivim skupinama stanovništva. Obuhvaća mjere i programe na nacionalnoj i lokalnoj razini. Poseban naglasak stavljen je na stariju populaciju, pri čemu rezolucija teži unaprjeđenju već postojećih sustava socijalne skrbi te razvoju inovativnih mjera koje će starijim osobama pomoći da kvalitetnu provedu starost.

Među ranjive skupine ubrajaju se mladi, osobe starije od 65 godina, žene, nezaposleni, osobe s invaliditetom, djeca do 14 godina te beskućnici. Sljedeća tablica prikazuje institucije i programe namijenjene pojedinim ranjivim skupinama.

Tabela 16: Ranjive skupine, institucije i programi

Ranjiva skupina	Izazovi	Institucije / Programi	Opis
Mladi (do 30 godina starosti)	Nezaposlenost, nesigurnost stanovanja, mentalno zdravlje	Zavod za zapošljavanje, Centar za mlade, Sajmovi karijera, Center za pomoć mladima – neprofitna organizacija za mlade i njihove bližnje u poteškoćama, Međugeneracijski centri	Iako nezaposlenost mladih i dalje predstavlja veliki izazov, registrirana nezaposlenost u 2024. godini smanjena je za približno 6 % u odnosu na 2023. Za olakšavanje ulaska mladih na tržište rada organiziraju se sajmovi karijera gdje mladi mogu uspostaviti kontakt s

			poslodavcima i lakše doći do zaposlenja. Mladi također imaju mogućnost druženja unutar lokalnih zajednica u tzv. centrima za mlade, gdje se provode programi i aktivnosti mladih na lokalnoj razini. U slučajevima poteškoća vezanih uz prava ili mentalno zdravlje, dostupno je više organizacija kojima se mogu obratiti za pomoć. Poseban izazov predstavljaju stambeni uvjeti. Mladi se suočavaju s problemima pristupa najmu i kupnji stanova jer su tržišni uvjeti takvi da si vlastito stambeno rješenje teško mogu priuštiti.
Djeca (do 18 godina starosti)	Siromaštvo, nasilje, socijalna isključenost	Centar za socijalni rad (CSR), UNICEF, TOM telefon, Crveni križ Slovenije, SOS telefon	CSR (Centri za socijalni rad) imaju krizne centre u koje se mladi mogu povući u slučajevima obiteljskog nasilja. U tim centrima dostupna im je i stručna pomoć koja im olakšava izlazak iz kriznih situacija. Među mladima sve je češće i vršnjačko nasilje, pri čemu žrtve često teško traže pomoć kod svoje obitelji. Zbog toga im je dostupna različita pomoć, uključujući TOM telefon i SOS telefon, gdje mogu dobiti savjet i podršku. Djeci koja žive u socijalnom ili materijalnom siromaštvu dostupni su različiti oblici pomoći – osiguranje školskog pribora, besplatna prehrana u vrtićima i školama te organizirana ljetovanja u dječjim kampovima.
Starije osobe (od 65 godina starosti)	Usamljenost, zdravstveni problemi, dugotrajna skrb, mobilnost	Centar za socijalni rad (CSD), Domovi za starije, Međugeneracijski centri, Savez udruga umirovljenika Slovenije – Stariji za starije, Centri dnevnih aktivnosti za starije	Starije osobe često se suočavaju sa socijalnom isključenošću, većim rizikom od siromaštva te povećanom potrebom za zdravstvenom skrbi. Za mnoge odlazak u dom za starije predstavlja posljednju mogućnost jer žele svoje posljednje godine provesti u vlastitom domu. Na temelju tih potreba 2004. godine pokrenut je projekt međusobne pomoći starijih, u okviru kojeg starije osobe posjećuju one kojima treba pomoć te nisu mobilni. Pojedini gradovi imaju i dnevne centre u kojima stariji mogu provoditi kvalitetno slobodno vrijeme, izlazeći iz osamljene svakodnevne rutine. Također se druže s mladima, što omogućava prijenos znanja i iskustava između generacija.

Žene	Nejednakost na tržištu rada, obiteljsko nasilje, diskriminacija	Ministarstvo rada, obitelji, socijalnih pitanja i jednakih mogućnosti – Sektor za jednaka prava, SOS telefon, Udruga za nenasilnu komunikaciju, CSD – Sigurne kuće	U Sektoru za ravnopravnost spolova provode se programi i mjere za jačanje jednakih mogućnosti žena i muškaraca (rodna ravnopravnost). Žene su često žrtve obiteljskog nasilja. Zbog straha teško se obraćaju institucijama, stoga su im na raspolaganju različiti oblici podrške, poput SOS telefona. Putem SOS telefona žrtve mogu dobiti pomoć, podršku, informacije o dostupnim oblicima pomoći, svojim pravima i obvezama institucija. U okviru CSR-a postoje i sigurne kuće u koje se žene s djecom mogu skloniti od nasilja. Lokacije sigurnih kuća su tajne.
Nezaposleni	Financijska neisgurnost, siromaštvo, isključenost – ponajprije socijalna, mentalne poteškoće	ZRSZ – programi javnih radova, CSR, Crveni križ Slovenije, Caritas	Registrirani nezaposleni u Sloveniji primaju novčanu pomoć ili naknadu za vrijeme nezaposlenosti, ovisno o duljini prethodnog zaposlenja. Osim toga, Zavod Republike Slovenije za zapošljavanje (ZRSZ) pruža podršku u traženju zaposlenja, na primjer putem radionica gdje nezaposleni aktivno traže nova radna mjesta. ZRSZ također upravlja programom javnih radova, namijenjenim osobama koje su prijavljene na zavodu duže od dvije godine. Zavod omogućava i prekvalifikaciju, s ciljem povećanja mogućnosti zapošljavanja sudionika. Budući da se u to vrijeme mnogi ljudi nalaze na rubu siromaštva, Crveni križ i Caritas pružaju ugroženim skupinama hranu i osnovne potrepštine za preživljavanje.

4.1.5 Stopa nezaposlenosti

S područja nezaposlenosti Podravska regija spada među slabije u Sloveniji. U regiji nedostaje radnih mjesta, a područje je posebno ranjivo u vrijeme ekonomskih kriza, kada je broj nezaposlenih relativno veći u usporedbi s prosječnom nezaposlenosti u zemlji.

U 2023. godini stopa nezaposlenosti iznosila je 4,3 %, a registrirano je ukupno 8.104 osoba. U usporedbi s 2021. godinom, kada je bilo registrirano 11.792 nezaposlenih, došlo je do smanjenja nezaposlenosti, iako se u 2024. godini ponovno blago povećala.

Iz Tabele 17 vidljivo je da je najveći udio nezaposlenih među osobama sa srednjoškolskim obrazovanjem. Gotovo sve općine Podravja u 2023. imale su više od 50 % nezaposlenih među osobama sa srednjoškolskim obrazovanjem. Prema dobi i udjelu registrirane nezaposlenosti po općinama, najviše nezaposlenih je među mladima do 29 godina i osobama starijima od 50 godina.

Tabela 17: Udio registriranih nezaposlenih osoba prema dobi i stupnju obrazovanja po općinama/gradovima, godina 2023.
(izvor: Statistički ured RS)

Općina/grad	Nezaposleni u općini/gradu	Udio nezaposlenosti prema dobi			Udio nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja		
		15-29 god.	30-49 god.	iznad 50 god.	OŠ ili manje	Srednja škola	Visoka, viša ili više
	%	%	%	%	%	%	%
Benedikt	4,72	12,56	8,56	6,20	30,77	56,41	12,82
Cerkvenjak	4,56	9,53	5,26	13,15	32,35	50,00	17,65
Cirkulane	6,50	8,35	5,84	17,60	36	60	4,00
Destrnik	6,82	9,72	8,98	15,61	38,60	47,37	14,04
Dornava	6,18	11,16	10,44	11,97	25,00	57,69	17,31
Duplek	7,85	20,16	13,08	13,14	23,53	60,00	16,47
Gorišnica	4,61	5,57	11,23	8,52	20,00	67,69	12,31
Hajdina	5,54	10,03	8,55	12,75	18,92	58,11	22,97
Hoče - Slivnica	7,81	13,96	12,37	15,50	27,78	51,04	21,18
Juršinci	6,27	11,35	11,97	10,57	25,58	65,12	9,30
Kidričevo	5,35	9,87	10,40	11,16	21,01	67,23	11,76
Kungota	8,41	20,04	13,06	14,97	24,37	60,50	15,13
Lenart	5,44	11,34	7,79	10,15	23,02	60,32	16,67
Lovrenc na Pohorju	5,65	16,50	10,15	7,82	32,00	58,00	10,00
Majšperk	7,21	10,51	11,11	16,98	23,66	61,29	10,00
Makole	6,11	14,26	11,12	12,90	19,05	61,90	19,05
Maribor	10,83	17,51	19,45	18,98	29,34	51,14	19,52
Markovci	5,35	10,65	8,58	10,44	20,00	72,00	8,00
Miklavž na Dravskem polju	6,84	11,30	11,49	14,44	23,84	54,30	21,85
Oplotnica	5,3	11,04	6,12	12,64	25,00	59,72	15,28
Ormož	6,56	16,07	8,72	12,29	24,08	62,86	13,06
Pesnica	5,78	6,02	12,08	8,95	26,56	55,47	17,97
Podlehnik	6,74	17,24	9,34	13,02	41,46	43,9	14,63
Poljčane	7,53	16,88	12,68	12,64	23,66	63,44	12,90
Ptuj	7,83	14,21	13,92	14,17	22,73	57,39	19,87
Rače - Fram	6,16	12,84	8,70	14,42	26,45	55,48	18,06
Ruše	8,58	17,44	14,3	11,94	26,34	55,38	18,28
Selnica ob Dravi	5,81	10,42	10,6	9,34			
Slovenska Bistrica	5,84	12,81	9,72	10,98	25,71	54,05	20,24
Središče ob Dravi	7,18	7,55	10,61	16,05	27,27	59,09	13,64
Starše	8,25	17,18	17,72	12,01	21,36	62,14	16,5
Sveta Ana	5,64	13,12	6,67	11,35	37,14	57,14	5,71
Sveta Trojica	3,18	8,43	6,23	5,46	21,74	65,22	13,04
Sveti Andraž	6,74	20,49	6,66	13,54	26,92	65,38	7,69
Sveti Jurij	3,64	8,06	5,67	5,72	8,70	78,26	13,04
Sveti Tomaž	8,32	21,97	9,49	16,99	14,04	78,26	7,02
Šentilj	9,25	19,01	14,04	19,01	25,26	59,47	15,26
Trnovska vas	5,76	15,02	16,45	6,62	16,00	64,00	20,00
Videm	6,01	10,37	9,61	12,19	29,63	62,04	8,33
Zavrč	7,74	8,25	14,8	17,61	27,5	67,50	5,00

Žetale	6,39	11,00	11,88	12,99	26,67	60,00	13,33
--------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

4.2 Regija Pomurje – osnovne informacije

Pomurje je 2023. godine imalo 114.104 stanovnika, što čini 5,49 % ukupnog stanovništva Slovenije. Regija bilježi negativan ukupni prirodni prirast stanovništva posljednjih nekoliko godina, najveći u zemlji. Prosječna dob stanovništva u Pomurju sredinom 2023. iznosila je 46,6 godina što je najviše među slovenskih regijama (u Sloveniji prosjek je 44,1 godina).

U Pomurju prisutne su dvije nacionalne manjine: autohtona mađarska nacionalna zajednica i romska etnička zajednica. Mađarska nacionalna zajednica u Sloveniji čini 0,3 % stanovništva prema nacionalnoj pripadnosti. U Mađarskoj, u Porabju, živi približno 3.000 pripadnika autohtone slovenske nacionalne zajednice. Većina pripadnika mađarske nacionalne zajednice u Sloveniji živi na nacionalno mješovitom području u pet prekmurskih općina, što predstavlja 83,5 % svih registriranih Mađara u Republici Sloveniji. Broj pripadnika romske zajednice u Pomurju kreće se između 3.000 i 3.200 osoba. Obje manjine razvijaju svoje kulturne i jezične posebnosti te se nastoje uključiti u društvo kroz brojne projekte i aktivnosti koje su prvenstveno usmjerene na njihovo očuvanje i razvoj.

Gustoća stanovništva u Pomurju po općinama/gradovima za 2023. godinu pokazuje znatne razlike među pojedinim područjima. Razlike u gustoći između muškaraca i žena uglavnom su zanemarive, osim u Općini Križevci, gdje je gustoća muškaraca 40,22 stanovnika/km², a žena 37,26 stanovnika/km², te u Gradu Murska Sobota, gdje je gustoća muškaraca 140,75, a žena nešto više, 150,67 stanovnika/km².

Najveću ukupnu gustoću stanovništva ima Grad Murska Sobota s 291,42 stanovnika/km², a slijedi Općina Odranci s 229,43 stanovnika/km², koja je pritom i najmanja općina u Pomurju po površini. S druge strane, najrjeđe naseljene općine su Hodoš s 19,83 i Šalovci s 23,60 stanovnika/km².

Za usporedbu, prosječna gustoća stanovništva u Sloveniji 1. siječnja 2024. iznosila je 104,8 stanovnika/km². U Pomurju devet od ukupno 27 općina imalo je gustoću iznad državnog prosjeka, među kojima se ističe Murska Sobota te Odranci s više od 50 % iznad slovenskog prosjeka, odnosno preko približno 157 stanovnika/km². S druge strane, šest općina imalo je znatno nižu gustoću od prosjeka, ispod 52 stanovnika/km², svrstavajući ih među rjeđe naseljena područja u zemlji.

Tabela 18: Broj i gustoća stanovništva u Pomurju po gradovima/općinama za 2023. godinu (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grad/općina	Broj stanovnika na području grada/općine			Površina grada/općine (km ²)	Gustoća stanovništva na području grada/općine (Br. stanovnika/km ²)		
	Muškarci	Žene	Ukupno		Muškarci	Žene	Ukupno
Apače	1.749	1.787	3.536	53	33,00	33,72	66,72
Beltinci	4.068	4.014	8.082	62	65,61	64,74	130,35
Cankova	888	877	1.765	31	28,65	28,29	56,94
Črenšovci	1.978	1.957	3.935	34	58,18	57,56	115,74
Dobrovnik/Dobronak	618	636	1.254	31	19,94	20,52	40,45
Gornja Radgona	4.269	4.220	8.489	75	56,92	56,27	113,19
Gornji Petrovci	980	1.002	1.982	67	14,63	14,96	29,58

Grad	1.007	998	2.005	37	27,22	26,97	54,19
Hodoš/Hodos	184	173	357	18	10,22	9,61	19,83
Kobilje	258	254	512	20	12,90	12,70	25,60
Križevci	1.850	1.714	3.564	46	40,22	37,26	77,48
Kuzma	808	828	1.636	23	35,13	36,00	71,13
Lendava/Lendva	5.081	5.130	10.211	121	41,99	42,40	84,39
Ljutomer	5.493	5.549	11.042	107	51,34	51,86	103,20
Moravske Toplice	3.002	2.969	5.971	144	20,85	20,62	41,47
Murska Sobota	9.008	9.643	18.651	64	140,75	150,67	291,42
Odranci	802	804	1.606	7	114,57	114,86	229,43
Puconci	2.882	3.008	5.890	108	26,69	27,85	54,54
Radenci	2.571	2.631	5.202	34	75,62	77,38	153,00
Razkrižje	628	605	1.233	10	62,80	60,50	123,30
Rogašovci	1.566	1.538	3.104	40	39,15	38,45	77,60
Sveti Jurij ob Ščavnic	1.407	1.409	2.816	51	27,59	27,63	55,22
Šalovci	704	665	1.369	58	12,14	11,47	23,60
Tišina	1.980	1.988	3.968	39	50,77	50,97	101,74
Turnišče	1.594	1.569	3.163	24	66,42	65,38	131,79
Velika Polana	708	685	1.393	19	37,26	36,05	73,32
Veržej	676	692	1.368	12	56,33	57,67	114,00
Ukupno	56.759	57.345	114.104	1.335	-	-	-

Tabela 19: Broj i gustoća stanovništva u Pomurju prema starosti u gradovima/općinama za 2023 god. (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grad/općina	Udio stanovnika i indeks starenja u Pomurju			Indeks starenja	Gustoća stanovništva na području grada/općine (Br. stanovnika/km ²)			Površina grada/općine u km ²
	0 - 14	15 - 64	> 65		0 - 14	15 - 64	> 65	
Apače	488	2.285	763	156,35	9,21	43,11	14,40	53
Beltinci	1.147	5.172	1.763	153,71	18,50	83,42	28,44	62
Cankova	218	1.154	393	180,28	7,03	37,23	12,68	31
Črenšovci	562	2.485	888	158,01	16,53	73,09	26,12	34
Dobrovnik/Dobronak	171	756	327	191,23	5,52	24,39	10,55	31
Gornja Radgona	1.144	5.348	1.997	174,56	15,25	71,31	26,63	75
Gornji Petrovci	228	1.158	596	261,40	3,40	17,28	8,90	67
Grad	246	1.248	511	207,72	6,65	33,73	13,81	37
Hodoš/Hodos	40	205	112	280,00	2,22	11,39	6,22	18
Kobilje	60	318	134	223,33	3,00	15,90	6,70	20
Križevci	455	2.231	878	192,97	9,89	48,50	19,09	46
Kuzma	227	1.007	402	177,09	9,87	43,78	17,48	23
Lendava/Lendva	1.224	6.230	2.757	225,25	10,12	51,49	22,79	121
Ljutomer	1.462	6.742	2.838	194,12	13,66	63,01	26,52	107
Moravske Toplice	762	3.695	1.514	198,69	5,29	25,66	10,51	144

Murska Sobota	2.323	11.293	5.035	216,75	36,30	176,45	78,67	64
Odranci	249	1.043	314	126,10	35,57	149,00	44,86	7
Puconci	797	3.656	1.437	180,30	7,38	33,85	13,31	108
Radenci	632	3.077	1.493	236,23	18,59	90,50	43,91	34
Razkrižje	188	760	285	151,60	18,80	76,00	28,50	10
Rogašovci	449	2.010	645	143,65	11,23	50,25	16,13	40
Sveti Jurij ob Ščavnici	433	1.836	547	126,33	8,49	36,00	10,73	51
Šalovci	125	820	424	339,20	2,16	14,14	7,31	58
Tišina	506	2.588	874	172,73	12,97	66,36	22,41	39
Turnišče	409	2.080	674	164,79	17,04	86,67	28,08	24
Velika Polana	160	880	353	220,63	8,42	46,32	18,58	19
Veržej	192	834	342	178,13	16,00	69,50	28,50	12
Prosjeck	551,74	2.626,33	1.048,00	193,75	12,19	56,97	21,92	-

4.2.1 Indeks starenja

Pomurska regija imala je 2023. godine, među statističkim regijama, najviši indeks starenja (193,7), dok je on u Sloveniji iznosio 145,4. Samo su dvije općine u Pomurju, prema indeksu starenja, bile ispod slovenskog prosjeka te su pokazivale veće odstupanje od prosječne vrijednosti, konkretno Sveti Jurij ob Ščavnici (126,3) i Odranci (126,1). Suprotno tome, Općina Šalovci imala je najvišu vrijednost indeksa starenja (339,2) te se iz tog razloga ubraja među tri općine s najvišim indeksom starenja.

4.2.2 Obrazovna struktura stanovništva

Analiza podataka o obrazovnoj strukturi stanovništva Pomurja starijeg od 15 godina, pokazuje da više od polovice stanovništva ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, koje obuhvaća niže i srednje strukovne škole te gimnazije. Nešto manje od 20 % stanovništva steklo je višu ili visoku stručnu spremu (u Sloveniji 25,86 %), dok je nešto više od 25 % stanovništva završilo samo osnovnu školu. Bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom je oko 2,5 % stanovništva. Visokoškolsko obrazovanje 3. stupnja (doktorat znanosti) ima 0,91 % stanovništva Pomurja, dok taj udio u Sloveniji iznosi 2,03 %.

Tabela 20: Obrazovna struktura stanovništva u Pomurju, starosti 15 godina i više, za 2023. godinu (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grad/općina	Obrazovanje - ukupno	Bez obrazovanja, nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola - Ukupno	Niža strukovna, srednja strukovna	Srednja stručna, srednja opća	Viša škola, visoka škola - Ukupno	Visokoškolsko obrazovanje 1. stupanj	Visokoškolsko obrazovanje - 2. stupanj	Visokoškolsko obrazovanje - 3. stupanj itd.
Apače	3.048	103	821	1.706	829	877	418	251	149	18
Beltinci	6.935	120	1.742	3.772	1.625	2.147	1.301	757	495	49

Cankova	1.547	45	444	783	366	417	275	150	115	10
Črenšovci	3.373	75	929	1.805	750	1.055	564	328	213	23
Dobrovnik/Dobronak	1.083	16	279	586	261	325	202	113	80	9
Gornja Radgona	7.345	226	1.643	4.077	1.982	2.095	1.399	774	576	49
Gornji Petrovci	1.754	34	619	855	382	473	246	149	83	14
Grad	1.759	62	607	876	461	415	214	142	68	4
Hodoš/Hodos	317	24	149	116	59	57	28	15	13	0
Kobilje	452	6	128	248	103	145	70	46	24	0
Križevci	3.109	159	732	1.652	783	869	566	332	210	24
Kuzma	1.409	55	497	663	365	298	194	121	69	4
Lendava/Lendva	8.987	195	2.120	4.874	1.932	2.942	1.798	965	723	110
Ljutomer	9.580	267	2.287	5.175	2.531	2.644	1.851	1.009	755	87
Moravske Toplice	5.209	85	1.377	2.694	1.205	1.489	1.053	599	416	38
Murska Sobota	16.328	273	3.334	8.435	3.515	4.920	4.286	2.145	1.854	287
Odranci	1.357	39	399	697	264	433	222	154	61	7
Puconci	5.093	146	1.576	2.545	1.188	1.357	826	474	312	40
Radenci	4.570	110	954	2.535	1.180	1.355	971	485	430	56
Razkrižje	1.045	24	265	569	297	272	187	110	66	11
Rogašovci	2.655	122	895	1.309	699	610	329	195	131	3
Sveti Jurij ob Ščavnici	2.383	83	628	1.268	632	636	404	231	160	13
Šalovci	1.244	30	512	544	273	271	158	97	58	3
Tišina	3.462	99	966	1.822	919	903	575	325	237	13
Turnišče	2.754	67	764	1.470	682	788	453	270	166	17
Velika Polana	1.233	21	392	621	254	367	199	114	78	7
Veržej	1.176	21	242	656	281	375	257	144	105	8
Ukupno	99.207	2.507	25.301	52.353	23.818	28.535	19.046	10.495	7.647	904

4.2.3 Obrazovanje

U Pomurju postoji razvijeno i raznoliko obrazovno okruženje koje pokriva sve razine odgoja i obrazovanja. U školskoj godini 2024./2025. u regiji djeluje ukupno 76 vrtića, kako javnih tako i privatnih, uključujući njihove područne jedinice. Osnovno obrazovanje provodi se na 38 osnovnih škola, među kojima je i jedna Waldorfska škola. Osim matičnih škola, u regiji djeluje još 12 područnih škola te tri samostalne osnovne škole s prilagođenim programom. Neke osnovne škole nalaze se na dvojezičnom području, što odražava jezičnu raznolikost regije.

Srednjoškolsko obrazovanje uglavnom je koncentrirano u Murskoj Soboti, gdje se nalaze sljedeće škole: Ekonomska škola Murska Sobota, Gimnazija Murska Sobota, Srednja strukovno-tehnička škola Murska Sobota, Srednja zdravstvena škola Murska Sobota i Biotehnička škola Rakičan. Ukupno u regiji djeluje osam srednjih škola koje nude širok spektar programa, uključujući i naukovne oblike obrazovanja.

Sustav naukovnog obrazovanja u Pomurju dobro je razvijen. U školskoj godini 2021./2022. u učenički sustav bile su uključene tri škole s programima: Srednja škola za ugostiteljstvo i turizam Radenci provodila je program Gastronomija i hotelske usluge, a Srednja strukovno-tehnička škola Murska Sobota programe Metalni oblikovalac – alatničar i Mehatronički operater. Važan dio

sustava je Međupoduzetnički obrazovni centar Pomurje (MIC Pomurje), koji djeluje kao organizacijska jedinica SPTŠ Murska Sobota. MIC osigurava kvalitetnu praktičnu obuku i usavršavanje u okviru strukovnog obrazovanja. Njegova zadaća je povezivanje obrazovnih ustanova s gospodarstvom, obrtom, zavodom za zapošljavanje i drugim razvojnim institucijama, s ciljem podizanja kvalitete stručnog obrazovanja te podrške regionalnom razvoju.

Na razini višeg stručnog obrazovanja u Pomurju djeluju tri javne više stručne škole. Ekonomska škola Murska Sobota, Viša stručna škola, izvodi programe Ekonomist te Računalstvo i informatika. Na dislociranoj jedinici Srednje strukovno-tehničke škole Murska Sobota djeluju još dvije više stručne škole: Školski centar Novo mesto s programom Strojarsstvo te Školski centar Velenje s programima Elektrotehnika i Mehatronika.³²

Visoko obrazovanje u regiji predstavlja Alma Mater Europaea, koja ima dislociranu jedinicu u Murskoj Soboti. U akademskoj godini 2024./2025. provodi četiri studijska programa: stručne visokoškolske programe prve razine Zdravstvena njega te Internetske i informacijske tehnologije, kao i magistarske programe druge razine Znanosti o zdravlju i Internetska znanost i tehnologije.

Važan dio obrazovnog sustava u Pomurju je i cjeloživotno učenje. Navedeno provode *Ljudska univerza Murska Sobota* i *Ljudska univerza Lendava*, koje nude širok spektar programa za obrazovanje i osposobljavanje odraslih, čime omogućuju stjecanje novih znanja i kompetencija u svim životnim razdobljima.

4.2.4 Ranjive skupine

U Pomurju djeluje široka mreža nevladinih organizacija, javnih ustanova i programa namijenjenih podršci ranjivim skupinama stanovništva. Regija obuhvaća različite javne, razvojne i dodatne socijalne programe koji pružaju pomoć skupinama kao što su Romi, osobe s invaliditetom, beskućnici, starije osobe i osobe s posebnim potrebama. Ti programi čine važan dio socijalne sigurnosti i socijalnog uključivanja u regiji.

Posebnu ulogu u povezivanju zajednice ima Međugeneracijski centar Pomurja, koji djeluje kao mreža na četiri glavne lokacije – Murska Sobota, Ljutomer, Šalovci i Gornja Radgona – te povremeno i u drugim općinama, kao što su Puconci, Razkrižje, Cankova i Lendava. Centar potiče međugeneracijsko i međukulturno povezivanje te pruža podršku ranjivim skupinama kroz razne radionice, savjetovanja, aktivnosti i programe za socijalnu uključenost.

U regiji djeluje nekoliko ustanova socijalne skrbi za starije osobe, među kojima su Dom za starije Rakičan, Dom za starije Kuzma, DSO Gornja Radgona, SeneCura Dom za starije Radenci, Dom za starije Lendava i Zavod sv. Ćirila i Metoda Beltinci. Te ustanove pružaju institucionalnu skrb, zdravstvenu njegu i pomoć u svakodnevnim aktivnostima te predstavljaju ključnu potporu za starije stanovništvo.

Pomoć osobama s mentalnim ili psihosocijalnim poteškoćama pružaju organizacije poput Doma Lukavci, Ozara Slovenija – Jedinica Murska Sobota i Želva d.o.o. sa stambenom zajednicom u Murskoj Soboti. Značajan doprinos u uključivanju osoba s posebnim potrebama daje i Zaštitni radni centar Murska Sobota (Varstveno-delovni center), koji korisnicima omogućuje razvoj radnih i socijalnih vještina.

Jedna od najizloženijih ranjivih skupina u regiji su Romi, s najvećim i najstarijim naseljem Pušča kod Murske Sobote. Unatoč napretku, stanovnici naselja i dalje se suočavaju s brojnim izazovima,

³² Održiva urbana strategija Grada Murska Sobota 2023-2035 (2024), https://www.murska-sobota.si/sites/default/files/2024-10/moms_tus_2023-2035_0.pdf

poput niske zaposlenosti, visoke ovisnosti o socijalnim primanjima, loših stambenih uvjeta i neadekvatne prometne infrastrukture. Potrebe za poboljšanjem životnih uvjeta u romskim zajednicama ostaju važan razvojni zadatak za cijelu regiju.

4.2.5 Stopa nezaposlenosti

Pomurje je regija s najvišom stopom registrirane nezaposlenosti u zemlji, koja je u prosincu 2023. iznosila 6,9 %. Najvišu stopu registrirane nezaposlenosti, preko 10 %, bilježe općine Rogašovci i Cankova. Za usporedbu, stopa registrirane nezaposlenosti u Sloveniji iznosila je 4,9 %.

U Pomurju je udio nezaposlenosti prema dobnim skupinama najveći u dvije kategorije: među osobama u dobi od 30 do 49 godina i među osobama starijima od 50 godina. Najniži udio nezaposlenosti zabilježen je među najmlađim osobama tj. u dobnoj skupini 15-29 godina.

Prema razini obrazovanja, najveći broj registriranih nezaposlenih osoba ima srednjoškolsku kvalifikaciju. U nekim općinama Pomurja, udio nezaposlenosti je najviši među osobama s osnovnom školom ili nižom razinom obrazovanja, dok nijedna općina nema najviši udio nezaposlenih među osobama s višim ili visokoškolskim obrazovanjem.

Tabela 21: Udio registriranih nezaposlenih osoba u Pomurju prema dobi i razini obrazovanja po gradovima/općinama za prosinac 2023 (izvor: Zavod za zapošljavanje Republike Slovenije)

Grad/općina	Nezaposleni u gradu/općini %	Udio nezaposlenosti prema dobi			Udio nezaposlenosti prema razini obrazovanja		
		15-29 god. %	30-49 god. %	iznad 50 god. %	OŠ ili manje %	Srednja škola %	Visoka, viša %
Apače	7,8	15,2	41,3	43,5	29,3	60,9	9,8
Beltinci	5,7	23,0	31,4	45,6	42,2	48,5	9,3
Cankova	10,7	28,8	38,4	32,9	37,0	52,1	11,0
Črenšovci	8,8	28,8	30,1	41,2	52,3	42,5	5,2
Dobrovnik/Dobronak	8,7	13,0	37,0	50,0	43,5	50,0	6,5
Gornja Radgona	6,0	21,3	42,1	36,6	28,7	55,0	16,3
Gornji Petrovci	6,8	17,6	45,1	37,3	31,4	49,0	19,6
Grad	8,0	22,6	34,0	43,4	43,4	43,4	13,2
Hodoš/Hodos	9,4	30,0	40,0	30,0	40,0	40,0	20,0
Kobilje	5,4	0,0	41,7	58,3	25,0	50,0	25,0
Križevci	4,8	35,1	36,5	28,4	28,4	55,4	16,2
Kuzma	9,9	33,3	40,5	26,2	52,4	35,7	11,9
Lendava/Lendva	8,7	20,7	31,3	48,0	41,6	47,0	11,3
Ljutomer	5,9	24,9	39,8	35,3	26,6	62,6	10,7
Moravske Toplice	5,5	15,6	36,2	48,2	29,1	51,1	19,9
Murska Sobota	7,6	21,9	44,2	33,9	35,4	47,6	17,0
Odranci	3,7	8,6	28,6	62,9	51,4	40,0	8,6
Puconci	7,8	29,5	41,0	29,5	49,2	38,8	12,0
Radenci	5,0	17,5	49,5	33,0	26,8	58,8	14,4
Razkrižje	4,2	23,8	38,1	38,1	23,8	66,7	9,5
Rogašovci	14,8	28,8	40,9	30,3	58,3	34,1	7,6

Sveti Jurij ob Ščavnici	5,9	31,9	37,5	30,6	40,3	44,4	15,3
Šalovci	6,6	25,0	52,8	22,2	41,7	52,8	5,6
Tišina	7,2	30,6	31,4	38,0	43,8	50,4	5,8
Turnišče	6,0	20,0	32,9	47,1	37,6	52,9	9,4
Velika Polana	5,8	25,0	27,8	47,2	16,7	72,2	11,1
Veržej	3,8	31,8	31,8	36,4	27,3	50,0	22,7

4.3 Međimurska županija – osnovne informacije

Prema popisu stanovništva iz 2021. g., Međimurska županija ima 105.250 stanovnika što predstavlja pad od 6,9 % u odnosu na prethodni popis iz 2011. kada je zabilježeno 113.804 stanovnika. Demografska struktura ukazuje da je prosječna starost stanovništva na području Međimurske županije 42,9 godina što je najniža prosječna starost u Republici Hrvatskoj, pri čemu muškarci imaju prosječnu starost od 41,1 godine, a žene 44,6 godina. Najviše je muškaraca i žena u dobi od 50 do 64 te 65 i više godina, stoga se stanovništvo karakterizira kao staro. Stvarno kretanje broja stanovnika sve je nepovoljnije u usporedbi sa prijašnjim podacima, međutim Međimurska županija bilježi pozitivne demografske trendove u usporedbi s ostalim županijama.

Prosječna gustoća Međimurske županije je 144 stan./km² što je gotovo dvostruko više od nacionalnog prosjeka koji iznosi 69 stan./km². Unatoč svojoj relativno maloj površini i broju stanovnika, Međimurska je županija najgušće naseljena županija u Hrvatskoj (izuzevši Grad Zagreb). Prema popisu iz 2021. godine najgušće naseljena područja su: Grad Čakovec (373 stan./km²), Općina Strahoninec (311 stan./km²) te Općina Šenkovec (299 stan./km²), što prikazuje Tabela 22. Isti taj poredak zabilježen je i tijekom popisa 2011. godine, međutim gustoća naseljenosti je tada bila manja. Prije svega Grad Čakovec kao gospodarsko i kulturno središte županije privlači velik broj stanovnika zbog dostupnosti radnih mjesta, obrazovanja i javnih usluga. Urbanizacija i dobra prometna povezanost doprinose većoj koncentraciji stanovništva na tom području. Općine Strahoninec i Šenkovec nalaze se u neposrednoj blizini Čakovca što ih čini pogodnim za stanovanje, posebice za mlade obitelji. Može se tako zaključiti da je visoka gustoća u navedenim naseljima rezultat povoljnog geografskog položaja, prometne povezanosti i dostupnosti sadržajima što ih čini privlačnim za stanovanje.

Tabela 22: Broj stanovnika i gustoća naseljenosti po gradovima/općinama u Međimurskoj županiji

Grad / općina	Broj stanovnika na području općine			Površina općine (km ²)	Gustoća naseljenosti na području općine (broj stanovnika/km ²)		
	M	Ž	Ukupno		M	Ž	Ukupno
Čakovec	13.005	14.117	27.122	72,80	179	194	373
Mursko Središće	2.877	2.978	5.855	33,88	85	88	173
Prelog	3.486	3.541	7.027	63,66	55	56	110
Belica	1.368	1.454	2.822	27,67	49	53	102
Dekanovec	353	386	739	6,02	59	64	123
Domašinec	922	1.001	1.923	35,33	26	28	54
Donja Dubrava	815	843	1.658	19,16	43	44	87
Donji Kraljevec	1.953	2.090	4.043	36,35	54	57	111

Donji Vidovec	611	586	1.197	13,64	45	43	88
Goričan	1.181	1.162	2.343	21,57	55	54	109
Gornji Mihaljevec	838	902	1.740	32,13	26	28	54
Kotoriba	1.500	1.438	2.938	26,58	56	54	111
Mala Subotica	2.137	2.207	4.344	41,46	52	53	105
Nedelišće	5.390	5.627	11.017	58,04	93	97	190
Orehovica	1.361	1.359	2.720	21,42	64	63	127
Podturen	1.732	1.785	3.517	31,96	54	56	110
Pribislavec	1.449	1.514	2.963	10,99	132	138	270
Selnica	1.346	1.290	2.636	25,01	54	52	105
Strahoninec	1.256	1.342	2.598	8,36	150	161	311
Sveta Marija	1.013	977	1.990	23,40	43	42	85
Sveti Juraj na Bregu	2.437	2.492	4.929	30,30	80	82	163
Sveti Martin na Muri	1.173	1.218	2.391	25,25	46	48	95
Šenkovec	1.310	1.398	2.708	9,06	145	154	299
Štrigova	1.162	1.195	2.357	39,31	30	30	60
Vratišinec	845	828	1.673	16,23	52	51	103
Ukupno MŽ	51.520	53.730	105.250	729,58	1.725	1.790	3.515

Tabela 23 prikazuje udio stanovništva i gustoću naseljenosti na području pojedinih JLS u Međimurskoj županiji po dobnim skupinama. Najveći udio stanovništva mlađeg od 14 godina ima Općina Orehovica (24,45 %), a još se ističu Općina Pribislavec (24,27 %) i Općina Mala Subotica (21,29 %). U dobnoj skupini od 15 do 64 godine, najveći udio bilježe Općine Vratišinec (66,83 %), Općina Goričan (66,71 %) i Općina Sveti Juraj na Bregu (66,16 %). Najveći udio stanovništva starijeg od 65 godina ima Općina Donja Dubrava (25,45 %), a za njom slijede Općina Štrigova (24,44 %) i Općina Donji Kraljevec (23,72 %).

Tabela 23: Udio stanovništva i gustoća naseljenosti u Međimurskoj županiji, prema dobi po gradovima/općinama

Grad / općina	Udio stanovništva (%)			Indeks starenja	Gustoća naseljenosti na području općine (broj stanovnika/km ²)		
	0 - 14	15 - 64	≥ 65		0 - 14	15 - 64	≥ 65
Čakovec	15,96	62,60	21,43	134,2	59	233	80
Mursko Središće	15,99	63,67	20,34	127,2	28	110	35
Prelog	14,77	65,12	20,11	136,1	16	72	22
Belica	13,39	65,80	20,80	155,3	14	67	21
Dekanovec	14,75	64,41	20,84	141,3	18	79	26
Domašinec	13,16	64,12	22,72	172,7	7	35	12
Donja Dubrava	11,76	62,79	25,45	216,4	10	54	22
Donji Kraljevec	13,43	62,85	23,72	176,6	15	70	26
Donji Vidovec	14,45	63,16	22,39	154,9	13	55	20
Goričan	12,97	66,71	20,32	156,6	14	72	22
Gornji Mihaljevec	13,56	62,93	23,51	173,3	7	34	13
Kotoriba	16,98	60,62	22,40	131,9	19	67	25
Mala Subotica	21,29	60,89	17,82	83,7	22	64	19
Nedelišće	18,33	63,33	18,34	100,1	35	120	35

Orehovica	24,45	59,30	16,25	66,5	31	75	21
Podturen	16,04	63,01	20,96	130,7	18	69	23
Pribislavec	24,27	61,59	14,14	58,3	65	166	38
Selnica	13,92	63,35	22,72	163,2	15	67	24
Strahoninec	15,05	63,09	21,86	145,3	47	196	68
Sveta Marija	12,61	65,68	21,71	172,1	11	56	18
Sveti Juraj na Bregu	15,84	66,16	18,00	113,6	26	108	29
Sveti Martin na Muri	14,60	65,75	19,66	134,7	14	62	19
Šenkovec	13,74	64,18	22,08	160,8	41	192	66
Štrigova	11,92	63,64	24,44	205,0	7	38	15
Vratišinec	12,43	66,83	20,74	166,8	13	69	21
Ukupno MŽ	16,04	63,38	20,58	128,3	23	91	30

4.3.1 Indeks starenja

Indeks starenja za 2021. u Međimurskoj županiji iznosi 130,5 što je 19,69 % manje u odnosu na nacionalni prosjek, međutim obzirom da je indeks i dalje veći od 40 % ukazuje na to da je stanovništvo Međimurja zašlo u proces starenja.

Tabela 24: Prikaz indeksa starenja u 2011. i 2021. godini

	INDEKS STARENJA	
	2011. ³³	2021. ³⁴
Međimurska županija	91,8	130,5
Republika Hrvatska	115,0	156,2

Razlike u starosnoj strukturi vidljive su između ruralnih i urbanih područja. Najveći indeks starenja u 2021. godini ima Općina Donja Dubrava, koji iznosi 216,4, što je za 68,69 % više od onog na razini županije, odnosno 38,55 % u odnosu na nacionalni prosjek (Tabela 24). Općina Štrigova sa indeksom od 205,0, također znatno iznad županijskog i nacionalnog prosjeka. U usporedbi s 2011. godinom, kada je Općina Donja Dubrava imala indeks od 154,0 zabilježeno je značajno povećanje od 40,52 %. Ova promjena može biti rezultat demografskih trendova kao što je smanjenje broja mladih, porast broja starije populacije uslijed migracija i prirodnog pada nataliteta što posebno naglašava izazove starenja u pojedinim dijelovima Međimurske županije.

4.3.2 Obrazovna struktura stanovništva

U okviru analize obrazovne strukture uočavaju se značajne razlike između Međimurske županije i nacionalnog prosjeka. Na razini županije, 83.378 stanovnika ima završenu osnovnu školu ili neki viši stupanj obrazovanja, što čini 79,22 % ukupnog stanovništva starijeg od 15 godina koje je bilo ili jest dio obrazovnog sustava. Na razini države taj postotak iznosi 83,14 %, što znači da je udio u Međimurskoj županiji za 3,92 % niži od nacionalnog prosjeka. Najveći broj osoba u Međimurskoj županiji ima završenu srednju školu - njih 49.873 stanovnika, odnosno 56,44 %, zatim slijede osobe sa završenom osnovnom školom njih 19.410 odnosno 21,97 %. Udio visokoobrazovanih osoba u Međimurskoj županiji iznosi 15,95 %, što je znatno ispod nacionalnog prosjeka od 24,07 % (zaostatak od 8,12 %). S druge strane, udio osoba bez završene osnovne škole u Međimurskoj

³³ Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011., https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

³⁴ Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

županiji iznosi 5,61 %, dok je na nacionalnoj razini taj udio svega 2,97 %. Prethodno navedeni podaci pokazuju da Međimurska županija bilježi veći udio osoba sa završenom osnovnom i srednjom školom što otvara prostor za napredak u području visokog obrazovanja, kao i da postoji potreba za dodatnim ulaganjem u osnovno obrazovanje.

Tabela 25 prikazuje brojčane podatke o obrazovnoj strukturi stanovništva po JLS-ima na području Međimurske županije dok se u nastavku daje analiza udjela pojedinih obrazovnih skupina. Najveći postotak stanovništva bez obrazovanja ili s nezavršenom osnovnom školom imaju Općina Orehovica (14,65 %), zatim Općina Podturen (11,78 %) i Općina Domašinec (11,08 %). S druge strane, najveći udio visokoobrazovanih bilježe Grad Čakovec (25,71 %), Općina Šenkovec (23,20 %) i Općina Strahoninec (18,12 %). Ovi pokazatelji ukazuju na značajne razlike u obrazovnoj strukturi među JLS-ovima Međimurske županije, pri čemu pojedine općine bilježe iznadprosječan udio stanovništva bez završene ili s nezavršenom osnovnom školom, dok druge prednjače po udjelu visokoobrazovanih.

Tabela 25: Obrazovna struktura stanovništva, dob stanovništva 15 i više godina

Grad / općina	Ukupno	Bez škole, nezav. OŠ	OŠ	SŠ	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	Nep.
Čakovec	22.792	715	3.841	12.372	2.186	3.615	58	5
Mursko Središće	4.919	332	1.021	2.908	336	320	2	0
Prelog	5.989	212	1.240	3.578	381	574	2	2
Belica	2.444	35	730	1.430	113	135	1	0
Dekanovec	630	31	182	349	33	34	1	0
Domašinec	1.670	185	459	872	82	72	0	0
Donja Dubrava	1.463	100	304	869	78	111	1	0
Donji Kraljevec	3.500	169	770	2.074	206	281	0	0
Donji Vidovec	1.024	44	291	577	56	56	0	0
Goričan	2.039	74	509	1.218	98	139	1	0
Gornji Mihaljevec	1.504	81	485	788	66	84	0	0
Kotoriba	2.439	235	544	1.385	133	120	2	20
Mala Subotica	3.419	369	855	1.824	186	185	0	0
Nedelišće	8.998	672	1.930	5.183	544	659	9	1
Orehovica	2.055	301	778	842	61	73	0	0
Podturen	2.953	348	752	1.635	86	129	2	1
Pribislavec	2.244	192	521	1.276	119	134	2	0
Selnica	2.269	165	567	1.307	113	113	2	2
Strahoninec	2.207	44	388	1.375	176	219	5	0
Sveta Marija	1.739	53	405	1.069	96	115	1	0
Sveti Juraj na Bregu	4.148	209	915	2.479	259	281	5	0
Sveti Martin na Muri	2.042	118	529	1.152	109	133	1	0
Šenkovec	2.336	34	409	1.351	208	330	4	0
Štrigova	2.076	175	616	1.067	91	123	3	1
Vratišinec	1.465	61	369	893	78	64	0	0

Ukupno MŽ	88.364	4.954	19.410	49.873	5.894	8.099	102	32
Ukupno RH	3.319.417	98.620	576.892	1.843.303	275.579	506.395	16.879	1.749

4.3.3 Obrazovanje

Na području Međimurske županije u 2023. godini nalazile su se ukupno 53 ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje, od čega je bilo 30 državnih, 21 privatnih te 2 dječja vrtića i/ili predškolske ustanove u sklopu vjerskih zajednica. Navedene je ustanove u pedagoškoj godini 2022./2023. pohađalo 4.710 djece, od čega najveći udio čine djeca u dobi od 5 do 7 godina. Broj se djece u odnosu na godinu ranije povećao za 372 odnosno za 8,6 %, kao i broj ustanova koje pružaju te usluge, a njih je jedna više nego prethodne pedagoške godine.³⁵

Što se tiče osnovnoškolskog obrazovanja, na području županije djeluje 30 osnovnih škola, 25 područnih te 2 specijalizirane obrazovne ustanove. U županiji se provode mjere poput besplatnog prijevoza, osobne asistencije i osiguranog toplog obroka, pomažući tako standardu obrazovanja. Kvaliteta obrazovanja potvrđena je visokom ocjenom pojedinih školskih ustanova, podržanom infrastrukturnim i intelektualnim ulaganjima. Što se tiče broja djece, u pedagoškoj godini 2022./2023. osnovnu školu pohađao je 9.381 učenik što je 27 učenika odnosno 0,29 % manje u odnosu na godinu ranije kada je osnovnu školu polazilo 9.408 učenika.

Na području Međimurske županije djeluje 7 ustanova srednjoškolskog obrazovanja smještenih u Čakovcu i Prelogu te nude neke od sljedećih programa:

- Gimnazijski programi: Opća, jezična i prirodoslovno-matematička gimnazija.
- Strukovni program: Programi obuhvaćaju različita zanimanja iz područja ekonomije, graditeljstva, elektrotehnike, gospodarstva, medicine i dr.

Srednjoškolski obrazovni sustav u Međimurskoj županiji usmjeren je na osposobljavanje učenika za uspješno uključivanje na tržište rada te naglasak stavlja i na razvoj digitalnih vještina, poticanje interesa za STEM područja te promicanje koncepta cjeloživotnog učenja. Što se tiče broja srednjoškolaca, u 2023. godini srednju školu je pohađalo 3.837 učenika što je 46 srednjoškolaca odnosno 1,21 % više nego u 2022. godini kada ih je bilo 3.791.³⁶

U Međimurskoj županiji djeluju 3 visokoobrazovne institucije, a to su: *Međimursko veleučilište u Čakovcu (MEV)* i *Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – odsjek u Čakovcu te izvanredni dislocirani sveučilišni diplomski studij Sestrinstva u organizaciji Medicinskog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku*. Kako bi im se olakšao pristup visokom obrazovanju, većina jedinica lokalne samouprave na području županije ima program stipendiranja studenata koji imaju prebivalište u općini ili gradu u Međimurskoj županiji.

Dobro razvijena teritorijalna mreža škola i dostupnost visokoškolskog obrazovanja omogućuju kontinuirano osposobljavanje i školovanje u skladu sa gospodarskim i tehničkim napretkom.

4.3.4 Ranjive skupine

Ranjive skupine identificirane na području Međimurske županije uključuju sljedeće:

- **Osobe s invaliditetom:** u 2023. godini registrirano je ukupno 16.463 osoba s invaliditetom što čini 15,6 % ukupnog stanovništva županije. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih

³⁵ Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja. Početak Ped.g. 2022./2023., <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58231>

³⁶ Spremno za novu školsku godinu u Međimurskoj županiji, <https://medjimurska-zupanija.hr/2024/08/29/spremno-za-novu-skolsku-godinu-u-medjimurskoj-zupaniji/>

7.717 odnosno 46,9 % je u dobnoj skupini 20-64 godina. Navedena je skupina suočena sa fizičkim, socijalnim i/ili ekonomskim preprekama koje otežavaju pristup obrazovanju, zapošljavanju i socijalnim uslugama.³⁷

- **Pripadnici nacionalnih manjina:** prema popisu stanovništva iz 2021., u Međimurskoj županiji živi 6.954 pripadnika romske nacionalne manjine međutim njihov stvaran broj je nešto bliži 9.500 stanovnika. Pripadnici manjina često su suočeni sa nekim oblicima diskriminacije, ograničenim pristupom obrazovanju, zapošljavanju i adekvatnom stanovanju.³⁸
- **Nezaposlene osobe:** pripadaju ranjivoj skupini uslijed nedostatka prihoda za podmirenje osnovnih energetske potreba, loših uvjeta stanovanja, povećanog zdravstvenog i socijalnog rizika kao i ograničenog pristupa informacijama.
- **Osobe u riziku od siromaštva:** stopa rizika od siromaštva za RH u 2023. iznosila je 19,3%, za sjevernu Hrvatsku 17,7%, dok je pokazatelj za osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti 18,6%. Stopa rizika od siromaštva najviša je kod nezaposlenih osoba (45,2%).³⁹
- **Energetski siromašni građani:** teško podmiruju troškove grijanja, hlađenja i električne energije što utječe na kvalitetu stanovanja i zdravlje.
- **Djeca i obitelji samohranih roditelja:** često imaju ograničene materijalne resurse i manju dostupnost podrške, što može utjecati na razvoj djeteta i kvalitetu života. Čak 3.387 djece u Međimurskoj županiji suočava se s rizikom siromaštva i socijalne isključenosti.
- **Kućanstva s niskim prihodima:** imaju smanjenu mogućnost podmirivanja osnovnih životnih potreba, što povećava rizik od socijalne isključenosti.
- **Umirovljenici:** U Međimurskoj županiji je, prema popisu stanovništva iz 2021. godine, boravilo 21.657 osoba starijih od 65 godina.⁴⁰ U prosincu 2023. prosječna neto mirovina u Međimurskoj županiji iznosila je 413,43 eura, što je ujedno i najmanji prosječni iznos mirovine na području cijele Hrvatske.⁴¹ Niske mirovine otežavaju pokrivanje osnovnih životnih troškova te ujedno povećavaju rizik od siromaštva, osobito u uvjetima rasta cijena energenata i troškova života.

Međimurska županija provodi niz programa u suradnji s institucijama i udrugama kako bi pružila podršku ranjivim skupinama, a one su sljedeće:

- **Hrvatski zavod za socijalni rad:** provodi djelatnost socijalne skrbi, dodjeljuje socijalne naknade, pruža stručnu pomoć i savjetovanje, zaštitu i podršku osobama s invaliditetom, starijima, obiteljima u potrebi i nezaposlenima.⁴²

³⁷ Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2024/04/Bilten-osobe-s-invaliditetom-2023.pdf>

³⁸ Popis stanovništva po gradovima/općinama 2021., <https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis-2021-stanovnistvo-po-gradovima-opcinama.xlsx>

³⁹ Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2023., <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77038>

⁴⁰ Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, popis 2021., <https://podaci.dzs.hr/media/rqybclnx/popis-2021-stanovnistvo-po-naseljima.xlsx>

⁴¹ Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, <https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/statistika/statisticke-informacije/2023/12/Statisticke-informacije-HZMO-a-12-2023-sijecanj-2024.pdf?vel=17290373>

⁴² Hrvatski zavod za socijalni rad, <https://socskrb.hr>

- *Hrvatski Crveni križ – (GDCK Čakovec)*: aktivno provodi zadaće zaštite i unapređenja zdravlja i socijalne skrbi te pruža pomoć osobama s invaliditetom, starijim osobama, beskućnicima, samohranim roditeljima i osobama u riziku od siromaštva.⁴³
- *Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje*: pruža socijalne usluge djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi te obiteljima kojima je zbog nepovoljnih okolnosti (bolest, loši stambeni uvjeti, niska primanja) potrebna stručna pomoć ili drugi oblici podrške.⁴⁴
- *Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)*: pruža pomoć nezaposlenim osobama kroz programe obrazovanja, zapošljavanja i prekvalifikacije.⁴⁵

Ključni programi i inicijative za pomoć ranjivim skupinama jesu sljedeće:

- *Naknada za ugroženog kupca energenata*: iznos naknade uredbom potpisuje Vlada, a odnosi se na podmirenje troškova električne energije, plina ili toplinske energije, pripadnicima neke od ranjivih skupina.⁴⁶
- *Programi energetske obnove kuća za energetske siromašne građane*: program na nacionalnoj razini, u suradnji sa FZOEU-om (Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost), koji ima za cilj pružiti pomoć kućanstvima sa niskim primanjima u obnovi krovišta, fasada, sustava grijanja i dr. kako bi se povećala energetska učinkovitost i smanjili troškovi.⁴⁷
- *Socijalni programi županije, gradova i općina u Međimurskoj županiji*: uključuju jednokratne potpore, poklon pakete, podmirenje troškova stanovanja, troškova za ogrjev i sl.
- *Besplatni školski obroci*: svako dijete u županiji u riziku od siromaštva ima osiguran besplatan obrok u školi preko FEAD programa (Fond europske pomoći za najpotrebitije).⁴⁸
- *Programi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje*:
 - *Program Posao+*: program za podršku u radnoj i socijalnoj integraciji ranjivih skupina (dugotrajno nezaposleni, korisnici zajamčene minimalne naknade, osobe bez srednjoškolske kvalifikacije) na tržište rada.⁴⁹
 - *Program Završetak osnovne škole*: Uz navedeno nudi i program Završetak osnovne škole s ciljem podizanja razine zapošljivosti i konkurentnosti osoba bez završene osnovne škole za završetak iste te stjecanje prvog zanimanja.⁵⁰
- *Besplatan prijevoz*: Međimurska županija osigurava besplatan prijevoz za umirovljenike, osobe starije od 65 godina te osobe s invaliditetom, kao i djecu koja pohađaju osnovnu ili srednju školu.

⁴³ Hrvatski Crveni križ, <https://www.hck.hr/sto-radimo/14>

⁴⁴ Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje, <https://www.centar-medjimurje.hr/o-nama/>

⁴⁵ Hrvatski zavod za zapošljavanje, <https://www.hzz.hr/o-hzz-u/>

⁴⁶ Naknada za ugroženog kupca energenata, <https://gov.hr/hr/naknada-za-ugrozenog-kupca-energenata/746?lang=hr>

⁴⁷ Fond poziva građane u riziku od energetske siromaštva na iskaz interesa za financiranje energetske obnove kuća, <https://www.fzoeu.hr/energetskosiromastvo>

⁴⁸ Međimurska županija u vrhu po povećanju sredstava za socijalnu skrb – evo kojim projektima i mjerama pomažu svojim najosjetljivijim skupinama, <https://zupan.hr/vijesti/aktualno/medimurska-zupanija-osim-za-starije-osobe-niz-mjera-socijalne-skrbi-provodi-i-medu-najmladima-po-rastu-izdvojenih-sredstava-u-tu-svrhu-medu-najboljim-je-zupanijama>

⁴⁹ Program POSAO+, <https://mjere.hzz.hr/mjere/program-posao-2024/>

⁵⁰ Završetak osnovne škole, <https://mjere.hzz.hr/mjere/zavrsetak-osnovne-skole-2025/>

4.3.5 Stopa nezaposlenosti

Najviša registrirana stopa nezaposlenosti u modernijoj povijesti zabilježena je u siječnju 2013. godine kada je iznosila 21,9 % što predstavlja najvišu razinu od srpnja 2002. g. Posljednjih nekoliko godina, stopa nezaposlenosti u Međimurskoj županiji kretala se između 4 i 5 %. Kratkotrajni porast nezaposlenosti zabilježen je u 2020. godini uslijed utjecaja pandemije nakon čega je zabilježen pad iste. U 2022. godini prosječna **stopa nezaposlenosti u Međimurskoj županiji** iznosila je 4,4, dok je u 2023. blago porasla na 4,7.⁵¹ Porast stope može se objasniti demografskim i strukturnim promjenama kao što su: veće evidentiranje radnih mjesta te povećana potražnja za radnom snagom, povećan broj dugotrajno nezaposlenih i slabije obrazovane radne snage, migracije stanovništva i dr. Stopa nezaposlenosti u Međimurskoj županiji spada u skupinu sa najnižim stopama na razini RH, obzirom da nižu stopu imaju samo 3 županije (Istarska, Grad Zagreb i Varaždinska). Uspoređujući stopu nezaposlenosti u županiji sa onom na razini RH (6,2 %), ista je niža za 1,5 %.

Tabela 26 prikazuje raspodjelu nezaposlenosti prema dobnim skupinama i stupnju obrazovanja po JLS-ima u Međimurskoj županiji. Najveći udio nezaposlenih u prosincu 2023. u Međimurskoj županiji činile su osobe u dobi od 30 do 49 godina, s udjelom od 37,37 %. Posebno se ističe Općina Dekanovec, gdje čak 60,00 % nezaposlenih pripada skupini mladih od 15 do 29 godina. Općina Donja Dubrava ima najveći udio nezaposlenih u dobnoj skupini od 30 do 49 godina (53,57 %), dok Općina Sveta Marija bilježi najveći udio nezaposlenih starijih od 50 godina (55,17 %). Razlozi za to često su otežane mogućnosti zapošljavanja u toj životnoj dobi, manja potražnja za njihovim kvalifikacijama na suvremenom tržištu rada te blizina odlaska u mirovinu.

Analiza nezaposlenosti prema razini obrazovanja ukazuje na to da najveći udio nezaposlenih u Međimurskoj županiji čine osobe s osnovnim obrazovanjem ili bez škole, koji čine čak 44,65 % ukupno nezaposlenih, što je znatno iznad nacionalnog prosjeka. Slijede osobe sa srednjoškolskim obrazovanjem (43,12 %), dok najmanji udio imaju osobe s visokim ili višim obrazovanjem (12,24 %). U pojedinim JLS-ima izražena je povezanost niskog stupnja obrazovanja s nezaposlenošću, pa se tako najviše ističe Općina Pribislavec, gdje čak 79,19 % nezaposlenih osoba ima završenu samo osnovnu školu ili je bez škole, a slijede Općina Mala Subotica (69,49 %) i Općina Orehovica (65,63 %).

Tabela 26: Udio registriranih nezaposlenih osoba Međimurske županije prema dobi i razinama obrazovanja u prosincu 2023. godine

Grad/općina	Nezaposleni u gradu/općini	Udio nezaposlenosti prema dobi			Udio nezaposlenosti prema razini obrazovanja		
		Dob 15-29	Dob 30-49	Stariji od 50	OŠ ili manje	Srednja škola	Visoka, viša
	%	%	%	%	%	%	%
Čakovec	3,45	28,55	41,37	30,09	37,44	46,15	16,41
Mursko Središće	3,57	36,84	34,59	28,57	41,35	45,86	12,78
Prelog	2,36	31,48	26,85	41,67	22,22	59,26	18,52
Belica	2,32	32,56	27,91	39,53	34,88	55,81	9,30
Dekanovec	1,05	60,00	20,00	20,00	0,00	100,00	0,00
Domašinec	2,35	31,03	34,48	34,48	44,83	37,93	17,24
Donja Dubrava	2,69	25,00	53,57	21,43	14,29	60,71	25,00

⁵¹ Godišnje izvješće 2023., https://www.medjimurska-zupanija.hr/images/sjednice_skupstine_2024/19/3.pdf

Donji Kraljevec	2,44	30,65	29,03	40,32	27,42	51,61	20,97
Donji Vidovec	2,65	30,00	25,00	45,00	30,00	70,00	0,00
Goričan	3,65	28,07	33,33	38,60	40,35	45,61	14,04
Gornji Mihaljevec	1,55	35,29	29,41	35,29	23,53	58,82	17,65
Kotoriba	4,55	33,33	34,57	32,10	61,73	32,10	6,17
Mala Subotica	4,46	33,90	40,68	25,42	69,49	24,58	5,93
Nedelišće	4,07	30,99	39,08	29,93	63,03	30,63	6,34
Orehovica	3,97	40,63	40,63	18,75	65,63	29,69	4,69
Podturen	2,84	33,33	22,22	44,44	47,62	42,86	9,52
Pribislavec	8,16	41,61	44,97	13,42	79,19	18,12	2,68
Selnica	2,93	24,49	32,65	42,86	20,41	69,39	10,20
Strahoninec	2,44	20,00	42,50	37,50	20,00	62,50	17,50
Sveta Marija	2,22	20,69	24,14	55,17	37,93	51,72	10,34
Sveti Juraj na Bregu	1,66	31,48	40,74	27,78	20,37	62,96	16,67
Sveti Martin na Muri	2,67	23,81	33,33	42,86	33,33	52,38	14,29
Šenkovec	2,36	31,71	43,90	24,39	26,83	48,78	24,39
Štrigova	1,60	33,33	37,50	29,17	25,00	54,17	20,83
Vratišinec	2,86	34,38	21,88	43,75	34,38	56,25	9,38
MŽ (prosinač 2023.)	3,23	31,48	37,37	31,15	44,65	43,12	12,24

Prethodno prikazani podaci ističu izazove Međimurske županije u pogledu zapošljavanja te ukazuje na potrebu za ciljanim programima obrazovanja i osposobljavanja kako bi se smanjila stopa nezaposlenosti te poboljšala ekonomska situacija u regiji.

4.4 Varaždinska županija – osnovne informacije

Broj stanovnika u Varaždinskoj županiji u 1857. godini bio je 87.960 stanovnika te je kontinuirano rastao do 1991. godine kad je broj stanovnika dosegao 187.853 što je i najveći broj stanovnika zabilježen u Varaždinskoj županiji. Nakon 1991. godine broj stanovnika kontinuirano se smanjuje te je 2021. godine iznosio 159.487 što je 4,11 % ukupnog stanovništva Republike Hrvatske.

Prosječna gustoća naseljenosti u Varaždinskoj županiji je 126,6 stan./km² što je gotovo dvostruko više od nacionalnog prosjeka koji iznosi 69 stan./km². Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Grad Varaždin bilježi najgušću naseljenost sa 731 stan./km², slijede ga Općina Gornji Kneginec sa 221 stan./km², Općina Sračinec sa 199 stan./km², Općina Sveti Ilija sa 188 stan./km² te Općina Beretince sa 166 stan./km². Grad Varaždin kao središte županije privlači velik broj stanovnika zbog dostupnosti radnih mjesta, obrazovanja i javnih usluga. Tabela 27 prikazuje gustoću naseljenosti Varaždinske županije po gradovima i općinama.

Tabela 27: Broj stanovnika i gustoća naseljenosti u Varaždinskoj županiji

Grad/općina	Broj stanovnika u gradu/općini			Površina grada/općine (km ²)	Gustoća naseljenosti u gradu/općini (broj stanovnika /km ²)		
	Muškarci	Žene	ukupno		Muškarci	Žene	ukupno
Ivanec	6.129	6.594	12.723	96	64	69	133
Lepoglava	3.699	3.246	6.945	66	56	49	105
Ludbreg	4.052	4.425	8.477	74	55	60	114
Novi Marof	5.827	5.968	11.795	112	52	53	105
Varaždin	20.630	23.152	43.782	60	345	387	731
Varaždinske T.	2.647	2.890	5.537	79	33	37	70
Bednja	1.724	1.665	3.389	76	23	22	44
Beretinec	1.030	1.019	2.049	12	83	83	166
Breznica	993	977	1.970	34	30	29	59
Breznički Hum	545	587	1.132	26	21	23	43
Cestica	2.609	2.816	5.425	46	57	61	118
Donja Voća	1.056	974	2.030	36	29	27	56
Gornji Kneginec	2.416	2.484	4.900	22	109	112	221
Jalžabet	1.561	1.622	3.183	38	41	43	84
Klenovnik	896	897	1.793	26	35	35	70
Ljubeščica	826	863	1.689	35	23	24	48
Mali Bukovec	888	921	1.809	37	24	25	49
Martijanec	1.265	1.373	2.638	49	26	28	54
Maruševec	2.820	2.862	5.682	50	56	57	114
Petrijanec	2.245	2.308	4.553	48	47	48	95
Sračinec	2.312	2.366	4.678	24	98	101	199
Sveti Đurđ	1.661	1.665	3.326	46	36	36	73
Sveti Ilija	1.587	1.655	3.242	17	92	96	188
Trnovec B.	2.953	3.192	6.145	39	76	83	159
Veliki Bukovec	656	669	1.325	23	28	29	57
Vidovec	2.406	2.509	4.915	32	75	78	153
Vinica	1.479	1.541	3.020	32	46	48	93
Visoko	637	698	1.335	25	26	28	54
Ukupno	77.549	81.938	159.487	1.260	62	65	127

Tabela 28 prikazuje udio stanovništva i gustoću naseljenosti na području gradova i općina u Varaždinskoj županiji. Najveći udio stanovništva mlađeg od 14 godina ima Općina Petrijanec (19,09 %), dok najmanji udio ima Općina Bednja (11,09 %). Najveći udio stanovništva u dobnoj skupini od 15 do 64 godine ima Općina Klenovnik (70,27 %), dok najmanji udio ima Općina Visoko (62,47 %). Najveći udio stanovništva u dobnoj skupini iznad 65 godina ima Grad Varaždin (23,24 %), dok najmanji ima Općina Petrijanec (16,36 %).

Tabela 28: Udio stanovništva i gustoća naseljenosti prema dobi po gradovima/općinama

Grad/općina	Udio stanovništva (%)			Indeks starenja	Gustoća naseljenosti (broj stanovnika/km ²)		
	0 - 14	15 - 64	≥65		0 - 14	15 - 64	≥ 65
Ivanec	13,94	65,85	20,22	145,06	18	87	27
Lepoglava	12,38	69,01	18,60	150,23	13	73	20
Ludbreg	14,71	64,15	21,14	143,70	17	73	24
Novi Marof	13,92	67,16	18,92	135,93	15	71	20
Varaždin	13,08	63,67	23,24	177,67	96	466	170
Varaždinske Toplice	13,26	65,67	21,08	158,99	9	46	15
Bednja	11,09	66,77	22,13	199,47	5	30	10
Beretinac	13,86	68,23	17,91	129,23	23	113	30
Breznica	16,19	64,97	18,83	116,30	10	38	11
Brežnički Hum	14,05	63,52	22,44	159,75	6	28	10
Cestica	16,20	62,78	21,01	129,69	19	74	25
Donja Voća	12,91	69,51	17,59	136,26	7	39	10
Gornji Kneginac	13,69	65,49	20,82	152,01	30	144	46
Jalžabet	12,00	66,48	21,52	179,32	10	56	18
Klenovnik	13,11	70,27	16,62	126,81	9	49	12
Ljubešćica	14,39	66,07	19,54	135,80	7	32	9
Mali Bukovec	13,93	65,73	20,34	146,03	7	33	10
Martijanec	13,80	63,84	22,37	162,09	7	34	12
Maruševac	14,26	65,08	20,66	144,94	16	74	23
Petrijanec	19,09	64,55	16,36	85,73	18	61	16
Sračinec	16,93	65,46	17,61	104,04	34	130	35
Sveti Đurđ	14,01	64,94	21,05	150,21	10	47	15
Sveti Ilija	14,25	65,95	19,80	138,96	27	124	37
Trnovec Bartolovečki	13,65	66,48	19,87	145,53	22	106	32
Veliki Bukovec	12,08	65,81	22,11	183,13	7	38	13
Vidovec	14,10	67,14	18,76	133,04	22	103	29
Vinica	14,47	66,26	19,27	133,18	14	62	18
Visoko	16,10	62,47	21,42	133,02	9	34	12

Tabela 29 prikazuje prosječnu dob stanovništva u Varaždinskoj županiji koja je 43,9 godina dok je prosječna dob u Republici Hrvatskoj 44,3 godine. Najmanju prosječnu dob stanovništva ima Općina Petrijanec 39,7 godina, dok najveću prosječnu dob ima općina Bednja 45,7 godina.

Tabela 29: Prosječna dob stanovništva u Varaždinskoj županiji

Grad/općina	Prosječna starost	Broj stanovnika
Ivanec	43,6	12.723
Lepoglava	43,8	6.945
Ludbreg	43,5	8.477
Novi Marof	43,1	11.795
Varaždin	45,1	43.782
Varaždinske Toplice	44,4	5.537
Bednja	45,7	3.389
Beretinec	42,8	2.049
Breznica	42,1	1.970
Breznički Hum	44,5	1.132
Cestica	43,0	5.425
Donja Voća	43,2	2.030
Gornji Knežinec	44,1	4.900
Jalžabet	45,3	3.183
Klenovnik	43,1	1.793
Ljubešćica	42,9	1.689
Mali Bukovec	43,8	1.809
Martijanec	44,6	2.638
Maruševec	43,8	5.682
Petrijanec	39,7	4.553
Sračinec	41,6	4.678
Sveti Đurđ	43,5	3.326
Sveti Ilija	43,3	3.242
Trnovec Bartolovečki	43,6	6.145
Veliki Bukovec	44,1	1.325
Vidovec	43,1	4.915
Vinica	42,8	3.020
Visoko	42,9	1.335
Varaždinska županija	43,9	159.487
Republika Hrvatska	44,3	3.871.833

4.2.1 Indeks starenja

Tabela 30 prikazuje indeks starenja za 2011. i 2021. godinu u Varaždinskoj županiji i Republici Hrvatskoj. Indeks starenja u 2011. godini iznosio je 107,3 što je za 6,7 % manje u odnosu na nacionalni prosjek. U 2021. godini indeks starenja u Varaždinskoj županiji iznosi 147,9 što je za 5,3 % manje od nacionalnog prosjeka. U Varaždinskoj županiji najveći indeks starenja ima Općina Bednja (199,47 %), dok najmanji ima Općina Petrijanec (85,73 %).

Tabela 30: Prikaz indeksa starenja u 2011. i 2021. godini

	INDEKS STARENJA	
	2011. ⁵²	2021. ⁵³
Varaždinska županija	107,3	147,9
Republika Hrvatska	115,0	156,2

4.2.2 Obrazovna struktura stanovništva

Tabela 31 prikazuje obrazovnu strukturu stanovništva po gradovima i općinama na području Varaždinske županije. Na razini Županije 134.007 stanovnika ima završenu osnovnu školu ili neki viši stupanj obrazovanja, što čini 98 % ukupnog stanovništva starijeg od 15 godina koje je bilo ili je trenutno dio obrazovnog sustava.

Tabela 31: Obrazovna struktura stanovništva, dob stanovništva 15 i više godina

Grad / općina	Ukupno	Bez škole nez. OŠ	OŠ	SŠ	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	Nep.
Ivanec	10.950	142	2.095	6.929	758	1.011	15	0
Lepoglava	6.085	296	1.203	3.761	379	439	6	1
Ludbreg	7.230	209	1.591	4.106	535	774	8	7
Novi Marof	10.153	220	2.106	6.365	636	815	8	3
Varaždin	38.054	390	4.400	21.048	4.204	7.809	190	13
Varaždinske Toplice	4.803	104	1.241	2.734	361	358	5	0
Bednja	3.013	162	787	1.768	138	155	3	0
Beretinac	1.765	30	417	1.119	86	112	1	0
Breznica	1.651	109	506	894	67	75	0	0
Breznički Hum	973	39	302	528	54	50	0	0
Cestica	4.546	272	1.190	2.648	209	227	0	0
Donja Voća	1.768	78	584	971	61	73	1	0
Gornji Knežinec	4.229	55	895	2.626	263	382	7	1
Jalžabet	2.801	91	863	1.550	120	169	7	1
Klenovnik	1.558	40	388	950	92	87	1	0
Ljubešćica	1.446	72	341	858	88	86	1	0
Mali Bukovec	1.557	75	621	736	53	69	3	0

⁵² Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011., https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

⁵³ Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021., <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

Martijanec	2.274	68	766	1.259	86	95	0	0
Maruševec	4.872	185	1.198	2.975	238	270	6	0
Petrijanec	3.684	232	1.025	2.064	170	193	0	0
Sračinec	3.886	40	944	2.477	180	243	1	0
Sveti Đurđ	2.860	124	1.028	1.510	90	108	0	0
Sveti Ilija	2.780	30	604	1.758	155	231	2	0
Trnovec Bartolovečki	5.306	45	1.282	3.265	301	399	11	3
Veliki Bukovec	1.165	20	424	609	64	47	0	1
Vidovec	4.222	52	1.186	2.468	247	263	5	1
Vinica	2.583	61	519	1.700	151	150	2	0
Visoko	1.120	55	450	524	43	48	0	0
Ukupno	137.334	3.296	28.956	80.200	9.829	14.738	283	31

4.2.3 Obrazovanje

U Varaždinskoj županiji u pedagoškoj godini 2024./2025. djeluje ukupno 42 dječja vrtića s brojem od 6.002 polaznika. U školskoj godini 2024./2025. djeluju 42 matične osnovne škole s ukupnim brojem 11.977 učenika, te 15 srednjih škola, od kojih je jedna privatna i jedna vjerska, s ukupnim brojem 6.591 učenika.

U Varaždinskoj županiji djeluju 4 visokoobrazovne institucije:

1. Sveučilište Sjever
2. Fakultet organizacije i informatike
3. Geotehnički fakultet
4. Tekstilno-tehnološki fakultet, studij u Varaždinu

4.2.4 Ranjive skupine

Na području Varaždinske županije postoji razvijena mreža socijalnih ustanova, kao i drugih pružatelja socijalnih usluga. Na području županije djeluju četiri područna ureda Hrvatskoga zavoda za socijalnu skrb sa sjedištima u Varaždinu, Ivancu, Novom Marofu i Ludbregu, koji pružaju naknade kao što su zajamčena minimalna naknada, inkluzivni dodatak, jednokratna naknada, naknada za ugroženoga kupca energenata i dr.

U Županiji od pružatelja socijalnih usluga nalaze se uglavnom domovi za starije i nemoćne osobe, od kojih su neki u županijskom vlasništvu, neki u privatnom, a razvijena je i mreža malih obiteljskih domova. Prema podacima Upravnoga odjela za zdravstvo, socijalnu skrb, civilno društvo i hrvatske branitelje Varaždinske županije, ukupno je u Varaždinskoj županiji registrirano 63 pružatelja socijalnih usluga. Najviše ih djeluje u Varaždinu (27), Cestici (6) i Jalžabetu (6). Unutar sustava socijalne skrbi u Varaždinskoj županiji postoje programi kojima se ostvaruje podrška u osnaživanju roditeljskih znanja i vještina. U podružnici Centra za socijalnu skrb Varaždin – Podružnici obiteljski centar provode se programi „Rastimo zajedno“ te trening socijalnih vještina za tinejdžere. Program je namijenjen djeci i roditeljima iz obitelji koje su se našle u zahtjevnim okolnostima.

U području sustava socijalne skrbi u Varaždinskoj županiji veliku ulogu imaju udruge. Kada je riječ o području socijalne skrbi posebno se ističu udruge s područja Županije koje svojim aktivnostima i programima vode brigu o socijalno osjetljivim skupinama društva, prvenstveno osobama starije životne dobi i umirovljenicima, osobama s invaliditetom kao i djeci s posebnim potrebama. Osobe s invaliditetom čine 14,6 % stanovništva Županije, a podržava ih niz ustanova, udruga i drugih pružatelja usluga, a postoje i dva doma za odrasle osobe s mentalnim oštećenjima te brojne udruge koje nude podršku osobama s različitim vrstama invaliditeta.

4.2.5 Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti u Varaždinskoj županiji bila je 4,3 % u 2020. godini, u 2021. godini 3,6 %, u 2022. godini 2,9 %, u 2023. godini 3,0 %⁵⁴, a u 2024. godini 2,9 %. U 2024. godini u Republici Hrvatskoj stopa nezaposlenosti bila je 5,1 % što je za 2,2 % više nego u Varaždinskoj županiji.

Tabela 32 prikazuje stopu nezaposlenosti u Varaždinskoj županiji prema dobi i prema stupnju obrazovanja. U dobi između 15 i 29 godina najmanja stopa nezaposlenosti zabilježena je u općini Sveti Ilija (0,83 %), dok najveću stopu nezaposlenosti bilježi Općina Martijanec (6,28 %). U dobi između 30 i 49 godina najmanju stopu nezaposlenosti bilježi Općina Visoko (0,0 %), a najveću Općina Petrijanec (4,01 %). U dobi iznad 50 godina najmanju stopu nezaposlenosti bilježi Općina Visoko (0,68), dok najveću bilježi Općina Donja Voća (10,93 %).

Prema stupnju obrazovanja osnovna škola ili niži nje manju stopu nezaposlenosti bilježi Općina Visoko (0,83 %), dok najveću (14,39 %) bilježi Općina Donja Voća. Prema stupnju obrazovanja srednja škola najmanju stopu nezaposlenosti bilježi Općina Visoko (3,28 %) a najveću (41,18 %) bilježi Općina Donja Voća. Prema stupnju obrazovanja VŠS, VSS i doktor znanosti, najmanju stopu nezaposlenosti bilježi Općina Breznica, a najveću (9,68 %) Općina Klenovnik.

⁵⁴ Varaždinska županija ima najnižu stopu nezaposlenosti svega 3 posto, <https://www.mnovine.hr/hrvatska/varazdinska-zupanija-ima-najnizu-stopu-nezaposlenosti-svega-3-posto/>

Tabela 32: Stopa nezaposlenosti prema dobi i prema stupnju obrazovanja

Grad/općina	Nezaposleni	Stopa nezaposlenosti prema dobi			Stopa nezaposlenosti prema stupnju obrazovanja		
		dob 15-29 godina	dob 30-49 godina	dob > 50 godina	OŠ ili niže	srednja škola	VŠS, VSS i DR
	%	%	%	%	%	%	%
Ivanec	2,94%	4,12%	1,77%	4,30%	3,52%	21,95%	5,31%
Lepoglava	1,48%	4,90%	2,06%	0,83%	6,18%	19,37%	5,98%
Ludbreg	3,89%	4,32%	2,86%	5,62%	6,31%	22,64%	6,80%
Novi Marof	2,85%	3,05%	1,45%	5,26%	4,46%	20,37%	4,41%
Varaždin	2,30%	3,11%	1,93%	2,52%	2,74%	18,62%	5,87%
Varaždinske Toplice	2,50%	3,17%	1,79%	3,27%	3,90%	17,57%	4,21%
Bednja	3,96%	3,02%	1,69%	8,52%	10,73%	19,70%	6,25%
Beretinec	3,21%	2,11%	2,52%	5,47%	7,41%	21,79%	7,27%
Breznica	1,61%	1,46%	1,12%	2,79%	3,80%	7,87%	0,00%
Breznički Hum	1,59%	2,73%	0,79%	2,14%	3,33%	10,53%	2,38%
Cestica	3,07%	3,36%	2,29%	4,40%	8,22%	12,09%	3,47%
Donja Voća	5,42%	4,05%	3,03%	10,93%	14,39%	41,18%	6,38%
Gornji Kneginec	2,59%	3,11%	1,40%	4,38%	4,32%	25,47%	2,63%
Jalžabet	3,11%	1,53%	2,52%	5,75%	6,53%	22,22%	4,81%
Klenovnik	2,84%	4,32%	1,93%	3,21%	3,20%	19,48%	9,68%
Ljubešćica	1,87%	2,25%	1,23%	3,03%	2,92%	7,81%	7,04%
Mali Bukovec	2,94%	2,00%	2,08%	5,19%	8,11%	13,75%	1,89%
Martijanec	3,68%	2,93%	1,64%	8,25%	7,04%	27,84%	4,35%
Maruševec	3,19%	4,81%	1,79%	4,61%	4,48%	24,89%	5,96%
Petrijanec	5,21%	6,28%	4,01%	6,61%	13,47%	17,41%	2,63%
Sračinec	2,34%	1,38%	1,49%	5,00%	3,00%	16,36%	1,65%
Sveti Đurđ	4,25%	3,89%	3,06%	7,18%	11,42%	18,62%	4,04%
Sveti Ilija	2,38%	0,83%	2,62%	3,26%	1,95%	19,38%	6,31%
Trnovec Bartolovečki	2,45%	3,26%	1,70%	3,34%	4,10%	13,41%	6,93%
Veliki Bukovec	2,23%	3,26%	0,73%	3,53%	5,75%	15,69%	1,85%
Vidovec	2,08%	1,93%	1,17%	3,67%	4,33%	13,96%	1,71%
Vinica	2,60%	2,30%	1,96%	4,13%	3,52%	19,20%	5,00%
Visoko	0,93%	3,08%	0,00%	0,68%	0,83%	3,28%	5,56%
Ukupno prosjek		3,09%	1,88%	4,57%	5,71%	18,30%	4,66%

5. Definicija energetske siromaštva

Energetsko siromaštvo je složen socio-ekonomski problem koji nastaje kada kućanstva zbog niskih prihoda ili visokih troškova energije ne mogu zadovoljiti osnovne energetske potrebe, poput grijanja, rasvjete, pripreme hrane i sanitarne vode. Ovo stanje najviše pogađa ranjive skupine stanovništva – starije osobe, jednoroditeljska kućanstva i nezaposlene osobe – te dovodi do lošijih životnih uvjeta, zdravstvenih problema i socijalne nejednakosti.

Jedan od glavnih problema s kojima se susreću stručnjaci je nedostatak jedinstvene definicije energetske siromaštva na razini EU, budući da države članice primjenjuju različite kriterije. Hrvatska je 2025. u zakonodavstvo uključila definiciju koja se temelji na pristupu osnovnim energetskim uslugama, dok u Sloveniji postoje jasni kriteriji definirani Uredbom iz 2022. godine. Kućanstva se kao energetske siromašne određuju na temelju kombinacije prihoda, troškova energije, energetske učinkovitosti stambenog prostora i stambenih uvjeta.

Najveći izazovi ogledaju se u činjenici da ne postoje jedinstveni standardi za mjerenje energetske siromaštva. Bez takvih standarda teško je osigurati učinkovite politike i zajednički okvir koji bi omogućio redovito praćenje i usporedivost podataka. Za postizanje ciljeva projekta I-PRODER i učinkovito rješavanje energetske siromaštva nužno je uspostaviti zajedničku definiciju energetske siromaštva za programsko područje Slovenije i Hrvatske. To predstavlja prvi korak u osiguravanju osnovnih uvjeta za jedinstveno i ujednačeno rješavanje ovog izazova s obje strane granice.

Osnova za pripremu zajedničke definicije bile su analize statističkih podataka po općinama na području Podravja, Pomurja, Međimurske i Varaždinske županije. Analize su omogućile opći pregled stanja, dok su detaljniji uvid pružili rezultati provedenih energetskih pregleda na hrvatskoj strani. Na temelju njih bilo je moguće odrediti kriterije povezane sa stanjem zgrada u kojima žive kućanstva koja se mogu svrstati među energetske siromašne.

Kriteriji se uglavnom odnose na:

- energetske učinkovitost zgrade (izolacija, kvaliteta prozora),
- konstrukcijsko stanje stambenog objekta (vlaga u podovima i zidovima, prokišnjavanje krova, dotrajali prozorski okviri itd.).

Uzimajući u obzir analizirano stanje, pripremljena je sljedeća zajednička definicija energetske siromaštva:

Energetsko siromaštvo označava situaciju u kojoj kućanstvo nema osiguran pristup cjenovno dostupnim, odgovarajućim i pouzdanim izvorima energije.

Pokazatelji:

1. **Nizak dohodak:** Dohodak kućanstva je nizak (ispod praga rizika od siromaštva) i kućanstvo je primatelj pomoći iz socijalnih programa.
2. **Visoki troškovi energenata (struja, voda, grijanje):** Troškovi čine značajan udio dohotka (obično više od 10 % u slučaju kada je osigurana optimalna udobnost stanovanja – 21 °C).
3. **Zastarjela, energetske neučinkovita kuća ili stambena zgrada:** Kućanstvo živi u obiteljskoj kući ili višestambenoj zgradi koja je u lošem energetskom stanju (energetski razred E ili niže).

4. **Konstruktivski nedostaci zgrade ili stanja:** Nedostaci koja značajno snižavaju kvalitetu stanovanja, poput prokišnjavanja krova, izražene kapilarne vlage, dotrajalih okvira prozora i slično.

6. Analiza stvarnog stanja na širem području

Analiza energetske siromaštva zahtijeva razumijevanje šireg europskog, ali i nacionalnog i regionalnog konteksta. Energetsko siromaštvo posljednjih se godina sve više prepoznaje kao važan društveni i razvojni problem, budući da utječe na kvalitetu života, zdravlje i socijalnu uključenost stanovništva. Europska unija u svojim politikama naglašava potrebu za rješavanjem ovog izazova, pri čemu jedinstvena definicija i usporedivi pokazatelji još uvijek nisu u potpunosti uspostavljeni. Zbog toga se među državama i regijama pojavljuju razlike u opsegu, pokazateljima i pristupima rješavanju problema.

Slovenija i Hrvatska, kao susjedne države u prekograničnom području, suočavaju se sa sličnim strukturnim izazovima: ranjivošću kućanstava s niskim primanjima, niskom energetskom učinkovitošću stambenog fonda te ograničenim mogućnostima za ulaganja u održiva rješenja. Uz to, nacionalni zakonodavni i strateški okviri odražavaju različite stupnjeve institucionalnog pozicioniranja energetske siromaštva te različitu dostupnost programa potpore.

U nastavku je prikazana analiza stanja energetske siromaštva u širem kontekstu: prvo na razini Europe, zatim u Sloveniji i Hrvatskoj te na kraju u četiri promatrane regije – Podravje, Pomurje, Međimurska županija i Varaždinska županija. Takav pristup omogućuje usporednu analizu i istovremeno pruža polazišta za pronalaženje zajedničkih rješenja u prekograničnom području.

6.1 Energetsko siromaštvo u Europi

Prema podacima Eurostata, u 2022. godini čak 9,3 % stanovnika EU, što iznosi približno 41 milijun ljudi, živjelo je u uvjetima u kojima si nisu mogli priuštiti održavanje primjerene temperature u svojim domovima. Ovaj podatak naglašava ozbiljnost energetske siromaštva u Europi te potrebu za mjerama koje će poboljšati energetske učinkovitost, dostupnost i cjenovnu pristupačnost energije, osobito za ranjive skupine stanovništva.

Budući da države članice EU energetsko siromaštvo definiraju različito, prilagođeno svojim specifičnim okolnostima, ne postoji jedinstven i usporediv skup pokazatelja za njegovo praćenje. Stoga je ključno uspostaviti sveobuhvatan europski okvir koji omogućuje jasnu i usklađenu procjenu ovog izazova te osigurava pravedan energetske prijelaz za sve.

Na razini EU ključnu ulogu u rješavanju energetske siromaštva ima Savjetodavni centar za energetsko siromaštvo (Energy Poverty Advisory Hub – EPAH), koji podržava lokalne vlasti i dionike u provođenju dubinskih analiza te oblikovanju učinkovitih strategija za ublažavanje energetske siromaštva. Uz pomoć lokalnih koordinatora, EPAH doprinosi razvoju i provedbi mjera koje potiču pravedan energetske prijelaz u različitim regijama EU.

6.2 Energetsko siromaštvo u Sloveniji

Statistički podaci pokazuju da kućanstva u Sloveniji s najnižim prihodima troše za energiju u stanu više od 20 % svojih raspoloživih sredstava. U posljednjim godinama udio izdataka koje kućanstva troše na energiju znatno se povećao upravo kod najsiromašnijih kućanstava.

Adekvatno grijani stan najteže si mogu priuštiti samačka kućanstva i podstanari. U prethodnim godinama 94 % kućanstava moglo si je priuštiti topao stan. U najnižem dohodovnom razredu (1. kvintil) taj udio iznosio je 87 %, dok je u najvišem bio 99 %. Udio “energetskog siromaštva” stalno raste.

Smjernice energetske politike svojim državama članicama daje Europska unija putem Direktive o energetske učinkovitosti.

U Republici Sloveniji doneseni su sljedeći zakoni koji određuju pravni okvir energetskog sektora s aspekta energetskog siromaštva:

- *Energetski zakon (EZ-1)*, Ur. list RS br. 17/2014 od 7.3.2014.
- *Nacionalni akcijski plan za energetske učinkovitost za razdoblje 2008.–2016.*

Problemom povećanja energetske učinkovitosti u slovenskim kućanstvima bave se sljedeći zakoni i podzakonski akti:

- *Energetski zakon EZ-1;*
- *Pravilnik o učinkovitoj uporabi energije u zgradama PURES-2 2010;* (Ur. list RS br. 52/2010).

6.3 Energetsko siromaštvo u Hrvatskoj

U 2023. godini, prema podacima Eurostata, 6,2 % stanovništva u Hrvatskoj nije moglo održavati svoje domove adekvatno toplima⁵⁵. Od ukupnog stanovništva, njih čak 15,5 % živjelo je u stanovima koji prokišnjavaju, imaju vlažne zidove, podove ili temelje te trule okvire prozora ili truli pod⁵⁶, dok 12,7 % stanovništva nije moglo pravovremeno platiti račune za režije i druge troškove stanovanja⁵⁷.

Dana 28. veljače 2025. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o proglašenju **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetske učinkovitosti**⁵⁸, kojim je po prvi puta definiran pojam **energetskog siromaštva** na nacionalnoj razini, sukladno Direktivi (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (preinaka).

U Hrvatskoj su također identificirani i programi energetske obnove koji uključuju građane u riziku od energetskog siromaštva:

- Program energetske obnove višestambenih zgrada do 2030. godine,

⁵⁵ Inability to keep home adequately warm, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_MDES01_custom_1485289/default/table?lang=en

⁵⁶ Total population living in a dwelling with a leaking roof, damp walls, floors or foundation, or rot in window frames or floor, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdho01/default/table?lang=en&category=livcon.ilc.ilc_md.ilc_mdho

⁵⁷ Arrears (mortgage or rent, utility bills or hire purchase) from 2003 onwards, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes05_custom_7140939/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=8dfb0590-e2db-40a7-9483-d1d1922da176

⁵⁸ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetske učinkovitosti (NN 40/25), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_03_40_544.html

- Program suzbijanja energetske siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje 2021. – 2025. godine,
- Program energetske obnove obiteljskih kuća.

Poziv za financiranje energetske obnove obiteljskih kuća za građane u riziku od energetske siromaštva, u iznosu od 100 % investicije i s ukupnom vrijednošću od 25 milijuna eura objavit će se sukladno Zaključku Vlade u vezi s energetsom obnovom obiteljskih kuća i višestambenih zgrada na području Republike Hrvatske⁵⁹. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost već je raspisao Poziv za iskaz interesa, nakon čega će biti objavljen i službeni Poziv.

6.4 Energetsko siromaštvo u Podravju

Podravska regija suočava se s natprosječnom stopom rizika od siromaštva, što posljedično znači i veću ranjivost u području energetske siromaštva. U 2024. godini u regiji je bilo oko 10 % energetski siromašnih kućanstava, što je gotovo tri postotna boda više nego godinu ranije. Podravje tako nadmašuje hrvatski prosjek, gdje je 7,2 % kućanstava energetski siromašno. Od ukupno 41 općina/gradova u regiji, samo ih je 19 imalo stopu ispod hrvatskog prosjeka. Najnižu stopu energetske siromaštva bilježi Općina Kungota, dok najviše energetski siromašnih kućanstava ima Općina Dornava.

Energetsko siromaštvo najizraženije je među starijim samačkim kućanstvima, socijalno ugroženima te obiteljima s jednim roditeljem.

Za smanjenje energetske siromaštva u Podravju bit će potrebno kombinirati socijalne mjere i energetska obnova zgrada jer bez sveobuhvatnih rješenja razlike između regije i slovenskog prosjeka neće biti moguće smanjiti.

6.5 Energetsko siromaštvo u Pomurju

Stope energetske siromaštva u Pomurju znatno variraju među pojedinim općinama. Najizraženiji primjer je Općina Hodoš/Hodos, gdje je čak 27,27 % kućanstava energetski siromašno, što je više od tri puta iznad slovenskog prosjeka. Najnižu stopu energetske siromaštva bilježi Općina Velika Polana, sa svega 2,01 %.

Za usporedbu: u Sloveniji je 2023. godine prosječno 7,2 % kućanstava bilo energetski siromašno. U Pomurju je taj prosjek premašilo čak 18 od ukupno 27 gradova/općina, dok je ispod nacionalnog prosjeka bilo samo 9 općina: Općina Grad, Općina Kobilje, Općina Križevci, Općina Moravske Toplice, Grad Murska Sobota, Općina Puconci, Općina Sveti Jurij ob Ščavnici, Općina Velika Polana i Općina Veržej.

Čak 12 općina u regiji ima stopu energetske siromaštva iznad 10 %, a tri se posebno ističu s visokim udjelima – Općina Cankova, Općina Črenšovci i već spomenuta Općina Hodoš/Hodos, koja sa svojih 27,27 % predstavlja najozbiljniji slučaj energetske siromaštva u Pomurju.

6.6 Energetsko siromaštvo u Međimurskoj županiji

U Međimurskoj županiji, u sklopu projekta I-PRODER, provedeni su energetski pregledi u 50 kućanstava pogođenih energetsom siromaštvom. Za potrebe analize rezultata energetskih

⁵⁹ Zaključak Vlade u vezi s energetsom obnovom obiteljskih kuća i višestambenih zgrada na području Republike Hrvatske (NN 122/23), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_122_1687.html

pregleda izuzeto je 10 pokazatelja koji su detaljnije obrađeni u nastavku dokumenta, dok su ovdje izdvojeni neki od najbitnijih:

- **Potrošnja električne energije:** preko 50% građana imao je povišenu ili visoku potrošnju električne energije.
- **Potrošnja vode:** povišenu ili visoku potrošnju bilježi 32 % kućanstava.
- **Potrošnja topline:** čak 92 % kućanstava imalo je povišenu ili visoku potrošnju toplinske energije po kvadraturi stambenog prostora.
- **Subjektivna procjena toplinske ugodnosti:** 60 % kućanstava navelo je da im je ljeti prevruće, dok je 40 % izjavilo da im je zimi prehladno.

Objedinjeni rezultati pokazuju da većina kućanstava živi u starijim i energetske neučinkovitim objektima s visokom potrošnjom energije koja znatno opterećuje kućni proračun. Kućanstva troše velik dio prihoda na energente, najčešće se griju na drva u zastarjelim sustavima, često imaju problem sa vlagom u stambenom prostoru te ne uspijevaju postići zadovoljavajuću toplinsku ugodnost. Uz to, više od polovice kućanstava barem je jednom kasnilo s plaćanjem računa za energente, što dodatno potvrđuje ranjivost ove skupine.

Socijalni pokazatelji dodatno potvrđuju stanje ranjivosti – značajan broj kućanstava koristi neki oblik pomoći, poput humanitarnih paketa, zajamčene minimalne naknade ili jednokratnih potpora općina i gradova. Najpogođenije su općine Orehovica, Pribislavec i Mala Subotica. Podaci ukazuju na snažnu povezanost energetske siromaštva s općim siromaštvom i socijalnom isključenošću.

Energetsko siromaštvo u Međimurskoj županiji predstavlja složen problem u kojem kućanstva s niskim prihodima ili nezaposlenošću istovremeno žive u stambenim objektima s neadekvatnim uvjetima i visokim troškovima energenata.

6.7 Energetsko siromaštvo u Varaždinskoj županiji

Nakon provedenih energetskih pregleda, pokazalo se da je procjena broja energetski siromašnih kućanstava iznimno složen zadatak, osobito zbog nepostojanja službene Uredbe o kriterijima za njihovo utvrđivanje. Stoga je tim za energetske preglede definirao deset indikativnih kriterija koji mogu poslužiti za procjenu stanja energetske siromaštva u Varaždinskoj županiji, od toga 4 značajnija kriterija prikazano je u ovom odlomku, a ostatak u nastavku dokumenta.

- **Potrošnja električne energije:** prema ovom kriteriju, u kategoriju energetske siromaštva (povišena i visoka potrošnja električne energije) ulazi između 16 % i 30 % kućanstava.
- **Potrošnja vode:** visoku potrošnju ($>60 \text{ m}^3/\text{osobi/godišnje}$) bilježi čak 54 % kućanstava.
- **Potrošnja topline:** ovisno o kategoriji povišene i visoke potrošnje toplinske energije po kvadraturi stambenog prostora, energetski siromašnima može se smatrati 46–74 % kućanstava.
- **Subjektivna procjena toplinske ugodnosti:** 60 % kućanstava navelo je da im je ljeti prevruće, dok je 34 % izjavilo da im je zimi prehladno.

Dobiveni rezultati upućuju na visok udio kućanstava u stanju energetske siromaštva. Takvi nalazi nisu neočekivani budući da su energetske preglede provedeni pretežno u socijalnim stanovima na području Grada Varaždina, gdje većina kućanstava ostvaruje pravo na neku od naknada iz sustava socijalne skrbi.

7. Energetsko siromaštvo na području SLO-HR

Za potrebe analitičkog izvješća o stanju i riziku od energetskog siromaštva na području naselja Podravja, Pomurja, Međimurske županije i Varaždinske županije proveden je proces komunikacije i inventarizacije u suradnji s ključnim dionicima na temu energetskog siromaštva na navedenom području.

Informacije koje je taj proces pružio, a i dalje će služiti, predstavljaju osnovu za izradu analitičkog izvješća o stanju energetskog siromaštva na promatranom području.

7.1 Energetsko siromaštvo po pojedinim općinama i županijama

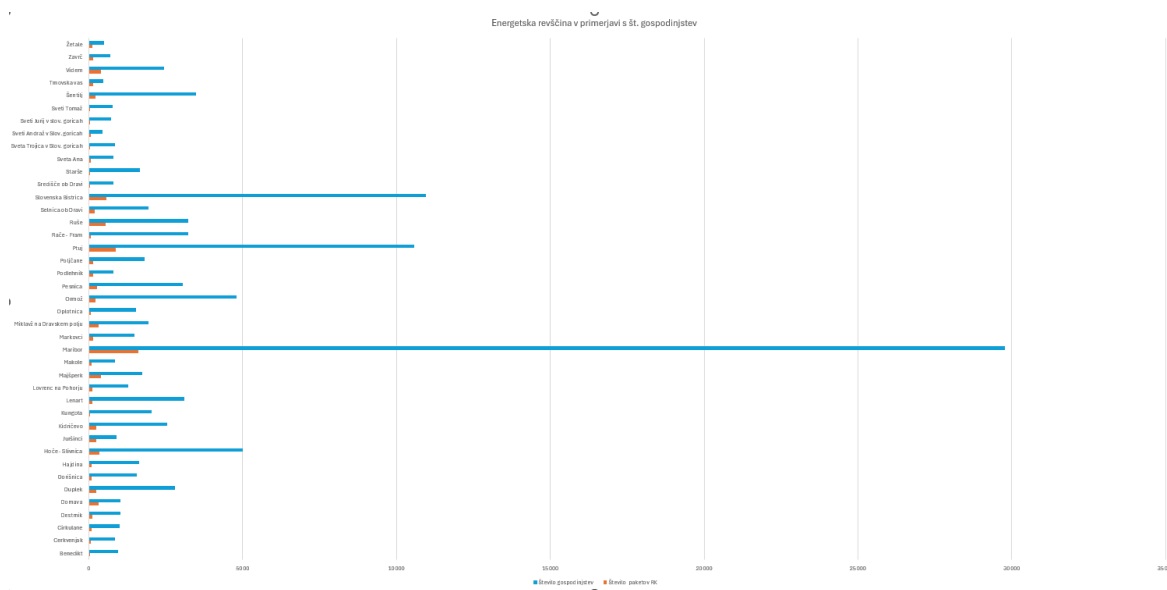
7.1.1 Podravska regija

Podaci o udjelu energetskog siromaštva dobiveni su pomoću informacija o broju kućanstava u pojedinim općinama koja su od Crvenog križa Slovenije primila pomoć u obliku paketa s osnovnim životnim potrepštinama. Podaci o broju primatelja paketa pribavljeni su od lokalnih jedinica Crvenog križa koje djeluju na području Podravja – OZRK Ptuj, Crveni križ OZ Ormož, OZRK Lenart, RKS – Maribor te OZRK Slovenska Bistrica.

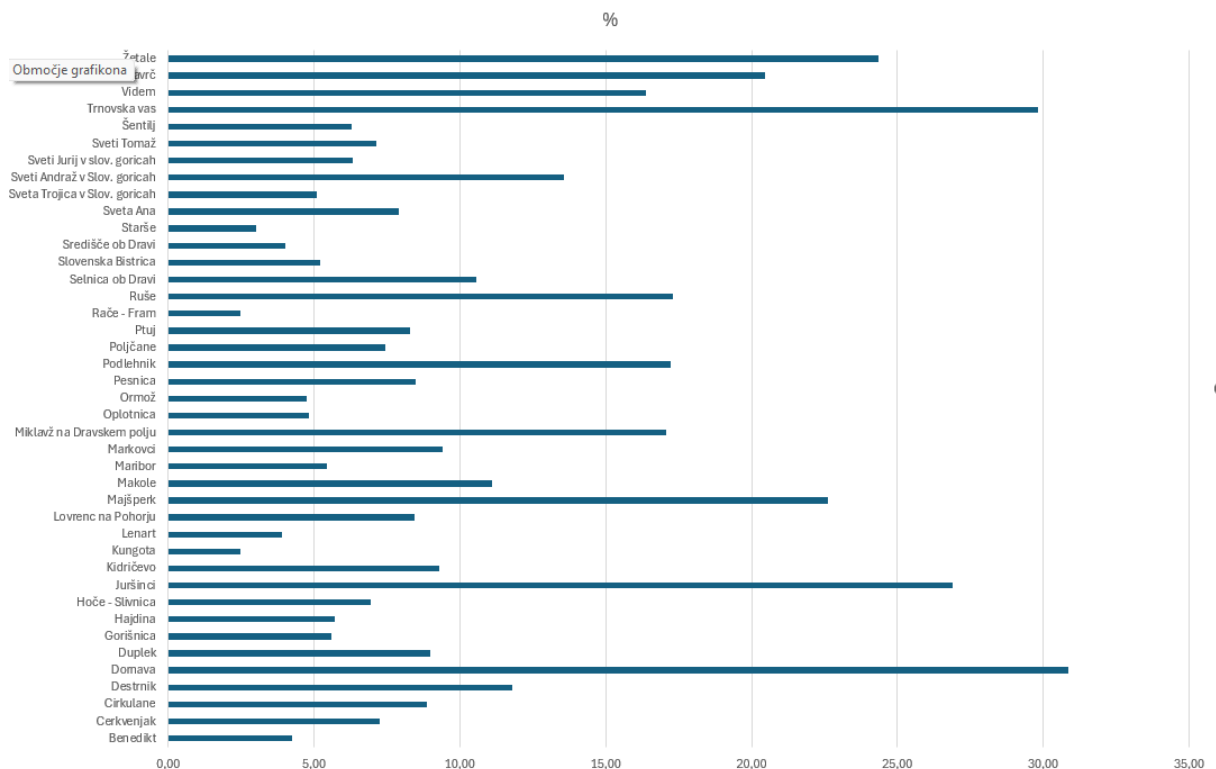
Za izračun udjela korišteni su podaci Statističkog ureda Republike Slovenije o broju kućanstava u pojedinim općinama i naseljima Podravja za 2023. godinu. Udio energetskog siromaštva procijenjen je kao omjer između broja kućanstava koja su primila pomoć Crvenog križa i ukupnog broja kućanstava u pojedinoj općini. Važno je napomenuti da se radi o procjeni energetske siromaštva, a ne o službenim podacima.

Na Grafu 4 vidljiv je udio energetskog siromaštva po općinama, pri čemu su razlike među njima prilično velike. Najniži udio energetskog siromaštva bilježi općina Kungota – 2,46 %. Najviše energetske siromašnih kućanstava nalazi se u općini Dornava, gdje udio iznosi čak 30,84 %.

Graf 4: Energetsko siromaštvo u usporedbi s br. kućanstava

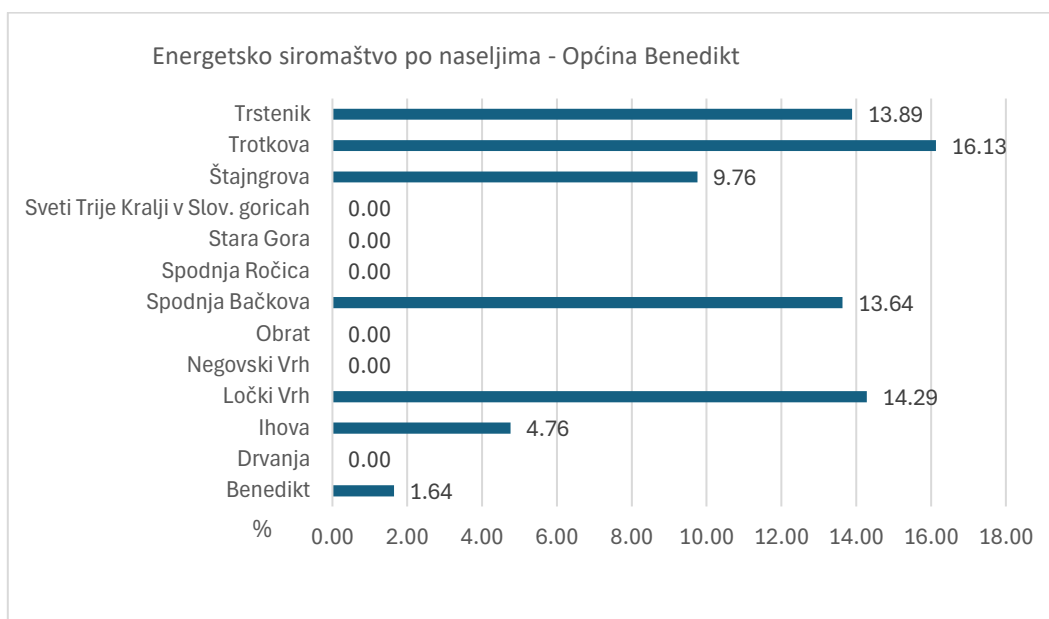

Graf 5: Udio energetskega siromaštva po opčinama

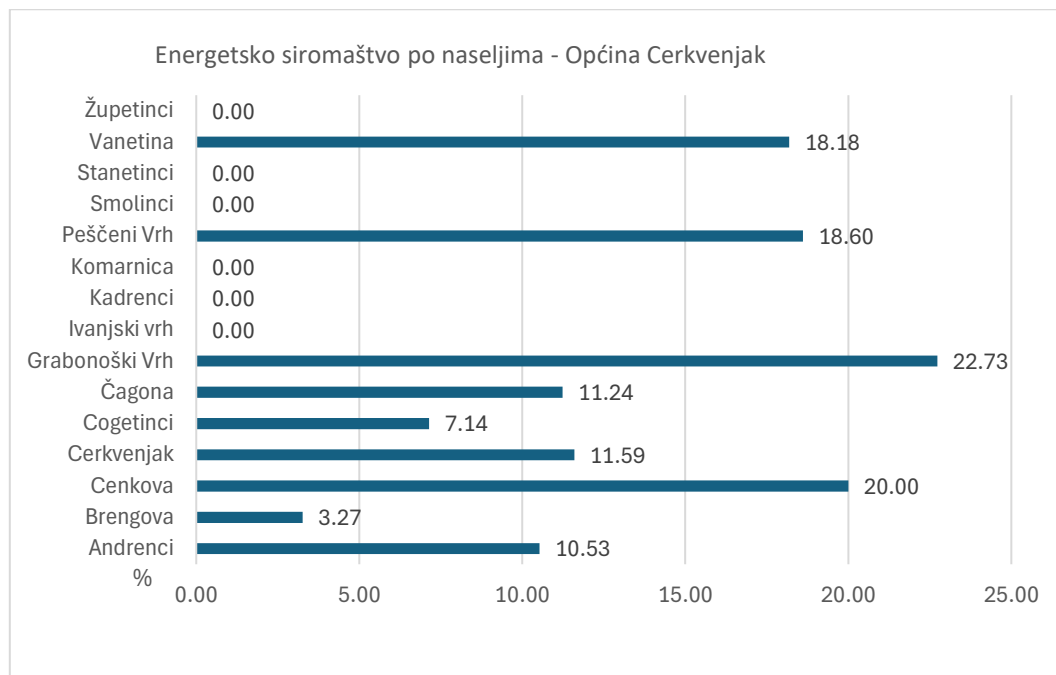

Na donjim grafikonima prikazana je razina energetskega siromaštva po pojedinim naseljima na promatranom području. Razlike nisu izražene samo među općinama, već i među naseljima unutar pojedine općine, što je vidljivo na grafikonima. U nekim naseljima udio energetskega siromaštva prelazi 50 %, dok u nekim naseljima energetska siromaštvo uopće nije zabilježeno. Važno je naglasiti da se radi o procjenama, pripremljenim na temelju vlastitih izračuna.

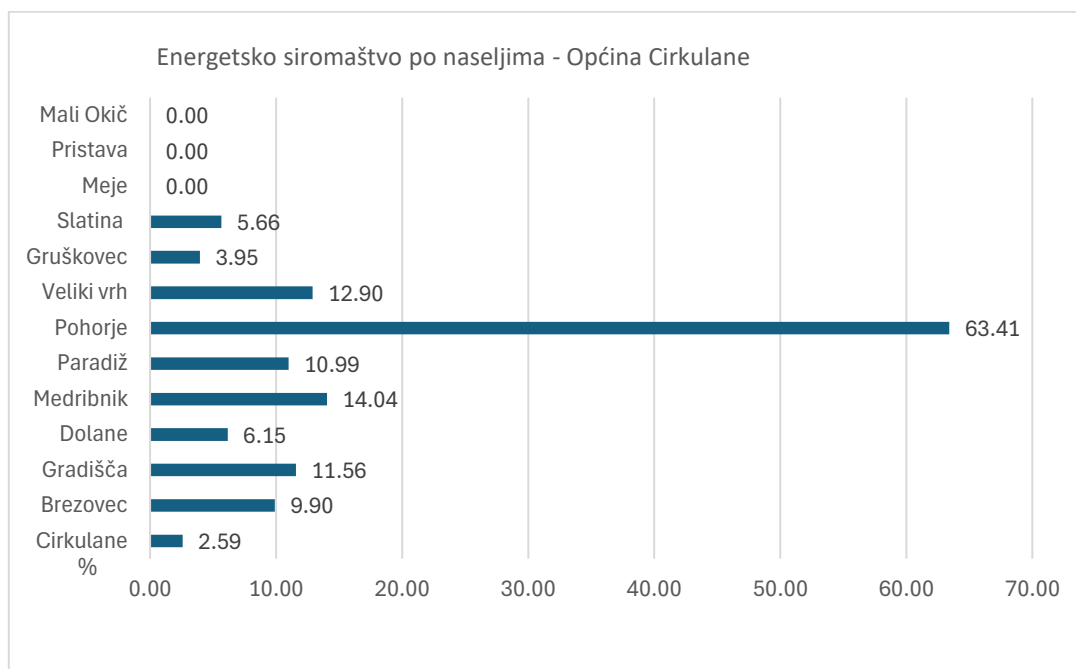
Graf 6: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Benedikt

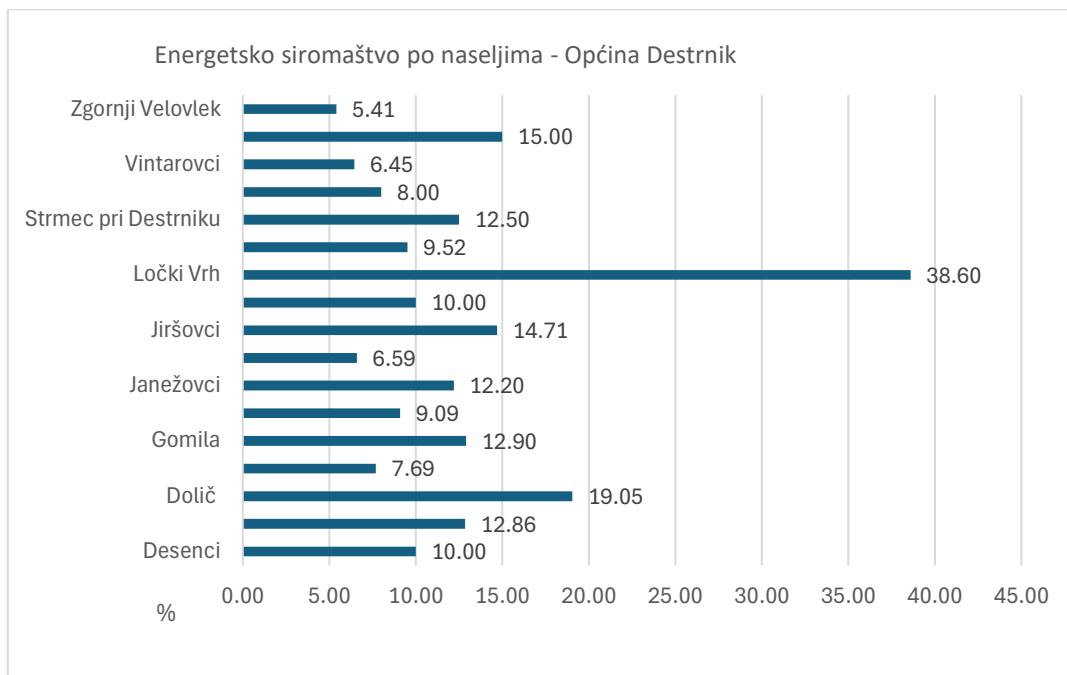
Graf 7: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Cerkvenjak

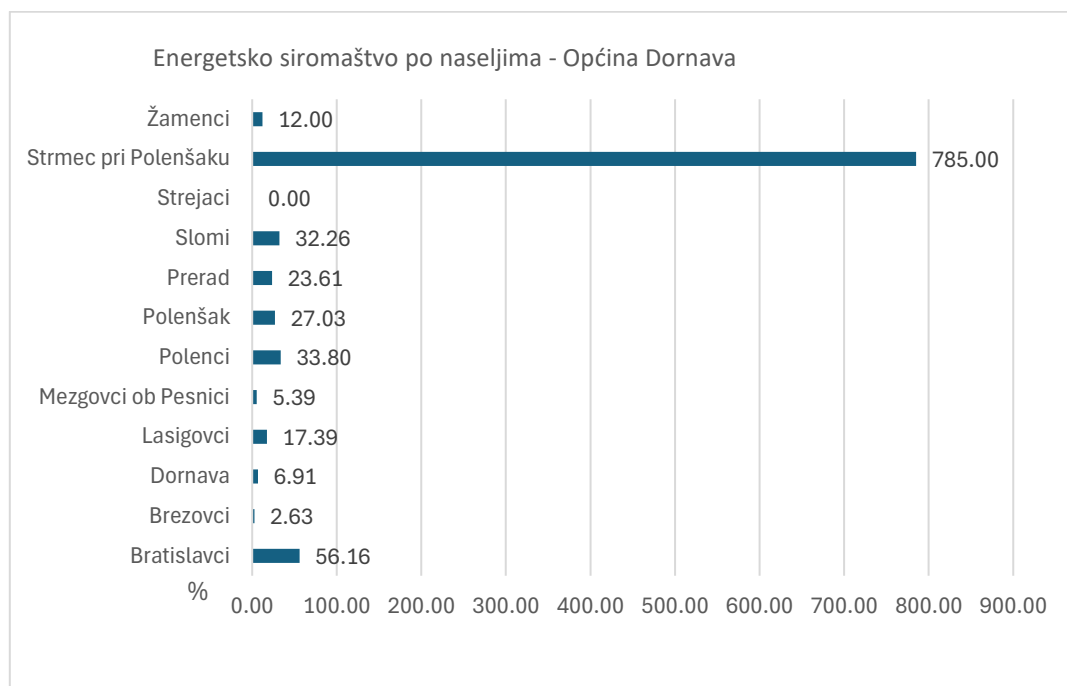
Graf 8: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Cirkulane

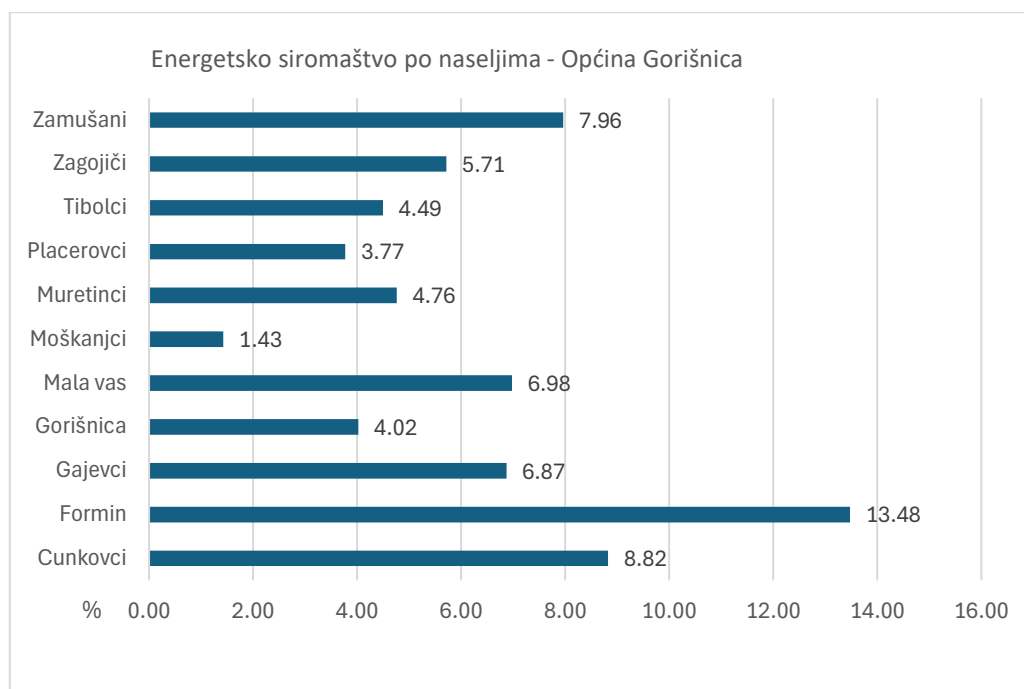
Graf 9: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Destrnik

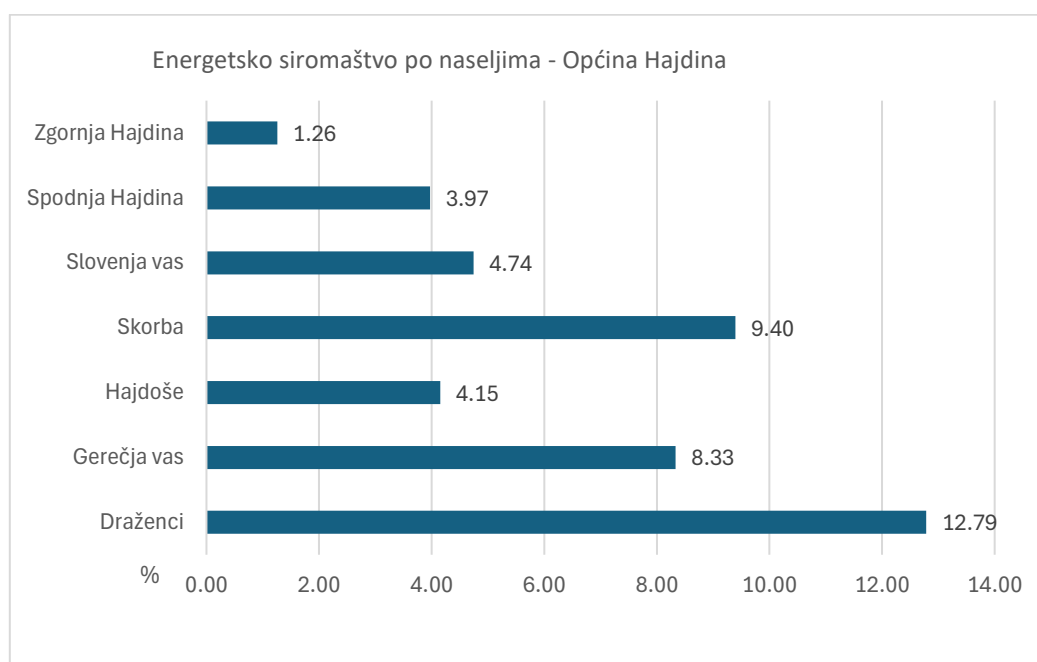
Graf 10: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Dornava

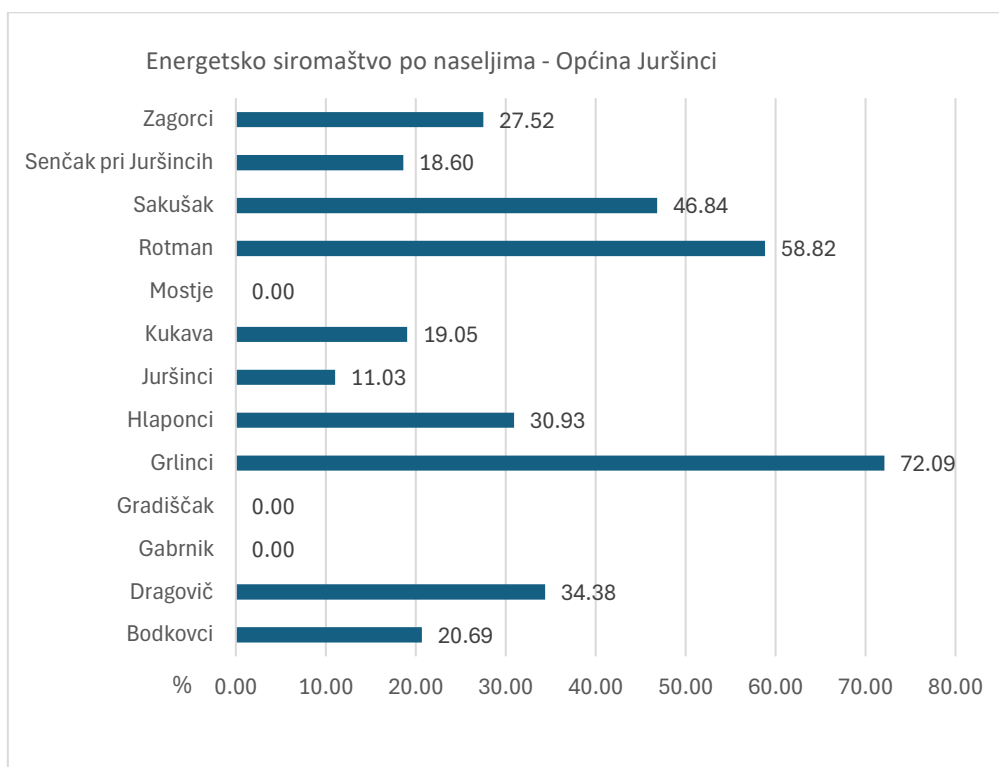
Graf 11: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Gorišnica

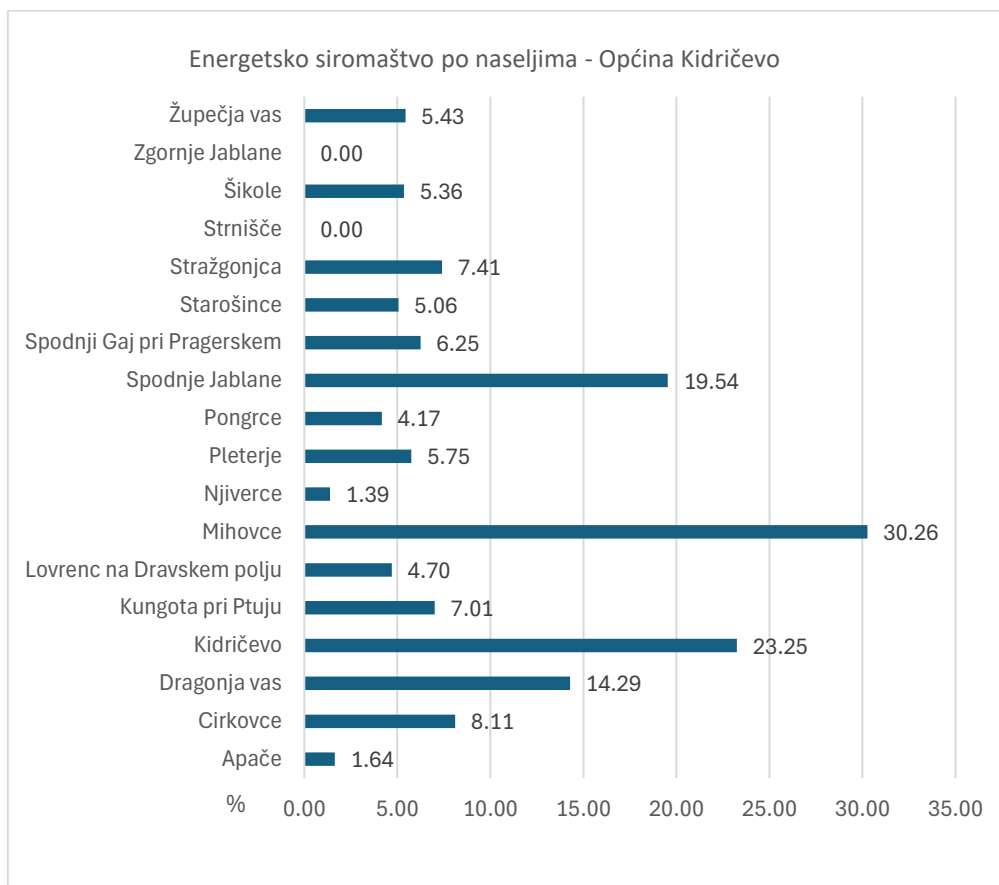
Graf 12: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Hajdina

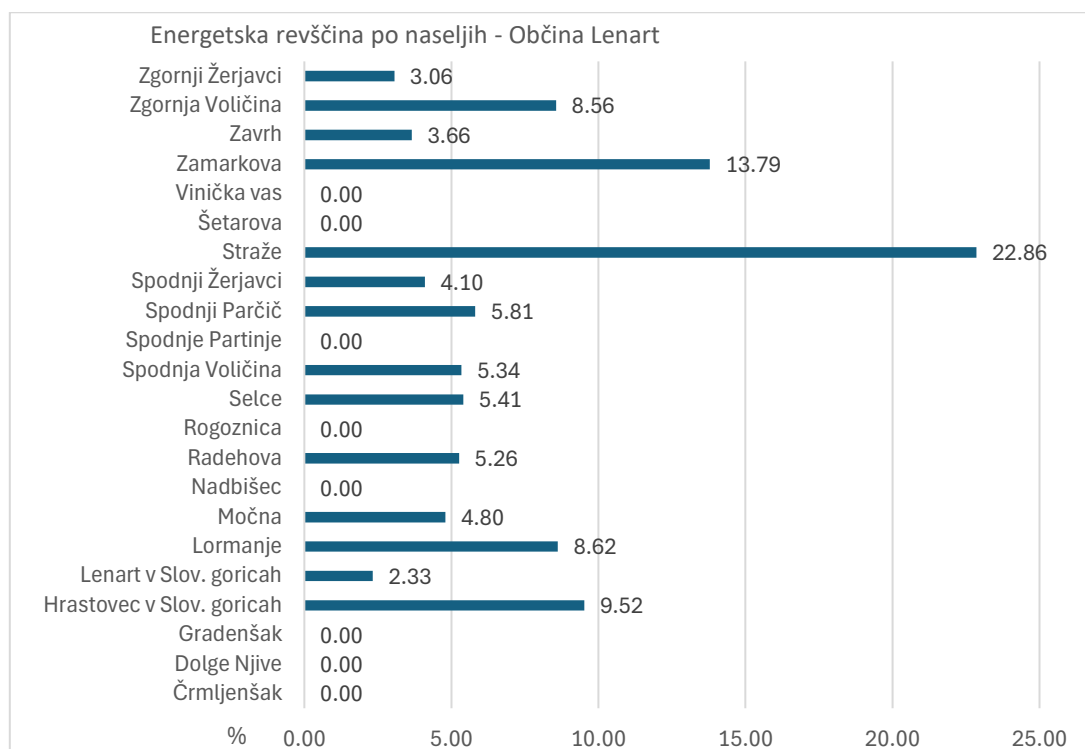
Graf 13: Energetsko siromaštvo po naseljih – Opčina Juršinci

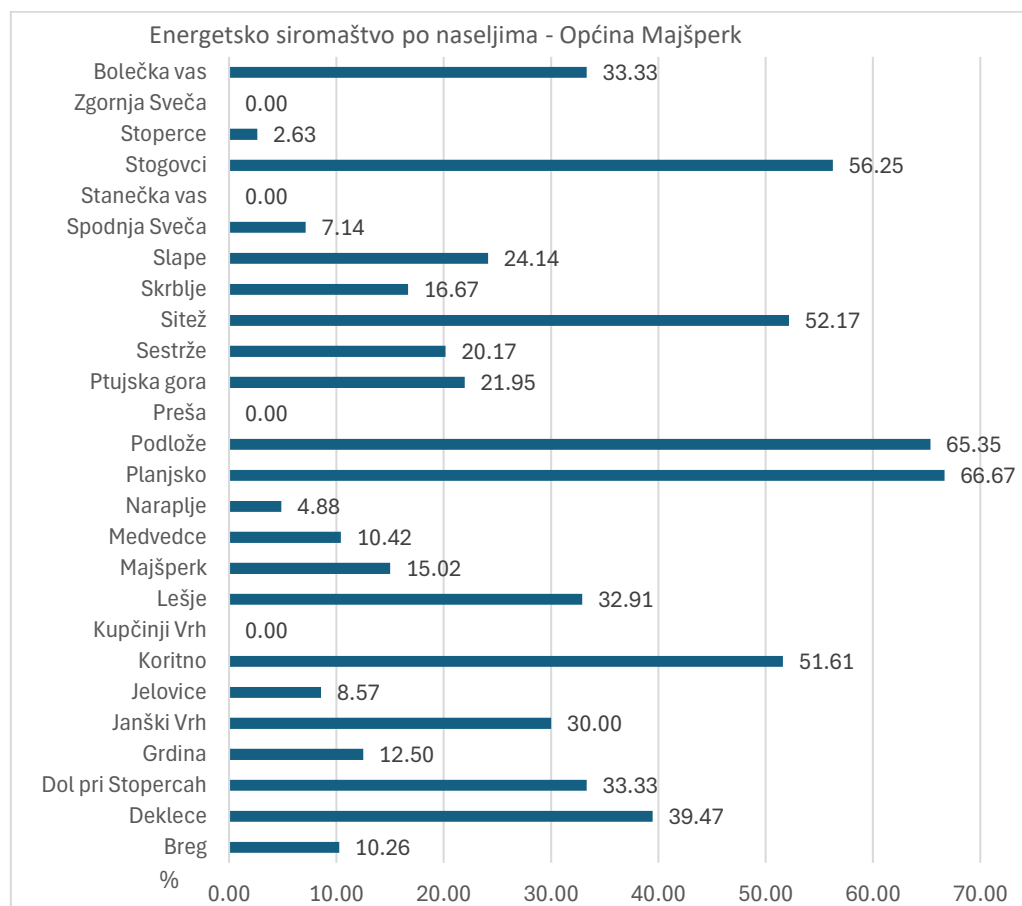
Graf 14: Energetsko siromaštvo po naseljih – Opčina Kidričevo

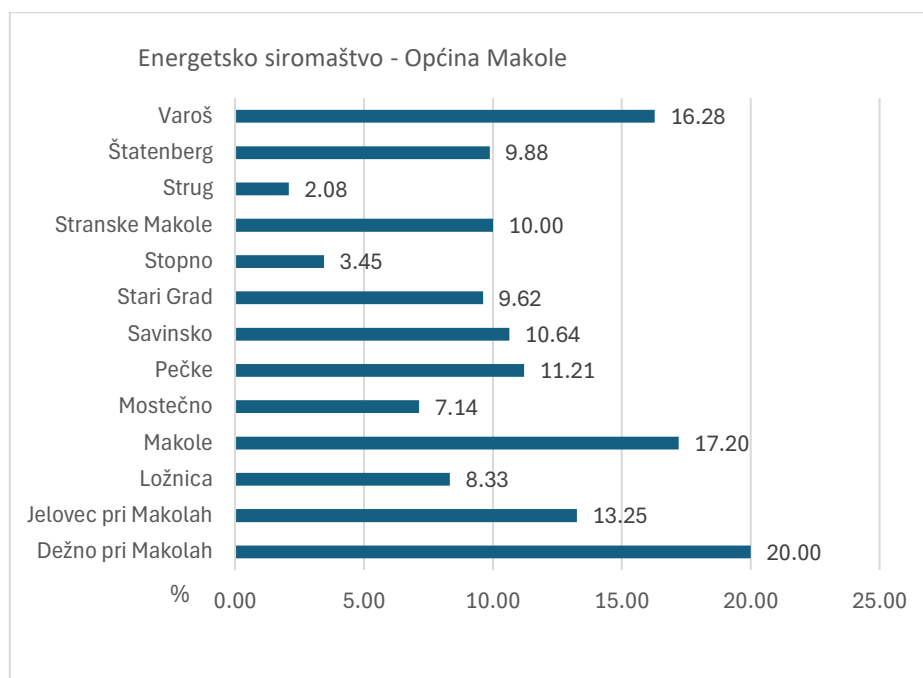
Graf 15: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Lenart

Graf 16: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Majšperk

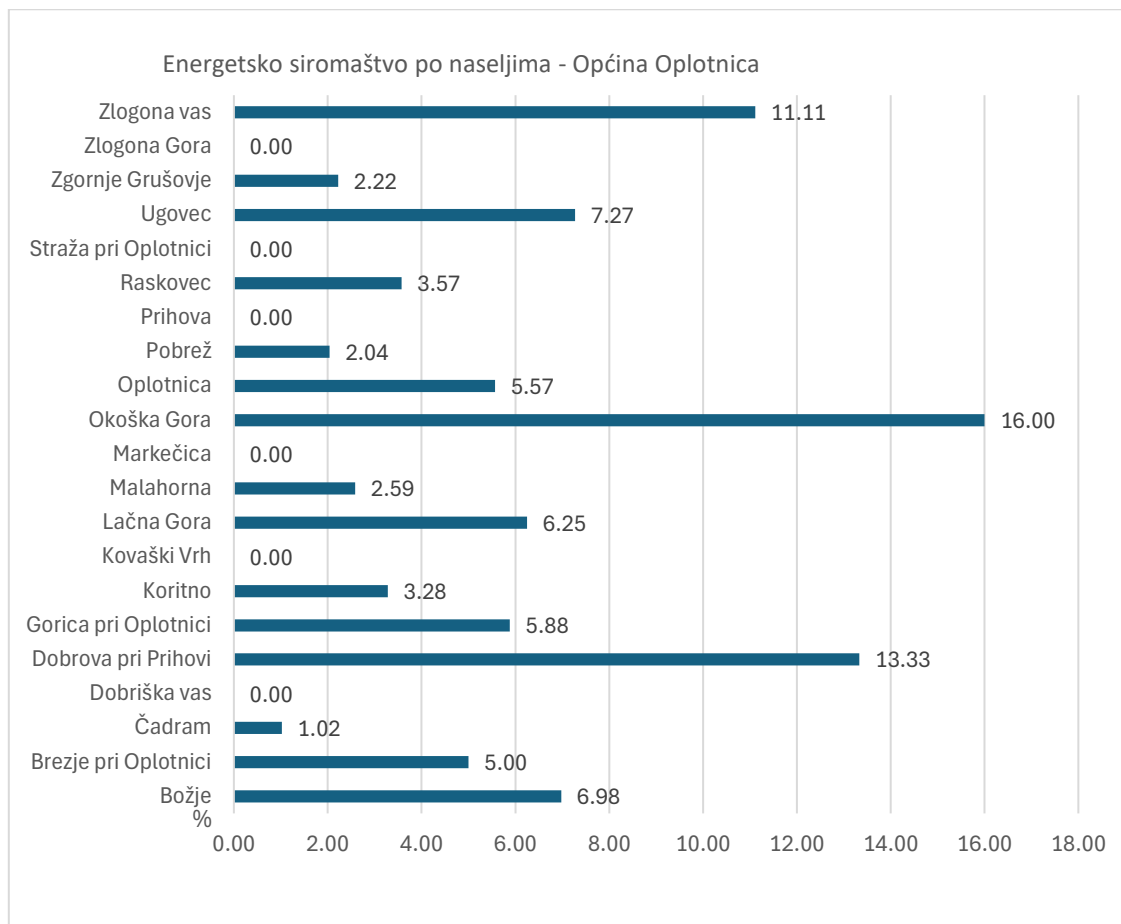
Graf 17: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Makole

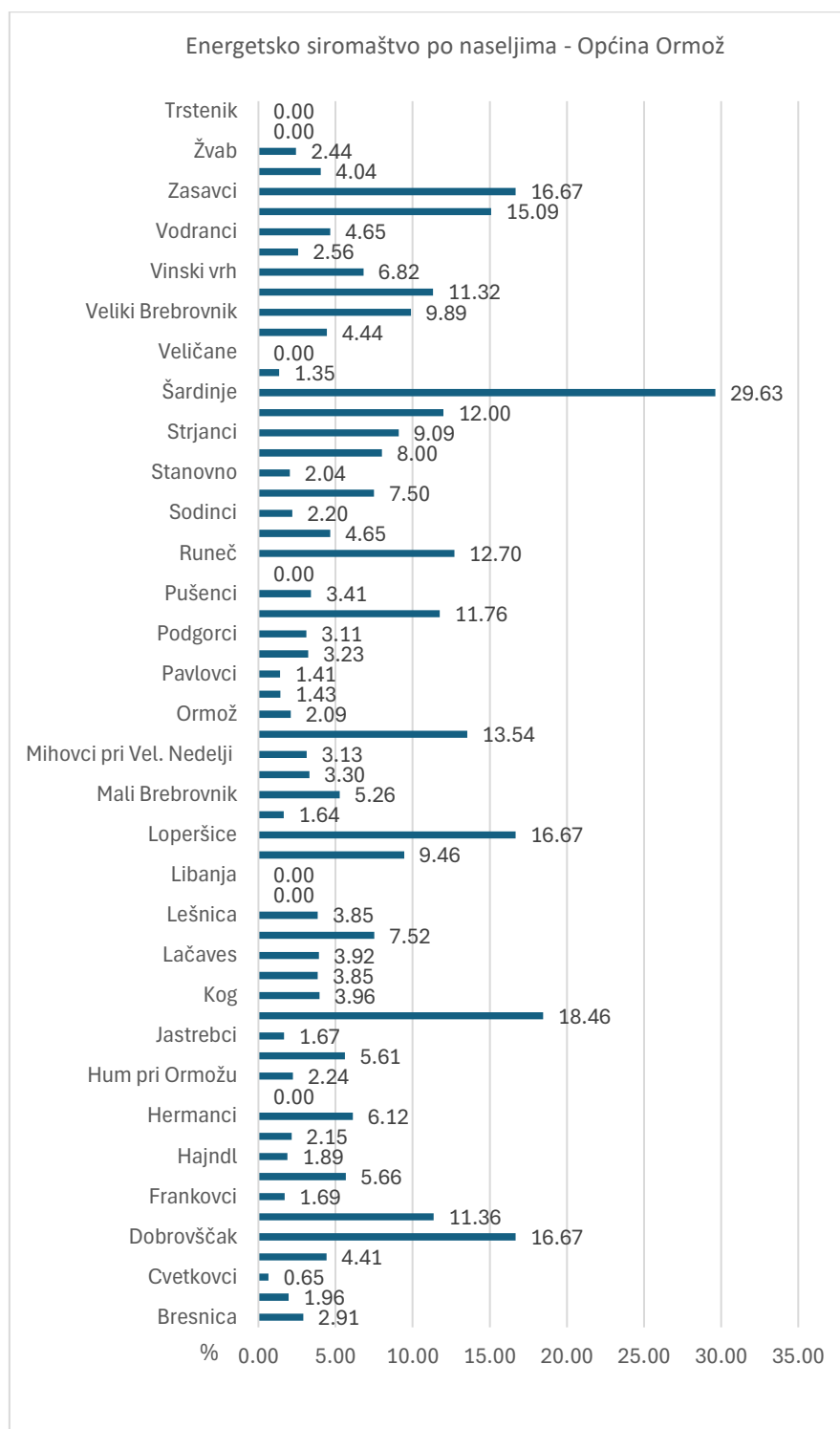
Graf 18: Energetsko siromaštvo po naseljih – Općina Markovci

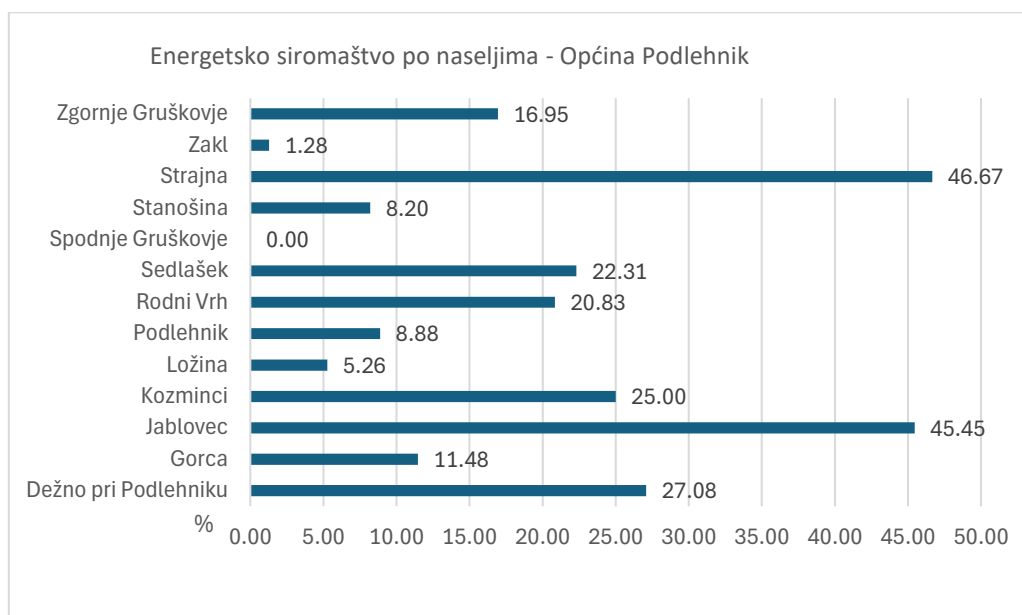
Graf 19: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Oplotnica

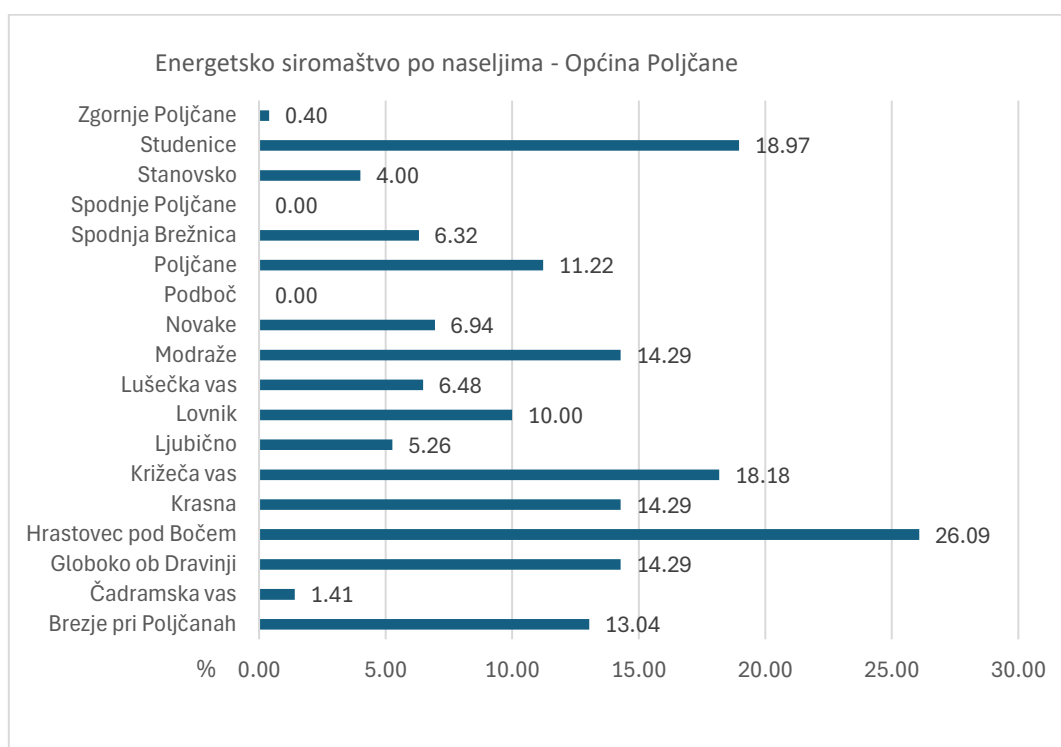
Graf 20: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Ormož

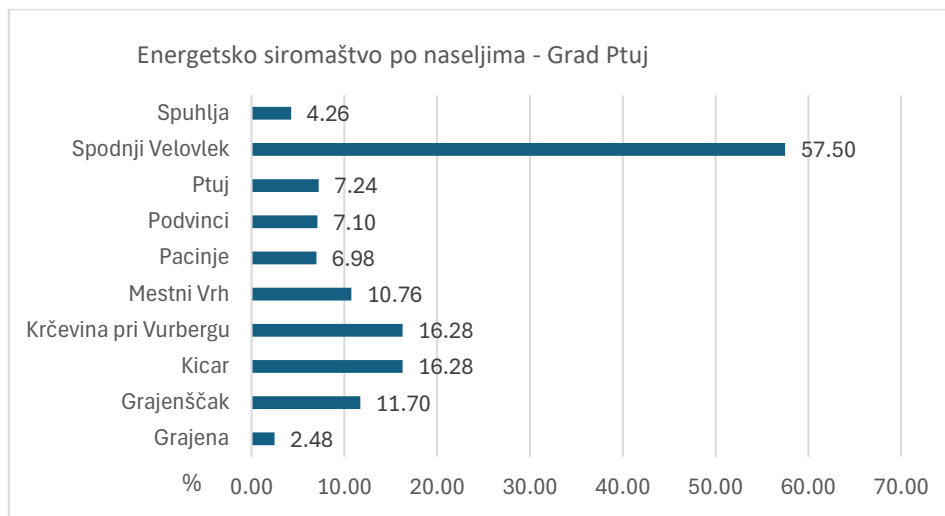
Graf 21: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Podlehnik

Graf 22: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Poljčane

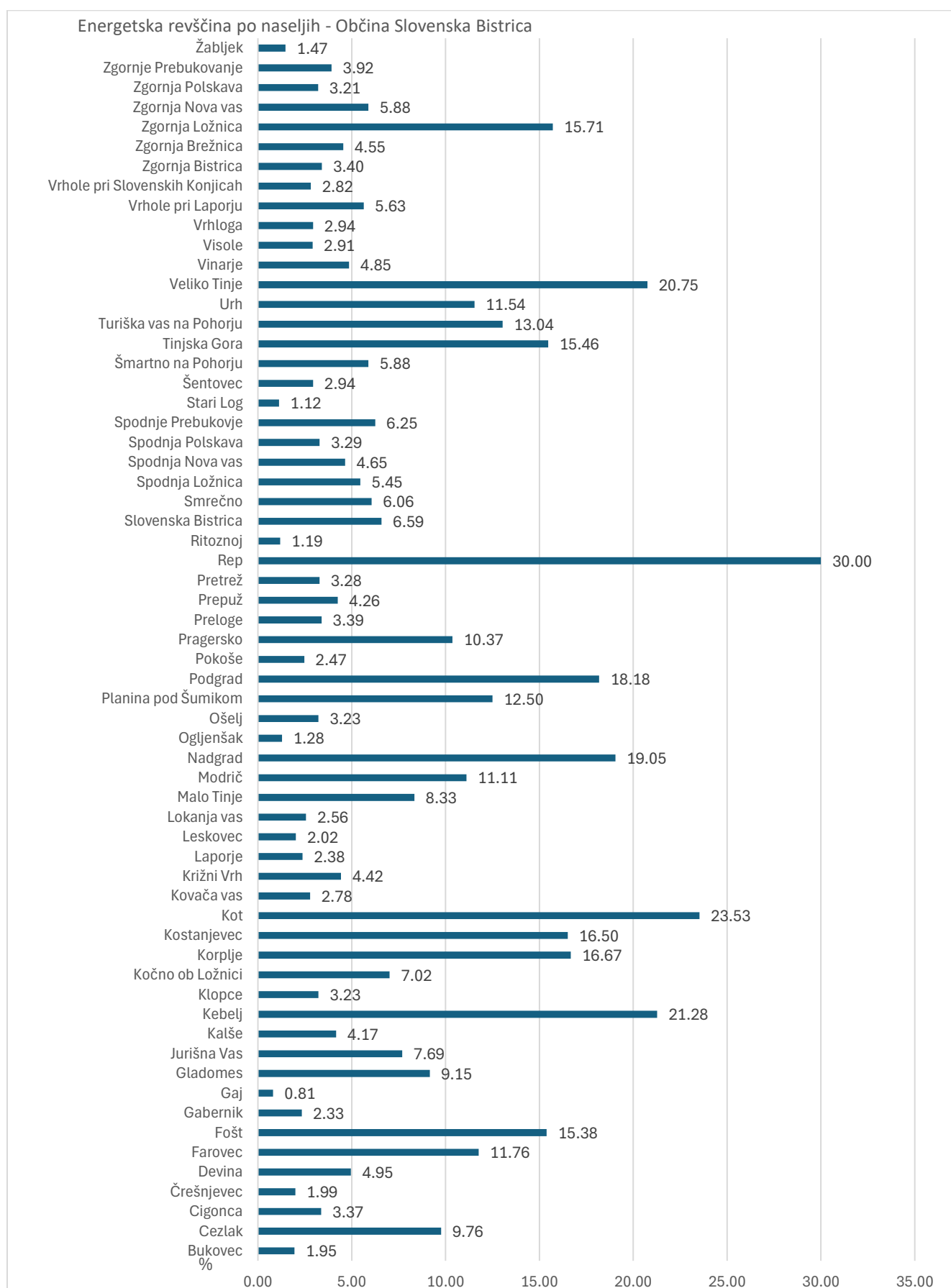

Graf 23: Energetsko siromaštvo po naseljima – Grad Ptuj

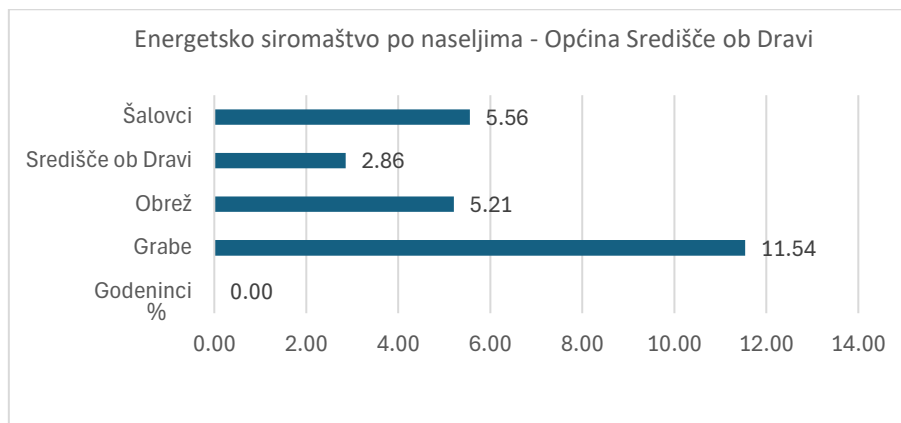

Graf 24 prikazuje energetsko siromaštvo po naseljima u Općini Slovenska Bistrica. Na grafu su prikazana samo naselja koja su u 2023. godini primila pakete pomoći. Naselja koja pakete nisu primila stoga nisu navedena u grafikonu. Među njima su: Bojtina, Brezje pri Slovenski Bistrici, Dolgi Vrh, Drumlažno, Frajhajm, Hošnica, Ješovec, Kočno pri Polskavi, Levič, Lukanja, Nova gora nad Slovensko Bistrice, Pokošje, Pragersko, Preloge, Razgor, Sele pri Polskavi, Sevec, Trnovec i Videž.

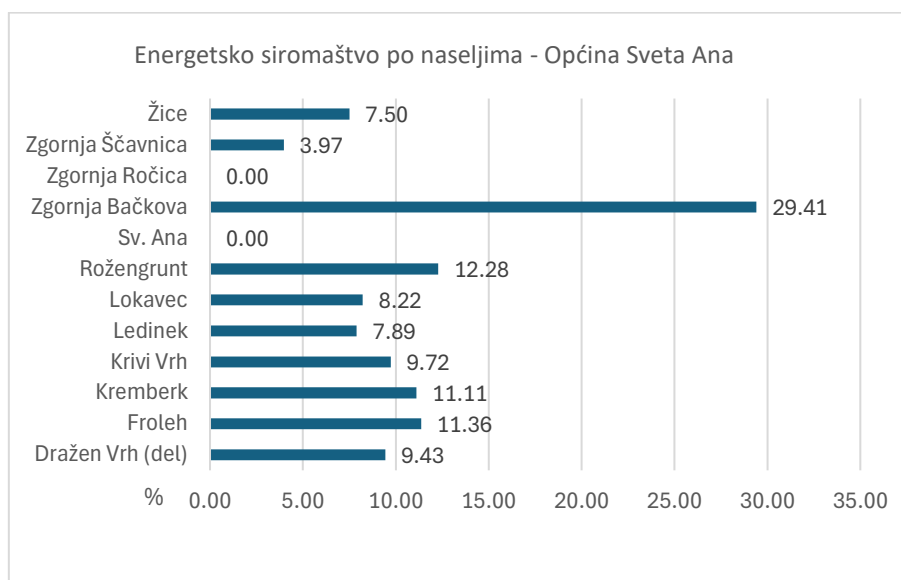
Graf 24: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Slovenska Bistrica

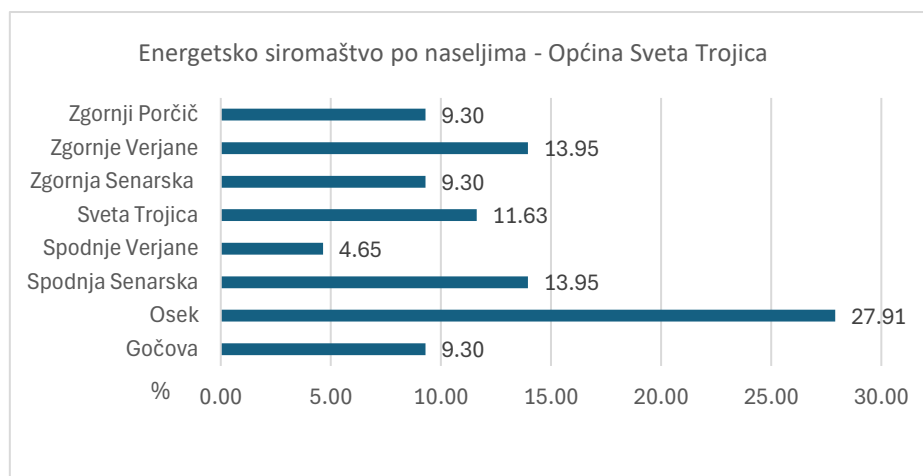
Graf 25: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Središče ob Dravi

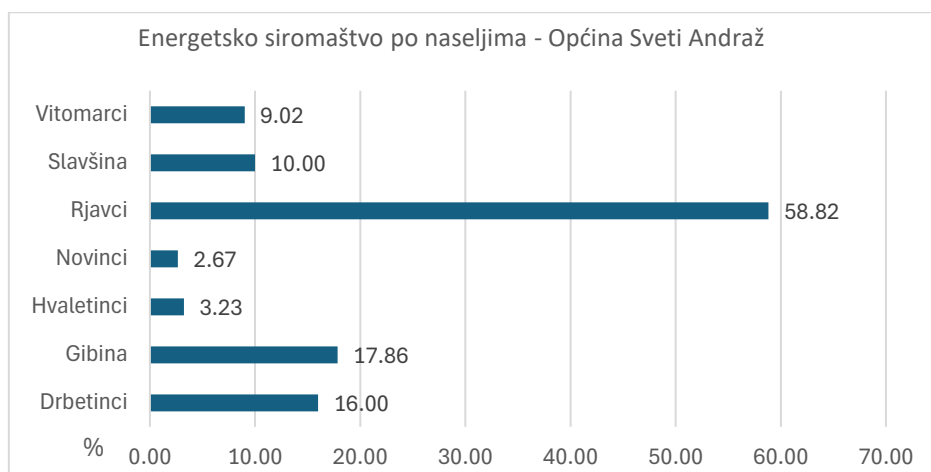
Graf 26: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Sveta Ana

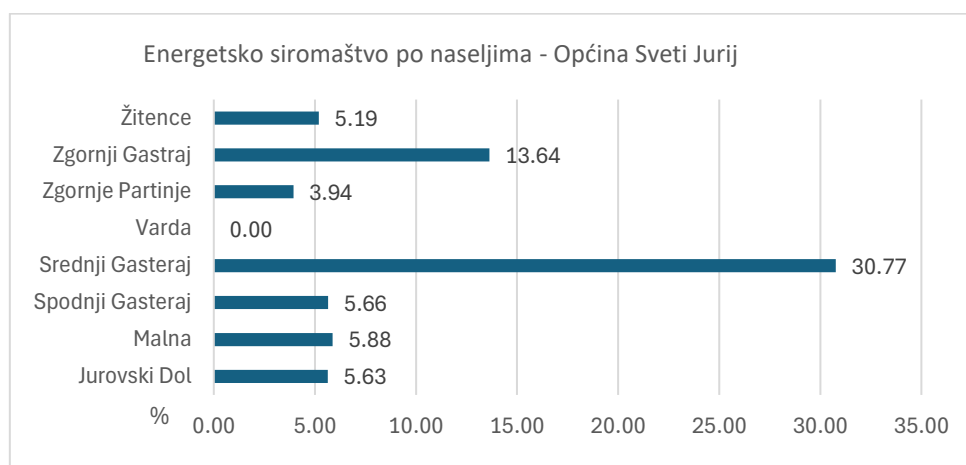
Graf 27: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Sveta Trojica

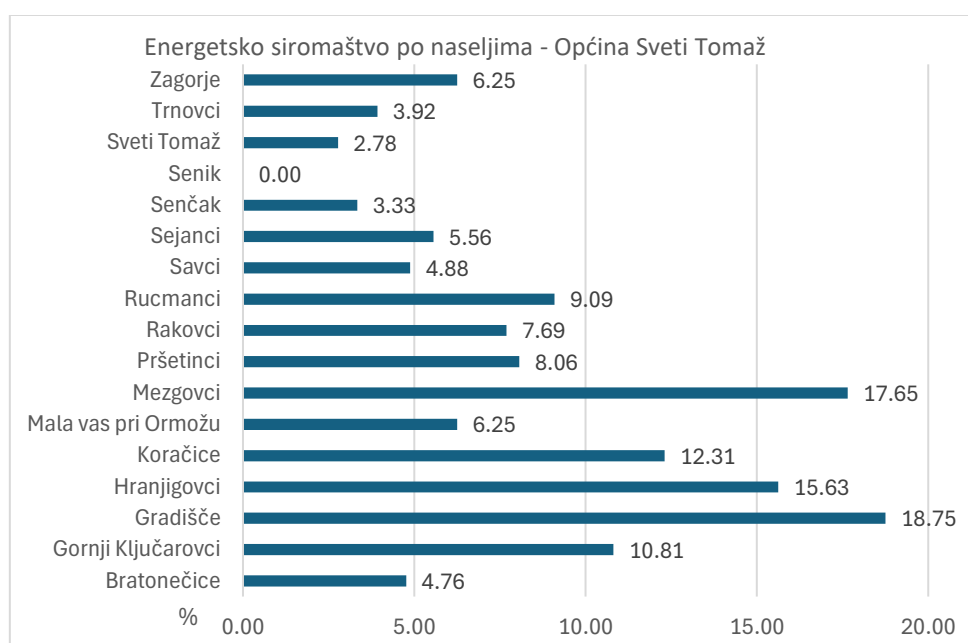
Graf 28: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Sveti Andraž

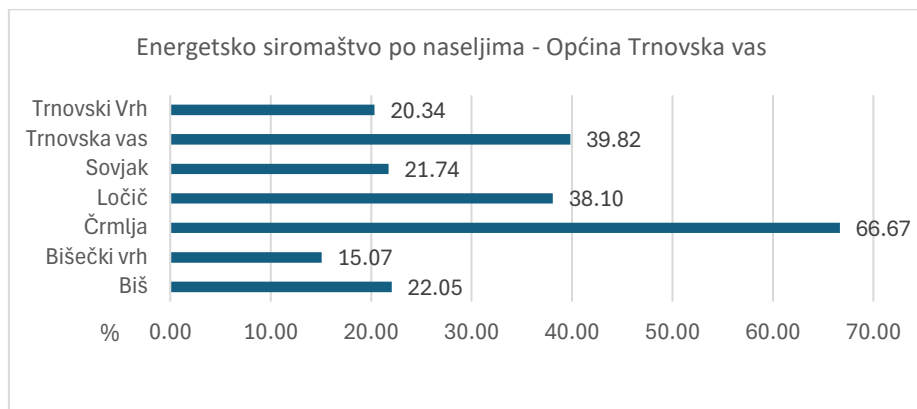
Graf 29: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Sveti Jurij

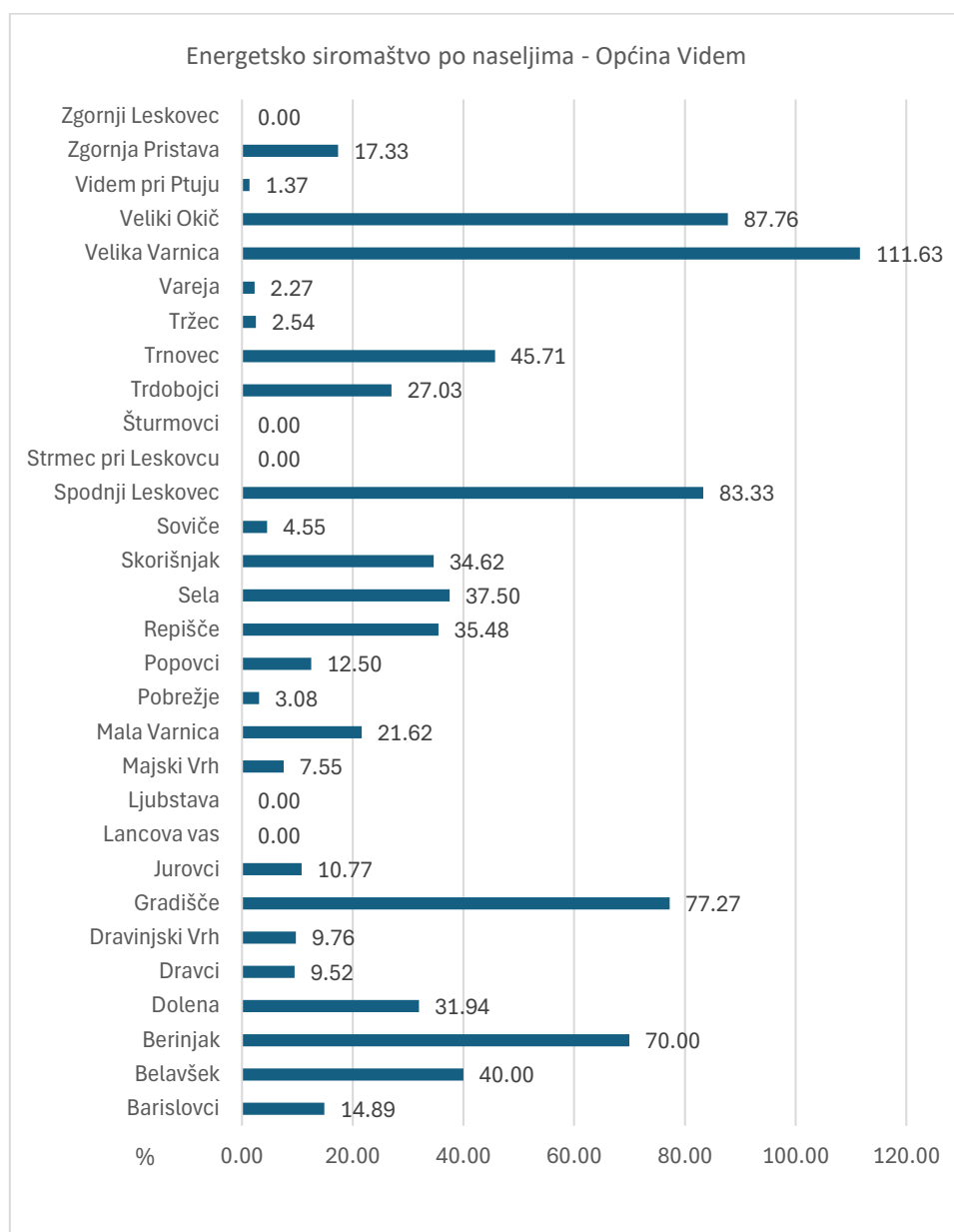
Graf 30: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Sveti Tomaž

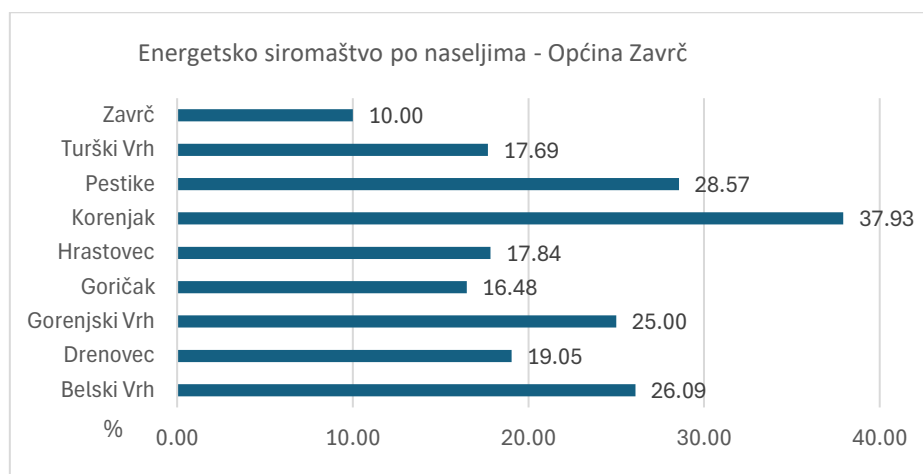
Graf 31: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Trnovska vas

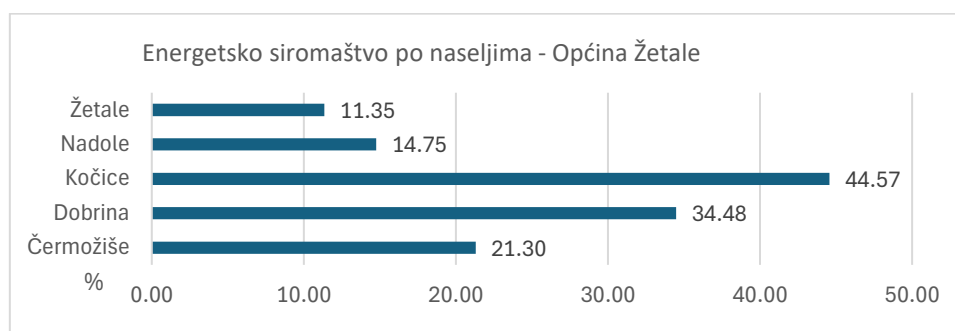
Graf 32: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Videm

Graf 33: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Zavrč

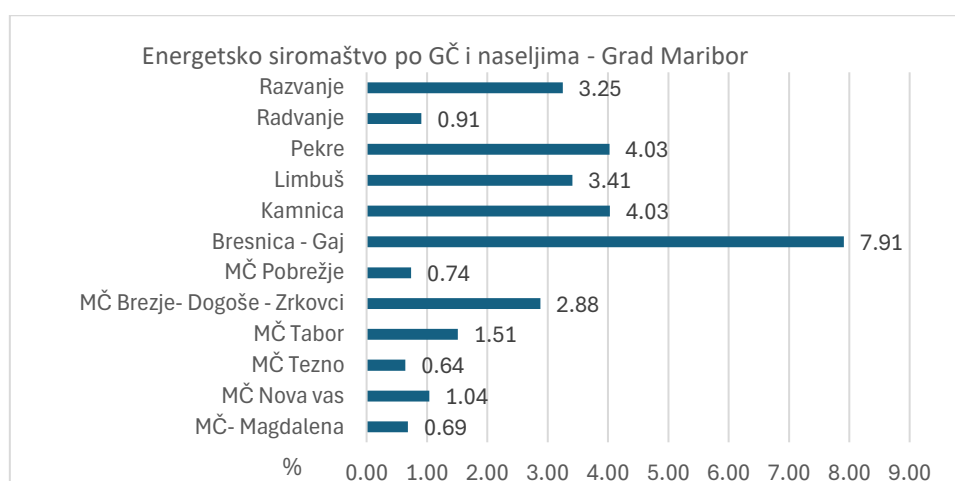

Graf 34: Energetsko siromaštvo po naseljima – Općina Žetale

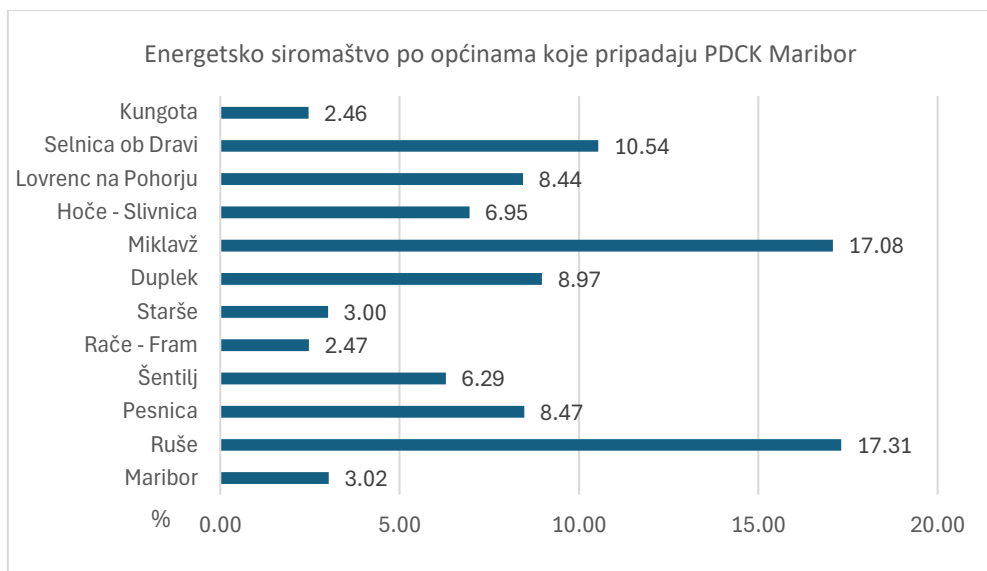
Graf 35 prikazuje podatke o podjeli prehrambenih paketa po gradskim četvrtima Grada Maribora. Podaci o prehrambenim paketima, koji su dobiveni od OZRK Maribor, razlikuju se od podataka drugih OZRK. Ukupno je u gradskim četvrtima podijeljeno 420 paketa. Osim tih paketa, u Gradu Mariboru podijeljeni su dodatni prehrambeni paketi iz skladišta humanitarne pomoći MB, ukupno 1.200 paketa. Sveukupno je u Mariboru podijeljeno 1.620 paketa.

Graf 35: Energetsko siromaštvo po gradskim četvrtima i naseljima – Grad Maribor

Na Grafu 36 vidljiv je udio energetske siromašnosti po općinama koje pripadaju Područnom društvu Crvenog križa Maribor. Dobiveni podaci prikazuju broj podijeljenih prehrambenih paketa po pojedinim općinama, a ne po naseljima, budući da ti podaci nisu bili dostupni. PDCK Maribor dostavio je broj podijeljenih paketa za svaku općinu zasebno.

Graf 36: Energetsko siromaštvo po općinama koje pripadaju PDCK Maribor

7.1.2 Pomurska regija

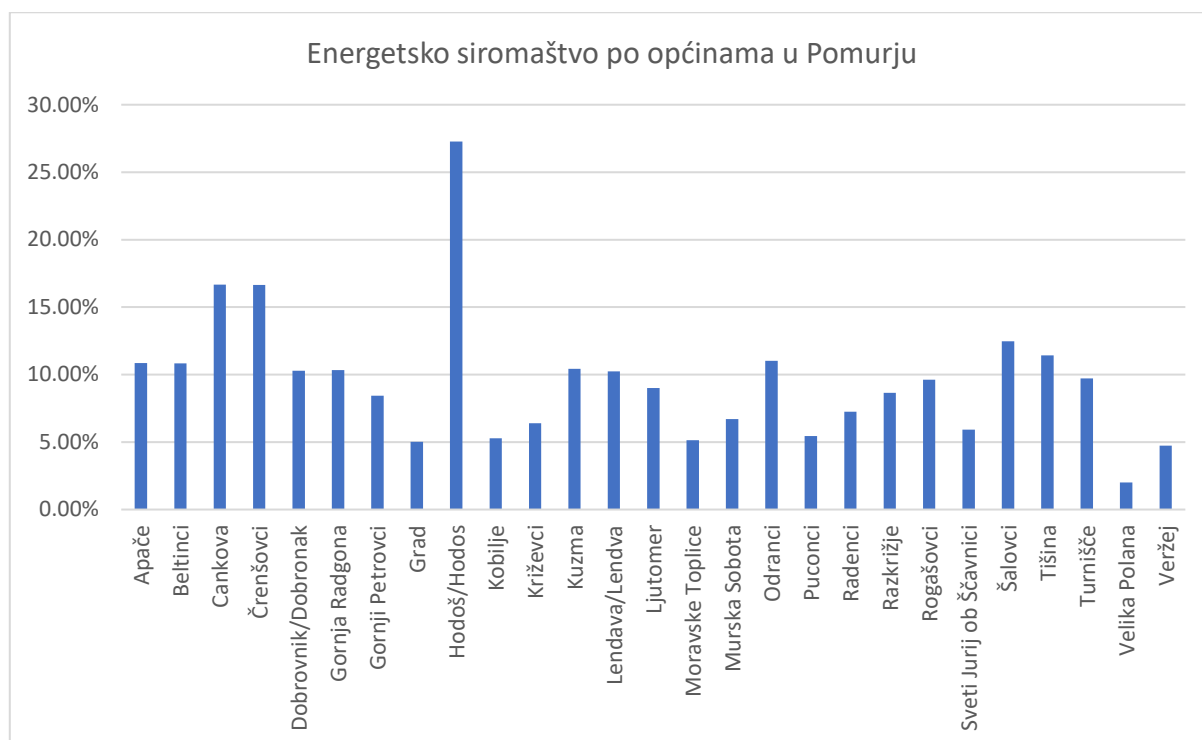
Za procjenu stope energetske siromašnosti po općinama u Pomurju korišteni su podaci o broju kućanstava ili korisnika koji su primili pomoć u obliku prehrambenih i drugih osnovnih paketa, što je služilo kao posredni pokazatelj energetske ranjivosti. Podatke o broju primatelja pomoći dostavile su lokalne jedinice Crvenog križa Slovenije u Pomurju – OZRK Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona i Lendava. Među njima je samo OZRK Lendava imala podatke o broju pojedinačnih korisnika, dok su ostale jedinice dostavile podatke o broju kućanstava koja su primila pomoć.

Za izračun udjela energetske siromašnosti po pojedinim općinama korišteni su podaci o ukupnom broju kućanstava po naseljima, preuzeti iz baze Statističkog ureda Republike Slovenije (SURS) za 2021. godinu. Udio energetske siromašnosti u pojedinoj općini izračunat je kao omjer broja kućanstava ili korisnika pomoći i ukupnog broja kućanstava u općini.

Obzirom da se radi o posrednim pokazateljima i različitim pristupima prikupljanja podataka (kućanstva u većini općina, pojedinačni korisnici samo u Lendavi), ovi podaci predstavljaju procjenu energetske siromašnosti te nisu u potpunosti usporedivi sa službenim podacima temeljenim na anketama i pragovima dohotka.

Na donjem su grafu prikazani udjeli kućanstava koja se već suočavaju s energetske siromašnosti po pojedinim općinama ili županijama.

Graf 37: Prikaz udjela kućanstva koja se već suočavaju s energetske siromaštvom po pojedinim općinama u Pomurju

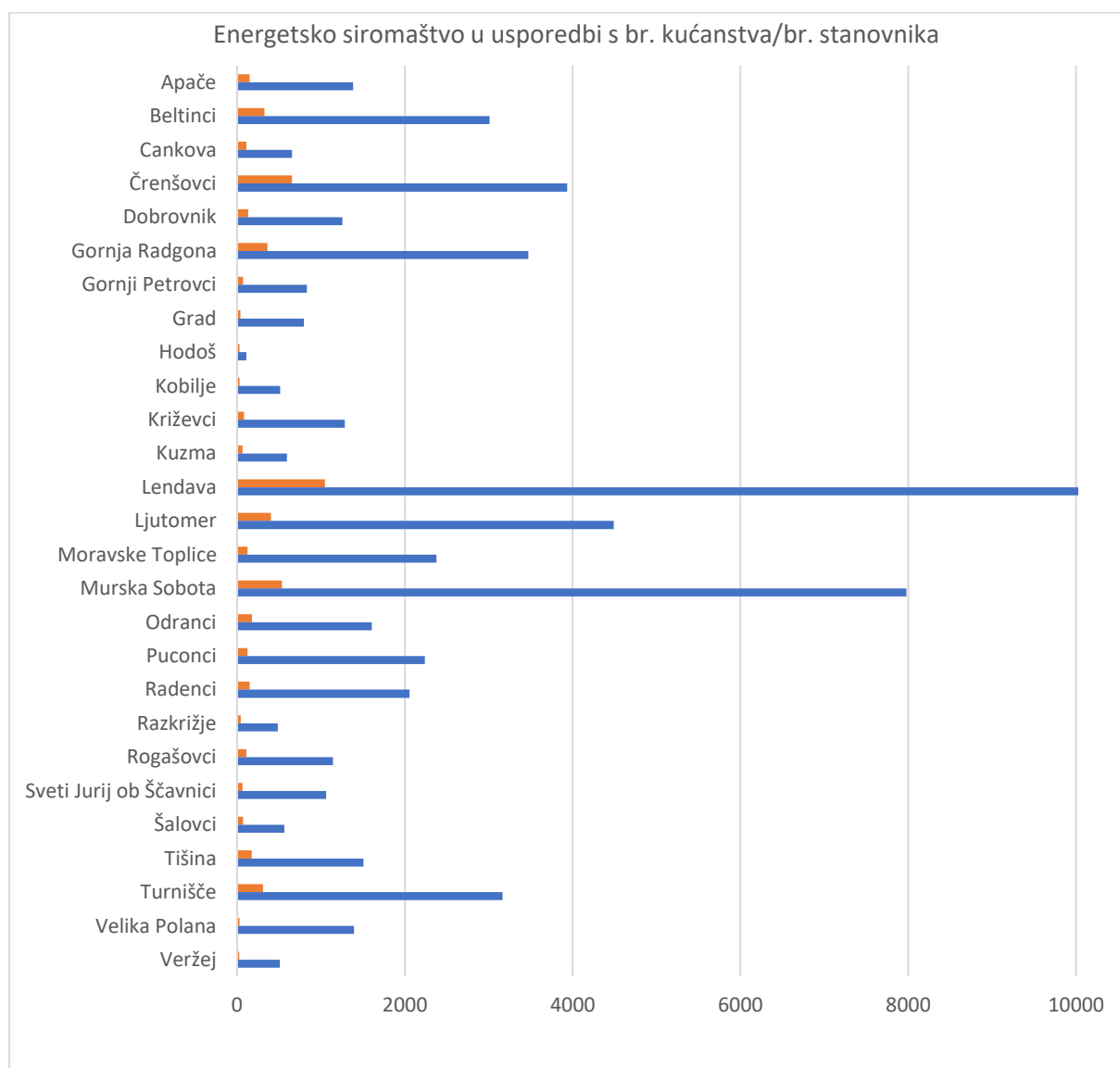

Stupanj energetske siromaštva u Pomurju znatno varira među pojedinim općinama. Najviše se izdvaja Općina Hodoš/Hodos, gdje je čak 27,27 % kućanstava energetske siromašno, što je više od tri puta iznad slovenskog prosjeka. Najnižu stopu energetske siromaštva bilježi Općina Velika Polana, i to samo 2,01 %.

Dvanaest općina u regiji ima stopu energetske siromaštva iznad 10 %, među kojima tri općine posebno odskoču visokim udjelom – Općina Cankova, Općina Črenšovci i već spomenuta Općina Hodoš/Hodos, koja s 27,27 % predstavlja najteži primjer energetske siromaštva u Pomurju.

Na grafu ispod prikazan je odnos između svih kućanstava na promatranom području i kućanstava koja se već suočavaju s energetske siromaštvom. Plavom bojom označena su sva kućanstva u pojedinoj općini, a narančastom kućanstva koja se već suočavaju s energetske siromaštvom.

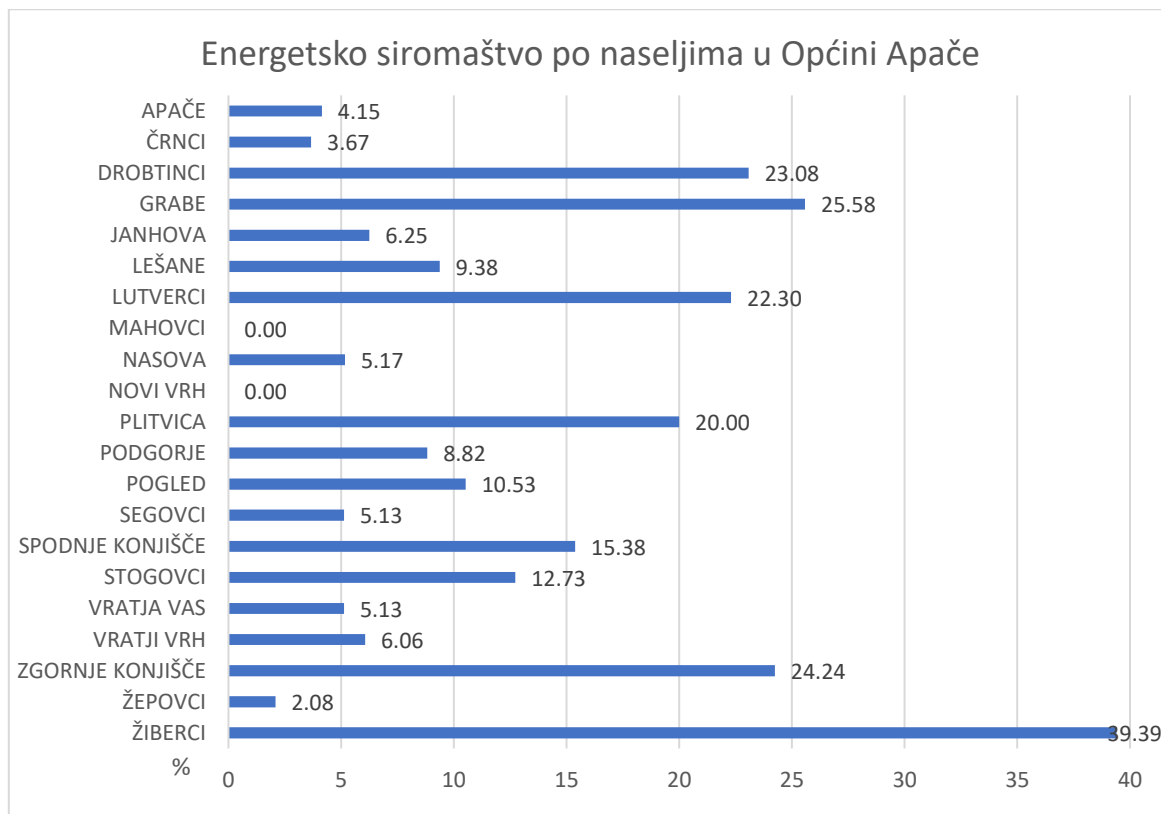
Graf Energetsko siromaštvo u usporedbi s brojem kućanstva/brojem stanovnika

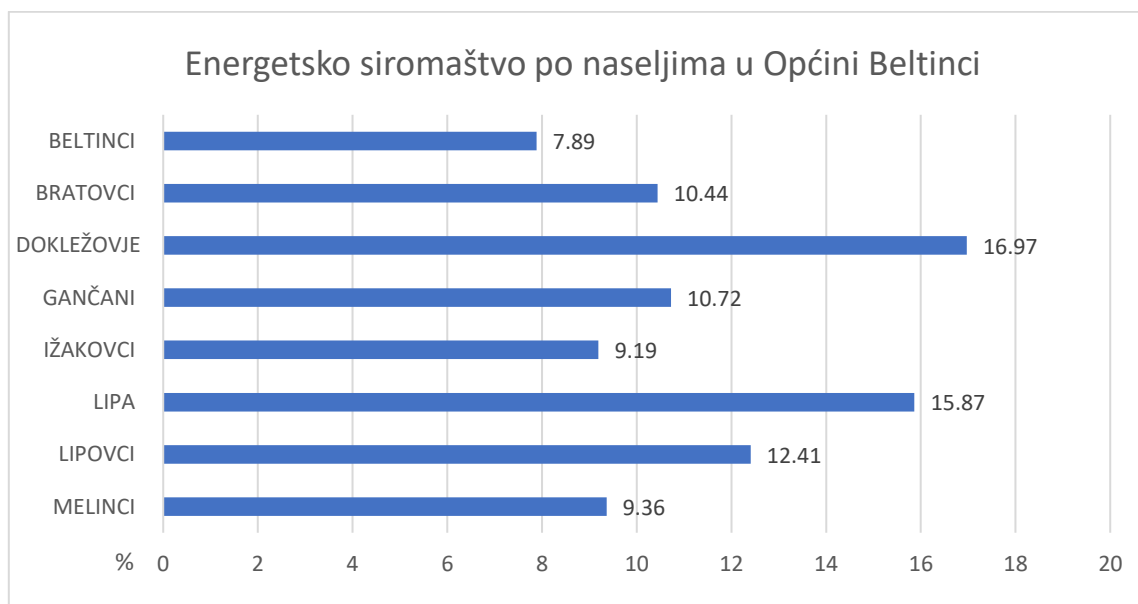
Na sljedećim je grafikonima prikazana razina energetske siromaštva⁶⁰ po pojedinim naseljima na promatranom području.

⁶⁰ Vlastiti izračuni temeljeni na prikupljenim i djelomično procijenjenim podacima

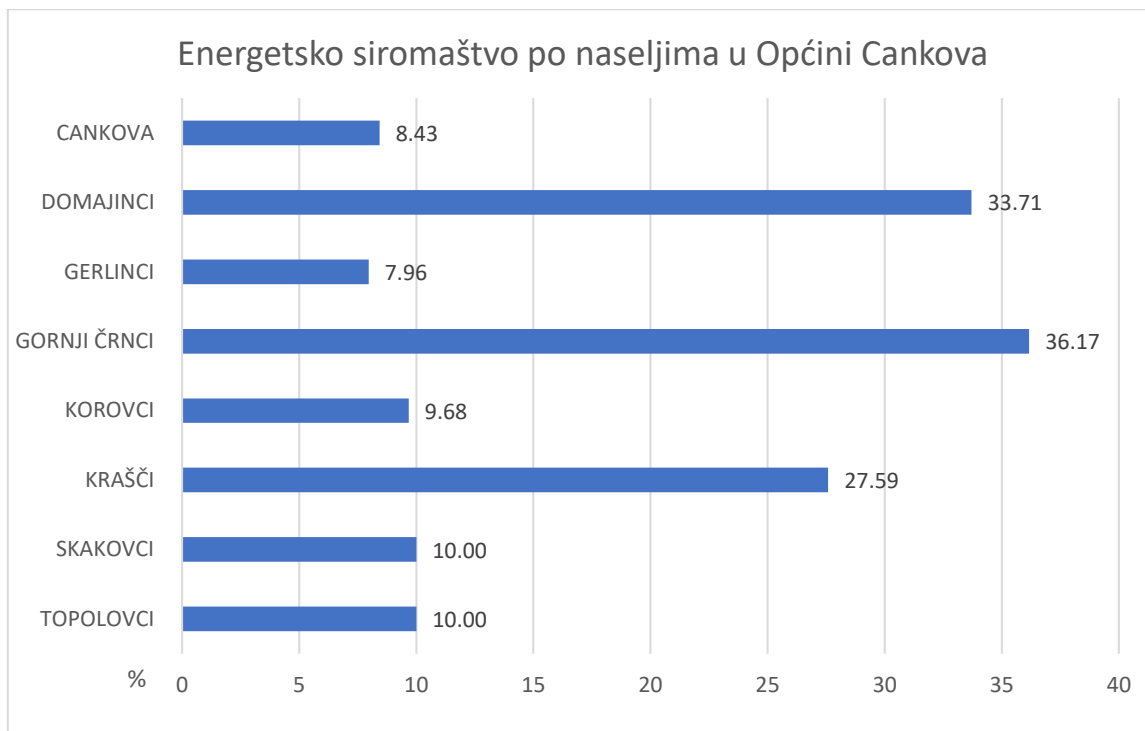
Graf 38: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Apače

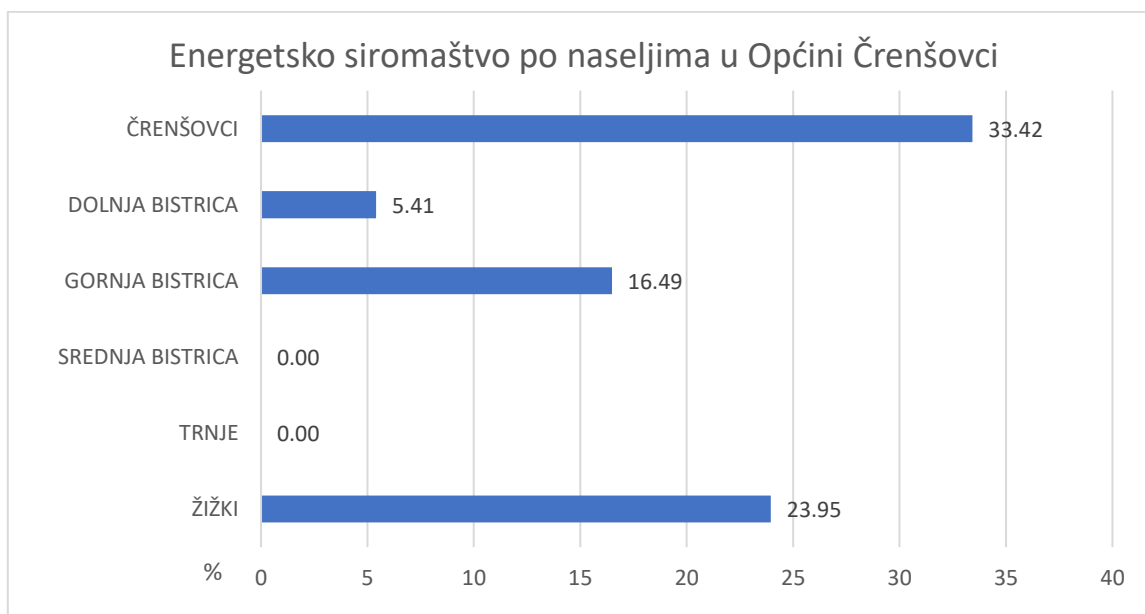
Graf 39: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Beltinci

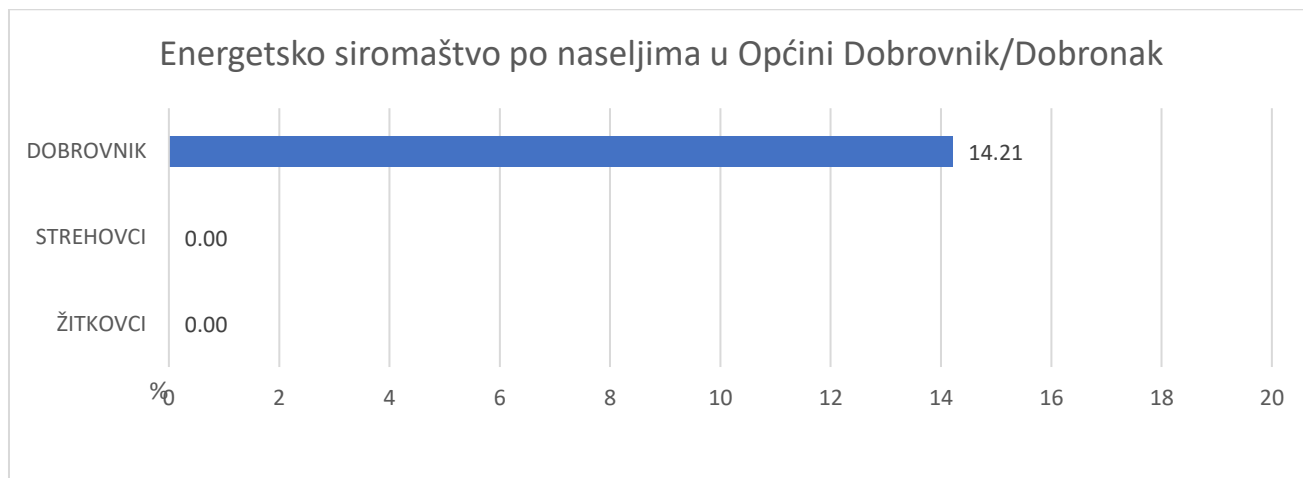
Graf 40: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima Općini Cankova

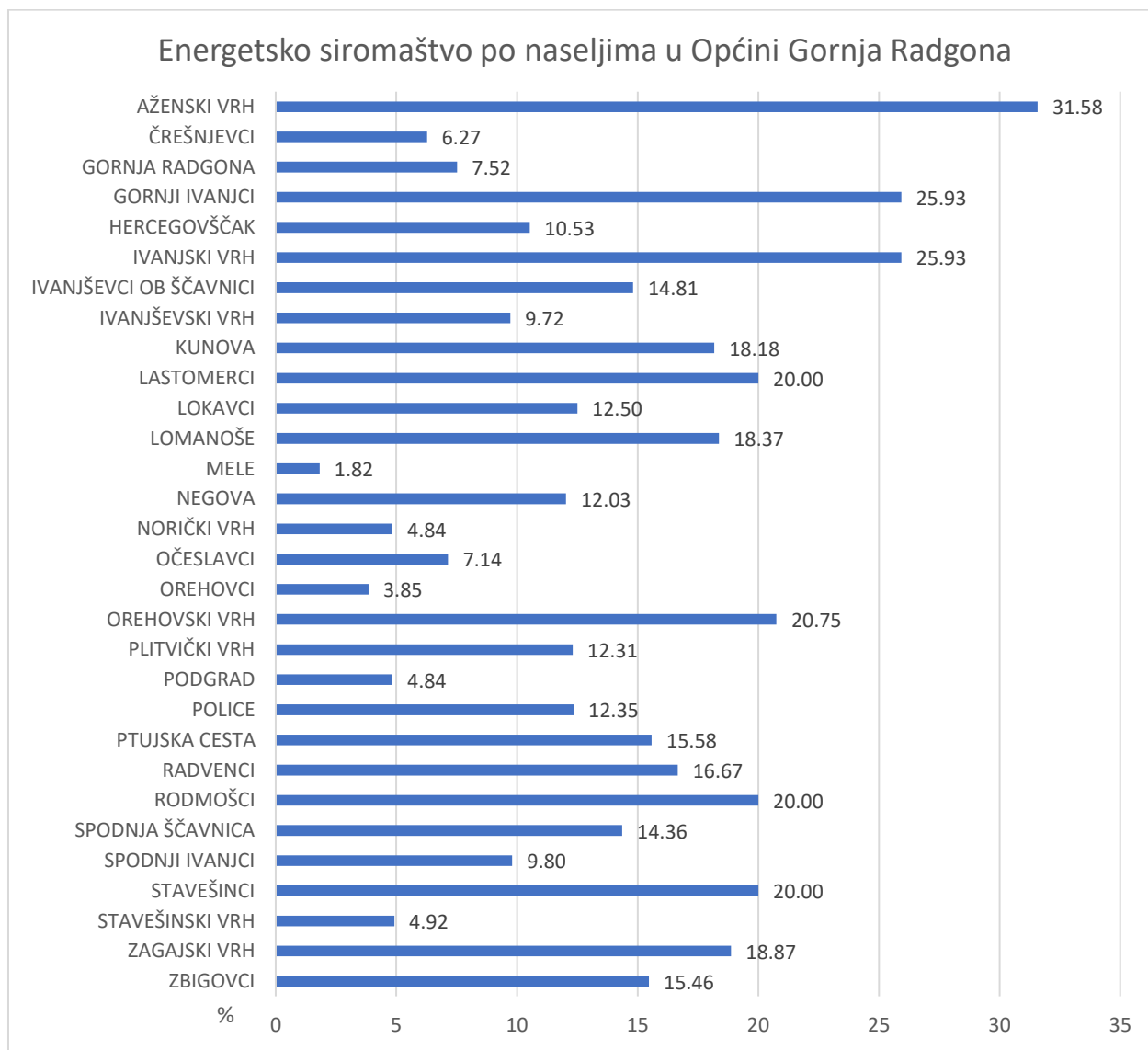
Graf 41: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Črenšovci

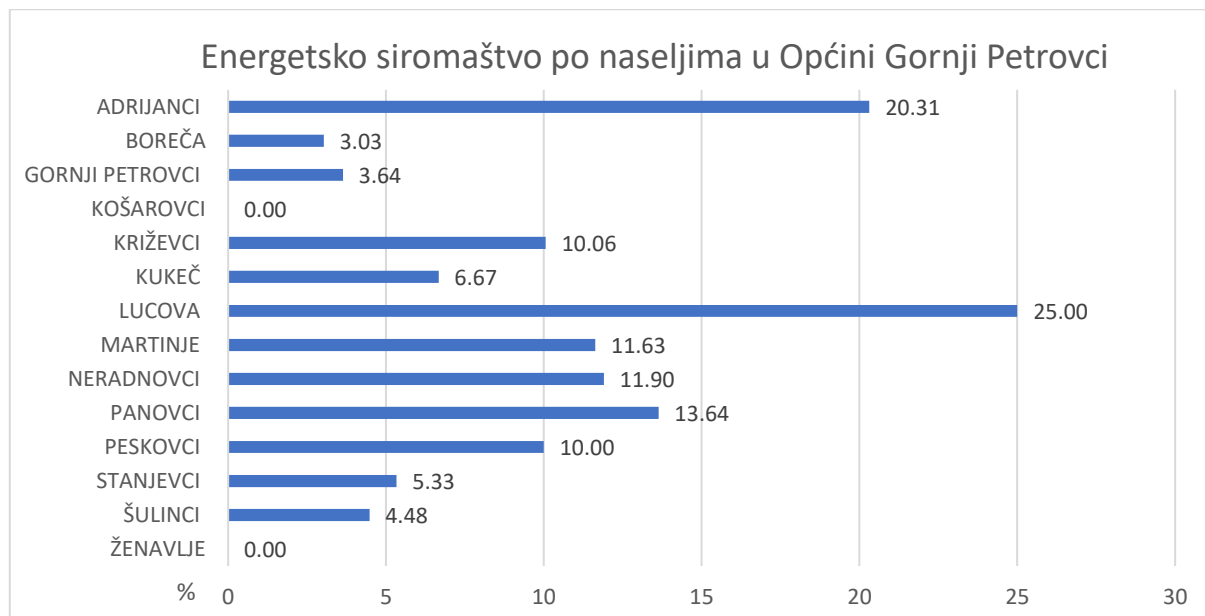
Graf 42: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Dobrovnik/Dobronak

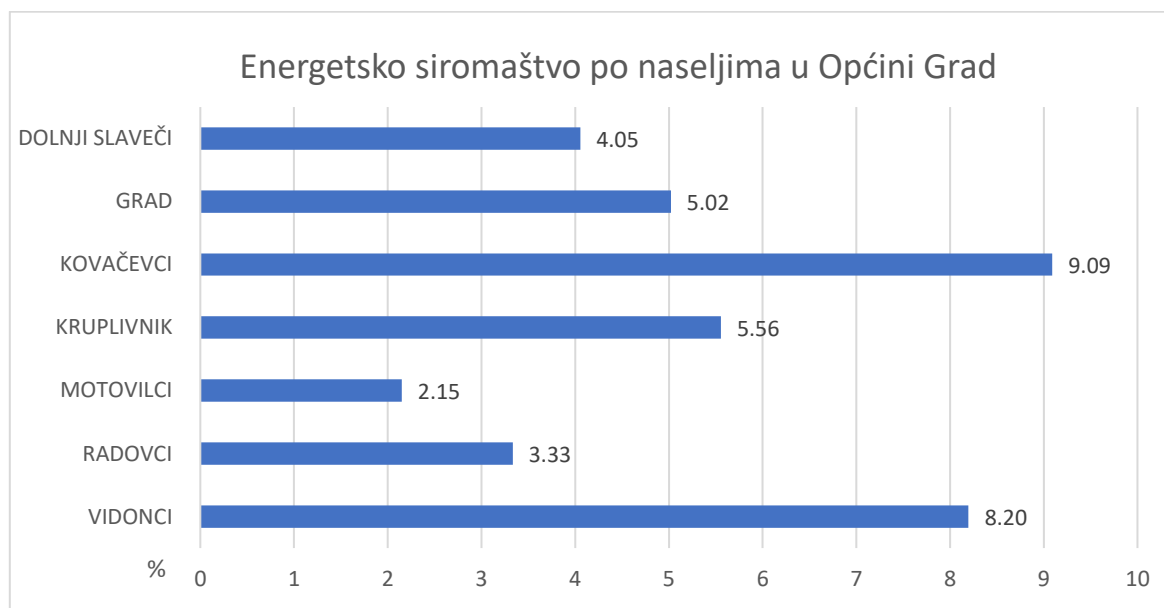
Graf 43: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Gornja Radgona

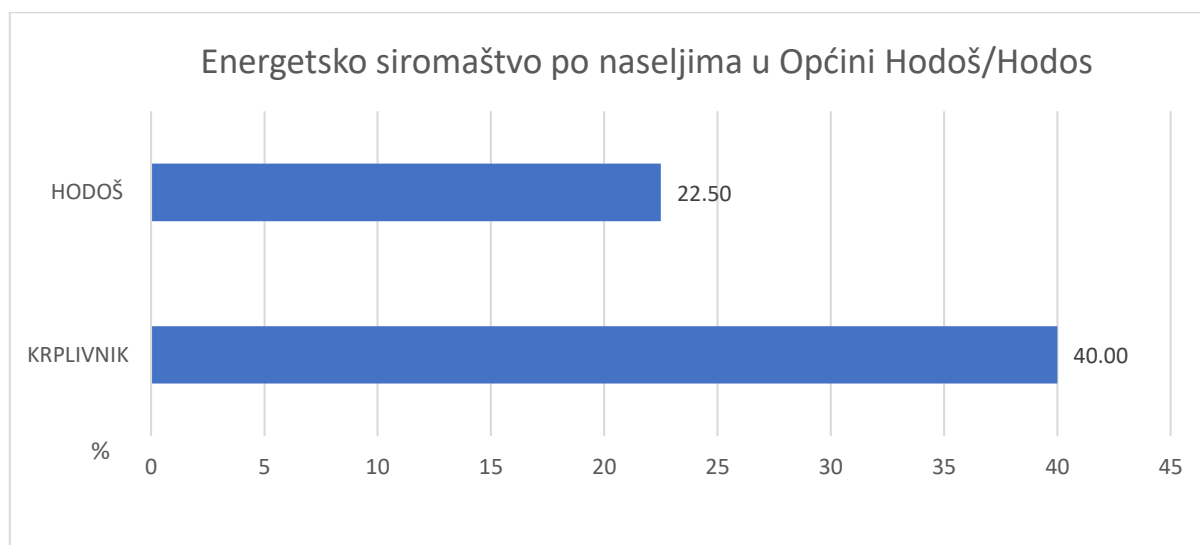
Graf 44: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Gornji Petrovci

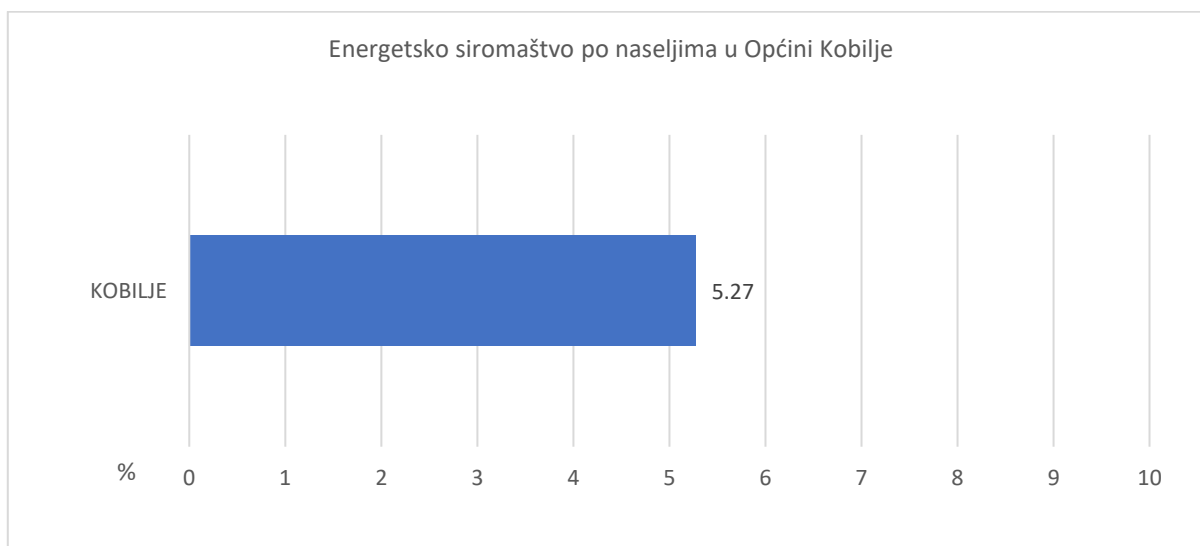
Graf 45: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Grad

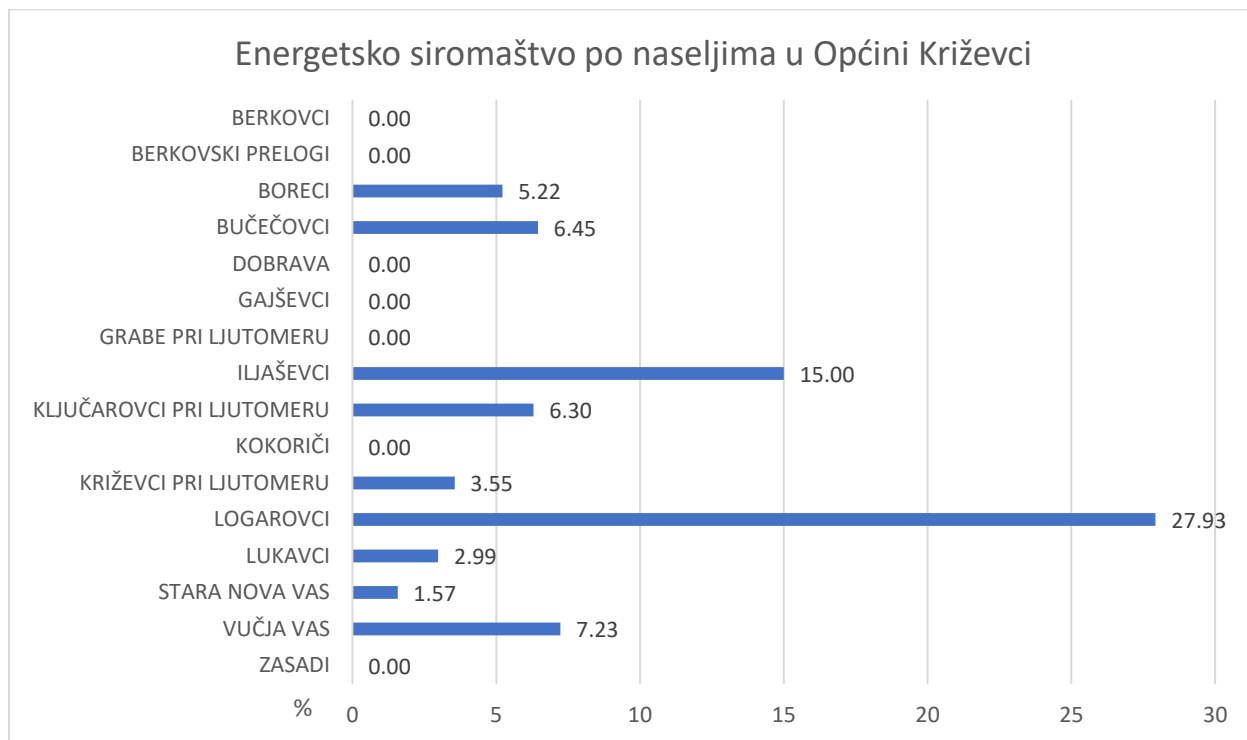
Graf 46: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Hodoš/Hodos

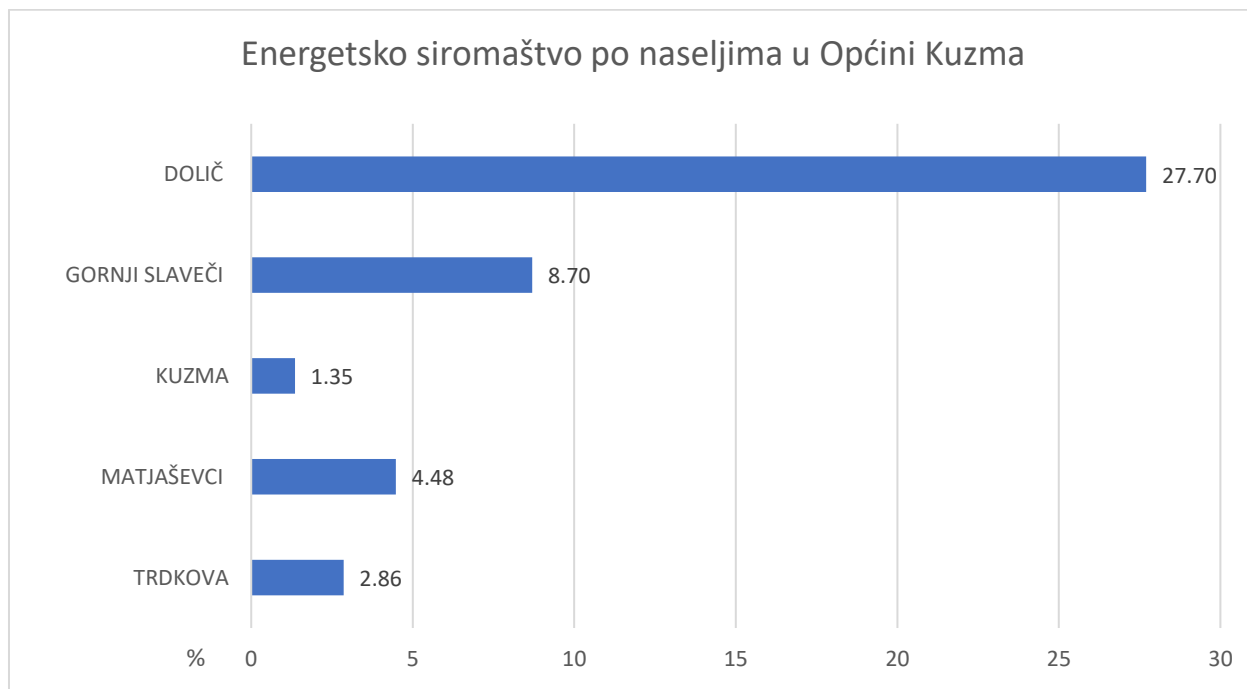
Graf 47: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Kobilje

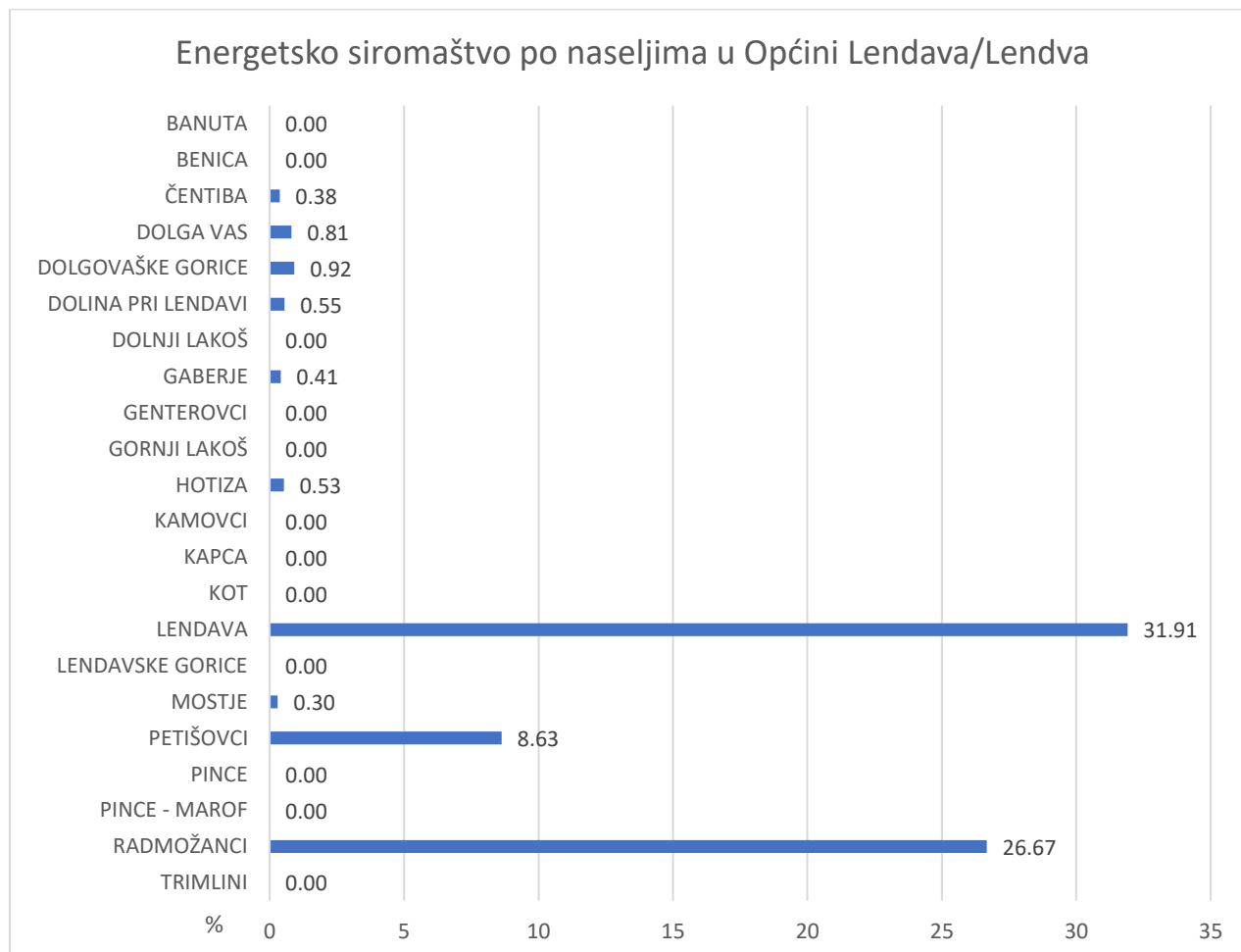
Graf 48: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Križevci

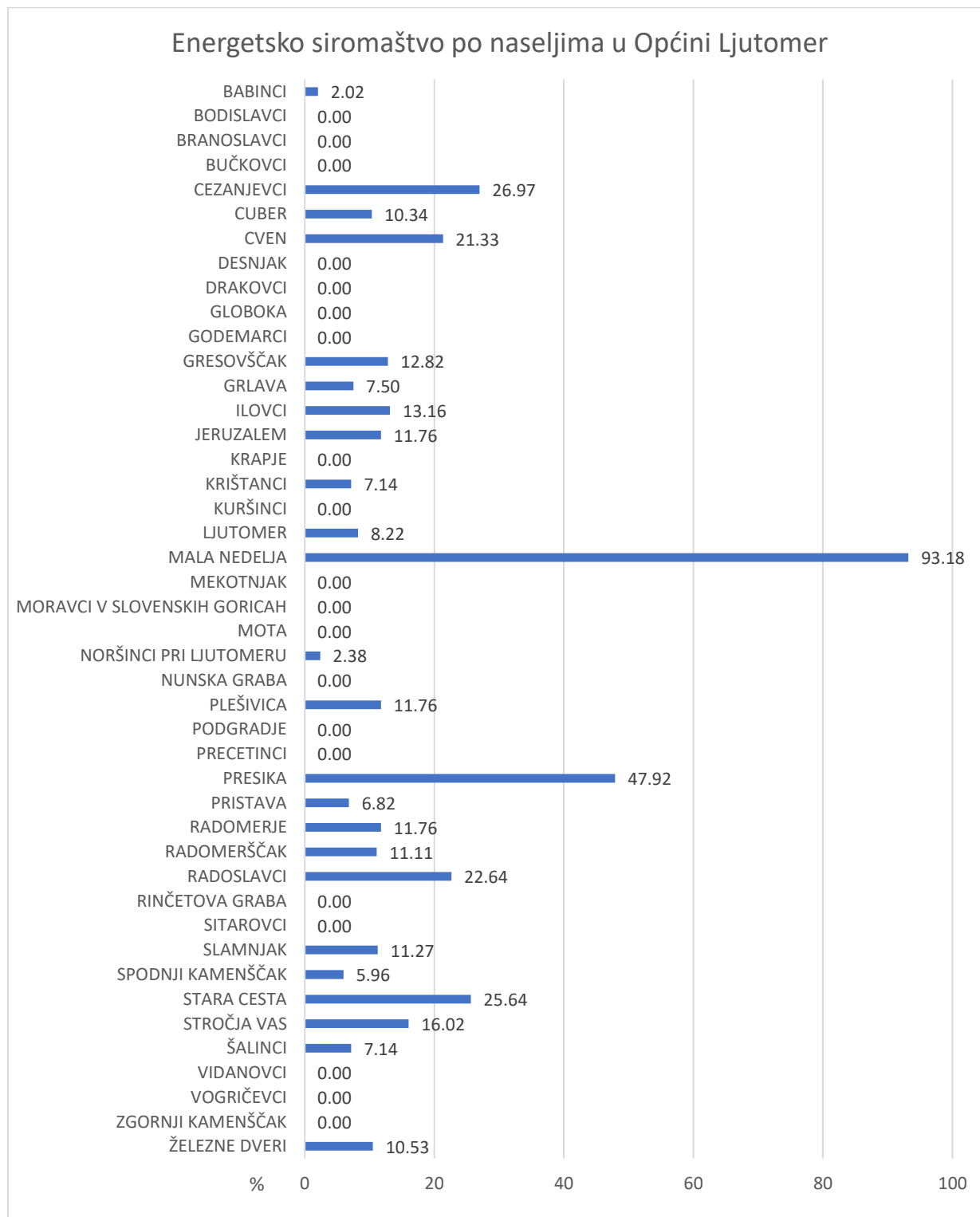
Graf 49: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Kuzma

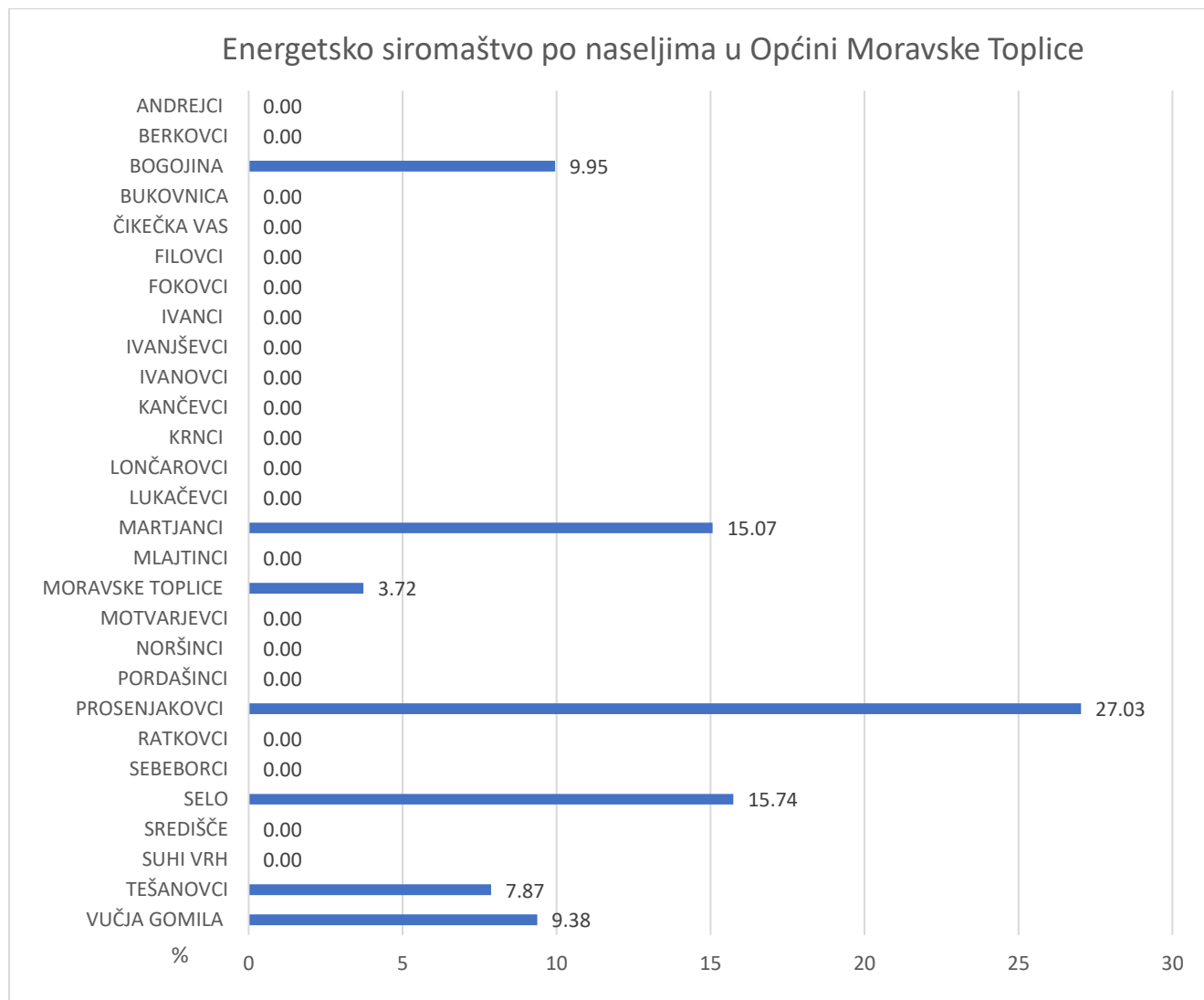
Graf 50: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Lendava/Lendva

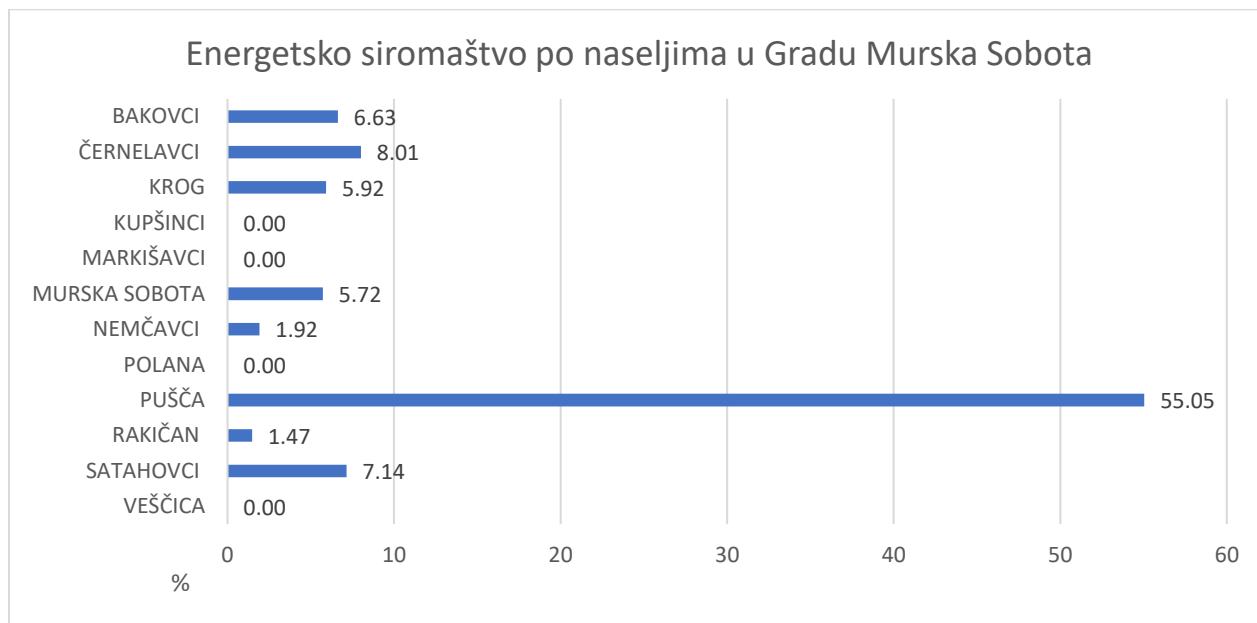
Graf 51: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Ljutomer

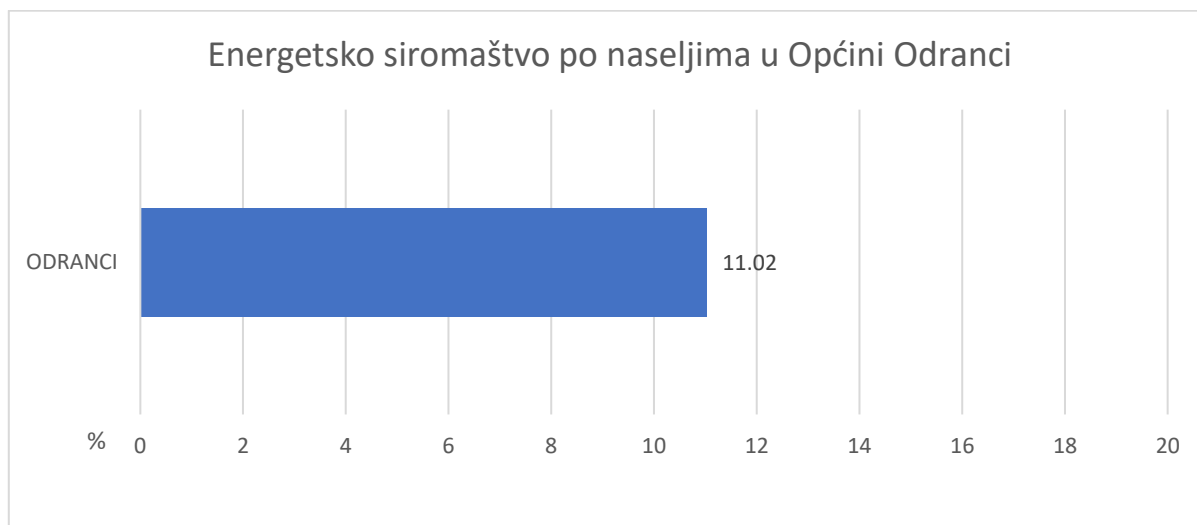
Graf 52: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Moravske Toplice

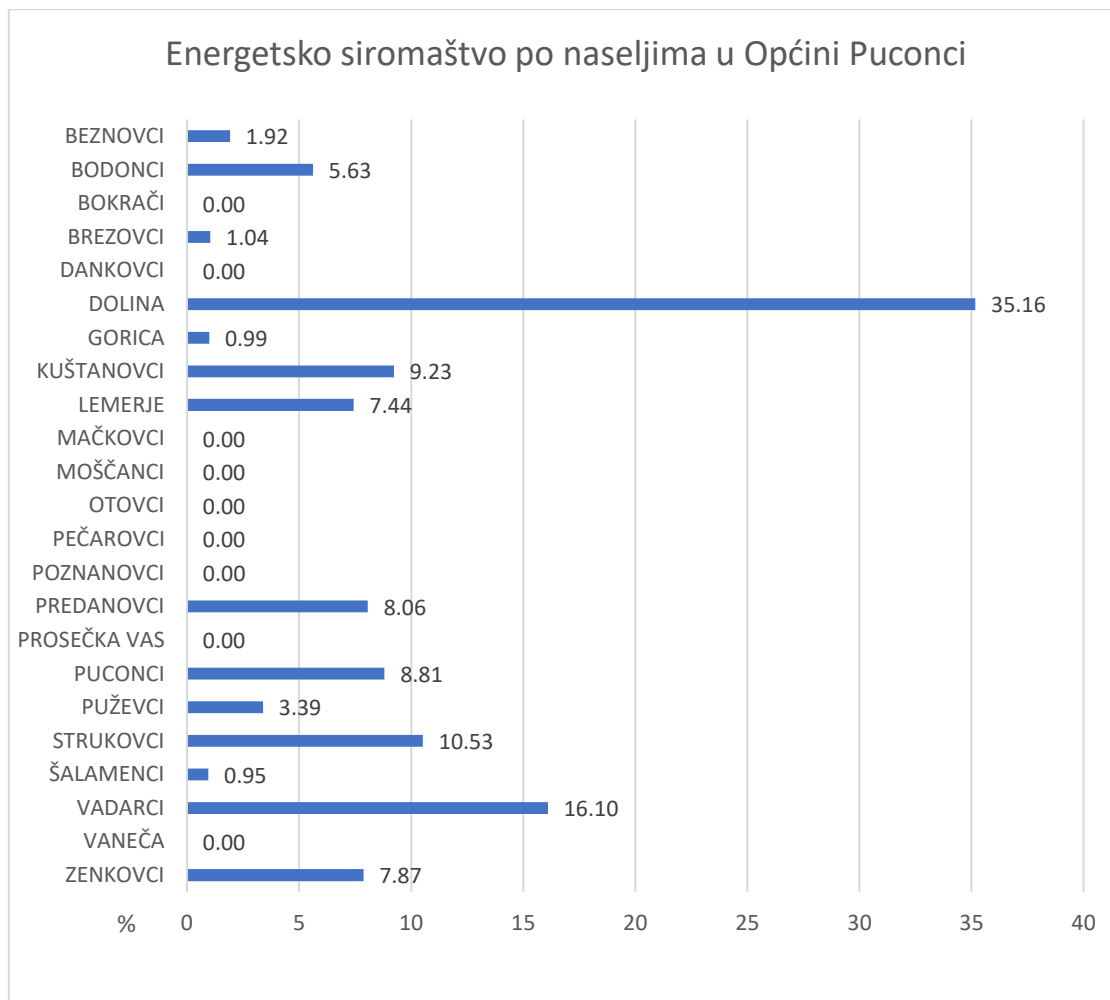
Graf 53: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Gradu Murska Sobota

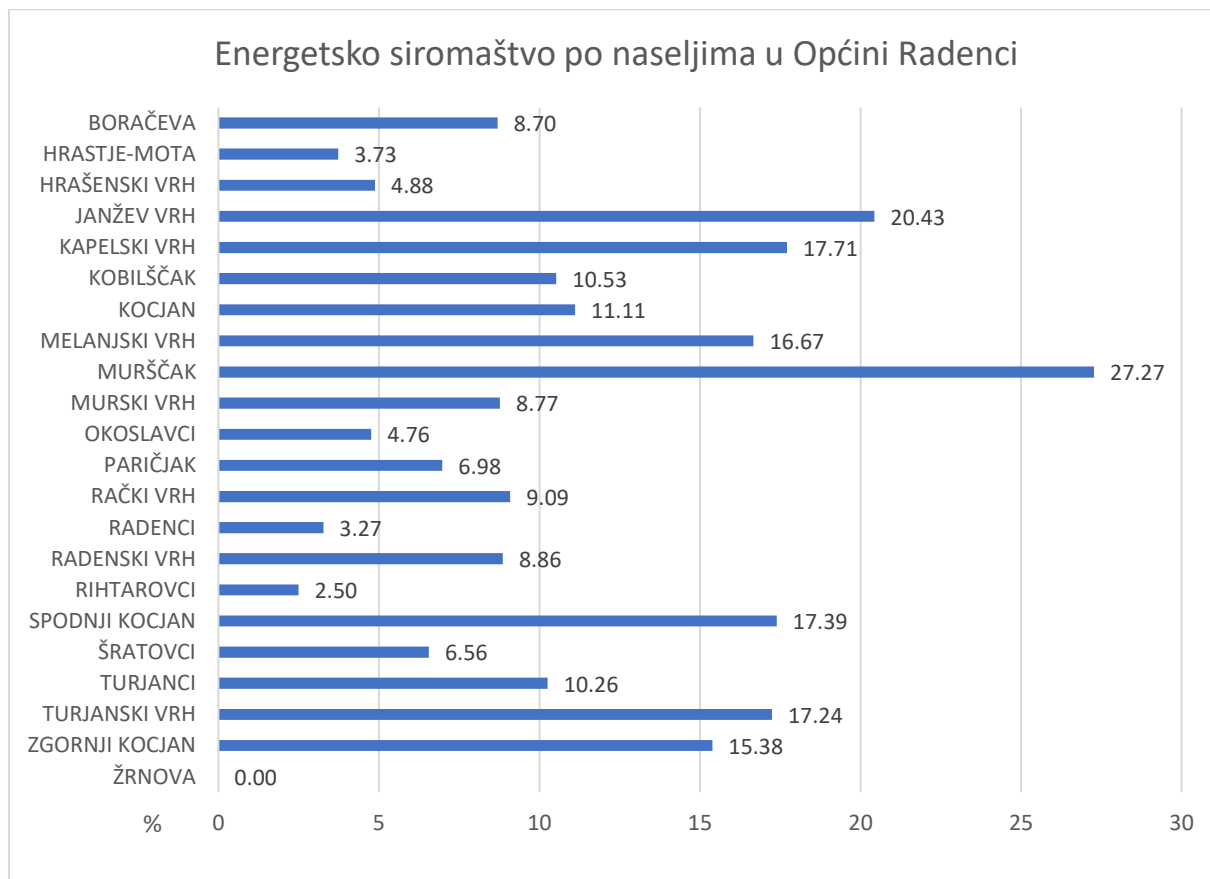
Graf Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Odranci

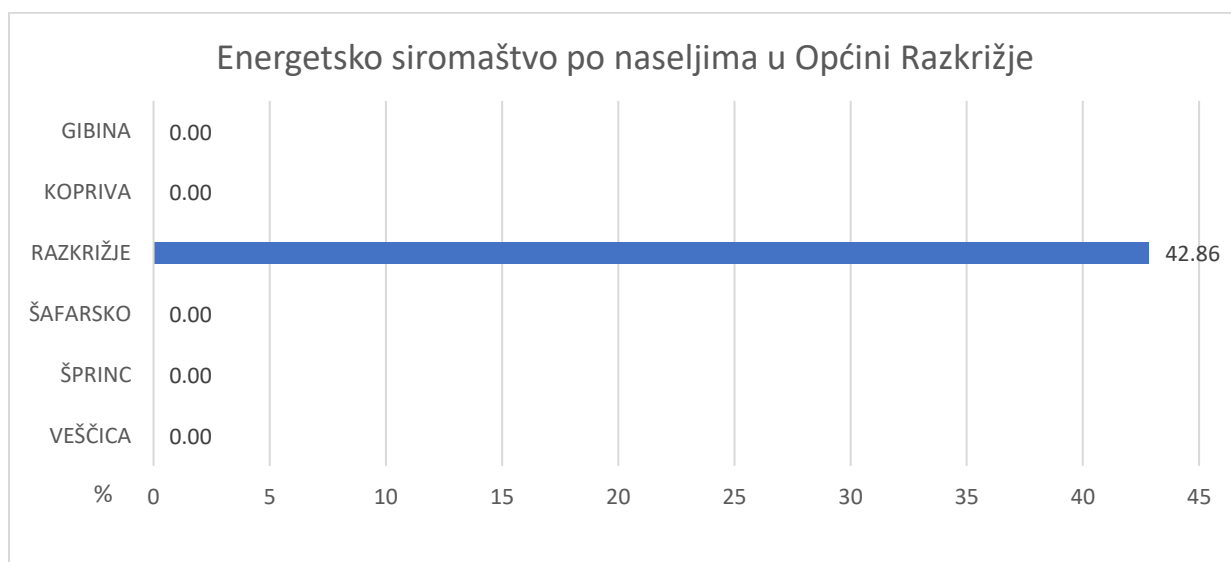
Graf 54: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Puconci

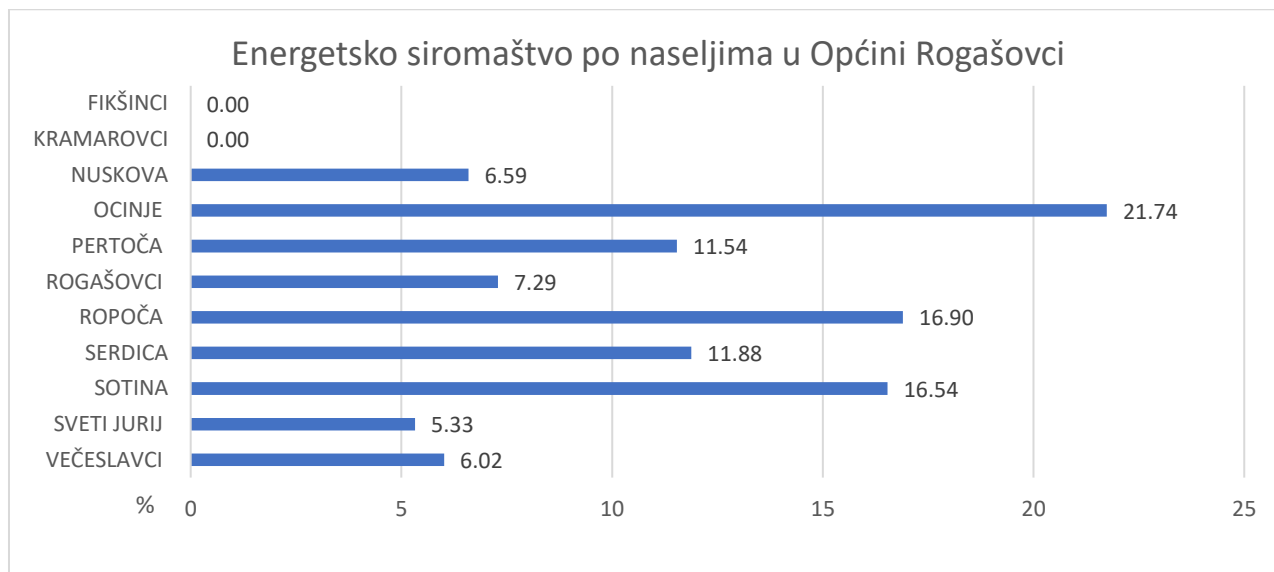
Graf 55: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Radenci

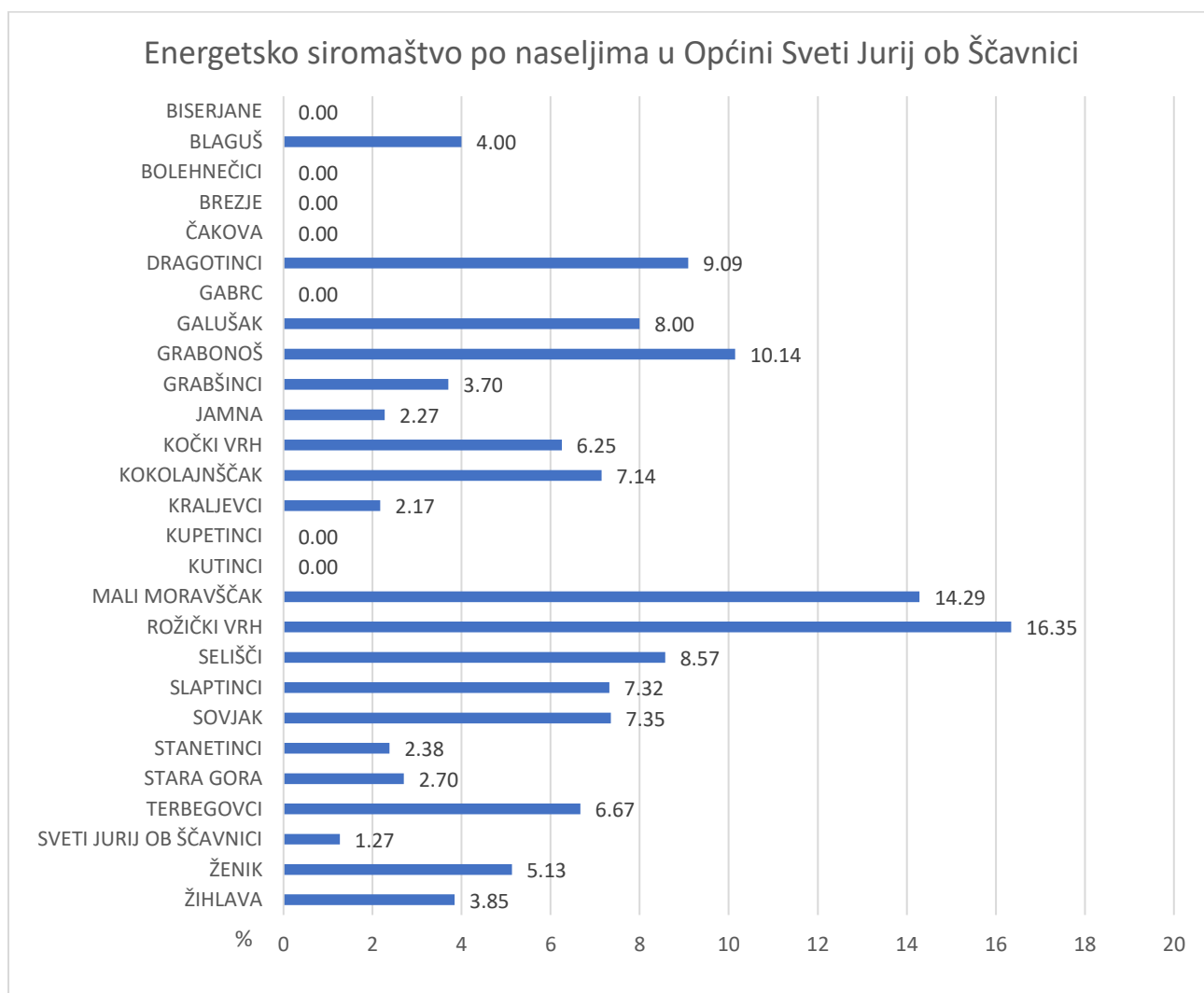
Graf 56: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Razkrižje

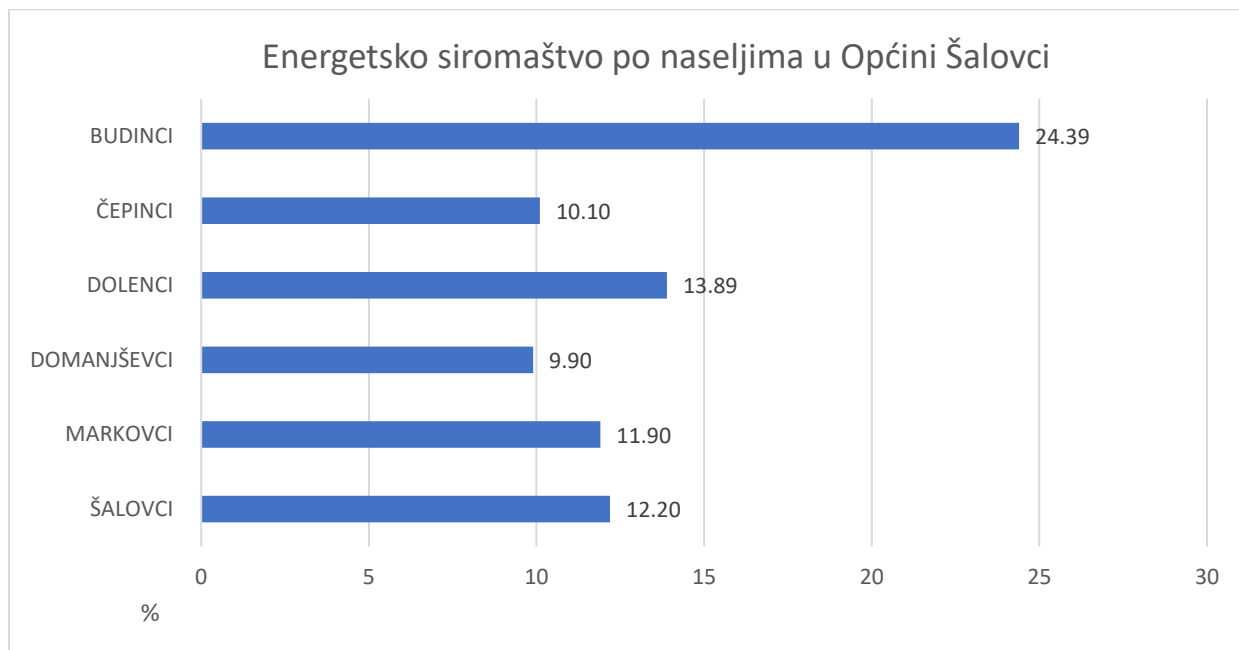
Graf 57: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Rogašovci

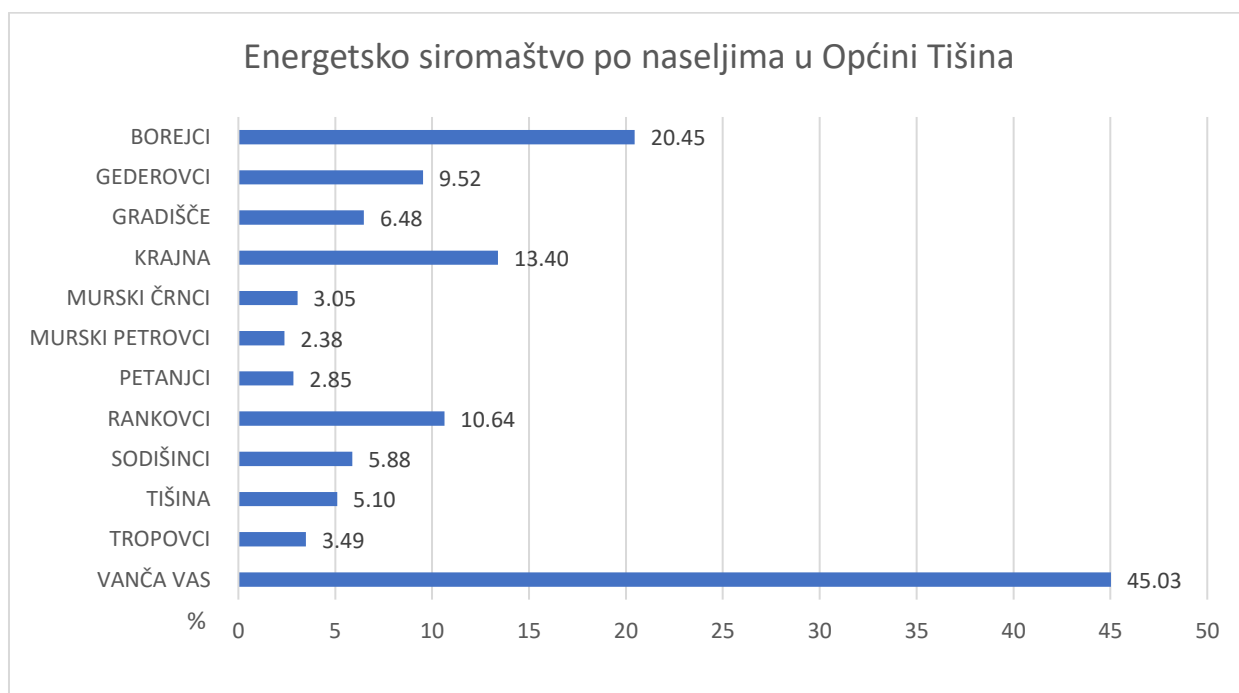
Graf 58: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Sveti Jurij ob Ščavnici

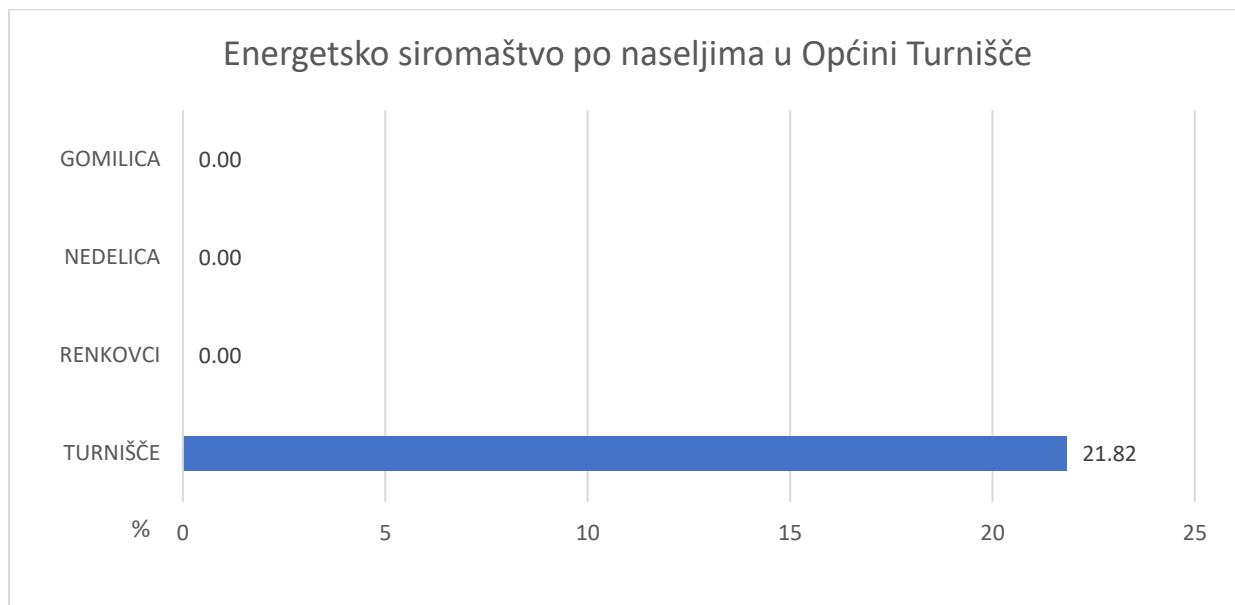
Graf 59: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Šalovci

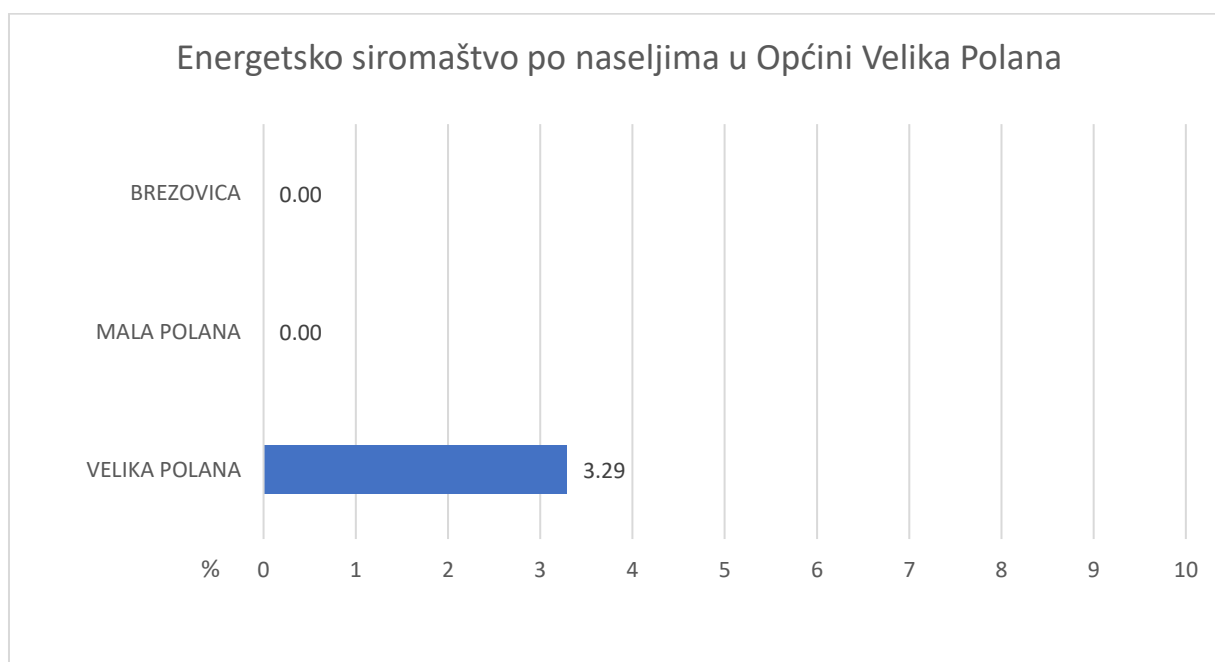
Graf 60: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Tišina

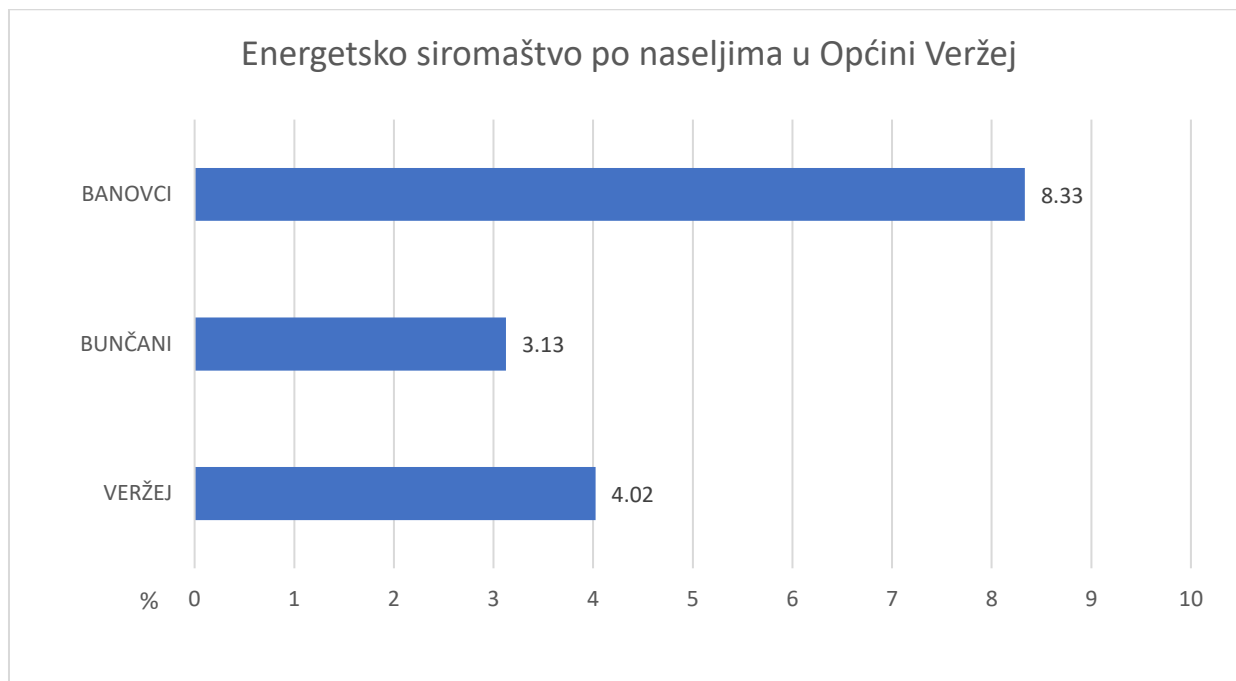
Graf 61: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Turnišće

Graf 62: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Velika Polana

Graf 63: Energetsko siromaštvo u postocima po naseljima u Općini Veržej

7.1.3 Međimurska županija

Na području Međimurske županije provedeno je 50 energetskih pregleda u kućanstvima koja se suočavaju s energetskim siromaštvom. Riječ je o posebno ranjivim kućanstvima s niskom energetskom učinkovitošću, u kojima troškovi za energente čine znatan udio ukupnih prihoda te uvelike opterećuju kućni proračun.

Tijekom pregleda analizirano je stvarno stanje energetske učinkovitosti i potrošnje energije u svakom domu, a korisnicima su nakon toga podijeljeni personalizirani paketi s energetskim proizvodima koji im pomažu smanjiti potrošnju i troškove. Paketi su ovisno o potrebama pojedinog kućanstva uključivali: perlatore za slavine, termostatske ventile za radijatore, štedne tuš ručke, LED žarulje, termorefleksirajuće folije, brtve za stolariju te razdjelnike sa sklopkom.

Prikupljeni podaci obrađeni su u Alatu za provođenje energetskih pregleda, a svako kućanstvo je poštom na svoju kućnu adresu dobilo Izvješće o energetskom stanju njihovog doma s detaljnim pregledom potrošnje i energetske učinkovitosti. Provedeni pregledi omogućili su detaljan uvid u stvarno stanje energetskog siromaštva na terenu, a prikupljeni podaci detaljnije su analizirani u nastavku.

Energetsko siromaštvo nerijetko je isprepleteno s različitim oblicima socijalne ugroženosti i širim društvenim okolnostima stoga ključnu ulogu u njegovom razumijevanju i rješavanju imaju podaci kojima raspolažu jedinice lokalne samouprave i ostali relevantni dionici. Osobito je važno analizirati broj korisnika različitih oblika pomoći – bilo kroz socijalne programe općina i gradova, bilo kroz socijalnu i humanitarnu pomoć – budući da se pretpostavlja da i oni često imaju poteškoće u podmirenju troškova za energente.

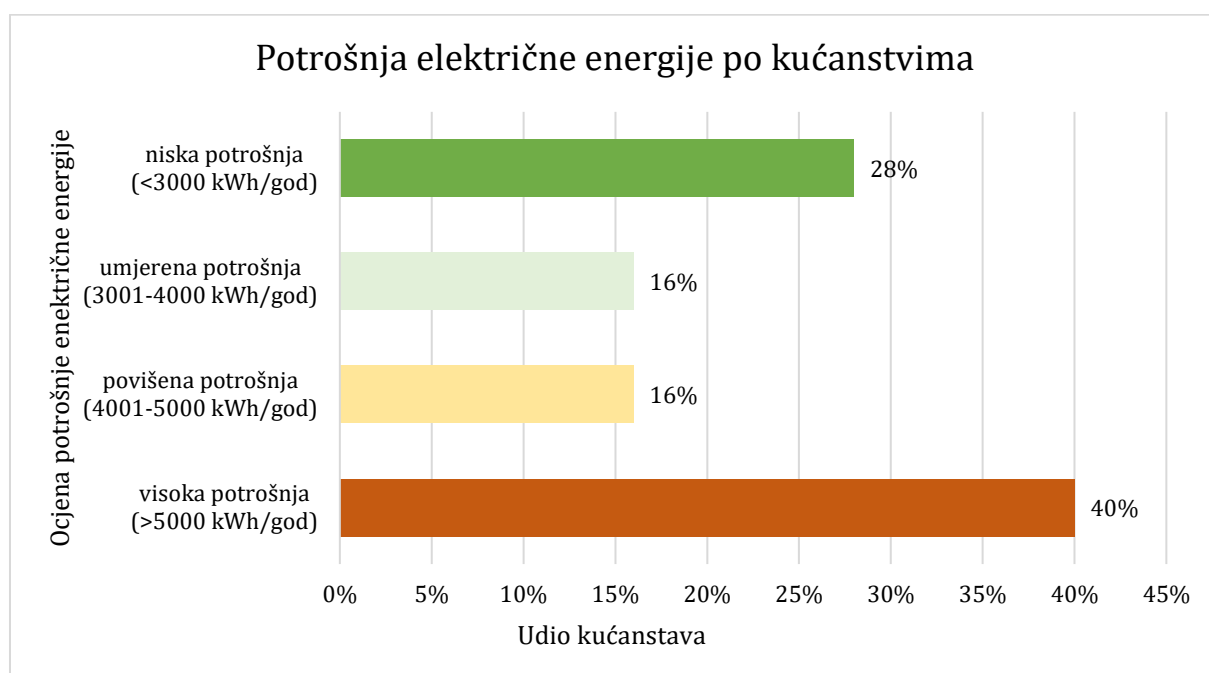
Analiza podataka prikupljenih tijekom energetskih pregleda na području Međimurske županije

Za potrebe detaljnije analize, razumijevanja i prikaza stvarnog stanja energetskog siromaštva na području Međimurske županije, iz Alata za provođenje energetskih pregleda izdvojeno je deset

ključnih pokazatelja koji na najreprezentativniji način oslikavaju stanje u obuhvaćenim kućanstvima.

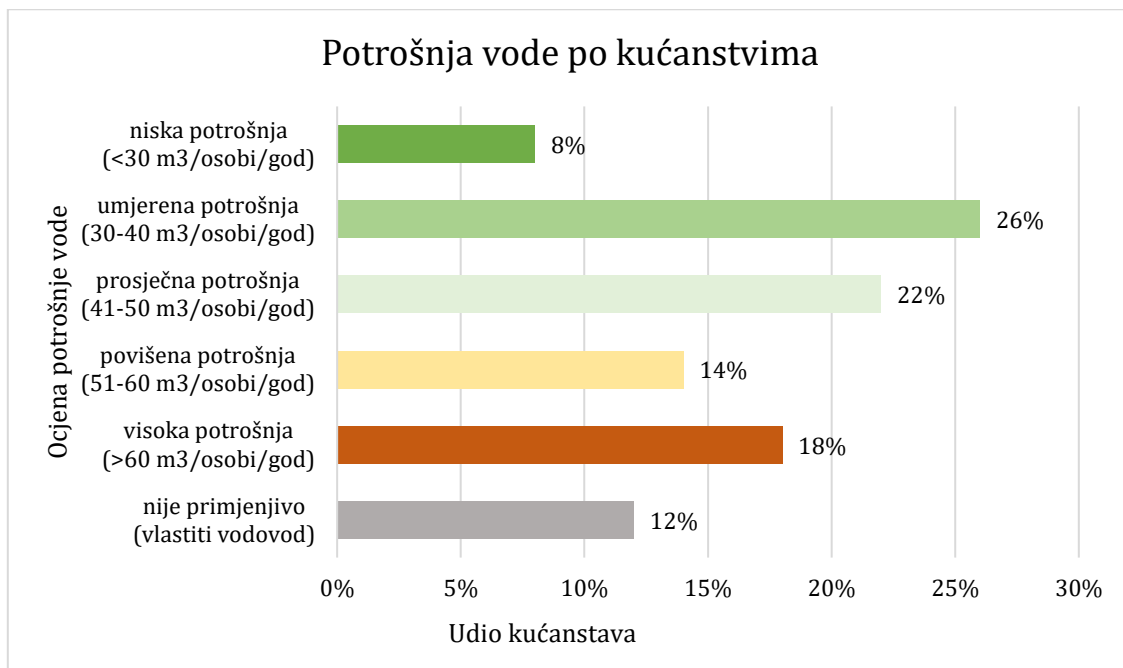
Prvi ključni pokazatelj je potrošnja električne energije koja je procijenjena na temelju prosječnog mjesečnog iznosa računa, a prema čemu je izračunata godišnja potrošnja za svako kućanstvo. U nastavku Graf 64 prikazuje grafičku ocjenu potrošnje električne energije po kućanstvima koja se suočavaju s energetske siromaštvom na području Međimurske županije. Rezultati pokazuju da čak 40 % kućanstava ima visoku potrošnju električne energije, odnosno troše više od 5000 kWh godišnje. Dodatnih 16 % kućanstava svrstano je u kategoriju s povišenom ili umjerenom potrošnjom, dok 28 % kućanstava ima nisku potrošnju, trošeći manje od 3000 kWh električne energije godišnje. Ovi podaci ukazuju na značajne razlike u potrošnji među kućanstvima te upućuju na potrebu za ciljanom podrškom onima s prekomjernom potrošnjom.

Graf 64: Grafički prikaz potrošnje električne energije po kućanstvu

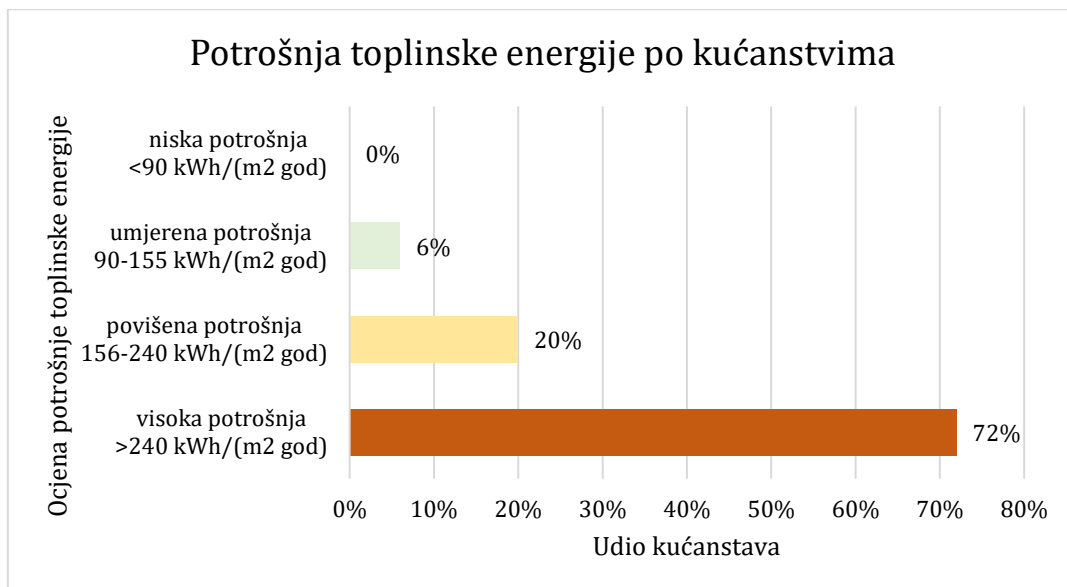
Potrošnja vode po kućanstvu procijenjena je na temelju prosječnog mjesečnog iznosa računa, a na osnovi tih podataka izračunata je godišnja potrošnja vode po osobi, izražena u kubnim metrima. Za kućanstva koja nisu priključena na gradski vodovod potrošnja nije mogla biti utvrđena. Graf 65 prikazuje raspodjelu kućanstava prema potrošnji vode po članu kućanstva na godišnjoj razini. Najveći udio, odnosno 26 % kućanstava, ima umjerenu potrošnju vode (30–40 m³ po osobi godišnje), dok najmanji udio, samo 8 % njih ima nisku potrošnju, odnosno manje od 30 m³ po osobi godišnje. Zabrinjavajući je podatak da 18 % kućanstava ima visoku potrošnju vode, višu od 60 m³ po osobi godišnje. Također, važno je istaknuti da 12 % kućanstava nije priključeno na gradski vodovod, što dodatno otežava praćenje i upravljanje potrošnjom u tim domaćinstvima.

Graf 65: Grafički prikaz potrošnje vode po kućanstvima

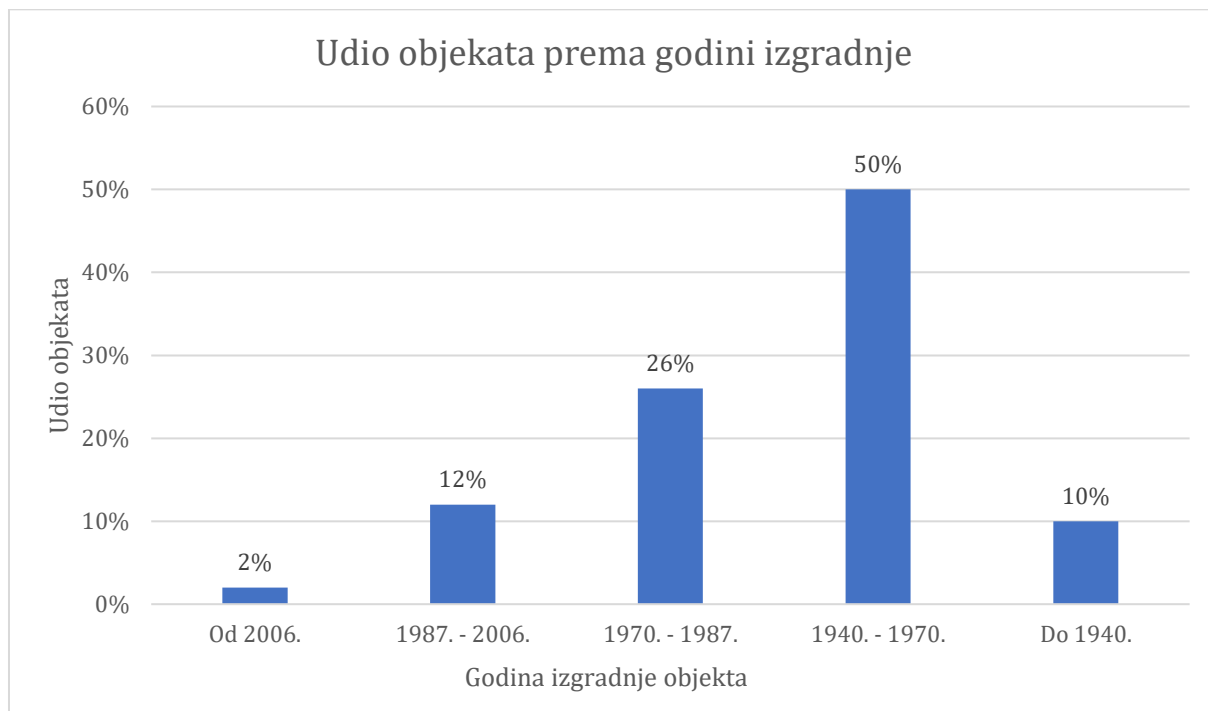
Potrošnja toplinske energije po kućanstvu procijenjena je na temelju podataka o godišnjoj količini utrošenih drva ili drvene biomase, preračunatih u kWh putem faktora pretvorbe i u odnosu na stvarno grijanu površinu stana ili kuće (kWh po m² godišnje). U slučajevima kada je grijanje bilo na prirodni plin ili električnu energiju, potrošnja u kWh izračunata je na temelju prosječnih mjesečnih računa. Graf 66 prikazuje raspodjelu kućanstava prema potrošnji toplinske energije. Iz podataka je vidljivo da čak 72 % kućanstava ima visoku potrošnju toplinske energije (>240 kWh/m²god), što je posljedica niske energetske učinkovitosti njihovih objekata. Dodatnih 20 % kućanstava bilježi povišenu potrošnju, 6 % umjerenu, dok nijedno kućanstvo nije ostvarilo nisku potrošnju toplinske energije (<90 kWh/m²god). Ovi rezultati ukazuju na značajne mogućnosti za unapređenje energetske učinkovitosti i smanjenje troškova grijanja.

Graf 66: Grafički prikaz potrošnje toplinske energije po kućanstvima

Graf 67 prikazuje udio stambenih objekata obuhvaćenih energetske pregledima prema razdoblju njihove izgradnje. Najveći broj objekata kućanstava pogođenih energetske siromaštvom, njih 50 %, izgrađen je između 1940. i 1970. godine. Slijedi 26 % objekata izgrađenih u razdoblju od 1970. do 1987., dok je 12 % sagrađeno između 1987. i 2006. godine. Deset posto objekata datira iz razdoblja prije 1940. godine, a tek 2 % objekata pripada novijoj gradnji, odnosno izgrađeno je nakon 2006. godine.

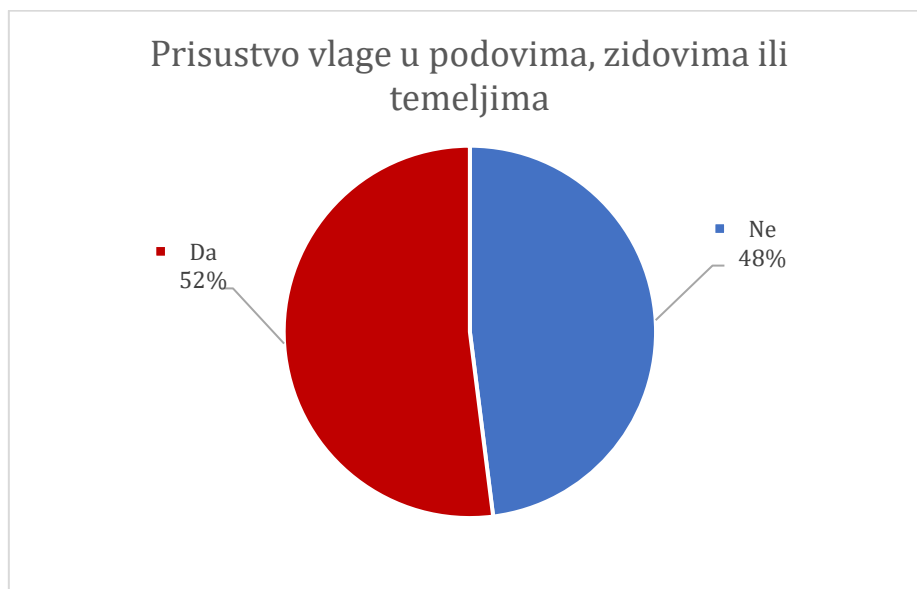
Graf 67: Grafički prikaz objekata prema godini izgradnje

Graf 68 prikazuje udio stambenih objekata u kojima je prisutna vlaga u podovima, zidovima ili temeljima. Vlaga je zabilježena u čak 52 % objekata na području Međimurske županije, što upućuje

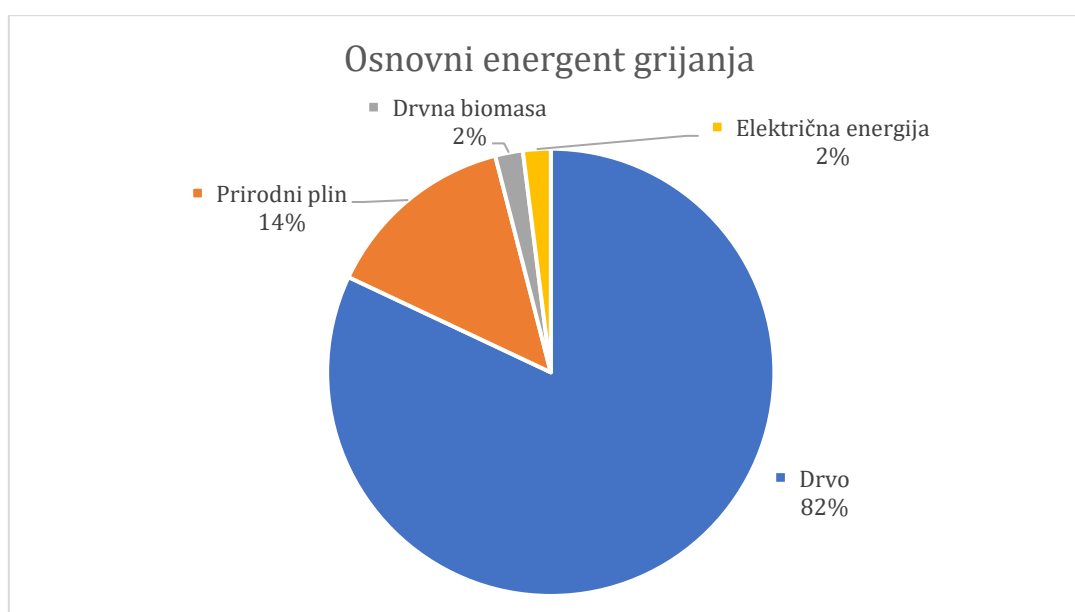
na loše stambene uvjete u kućanstvima koja se suočavaju s energetske siromaštvom. Ovaj podatak dodatno potvrđuje povezanost između energetske neučinkovitosti i nepovoljnih uvjeta stanovanja.

Graf 68: Grafički prikaz prisustva vlage u podovima, zidovima ili temeljima

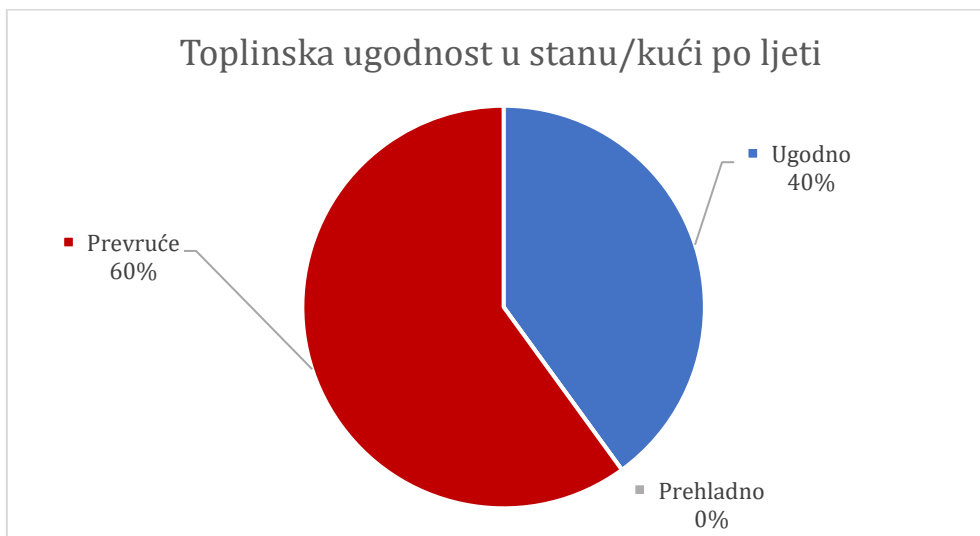
Kako prikazuje Graf 69, većina kućanstava pogođenih energetske siromaštvom na području Međimurske županije kao glavni energent za grijanje koristi ogrjevno drvo – čak 82 % njih. Prirodni plin koristi 14 % kućanstava, dok drvenu biomasu i električnu energiju koristi po 2 % kućanstava. Ova struktura potrošnje energenata upućuje na snažnu ovisnost o tradicionalnim oblicima grijanja, pri čemu se ogrjevno drvo često koristi u zastarjelim i neučinkovitim sustavima grijanja, što može dovesti do većih gubitaka energije, neravnomjernog zagrijavanja prostora te općenito lošijih uvjeta stanovanja.

Graf 69: Osnovni energent grijanja u energetske siromašnim kućanstvima

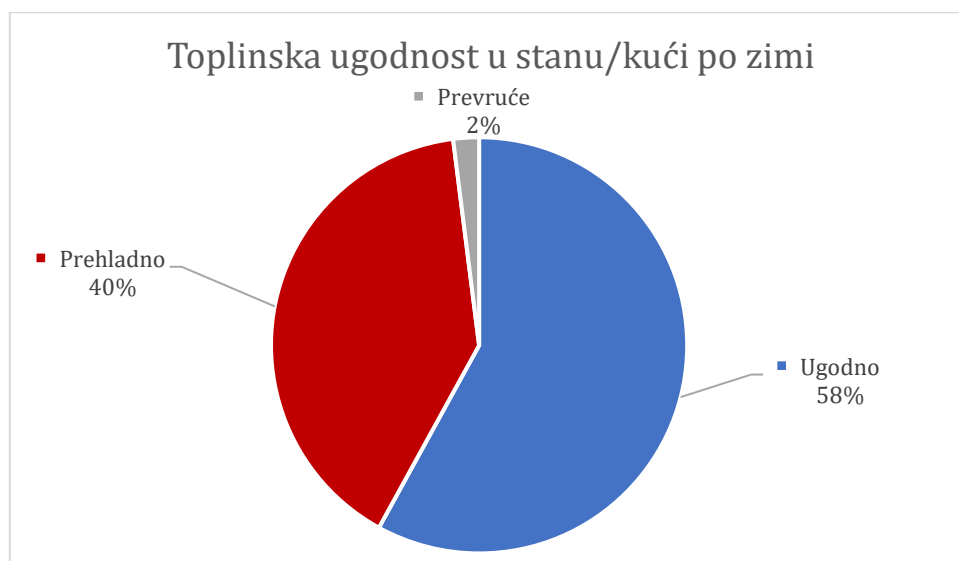
Graf 70 prikazuje subjektivnu procjenu predstavnika kućanstva o toplinskoj ugodnosti u stambenom objektu tijekom ljetnih mjeseci. Prema rezultatima, čak 60 % kućanstava navodi da im je ljeti prevruće, dok preostalih 40 % smatra da im je ugodno. Važno je naglasiti da nijedno od kućanstava koja su prijavila prekomjernu toplinu nema ugrađen sustav za hlađenje, poput klima uređaja. Također, većina kućanstava koja toplinsku ugodnost ocjenjuju pozitivno također nema ugrađenu klimu, što može upućivati na bolju izolaciju, povoljniji položaj objekta ili subjektivne razlike u percepciji topline.

Graf 70: Toplinska ugodnost u stanu/kući po ljeti

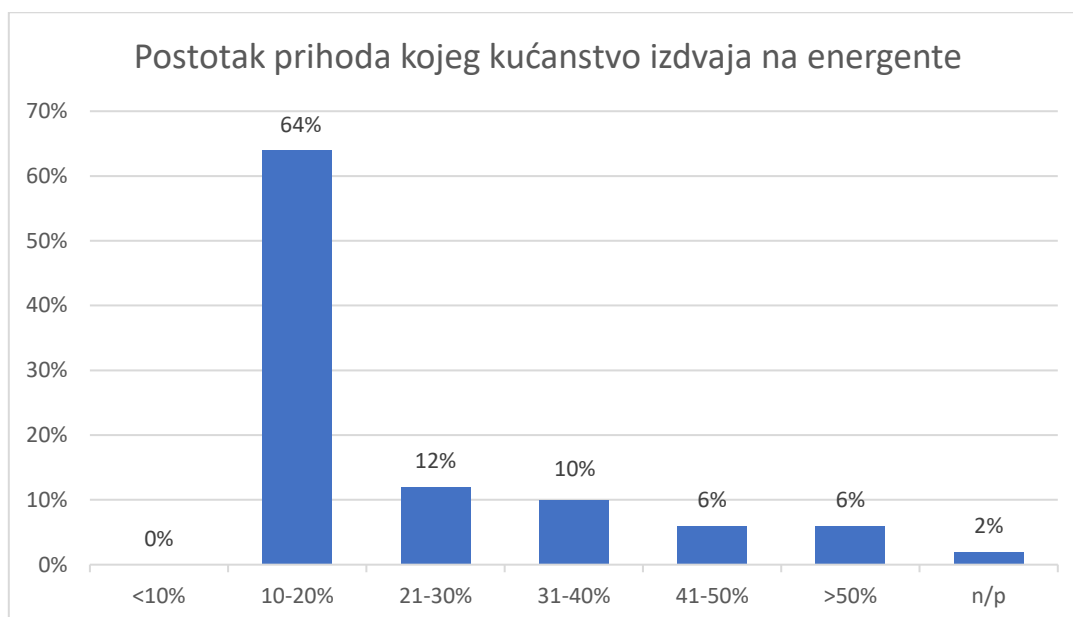
Graf 71 prikazuje subjektivnu procjenu predstavnika kućanstava o toplinskoj udobnosti u stambenom objektu tijekom zimskih mjeseci. Većina kućanstava, njih 58 %, navodi da im je temperatura ugodna, dok čak 40 % ističe da im je prehladno i da ne uspijevaju adekvatno zagrijati prostorije u kojima borave. Samo 2 % kućanstava izjavilo je da im je tijekom zime prevruće u domu. Ovi podaci upućuju na to da značajan udio kućanstava ima poteškoće s postizanjem osnovne toplinske udobnosti u zimskom razdoblju, što je jedan od ključnih pokazatelja energetskog siromaštva.

Graf 71: Toplinska ugodnost u stanu/kući po zimi

Graf 72 prikazuje udio ukupnih prihoda koje kućanstva izdvajaju za plaćanje energenata (struje, grijanja, tople vode i slično). Važno je istaknuti da nijedno od energetske siromašnih kućanstava koji su posjećeni u sklopu pregleda ne troši manje od 10 % svojih ukupnih prihoda na energente. Većina, njih 64 %, izdvaja između 10 i 20 % kućnog budžeta za te troškove, dok 12 % kućanstava troši 21–30 %, 10 % između 31–40 %, 6 % između 41–50 %, a također 6 % izdvajaju čak više od 50 % svojih ukupnih prihoda za energente. Kod 2 % kućanstava zabilježeno je da su korisnici naknade za ugroženog kupca energenata, pri čemu njihovi troškovi za energiju prelaze ukupne prihode.

Graf 72: Postotak prihoda koji kućanstvo izdvaja na energente

Graf 73 prikazuje podatak o kašnjenju u plaćanju računa za režije vezane uz energente (električna energija, voda, prirodni plin i slično). Čak 58 % kućanstava potvrdilo je da je barem jednom u posljednjih godinu dana dobilo opomenu zbog neplaćanja nekog od računa za energente.

Graf 73: Kašnjenje u plaćanju računa za režije

Jednokratne pomoći općina i gradova na području Međimurske županije

Analiza energetske siromaštva zahtijeva promatranje šireg spektra socijalnih pokazatelja, a jedan od njih je i broj korisnika jednokratnih pomoći koje dodjeljuju općine i gradovi u Međimurskoj županiji. Ove pomoći usmjerene su upravo prema najranjivijim skupinama stanovništva koje često imaju poteškoće u podmirivanju osnovnih životnih troškova.

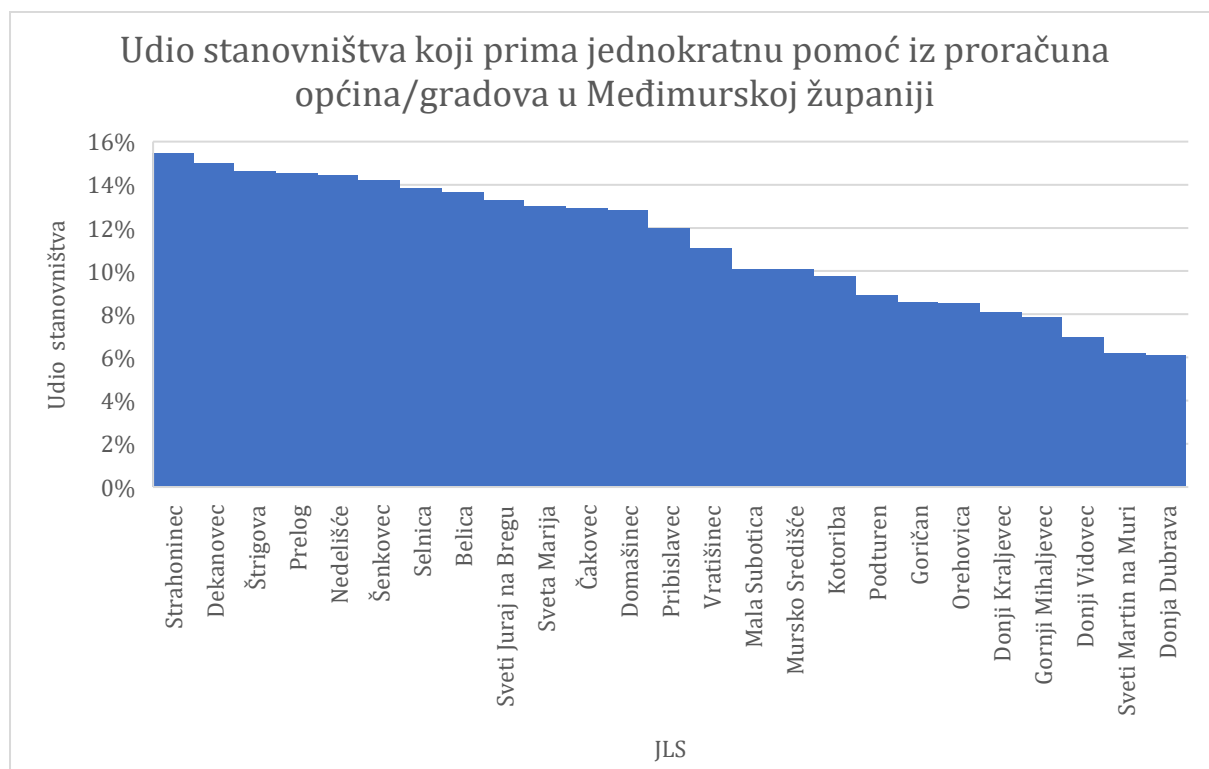
Većina jedinica lokalne samouprave u Međimurskoj županiji dostavila je tražene podatke o broju korisnika jednokratnih potpora, koje se dodjeljuju temeljem socijalnih planova, programa ili posebnih odluka općinskih i gradskih vijeća. U slučajevima kada podaci nisu bili dostupni, korištene su procjene na temelju broja stanovnika, broja korisnika zajamčene minimalne naknade,

broja korisnika humanitarne pomoći, strukture umirovljenika i ranijih proračunskih izdvajanja za tu svrhu. Graf 74 prikazuje procijenjene postotke udjela stanovništva koji ostvaruju pravo na neku od jednokratnih potpora.

Jednokratne pomoći najčešće se odnose na božićnice ili uskrsnice, koje korisnicima mogu biti dodijeljene kroz poklon bonove, prehrambene pakete ili izravne novčane isplate. Cilj ovih mjera nije sustavna socijalna zaštita, nego jednokratno olakšavanje materijalne situacije u vrijeme blagdana, odnosno pružanje simbolične podrške osobama slabijeg imovinskog stanja. Korisnici su najčešće umirovljenici, osobe starije od 65 godina te socijalno ugroženi pojedinci ili kućanstva. Za umirovljenike, najčešće se kao kriterij uzima mirovina ispod određenog praga, koji se najčešće kreće 400-500 eura mjesečno, kako bi potporu dobili upravo oni koji su u najvećem riziku od siromaštva.

Na ovaj način prikupljeni i obrađeni podaci o korisnicima jednokratnih pomoći predstavljaju važan dopunski pokazatelj za razumijevanje socijalne situacije na lokalnoj razini. Oni pomažu u procjeni stvarnog rizika od siromaštva i energetske siromaštva te pružaju jasnu osnovu za oblikovanje ciljane socijalne i energetske politike na lokalnoj i regionalnoj razini.

Graf 74: Udio stanovništva koji prima jednokratnu pomoć iz proračuna općina/gradova u Međimurskoj županiji

Procijenjuje se da najveći udio stanovništva u riziku od siromaštva, oko 15,5 %, prima jednokratnu pomoć u Općini Strahoninec. Slijede Općina Dekanovec s 15,0 % te Općina Štrigova s 14,6 %. Kada se uzme prosjek za Međimursku županiju, udio se kreće na razini oko 12%.

Naknade u sustavu socijalne skrbi na području Međimurske županije

Jedna od temeljnih mjera sustava socijalne skrbi, kojom se osigurava pomoć najugroženijim građanima, je zajamčena minimalna naknada u nadležnosti Hrvatskog zavoda za socijalni rad⁶¹.

⁶¹ Naknade u sustavu socijalne skrbi, <https://socskrb.hr/djelatnosti/naknade-u-sustavu-socijalne-skrbi/>

Ovo pravo priznaje se korisnicima koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba – poput prehrane, stanovanja ili odjeće – te ih ne mogu osigurati iz vlastitih prihoda, putem uzdržavanja ili korištenjem imovine.

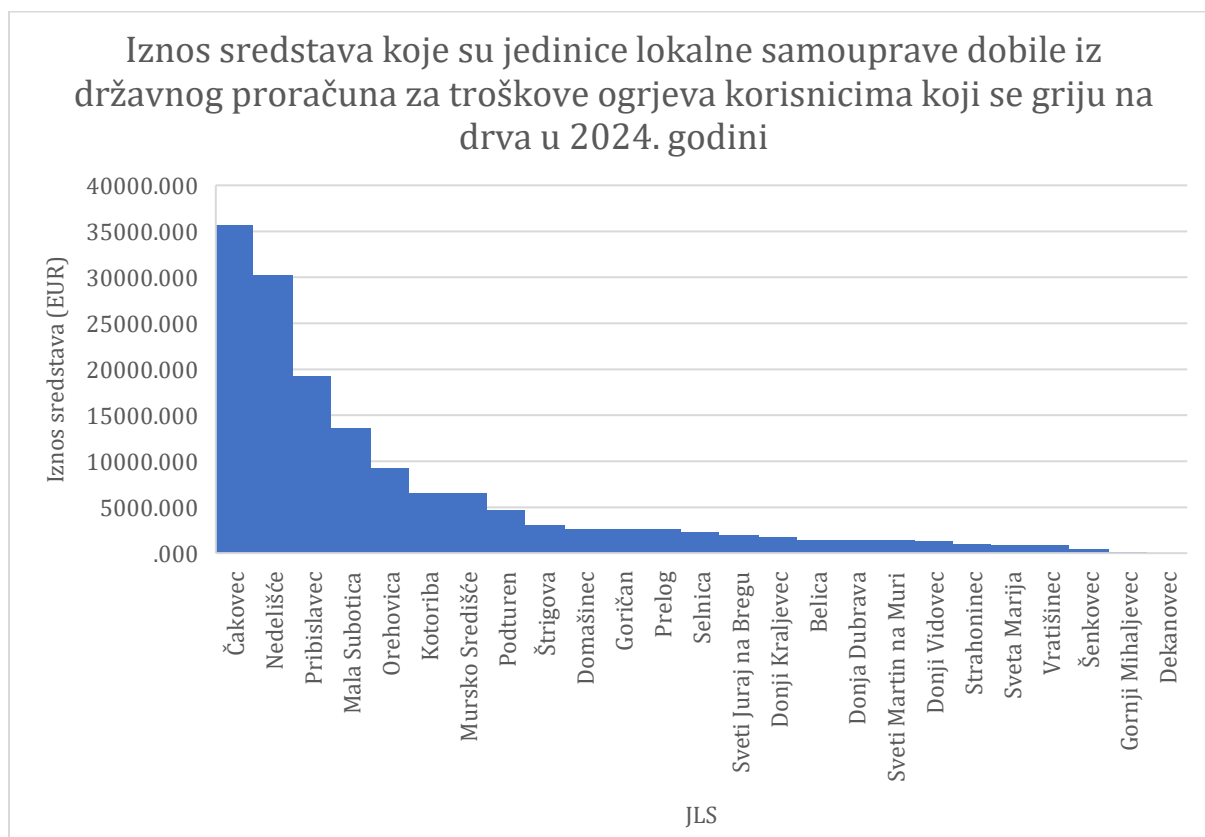
Najveći udio kućanstava koja primaju zajamčenu minimalnu naknadu bilježi Općina Pribislavec, njih čak 15 %. Slijede Orehovica s 12 %, Mala Subotica s 9 % te Kotoriba i Nedelišće sa po 6 %. U svim preostalim jedinicama lokalne samouprave udio kućanstava koja primaju zajamčenu minimalnu naknadu manji je od 5 %.

Vlada Republike Hrvatske svake godine donosi Odluku o kriterijima i mjerilima za financiranje troškova stanovanja te iznosu sredstava za pojedinu jedinicu lokalne samouprave⁶². Mjerilo za financiranje troškova stanovanja definira se kao 30 % iznosa zajamčene minimalne naknade iz 2022. godine, primjenjivo na svaku jedinicu lokalne samouprave. Kada je riječ o troškovima ogrjeva, kriterij za dodjelu sredstava temelji se na broju korisnika zajamčene minimalne naknade koji se griju na drva. U tom slučaju, mjerilo za financiranje iznosi 160,00 eura po korisniku. Sredstva se isplaćuju mjesečno, a jedinice lokalne samouprave podnose zahtjev Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u elektroničkom obliku, najkasnije do 15. dana u mjesecu za isplatu u sljedećem mjesecu. Dobivena sredstva lokalne jedinice mogu koristiti isključivo za podmirenje troškova stanovanja korisnika zajamčene minimalne naknade.

Graf 75 prikazuje iznos sredstava koje su jedinice lokalne samouprave na području Međimurske županije dobile iz državnog proračuna za troškove ogrjeva korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini.

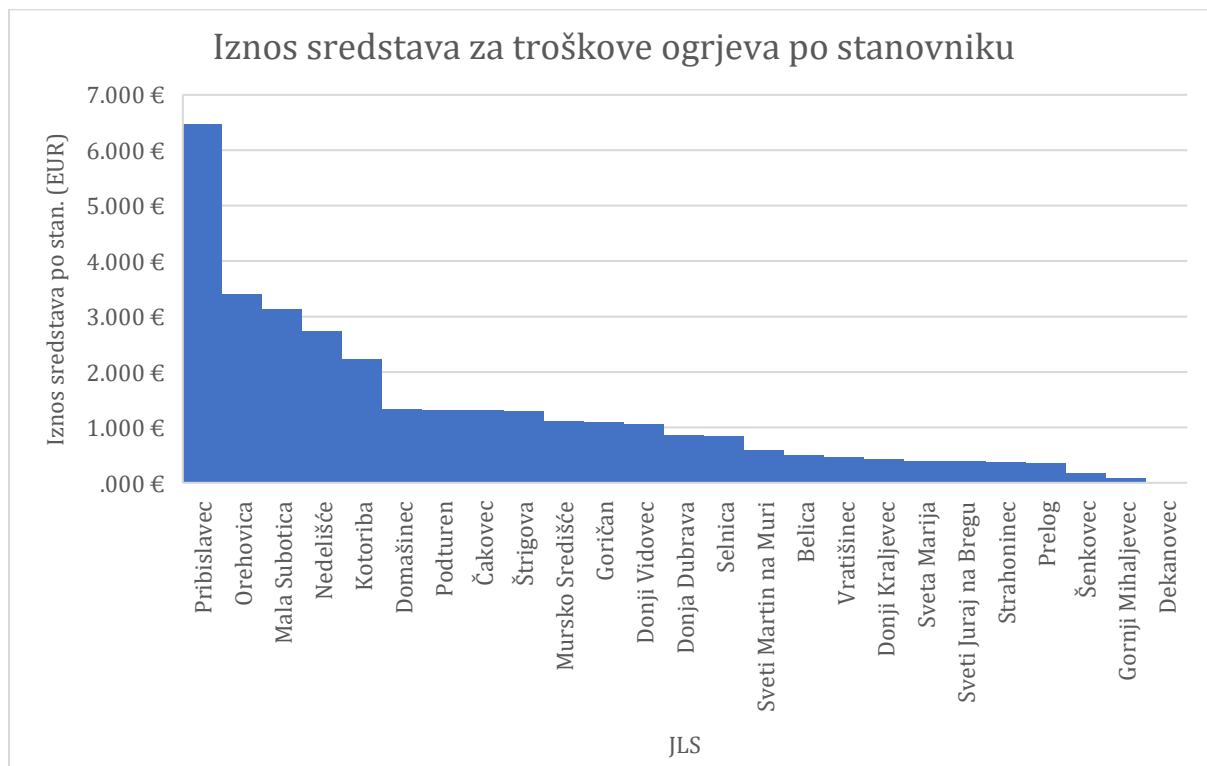
⁶² Odluka o kriterijima i mjerilima za financiranje troškova stanovanja te iznosu sredstava za pojedinu jedinicu lokalne samouprave za 2024. godinu, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_11_131_1801.html

Graf 75: Iznos sredstava za troškove ogrjeva korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini u općinama i gradovima na području Međimurske županije

Graf 76 prikazuje iznos sredstava za troškove ogrjeva po stanovniku u općinama i gradovima na području Međimurske županije. Najveći prosječni iznos po stanovniku ima Općina Pribislavec, oko 6,5 €, dok slijede Orehovica s približno 3,5 € i Mala Subotica s oko 3,1 € po stanovniku. S druge strane, najniži iznos po stanovniku bilježi Općina Dekanovec, praktički 0 € po stanovniku. Ovi podaci ukazuju na to da općine koje imaju na raspolaganju najveći iznos po stanovniku imaju i najveći broj korisnika zajamčene minimalne naknade koji se griju na drva i kojima je potrebna pomoć pri podmirenju troškova ogrjeva.

Graf 76: Iznos sredstava za troškove ogrjeva po stanovniku po općinama i gradovima na području Međimurske županije

Korisnici humanitarne pomoći na području Međimurske županije

Gradsko društvo Crvenog križa Čakovec⁶³ (GDCK Čakovec) provodi aktivnosti prikupljanja i distribucije humanitarne pomoći na području Međimurske županije. U okviru svog djelovanja, GDCK upravlja Socijalnim dućanom u kojem ekonomski ugroženi građani redovito, najčešće na mjesečnoj bazi, primaju prehrambene i, prema potrebi, higijenske pakete pomoći. Crveni križ identificira socijalno ugrožene građane i usmjerava pomoć onima kojima je ona najpotrebnija.

Osim redovnih aktivnosti, GDCK Čakovec provodi i ciljane humanitarne programe usklađene s lokalnim potrebama, osobito u području zdravstva, socijalne skrbi i djelovanja u kriznim situacijama. Među ključnim godišnjim inicijativama ističe se nacionalna akcija „Solidarnost na djelu“, koja se u organizaciji svih društava Crvenog križa u Hrvatskoj⁶⁴ kontinuirano provodi od 1973. godine. Akcija se tradicionalno održava drugog četvrtka u listopadu, a njome se prikupljaju novčana i materijalna dobra za najugroženije, pri čemu se prikupljena sredstva usmjeravaju u nabavu osnovnih potrepština poput hrane, lijekova, ogrjeva i peći na drva.

S obzirom na to da Gradsko društvo Crvenog križa Čakovec neposredno surađuje s osjetljivim skupinama građana i redovito pruža različite oblike humanitarne pomoći, raspolaže i relevantnim podacima o broju kućanstava kojima je takva podrška nužna. Na temelju podataka koje nam je GDCK Čakovec dostavio za 2024. godinu, razvrstanih po gradovima i općinama u Međimurskoj županiji, izrađena je analiza prikazana u nastavku.

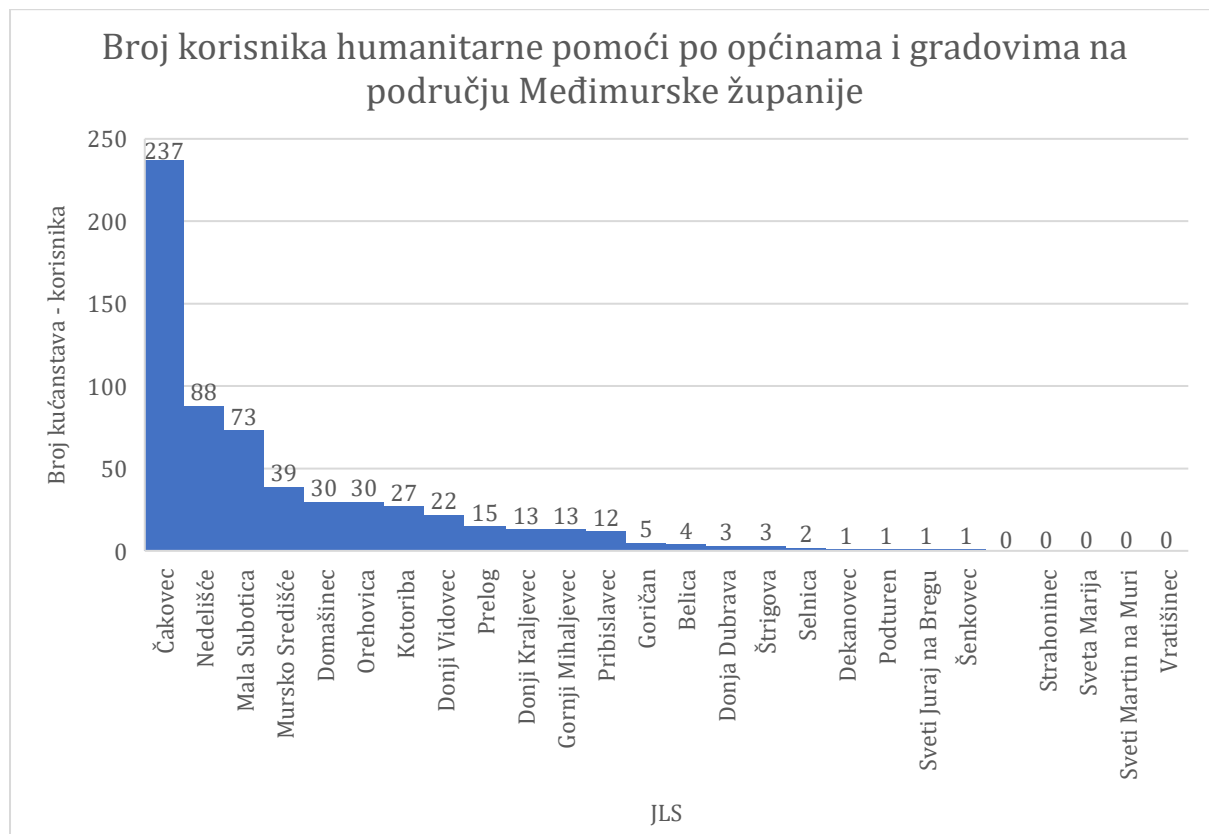
Graf 77 prikazuje broj korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije. Najveći broj korisnika evidentiran je u Gradu Čakovcu, gdje pomoć prima 237 kućanstava. Izdvajaju se još Općina Nedelišće s 88 korisnika te Mala Subotica sa 73

⁶³ Temeljna načela Crvenog križa, <https://www.crveni-kriz-cakovec.hr/temeljna-nacela-crvenoga-kriza/>

⁶⁴ Solidarnost na djelu, <https://www.hck.hr/donirajte/akcije-i-projekti/solidarnost-na-djelu-9975/9975>

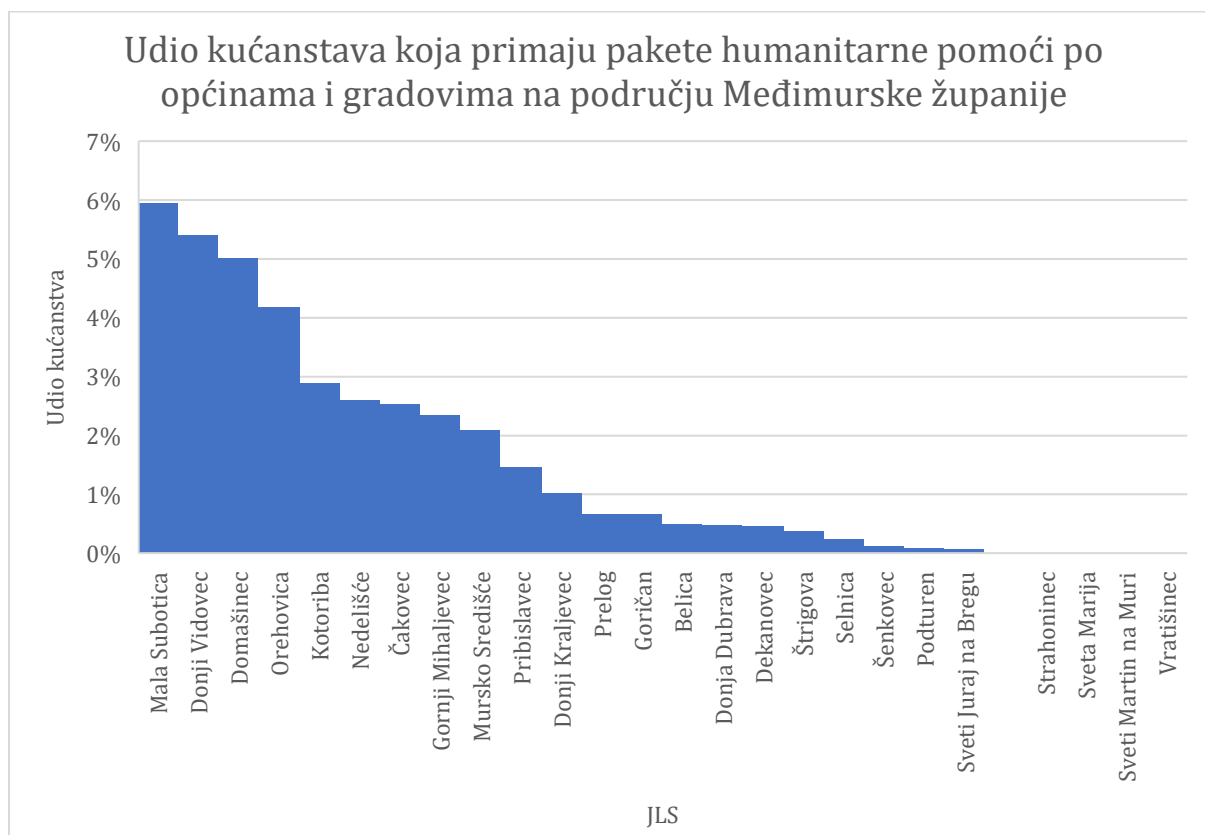
korisnika. Zanimljivo je da u četiri općine — Strahoninec, Sveta Marija, Sveti Martin na Muri i Vratišinec — nije zabilježen nijedan korisnik humanitarne pomoći.

Graf 77: Broj korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije

Error! Reference source not found. 78 prikazuje udio kućanstava koja primaju neki od paketa humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije. Usporedbom broja kućanstava koja ostvaruju pravo na humanitarnu pomoć s ukupnim brojem kućanstava unutar pojedine JLS dobiva se udio onih kojima je ova vrsta pomoći potrebna. Promatrajući podatke na taj način, redoslijed se djelomično mijenja: najveći udio bilježi Općina Mala Subotica, gdje 6 % kućanstava prima humanitarnu pomoć, a slijede Donji Vidovec i Domašinec s po 5 %. U svim preostalim jedinicama lokalne samouprave udio kućanstava korisnika humanitarne pomoći manji je od 5 %.

Graf 78: Udio kućanstava koja primaju pakete humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije

7.1.4 Varaždinska županija

Na području Varaždinske županije provedeno je 50 energetskih pregleda kućanstava koja se prema potrošnji energenata mogu kategorizirati kao energetski siromašna. Tijekom energetskih pregleda detaljno je ispitana energetska učinkovitost kućanstava te je analizirana potrošnja energenata.

Prikupljeni podaci obrađivani su kroz Alat za provođenje energetskih pregleda te je naknadno svakom kućanstvu poslano Izvješće o energetskom stanju kućanstva s pregledom potrošnje i energetske učinkovitosti.

Neposredno nakon obavljenog pregleda svakom kućanstvu uručen je personalizirani paket štednih proizvoda za uštedu energije. Paketi proizvoda sadržavali su perlatore za slavine, termostatske ventile za radijatore, štedne tuš ručke, LED sijalice, termoreflektirajuće folije, brtve za stolariju i kabelaške razdjelnike, ovisno o procijenjenim potrebama za pojedino kućanstvo.

Tijekom provođenja energetskih pregleda tim za energetske preglede susreo se s različitim situacijama i krajnostima iz vidika potrošnje energenata i učinkovitosti kućanstva. Kod nekih kućanstava troškovi energenata predstavljaju iznimno visok udio prihoda kućanstva (iznad 50 %), dok su sa druge strane neka kućanstva rubno energetski siromašna. Energetski pregledi omogućili su uvid u stvarnu situaciju na terenu, na temelju čega je i izrađena ova Analiza.

Jedan od bitnih pokazatelja energetskog siromaštva je broj kućanstava koja su socijalno ugrožena odnosno koja imaju poteškoće u podmirenju troškova za energente. Budući da jedinice lokalne

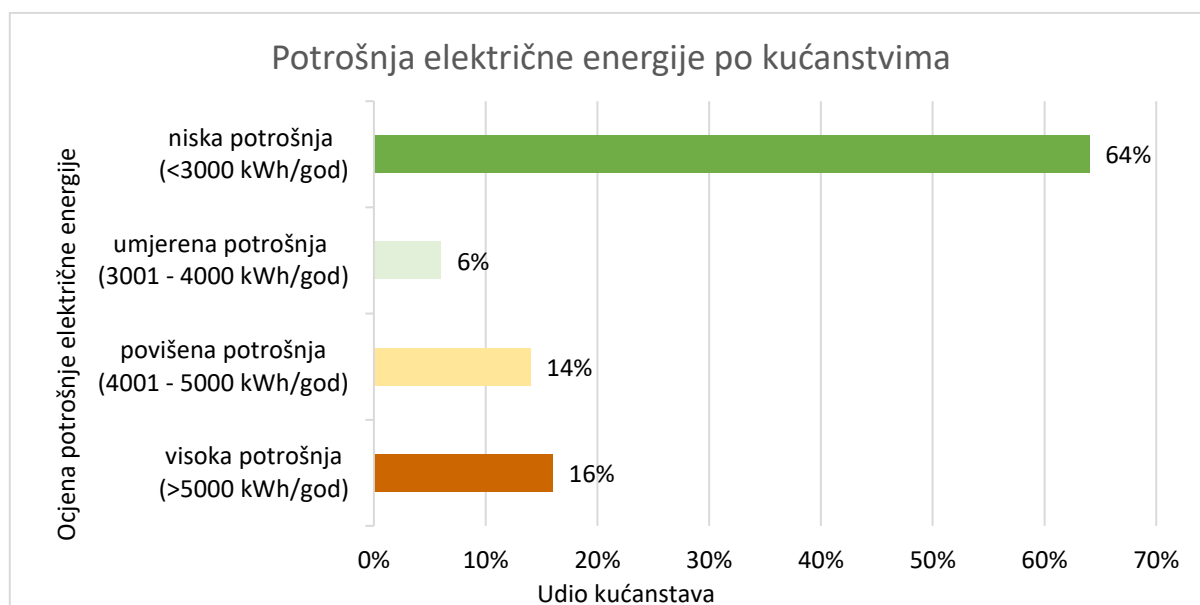
samouprave raspolažu podacima o broju primatelja različitih vrsta pomoći na njihovom području, za ovu Analizu bio je važan i njihov doprinos u vidu dostave podataka koji su obrađeni u nastavku.

Analiza podataka – energetski pregledi Varaždinska županija

Za potrebe detaljne analize i prikaza stanja energetskog siromaštva na području Varaždinske županije, iz Alata za provođenje energetskih pregleda izdvojeno je deset ključnih pokazatelja koji prikazuju energetske stanje kućanstava u kojima su provedeni energetski pregledi.

Prvi pokazatelj je potrošnja električne energije koja je procijenjena na temelju prosječnog mjesečnog iznosa računa, iz čega je izračunata godišnja potrošnja za svako kućanstvo. U nastavku Graf 79 prikazuje grafičku ocjenu potrošnje električne energije po kućanstvima koja se suočavaju s energetskim siromaštvom na području Varaždinske županije. Rezultati pokazuju da 16 % kućanstava ima visoku potrošnju električne energije, odnosno troše više od 5000 kWh godišnje. 14 % kućanstava malazi se u kategoriji povišene potrošnje, dok 6% kućanstava ima umjerenu potrošnju. Nisku potrošnju električne energije ima 64 % kućanstava, koja troše manje od 3000 kWh električne energije godišnje. Iako najveći postotak kućanstava ima nisku potrošnju električne energije, u razgovoru s predstavnicima kućanstava pri energetskim pregledima, većina njih izjasnila se da ima izrazito štedljive potrošačke navike.

Graf 79: Grafički prikaz potrošnje električne energije po kućanstvu

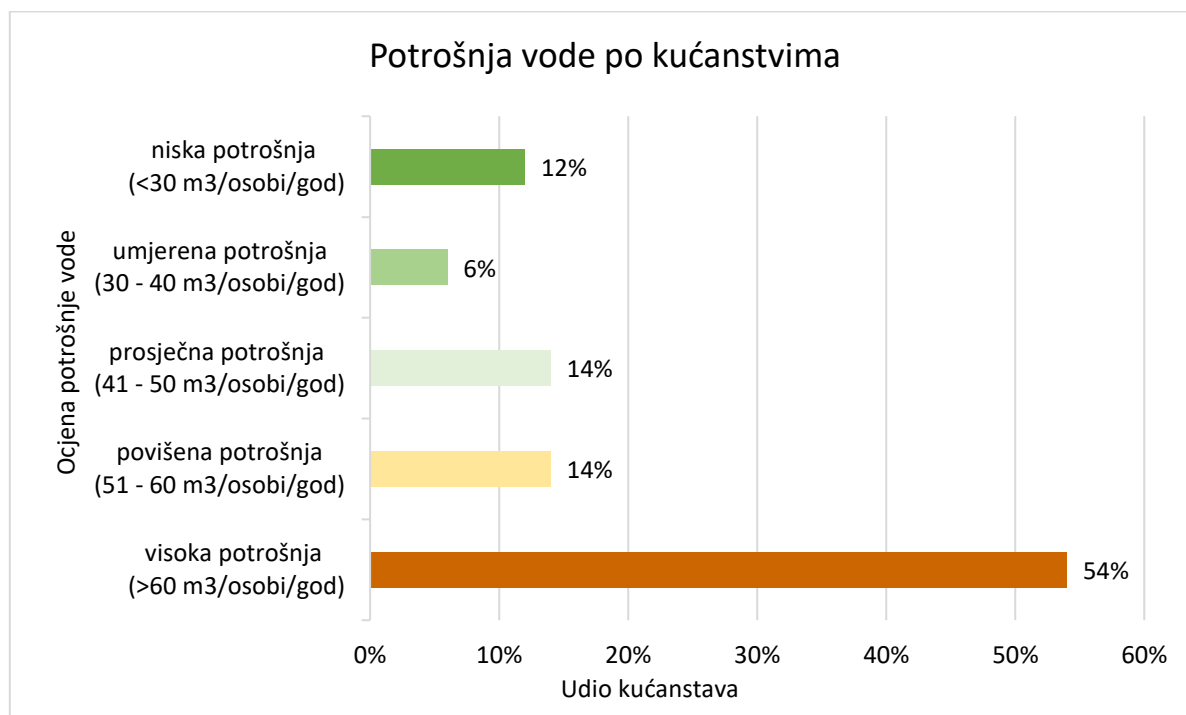

Potrošnja vode po kućanstvu procijenjena je na temelju prosječnog mjesečnog iznosa računa, a na osnovi tih podataka izračunata je godišnja potrošnja vode po osobi, izražena u metrima kubnim.

Error! Reference source not found.

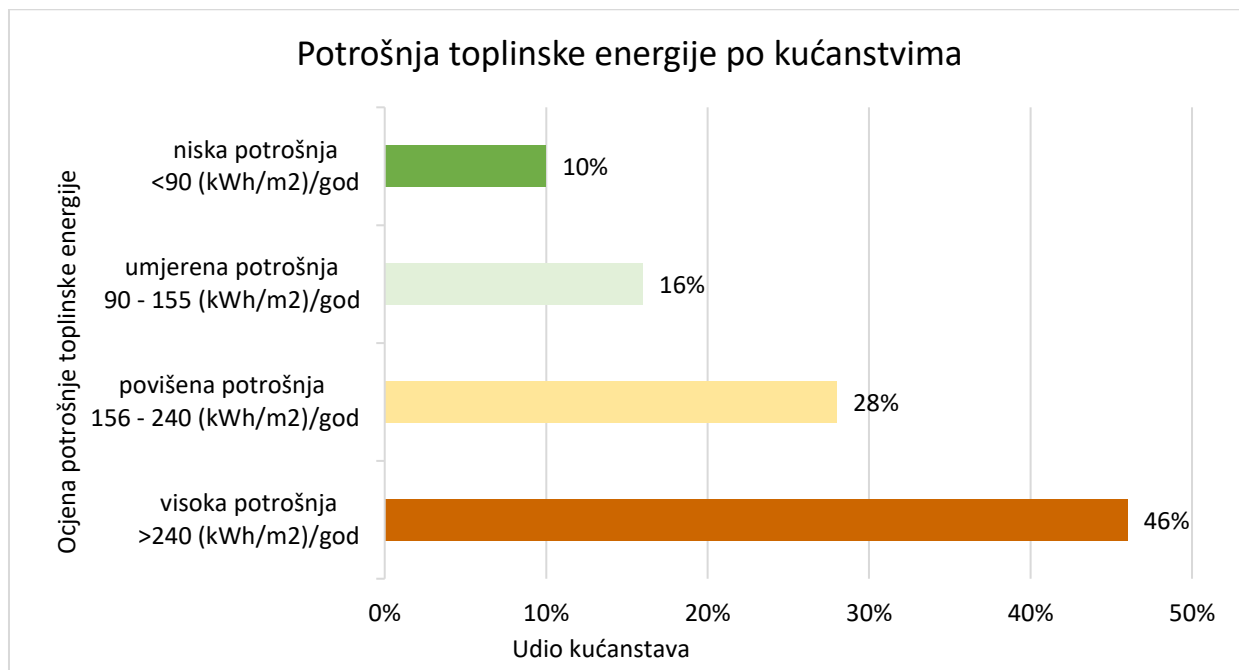
Graf 80 prikazuje pregled kućanstava prema potrošnji vode po članu kućanstva na godišnjoj razini. 12 % kućanstava ima nisku potrošnju vode do 30 m³ godišnje, umjerenu potrošnju vode ima 6 % kućanstava, dok prosječnu i povišenu potrošnju ima po 14 % kućanstava. Kod najvećeg broja kućanstava njih čak 54 % zabilježena je visoka potrošnja vode, više od 60 m³ po osobi godišnje. Prema iskazima pojedinih predstavnika kućanstava u stambenim zgradama s centraliziranim sustavom pripreme potrošne tople vode, zabilježeni su slučajevi u kojima je potrebno i do 20 minuta ispuštanja hladne vode prije dolaska tople vode na slavinu. Ovakva pojava ukazuje na značajne gubitke vode i nisku razinu energetske učinkovitosti u navedenim sustavima.

Graf 80: Grafički prikaz potrošnje vode po kućanstvima

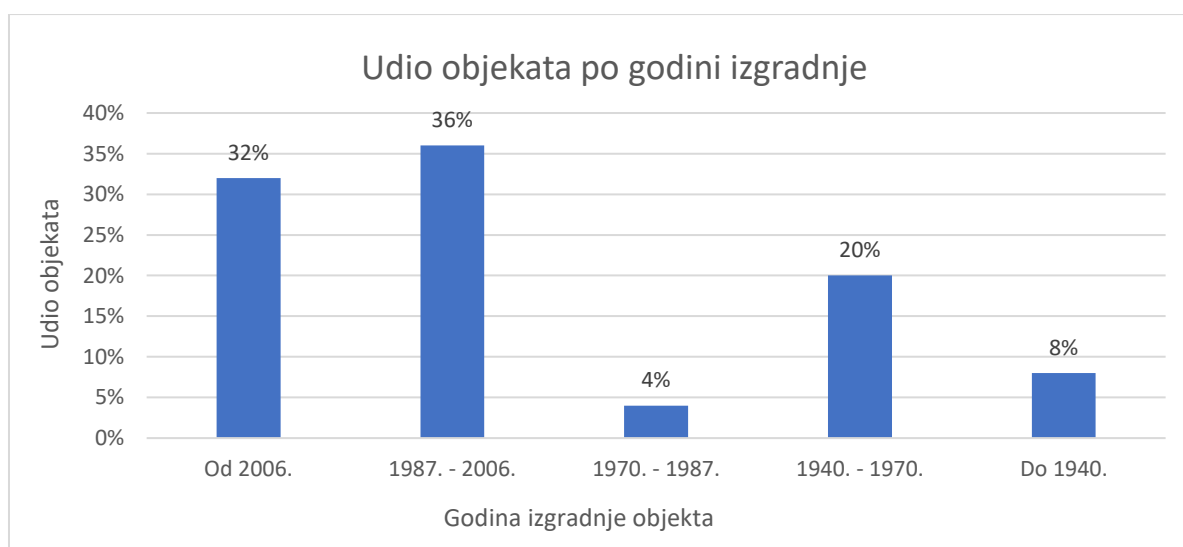
Potrošnja toplinske energije po kućanstvu procijenjena je na temelju podataka o godišnjoj količini utrošenih drva, preračunatih u kWh putem faktora pretvorbe i odnosu na stvarno grijanu površinu stana ili kuće (kWh po m² godišnje). U slučajevima kada je grijanje bilo na prirodni plin ili električnu energiju, potrošnja u kWh izračunata je na temelju prosječnih mjesečnih računa. Graf 81 prikazuje raspodjelu kućanstava prema potrošnji toplinske energije. Iz podataka je vidljivo da 10 % kućanstava ima nisku potrošnju toplinske energije, dok 16 % kućanstava ima umjerenu potrošnju toplinske energije. Ovaj podatak može ukazivati na to da ta kućanstva, prema razini potrošnje toplinske energije, formalno ne spadaju u kategoriju energetskeg siromaštva. Međutim, tijekom provedbe energetskeg pregleda u nekim od njih zabilježene su vrlo niske sobne temperature, u rasponu od 16 do 19 °C, što može ukazivati na odricanje od grijanja zbog ekonomskih razloga, neučinkovitosti sustava grijanja ili lošeg energetskeg stanja njihovog kućanstva. 28 % kućanstava bilježi povišenu potrošnju toplinske energije, dok čak 46 % kućanstava bilježi visoku potrošnju toplinske energije. Ovi rezultati ukazuju na energetske neučinkovite kućanstva te na značajne mogućnosti za unapređenje energetske učinkovitosti i smanjenje troškova grijanja.

Graf 81: Grafički prikaz potrošnje toplinske energije po kućanstvima

Graf 82 prikazuje udio stambenih objekata obuhvaćenih energetske pregledima prema razdoblju njihove izgradnje. Uočeno je da je 32 % pregledanih objekata izgrađeno nakon 2006. godine, dok je najveći broj pregledanih objekata, njih 36 % izgrađeno između 1987. i 2006. godine, što upućuje na značajan broj kućanstava sa novijim datumom izgradnje uključenih u analizu. Unatoč novijem datumu izgradnje, uočena su nezadovoljavajuća energetska stanja kućanstava. Dio energetske pregleda proveden je u objektima koji su starijeg datuma izgradnje i u lošijem energetske stanju. 4 % kućanstava izgrađen je između 1970. i 1987. godine, 20 % između 1940. do 1970. godine, te 8% prije 1940. godine.

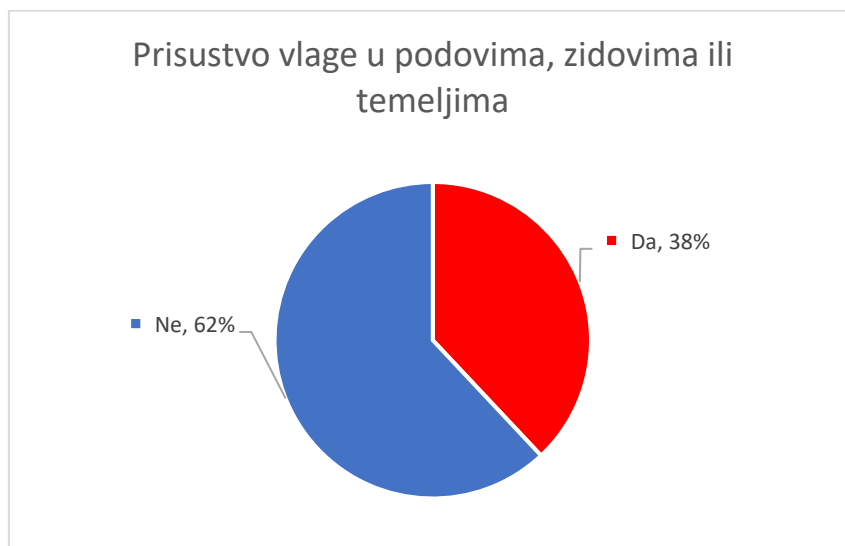
Graf 82: Grafički prikaz objekata po godini izgradnje

Graf 83 prikazuje udio stambenih objekata u kojima je prisutna vlaga u podovima, zidovima ili temeljima. Vlaga je zabilježena u čak 38 % objekata na području Varaždinske županije, što upućuje

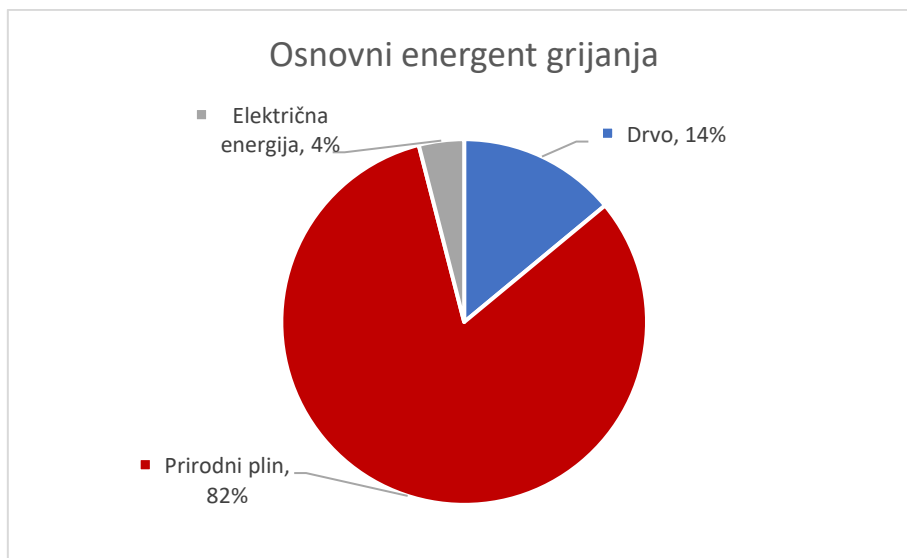
na loše stambene uvjete u kućanstvima u kojima su provedeni energetske pregledi. Ovaj podatak dodatno potvrđuje povezanost između energetske neučinkovitosti i nepovoljnih uvjeta stanovanja.

Graf 83: Grafički prikaz prisustva vlage u podovima, zidovima ili temeljima

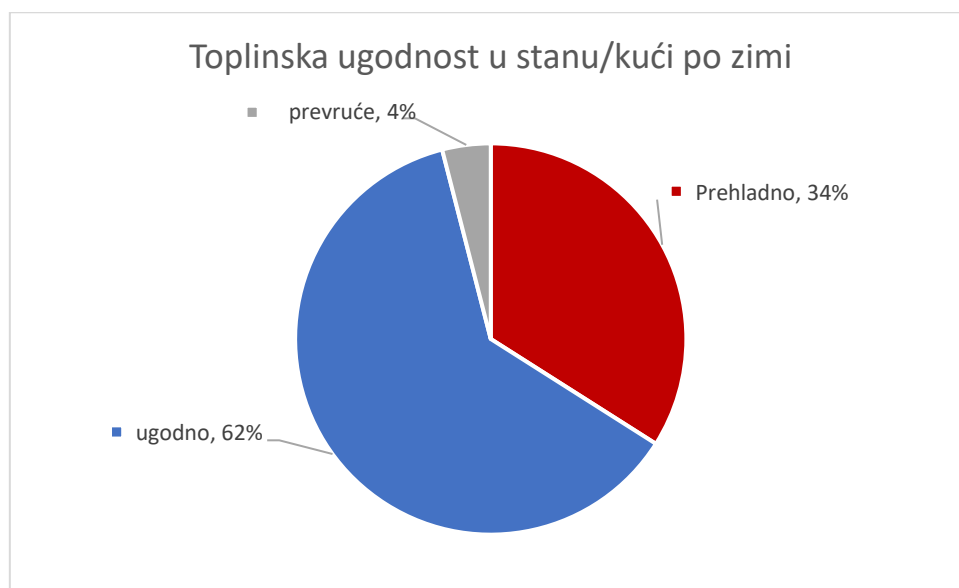
Graf 84 prikazuje udio pregledanih kućanstava prema vrsti energenata za grijanje. Na području Varaždinske županije 82 % kućanstava koristi prirodni plin, 14 % ogrjevno drvo, a 4% električnu energiju kao osnovni energent za grijanje. Visok udio prirodnog plina proizlazi iz toga što je većina pregledanih kućanstava smještena u višestambenim zgradama.

Graf 84: Osnovni sustav grijanja u kućanstvima

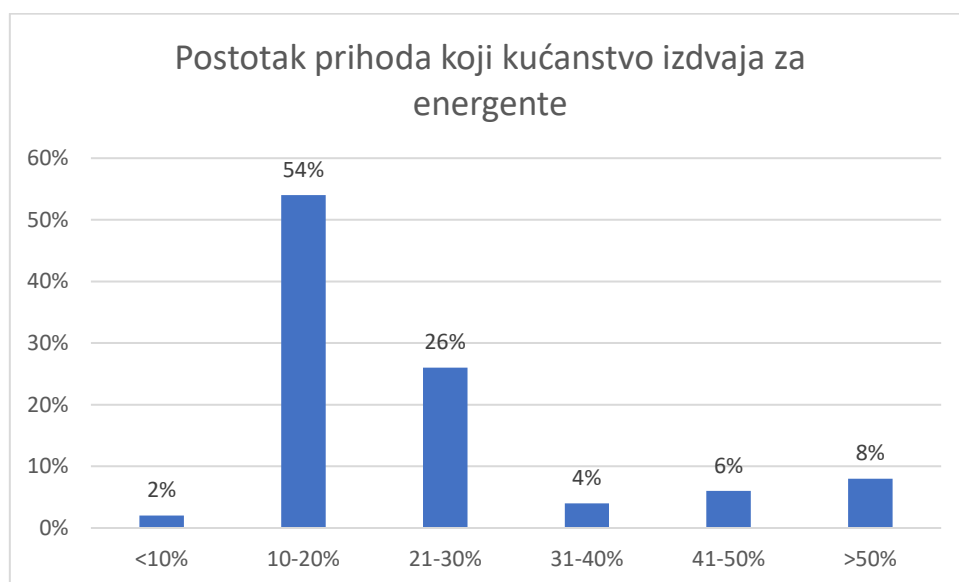
Graf 85 prikazuje subjektivnu procjenu toplinske ugodnosti predstavnika kućanstava tijekom ljetnih mjeseci. Prema rezultatima, 70 % kućanstava navodi da im je ljeti prevruće, dok 30 % smatra da im je ugodno. Nijedno od kućanstava s problemom prekomjerne topline nema sustav za hlađenje, poput klima uređaja. Kod kućanstava koja toplinsku ugodnost ocjenjuju pozitivno, dio ih koristi rashladne uređaje, dok drugi dio ima povoljan položaj objekta u zgradi ili kvalitetniju izolaciju.

Graf 85: Toplinska ugodnost u stanu/kući po zimi

Graf 87 prikazuje udio ukupnih prihoda koje kućanstva izdvajaju za energente (električna energija, grijanje, topla voda i slično). Samo 2 % kućanstava troši manje od 10 % prihoda na energente. Najveći udio, njih 54 %, izdvaja između 10 i 20 %, dok 26 % kućanstava troši 21–30 % budžeta na energente. Udio od 4 % kućanstava izdvaja 31–40 %, a 6 % između 41–50 %. Posebno zabrinjava podatak da 8 % kućanstava na energente troši više od polovice ukupnih prihoda.

Graf 86: Postotak prihoda koji kućanstvo izdvaja za energente

Graf 88 prikazuje udio kućanstava koja kasne s plaćanjem računa za režije vezane uz energente (električna energija, voda, prirodni plin i sl.). Čak 66 % kućanstava izjavilo je da im se ponekad dogodi kašnjenje u plaćanju, što može ukazivati na financijske poteškoće. Veliki dio kućanstava naveo je da, nakon što im pristignu primanja, najprije podmire račune za režije, a preostala sredstva raspoređuju na osnovne životne potrebe.

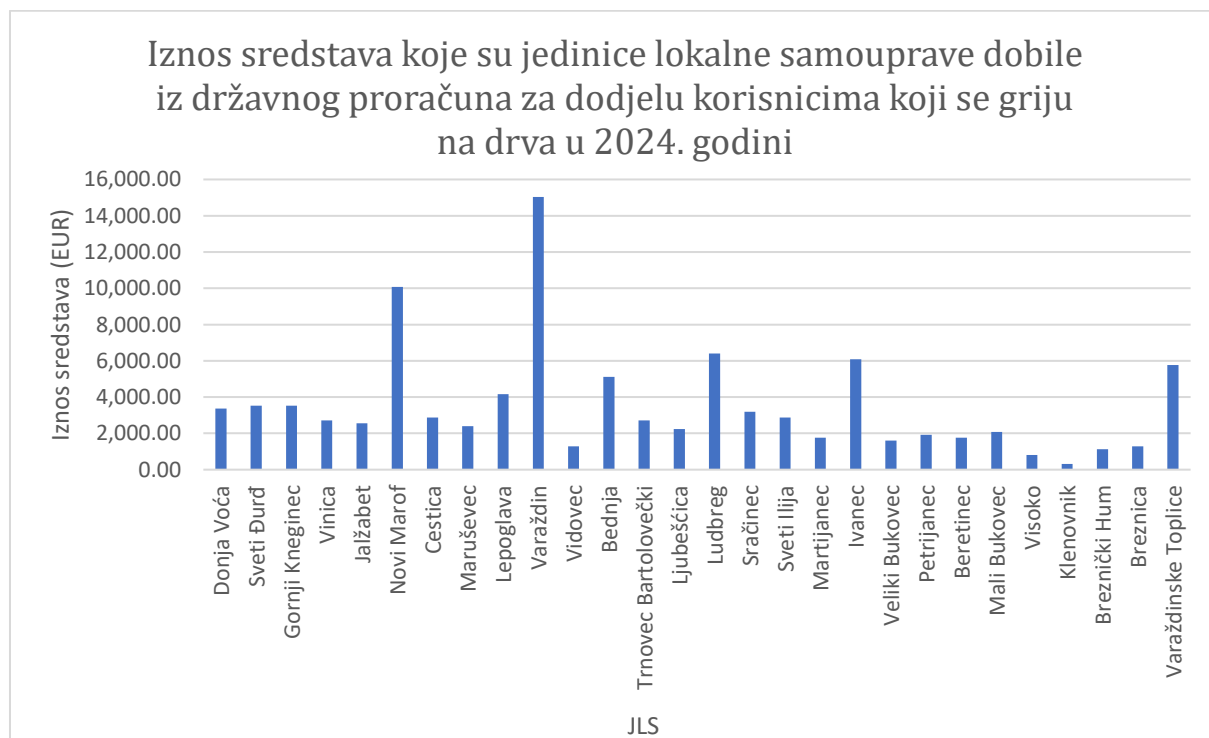
Graf 87: Grafički prikaz udjela kućanstava koji kasne s plaćanjem računa

Korisnici zajamčene minimalne naknade na području Varaždinske županije

Graf 89 prikazuje iznos sredstava koje su jedinice lokalne samouprave na području Varaždinske županije dobile iz državnog proračuna za dodjelu korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini. Graf 90 prikazuje koliki iznos je dobila pojedina jedinica lokalne samouprave po stanovniku.

Graf 88: Iznos sredstava za ogrijev korisnicima koji se griju na drva u 2024. godini po gradovima i općinama na području Varaždinske županije

Graf 89: Iznos sredstava za ogrijev po stanovniku

Korisnici humanitarne pomoći na području Varaždinske županije

Gradsko društvo Crvenog križa Varaždin⁶⁵ (GDCK Varaždin) je udruga za promicanje ciljeva i provođenje zadaća zaštite i unapređenja zdravlja, socijalne skrbi, zdravstvenog i humanitarnog odgoja te se zalaže za poštovanje međunarodnog humanitarnog prava i zaštite ljudskih prava.

Društvo je neovisna, nevladina i neprofitna organizacija koja djeluje uz pomoć volontera kao i profesionalno angažiranog osoblja. Društvo organizira i provodi razne oblike pomoći građanima u duhu humanizma i solidarnosti te u skladu sa sedam temeljnih načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca: humanost, nepristranost, neutralnost, neovisnost, dobrovoljnost, jedinstvo i univerzalnost. Društvo djeluje na području grada Varaždina i općina Beretinec, Cestica, Jalžabet, Gornji Kneginec, Petrijanec, Sveti Ilija, Sračinec, Trnovec Bartolovečki, Vidovec i Vinica.

S obzirom na to da Gradsko društvo Crvenog križa Varaždin neposredno surađuje s osjetljivim skupinama građana i redovito pruža različite oblike humanitarne pomoći, raspolaže i relevantnim podacima o broju kućanstava kojima je takva podrška nužna. Na temelju podataka koje je GDCK Varaždin dostavio za 2025. godinu, razvrstanih po gradovima i općinama na području kojih djeluje, izrađena je analiza prikazana u nastavku.

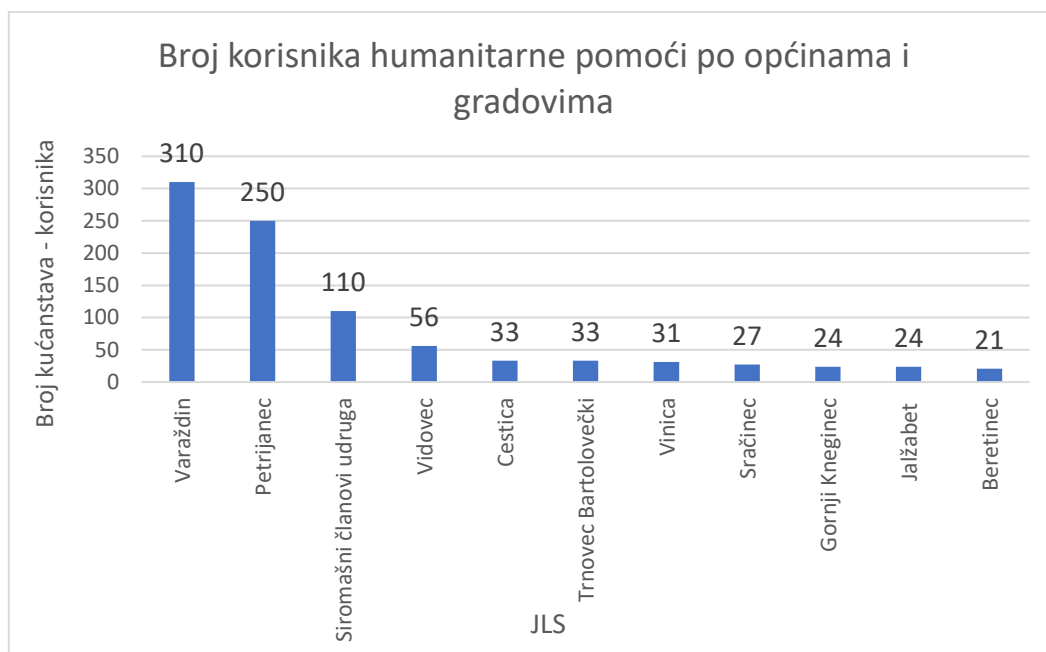
Graf 91 prikazuje broj korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području djelovanja GDCK Varaždin. Najveći broj korisnika evidentiran je u Gradu Varaždinu, gdje pomoć prima 310 kućanstava. Izdvajaju se još Općina Petrijanec s 250 korisnika te paketi za siromašne članove nekih od udruga s 110 korisnika.

Graf 92 prikazuje udio kućanstava koja primaju neki od paketa humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području djelovanja GDCK Varaždin. Usporedbom broja kućanstava koja ostvaruju pravo na humanitarnu pomoć s ukupnim brojem kućanstava unutar pojedine JLS dobiva

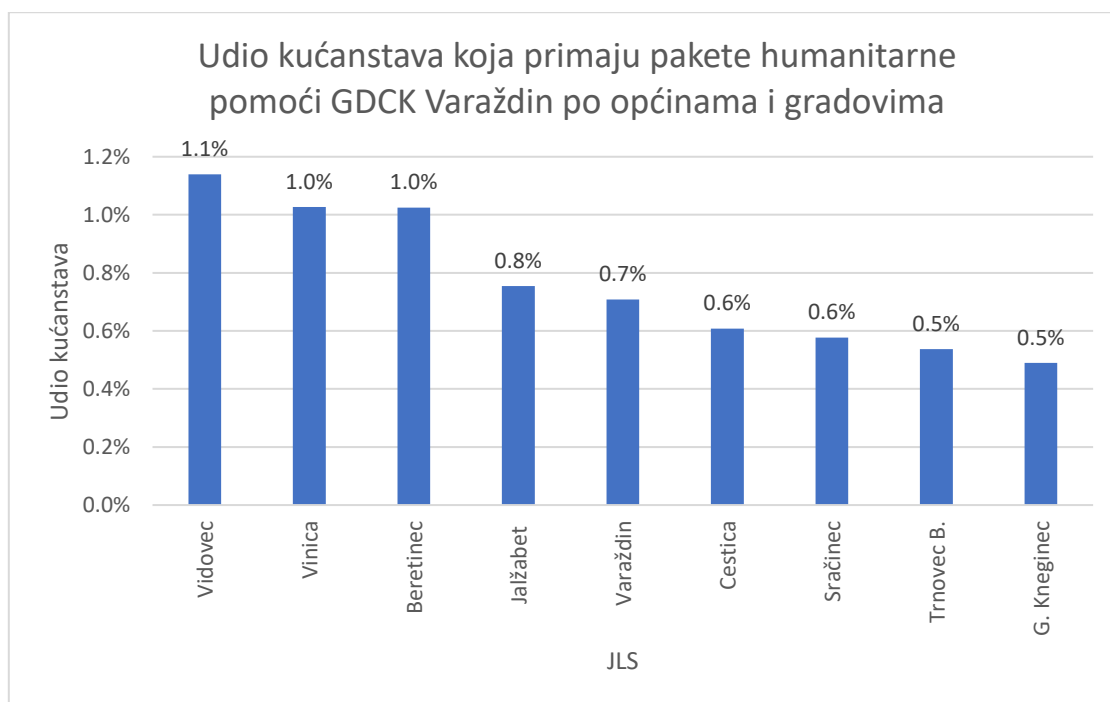
⁶⁵ Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo Crvenog križa Varaždin (GDCK Varaždin), <https://www.gdck-varazdin.hr/tko-smo/>

se udio onih kojima je ova vrsta pomoći potrebna. Promatrajući podatke na taj način, redoslijed se djelomično mijenja: najveći udio bilježe Općina Vidovec, Vinica i Beretinec, gdje oko 1 % kućanstava prima humanitarnu pomoć, dok je u svim ostalim jedinicama lokalne samouprave udio manji od 1%.

Graf 90: Broj korisnika humanitarne pomoći po jedinicama lokalne samouprave na području djelovanja GDCK Varaždin

Graf 91: Udio kućanstava koja primaju pakete humanitarne pomoći GDCK Varaždin po općinama i gradovima

7.2. Stanje građevinskog sektora na području Podravja, Pomurja, Međimurske i Varaždinske županije

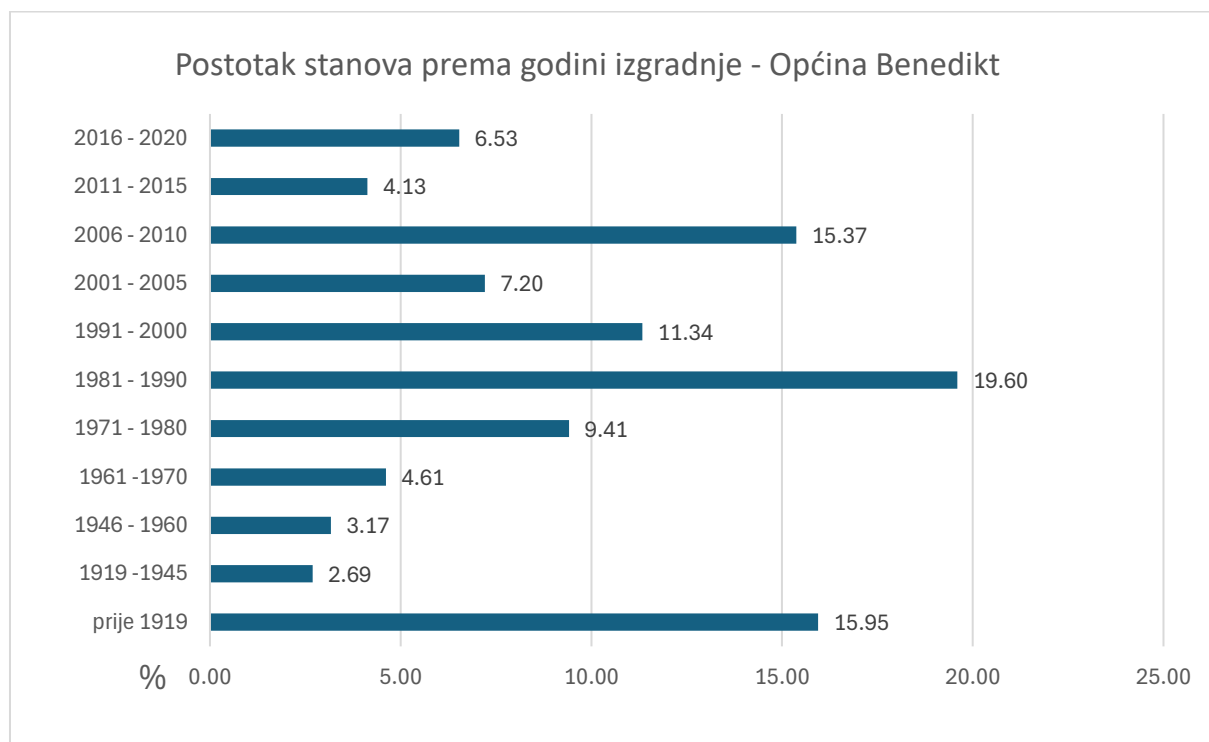
7.2.1 Podravska regija

Budući da je kod energetske siromaštva, kao izazova za njegovo otklanjanje i prevenciju, ključno pitanje osiguravanje topline u stambenim objektima, potrebno se usredotočiti na građevinski sektor po pojedinim općinama. Posebno su važne karakteristike stanova, budući da starije zgrade općenito zahtijevaju više energenata za grijanje i postizanje ugodnih uvjeta stanovanja.

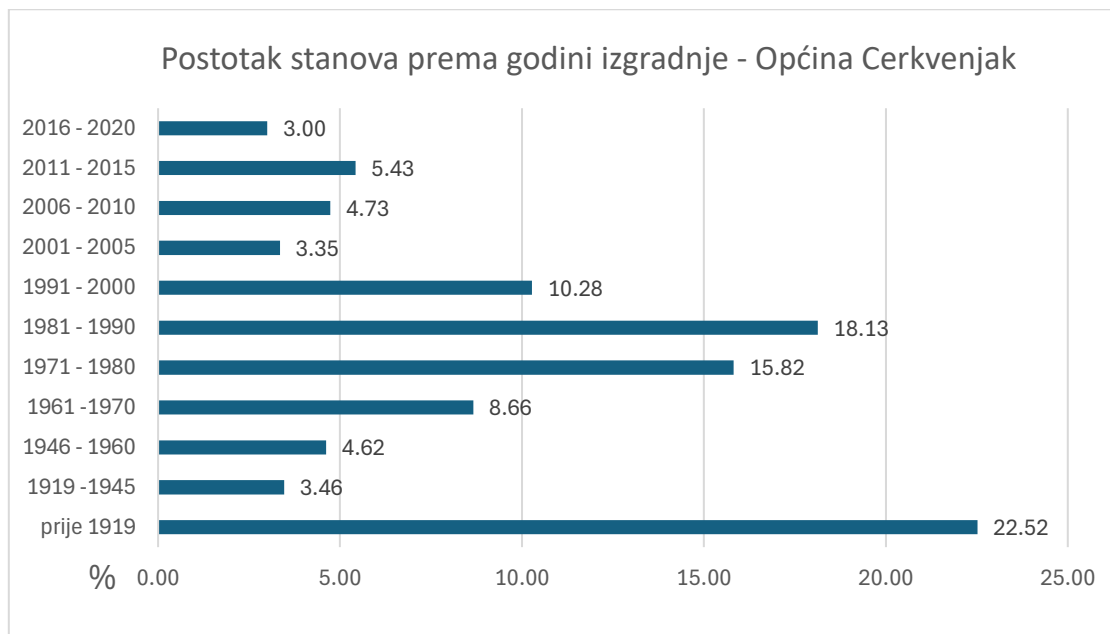
Analiziran je cjelokupni sektor stambenih objekata naseljenih po pojedinim općinama, a rezultati su prikazani u donjim grafovima. Grafovi prikazuju stanje građevinskog sektora prema godini izgradnje po općinama.

U Podravju je najveći broj zgrada izgrađen prije 1990. godine. Među općinama posebno se ističe nekoliko manjih, gdje prevladavaju zgrade izgrađene prije 1919. godine. U općini Središće ob Dravi čak 24,84 % svih zgrada izgrađeno je prije 1919. godine. Slično kao u Podravju, i u cijeloj Sloveniji stambeni fond je star i zahtijeva obnovu. Značajno je razdoblje sedamdesetih godina, kada je u Sloveniji izgrađeno približno 21 % ukupnog stambenog fonda pri čemu Podravska regija ne odstupi od državnog prosjeka.

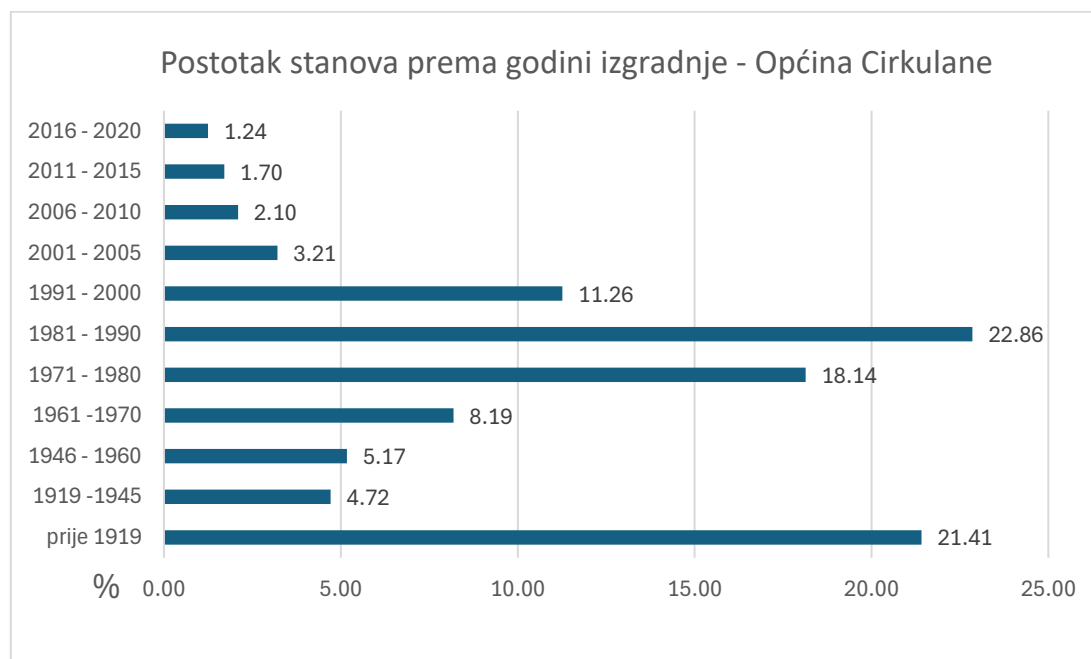
Graf 92: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Benedikt

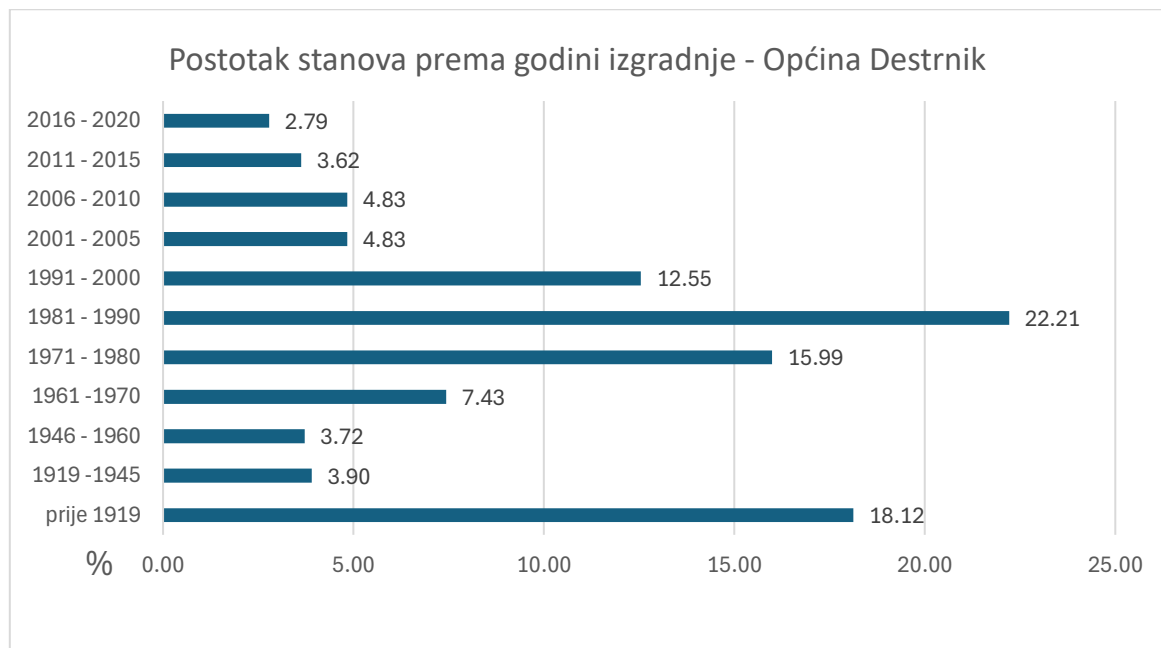
Graf 93: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Cerkvenjak

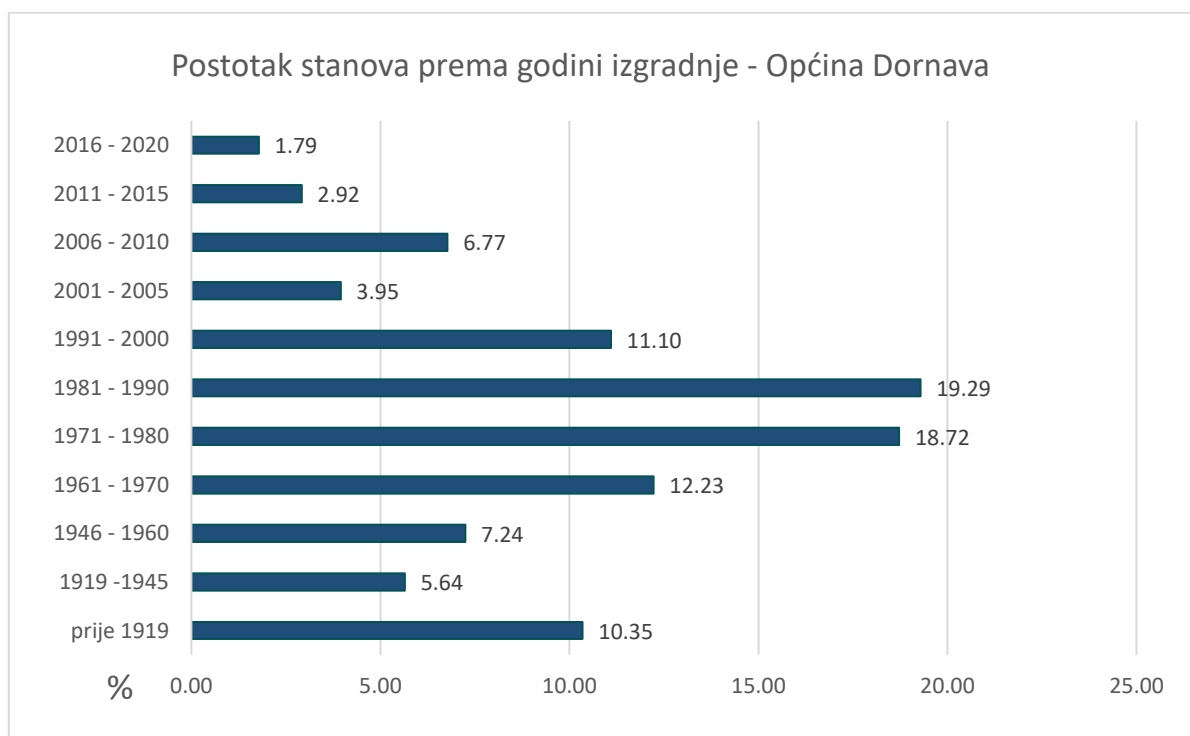
Graf 94: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Cirkulane

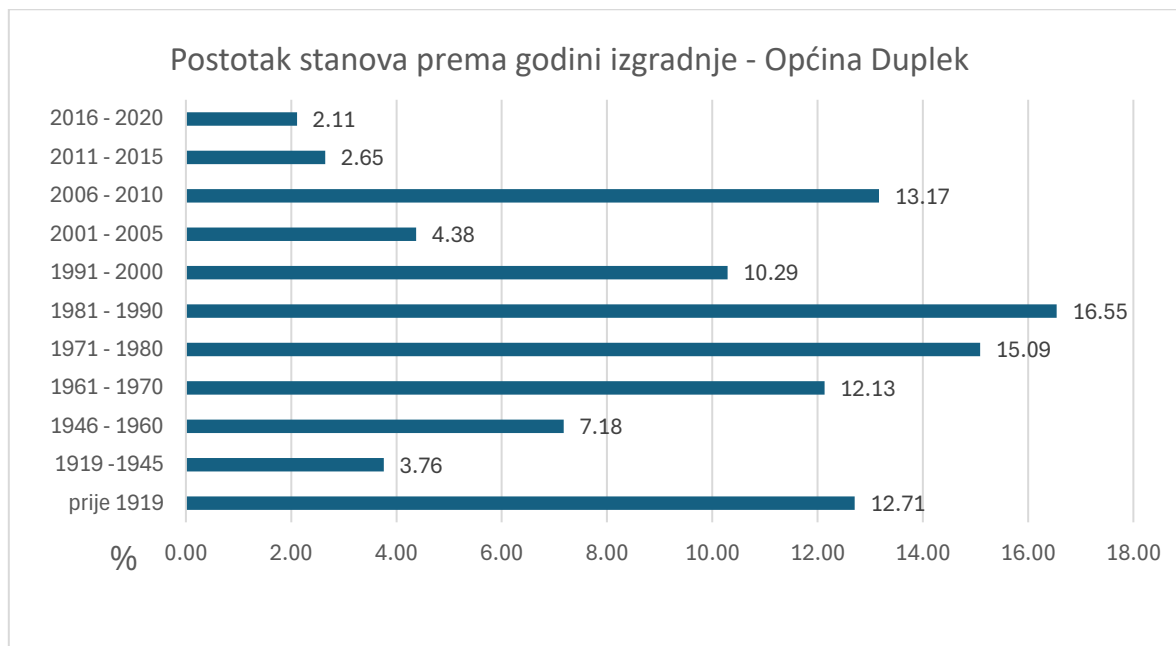
Graf 95: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Destrnik

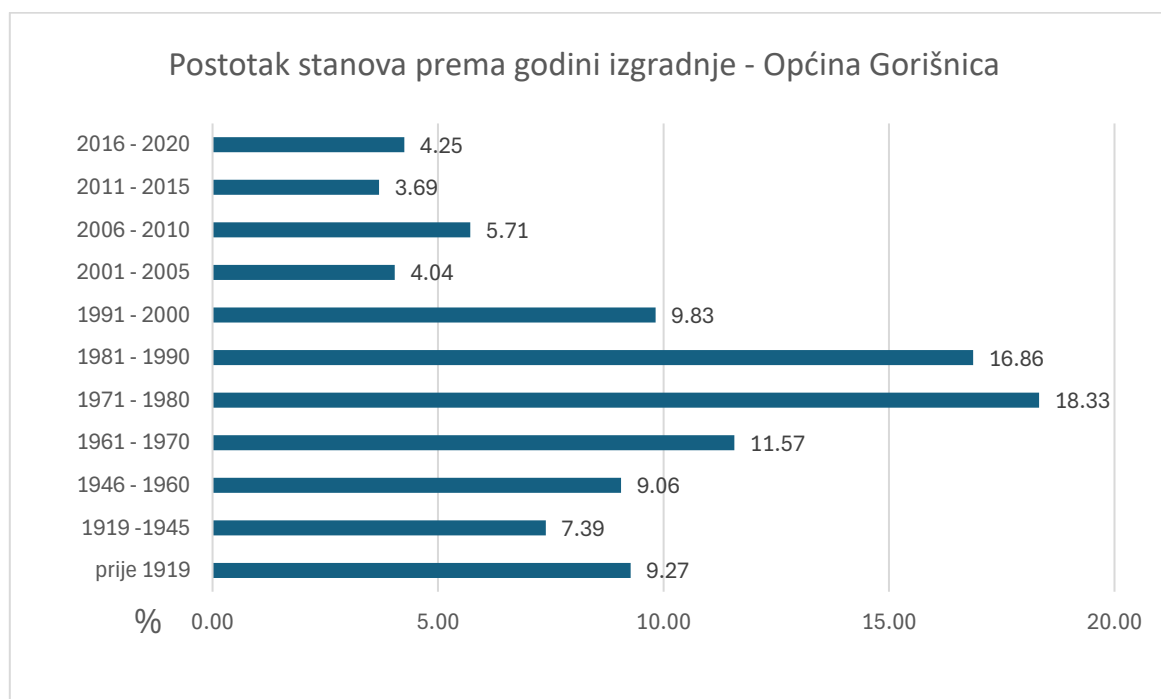
Graf 96: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Dornava

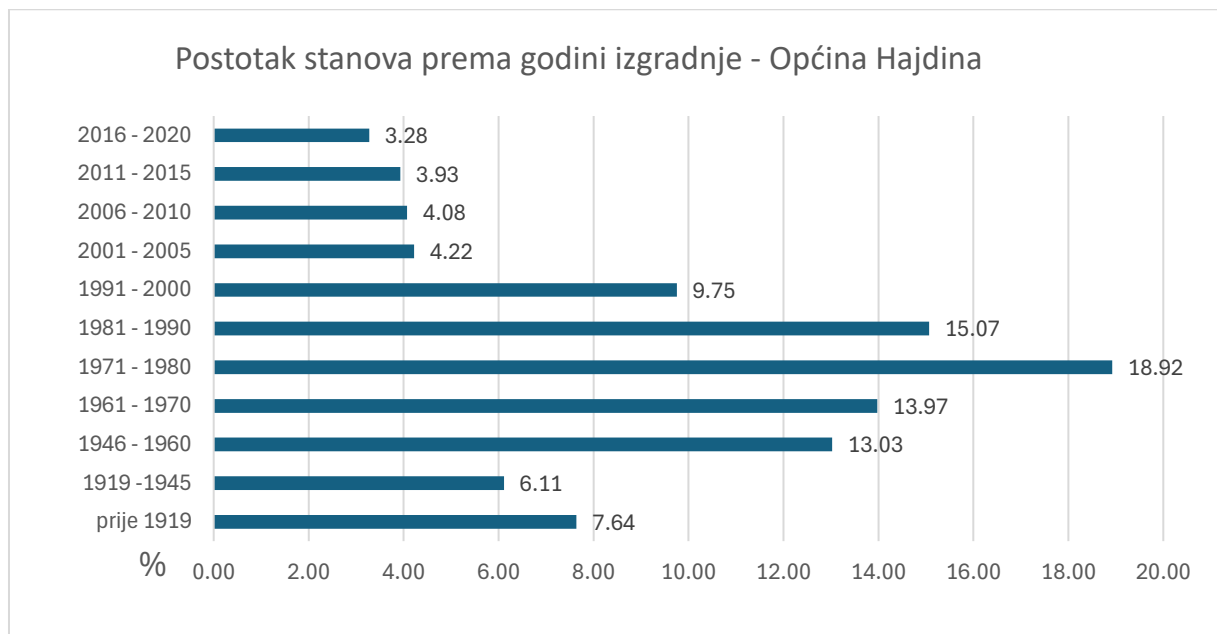
Graf 97: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Duplek

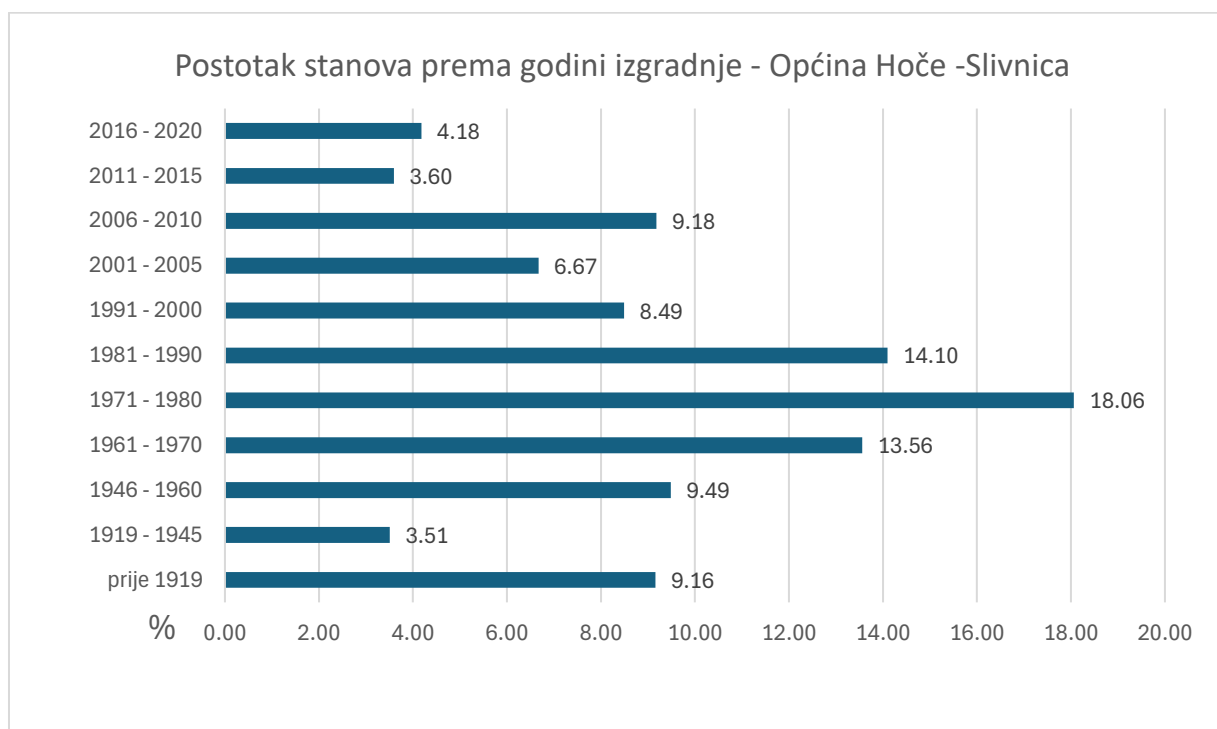
Graf 98: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Gorišnica

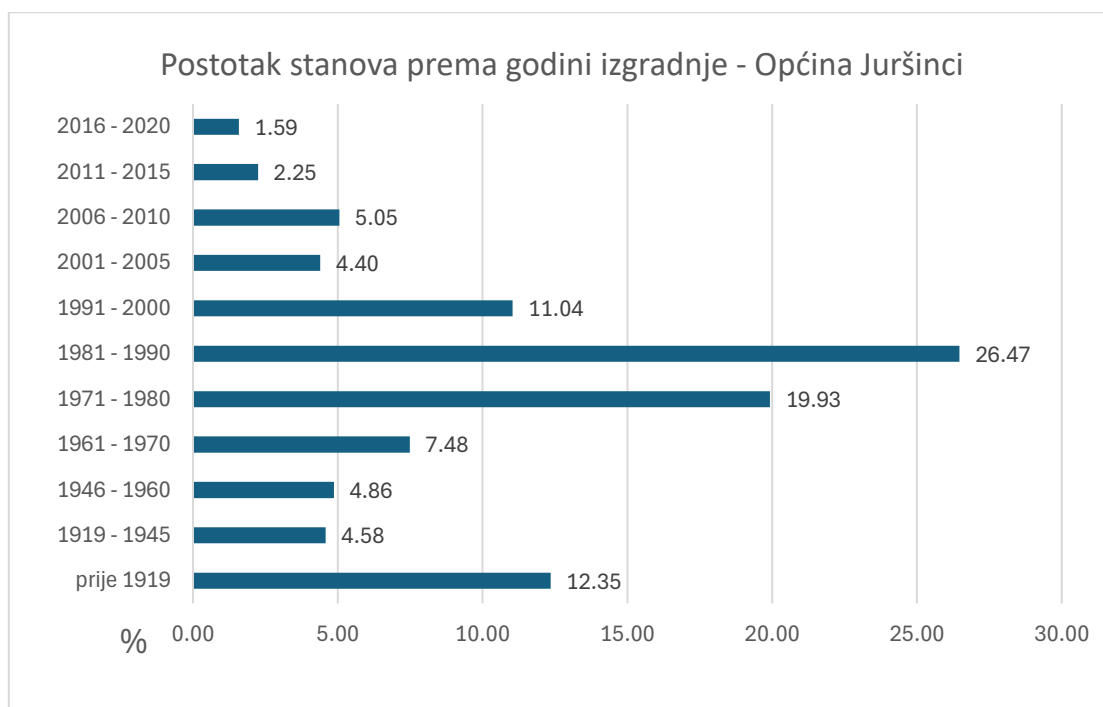
Graf 99: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Hajdina

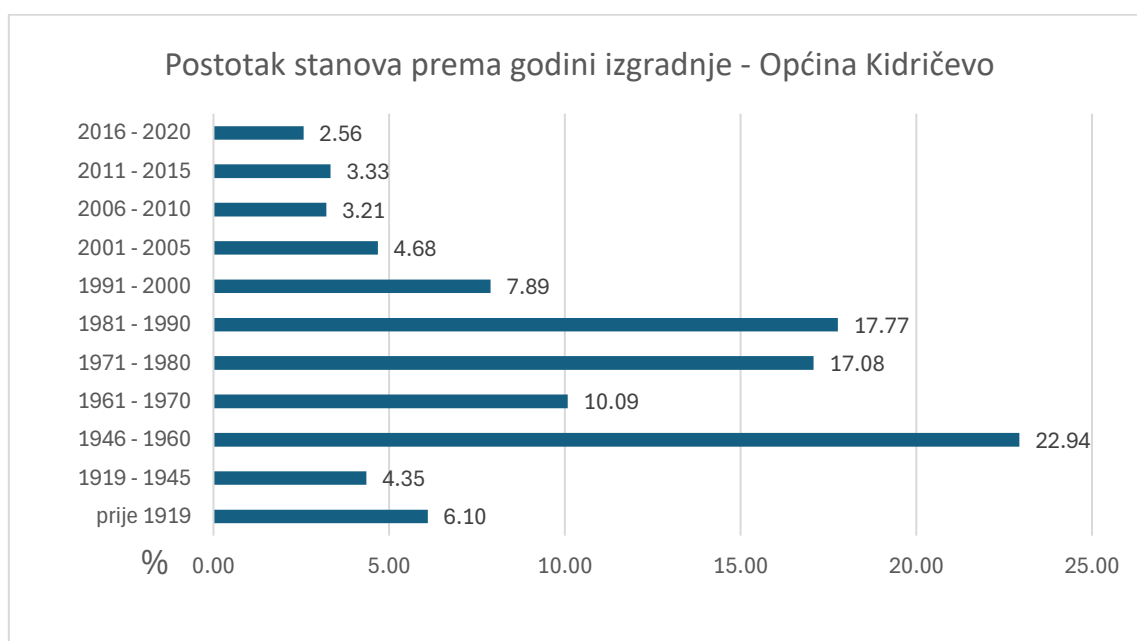
Graf 100: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Hoče - Slivnica

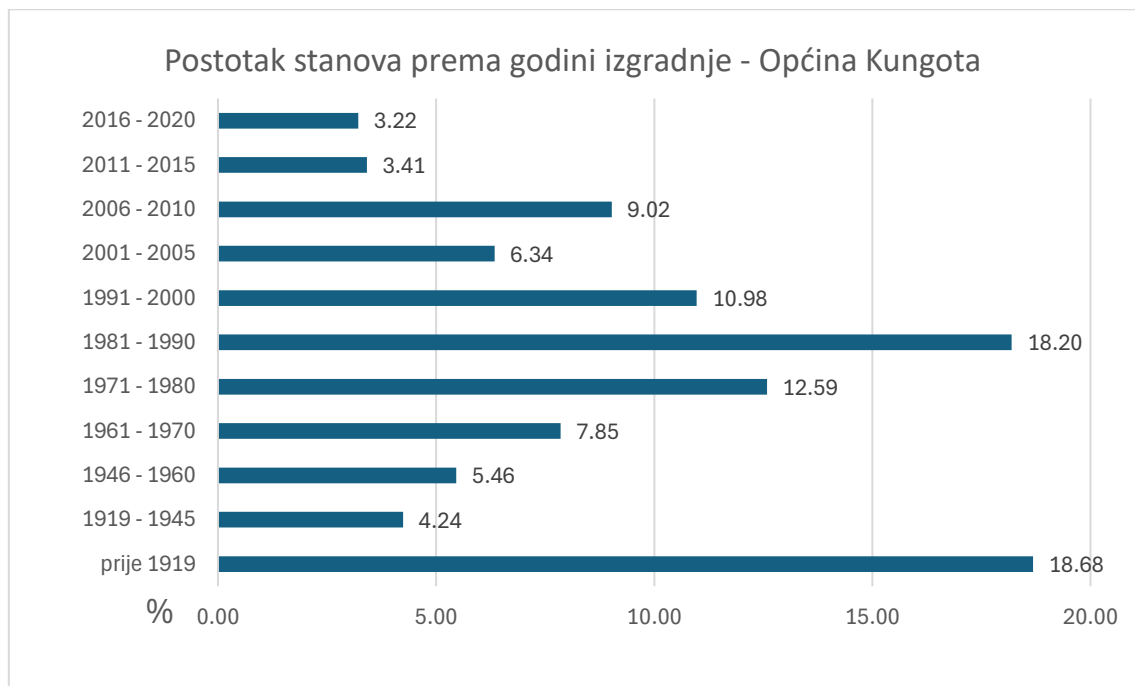
Graf 101: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Juršinci

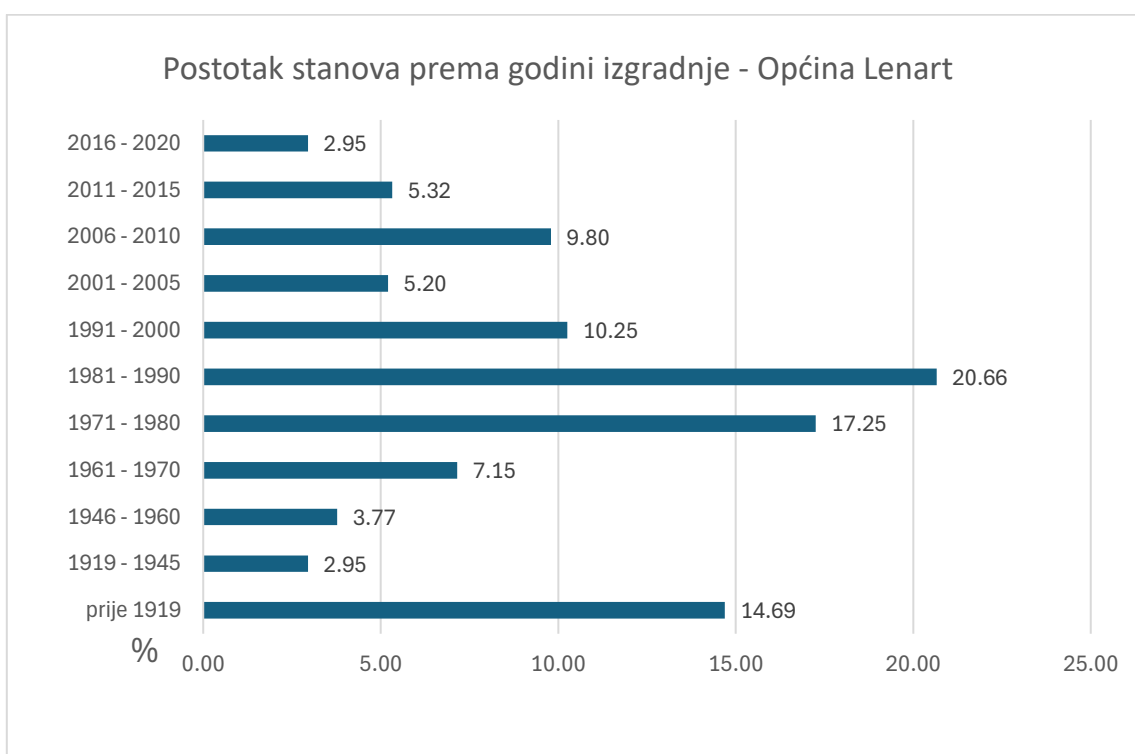
Graf 102: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Kidričevo

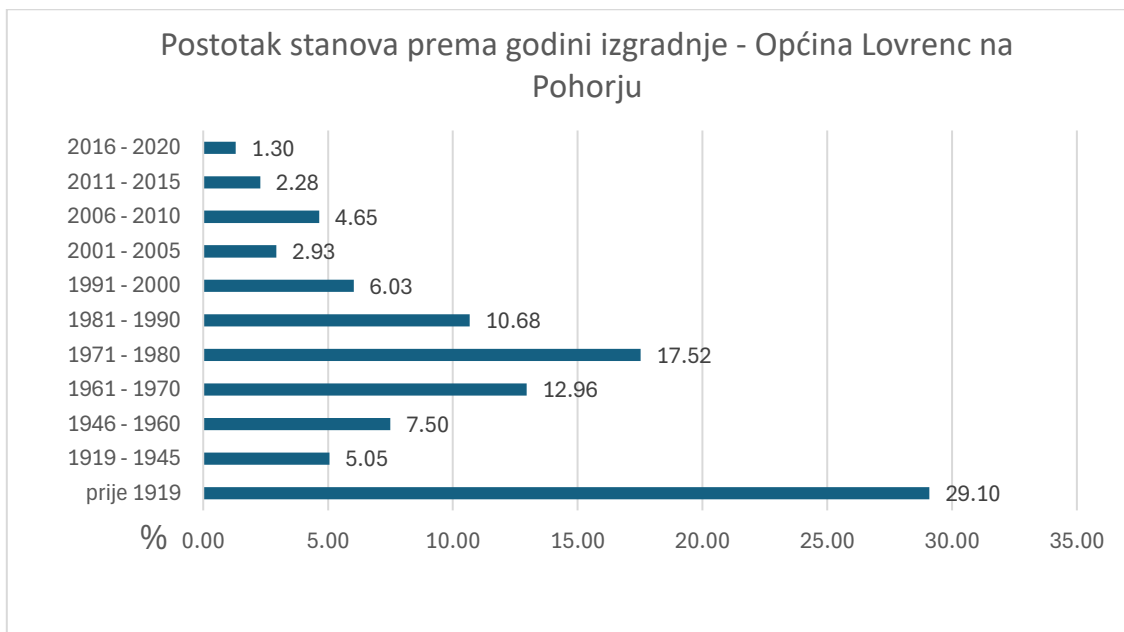
Graf 103: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Kungota

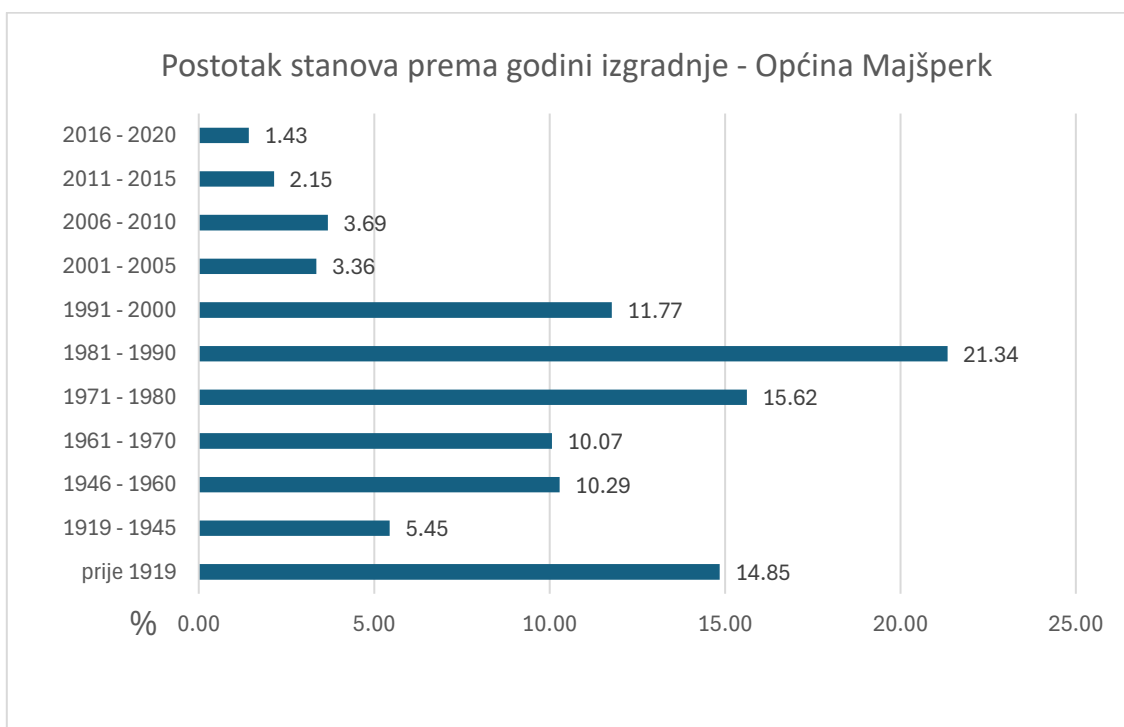
Graf 104: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Lenart

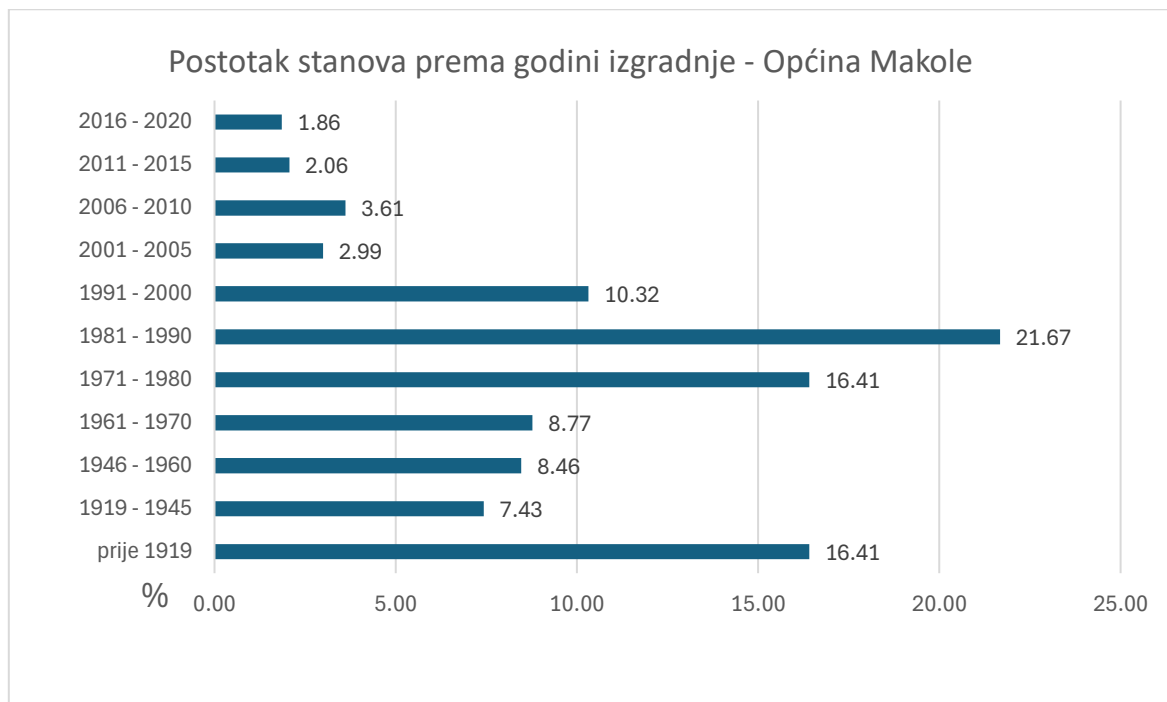
Graf 105: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Lovrenc na Pohorju

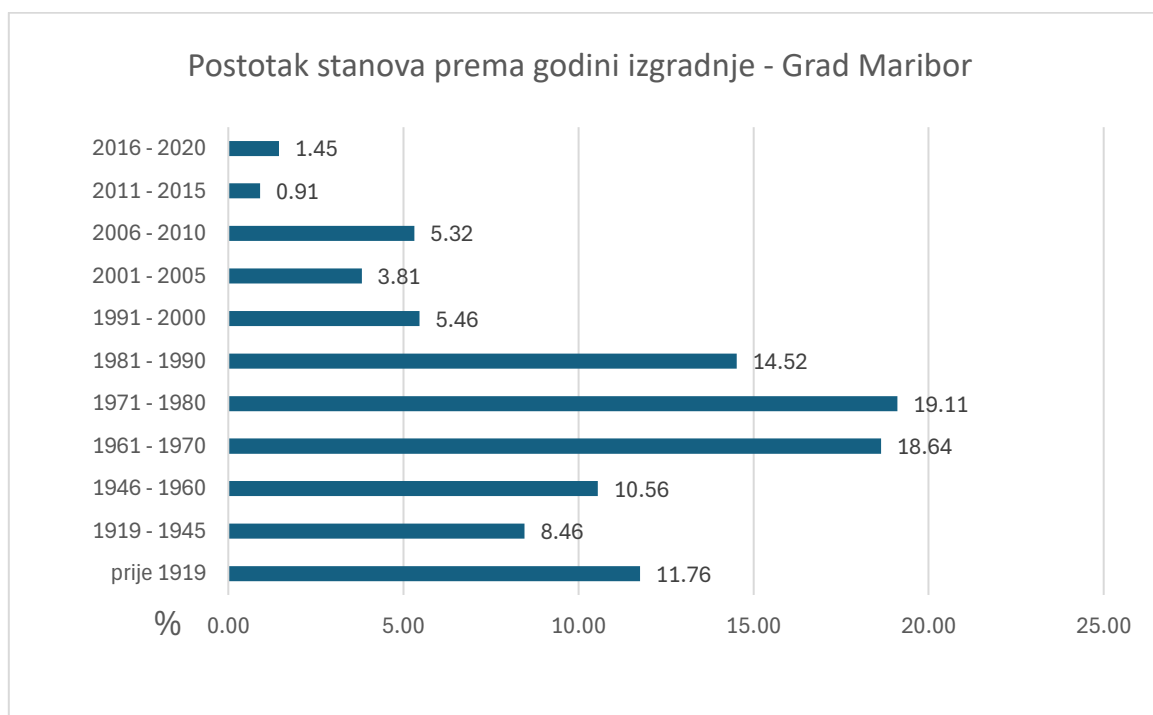
Graf 106: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Majšperk

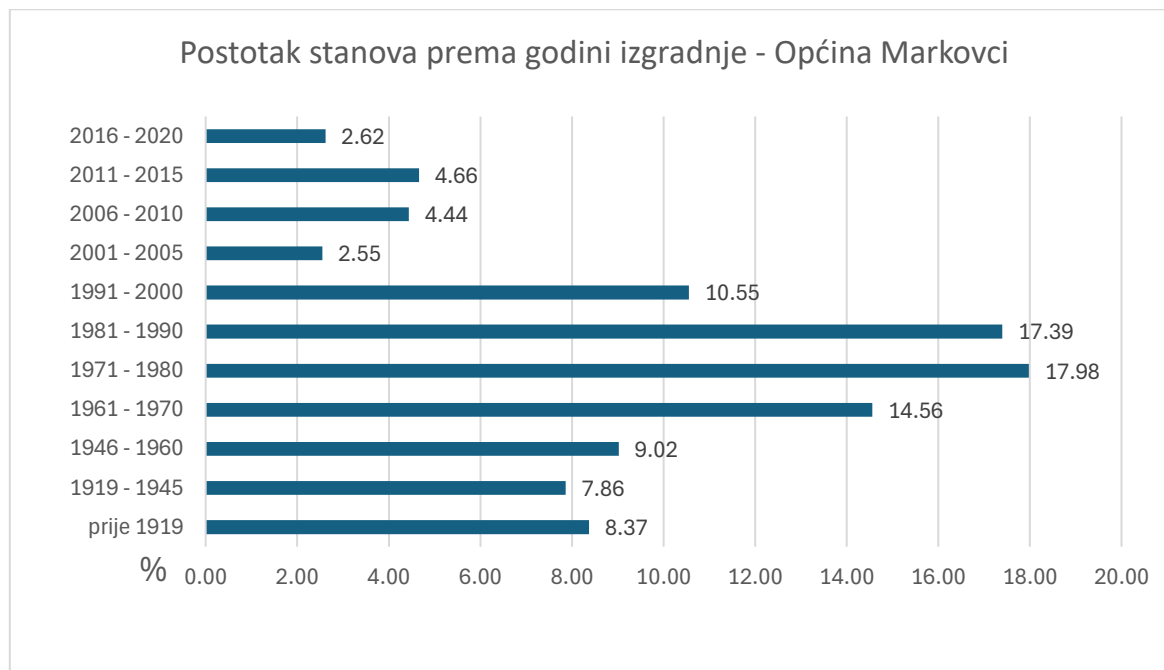
Graf 107: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Makole

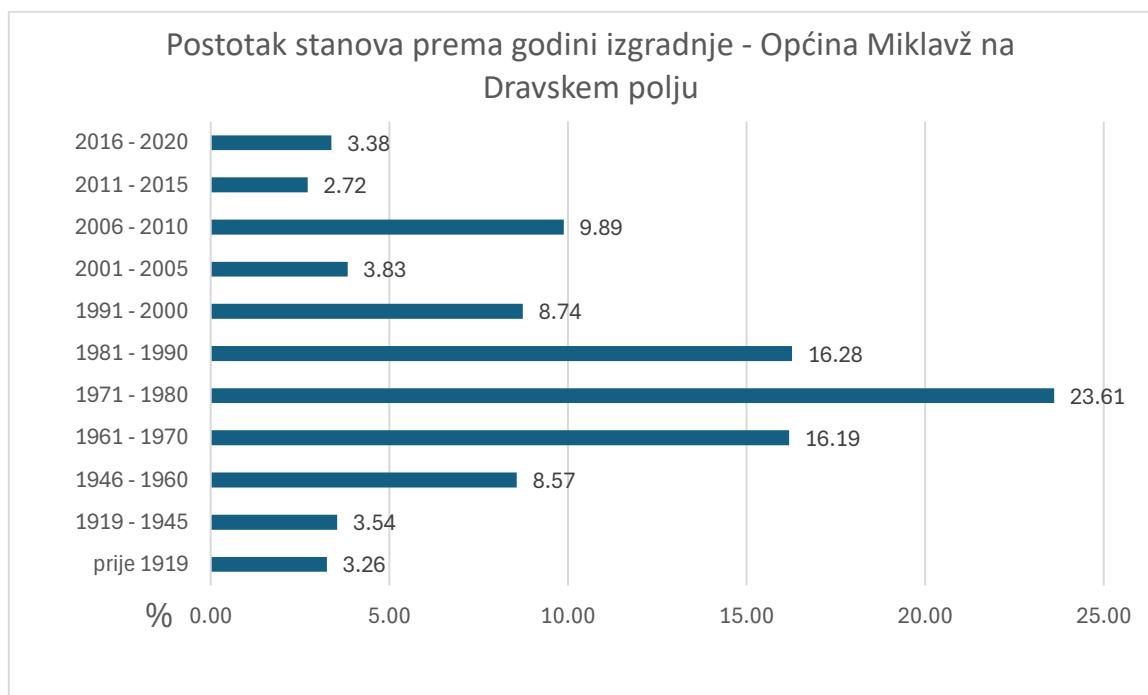
Graf 108: Postotak stanova prema godini izgradnje – Grad Maribor

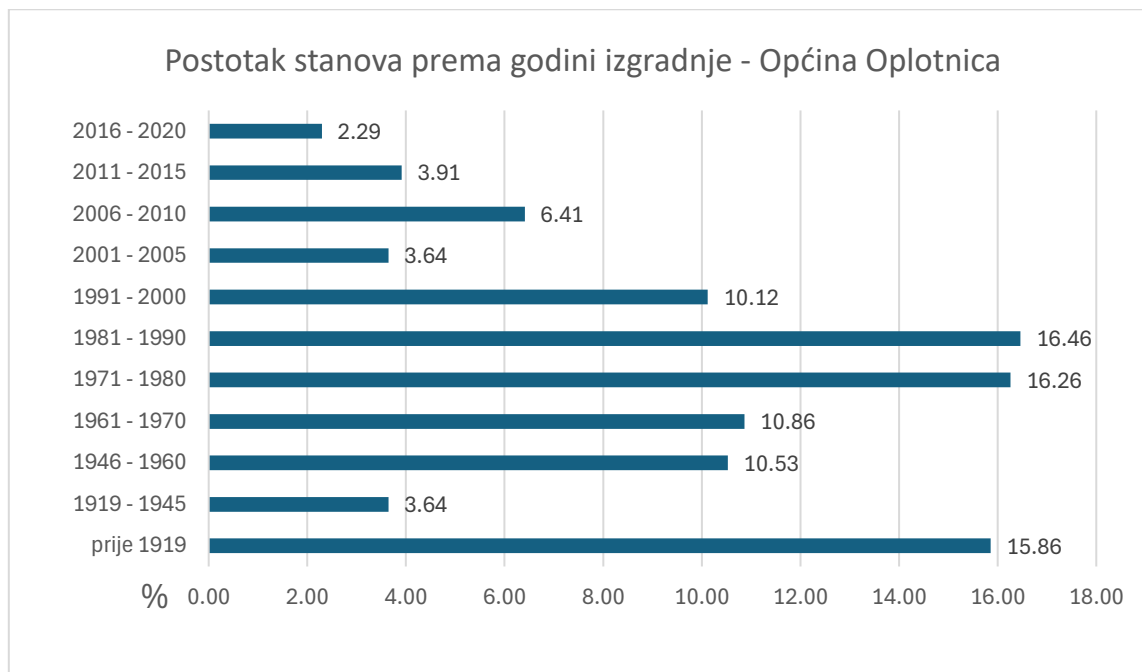
Graf 109: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Markovci

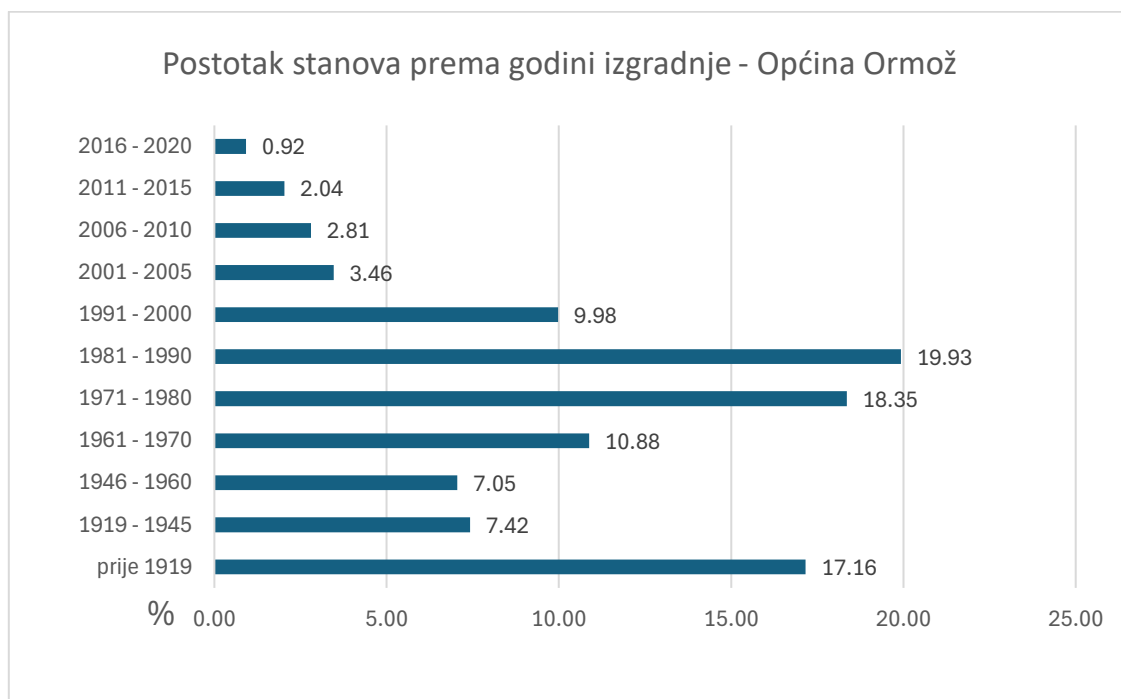
Graf 110: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Miklavž na Dravskem polju

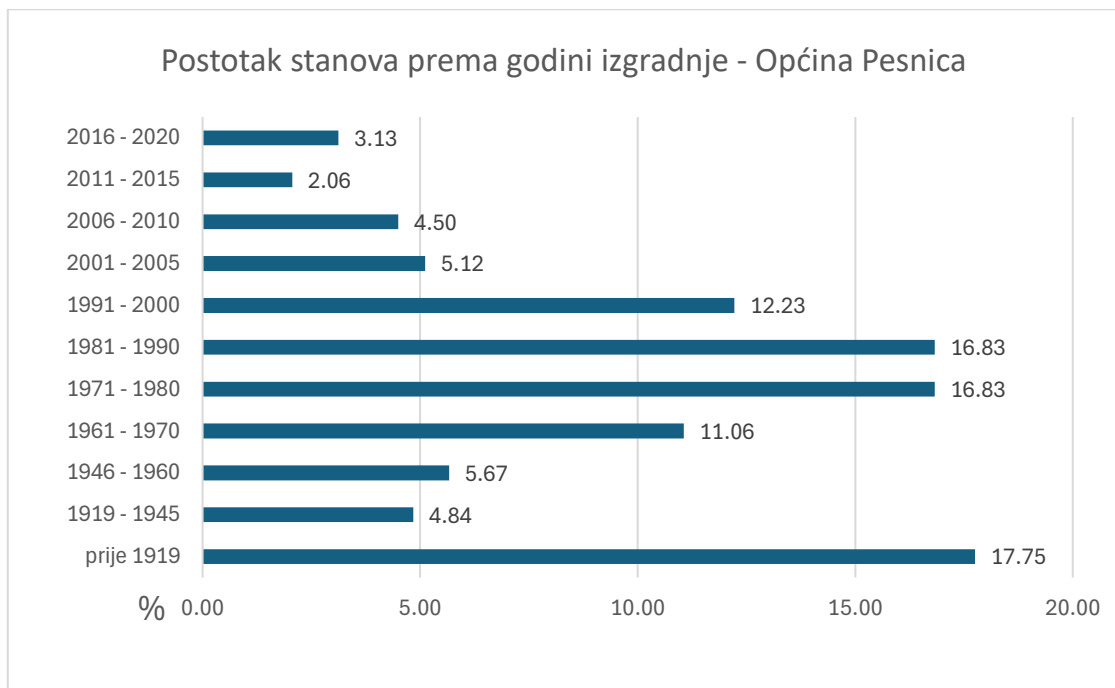
Graf 111: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Oplotnica

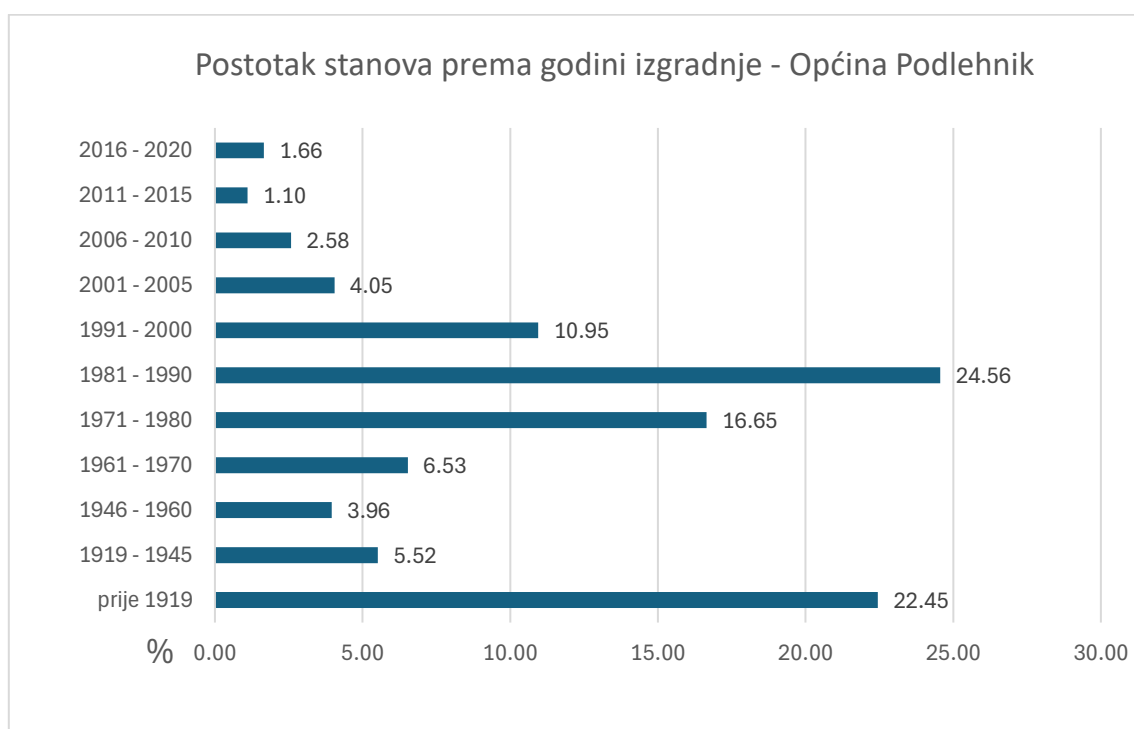
Graf 112: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Ormož

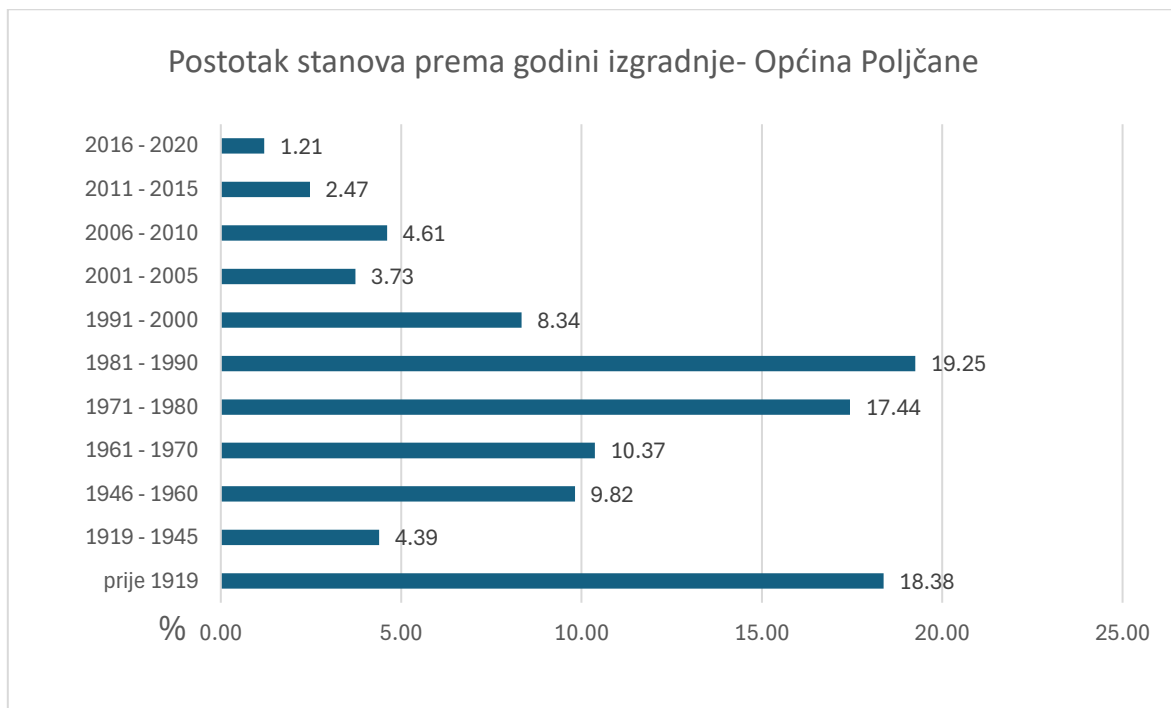
Graf 113: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Pesnica

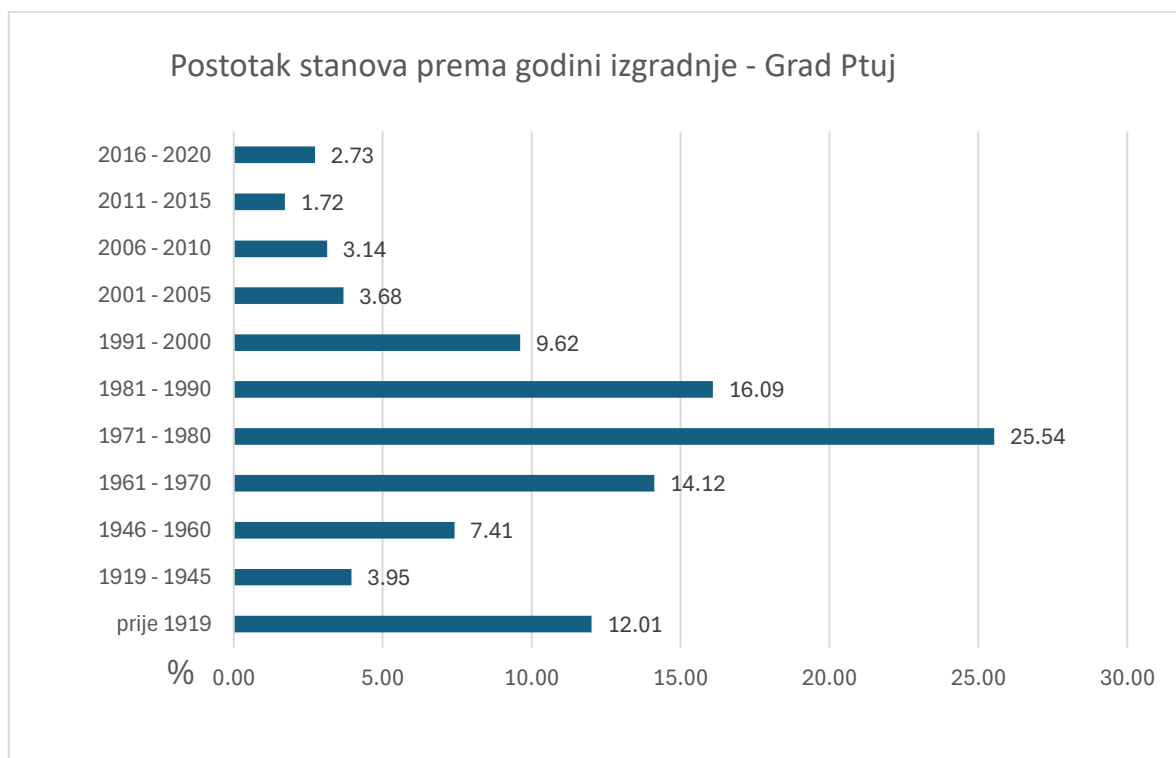
Graf 114: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Podlehnik

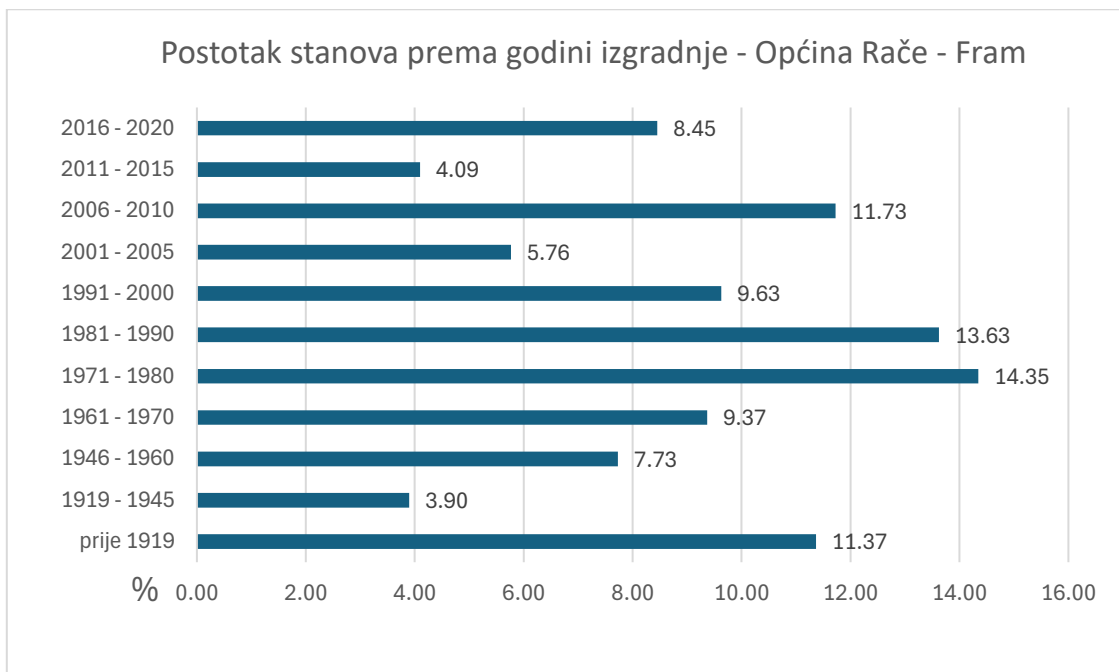
Graf 115: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Poljčane

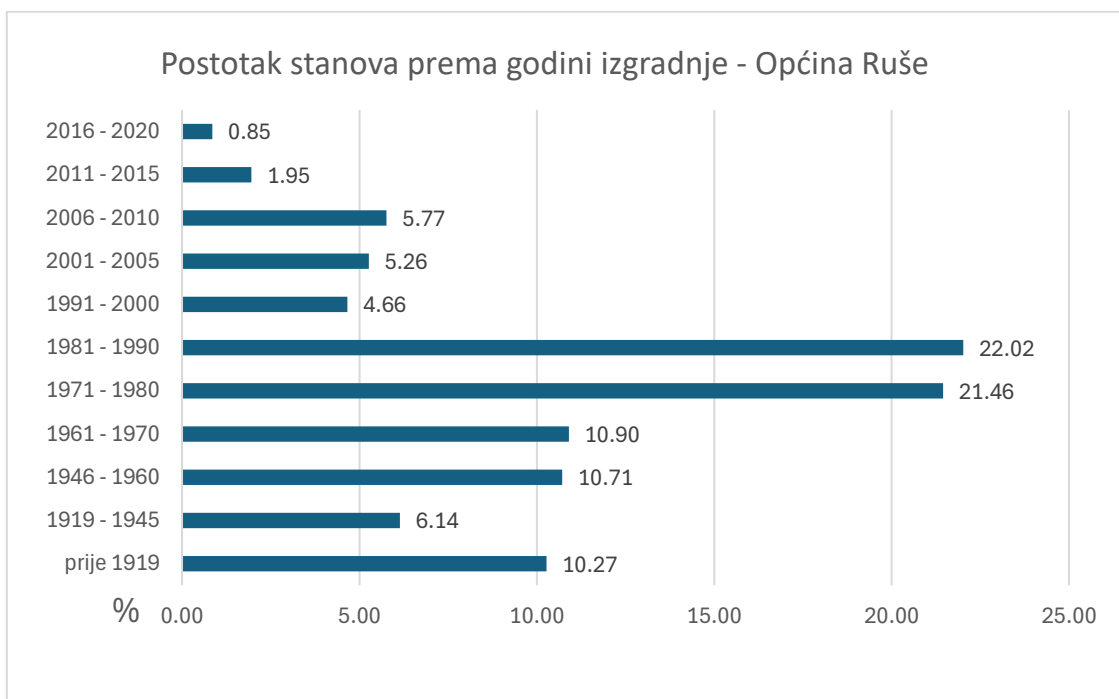
Graf 116: Postotak stanova prema godini izgradnje – Grad Ptuj

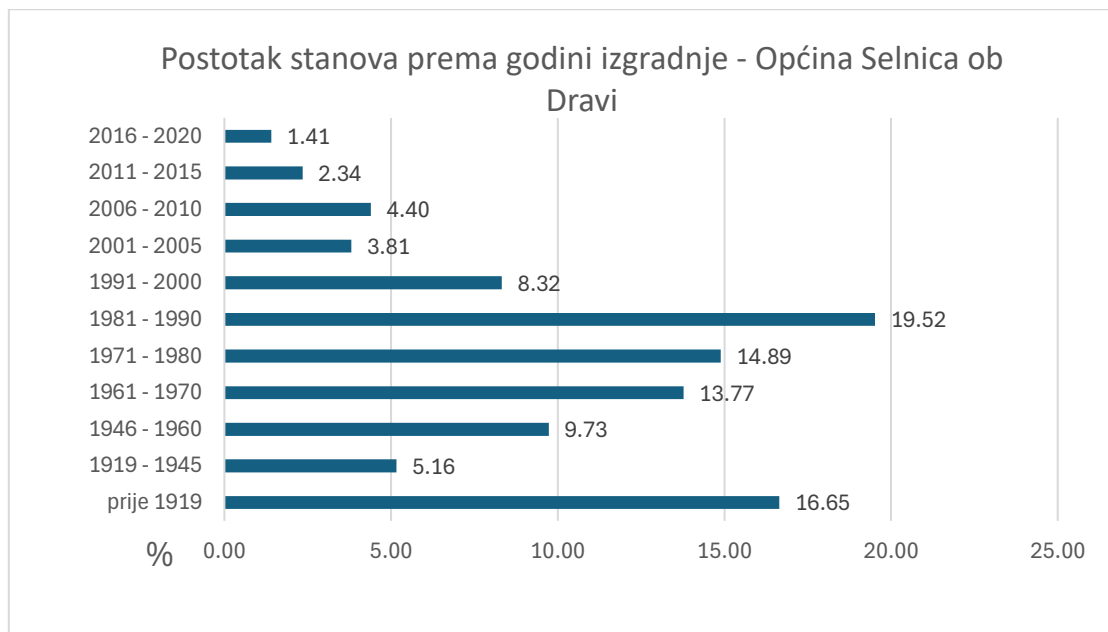
Graf 117: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Rače – Fram

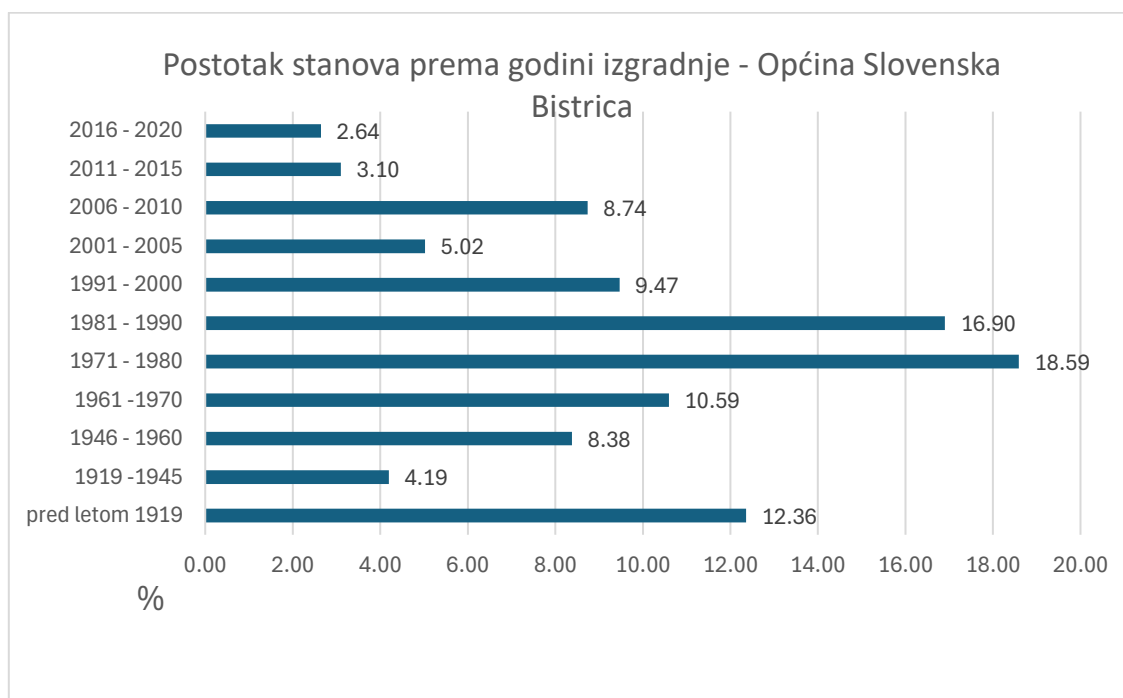
Graf 118: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Ruše

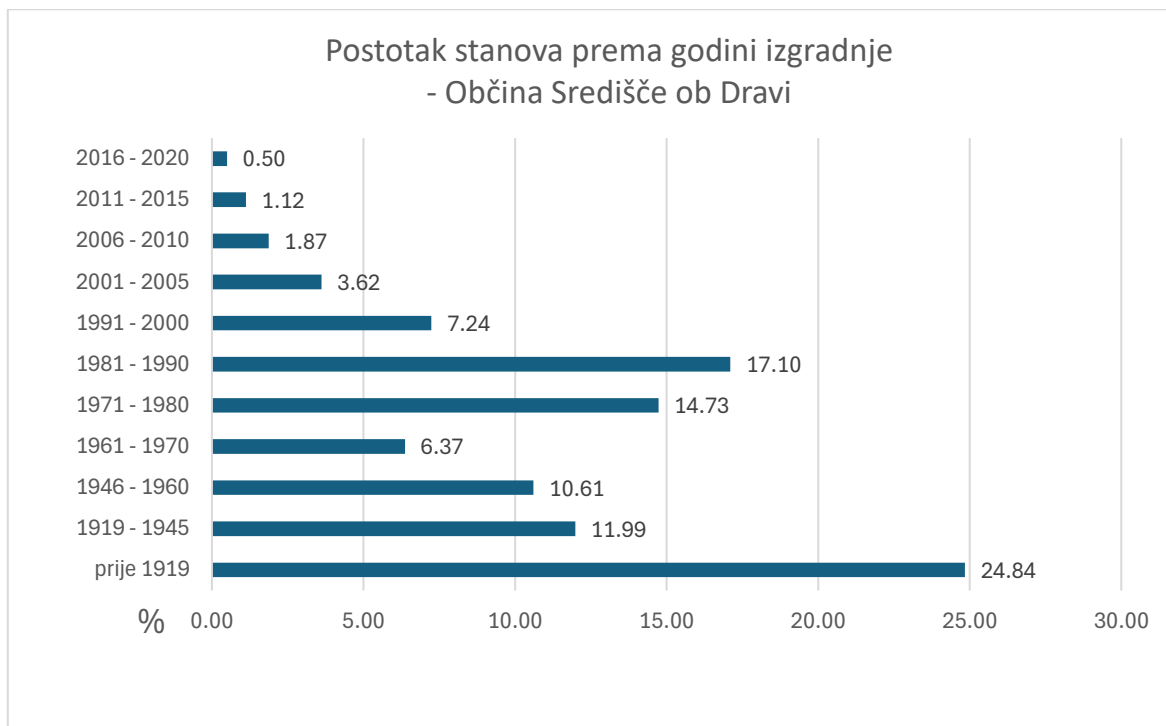
Graf 119: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Selnica ob Dravi

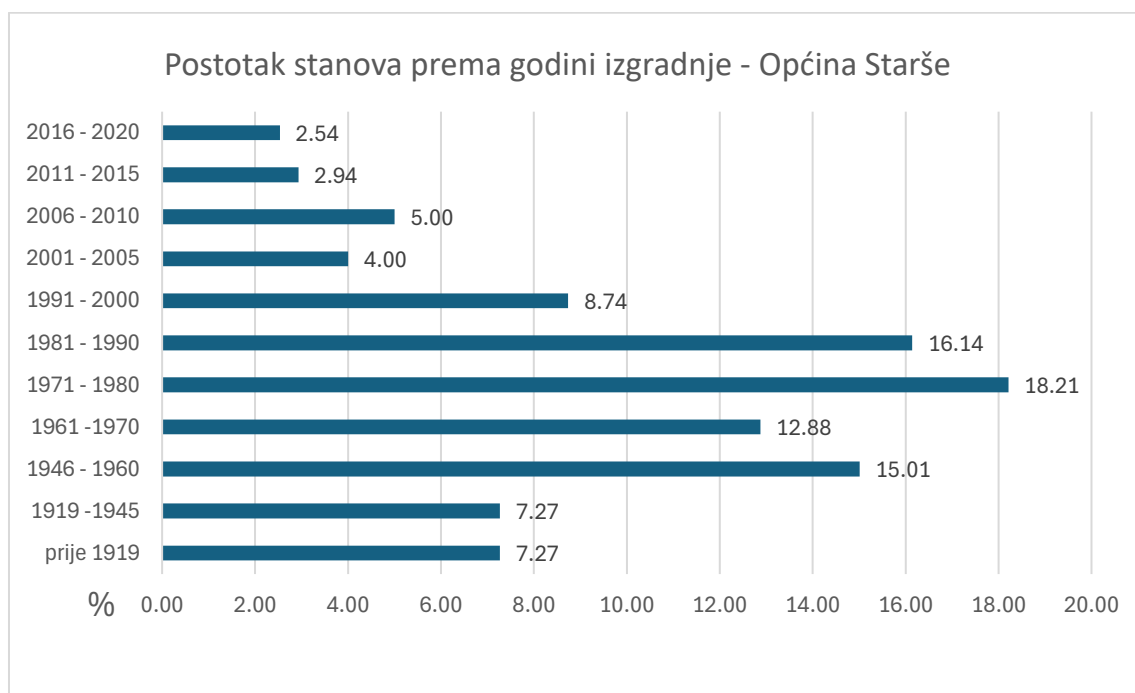
Graf 120: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Slovenska Bistrica

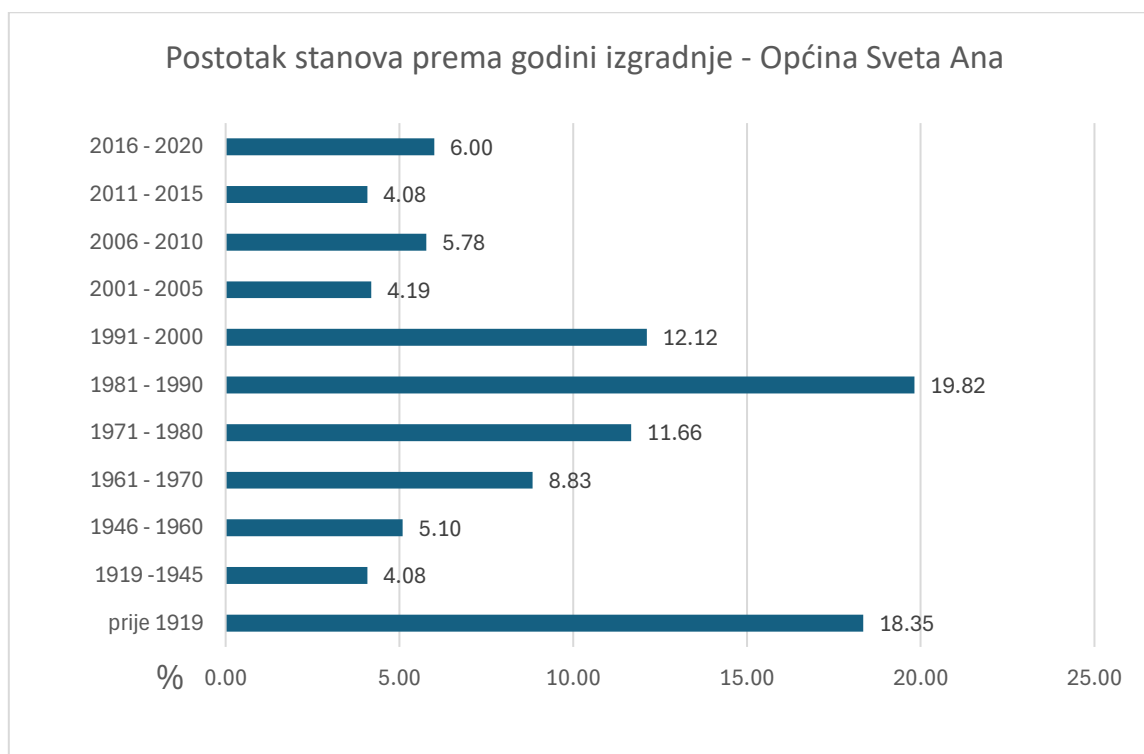
Graf 121: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Središče ob Dravi

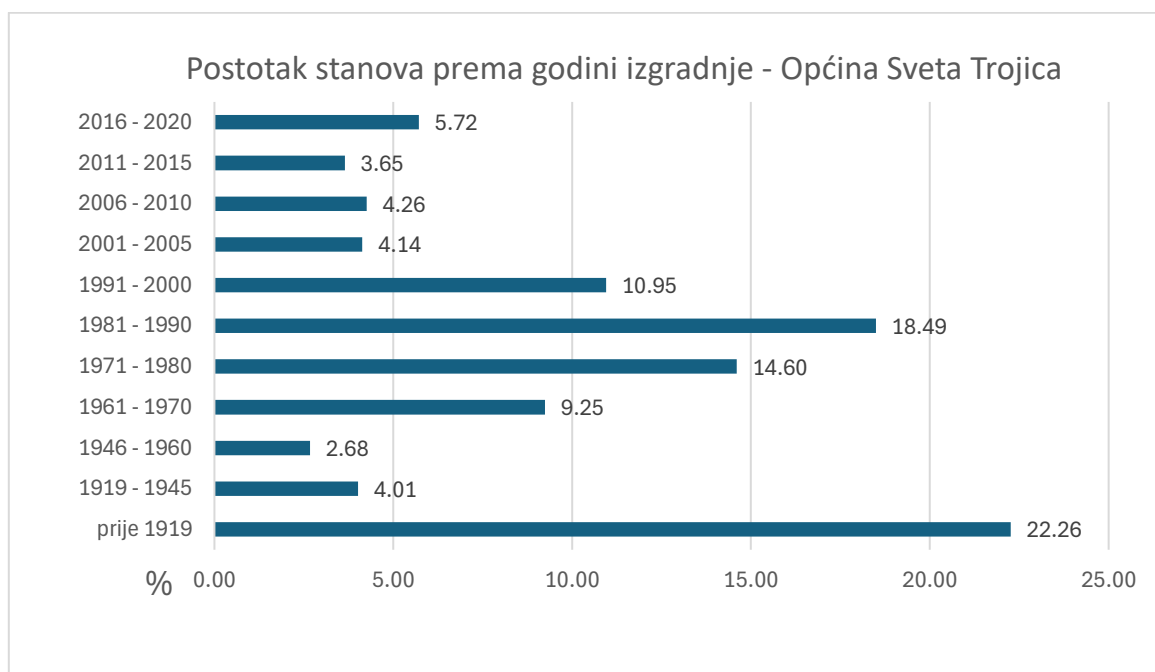
Graf 122: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Starše

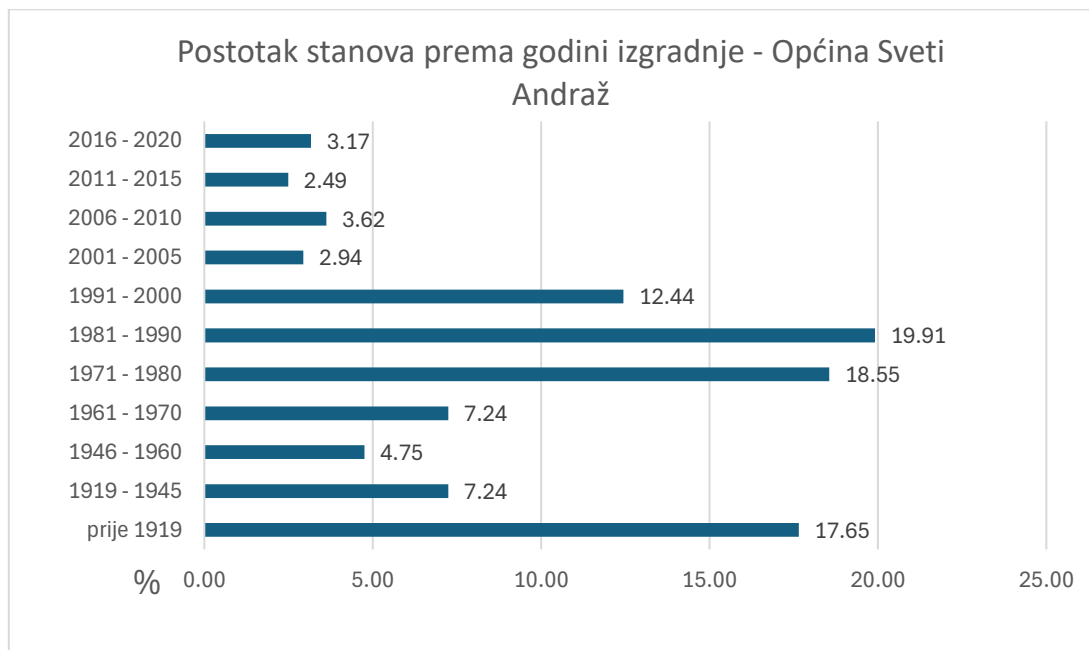
Graf 123: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Sveta Ana

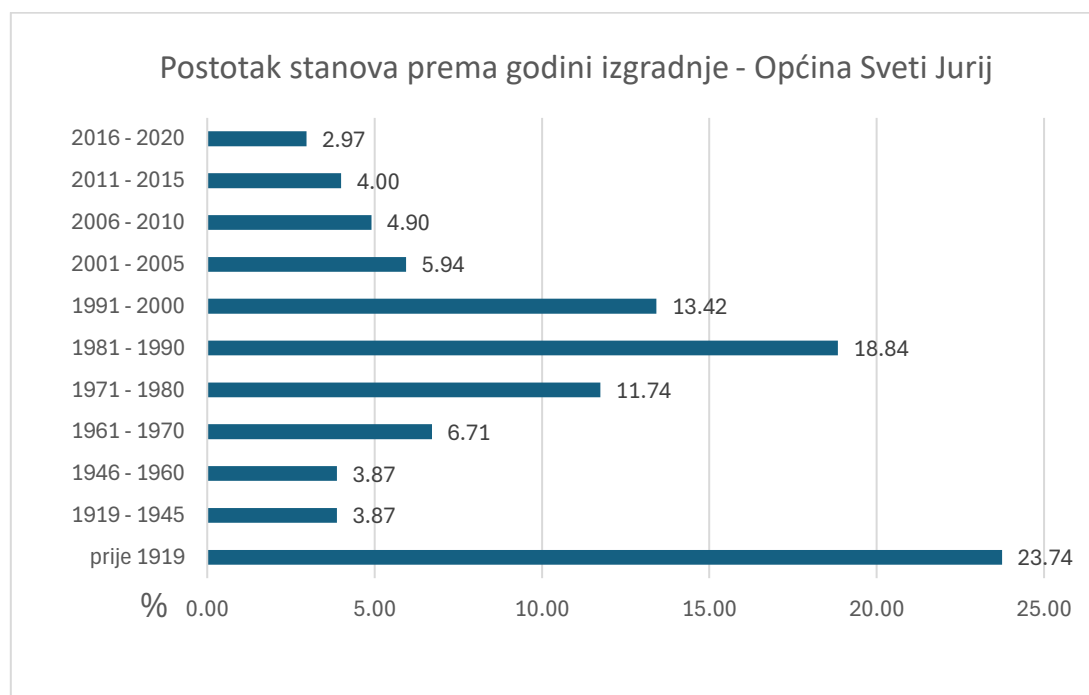
Graf 124: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Sveta Trojica v Slov. gorah

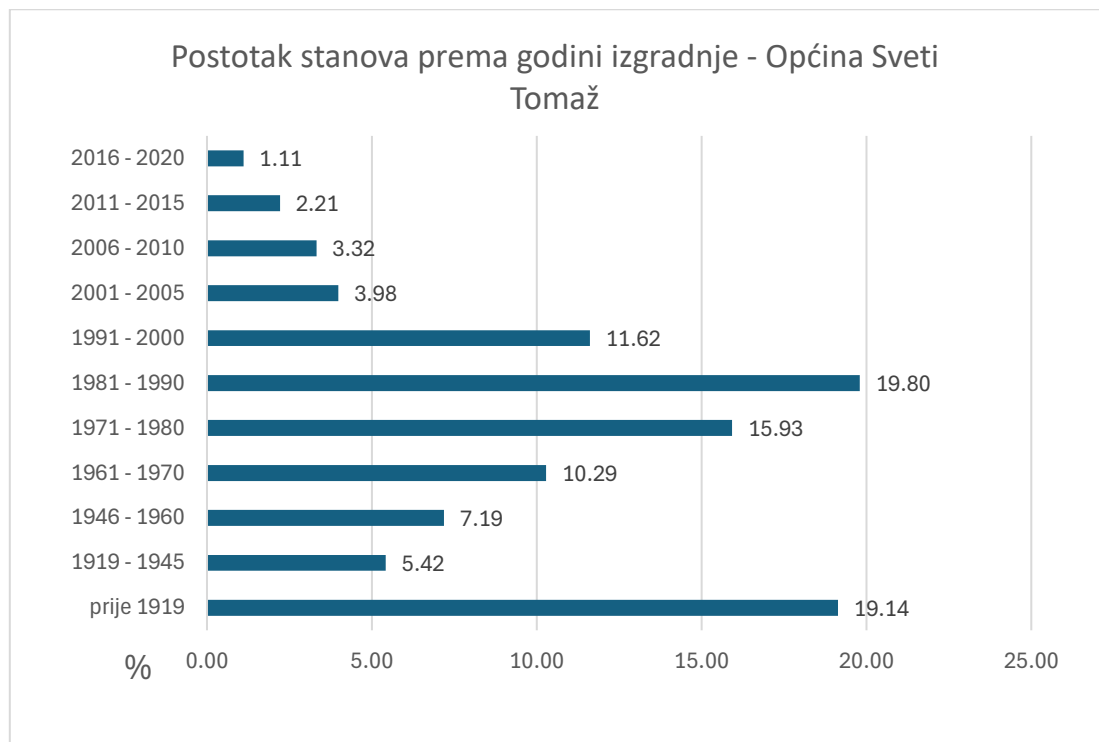
Graf 125: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Sveti Andraž v Slov. goricah

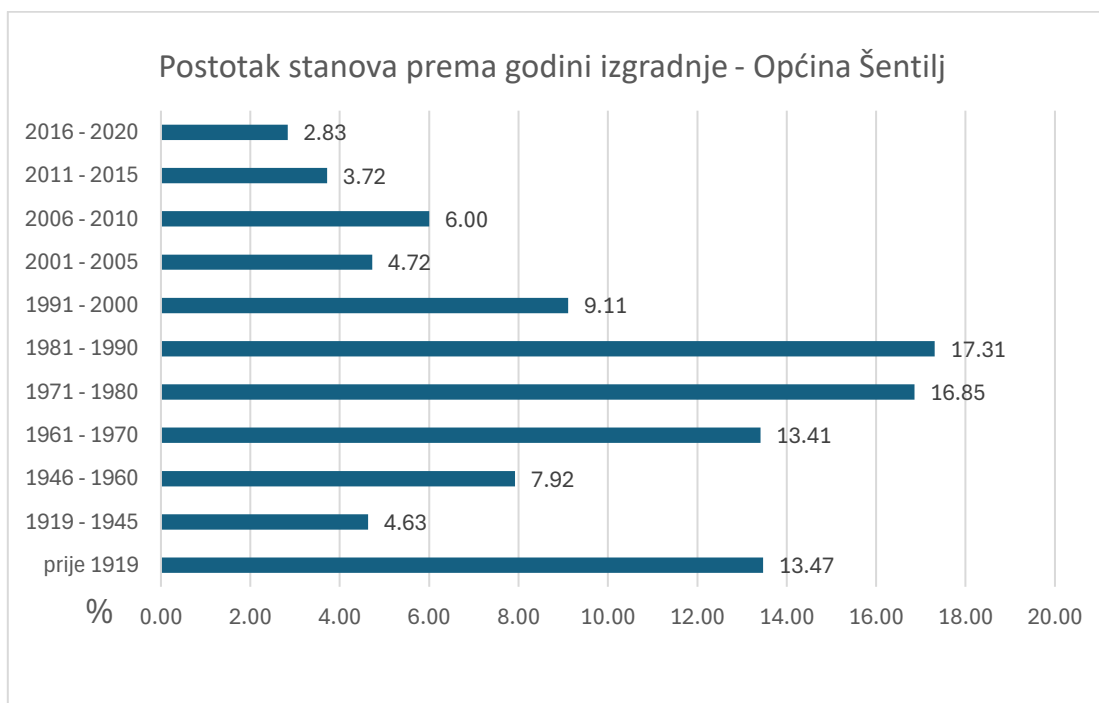
Graf 126: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Sveti Jurij v Slov. goricah

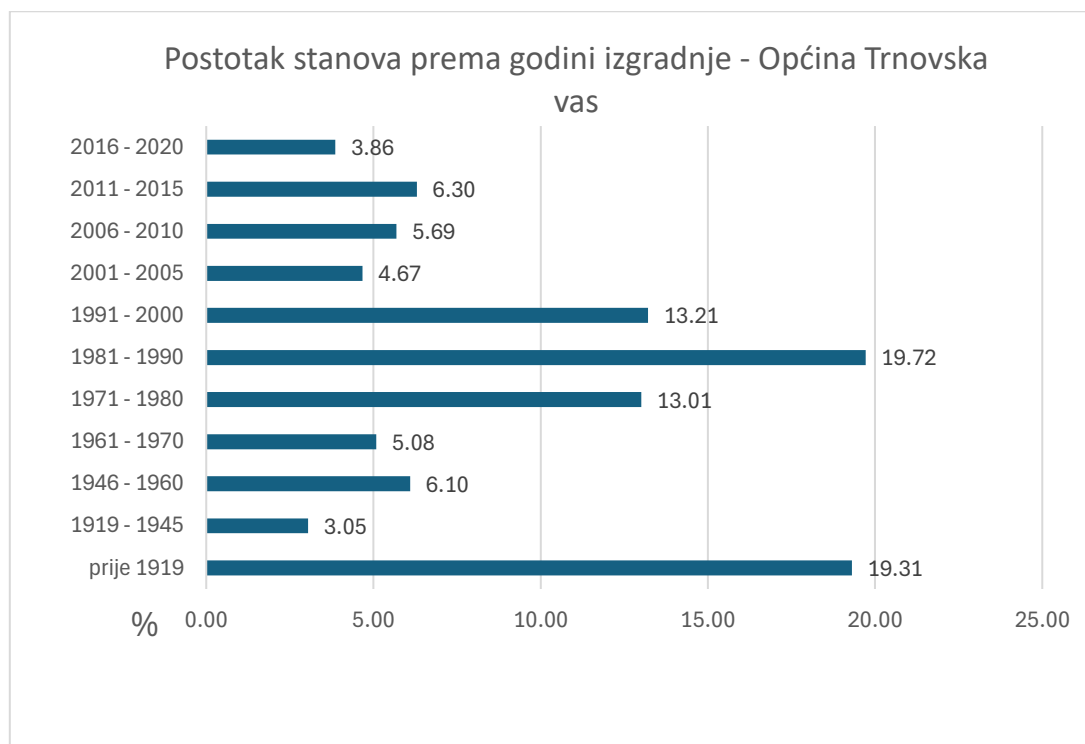
Graf 127: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Sveti Tomaž

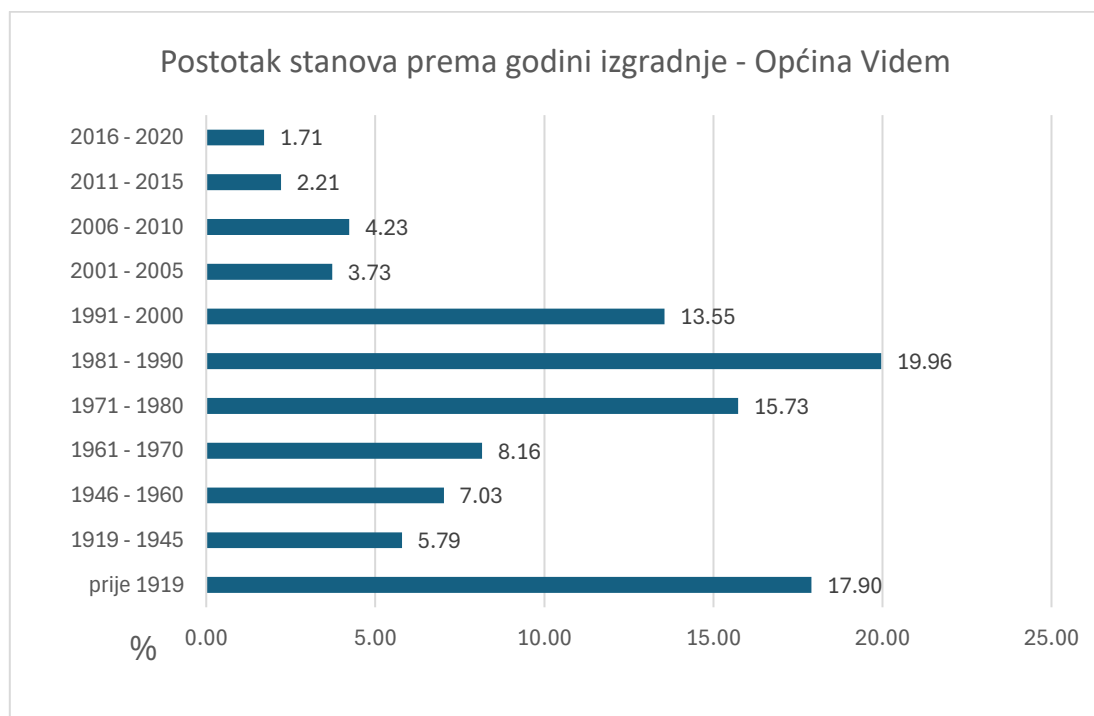
Graf 128: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Šentilj

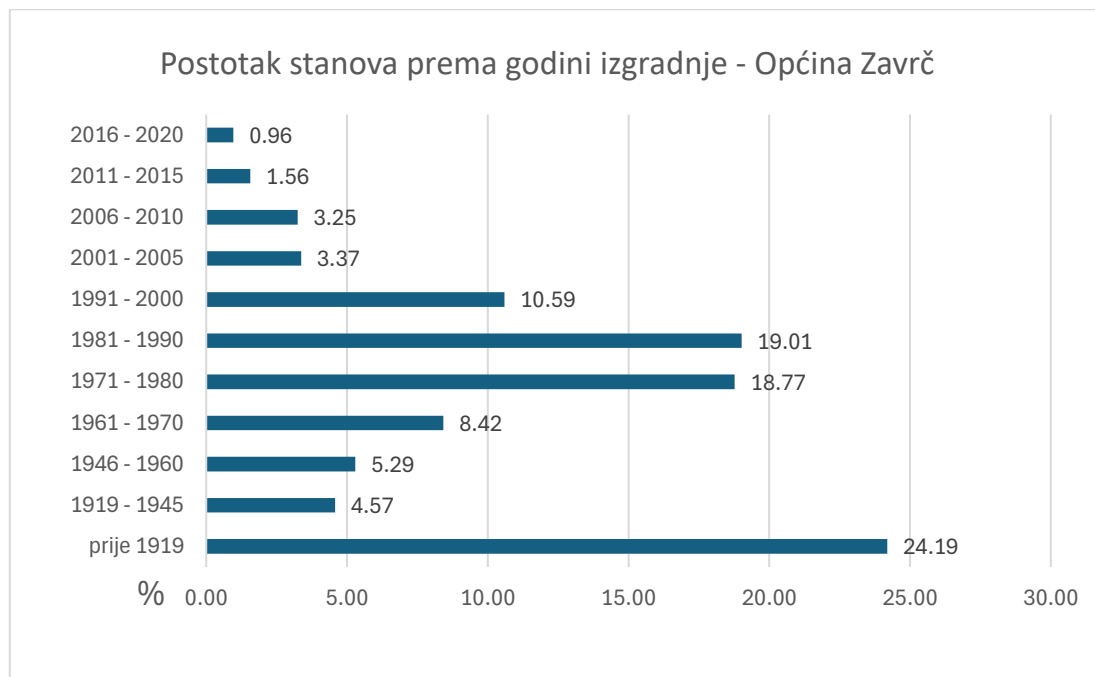
Graf 129: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Trnovska vas

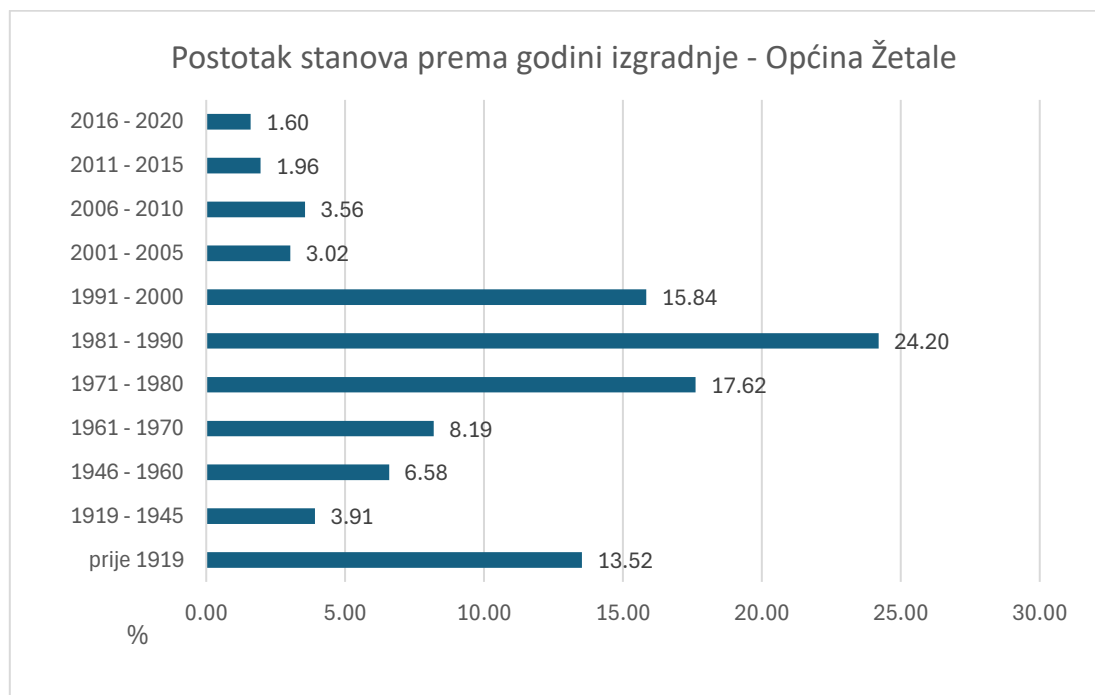
Graf 130: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Videm

Graf 131: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Zavrč

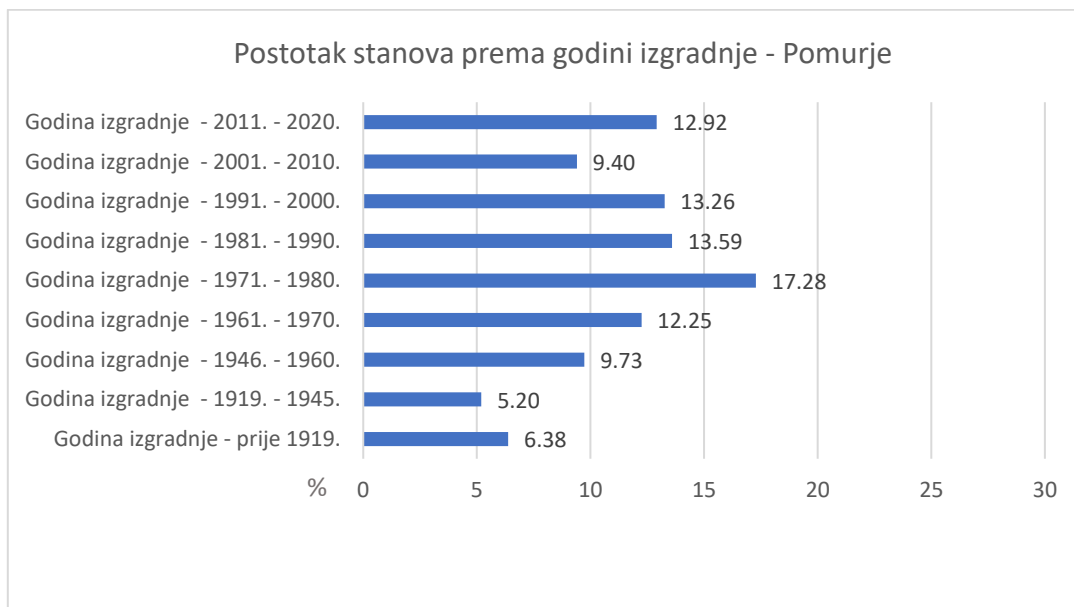
Graf 132: Postotak stanova prema godini izgradnje – Općina Žetale

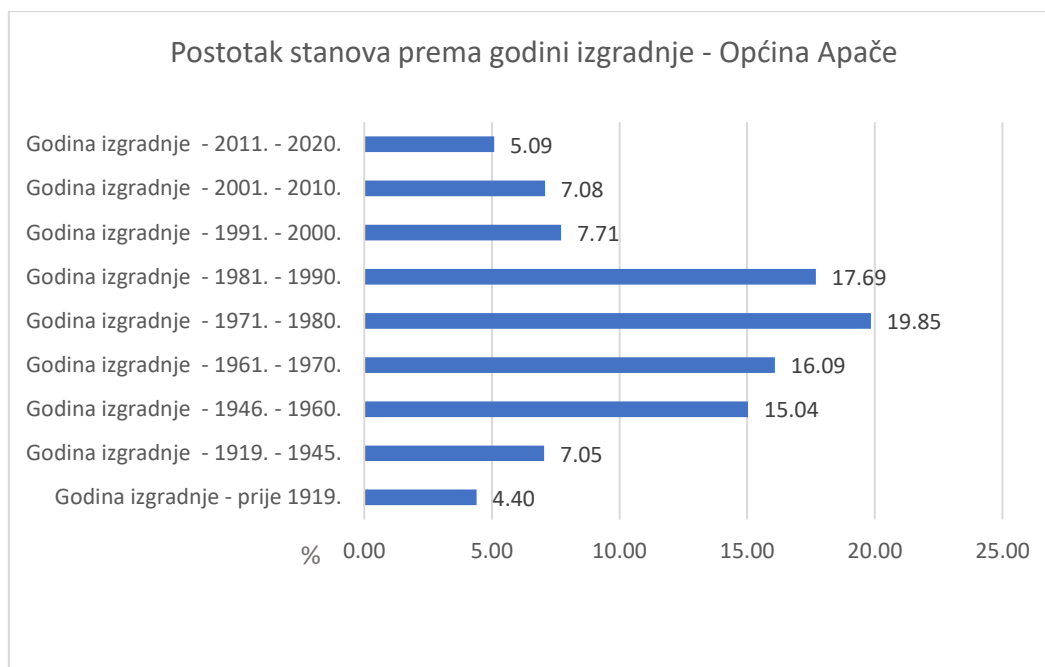
7.2.2 Pomurska regija

Analizirali smo cjelokupan stambeni sektor⁶⁶, koji je naseljen po pojedinim općinama te je prikazan na donjim grafovima.

Graf 133: Postotak stanova prema godini izgradnje u Pomurju (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

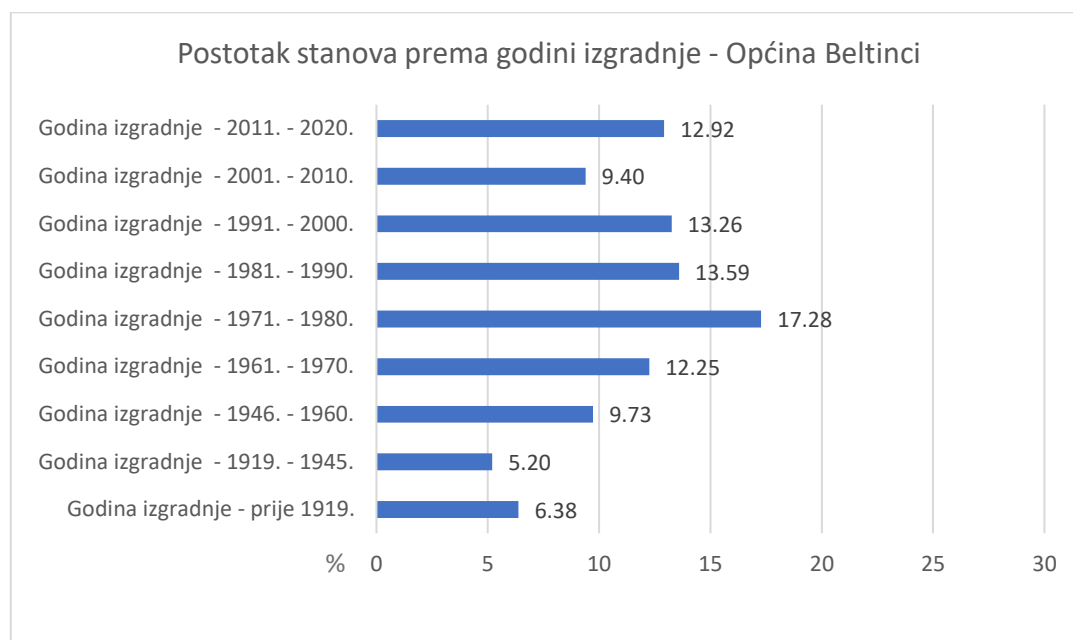

Graf 134: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Apače (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

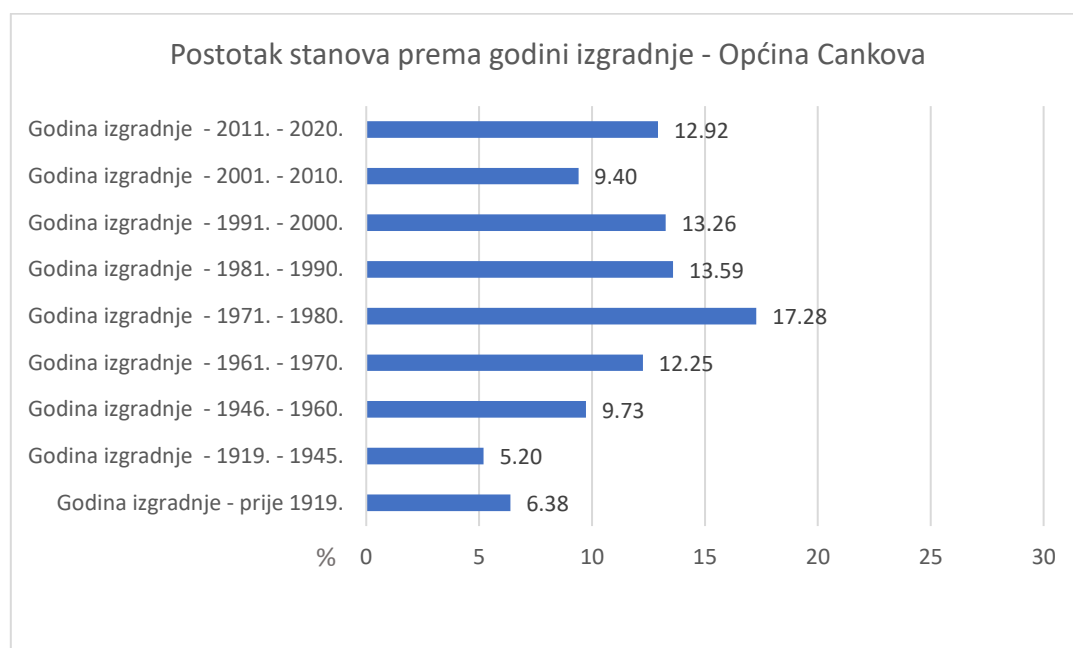

⁶⁶ Stanovanja po naseljenosti i godini izgradnje, kohezijskim i statističkim regijama, Slovenija, višegodišnje, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0861211S.px>

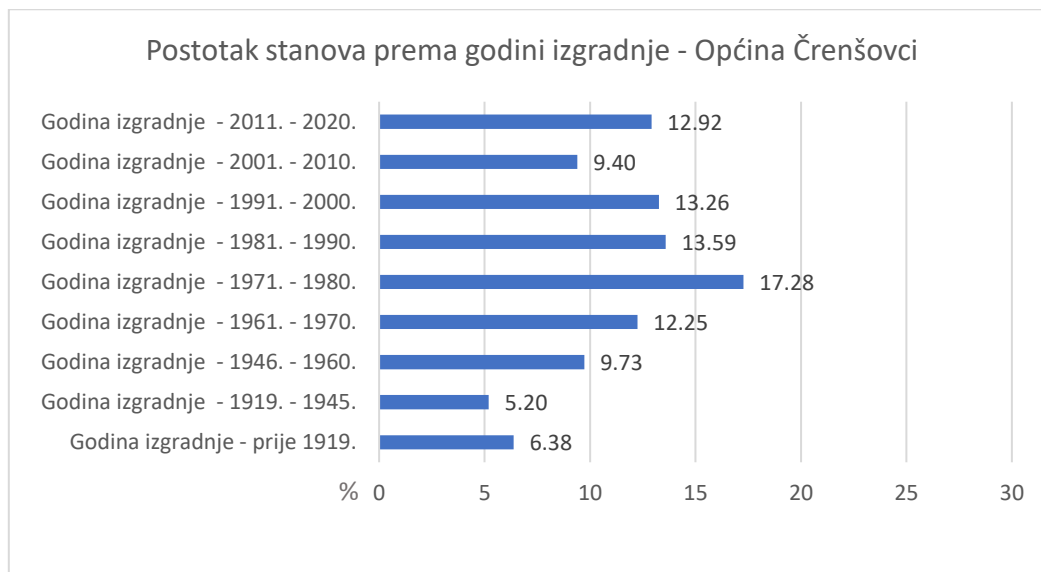
Graf 135: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Beltinci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

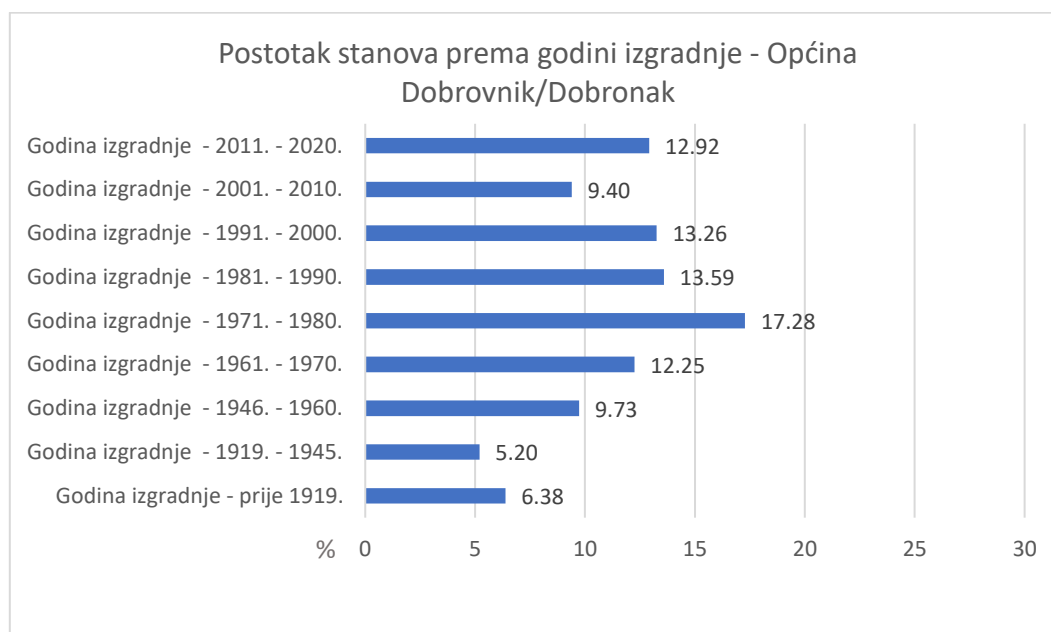
Graf 136: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Cankova (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

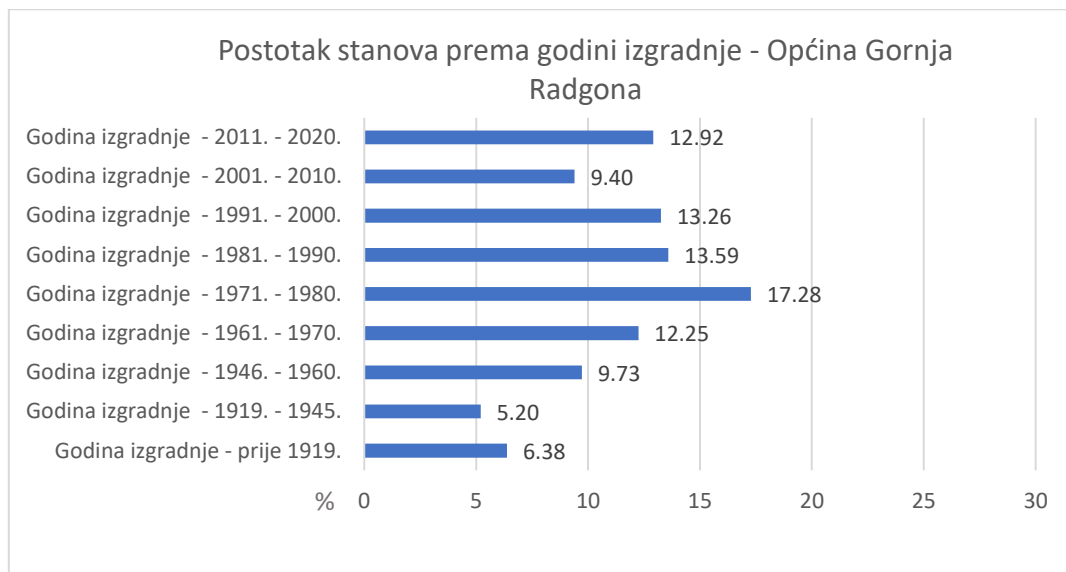
Graf 137: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Črenšovci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

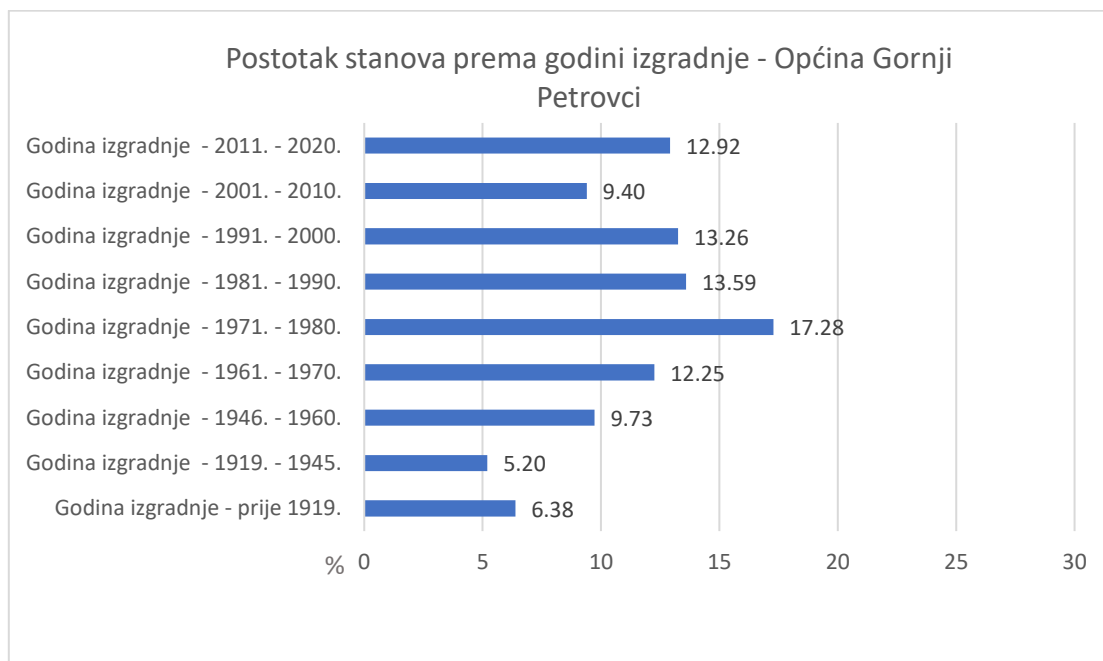
Graf 138: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Dobrovnik/Dobronak (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

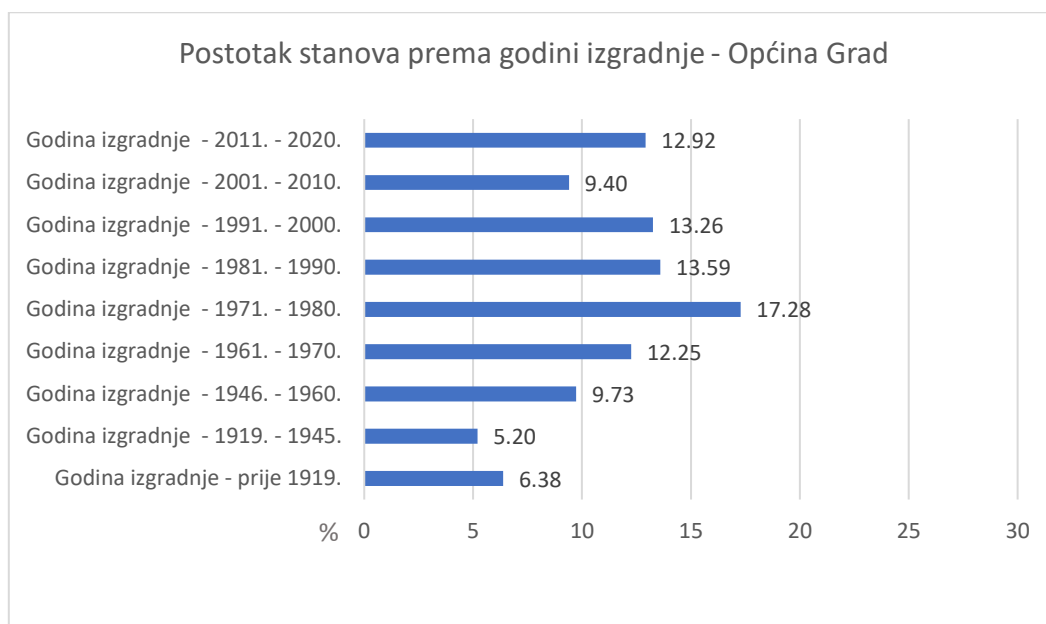
Graf 139: Postotak stanova prema godini izgradnje v Općini Gornja Radgona (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

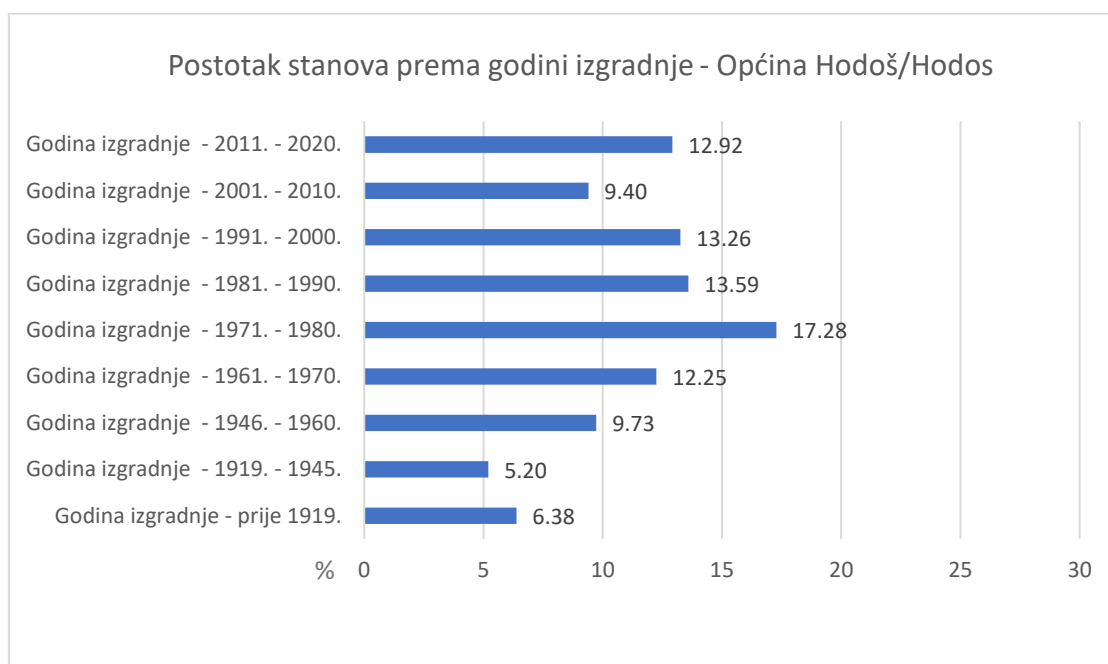
Graf 140: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Gornji Petrovci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

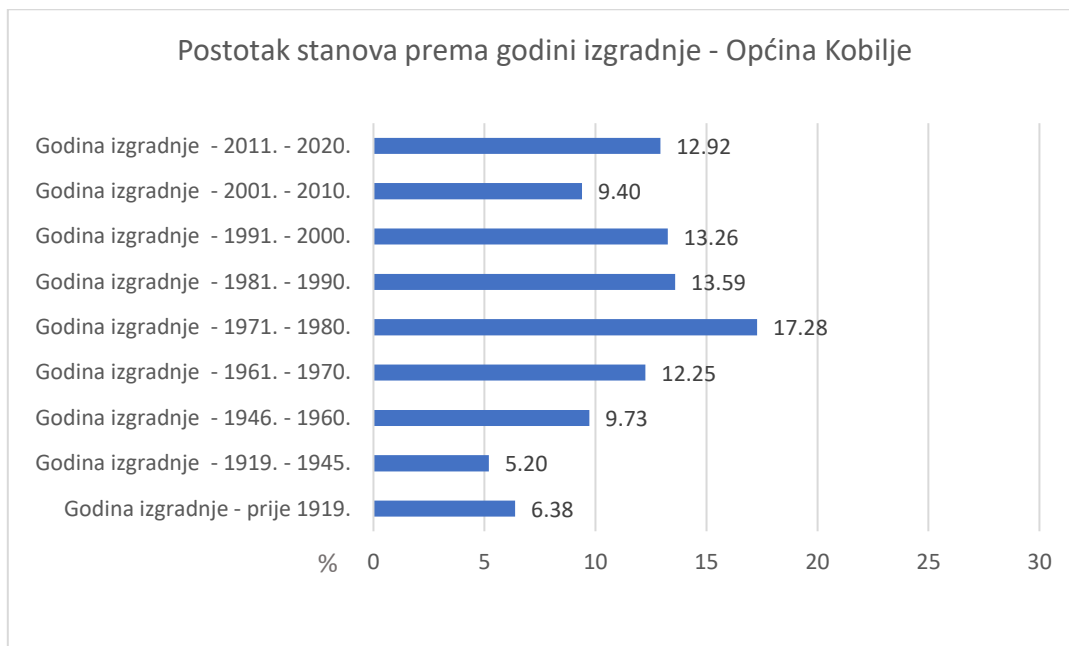
Graf 141: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Grad (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

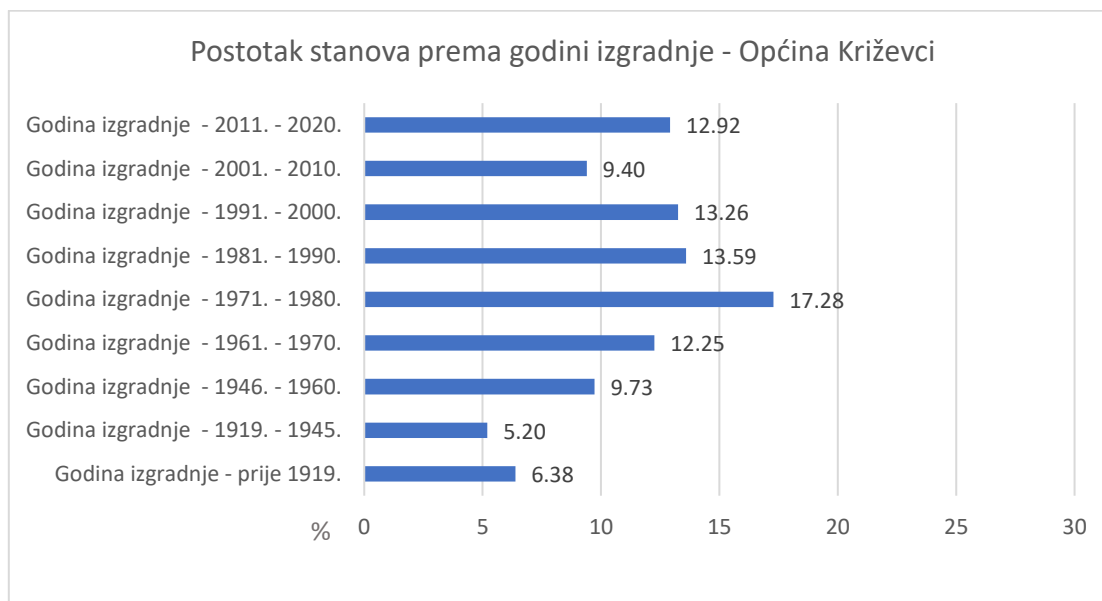
Graf 142: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Hodoš/Hodos (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

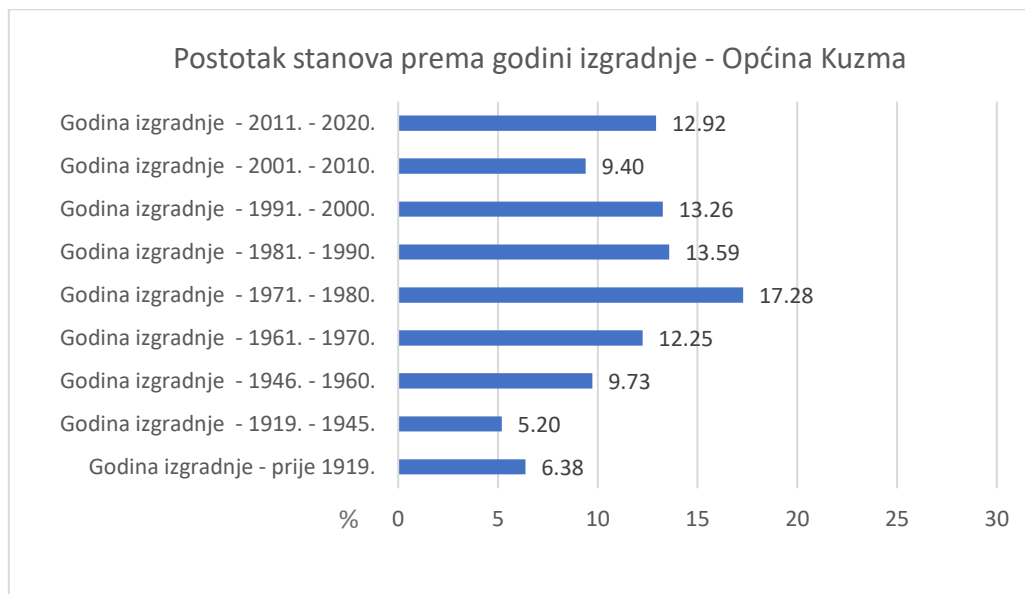
Graf 143: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Kobilje (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

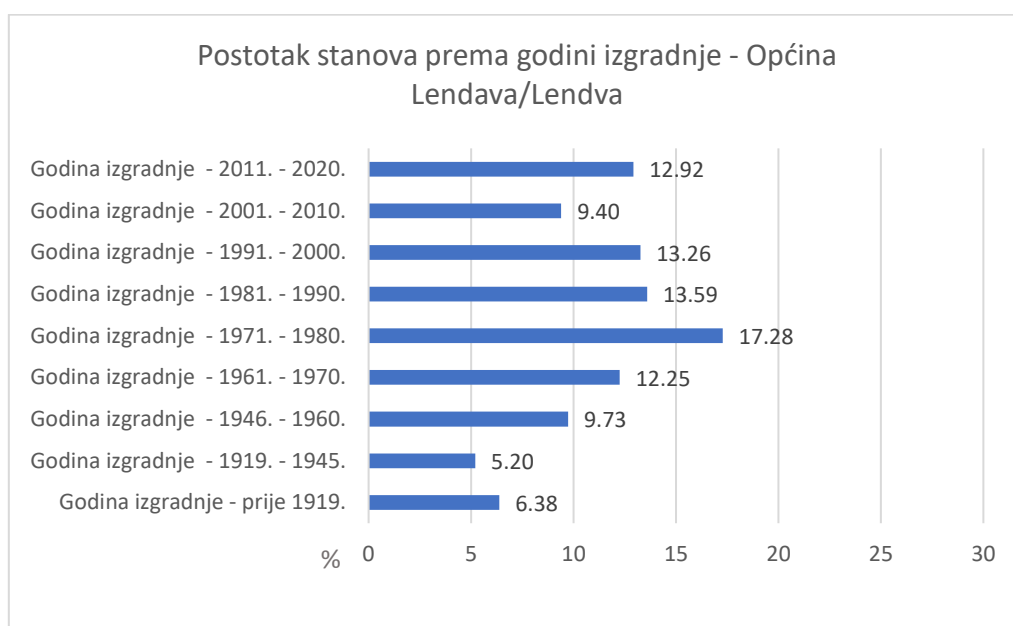
Graf 144: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Križevci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

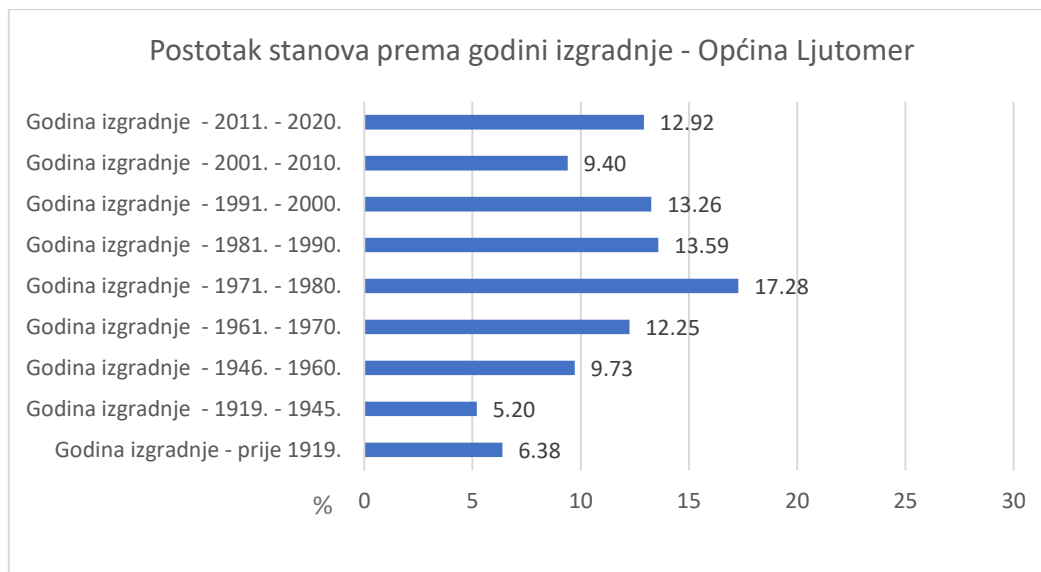
Graf 145: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Kuzma (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

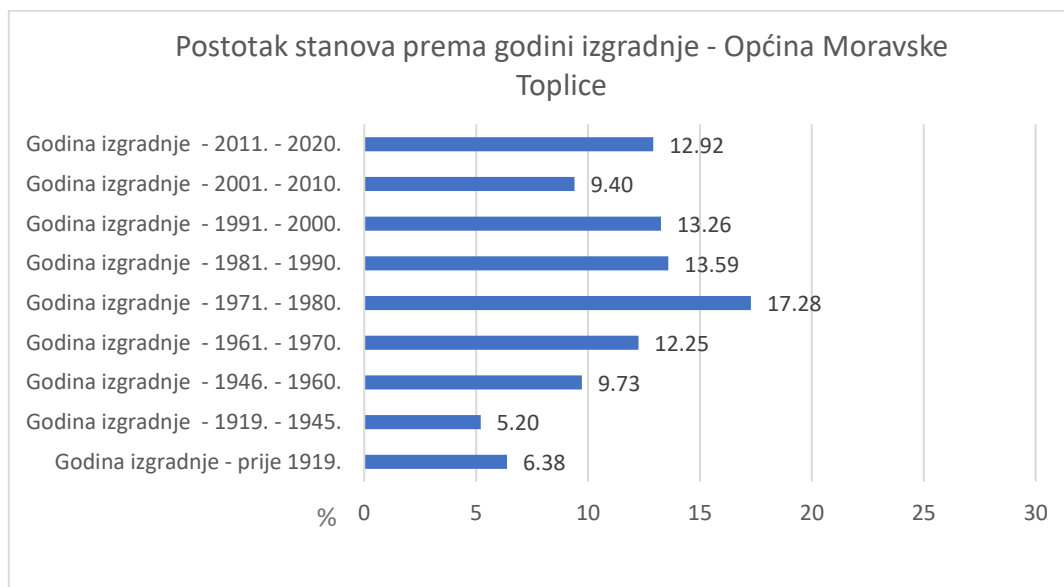
Graf 146: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Lendava/Lendva (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

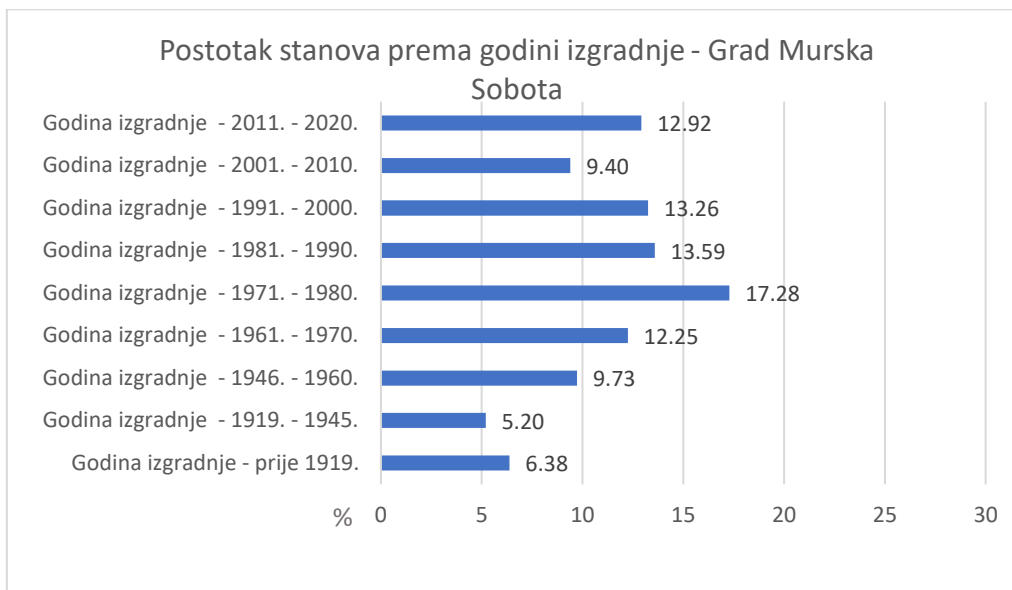
Graf 147: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Ljutomer (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

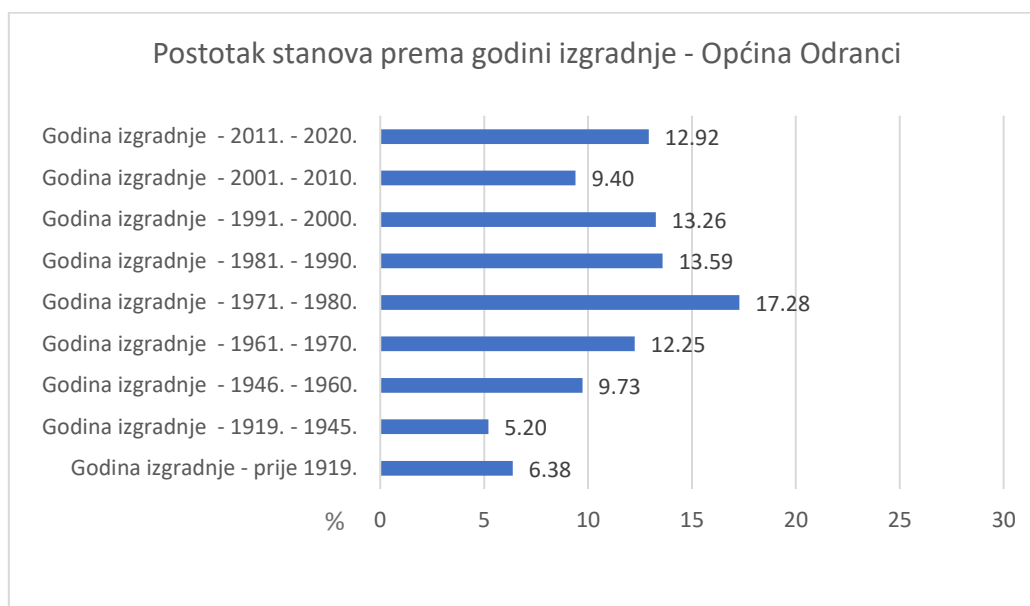
Graf 148: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Moravske Toplice (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

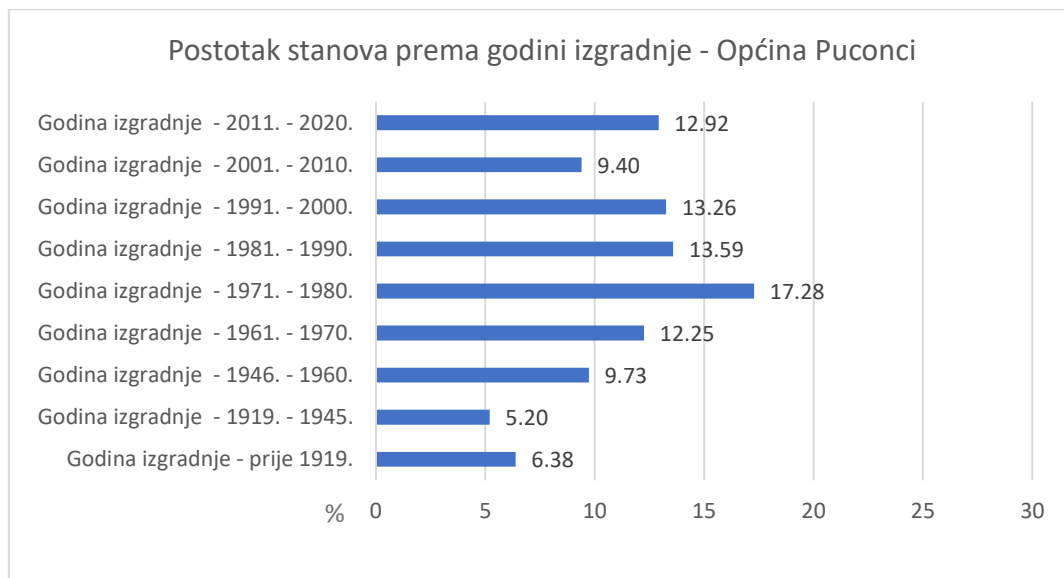
Graf 149: Postotak stanova prema godini izgradnje u Gradu Murska Sobota (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

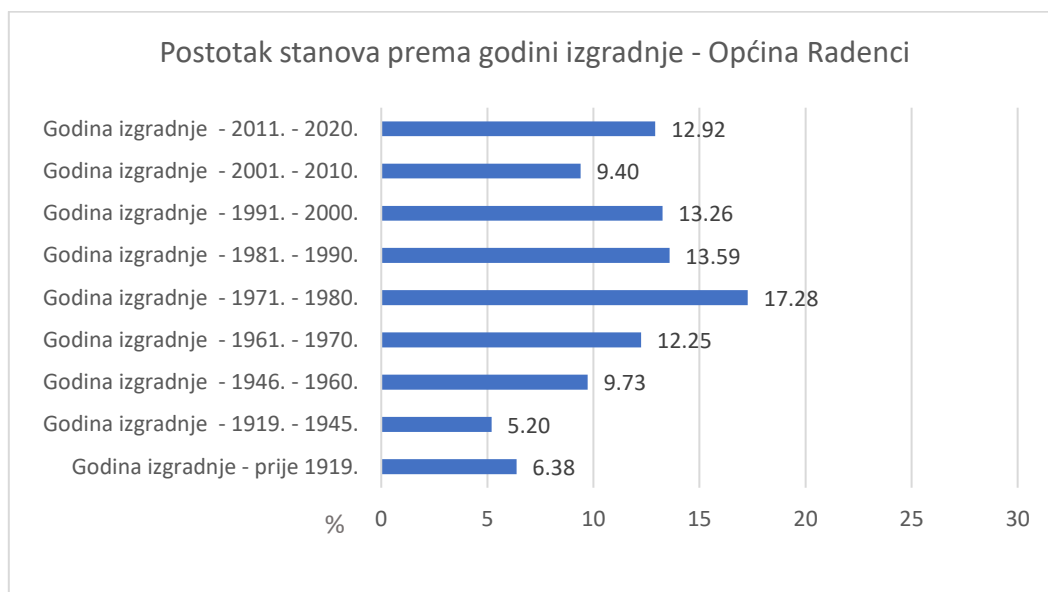
Graf 150: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Odranci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

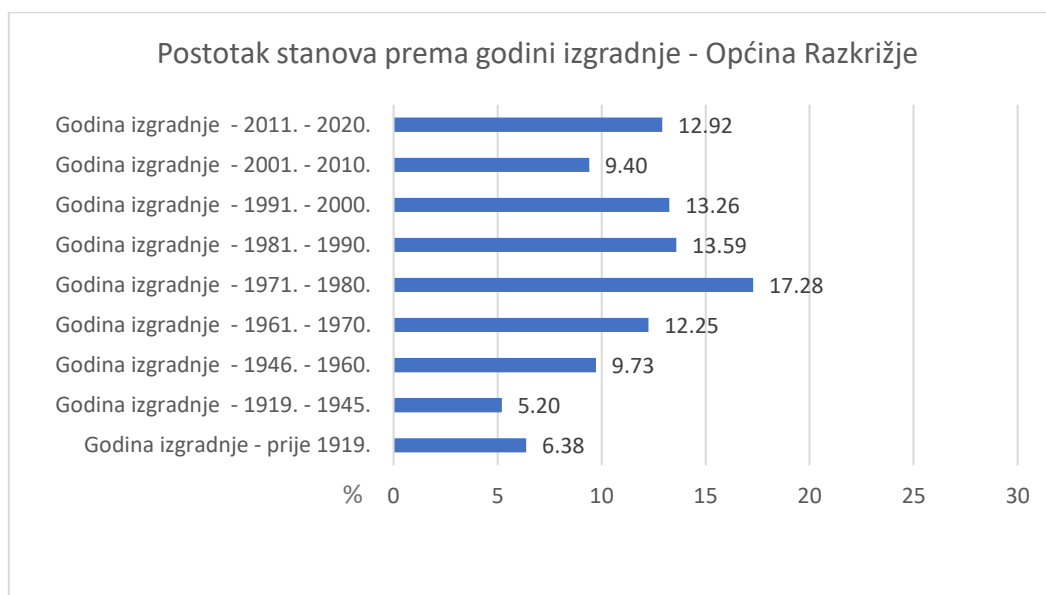
Graf 151: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Puconci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

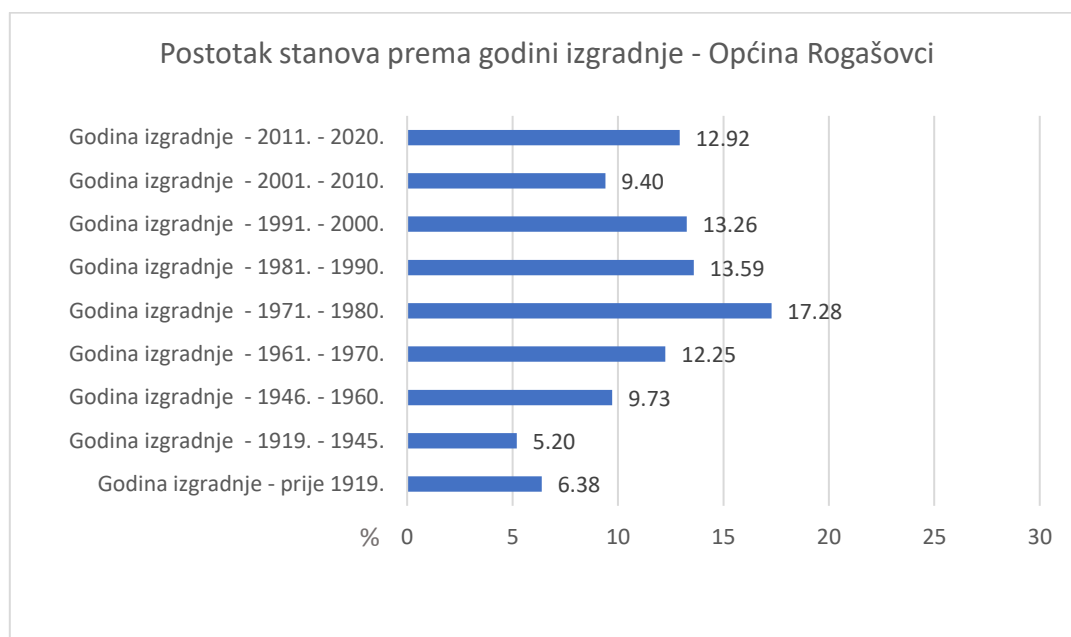
Graf 152: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Radenci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

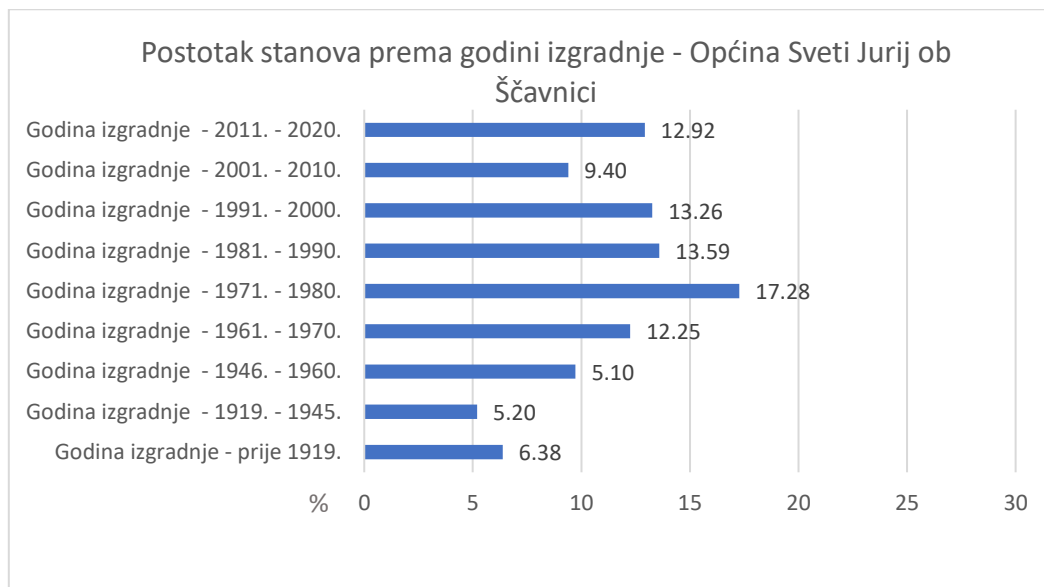
Graf 153: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Razkrižje (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

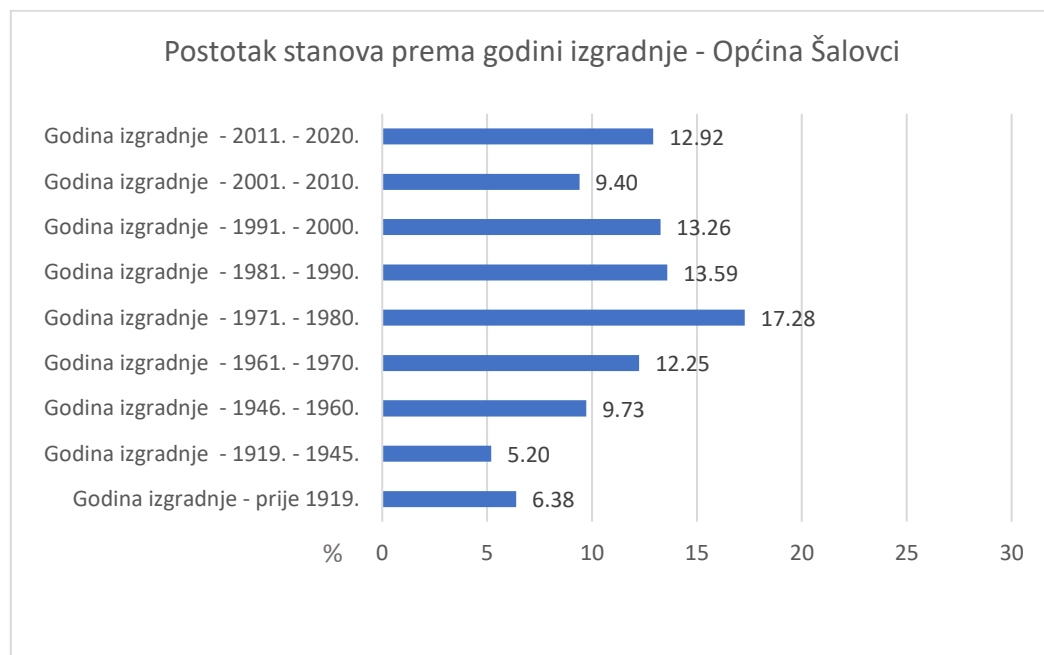
Graf 154: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Rogašovci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

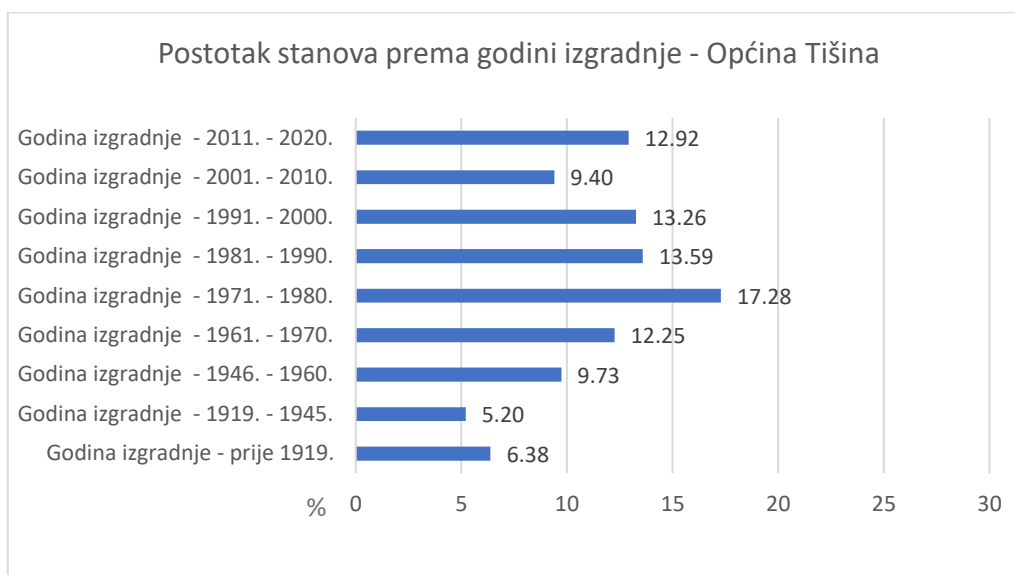
Graf 155: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Sveti Jurij ob Ščavnici (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

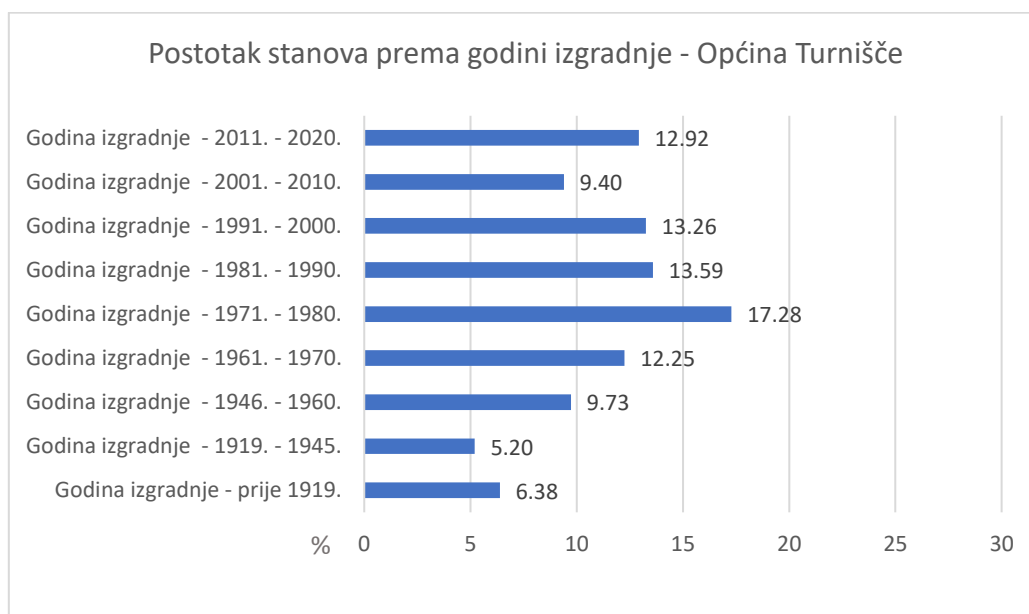
Graf 156: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Šalovci (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

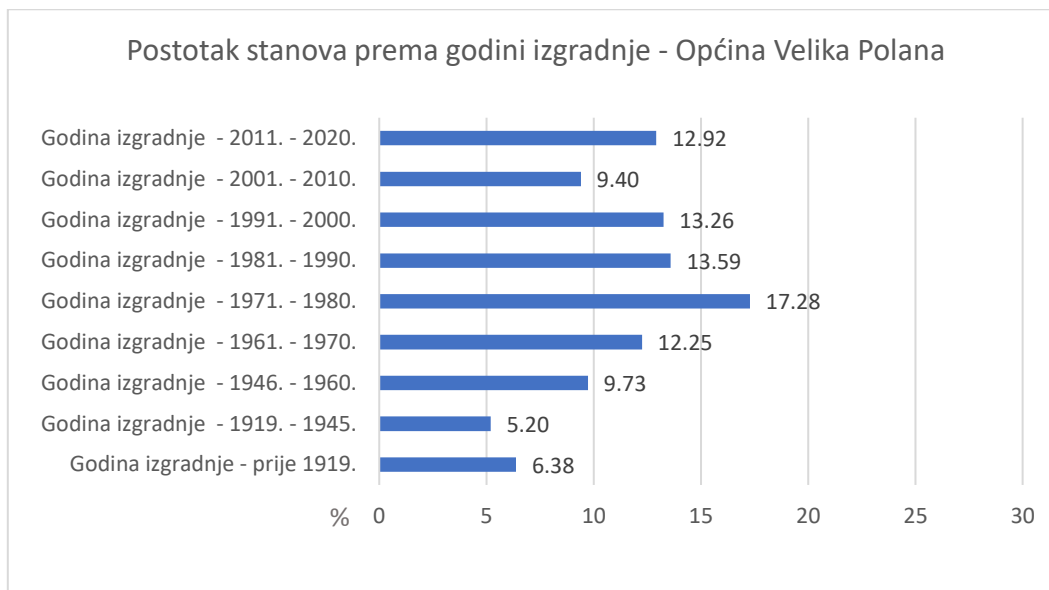
Graf 157: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Tišina (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

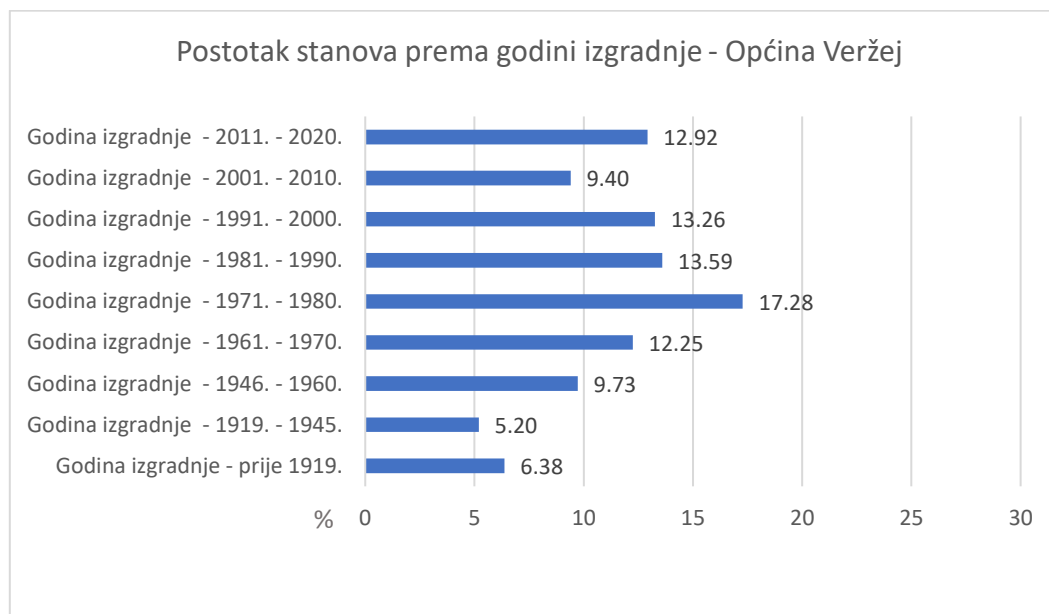
Graf 158: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Turnišče (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Graf 159: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Velika Polana (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Graf 160: Postotak stanova prema godini izgradnje u Općini Veržej (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

Grafovi prikazuju stanje stambenog sektora po općinama prema godini izgradnje, prikupljeno 2021. godine. U Pomurju je više od 80 % svih stanova izgrađeno do 1990. godine. Godina izgradnje prije 1919. u Pomurju iznosi oko 10 %, što posebno odskake u Općini Apače (oko 25 %) i Općini Sveti Jurij ob Ščavnici (oko 23 %). Slovenski prosjek izgradnje stanova nakon 2001. godine iznosi nešto više od 13 %, dok je u Pomurju prosječno izgrađeno oko 10 % stanova novije gradnje.

7.2.3 Međimurska županija

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Međimurske županije evidentirano je 33.965 stambenih objekata. 33.904 objekata su stanovi za stalno stanovanje, dok ostatak stambenih jedinica otpada na objekte za odmor, stanove u kojima se odvija djelatnost, privremeno nenastanjene objekte te napuštene objekte. Tabela 33 prikazuje broj stambenih jedinica po

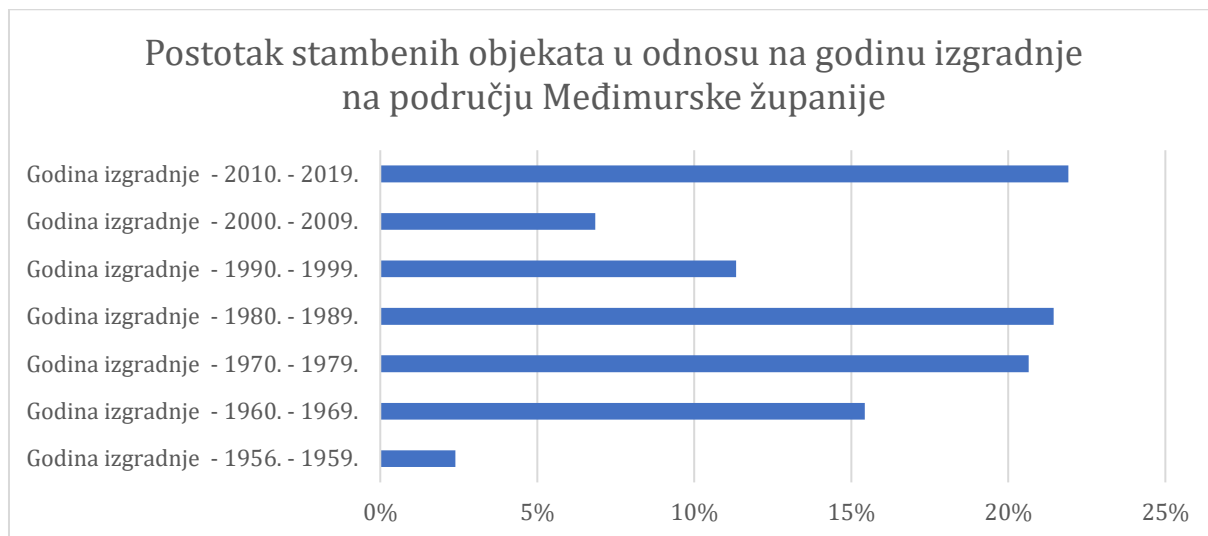
gradovima i općinama u Međimurskoj županiji, kao i prosječan broj stanovnika po stanu za stalno stanovanje. Najveći prosjek bilježi Općina Orehovica s 3,8 stanovnika po stanu, zatim Općina Pribislavec s 3,59 te Općina Mala Subotica s 3,54. Na razini županije prosjek iznosi 3,1, dok je na razini Republike Hrvatske 2,7. Ovi podaci ukazuju na to da Međimurska županija ima izraženiju gustoću naseljenosti po stambenim objektima, što se može povezati s većim brojem članova kućanstva u nekim općinama i istaknutijim običajem višegeneracijskog stanovanja.

Tabela 33: Broj stambenih jedinica na području grada/općine u Međimurskoj županiji

Grad/općina	Stambene jedinice		Broj stanovnika /stanu za stanovanje
	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje	
Čakovec	9.399	9.385	2,89
Mursko Središće	1.865	1.863	3,14
Prelog	2.249	2.247	3,13
Belica	826	826	3,42
Dekanovec	218	218	3,39
Domašinec	599	598	3,22
Donja Dubrava	630	630	2,63
Donji Kraljevec	1.279	1.272	3,18
Donji Vidovec	407	406	2,95
Goričan	758	756	3,10
Gornji Mihaljevec	557	556	3,13
Kotoriba	933	932	3,15
Mala Subotica	1.229	1.226	3,54
Nedelišće	3.381	3.379	3,26
Orehovica	720	715	3,80
Podturen	1.128	1.126	3,12
Pribislavec	826	826	3,59
Selnica	868	864	3,05
Strahoninec	825	824	3,15
Sveta Marija	664	664	3,00
Sveti Juraj na Bregu	1.585	1.581	3,12
Sveti Martin na Muri	798	796	3,00
Šenkovec	886	884	3,06
Štrigova	804	799	2,95
Vratišinec	531	531	3,15
Ukupno MŽ	33.965	33.904	3,10
Ukupno RH	1.436.862	1.433.445	2,70

Od Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Međimurske županije zaprimljeni su podaci o broju izdanih akata za građenje (građevinske dozvole, rješenja o odobrenju za građenje i dr.). Važno je istaknuti da navedeni broj obuhvaća sve vrste akata za građenje, kako za novogradnju, tako i za rekonstrukciju postojećih građevina, uključujući dogradnje i nadogradnje. Uz to, podaci uključuju i rješenja o izvedenom stanju za nezakonito izgrađene ili rekonstruirane građevine. Vidljivo je da je najveći broj izdanih akata za građenje i rješenja o izvedenom stanju zabilježen u razdoblju od 2010. do 2019. godine (Graf 162), što se može povezati s intenzivnim procesom ozakonjivanja nezakonito izgrađenih objekata.

Graf 161: Postotak stambenih objekata u odnosu na godinu izgradnje na području Međimurske županije

7.2.4 Varaždinska županija

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Varaždinske županije evidentirano je 81.362 stambenih objekata. 67.627 objekata su stanovi za stalno stanovanje, dok ostatak stambenih jedinica otpada na objekte za odmor, stanove u kojima se odvija djelatnost, privremeno nenastanjene objekte te napuštene objekte. Tabela 34 prikazuje broj stambenih jedinica po gradu/općini u Varaždinskoj županiji, te broj stanovnika po stanu za stalno stanovanje.

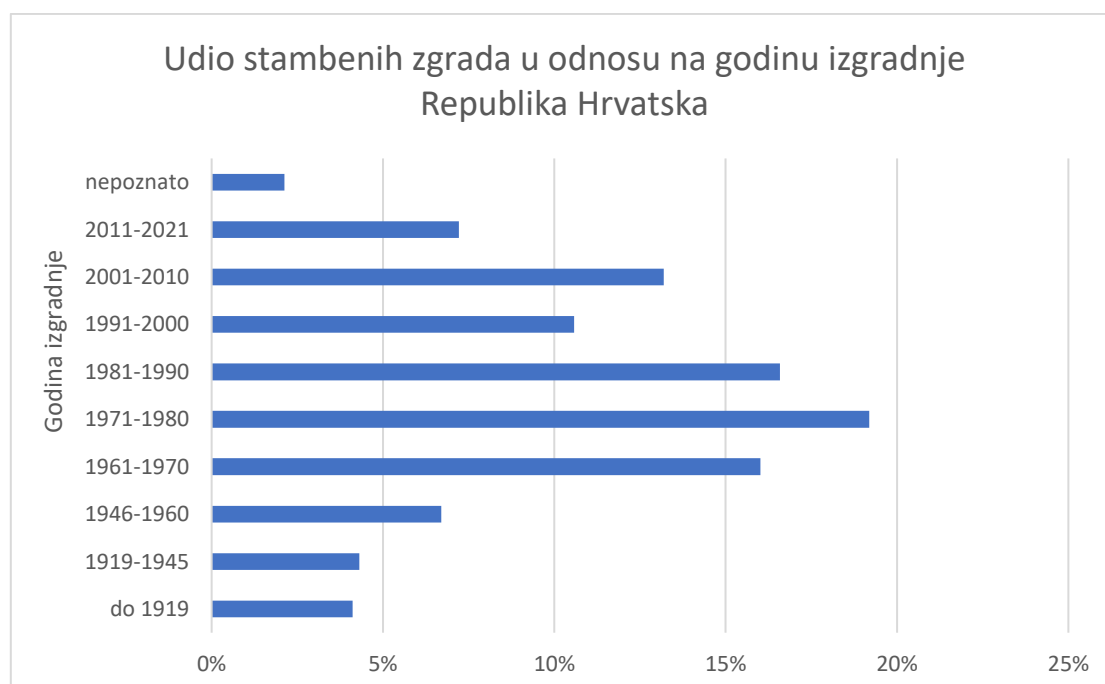
Tabela 34: Broj stambenih jedinica na području grada/općine

Grad/općina	Stambene jedinice		Broj stanovnika /stanu za stanovanje
	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje	
Ivanec	6.009	4.765	2,7
Lepoglava	3.879	3.275	2,1
Ludbreg	5.967	3.505	2,4
Novi Marof	6.971	5.822	2,0
Varaždin	20.587	20.197	2,2
Varaždinske Toplice	3.596	2.543	2,2
Bednja	2.609	2.118	1,6
Beretinac	1.197	696	2,9
Breznica	1.010	856	2,3
Breznički Hum	746	611	1,9
Cestica	2.836	2.183	2,5
Donja Voća	1.265	1.021	2,0
Gornji Kneginec	2.893	2.000	2,5
Jalžabet	2.069	1.195	2,7
Klenovnik	867	705	2,5
Ljubeščica	929	838	2,0

Mali Bukovec	746	742	2,4
Martijanec	1.926	1.144	2,3
Maruševec	2.238	2.159	2,6
Petrijanec	1.410	1.391	3,3
Sračinec	1.593	1.579	3,0
Sveti Đurđ	1.266	1.243	2,7
Sveti Ilija	1.658	1.150	2,8
Trnovec Bartolovečki	2.238	2.205	2,8
Veliki Bukovec	483	473	2,8
Vidovec	1.569	1.482	3,3
Vinica	2.157	1.224	2,5
Visoko	648	505	2,6
Ukupno	81.362	67.627	2,4

Graf 163 pokazuje udio stambenih zgrada prema godini izgradnje na razini Republike Hrvatske. Budući da podaci po županijama nisu dostupni, pretpostavlja se da se stanje u Varaždinskoj županiji ne razlikuje značajno od nacionalnog prosjeka.

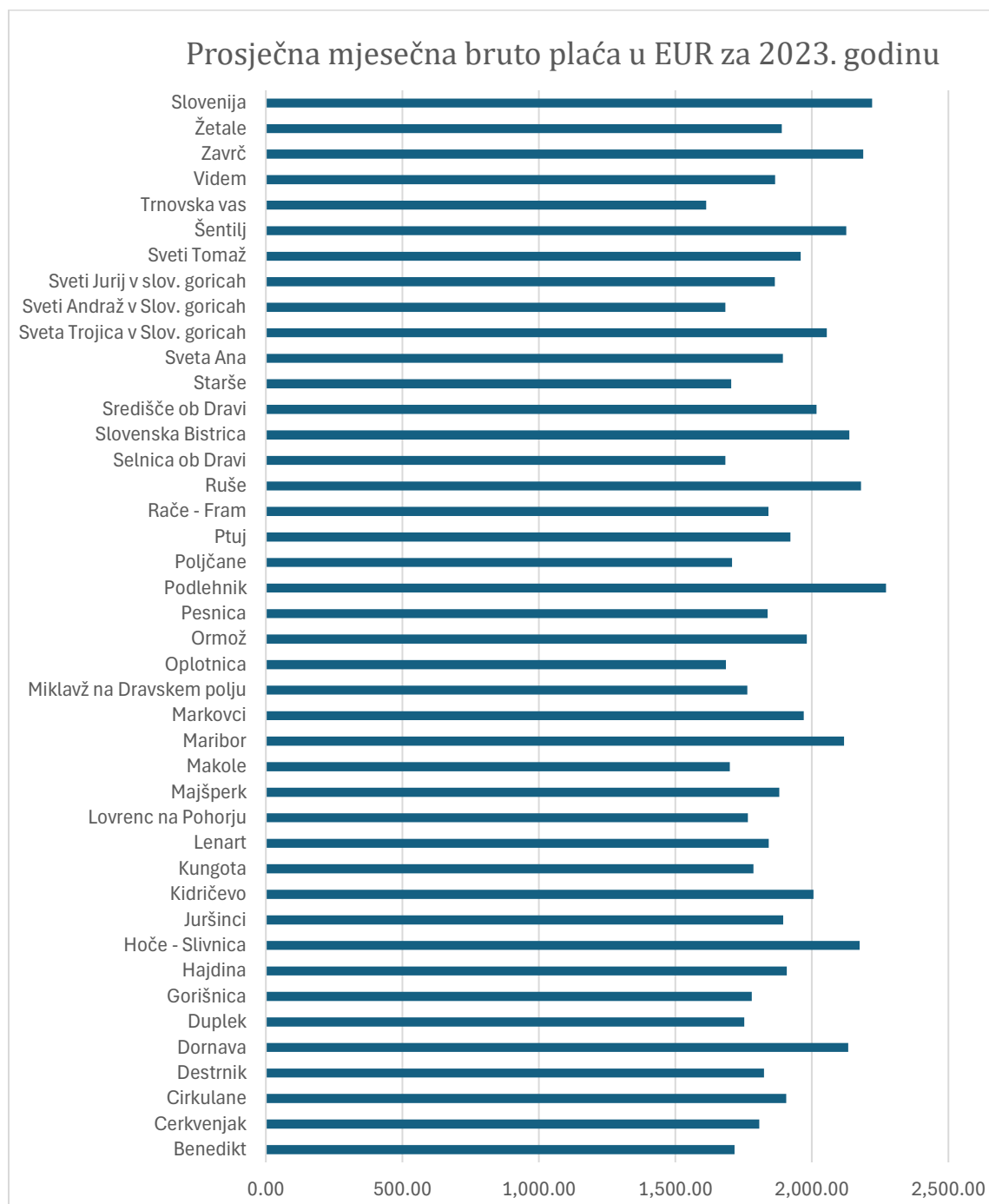
Graf 162: Udio stambenih zgrada u odnosu na godinu izgradnje u Republici Hrvatskoj

7.3. Prihodi kućanstva na području Podravja, Pomurja, Međimurske i Varaždinske županije

7.3.1 Podravska regija

Graf 163: Mjesečna bruto plaća za 2023. godinu

Na temelju gornjeg grafikona vidljivo je da se prosječne mjesečne bruto plaće po općinama Podravske regije međusobno znatno razlikuju. Nijedna općina ne doseže prosječnu bruto plaću u Sloveniji, koja je u 2023. godini iznosila 2.220,95 EUR. Ovaj podatak važan je i u kontekstu energetske siromaštva jer stanovnici s nižim prihodima teže osiguravaju osnovne životne

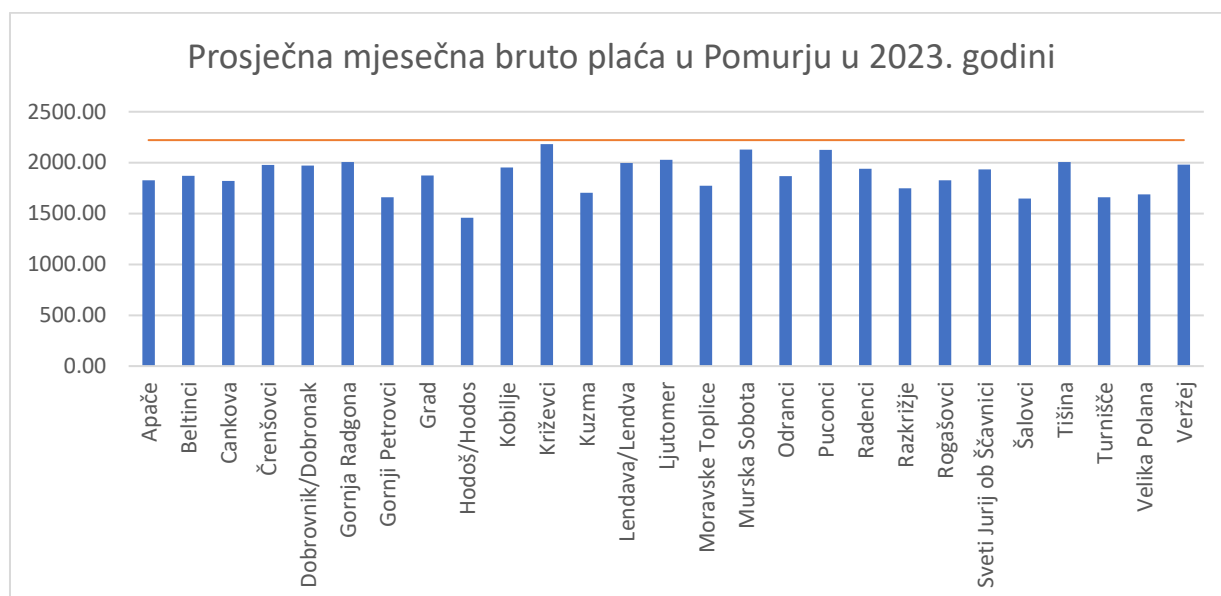
potrebe, poput grijanja, hlađenja ili energetske učinkovitosti svojih domova, osobito uz visoke cijene energenata.

U općinama s nižim prosječnim plaćama kućanstva su stoga znatno ranjivija, što povećava socijalne razlike i naglašava potrebu za ciljanim mjerama potpore, od subvencija za energiju do poticanja energetske obnove zgrada.

7.3.2 Pomurska regija

Prosječna mjesečna bruto plaća za 2023. godinu u Pomurju iznosi 2.019,69 EUR. Kao što je vidljivo iz Grafa 165, nijedna općina u Pomurju ne doseže prosječnu mjesečnu bruto plaću u Sloveniji, koja za 2023. godinu iznosi 2.220,95 EUR.⁶⁷ Najveće odstupanje zabilježeno je u općini Hodoš/Hodos, gdje prosječna mjesečna bruto plaća iznosi 1.458,84 EUR, što je 34 % manje od slovenskog prosjeka.

Graf 164: Prosječna mjesečna bruto plaća u Pomurju u 2023. godini (izvor: Statistički ured Republike Slovenije)

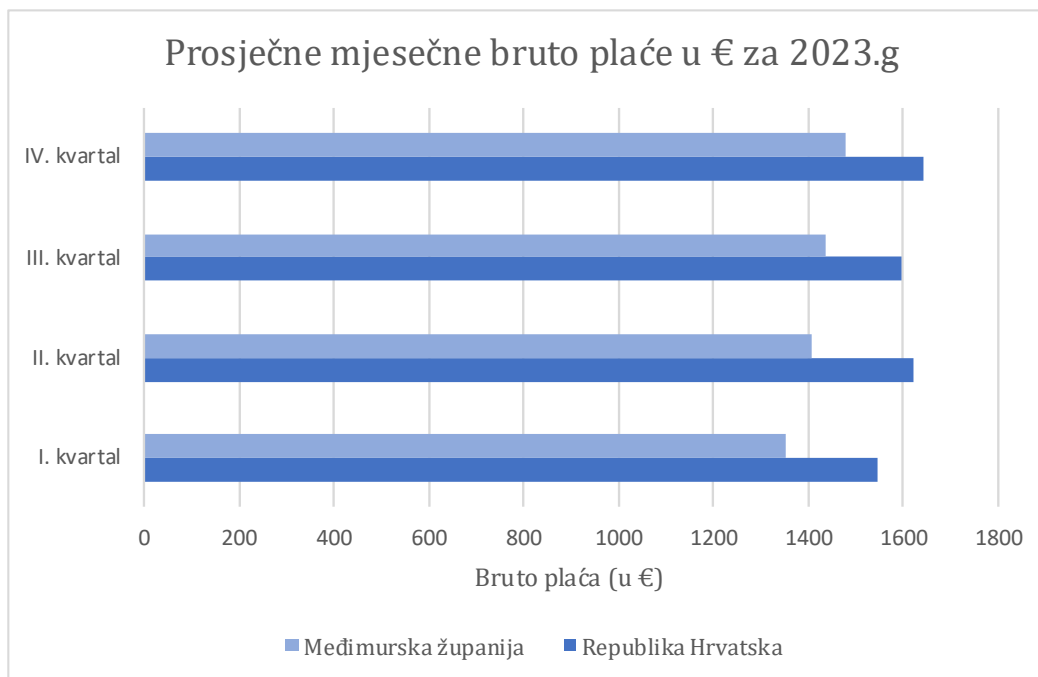
Gospodarska situacija regije postupno se poboljšava, ali i dalje se bilježi nizak BDP po stanovniku, koji je 2023. godine iznosio 20.360 EUR i bio značajno niži od slovenskog prosjeka (30.158 EUR). Za Pomurje je također karakterističan najniži raspoloživi dohodak po stanovniku (2023. godine iznosio je 14.792 EUR, dok je slovenski prosjek bio 16.615 EUR).

Budući da je kod energetske siromaštva riječ i o izravnoj povezanosti između prihoda kućanstava i udjela troškova za energiju/energente, ovaj podatak smatramo vrlo važnim. Time se može opravdati i ulaganje općina u mjere za poticanje samozapošljavanja, podizanje obrazovne strukture i osnivanje domaćih poduzeća, čime bi kapital ostajao u lokalnoj sredini (više plaće).

⁶⁷ Prosječne kumulativne plaće kod pravnih osoba, mjesečno, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/H284S.px/table/tableViewLayout2/>

7.3.3 Međimurska županija

Graf 165: Prosječne mjesečne bruto plaće u € u Međimurskoj županiji za 2023. godinu

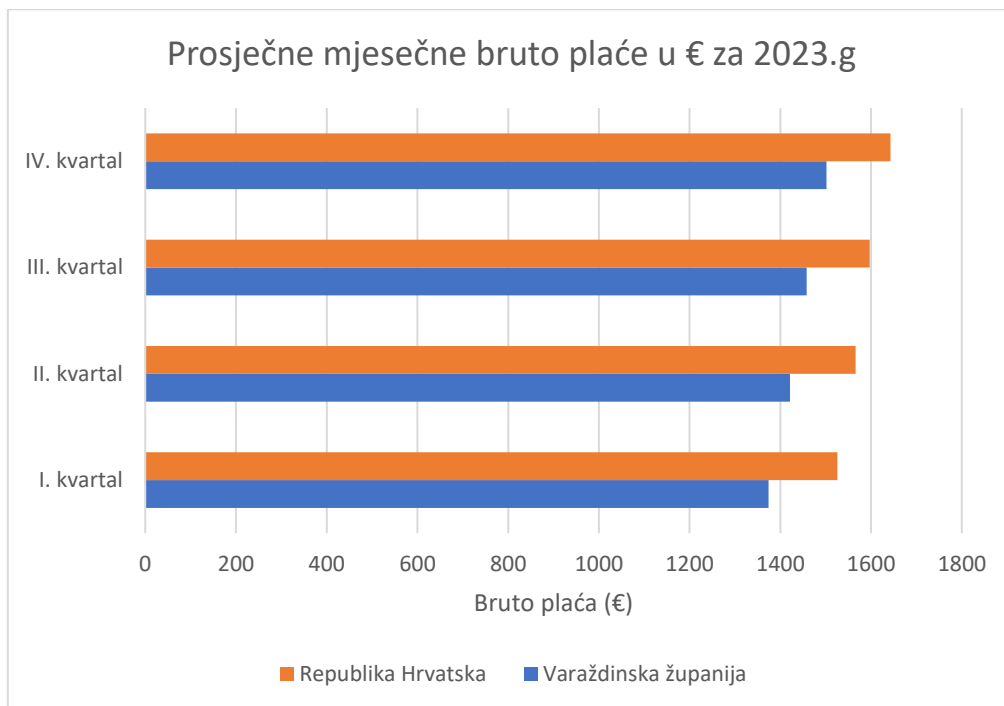

Graf 166 prikazuje prosječne mjesečne bruto plaće u Međimurskoj županiji i u Republici Hrvatskoj po kvartalima u 2023. godini. Bruto plaće u Međimurju kreću od 1.354 € do 1.480 € te pokazuju kontinuirani rast tijekom godine. U usporedbi sa nacionalnom prosjekom, iako rastu, bilježe nešto slabiji intenzitet rasta. Prosječne bruto plaće u Republici Hrvatskoj u istom razdoblju iznose od 1.547€ do 1.643€, što znači da su u Međimurju niže za oko 10 %.

7.3.4 Varaždinska županija

Prosječne mjesečne bruto plaće u Varaždinskoj županiji u 2023. godini kreću se od 1.374,00 € do 1.502,00 €, što je za oko 9 % manje u odnosu na prosječne mjesečne bruto plaće u Republici Hrvatskoj.

Graf 166: Prosječne mjesečne bruto plaće u Varaždinskoj županiji za 2023. godinu

8. Zaključci

Pregled stanja u Podravskoj, Pomurskoj, Međimurskoj i Varaždinskoj regiji jasno pokazuje da je energetska siromaštvo ozbiljan i sve više izražen problem. Iako postoje velike razlike između općina i regija, svugdje se ponavlja sličan obrazac. Najviše poteškoća imaju stariji ljudi, obitelji s jednim roditeljem i kućanstva s niskim prihodima. Uzroci su više: visoki troškovi energenata, loši stambeni uvjeti, energetska neučinkovite zgrade i ograničene mogućnosti ulaganja u poboljšanja.

Za dugoročno smanjenje energetske siromaštva ključna će biti kombinacija socijalnih mjera, sustavne energetske obnove zgrada i poboljšanja pristupa održivim izvorima energije. Važna je i uska suradnja općina odnosno županija, državnih institucija, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica, kao i aktivno uključivanje stanovnika. Samo tako moguće je smanjiti postojeće razlike i poboljšati kvalitetu života u svim promatranim regijama.

Podravska regija

Unatoč nekim pozitivnim pomacima u socijalnoj i gospodarskoj sferi, Podravska regija i dalje se suočava s ozbiljnim izazovima povezanim s siromaštvom i energetska ranjivošću stanovništva. Činjenica da je u 2024. čak 10 % kućanstava živjelo u energetska siromaštvu – gotovo tri postotna boda više nego godinu ranije i znatno iznad slovenskog prosjeka – jasno pokazuje da je riječ o gorućem problemu koji zahtijeva usklađene mjere.

Posebno je zabrinjavajuće što više od polovice općina u regiji premašuje državni prosjek, što znači da se radi o širem, sustavnom izazovu, a ne samo o pojedinačnim lokalnim slučajevima. Najnižu stopu energetske siromaštva bilježi Općina Kungota, a najvišu Dornava, što također odražava unutarnje razlike unutar regije.

Najugroženije skupine ostaju starija jednočlana kućanstva, obitelji s jednim roditeljem i socijalno ugroženi, budući da su zbog ograničenih prihoda i slabijih stambenih uvjeta posebno osjetljivi na promjene cijena energenata. Za smanjenje energetske siromaštva nužna je kombinacija ciljnih socijalnih mjera i sustavnih energetske sanacija zgrada, koje dugoročno doprinose smanjenju troškova energije, poboljšanju kvalitete stanovanja i jačanju socijalne uključenosti.

Samo kroz međusobnu suradnju općina, države i nevladinih organizacija, uz aktivno uključivanje stanovnika, moguće je razviti učinkovita i trajna rješenja koja će smanjiti energetska siromaštvo i poboljšati kvalitetu života u Podravskoj regiji.

Pomurska regija

Pomurska regija spada među područja s najozbiljnijim problemima energetske siromaštva u Sloveniji. Razlike među općinama su vrlo izražene – u Hodošu je čak 27,27 % kućanstava energetska siromašno, što je više od tri puta iznad slovenskog prosjeka, dok je u Velikoj Polani taj udio samo 2,01 %. Ukupno 18 od 27 općina premašuje državni prosjek, a u 12 općina stopa energetske siromaštva prelazi 10 %. Općine Cankova, Črenšovci i Hodoš posebno se ističu visokim udjelima.

Ovi podaci ukazuju na značajnu raspršenost i nejednakost unutar regije, gdje su neka područja znatno ranjivija od drugih. Iako same brojke već govore mnogo, važno je razumjeti da iza tih podataka stoje ljudi i obitelji koje se svakodnevno suočavaju s izazovom podmirivanja osnovnih troškova energije. Rješenje će zahtijevati koordinirano djelovanje općina, države i lokalnih zajednica, kao i prilagođene mjere za najpogođenija područja, jer jedinstvena rješenja neće biti dovoljna.

Međimurska županija

Analiza stanja u Međimurskoj županiji pokazuje da udio energetske siromašnog stanovništva značajno varira između pojedinih jedinica lokalne samouprave. Energetski pregledi kućanstava otkrivaju visoku potrošnju energije, nisku energetske učinkovitost i zastarjele sustave grijanja, dok podaci o korisnicima različitih oblika pomoći ukazuju na značajan broj ranjivih kućanstava.

Međimurska županija suočava se s nepovoljnom obrazovnom strukturom u pojedinim općinama, povišenom stopom nezaposlenosti među niskokvalificiranim osobama, većim brojem članova kućanstava te nižim plaćama u odnosu na nacionalni prosjek. Kombinacija ovih čimbenika, zajedno s lošim stambenim uvjetima, niskom učinkovitošću objekata i visokim troškovima energenata, stavlja znatan dio stanovništva u stanje energetske siromaštva.

S obzirom na izražene rizike, nužno je provoditi ciljane mjere u području obrazovanja, zapošljavanja, energetske obnove i socijalne politike kako bi se smanjile postojeće razlike i unaprijedila kvaliteta života građana.

Varaždinska županija

Procjena broja energetske siromašnih kućanstava u Varaždinskoj je županiji zahtjeva, budući da zasad ne postoje službeni kriteriji za njihovo definiranje. Za procjenu, korišteni su podaci energetske pregleda, većinski provedenih u socijalnim stanovima u Varaždinu, kao i indikativni kriteriji koji obuhvaćaju potrošnju energije, vode i subjektivni doživljaj stambenog komfora.

Prema podacima pregleda, između 16 % i 30 % kućanstava pripada kategoriji energetske siromaštva prema povećanoj potrošnji električne energije, dok je prema potrošnji toplinske energije energetske siromašno čak 46 % do 74 % kućanstava. Subjektivna procjena stambenog komfora pokazuje da 60 % kućanstava ljeti osjeća nelagodu zbog vrućine, dok 34 % kućanstava zimi osjeća hladnoću.

Rezultati ukazuju na visok udio kućanstava u stanju energetske siromaštva, što je očekivano, budući da su pregledi prvenstveno fokusirani na socijalno ranjive skupine.

1. Povzetek

Analitično poročilo stanja in ogroženosti z energetske revščino, pripravljeno v okviru projekta I-PRODER, obravnava energetske revščine, v katerem gospodinjstvo nima zagotovljenega dostopa do cenovno dostopnih, ustreznih in zanesljivih virov energije. Gre za pomemben socialno-ekonomski problem, ki prizadene približno 20 % gospodinjstev na območju Podravja in Pomurja v Sloveniji ter Medžimursko in Varaždinsko županijo na Hrvaškem. Energetska revščina je povezana z nizkimi dohodki, visokimi stroški energentov (več kot 10 % dohodka), bivanjem v energetske neučinkovitih stavbah in prisotnostjo konstrukcijskih pomanjkljivosti.

V okviru projekta je bila pripravljena skupna definicija, ki temelji na analizah statističnih podatkov ter energetskih pregledov stavb. Definiranje in analiza sta pomembna koraka za nadaljnjo obravnavo izziva tako na Slovenski kot Hrvaški strani meje.

Za doseg rezultata smo analizirali statistične podatke, ki se med državama nekoliko razlikujejo. V Sloveniji smo za oceno energetske revščine v obeh regijah analizirali podatke o številu prejemnikov prehranskih oz. drugih osnovnih paketov RK Slovenije, ki nam služijo kot posredni pokazatelj energetske ranljivosti. Na Hrvaškem so bili opravljeni energetski pregledi, kjer se je analiziralo dejansko stanje energetske učinkovitosti in porabe energije. Na podlagi tega smo prišli do prikaza stanja na terenu. Poleg tega so bili analizirani še podatki o prejemkih, ki jih gospodinjstva prejmejo preko enkratnih pomoči občin in humanitarnih pomoči rdečega križa.

V Podravski regiji se kaže nadpovprečna stopnja tveganja revščine in višji indeks staranja od slovenskega povprečja. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2024 energetsko revnih 10 % gospodinjstev, kar je bistveno nad državnim povprečjem 7,2 %. Razlike med občinami so velike, saj ima Kungota najnižji delež (2,46 %), Dornava pa najvišjega (30,84 %). Pomurska regija izstopa z najvišjim indeksom staranja in najvišjo stopnjo brezposelnosti v Sloveniji ter najnižjim razpoložljivim dohodkom na prebivalca. Tudi tukaj so razlike v energetske revščini med občinami drastične, saj se gibljejo od 2,01 % v Veliki Polani do 27,27 % v Hodošu, pri čemer kar 18 občin presega slovensko povprečje.

Na Hrvaškem, v Medžimurski županiji, so energetski pregledi v 50 ranljivih gospodinjstvih razkrili kritično stanje: 92 % jih ima visoko porabo toplotne energije, 82 % uporablja drva v zastarelih pečeh, 52 % ima težave z vlago, 58 % pa zamuja s plačilom računov. V Varaždinski županiji so pregledi, večinoma v socialnih stanovanjih, pokazali, da je glede na porabo toplote energetske revnih med 46 % in 74 % gospodinjstev, 8 % pa jih za energente porabi več kot polovico svojih dohodkov. 66 % gospodinjstev občasno zamuja s plačili računov.

Analitično poročilo stanja in ogroženosti z energetske revščino kaže, da je energetska revščina v vseh štirih regijah resen problem, ki ga povzročajo nizki dohodki, energetske neučinkovite stavbe in visoki stroški energentov. Za reševanje problema je potrebna kombinacija socialnih ukrepov, sistematične energetske prenove stavb in izboljšanja dostopa do trajnostnih virov energije, pri čemer je ključno tesno sodelovanje med občinami, državnimi institucijami in lokalnimi skupnostmi na obeh straneh meje.

2. Informacije o projektu

2.1 Uvod

Analitično poročilo stanja in ogroženosti je pripravljeno v okviru projekta I-PRODER, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru programa Interreg Slovenija–Hrvaška 2021–2027. Poročilo se osredotoča na enega pomembnejših čezmejnih izzivov energetske revščine, ki po ocenah prizadene približno petino gospodinjstev na programskem območju. Ta pojav se kaže v nezmožnosti zagotavljanja ustreznega ogrevanja, hlajenja in drugih osnovnih energetskih potreb ter je neposredno povezan z nižjimi dohodki, slabšo energetske učinkovitostjo stavb in vse višjimi cenami energentov.

Energetska revščina ni zgolj gospodarski, temveč tudi socialni in zdravstveni problem, saj vpliva na kakovost bivanja, poslabšuje zdravje prebivalcev ter povečuje tveganje socialne izključenosti. Najbolj so prizadeti starejši, enočlanska gospodinjstva, enostarševske družine in socialno ogroženi, ki imajo najmanj možnosti za vlaganja v energetske prenove in sodobne tehnologije.

Glavni cilj projekta I-PRODER je izboljšati znanje in ozaveščenost o energetske revščini ter okrepiti sodelovanje med odločevalci, institucijami in prebivalci. Projekt si prizadeva oblikovati realna izhodišča za ukrepanje, in sicer z zbiranjem podatkov s terena, analizo stanja v občinah in regijah ter prepoznavanjem gospodinjstev, ki so že energetske revna ali so izpostavljena, da v kratkem postanejo energetske revna.

Ker je energetska revščina večplasten izziv, ga ni mogoče reševati le z eno vrsto ukrepov. Potrebna je kombinacija socialnih podpornih mehanizmov, energetske sanacije stavb, dostopa do sodobnih tehnologij in prilagojenih lokalnih rešitev. Namen poročila je tako zagotoviti strokovno podlago za oblikovanje ciljanih politik in programov, ki bodo zmanjšali stopnjo energetske revščine, povečali socialno vključenost in dolgoročno izboljšali kakovost življenja prebivalcev na obeh straneh meje.

2.2 Opis operacije

Skupni izziv, ki ga projekt rešuje s čezmejn timer sodelovanjem je izboljšanje znanja in zavedanja odločevalcev, ter povečanje sodelovanja med odločevalci in »terenom«, na področju preprečevanja in odprave energetske revščine gospodinjstev. Ocene, ki povezujejo energetske revščine s stopnjo tveganja socialne izključenosti in lastna projekcija namreč kaže, da se z energetske revščine srečuje okrog 20 % gospodinjstev na programskem območju. Tudi programsko območje se namreč v zadnjem času srečuje z dvigom cen energije in energentov, kar dodatno prispeva k povečanju problema energetske revščine. Razmere na terenu zahtevajo ukrepanje. Za področje energetske revščine je potrebno postaviti realna izhodišča; pridobiti podatke na terenu in opredeliti stopnjo gospodinjstev, ki se že srečujejo ter stopnjo tistih, ki se bodo v kratkem srečali z energetske revščino. Energetska revščina je namreč večplastna težava in izziv, za katero je potrebno sodelovanje ključnih akterjev in odločevalcev, ki lahko konkretno ukrepajo. Na drugi strani jim je potrebno pripraviti izhodišča za ukrepanje ter jim nakazati možne rešitve.

3. Splošne geografske značilnosti območja

3.1 Predstavitev regije Podravja

Podravje je zgodovinska in geografska regija v severovzhodni Sloveniji, znana po raznoliki pokrajini, bogati zgodovini in kulturni dediščini. Geografsko se razteza ob reki Dravi in vključuje del vzhodnih Alp, kar vpliva na podnebje in značilnosti regije.

Podravje je ena izmed dvanajstih statističnih regij v Sloveniji, ki leži v severovzhodnem delu države ob meji z Avstrijo. Ime regije izvira iz reke Drave, ki teče skozi osrednji del ter ima pomembno geografsko, gospodarsko ter kulturno vlogo. Podravje predstavlja kombinacijo urbanega in ruralnega okolja, bogato kulturno dediščino, raznoliko pokrajino ter razvito gospodarstvo. Raznolikost ozemlja omogoča preplet gospodarskih dejavnosti, turizma in trajnostnega razvoja. Je eno od pomembnih središč Slovenije.

Podravska regija leži na vzhodnem delu države ter je peta največja statistična regija s površino 2.170 km². Naravnogeografsko je ena najbolj raznolikih regij. V letu 2023 je v Podravju živel 323.753 prebivalcev, kar 15,5 % prebivalcev Slovenije. Gostota poseljenosti je znašala 152 preb./km².

Po statističnih podatkih se je stopnja tveganja revščine v primerjavi z letom 2022, ko je bila ta 12,7 %, zvišala za 0,6 %. To pomeni, da je v letu 2023 pod pragom tveganja revščine živel približno 13.000 oseb več kot v letu prej. Podravska regija je nekje na vrhu praga revščine v Sloveniji. V letu 2023 so prebivalci te regije pokazali manj zadovoljstva z življenjem, kot preostali del Slovenije.

Celotna pokrajina Podravja je razdeljena na:

- Dravsko in Ptujsko polje – ravninski del, izrazito razvito kmetijstvo
- Pohorje, Kozjak – gozdnati in hribovit zahodni del
- Slovenske gorice in Haloze – gričevnata vinorodna pokrajina na severu in vzhodu

Regija meji na 3 regije Koroško, Savinjsko in Pomursko, ter 2 sosednji državi, na severu Avstrijo in na jugu Hrvaško

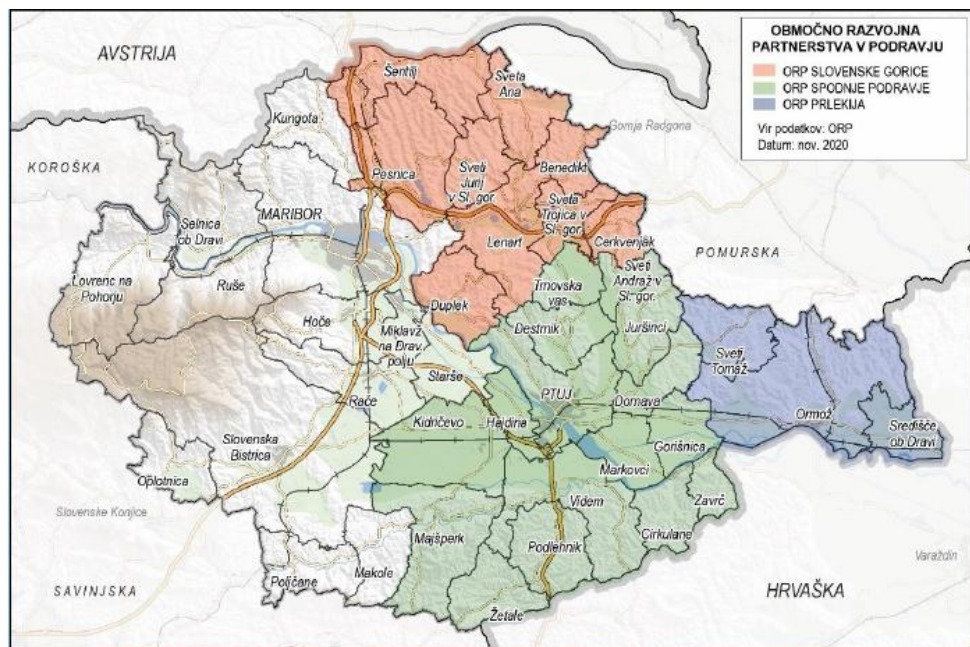
Podravje sestavlja 41 občin, kar je največ med vsemi regijami v Sloveniji: Benedikt, Cerkljenjak, Cirkulane, Destrnik, Dornava, Duplek, Gorišnica, Hajdina, Hoče-Slivnica, Juršinci, Kidričevo, Kungota, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Majšperk, Makole, Maribor, Markovci, Miklavž na Dravskem polju, Oplotnica, Ormož, Pesnica, Podlehnik, Poljčane, Ptuj, Rače – Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Središče ob Dravi, Starše, Sveta Ana, Sveta Trojica v Slov. goricah, Sveti Andraž v Slov. goricah, Sveti Tomaž, Šentilj, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale.

Regija ima 2 mestni občini Maribor in Ptuj. Maribor je najpomembnejše in največje mesto regije, ter drugo največje mesto v Sloveniji. Ptuj je najstarejše mesto v Sloveniji ter je pomemben zaradi svoje zgodovine. Področje med Ptujem in Mariborom, gre predvsem za ravninski del, je najbolj razvito ter poseljeno. Zraven teh dveh so pomembnejša urbana središča še Slovenska Bistrica, Lenart, Ormož in Ruše. Vsaka občina ima povprečno 10 do 16 naselij, skupaj je v celotni regiji 697 naselij. V večini gre za urbano okolje, kjer je oslABLJENA poseljenost. Posebej področje, ki meji z Hrvaško (Haloze) in Avstrijo. V Halozah se zaradi slabe prehodnosti niso razvila večja krajevna središča.

Značilnosti ozemlja močno vplivajo na rabo prostora. Ravnine so namenjene urbanizaciji in poljedelstvu, gričevje vinogradništvu in turizmu, hribovja pa gozdarstvu in športu.

Naravne danosti, kot so reke, vinorodna območja in gozdovi, ustvarjajo temelje za lokalni razvoj in specifično regijsko identiteto.

Podravje je tako regija z raznolikim površjem, ki vključuje tako gričevja in hribovja kot tudi rodovitna polja in pomembne vodne vire.

Slika 7: Občine Podravja (vir: Regionalni razvojni program Podravja 2021 -2027)

Tabela 35: Osebnostna izkaznica Regije, leto 2024 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Površina (km ²)	2.170	Osebe pod pragom tveganja revščine (%)	17,3
Prebivalci	323.034	Regionalni BDP (EUR/prebivalca)	14.945
Naravni prirast	-119	Podjetja	25.312
Skupni selitveni prirast	135	Prihodi turistov	226.576
Učenci	24.065	Prenočitve turistov	500.290
Dijaki	10.995	Osebnostni avtomobili (na 1.000 prebivalcev)	500
Študenti	12.022	Stanovanja	138.703
Delovno aktivni prebivalci	119.013	Povprečna površina stanovanja (m ²)	78,4
Registrirane brezposelne osebe	20.061	Število kmetijskih gospodarstev ¹)	11.427
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	14,4	Kmetijska zemljišča v uporabi ¹) (ha)	79.485
Povprečna mesečna bruto plača (EUR)	1.405	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	431

3.1.1 Velikost območja (km²)

Podravska regija meri 2.170 km². Sestavljena je iz 41 občin, ter skupaj 697 naselij. Od tega ima vsaka občina v povprečju 10 do 16 naselij. Največja med občinami je Mestna občina Maribor.

Občine v Regiji ter naselja:

- Občina Benedikt obsega 13 naselij : Benedikt, Drvanja, Ihova, Ločki Vrh, Negovski Vrh, Obrat, Spodnja Bačkova, Spodnja Ročica, stara Gora, Sveti Trije Kralji v Slovenskih Goricah, Štajngrova, Trotkova, Trstenik

- Občina Cerkljenjak obsega 15 naselij: Andrenci, Brengova, Cenkovca, Cerkljenjak, Cogetinci, Čagona, Grabonoški Vrh, Ivanjski Vrh, Kadrenci, Komarnica, Peščeni Vrh, Smolinci, Stanetinci, Vanetina, Župetinci
- Občina Cirkulane obsega 13 naselij: Brezovec, Cirkulane, Dolane, Gradišča, Gruškovec, Mali Okič, Medribnik, Meje, Paradiž, Pohorje, Pristava, Slatina, Veliki Vrh
- Občina Destrnik obsega 17 naselij: Desenci, Destrnik, Dolič, Drstelja, Gomila, Gomilci, Janežovci, Janežovski Vrh, Jiršovci, Ločki Vrh, Levanjci, Placar, Strmec pri Destrniku, Svetinci, Vintarovci, Zasadi in Zgornji Velovlek
- Občina Dornava obsega 12 naselij: Bratislavci, Brezovci, Dornava, Lasigovci, Mezgovci ob Pesnici, Polenci, Polenšak, Prerad, Slomi, Strejaci, Strmec pri Polenšaku, Žamenci
- Občina Duplek obsega 10 naselij: Ciglenca, Dvorjane, Jablanca, Spodnja Korena, Spodnji Duplek, Vurberk, Zgornja Korena, Zgornji Duplek, Zimica, Žikarce
- Občina Gorišnica obsega 11 naselij: Cunkovci, Formin, Gajevci, Gorišnica, Mala vas, Moškanjci, Muretinci, Placerovci, Tivolci, Zagojci, Zamušani
- Občina Hajdina obsega 7 naselij: Draženci, Gerečja vas, Hajdoše, Skorba, Slovenja vas, Spodnja Hajdina, Zgornja Hajdina
- Občina Hoče – Slivnica obsega 13 naselij: Bohova, Čreta, Hočko Pohorje, Hotinja vas, Orehova vas, Pivola, Polana, Radizel, Rogoza, Slivniško Pohorje, Spodnje Hoče in Zgornje Hoče
- Občina Juršinci obsega 13 naselij: Bodkovci, Dragovič, Gabrnik, Gradišček, Grinci, Hlaponci, Juršinci, Kukava, Mostje, Rotman, Sakušak, Senčak pri Juršincih, Zagorci
- Občina Kidričevo obsega 18 naselij: Apače, Cirkovce, Dragonja vas, Kidričevo, Kungota pri Ptujju, Lovrenc na Dravskem polju, Mihovce, Njiverce, Pleterje, Pongrce, Spodnje Jablane, Spodnji Gaj pri Pragerskem, Starošince, Stražgonjca, Strnišče, Šikole, Zgornje Jablane in Župečja vas
- Občina Kungota obsega 19 naselij: Ciringa, Gradiška, Grušena, Jedlovnik, Jurski Vrh, Kozjak nad Pesnico, Pesnica, Plač, Plintovec, Podigrac, Rošpoh, Slatina, Slatinski dol, Sp. Vrtnič, Svečina, Špičnik, Vršnik, Zgornja Kungota, Zg. Vrtnič
- Občina Lenart obsega 22 naselij: Črmljenšak, Dolge Njive, Gradenshak, Hrastovec v Slovenskih goricah, Lenart v Slovenskih goricah, Lormanje, Močna, Nadbišec, Radehova, Rogoznica, Selce, Spodnja Voličina, Spodnje Partinje, Spodnji Porčič, Spodnji Žerjavci, Straže, Šetarova, Vinička vas, Zamarkova, Zavrha, Zgornja Voličina, Zgornji Žerjavci
- Občina Lovrenc na Pohorju obsega 7 naselij: Činžat, Kumen, Lovrenc na Pohorju, Puščava, Rdeči breg, Recenjak, Ruta
- Občina Majšperk obsega 26 naselij: Bolečka vas, Breg, Doklece, Dol pri Stopercih, Grdina, Janški vrh, Jelovice, Koritno, Kupčinski vrh, Lešje, Majšperk, Medvedce, Naraplje, Planjsko, Podložje, Preša, Ptujška gora, Sestrže, Sitež, Skrbilje, Slape, Spodnja Sveča, Stanečka vas, Stogovci, Stoperce, Zgornja Sveča
- Občina Makole obsega 13 naselij: Dežno pri Makolah, Jelovec pri Makolah, Ložnica, Makole, Mostečno, Pečke, Savinsko, Stari Grad, Stopno, Stranske Makole, Strug, Štatenberg, Varoš
- Mestna občina Maribor obsega 33 naselij: Brestrnica, Celestrina, Dogošje, Gaj nad Mariborom, Grušova, Hrastje, Hrenca, Jelovec, Kamnica, Košaki, Laznica, Limbuš, Malečnik, Maribor, Meljski hrib, Metava, Nebova, Pekel, Pekre, Počehova, Razvanje, Ribniško selo, Rošpoh – del, Ruperče, Srednje, Šober, Trčova, Vinarje, Vodole, Vrhov dol, Za Kalvarijo, Zgornji Slemen – del in Zrkovci
- Občina Markovci obsega 9 naselij: Borovci, Bukovci, Markovci, Nova vas pri Markovcih, Prvenci, Sobotinci, Stojnci, Strelci, Zabovci

- Občina Miklavž na Dravskem polju obsega 4 naselja: Dobrovce, Dravski dvor, Miklavž na Dravskem polju in Skoke
- Občina Oplotnica obsega 21 naselij: Božje, Brezje pri Oplotnici, Čadram, Dobriška vas, Dobrova pri Prihovi, Gorica pri Oplotnici, Koritno, Kovaški vrh, Lačna Gora, Malahorna, Markečica, Okoška gora, Oplotnica, Pobrež, Prihova, Raskovec, Straža pri Oplotnici, Ugovec, Zgornje Grušovje, Zlogona Gora, Zlogona vas
- Občina Ormož obsega 59 naselij: Bresnica, Cerovec Stanka Vraza, Cvetkovci, Dobrava, Dobrovščak, Drakšl, Frankovci, Gomila pri Kogu, Hajndl, Hardek, Hermanci, Hujbar, Hum pri Ormožu, Ivanjkovci, Jastrebc, Kajžar, Kog, Krčevina, Lačaves, Lahonci, Lešnica, Lešniški Vrh, Libanja, Litmerk, Loperšice, Lunovec, Mali Brebrovnik, Mihalovci, Mihovci pri Vel. Nedelji, Miklavž pri Ormožu, Ormož, Osluševci, Pavlovci, Pavlovski Vrh, Podgorci, Preclava, Pušenci, Ritmerk, Runeč, Senešci, Sodinci, Spodnji Ključarovci, Stanovno, Strezetina, Strjanci, Strmec pri Ormožu, Šardinje, Trgovišče, Veličane, Velika Nedelja, Veliki Brebrovnik, Vičanci, Vinski Vrh, Vitan, Vodranci, Vuzmetinci, Zasavci, Žerovinci, Žvab
- Občina Pesnica obsega 30 naselij: Dragučova, Pernica, Ložane, Vosek, Vukovje, Dolnja Počehova, Drankovec, Flekušek, Gačnik, Jareninski Dol, Jareninski Vrh, Jelenče, Kušernik, Mali Dol, Pesnica pri Mariboru, Pesniški Dvor, Počenik, Polička vas, Polički Vrh, Ranca, Ročica, Slatenik, Spodnje Dobrenje, Spodnje Hlapje, Spodnji Jakobski Dol, Vajgen, Vukovski Dol, Vukovski Vrh, Zgornje Hlapje, Zgornji Jakobski Dol
- Občina Podlehnik obsega 13 naselij: Dežno pri Podlehniku, Gorca, Jablovec, Kozminci, Ložina, Podlehnik, Rodni vrh, Sedlašek, Spodnje Gruškovje, Stanošina, Strajna, Zakl, Zgornje Gruškovje
- Občina Poljčane obsega 18 naselij: Brezje pri Poljčanah, Čadramska vas, Globoko ob Dravinji, Hrastovec pod Bočem, Krasna, Križeča vas, Ljubično, Lovnik, Lušečka vas, Modraže, Novake, Podboč, Poljčane, Spodnja Brežnica, Spodnje Poljčane, Stanovsko, Studenice, Zgornje Poljčane
- Mestna občina Ptuj obsega 10 naselij: Grajena, Grajenščak, Kicar, Krčevina pri Vurbergu, Mestni vrh, Pacinje, Podvinci, Ptuj, Spodnji Velovlek, Spuhlja
- Občina Rače – Fram obsega 14 naselij: Ješenca, Požeg, Morje, Fram, Loka, Kopivnik, Planica, Ranče, Rače, Brezula, Podova, Zg. Gorica, Sp. Gorica in Šestdobe
- Občina Ruše obsega 7 naselij: Bistrica ob Dravi, Log, Bezena, Lobnica, Smolnik, Ruše, Fala
- Občina Selnica ob Dravi obsega 13 naselij: Črešnjevec ob Dravi, Vurmat - del, Veliki Boč, Zgornji Boč, Spodnji Boč, Sveti duh na Ostrem vrhu, Selnica ob Dravi, Janževa gora, Zgornja Selnica, Spodnja Selnica, Zgornji Slemen - del, Spodnji Slemen, Gradišče na Kozjaku
- Občina Slovenska Bistrica obsega 80 naselij: Bojtina, Brezje pri Slovenski Bistrici, Bukovec, Cezlak, Cigonca, Črešnjevec, Devina, Dolgi Vrh, Drumlažno, Farovec, Fošt, Frajhajm, Gabernik, Gaj, Gladomes, Hošnica, Hrastovec, Jelovec, Ješovec, Jurišna vas, Kalše, Kebelj, Klopce, Kočno ob Ložnici, Kočno pri Polskavi, Korplje, Kostanjevec, Kot, Kovača vas, Križni Vrh, Laporje, Leskovec, Levič, Lokanja vas, Lukanja, Malo Tinje, Modrič, Nadgrad, Ogljenšak, Ošelj, Planina pod Šumikom, Podgrad, Pokošje, Pragersko, Preloge, Prepuž, Pretrež, Razgor, Rep, Ritoznoj, Sele pri Polskavi, Sevec, Slovenska Bistrica, Smrečno, Spodnja Ložnica, Spodnja Nova vas, Nova gora nad Slovensko Bistrico, Spodnja Polskava, Spodnje Prebukovje, Stari Log, Šentovec, Šmartno na Pohorju, Tinjska Gora, Trnovec, Turiška vas na Pohorju, Urh, Veliko Tinje, Videž, Vinarje, Visole, Vrhloga, Vrhole pri Laporju, Vrhole pri Slovenskih Konjicah, Zgornja Bistrica, Zgornja Brežnica, Zgornja Ložnica, Zgornja Nova vas, Zgornja Polskava, Zgornje Prebukovje, Žabljek
- Občina Središče ob Dravi obsega 5 naselij: Godeninci, Grabe, Obrež, Središče ob Dravi, Šalovci
- Občina Starše obsega 8 naselij: Brunšvik, Loka, Marjeta na Dravskem polju, Prepolje, Rošnja, Starše in Zlatoličje

- Občina Sveta Ana obsega 12 naselij: Dražen Vrh, Froleh, Kremberk, Krivi Vrh, Ledinek, Lokavec, Rožengrunt, Sveta Ana, Zgornja Bačkova, Zgornja Ročica, Zgornja Ščavnica, Žice
- Občina Sveta Trojica v Slovenskih goricah obsega 8 naselij: Gočova, Osek, spodnja Senarska, Spodnje Verjane, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Zgornja Senarska, Zgornje Verjane, Zgornji Porčič
- Občina Sveti Andraž v Slov. goricah obsega 7 naselij: Drbetinci, Gibina, Hvaletinci, Novinci, Rjavci, Slavšina, Vitomarci
- Občina Sveti Jurij v Slovenskih goricah obsega 8 naselij: Jurovski Dol, Malna, Spodnji Gasteraj, Srednji Gasteraj, Varda, Zgornje Partinje, Zgornji Gasteraj, Žitence
- Občina Sveti Tomaž obsega 17 naselij: Bratonečice, Gornji Ključarovci, Gradišče pri Ormožu, Hranjigovci, Koračice, Mala vas pri Ormožu, Mezgovci, Pršetinci, Rakovci, Rucmanci, Savci, Sejanci, Senčak, Senik, Sveti Tomaž, Trnovci, Zagorje
- Občina Šentilj obsega 22 naselij: Ceršak, Cirknica, Jurjevski Dol, Kaniža, Kozjak pri Ceršaku, Kresnica, Plodršnica, Selnica ob Muri, Sladki Vrh, Spodnja Velka, Srebotje, Stara Gora pri Šentilju, Svečane, Šentilj v Slovenskih goricah, Šomat, Štrihovec Trate, Vranji Vrh, Zgornja Velka, Zgornje Dobrenje, Zgornje Gradišče, Zgornji Dražen Vrh
- Občina Trnovska vas obsega 7 naselij: Biš, Bišečki vrh, Črmlja, Ločič, Sovjak, Trnovska vas, Trnovski vrh
- Občina Videm obsega 30 naselij: Barislovci, Belavšek, Berinjak, Dolena, Dravci, Dravinjski vrh, Gradišče, Jurovci, Lancova vas, Ljubstava, Majski vrh, Mala Varnica, Pobrežje, Popovci, Repišče, Sela, Skorišnjak, Soviče, Spodnji Leskovec, Strmec pri Leskovcu, Šturmovci, Trdobojci, Trnovec, Tržec, Vareja, Velika Varnica, Veliki Okič, Videm pri Ptuju, Zgornja Pristava, Zgornji Leskovec
- Občina Zavrč obsega 9 naselij: Belski vrh, Drenovec, Gorenjski vrh, Goričak, Hrastovec, Korenjak, Pestike, Turški vrh, Zavrč
- Občina Žetale obsega 5 naselij: Čermožiše, Dobrina, Kočice, Nadole, Žetale

Tabela 36: Velikost območja Podravja (vir: Statistični urad RS)

Št. občin	Občina	Površina občine v km ²	Št. prebivalcev	Št. naselij
1	Benedikt	24	2.730	13
2	Cerkvenjak	25	2.220	15
3	Cirkulane	32	2.367	13
4	Destrnik	34	2.669	17
5	Dornava	28	2.935	12
6	Duplek	40	7.067	10
7	Gorišnica	29	4.167	11
8	Hajdina	22	3.956	7
9	Hoče - Slivnica	54	11.918	13
10	Juršinci	36	2.444	13
11	Kidričevo	71	6.605	18
12	Kungota	49	5.014	19
13	Lenart	62	8.615	22
14	Lovrenc na Pohorju	84	2.952	7
15	Majšperk	73	3.996	26
16	Makole	37	2.041	13
17	Maribor	148	113.245	33
18	Markovci	30	4.097	9
19	Miklavž na Dravskem polju	13	7.148	4
20	Oplotnica	33	4.147	21
21	Ormož	142	11.868	59

22	Pesnica	76	7.692	30
23	Podlehnik	46	1.830	13
24	Poljčane	38	4.402	18
25	Ptuj	67	23.673	10
26	Rače - Fram	51	8.036	14
27	Ruše	61	7.120	7
28	Selnica ob Dravi	64	4.488	13
29	Slovenska Bistrica	260	26.209	80
30	Središče ob Dravi	33	1.899	5
31	Starše	34	4.109	8
32	Sveta Ana	37	2.350	12
33	Sveta Trojica v Slov. goricah	26	2.194	8
34	Sveti Andraž v Slov. goricah	18	1.194	7
35	Sveti Jurij v slov. goricah	31	2.160	27
36	Sveti Tomaž	38	1.977	17
37	Šentilj	65	8.451	22
38	Trnovska vas	23	1.398	7
39	Videm	80	5.606	30
40	Zavrč	19	1.482	9
41	Žetale	38	1.282	5
	Skupaj	2171	329.753	697

3.1.2 Strukturne danosti območja - Kmetijstvo

Kmetijstvo ima v Podravski regiji pomembno funkcijo ter predstavlja eno ključnih gospodarskih dejavnosti. Glede na regije v Sloveniji ima Podravje največ kmetijskih zemljišč. V letu 2020 je bilo skupaj kmetijskih površin 80.648 hektarjev, kar predstavlja približno 17% vseh obdelovalnih površin v Sloveniji.

Glavna kmetijska pridelka v regiji sta pšenica in koruza. Povečuje se tudi število kmetijskih gospodarstev specializiranih za pašno živinorejo. Vinogradništvo ima v Podravju dolgoletno tradicijo in ostaja ena najpomembnejših dejavnosti. Vinogradi v Podravju se razprostirajo na površini 3.949,6 hektarjev. Regija je značilna tudi po visoki stopnji razdrobljenosti zemljišč, saj kar 62 % lastnikov razpolaga z manj kot 5 hektarji zemlje.

Slika 8: Število kmetijskih gospodarstev in površina njiv, Slovenija 2020 (vir: Statistični urad RS)

Tabela 37: Skupna in kmetijska zemljišča (vir: Statistični urad RS)

	Vrsta zemljišča Skupaj	Kmetijska zemljišča	Gozd	Nerodovitno
Slovenija	897.650	494.641	387.868	15.142
Podravje	115.030	80.100	33.021	1.909
Spodnje Podravje	34.244	25.793	7.757	690
Slovenske gorice	16.797	11.334	4.796	667
Prlekija	13.395	10.423	2.641	331

Kljub ugodnim razmeram se število kmetijskih gospodarstev zmanjšuje. Med letoma 2010 in 2020 je ta upadel kar za 10%. Glavni vzroki za ta trend so širjenje mest in infrastrukture, opuščanje kmetovanja zaradi staranja prebivalstva ter pomanjkanje interesa mlajših generacij za prevzem kmetij. Zlasti na hribovitih območjih, kot so Haloze, se zaradi opustitve kmetovanja zemljišča hitro zaraščajo in izgubljajo svojo pridelovalno vrednost.

Poleg tega je v Podravju nizko zanimanje kmetovalcev za dodatni najem, nakup ali oddajo obdelovalnih površin. Razlogi za to so različni: pomanjkanje delovne sile, staranje kmečkega prebivalstva, pomanjkanje naslednikov, pa tudi dobra prometna povezanost z večjimi mesti, ki nudi alternativne oblike zaposlitve. V Halozah je tovrstni nezanimanje še posebej izrazito.

Če se želijo ohraniti kmetijska zemljišča in kmetijstvo tudi v prihodnje, je nujno sprejeti ciljno usmerjene ukrepe. Ključno je spodbuditi mlade k prevzemanju kmetij ter jim omogočiti dostop do znanja, tehnologij in finančne podpore. Veliko priložnost za prihodnost predstavlja tudi ekološko kmetovanje, tehnološki napredek ter krepitev lokalnih prehranjevalnih verig. Velik potencial ima tudi izkoriščanje termalne vode in plitke geotermalne energije v rastlinjakih.

Na številnih kmetijah so dopolnilne dejavnosti še premalo razvite, čeprav pomembno vplivajo na gospodarstvo, zlasti na področju turizma in rekreacije. V prihodnje bo treba posebno pozornost nameniti spodbujanju dopolnilnih dejavnosti, saj te omogočajo obstoj številnih kmetij. Usmerjanje kmetij v okolju prijaznejše oblike kmetovanja bo postalo nujna alternativa konvencionalnim praksam. Spodnje Podravje ima vse dobre dispozicije, da se začne širit ekološko kmetijstvo. Iz uradnih dosegljivih podatkov je razvidno, da se vedno več kmetov odloča za ekološko kmetovanje. Podatki iz leta 2019 kažejo, da je v tem času delovalo v Spodnjem Podravju 49 ekoloških kmetij in 197 integriranih kmetij, kar pa se z leti povečuje.

Velik del kmetijskih gospodarstev ima v Podravski regiji tudi gozd, a njihova raba upada. Gozdove precej krčijo s tem se širi trend pridobivanja lesa. Posek dreves se je povečal s 1,66 m³ na 22,64 m³. V Podravju je kar 57,2 % gospodarjev kmetij starejših od 51 let, kar neugodno vpliva na nadaljnji razvoj kmetijstva, ki zahteva modernizacijo in prestrukturiranje. Prav tako kar 65,44 gospodarjev nima formalne kmetijske izobrazbe, ampak le praktične izkušnje v kmetovanju. To so vsi dejavniki, ki vplivajo na daljni razvoj.

3.1.3 Degradacija prostora – stanje voda

Eden ključnih dejavnikov degradacije prostora je stanje voda, površinskih in podzemnih, ki imajo pomembno vlogo v ekosistemu, kmetijstvu, oskrbi s pitno vodo. V Podravju postaja to vedno bolj pereč pojav, ki ga povzročajo tako človeške dejavnosti kot naravni dejavniki.

Podravje ima zmerno celinsko podnebje s štirimi različnimi letnimi časi. Značilna so vroča poletja in mrzle zime, kar je ugodno za kmetijstvo in vinogradništvo. Povprečna letna količina padavin zadostuje za večino kmetijskih dejavnosti, vendar se včasih pojavljajo sušna obdobja. Sušna obdobja najbolj prizadenejo nižinske predele, kjer je najbolj na udaru kmetijstvo z osipom

pridelka. Gre za t.i. naravno tveganje. Regija se srečuje tudi z drugimi naravnimi tveganji, kot je erozija tal (izrazita v gričevnatih območjih zaradi strmih pobočij) in poplave (v največjem deležu to pade na reko Dravo, zanemarljiv pa tudi ni delež, ki pade na reko Ščavnico in Dravinjo).

V zadnjih letih se Podravje sooča z vedno več sušnimi obdobji, kar močno vpliva na pridelke v kmetijstvu, predvsem na pridelke ozimnih žit. Kakovost in količina pridelka se pozna tudi v sadovnjakih in vinogradih.

Ekstremno sušno obdobje je bilo leta 2022, ko je bilo Podravje kar 60 dni izpostavljeno sušnim razmeram. To je povzročilo velik primanjkljaj v kmetijstvu. S sušnim obdobjem so se soočali že na začetku pridelovalne sezone, saj je v prvih treh mesecih padla le tretjina padavin dolgoletnega povprečja, vodna bilanca pa je bila posledično že takrat izrazito negativna. Zraven sušnega vročinskega vala so tla sušili tudi nizka zračna vlaga, vroči južni vetrovi in nadpovprečno sončno sevanje.

Agencija Republike Slovenija za okolje (ARSO) napoveduje, da se bo pogostost, trajnost in jakost kmetijskih suš v prihodnosti povečevala. Izrazitost sprememb bo odvisna od izpustov toplogrednih plinov.

3.1.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki

Na podlagi Statističnega urada RS je v Sloveniji leta 2023 nastalo manj odpadkov kot leto prej, kar za 3 %. Zmanjšale so se predvsem količine gradbenih odpadkov, odpadkov iz industrije usnja in tekstila, odpadkov iz anorganskih kemijskih procesov ter odpadnih organskih topil. Drastično so se povečale količine odpadkov iz lesa ter nevarni odpadki, ti so se povečali kar za 14 %.

Komunalni odpadki so v letu 2023 predstavljali desetino vseh nastalih odpadkov. Njihova količina se je povečala za 1,1 milijona ton oziroma za 5 % v primerjavi z letom 2022. Ločeno je bilo zbranih kar tri četrtine vseh komunalnih odpadkov, kar predstavlja 381 kg na prebivalca. Na področju Slovenije je nastalo 712.000 ton vseh komunalnih odpadkov, kar je 336 kg na prebivalca.

Na območju regije deluje več izvajalcev, ki skrbijo za zbiranje in odvoz odpadkov, vsak od njih pokriva svoj del regije oz. območja. Med večjimi podjetji so Javne službe Ptuj d.o.o, Komunalno-stanovanjsko podjetje Ljutomer d.o.o. Snaga Maribor, Komunalno podjetje Ormož d.o.o..

Podravska regija ima slabo rešeno področje ravnanja z odpadki. Količina komunalnih odpadkov se povečuje zaradi povečanja kosovnih odpadkov. To je posledica dosedanja odnosa do odpadkov in načina ravnanja z njimi. Pomanjkanje pravnih predpisov, ekonomskih ukrepov slaba ozaveščenost ljudi.

Podravje se po količini nastalih komunalnih odpadkov uvršča na drugo mesto, takoj za Osrednjeslovensko regijo, kar je razvidno v Tabeli 4. V letu 2023 je količina komunalnih odpadkov v regiji narasla v primerjavi z letom 2022. Na prebivalca je bilo komunalnih odpadkov 30 kg manj kot znaša slovensko povprečje. Skupaj je v Podravju v letu 2023 nastalo 488 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, od tega so jih ločeno zbrali kar 74 %.

Tabela 38: Komunalni odpadki po regijah, primerjava leto 2022 z 2023 (vir: Statistični urad RS)

	2022			2023		
	Nastali komunalni odpadki (tone)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone)	Odloženi komunalni odpadki (tone)	Nastali komunalni odpadki (tone)	Komunalni odpadki, zbrani z javnim odvozom (tone)	Odloženi komunalni odpadki (tone)
Pomurska	52.198	39.651	4.605	53.697	39.895	3.188
Podravska	160.748	118.003	4.260	161.060	118.324	5.475
Koroška	26.507	19.172	2.421	31.663	21.970	3.644
Savinjska	126.324	89.481	7.083	154.147	111.400	7.815
Zasavska	23.801	18.409	4.399	25.732	19.484	7.150
Posavska	35.637	26.928	1.115	38.821	29.270	2.517
Jugovzhodna Slovenija	69.352	42.547	4.038	66.346	45.245	4.700
Primorsko-notranjska	21.526	17.909	3.476	23.019	18.212	2.927
Osrednjeslovenska	305.866	206.967	12.737	321.974	225.498	22.171
Gorenjska	106.434	83.225	16.934	94.853	71.050	9.535
Goriška	57.901	47.902	3.313	59.176	47.841	4.305
Obalno-kraška	64.393	50.655	3.485	67.323	53.219	4.563

Na področju celotne Slovenije je v gospodinjstvih v letu 2023 nastalo za približno desetino več komunalnih odpadkov kot leto prej. Skupno je pomenilo 518 kg komunalnih odpadkov na prebivalstva, kar je več kot v letu 2022. Od leta 2023 dalje med odpadke ni več zajeto blago iz komunalnih čistilnih naprav, ki ni obdelano do te mere, da je primerno za gnojilo v kmetijstvu ali za oddajo v postopek predelave ali odstranjevanje odpadkov. Podobno kot v svetovnem merilu količina odpadkov tudi v Sloveniji še naprej narašča. V primerjavi z letom 2022 je bilo manj odpadkov recikliranih in več odloženih.

Del odpadkov se uvažja in izvažja. V letu 2023 količina uvoženih odpadkov znašala približno 1 milijon ton, kar je 5 % manj kot leta 2022. Dve tretjini odpadkov je uvoženih iz sosednjih držav. Skoraj 9 % uvoženih odpadkov je iz držav izven EU. Medtem pa je izvoženih odpadkov v letu 2023 približno isto kot leto poprej, nekaj manj kot 1,4 milijona ton.

Podravska regija se sooča s podobnim problem kot celotno Slovenijo ter Svet, da količina odpadkov narašča. V Sloveniji letno nastane več kot milijon ton komunalnih odpadkov, med katerimi je tudi znaten delež nevarnih. Ključ do dolgoročnega reševanja problematike je v spodbujanju krožnega gospodarstva, ki omogoča učinkovitejšo rabo virov in zmanjševanje količine odpadkov.

3.1.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije

Naravni viri v Podravski regiji vključujejo tiste vire energije, ki so na voljo v okolju in jih je mogoče izkoriščati za proizvodnjo energije. Regija ima številne prednosti glede obnovljivih virov, vendar pa so tudi nekatere omejitve, predvsem glede fosilnih goriv, saj regija ni bogata z večjimi nahajališči teh virov. Glavni naravni viri, ki so na voljo za energetske izrabo v regiji, so:

- Sončna energija
- Vetrna energija
- Geotermalna energija
- Biomasa

- Vodna energija

Podravje ponuja pomemben potencial za širšo uporabo obnovljivih virov energije. S sončnimi in vetrnimi viri, ki so na voljo v določenih delih regije, lahko v prihodnosti povečamo delež obnovljivih virov v energetske bilanci. Zlasti sončna energija se že danes uporablja na številnih kmetijskih zemljiščih, kjer se nameščajo fotonapetostni sistemi, s čimer lahko povečamo samooskrbo z električno energijo. Tudi vetrna energija ima v regiji velik potencial, še posebej v višjih predelih, kjer so primerne lokacije za postavitev vetrnih turbin. Zeleni prehod bo omogočil širšo rabo teh virov, saj bo investicija v obnovljive vire podprta s subvencijami, podporo za gradnjo infrastrukture in spodbujanje podjetij, ki se ukvarjajo z obnovljivimi viri. Poleg tega bo razvoj hranilnih tehnologij, kot so baterije, omogočil shranjevanje presežne energije in njeno uporabo v obdobjih višje porabe.

Ena izmed ovir proizvodnje energije iz OVE v Sloveniji ter Podravju predstavljajo naravno zavarovana območja (Natura 2000). V primeru izkoriščanja vetrne energije je situacija takšna, da so najbolj primerna območja za vetrne elektrarne hkrati zaščitena območja. Obstajajo tudi načrti za črpalno hidroelektrarno, vendar je projekt zaradi morebitnega prekomernega poseganja v naravo naletel na odpor s strani civilnih iniciativ in okoljskih združenj.

Slovenija si je po smernici EU, v NEPN zadala cilj zmanjšati porabo primarne energije za 35 % do leta 2030. Kar pomeni za Podravje, kot tudi ostale regije:

- Večje investicije v prenovo stavb,
- Digitalizacijo industrijskih procesov,
- Nadgradnjo lokalne energetske infrastrukture ter
- Aktivno vključevanje prebivalcev v energetske učinkovitost

Podravska regija se sooča z nujnostjo posodobitve energetske infrastrukture, da bi omogočila integracijo novih, trajnostnih energetske virov in optimizacijo porabe energije. V okviru zelenega prehoda je ključnega pomena prehod na pametna energetska omrežja (smart grids), ki omogočajo boljše obvladovanje porabe energije v realnem času in povezovanje vseh ključnih energetske virov (sončne, vetrne in druge obnovljive vire) v stabilen in učinkovit sistem. Pomemben korak naprej bo tudi modernizacija elektroenergetskih omrežij, kar bo omogočilo večjo odpornost na morebitne motnje v oskrbi z energijo in zmanjšalo izgube pri distribuciji. Razvoj infrastrukturnih rešitev za povečanje energetske varnosti v regiji bo vključeval povečanje zmogljivosti omrežij, kot so visokofrekvenčna plinska omrežja ali ogrevalni sistemi, ter širjenje omrežja za električna vozila.

Energetska učinkovitost stavb se lahko poveča s številnimi ukrepi, ki zmanjšujejo potrebo po energiji za ogrevanje in hlajenje ter optimizirajo rabo električne energije. Temeljni ukrep bo povečanje obnove obstoječih stavb, še posebej tistih, ki so energetske neučinkovite. Obnovitve vključujejo vgradnjo toplotnih izolacij, energetske učinkovitejših oken, ter prenovo ogrevalnih sistemov z uporabo sodobnih tehnologij, kot so toplotne črpalke in sisteme za daljinsko ogrevanje.

Energijski prehod v regiji Podravje ima velik potencial za gospodarsko rast, še posebej na področju razvoja novih industrijskih panog, ki temeljijo na trajnostnem gospodarstvu. Povečanje naložb v obnovljive vire energije, energetske učinkovitost in zelene tehnologije lahko pripelje do rasti števila novih podjetij, novih delovnih mest ter povečanja regionalne konkurenčnosti. Razvoj zelenih industrij, kot so proizvodnja sončnih panelov, vetrnih turbin, bioenergije in električnih vozil, lahko pripomore k večji samostojnosti regije na področju energije, hkrati pa odpre priložnosti za tehnološki razvoj, raziskave in inovacije. Poleg tega lahko prehod na trajnostno

Pomurje je stičišče kultur in verstev ter lingvističnih in etničnih skupin, kar regiji daje specifični kulturni značaj in zagotavlja enkratno kulturno dediščino.

3.2.1 Velikost območja (km²)

Pomurje je regija z raznoliko strukturo občin, ki se med seboj precej razlikujejo tako po površini kot tudi po številu prebivalcev in naselij.

Največja občina po površini v Pomurju je Občina Moravske Toplice, ki obsega 144 km². Na drugi strani je Občina Odranci, ki z zgolj 7 km² velja za najmanjšo občino v regiji po površini. Te razlike kažejo na raznolikost geografskih in upravnih značilnosti občin v tem delu Slovenije.

Tudi po številu prebivalcev obstajajo velike razlike. Leta 2023 je imela Mestna občina Murska Sobota največ prebivalcev med pomurskimi občinami, in sicer 18.651. Po drugi strani pa je bila Občina Hodoš/Hodos najmanjša po številu prebivalcev – imela je le 357 prebivalcev, kar odraža izrazito demografsko raznolikost med občinami.

Zanimive razlike se kažejo tudi pri številu naselij. Najmanj naselij (le eno) imata Občina Kobilje in že omenjena Občina Odranci, kar ju uvršča med občine z izrazito enotno naselbinsko strukturo. Povsem nasprotno je v Občini Ljutomer, ki je s 44 naselji občina z največjim številom naselij v Pomurju.

Tabela 39: Velikost območja Pomurja, število prebivalcev in število naselij za leto 2023 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Občina	Površina občine v km ²	Število prebivalcev	Število naselij
Apače	53	3.536	21
Beltinci	62	8.082	8
Cankova	31	1.765	8
Črenšovci	34	3.935	6
Dobrovnik/Dobronak	31	1.254	3
Gornja Radgona	75	8.489	30
Gornji Petrovci	67	1.982	14
Grad	37	2.005	7
Hodoš/Hodos	18	357	2
Kobilje	20	512	1
Križevci	46	3.564	16
Kuzma	23	1.636	5
Lendava/Lendva	121	10.211	22
Ljutomer	107	11.042	44
Moravske Toplice	144	5.971	28
Murska Sobota	64	18.651	12
Odranci	7	1.606	1
Puconci	108	5.890	23
Radenci	34	5.202	22
Razkrižje	10	1.233	6
Rogašovci	40	3.104	11
Sveti Jurij ob Ščavnici	51	2.816	27
Šalovci	58	1.369	6
Tišina	39	3.968	12
Turnišče	24	3.163	4

Velika Polana	19	1.393	3
Veržej	12	1.368	3
Skupaj	1.335	114.104	345

3.2.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo

Pomurska regija, ki jo na severu objema gričevnato Goričko, na jugu pa Slovenske gorice, je sicer najbolj ravninska in najbolj kmetijska statistična regija Slovenije. Rodovitna prst, celinsko podnebje in raven svet ustvarjajo ugodne razmere, predvsem za poljedelstvo – njive v tem delu Slovenije obsegajo več kot 80 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi ali dvakrat več od slovenskega povprečja.

Povečano zaraščanje kmetijskih zemljišč je pogostejše na območjih, kjer so naravne danosti za intenzivno kmetovanje manj ugodne. Poleg tega na opuščanje kmetijske rabe pa k zaraščanju pogosto prispevajo tudi družbeni dejavniki. Med najpogostejšimi razlogi za opustitev obdelave zemljišč so pomanjkanje gospodarskega interesa, specifična mentaliteta lastnikov, socialne razmere ter številni družinski, dedni in solastniški spori. Posledično se je v obravnavanem obdobju del kmetijskih zemljišč izgubil zaradi postopnega zaraščanja.

Razvoj kmetijstva v regiji je v nacionalnem interesu, saj Pomurje nudi naravne pogoje za razvoj te dejavnosti in lahko v primeru prestrukturiranja in specializacije postane konkurenčno evropskim tovrstnim območjem. Na območjih s pojavom suše je potrebno kmetijsko dejavnost tehnološko prilagoditi z zamenjavo kmetijskih kultur. Na osnovi celovite obravnave voda na določenem območju je potrebno zagotoviti ustrezne dolgoročne prostorske ukrepe za zmanjšanje možnosti škodljivih posledic. Možnosti za zmanjševanje posledic suše predstavljajo tudi umetni »rokavi« Mure, ki lahko imajo, poleg možnosti zajemanja vode za namakanje, tudi biotopsko in krajnotvorno funkcijo. Kmetijska krajina naj poleg proizvodne funkcije privzema tudi funkcije »večnamenskega prostora« (turizem, rekreacija). Na Goričkem je potrebno prestrukturirati podeželje z uvajanjem okolju prijaznejše pridelave in z ohranjanjem kulturne krajine.⁶⁸

Tabela 40: Kmetijska zemljišča območja Pomurja po rabi zemljišč, površina v ha za leto 2020 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Občina	Vsa zemljišča v uporabi	Kmetijska zemljišča	Kmetijska zemljišča v uporabi	Njive	Trajni travniki in pašniki	Trajni nasadi	Gozd	Nerodovitna zemljišča
Apače	3031	2719	2673	2438	174	61	251	61
Beltinci	3761	3328	3256	3122	109	25	350	84
Cankova	2106	1788	1758	1480	227	50	275	44
Črenšovci	1792	1583	1536	1377	133	26	158	50
Dobrovnik/Dobronak	645	598	586	510	52	24	28	18
Gornja Radgona	4931	4027	3916	2465	768	683	794	110
Gornji Petrovci	3382	2247	2022	1440	515	67	1066	68
Grad	2016	1408	1309	756	510	42	558	50
Hodoš/Hodos	758	522	494	400	84	10	226	10

⁶⁸ Regionalni razvojni program Pomurske regije 2021-2027, https://www.rcms.si/upload/files/RRP_Pomurje_2021-2027_13-6-2022.pdf

Kobilje	556	517	505	463	35	7	29	9
Križevci	3238	2736	2693	2440	224	29	425	78
Kuzma	1092	799	764	492	254	19	264	29
Lendava/ Lendva	6160	5892	5764	5396	263	105	165	102
Ljutomer	6576	5477	5265	4301	682	282	921	178
Moravske Toplice	7434	5938	5678	4740	764	173	1366	130
Murska Sobota	6474	6064	6028	5856	120	52	352	58
Odranci	1035	941	901	878	21	2	59	34
Puconci	7048	5511	5279	4317	848	114	1386	151
Radenci	1897	1421	1355	1043	178	135	420	56
Razkrižje	476	369	348	260	31	57	81	26
Rogašovci	2291	1853	1775	1303	407	65	370	68
Sveti Jurij ob Ščavnici	3502	2681	2592	2003	453	136	739	82
Šalovci	2965	2037	1909	1268	598	44	873	54
Tišina	2956	2578	2536	2339	175	22	309	68
Turnišče	1776	1676	1647	1562	71	14	69	31
Velika Polana	972	846	778	638	127	13	99	26
Veržej	897	736	728	616	81	30	137	25
SKUPAJ	79767	66292	64095	53903	7904	2287	11770	1700

3.2.3 Degradacija prostora – stanje voda

Vodno telo Murska kotlina se nahaja na območju slovenskega dela aluvialnega prodnega zasipa reke Mure. Območje vodnega telesa zajema celotno nižino med Goričkim ter Lendavskimi in Slovenskimi goricami. V vrhnjih plasteh so zastopani debelo in drobno zrnati prodi, peski in melji kvartarne starosti. Glede na sestavo in tip poroznosti prevladuje karbonatna in silikatna sestava sedimentov z medzrnsko poroznostjo, manj je krovnih ali nevodonosnih plasti ter silikatnih kamnin z medzrnsko ali razpoklinsko poroznostjo.⁶⁹

Podzemna vode je z onesnaževali najbolj obremenjena v vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo na severovzhodnem delu Slovenije, torej v Pomurju. Na mnogih merilnih mestih je ugotovljen statistično značilen trend zmanjševanja koncentracij atrazina in desetil-atrazina, kar se lahko pripiše pozitivnim učinkom prepovedi njune rabe. Na najbolj obremenjenih vodnih telesih Murske kotline povprečne letne vrednosti nitrata kažejo statistično značilne trende upadanja vsebnosti nitratov. Tako rezultati državnega monitoringa podzemne vode lahko vsaj na nekaterih vodnih telesih potrjujejo pozitivne učinke, ki bi bili lahko posledica ukrepov za zniževanje vnosa dušika v tla.

3.2.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki

V Pomurju za ravnanje z odpadki skrbi več izvajalcev javnih služb, ki pokrivajo različna območja regije. Med glavnimi podjetji so Regijski center za ravnanje z odpadki Pomurje (CEROP), Komunalno-stanovanjsko podjetje Ljutomer d.o.o., Javno podjetje EKO Park d.o.o. Lendava, Komunalna Radgona, Komunalna, NATURA VePo d.o.o., Saubermacher – Komunalna d.o.o. in

⁶⁹ Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje (2010). Poročilo o kakovosti podzemne vode v Sloveniji v letu 2009. Ljubljana.

Saubermacher Slovenija d.o.o. Vsako podjetje pokriva svoj del regije, kar omogoča celovito pokritost s storitvami ravnanja z odpadki na območju celotnega Pomurja.

CEROP d.o.o. je regijsko javno podjetje, ki so ga ustanovile občine Pomurja z namenom izvajanja obveznih gospodarskih javnih služb varstva okolja na področju ravnanja z odpadki. Podjetje upravlja s sistemom odlaganja ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov ter izvaja obdelavo določenih vrst odpadkov, opravlja posebne storitve in druge dopolnilne dejavnosti. S svojimi zmogljivostmi in vlogo regijskega zbirnega centra omogoča učinkovitejše in bolj usklajeno upravljanje z odpadki na območju vseh 27 občin ustanoviteljic.

V Pomurju je vzpostavljen sistem ločenega zbiranja odpadkov, ki vključuje zbiranje mešanih komunalnih odpadkov, bioloških odpadkov, embalaže, papirja, stekla, kosovnih in nevarnih odpadkov. Prebivalcem so na voljo tudi zbirni centri in premični zbiralniki za oddajo posebnih vrst odpadkov, kot so nevarni gospodinjski odpadki, elektronske naprave, baterije, odpadna olja in drugo. Kljub dobro organiziranemu sistemu pa regija še vedno išče načine za povečanje deleža ločeno zbranih frakcij in zmanjšanje količine odpadkov, ki končajo na odlagališčih, kar je tudi eden od osrednjih ciljev evropske okoljske politike.

3.2.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije

Zagotavljanje kakovosti bivanja v Pomurski regiji mora predstavljati enega temeljnih razvojnih ciljev. V naseljih panonskega prostora, kjer je na eni strani značilna razpršena poselitev z manjšim številom prebivalcev, na drugi pa strnjena naselja, je nujno potrebno usklajeno načrtovanje in zagotavljanje energetske oskrbe – ne glede na vir energije. Regija ima velik potencial za izkoriščanje obnovljivih virov energije, ki so raznoliki, vendar pogosto omejeni, zato sama ne omogočajo popolne energetske samozadostnosti. Ključni izziv ostaja optimizacija njihovega izkoristka ter izboljšanje energetske učinkovitosti.

Pomurje razpolaga z bogatimi termalnimi viri, ki se v veliki meri že izkoriščajo neposredno – predvsem v turizmu, pa tudi za ogrevanje rastlinjakov in stanovanjskih objektov. Kar 65 % slovenskega geotermalnega potenciala se nahaja prav v Pomurju, kjer je več kot 30 proizvodnih vrtin. Med primeri uporabe geotermalne energije za ogrevanje stanovanjskih in gospodarskih objektov lahko izpostavimo Mursko Soboto, Lendavo, Tešanovce in Dobrovnik.

Uporaba biomase, zlasti lesne, je v Pomurju zelo razširjena. Lesna biomasa predstavlja najpogostejše uporabljen obnovljiv vir energije v regiji. Kljub visokemu deležu uporabe pa ostaja zaskrbljujoče dejstvo, da se velik del biomase kuri v zastarelih in neučinkovitih kotlih z nizkim izkoristkom. Regija sicer razpolaga tudi z nekaj sistemi daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (t.i. DOLB sistemi), ki omogočajo bolj učinkovit in okolju prijazen način uporabe tega vira.

Potencial za izkoriščanje sončne energije v Pomurju je velik, zlasti za proizvodnjo tople sanitarne vode in električne energije. Vendar pa podnebne razmere – predvsem pomanjkanje sončnih dni v zimskem času – onemogočajo celovito uporabo sončne energije za ogrevanje stanovanj. Zato ostaja delež izkoriščanja sončne energije v regiji razmeroma majhen.

Poleg tega ima regija tudi možnosti za izrabo hidroenergije, zlasti na reki Muri, kjer obstaja več različnih idejnih zasnov za izgradnjo manjših hidroelektrarn. Vendar pa je pri tovrstnih posegih ključno, da so predhodno znani in ovrednoteni vsi možni vplivi na okolje, ter da so posledice takšnega izkoriščanja sprejemljive tako z okoljskega kot družbenega vidika.

Pomurje omogoča tudi uporabo bioplinske tehnologije, ki predstavlja trajnostno rešitev za proizvodnjo zelene električne in toplotne energije ter hkrati tudi za pridobivanje kakovostnega gnojila. Trenutno v regiji delujeta bioplinarni v Logarovcih in Ižakovcih.

Potencial izkoriščanja vetrne energije je v Pomurju zelo omejen. Meritve hitrosti vetra v Murski Soboti so pokazale povprečno hitrost le 0,82 m/s, kar ne dosega pogojev za učinkovito obratovanje vetrnih turbin. Ustrezna hitrost vetra je bila v enem letu zabeležena le enkrat. Edina potencialna lokacija za postavitev vetrne elektrarne bi lahko bila območje Goričkega, kjer so hitrosti vetra nekoliko višje. Vendar pa je zaradi značilne gozdnatosti območja, ki neugodno vpliva na pretok vetra, potrebna velika previdnost pri izbiri lokacije. Prav tako za območje Goričkega še ni na voljo dovolj zanesljivih in dolgoročnih meritev, zato bi bilo smiselno izvesti dodatne raziskave na potencialno obetavnih lokacijah.⁷⁰

Obnovljivi viri energije imajo v regiji ključno vlogo pri prehodu v trajnosten in okolju prijazen energetske sistem. Njihova uporaba je bistvena za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in boj proti globalnemu segrevanju. Pomurje – zlasti Mestna občina Murska Sobota – ima zaradi svoje geografske lege in naravnih danosti edinstvene priložnosti za razvoj obnovljivih virov energije, med katerimi izstopajo sončna energija, biomasa, geotermalna energija in v manjši meri tudi veter. Zaradi omejitev posameznih virov popolna energetska samozadostnost ni realna, zato mora biti usmeritev regije v učinkovito izrabo kombinacije lokalno dostopnih virov, razvoj energetske učinkovitosti ter ozaveščanje prebivalstva. Vzpostavitev sodobnih energetskih konceptov bo ključna za zeleni prehod regije.⁷¹

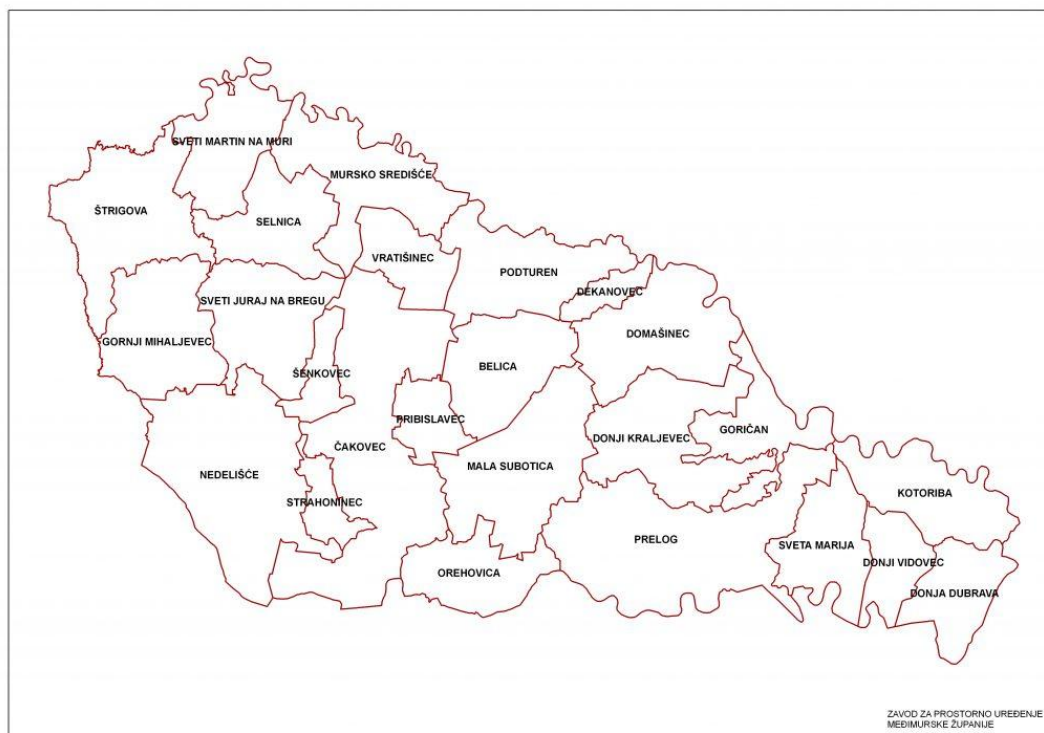
3.3. Predstavitev Medžimurske županije

Medžimurska županija se nahaja v skrajnem severnem delu Republike Hrvaške ter je najmanjša hrvaška županija, ki obsega od 729 km². Meji s Republiko Slovenijo in Madžarsko, na jugu pa meji na reko Dravo, ki hkrati predstavlja naravno mejo z Varaždinsko županijo. Zaradi svoje geografske lege, na stičišču treh držav in zaradi razmeroma majhne oddaljenosti od Avstrije, ima Medžimurska županija izjemen prometni in strateški pomen v regionalnem in mednarodnem kontekstu. Medžimurska županija je teritorialno – administrativno razdeljena na 25 enot lokalne samouprave, od tega 22 občin in 3 mesta (Čakovec, Mursko Središče in Prelog), kar prikazuje slika 4. Skupaj ima županija 131 naselij. Po popisu prebivalstva iz leta 2021 živi v Medžimurski županiji 105.250 prebivalcev, kar predstavlja 2,72 % prebivalcev Republike Hrvaške, s povprečno gostoto 144,33 prebivalca/km². Največ prebivalcev živi v Mestu Čakovec (27.112 st.)⁷², ki je središče županije.

⁷⁰ Zelena energija Pomurja, Lokalna energetska agencija za Pomurje, https://www.lea-pomurje.si/assets/datoteke/Zelena_energija_Pomurja.pdf

⁷¹ Trajnostna urbana strategija Mestne občine Murska Sobota 2023-2035 (2024), https://www.murska-sobota.si/sites/default/files/2024-10/moms_tus_2023-2035_0.pdf

⁷² Strateška študija o presoji vplivov na okolje – Načrt ravnanja z odpadki Medžimurske županije za obdobje 2024–2029, https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2025/01/SPUO_Medimurska_zup_PGO.pdf

Slika 10: Mesta in občine Medžimurske županije

Čakovec je upravno, gospodarsko in kulturno središče županije, znano po svoji tekstilni industriji, vendar k njegovemu pomenu pomembno prispevajo tudi gradbeništvo, grafična dejavnost, kovinsko-predelovalna industrija ter živilska.⁷³ Izstopata tudi mesti Mursko Središče in Prelog, ki zaradi številnih naložb prav tako postajata središči z velikim gospodarskim potencialom. Poleg omenjenih je Štrigova eno izmed pomembnejših naselij, umeščeno v gričevnato pokrajino ter znano po vinogradniški tradiciji ter vrhunskih vinih. Medtem ko je Nedelišče občina znana po razvitih malih podjetjih, obrtnikih in sejmskih prireditvah.

Poleg ugodne geografske lege k razvoju gospodarstva prispevajo tudi naravni viri. Naravni viri, ki so na voljo na območju Medžimurja, so izkoriščeni za razvoj kmetijstva (rodovitna tla), energetike (zemeljski plin), gradbeništva (prodec in pesek) in drugih dejavnosti.

Županija se razteza med rekama Muro in Dravo, ki oblikujeta njene naravne meje ter imata pomembno vlogo pri oblikovanju krajine in ekološkega sistema. Reliefno je Medžimurje razdeljeno na dva dela:

- *Zgornje Medžimurje* se nahaja v severozahodnem delu županije, zaznamujejo ga griči, vinogradi ter gozdovi. Vasi se nahajajo v višje ležečih območjih.
- *Spodnje Medžimurje* je značilno po ravninskem delu ob toku rek Mure in Drave z rodovitnimi njivami in razvito kmetijsko dejavnostjo.

Reka Mura je ena zadnjih panonskih rek, ki je ohranila svoj naravni tok, ob njej se razprostirajo poplavni gozdovi, polni prevrnjenih dreves in zelenih tolmunov. Nasproti Mure reka Drava dve največji umetni jezera na Hrvaškem, v stari strugi pa se še vedno ohranja bogastvo zaščenega rastlinskega in živalskega sveta.⁷⁴ Podnebne razmere v županiji prispevajo k raznoliki kmetijski

⁷³ Akcijski načrt trajnostnega energetskega razvoja in podnebnih sprememb Mesta Čakovca, <https://www.simpla-project.eu/media/82344/%C4%8Dakovec-secap.pdf>

⁷⁴ Visit Medjimurje, <https://visitmedimurje.com/otkrij/priroda/>

proizvodnji, bogastvu vodnih virov, gozdov in ohranjene narave pa jo naredijo privlačno za razvoj trajnostnega turizma in ekološke proizvodnje. Krajina, obdana z rekami ter urejena kot idilični vrt, je razlog, da regijo imenujejo tudi Hortus Croatiae (Vrt Hrvaške). Tretjina omenjenega območja je hkrati del hrvaško-madžarskega čezmejnega rezervata biosfere Mura–Drava–Donava, ki ga je razglasil UNESCO.⁷⁵

3.3.1 Velikost območja (km²)

Medžimurska županija je prostorsko najmanjša hrvaška županija ter hkrati ena od najgostejše poseljenih območij Republike Hrvaške. Kot je bilo že prej omenjeno Medžimursko županijo sestavljajo 3 mesta ter 22 občin. Navedena mesta in občine, njihovo površino, število naselij ter prebivalcev prikazuje Tabela 7. Pomembno je omeniti, da se v Medžimurju nahaja najmanjša občina na Hrvaškem – občina Dekanovec, s površino le 6,02 km², medtem ko izmed pomembnejših posebej izstopa mesto Čakovec kot sedež županije, s površino 72,8 km² z 14 naselji.

Tabela 41: Površina območja: Medžimurje

Mesto / občina	Površina v km ²	Število prebivalcev	Število naselij
Čakovec	72,8	27.122	14
Mursko Središče	33,88	5.855	5
Prelog	63,66	7.027	8
Belica	27,67	2.822	2
Dekanovec	6,02	739	1
Domašinec	35,33	1.923	2
Donja Dubrava	19,16	1.658	1
Donji Kraljevec	36,35	4.043	6
Donji Vidovec	13,64	1.197	1
Goričan	21,57	2.343	1
Gornji Mihaljevec	32,13	1.740	12
Kotoriba	26,58	2.938	1
Mala Subotica	41,46	4.344	6
Nedelišče	58,04	11.017	11
Orehovica	21,42	2.720	3
Podturen	31,96	3.517	6
Pribislavec	10,99	2.963	1
Selnica	25,01	2.636	10
Strahoninec	8,36	2.598	1
Sveta Marija	23,4	1.990	2
Sveti Juraj na Bregu	30,3	4.929	9
Sveti Martin na Muri	25,25	2.391	14
Šenkovec	9,06	2.708	2
Štrigova	39,31	2.357	10
Vratišinec	16,23	1.673	2
Skupaj MŽ	729,58	105.250	131

3.3.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo

Medžimurska županija ima ugoden geografski položaj, zmerno celinsko podnebje ter rodovitna tla, kar ji omogoča raznovrstno in učinkovito kmetijsko proizvodnjo. Kmetijstvo je panoga, ki zagotavlja prehransko varnost, zaposluje velik delež prebivalstva, omogoča trajnostno rabo virov

⁷⁵ Med dvema vodama, <https://tzm.hr/storage/2022/08/Med-dvemi-vodami-HRV.pdf>

ter s tem prispeva k blaginji Medžimurja.⁷⁶ Razvoj kmetijstva v Medžimurju ne prispeva le k ohranjanju naravnih virov, temveč ima tudi strateški pomen za zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev podeželskih skupnosti. Na podlagi razpoložljivih podatkov iz Registra kmetijskih gospodarstev za leto 2023 je bilo na območju Medžimurske županije skupaj registriranih 4.214 subjektov, ki delujejo v kmetijskem sektorju, od tega 4.125 družinskih kmetij (OPG), ki so razpolagale s 30.530 ha kmetijskih površin. Poleg OPG-jev v kmetijskem sektorju Medžimurske županije deluje še 1.407 samooskrbnih kmetij (SOPG), 102 gospodarski družbi, 72 obrtnih dejavnosti ter 8 drugih pravnih oseb.

Pomen kmetijskih zemljišč v Medžimurju je velik in večplasten, tako z gospodarskega kot tudi z okoljskega in družbenega vidika:

- *Ekonomski pomen:* visoka stopnja izkoriščenosti tal ter visoki donosi, veliki izvozni potencial medžimurskih izdelkov, podpira razvoj predelovalne industrije, prispeva k zaposlovanju;
- *Ekološki pomen:* povezanost z zelenimi površinami ter vodnimi tokovi pomaga pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, širitev površin pod ekološkim nadzorom, trajnostna obdelava površin ki pozitivno prispevajo h klimatski odpornosti;
- *Družbeni pomen:* kmetijska zemljišča so ključen vir trajnostnega razvoja, z kombinacijo kmetijstva in turizma se povečuje vir dohodka, kakovostna zemljišča omogočajo razvoj podeželja ter posledično zmanjšujejo odseljevanje prebivalstva.

Podnebni pogoji, razmerje med gričevnatim in ravninskim delom ter dostopnost in obilje vode so naravne predpostavke, ki omogočajo razvoj raznolike kmetijske proizvodnje in doseganje visokih donosov. Naravni pogoji še posebej ustrezajo pridelavi koruze in krompirja, industrijskih rastlin, žit in zelenjave, visokokakovostnih sort grozdja in sadja.

Po podatkih Državnega zavoda za statistiko (DZS) je bilo na Hrvaškem v letu 2023 v uporabi 1,5 milijona hektarov kmetijskih zemljišč, pri čemer prevladujejo njive, vrtovi ter stalni travniki. V primerjavi z letom 2022 je skupna površina uporabljenih kmetijskih zemljišč na nacionalni ravni večja za 2,6 %.⁷⁷ Glede na kategorije poljščin so se zmanjšale površine industrijskih rastlin, korenovk in gomoljnic, sladkorne pese, vinogradov, krompirja, sveže zelenjave, cvetja ter okrasnih rastlin, medtem so se druge kategorije povečale.

Na območju Medžimurske županije, večino kmetijskih zemljišč predstavljajo njive, ki obsegajo skoraj 90 % vseh kmetijskih površin. Največ površin se uporablja za pridelavo žit (66,33 %), oljnic (10,95 %) in zelenjave (7,91 %), medtem ko manjši delež kmetijskih zemljišč pripada travnikom, sadovnjakom, krmnemu rastlinju, vinogradom in ostalim kmetijskim kulturam.

Graf 1 prikazuje, da ima največ kmetijskih površin Čakovec, saj na njegovem območju leži 14 naselij, skupaj 3.614,03 ha. Sledi Prelog s 3.007,29 ha in občina Nedelišče s 2.314,94 ha. Najmanjšo površino ima občina Šenkovec, samo 184,35 ha, kar je posledica bližine urbanega območja Čakovca.

Povečanje kmetijskih površin tako na nacionalni ravni kot tudi v okviru Medžimurske županije je mogoče pripisati več ključnim dejavnikom:

- nakup kmetijskih zemljišč s pomočjo županijskih in državnih spodbud, ki omogočajo širitev posesti kupnja;

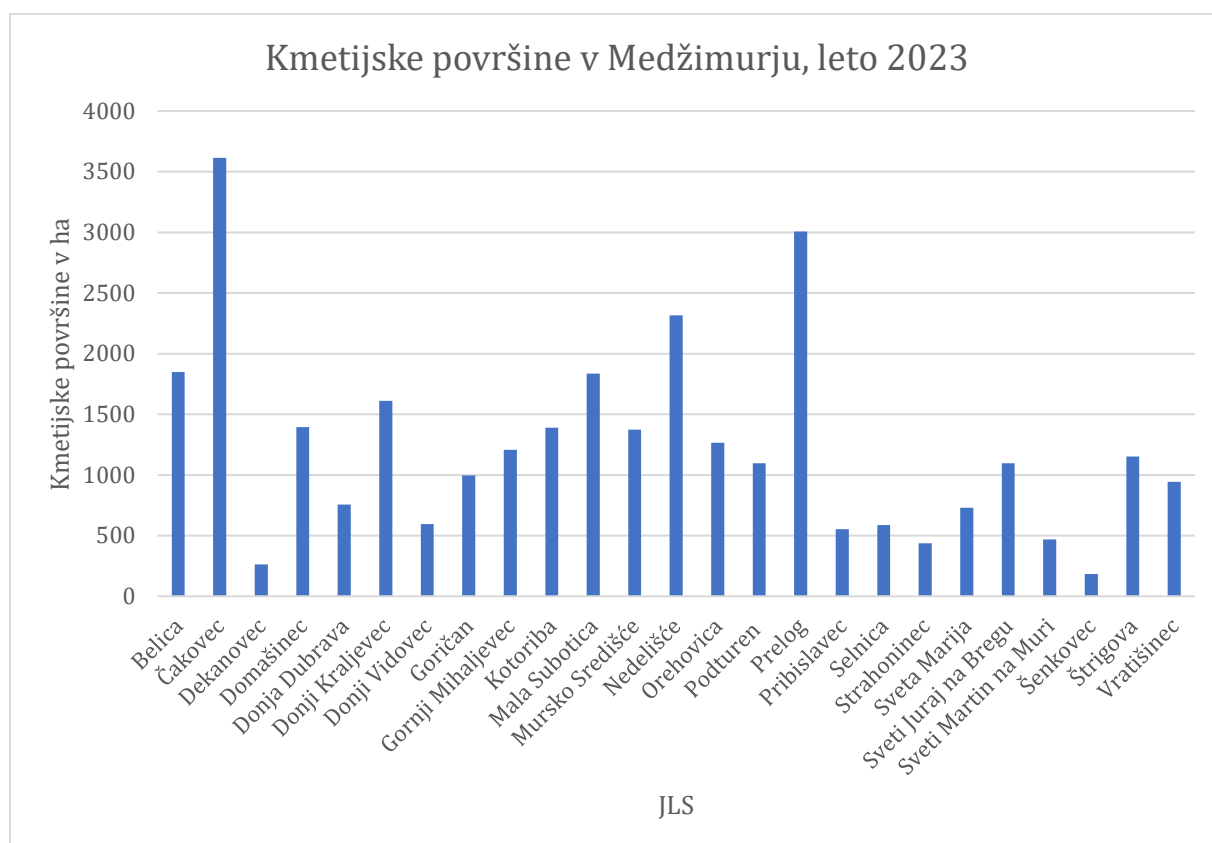
⁷⁶ Strategija Podeželskega razvoja Medžimurske županije, <https://www.redea.hr/wp-content/uploads/2015/07/strategija-ruralnog-razvoja-medjimurske-zupanije.pdf>

⁷⁷ Struktura kmetijskih gospodarstev, <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77498>

- komasacija zemljišč s finančno podporo za nakup sosednjih parcel in širitev lastnih posesti.

Medžimurska županija ponuja aktivne ukrepe politike podpore ter razvoja kmetijstva, katerih obseg se iz leta v leto povečuje. V letu 2022 je bilo izplačanih 258.800 EUR, v letu 2023 pa 306.000 EUR za obdelavo neizkoriščenih zemljišč in nakup kmetijske mehanizacije, s čimer se je spodbudilo večje zanimanje za uporabo razpoložljivih kmetijskih površin.⁷⁸ Navedeni ukrepi so usmerjeni v izkoriščanje kmetijskega potenciala, krepitvi konkurenčnosti ter trajnosti kmetijstva v regiji.

Graf 167: Izkoriščenost kmetijskih površin po občinah /mestih v ha

3.3.3 Degradacija prostora – stanje voda

Medžimurje je najsevernejši del Republike Hrvaške, obdan z reko Muro na severu in reko Dravo na jugu, ki hkrati predstavljata mejo med panonsko in alpsko geomorfološko celoto. Za območje Medžimurske županije je značilno bogastvo vodotokov, jezer in podzemnih voda. Vse vode na območju županije sodijo v vodno območje porečij Drave in Donave. Osnovno hidrološko mrežo Medžimurja sestavljata reki Mura in Drava, ob številnih potokih in kanalih.⁷⁹ Rečni tokovi Mure in Drave imajo izjemne naravne vrednote ter oblikujejo čezmejne ekološke sisteme. Osrednji del

⁷⁸ Medžimurska županija je objavila Javni razpis za dodelitev podpore kmetovalcem, <https://medjimurska-zupanija.hr/2024/05/08/medjimurska-zupanija-raspisala-javni-poziv-za-dodjelu-potpore-poljoprivrednicima-2>

⁷⁹ Strateška študija o presoji vplivov načrta ravnanja z odpadki na okoliš v Medžimurski županiji za obdobje 2024. – 2029. na okoliš, https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2025/01/SPUO_Medimurska_zup_PGO.pdf

rečnega območja je razglašen za Regionalni park Mura–Drava, ki ga odlikujejo velika biotska raznovrstnost, ekološke značilnosti in krajinske vrednote.⁸⁰

- Oskrba z vodo

Z vidika oskrbe z vodo glede na relief, geološko zgradbo in morfološke značilnosti se Medžimurje deli na dve območji⁸¹:

- Zgornje Medžimurje: gričevnato, zgrajeno iz terciarnih nanosov. Malo je zbiralnikov vode. Zaradi slabe propustnosti in nizke poroznosti so viri infiltracijskega tipa ter majhno izdatnostjo
- Spodnje Medžimurje: ravninsko, zgrajeno iz kvartarnih nanosov. Karakterizirajo ga bogata nahajališča podzemnih voda ter velike zaloge pitne vode.

Na območju Medžimurske županije se nahaja 42 vodnih teles površinskih voda. Skupno 4 vodna telesa so v slabem stanju, 14 vodnih teles v dobrem stanju, 24 pa v zmernem stanju.⁸²

Pomemben ukrep zaščite vode za človeško porabo so vodovarstveni območja. Zato so okoli vodnih zajetij z vodo vzpostavljene zaščitne cone, znotraj katerih je verjetnost onesnaženja podzemnih voda zmanjšana na minimum. V županiji se nahajajo tri vodna zajetja z ustreznimi zaščitnimi conami: *Nedelišče* (6 vrtin, kapaciteta 600 l/s), *Prelog* (vodni stolp 350 m³, 3 vrtine, 2 s kapaciteto 100 l/s in 1 z kapaciteto 65 l/s) ter tretje (rezervno) zajetje *Sveta Marija* ki se ne uporablja, služi pa kot nadomestno zajetje za Prelog. Črpanje in distribucija vode na območju Medžimurske županije je v pristojnosti podjetja Medžimurske vode d.o.o. Zaradi dobre kakovosti vode se ta v vodovodni sistem, dolg skupno 1.121 km in oskrbuje vseh 131 naselij Medžimurske županije, spušča brez posebne obdelave, razen preventivne dezinfekcije s plinastim klorom.

Medžimurski vodovodni sistem sestavlja velika dolžina cevovodov, priključkov, nizka poraba vode ter majhna rezervoarska zmogljivost. V letu 2023 je vodne storitve v kategoriji gospodinjstev uporabljalo 39.035 odjemalcev, v kategoriji gospodarstva in ustanov pa je bilo registriranih 3.569 odjemnih mest.

- Odvodnjavanje

Največji sistem na območju Medžimurske županije je sistem odvajanja odpadnih voda aglomeracije Čakovec. Več kot polovica skupne dolžine je mešanega tipa, kar pomeni, da se komunalne odpadne vode iz gospodarstva in gospodinjstev, tehnološke odpadne vode ter padavinske vode odvajajo po skupnem kanalizacijskem cevovodu do čistilne naprave za odpadne vode.⁸³ Poleg aglomeracije Čakovec na območju županije obstajajo še aglomeracije Novo Selo na Dravi, Donja Dubrava in Mursko Središče ter delno zgrajene aglomeracije Podturen, Podbrest in Donji Kraljevec. Javna kanalizacija je zagotovljena v 47 od skupno 131 naselij, skupno število priključkov gospodinjstev in gospodarstva pa znaša približno 20 tisoč.

⁸⁰ Regionalni park Mura-Drava, <https://www.medjimurska-priroda.info/2021/03/regionalni-park-mura-drava/>

⁸¹ Zgodovina javne vodooskrbe Medžimurja, <https://medjimurske-vode.hr/povijest-javne-vodooskrbe-medimurja/>

⁸² Program varstva okolja Medžimurske županije za obdobje od 2022. do 2025., https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2022/10/Program_zastite_okolisa_MZ.pdf

⁸³ Letno poročilo družbe Medžimurske vode d.o.o. za leto 2023, <https://medjimurske-vode.hr/wp-content/uploads/2024/06/Godisnje-izvjesce-za-2023-godinu.pdf>

3.3.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki

Ravnanje z odpadki na območju Medžimurske županije predstavlja enega izmed prednostnih ukrepov varstva okolja, ter zajema: nastajanje odpadkov, zbiranje in odlaganje odpadkov ter sanacijo odlagališč. .

Na območju Medžimurske županije deluje 5 komunalnih podjetij, ki opravljajo javno službo zbiranja mešanih komunalnih odpadkov ter imajo dovoljenje za zbiranje odpadkov na območju županije. Najpomembnejša med njimi so: PRE-KOM d.o.o., GKP Čakom d.o.o. in MURS-EKOM d.o.o. Odlaganje odpadkov se izvaja na odlagališču za nenevarne odpadke Totovec. V letu 2023 je bilo prebivalstva, ki je imelo organiziran odvoz komunalnih odpadkov 99,5 %. Podatki se evidentirajo pri komunalnih podjetjih, ki opravljajo dejavnost zbiranja odpadkov, ter posredujejo v Register onesnaževanja okolja (ROO).⁸⁴

V letu 2023 je v Republiki Hrvaški nastalo 1.833.341 ton komunalnih odpadkov, kar je 0,6 % manj kot leto prej. Letna količina odpadkov na prebivalca je znašala 474 kg/preb., kar je občutno manj od povprečja držav EU (513 kg/preb.).⁸⁵ Nadaljuje se pozitiven trend naraščanja ločeno zbranih komunalnih odpadkov, ki je od leta 2015 do 2023 zrasel za 24 %. V 65 % mest in občin po vsej Hrvaški, skupaj v 363 enotah, se je stopnja zbiranja komunalnih odpadkov v primerjavi z letom 2022 povečala. Od 13 enot lokalne samouprave jih je 12 iz Medžimurske županije, kjer stopnja ločevanja presega 62 %.

Medžimurska županija je imela leta 2023 286 kg/preb. odpadkov, v letu 2024 pa 436 kg/preb., kar je še vedno manj od nacionalne ravni, ki znaša 486 kg/preb.. Tabela 8 prikazuje količino odpadkov v kilogramih na prebivalca ter stopnjo ločeno zbranih odpadkov po mestih in občinah.

Tabela 42: količina odpadkov v kg na prebivalca ter stopnja ločenih zbranih odpadkov v Medžimurski županiji, leto 2023

Mesto/Občina	Količina komunalnih odpadkov, zbranih preko javnih služb (tona)	Mešani komunalni odpadki, zbranih preko javnih služb(tona)	Število prebivalcev vključenih v zbiranje odpadkov	Količina odpadkov kg/preb.	Stopnja ločevanja odpadkov (%)
Belica	829,39	218,16	2.773	299	73,70
Čakovec	10.370,04	5.278,85	27.458	378	49,10
Dekanovec	183,80	58,90	728	252	67,95
Domašinec	458,48	143,08	1.838	249	68,79
Donja Dubrava	540,93	175,87	1.646	329	67,49
Donji Kraljevec	1.219,41	451,50	4.102	297	62,97
Donji Vidovec	287,74	101,13	1.169	246	64,85
Goričan	689,06	224,36	2.278	302	67,44
Gornji Mihaljevec	215,35	180,00	1.692	127	16,42
Kotoriba	795,11	321,32	2.872	277	59,59
Mala Subotica	879,41	471,16	4.304	204	46,42
Mursko Središče	1.519,49	685,89	5.696	267	54,86

⁸⁴ Poročilo o komunalnem odpadu za leto 2023, <https://isgo-portal.mingor.hr/sites/default/files/izvjesca/2024-10/Izvjete%20o%20komunalnom%20otpadu%20za%202023%20-%20rev1.pdf>

⁸⁵ Predstavljeno poročilo o komunalnem odpadu, <https://www.fzoeu.hr/predstavljeno-izvjesce-o-komunalnom-otpadu-za-2023-godinu-9994>

Nedelišče	2.989,26	1.525,64	11.064	270	48,96
Orehovica	571,13	363,05	2.724	210	36,43
Podturen	617,29	197,88	3.391	182	67,94
Prelog	2.540,06	839,53	6.991	363	66,95
Pribislavec	712,89	275,22	2.989	239	61,39
Selnica	527,51	221,76	2.556	206	57,96
Strahoninec	676,86	236,77	2.608	260	65,02
Sveta Marija	453,88	144,68	1.943	234	68,12
Sveti Juraj na Bregu	798,50	555,56	4.843	165	30,42
Sveti Martin na Muri	600,31	236,82	2.360	254	60,55
Šenkovec	747,30	262,56	2.721	275	64,87
Štrigova	437,31	290,11	2.334	187	33,66
Vratišinec	308,18	124,55	1.657	186	59,58
Medžimurska županija	29.968,67	13.584,34	104.737,00	286	54,67

V letu 2023 je bilo v Republiki Hrvaški aktivnih 282 zbirnih centrov, stopnja predelave pa je znašala 38 %. V celotni Hrvaški ima Medžimurska županija najvišje ocenjene vrednosti stopnje predelave (56 %) ter najvišje ocenjene stopnje recikliranja (54 %).⁸⁶

Prvih deset mest na Hrvaškem v letu 2023 zasedajo v županiji po ločenih zbranih odpadkih naslednje občine: 1. Belica (73,70 %), 2. Domašinec (68,79 %), 3. Sveta Marija (68,12 %), 4. Dekanovec (67,95 %), 5. Podturen (67,94 %), 6. Donja Dubrava (67,49 %), 7. Goričan (67,44 %), 8. Prelog (66,95 %) ter 9. Strahoninec (65,02 %).⁸⁷

Ravnanje z odpadki v Medžimurski županiji tako predstavlja pozitiven primer trajnostnega upravljanja z viri v Republiki Hrvaški, zahvaljujoč visoki ravni ločenega zbiranja odpadkov in aktivnemu sodelovanju prebivalcev. Sistematična vlaganja v infrastrukturo in izobraževanje dodatno prispevajo k ohranjanju okolja, zato Medžimurje predstavlja primer dobre prakse, kako lahko učinkovito ravnanje z odpadki postane temelj za okoljsko in družbeno odgovoren razvoj.

3.3.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije

V Medžimurski županiji obstaja več naravnih virov, ki jih je mogoče izkoristiti za proizvodnjo energije, in to so ⁸⁸:

- **Biomasa:** Medžimurska županija je bogata s kmetijskimi zemljišči in gozdovi, kar ustvarja pomembne pogoje za razvoj proizvodnje biomase. Najpogosteje se uporablja v obliki drv za kurjavo, pa tudi za proizvodnjo toplotne energije iz lesnih ostankov v lesnopredelovalni industriji. Poleg tega se uporablja tudi v obliki lesnih peletov, komposta ter ostankov iz kmetijske proizvodnje. Zahvaljujoč tem virom ima Medžimurje izrazit potencial za razvoj

⁸⁶ Predstavljeno poročilo o komunalnem odpadu za leto 2023, <https://www.fzoeu.hr/predstavljeno-izvjesce-o-komunalnom-otpadu-za-2023-godinu-9994>

⁸⁷ Medžimurje še naprej dosega najboljše rezultate pri ločevanju odpadkov, zahvaljujoč razviti ozaveščenosti prebivalcev, <https://tinyurl.com/29dftkqn>

⁸⁸ Poročilo o stanju okolja na območju Medžimurske županije za obdobje 201 - 2021., https://medjimurska-zupanija.hr/stg76537/wp-content/uploads/2022/06/Prijedlog_Nacrta_Izvjesce_o_stanju_okolisa_15_06_2022.pdf

bioplinskih naprav, ki uporabljajo organski odpad. Trenutno na območju delujejo tri naprave, in sicer v občinah Donji Kraljevec, Kotoriba in Strahoninec.

- *Geotermalna energija:* Medžimurja je znano tudi po prisotnosti termalne vode. Znani termalni vrelci so v Vučkovcu (za zdravstvene in rekreacijske namene), Merhatovcu (možnost uporabe za obratovanje TE 10 MW), Draškovcu (možnost geotermalne elektrarne ali zdravilišča) in Kotoribi.
- *Solarna energija:* Sončno podnebje na območju Medžimurja omogoča, da so fotonapetostne elektrarne primerne za proizvodnjo električne energije. Leta 2023 je bilo na območju županije nameščenih 714 fotonapetostnih elektrarn s skupno priključno močjo 39.497 kW.⁸⁹
- *Hidroenergija:* Velja za najpomembnejši naravni vir za proizvodnjo električne energije v Medžimurski županiji. Za območje županije sta pomembni dve večji hidroelektrarni – HE Čakovec in HE Dubrava – s skupno instalirano močjo 157,22 MW ter skupno povprečno letno proizvodnjo okoli 700 GWh. Obe hidroelektrarni na reki Dravi sta večnamenski, saj poleg proizvodnje električne energije prispevata tudi k oskrbi z vodo, zaščiti pred poplavami, varovanju zemljišč pred erozijo, namakanju, odvodnjavanju ter prometu.⁹⁰

V Medžimurski županiji energetski sistem temelji na kombinaciji uvoženih fosilnih goriv ter lokalnih obnovljivih virih energije (OVE). Med obnovljivimi viri prevladuje uporaba biomase, zlasti na podeželju, ter sončna energija, katere potencial je izjemen zaradi velikega števila sončnih ur na leto (1.000–1.300 kWh/m²/leto) ter katere uporaba je vse bolj razširjena, zlasti na hišah, izobraževalnih ustanovah in javnih stavbah. V Medžimurski županiji imata v skupni proizvodnji električne energije največji vpliv hidro-potencial reke Drave in sončna energija, obnovljivi viri energije pa se lahko uporabljajo za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv, krepitev trajnostnega razvoja ter spodbujanje (zelene) energetske tranzicije.

3.4. Predstavitev Varaždinske županije

Površina Varaždinske županije ⁹¹ meri 1.262 km², po popisu prebivalstva iz leta 2021 živi v njej skupaj 159,487 prebivalcev. Če izvajamo Zagreb, je Varaždinska županija zaradi dolge tradicije goste poseljenosti s povprečno 126,37 prebivalca na km² najgostejše poseljena županija na Hrvaškem takoj za Medžimursko županijo.

Županija je administrativno razdeljena na 6 mest, 22 občin in 302 naselji. Sedež županije je Varaždin, status mesta pa imajo tudi Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof in Varaždinske Toplice.

Županija meji na severu na Medžimursko županijo, na jugu Krapinsko-zagorsko ter Zagrebačko županijo, na zahodu Republiko Slovenijo, na vzhodu pa na Koprivničko-križevačko županijo. Varaždin je kot administrativno središče županije oddaljen manj kot 50 kilometrov od meje z Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko.

Varaždinska županija se nahaja na robnem pasu panonskega območja, obdana je z reko Dravo, Macejskim gričevjem in vzhodnimi Halozami, Kalničkim gorjem ter Ivanščico. Zanj je značilna ravninska in gričevnata pokrajina z gorskimi masivi. Na območju županije se nahaja gora Ivanščica, katere istoimenski vrh dosega 1.059 m nadmorske višine, med 55 hrvaškimi gorami z

⁸⁹ Letno poročilo o poslovanju ter trajnostnem razvoju za leto 2023, https://www.hep.hr/ods/UserDocsImages//publikacije/godisnje_izvjesce//godisnje2023.pdf

⁹⁰ HE Dubrava, <https://www.hep.hr/proizvodnja/hidroelektrane-1528/pp-he-sjever/he-dubrava/1534>

⁹¹ Županija v številkah, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/o-nama/zupanija-u-brojkama.html>

vrhovi višjimi od 500 metrov pa je tudi Ravna gora (Trakoščan) z vrhom na 686 m nadmorske višine. Na območju Varaždinske županije se nahaja 26 zaščitene naravnih območij ter 19 območij ekološkega omrežja, pri čemer zaščitena naravna območja zavzemajo 17 odstotkov celotne površine županije.

Slika 11: Varaždinska županija teritorialno administrativna ureditev mest in občin

3.4.1 Velikost območja (km²)

Tabela 9 prikazuje podatke o površini, številu prebivalcev ter naselij v Varaždinski županiji. Županija je administrativno razdeljena na 6 mest, 22 občin in 302 naselij, ki se nahajajo na skupni površini 1.259,74 km². Sedež županije je Varaždin, status mesta pa imajo še Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof in Varaždinske Toplice. Največje mesto županije po površini je Novi Marof (111,86 km²) ter Ivanec po številu naselij (29), medtem ko je največja občina Bednja (78,01 km²), najmanjša pa Beretincec (12,40 km²).

Tabela 43: Velikost Varaždinske županije po površini, številu prebivalcev in naselij

Mesto/občina	Površina v km ²	Število prebivalcev	Število naselij
Ivanec	95,92	12.723	29
Lepoglava	65,95	6.945	16
Ludbreg	74,25	8.477	13
Novi Marof	111,86	11.795	23
Varaždin	59,88	43.782	10
Varaždinske Toplice	79,15	5.537	23
Bednja	76,17	3.389	25
Beretinec	12,34	2.049	4
Breznica	33,52	1.970	10
Breznički Hum	26,05	1.132	5
Cestica	46,15	5.425	20
Donja Voća	36,00	2.030	8
Gornji Kneginec	22,21	4.900	5
Jalžabet	37,99	3.183	9
Klenovnik	25,74	1.793	6
Ljubešica	35,27	1.689	5
Mali Bukovec	36,57	1.809	6
Martijanec	49,05	2.638	10
Maruševac	49,98	5.682	16
Petrijanec	47,93	4.553	7
Sračinec	23,50	4.678	2
Sveti Đurđ	45,87	3.326	9
Sveti Ilija	17,26	3.242	8
Trnovec Bartolovečki	38,68	6.145	6
Veliki Bukovec	23,19	1.325	3
Vidovec	32,08	4.915	11
Vinica	32,35	3.020	7
Visoko	24,83	1.335	7
Skupaj	1.259,74	159.487	303

3.4.2 Strukturne danosti območja – Kmetijstvo

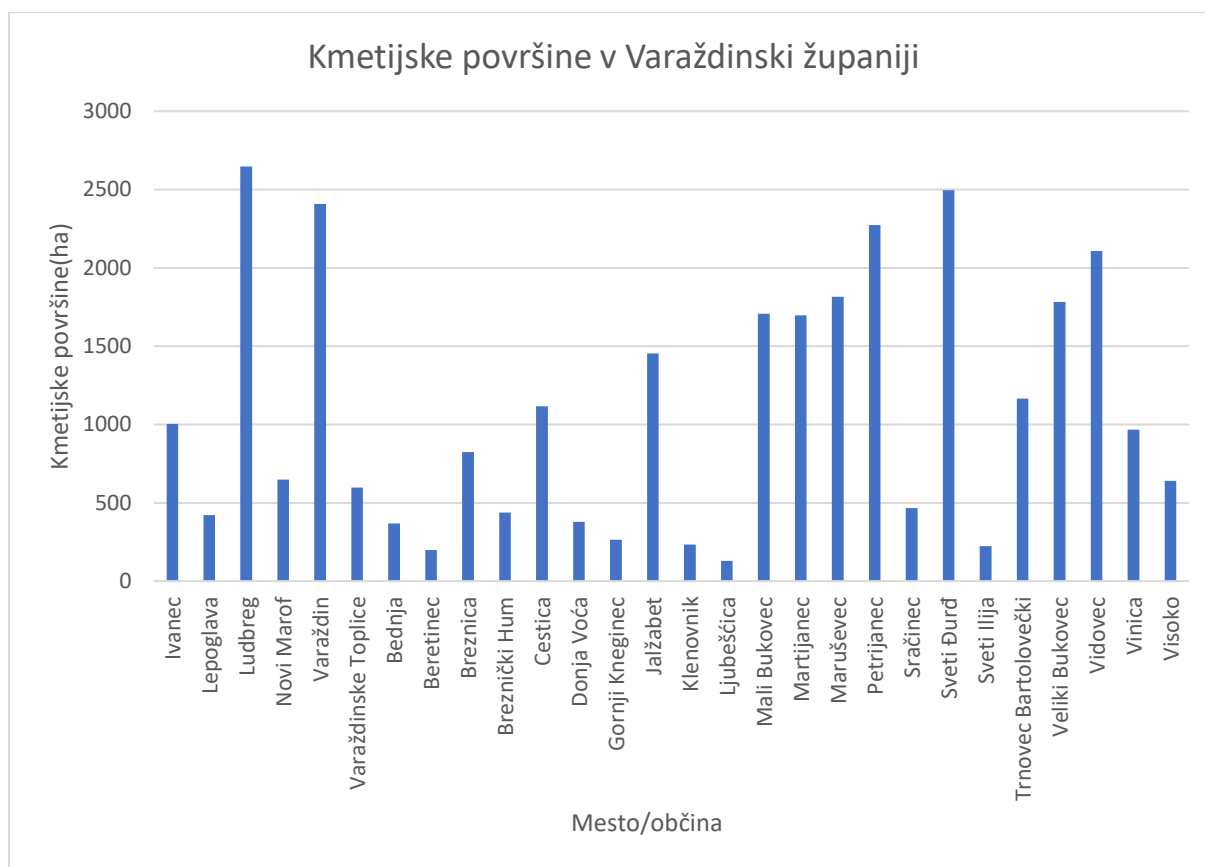
Kljub ugodnim pogojem za kmetijstvo se obdelovalne površine v Varaždinski županiji stalno zmanjšujejo. Na upad konkurenčnosti in obsega kmetijskih proizvodov močno vpliva zguba kmetijskih zemljišč skupaj z razdrobljenostjo.

Kmetijskih površin ⁹² je v Varaždinski županiji približno 683,29 km² kar je 54 % skupne površine Varaždinske županije.

V letu 2024 je bilo v Register kmetijskih gospodarstev (OPG) Varaždinske županije vpisanih 7.297 družinskih kmetij. Zaskrbljujoč podatek je, da je več kot 75 % nosilcev OPG starejših od 50 let, medtem ko je le 25 % nosilcev mlajših od 50 let.

⁹² Plan razvoja Varaždinske županije za obdobje od 2021 do 2027 leta. Priloga 2. Analiza stanja, https://www.varazdinska-zupanija.hr/media/k2/attachments/Prilog_2_Analiza_stanja.pdf

Graf 168: Kmetijske površine po mestu/občini v Varaždinski županiji

3.4.3 Degradacija prostora – stanje voda

Na območju Varaždinske županije se nahajajo vodotoki (reke in potoki), jezera (akumulacijska jezera, jezera, nastala z izkopom gramoznic ter druga jezera), podzemne vode v aluvialnem vodonosniku Drave ter izvori iz gorskih masivov Ivanščica, Ravna gora in Kalnik.

Varaždinska županija ima dobro razvito rečno mrežo ki predstavlja pomembno hidrološko vozlišče na Hrvaškem. Hidrogeološko vse tekoče vode na območju županije spadajo v porečje Donave, pri čemer se delijo na porečje reke Drave (reke Plitvica in Bednja s pritoki) in porečje reke Save (reka Lonja s pritoki). Plitvica in Bednja se od izvora do izliva nahajata v območju Varaždinske županije.

Od številnih virov podzemne vode je najpomembnejši vir gorski masiv Ivanščice, ki ga odlikuje sekundarna razpokana poroznost karbonatnega masiva z zelo kakovostno vodo (izvori Bistrica, Beli zdenci, Žgano vino, Šumi in Belski dol). Med drugimi pomembnimi virskimi območji izstopa Ravna gora (izvori Ravna gora in Sutinska), vendar je kakovost vode podvržena zunanjim vplivom oziroma se poslabša po močnejših padavinah. Manjši viri se nahajajo v Kalničnem gorju in na skrajnem jugu županije.

Na Hrvaškem je Varaždinska županija ena redkih z bogatimi in obsežnimi viri podzemne pitne vode. Vodonosnik podzemne vode Varaždinske županije je po Strategiji prostorskega urejanja države strateškega pomena za širšo regijo severozahodne Hrvaške.⁹³

3.4.4 Odlagališče odpadkov in ravnanje z odpadki

V Varaždinski županiji se nahaja eno aktivno odlagališče odpadkov – Jerovec, ki se nahaja na območju mesta Ivanec. Skupna količina odpadkov na odlagališču Jerovec je leta 2021 znašala 4.061,97 t⁹⁴. Na območju županije je predvidena izgradnja Regionalnega centra za ravnanje z odpadki (RCGO). Do vzpostavitve RCGO se bo odlaganje mešanih in biološko razgradljivih komunalnih odpadkov nadaljevalo na obstoječem aktivnem odlagališču, odvisno od zbiralca odpadkov (na aktivno odlagališče Jerovec v mestu Ivanec se odlaga odpadke, zbrane na območju mest Ivanec in Lepoglava ter občin Bednja, Donja Voća, Klenovnik in Maruševac). Odpadki, zbrani v preostalih 22 enotah lokalne uprave, se odlagajo na odlagališče »Johovača« v občini Velika Trnovitica (Bjelovarsko-bilogorska županija), odlagališče »Bačanska« (Brodsko-posavska županija) ter odlagališče »Piškornica« (Koprivničko-križevačka županija). Po evidenci lokacij nezakonito odvrženih odpadkov je bilo na območju Varaždinske županije evidentiranih skupaj 40 lokacij nepravilno odloženih odpadkov, od tega so bili odpadki z 4 lokacij že odstranjeni.

3.4.5 Učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije

Varaždinska županija je skozi *projekt* Povečanje kapacitet vzgojno-izobraževalnih ustanov Varaždinske županije⁹⁵ za proizvodnjo sončne energije povečala zmogljivosti uporabe sončne energije v 12 vzgojno-izobraževalnih ustanovah na območju županije. Ocenjena letna proizvodnja iz sončne energije znaša 361,63 MWh, medtem ko je ocenjeno letno zmanjšanje emisij CO₂ 57,35 tCO₂.

V skladu z Akcijskim načrtom energetske učinkovitosti Varaždinske županije za obdobje 2025–2027 županija načrtuje skupno investicijo v višini 3.879.198,43 evra v izvajanje ukrepov energetske učinkovitosti, kar bo prineslo letne prihranke v višini 4.542,41 MWh in zmanjšanje emisij CO₂ za 1.050,27 tCO₂.

⁹³ Poročilo o stanju okolja Varaždinske županije za obdobje od 2018 - 2022 leta, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/zastita-okolisa/kategorija/323-izvjesce-o-stanju-okolisa-varazdinske-zupanije.html>

⁹⁴ <https://www.varazdinska-zupanija.hr/zastita-okolisa/plan-gospodarenja-otpadom-varazdinske-zupanije-za-razdoblje-2024-2029-na-okolis.html>

⁹⁵ Razširitev kapacitet izobraževalnih ustanov Varaždinske županije za proizvodnjo solarne energije, <https://www.varazdinska-zupanija.hr/ustroj/upravna-tijela/upravni-odjel-za-prosvjetu-kulturu-i-sport/kategorija/303-povecanje-kapaciteta-obrazovnih-ustanova-varazdinske-zupanije-za-proizvodnju-solarne-energije.html>

4. Splošne demografske značilnosti območja

4.1 Regija Podravje – osnovne informacije

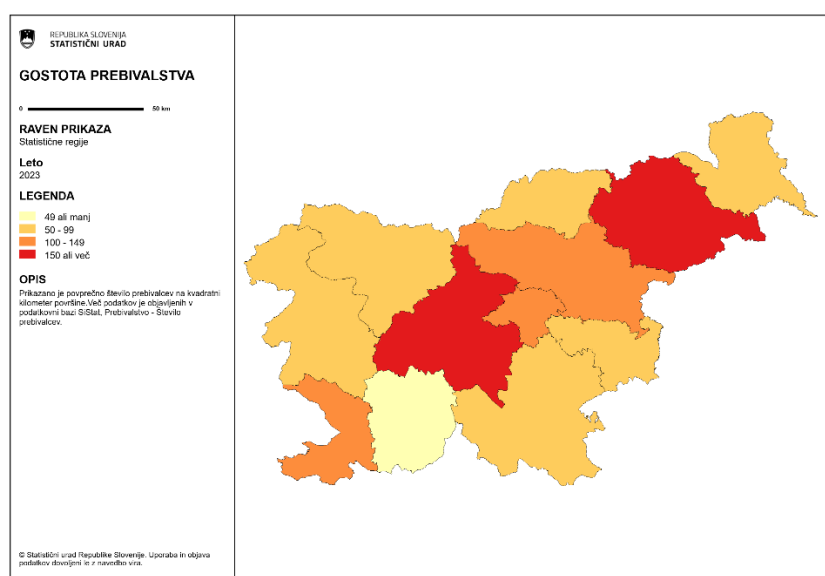
V Podravju je leta 2023 živel 329.753 prebivalcev, kar predstavlja približno 16 % celotnega prebivalstva Slovenije. Za Slovenijo je značilna razpršena in razmeroma redka poselitev, pri čemer je večina prebivalstva skoncentrirana v večjih urbanih središčih. Regije in občine se med seboj precej razlikujejo, Podravje pa je po številu prebivalcev druga najbolj poseljena regija v državi, takoj za osrednjeslovensko regijo. Gostota poselitve znaša 152 prebivalcev na km².

V zadnjih letih število prebivalcev v Podravju narašča. V letu 2020 je tam živel 325.994 prebivalcev, do leta 2023 pa se je njihovo število povečalo na 329.753, kar pomeni približno 1,15-odstotno rast. V celotnem obdobju med letoma 2020 in 2023 je bila bolj naseljena le Osrednjeslovenska regija.

Tabela 44: Število in gostota prebivalcev v Podravju po občinah (vir: Statistični urad RS)

Občina	Število prebivalcev na območju občine			Površina občine (km ²)	Gostota prebivalcev na območju občine (Št prebivalcev/km ²)		
	Moški	Ženske	Skupaj		Moški	Ženske	Skupaj
Benedikt	1374	1.356	2.730	24	57	56	113
Cerkvenjak	1.212	1.008	2.220	25	50	41	91
Cirkulane	1314	1053	2367	32	41	33	74
Destrnik	1388	1281	2669	34	41	37	78
Dornava	1529	1406	2935	28	54	49	103
Duplek	3530	3.537	7.067	40	89	89	178
Gorišnica	2142	2.025	4.167	29	74	69	143
Hajdina	2062	1.894	3.956	22	95	87	182
Hoče - Slivnica	6.110	5.808	11.918	54	114	108	222
Juršinci	1.244	1.200	2.444	36	35	33	68
Kidričevo	3.273	3.332	6.605	71	46	47	93
Kungota	2.618	2.396	5.014	49	53	49	102
Lenart	4.335	4.280	8.615	62	70	69	139
Lovrenc na Pohorju	1.523	1.429	2.952	84	18	17	35
Majšperk	2.073	1.924	3.997	73	29	26	55
Makole	1.042	999	2.041	37	28	27	55
Maribor	56.661	56.584	113.245	148	384	384	768
Markovci	2.080	2.017	4.097	30	70	68	138
Miklavž na Dravskem polju	3.719	3.429	7.148	13	298	274	572
Oplotnica	2.118	2.029	4.147	33	64	61	125
Ormož	6.026	5.842	11.868	142	43	41	84
Pesnica	4.035	3.657	7.692	73	16	14	30
Podlehnik	945	885	1.830	46	21	19	40
Poljčane	2.150	2.252	4.402	38	57	60	117
Ptuj	11.989	11.684	23.673	67	180	176	356
Rače - Fram	4.078	3.958	8.036	51	80	77	157
Ruše	3.648	3.472	7.120	61	60	57	117
Selnica ob Dravi	2.325	2.163	4.488	64	36	34	70
Slovenska Bistrica	13.235	12.974	26.209	260	51	50	101

Središče ob Dravi	945	954	1.899	33	29	29	58
Starše	2.057	2.052	4.109	34	60	60	120
Sveta Ana	1.192	1.158	2.350	37	32	31	63
Sveta Trojica	1.122	1.072	2.194	26	43	42	85
Sveti Andraž	630	564	1.194	18	36	32	68
Sveti Jurij	1.108	1.052	2.160	31	36	34	70
Sveti Tomaž	992	985	1.977	38	26	26	52
Šentilj	4.250	4.201	8.451	65	65	65	130
Trnovska vas	713	685	1.398	23	31	30	61
Videm	2.996	2.610	5.606	80	37	33	70
Zavrč	802	680	1.482	19	42	35	77
Žetale	689	593	1.282	38	18	16	34
Skupaj	167.274	162.480	329.754		2.709	2.585	5.294

Slika 12: Gostota prebivalstva v Sloveniji⁹⁶

V Sloveniji je bil leta 2023 skupni prirast prebivalstva pozitiven in je znašal 3,3 prebivalca na 1.000 prebivalcev. Pozitiven prirast je imelo 118 občin. Med občinami z najvišjih skupnim prirastom prebivalstva so tri z Podravja - občine Hajdina, Sveta Trojica v Slovenskih goricah in Sveti Jurij v Slovenskih goricah.

Tabela 45: Število in gostota prebivalcev v Podravju ločeno po starosti in občinah, leto 2023 (vir: Statistični urad RS)

Občina	Delež prebivalcev in indeks staranja v Podravju			Indeks staranja	Gostota prebivalcev na območju občine (Št prebivalcev/km ²)		
	0 > 14	15 > 64	> 65		0 > 14	15 > 64	> 65
Benedikt	17,6	68,4	14,0	79,55	20	77,35	15,92
Cerkvenjak	15,8	68,0	16,2	102,53	14,03	60,38	14,38
Cirkulane	11,7	68,1	20,2	172,65	8,65	50,37	14,79
Destrnik	14,6	66	19,4	132,88	11,46	51,81	15,22

⁹⁶ Gostota prebivalstva, Statistične regije, 2023, <https://gis.stat.si/#>

Dornava	13,6	68,2	18,2	133,82	14,25	71,48	19,07
Duplek	15,5	64	20	130,97	27,38	113,07	35,33
Gorišnica	14,9	65	143	959,73	21,40	93,39	205,47
Hajdina	15,2	62	182	1197,37	27,33	111,48	327,26
Hoče - Slivnica	14,7	62,6	22,6	153,74	32,44	138,16	49,87
Juršinci	15,1	61,6	23,3	154,30	10,25	41,81	15,81
Kidričevo	15,1	63,7	21,2	140,40	14,04	59,25	19,72
Kungota	13,8	65	21,3	154,35	9,74	45,90	15,04
Lenart	15	62,3	22,7	151,33	20,84	86,56	31,54
Lovrenc na Pohorju	14,1	62,7	23,2	164,54	4,95	22,03	8,15
Majšperk	14,9	64,5	20,7	138,93	8,15	35,30	11,33
Makole	14,1	64,6	21,3	151,06	6,12	35,63	11,74
Maribor	12,7	63,7	23,6	185,83	97,17	487,41	180,57
Markovci	15,4	65,4	19,3	125,32	21,03	89,31	26,35
Miklavž na Dravskem polju	14,4	63,8	32,8	227,78	79,17	350,8	180,34
Oplotnica	16,8	64,6	18,6	110,71	21,11	81,18	23,37
Ormož	13,5	63,2	23,3	172,59	11,28	52,82	19,47
Pesnica	12,3	64,2	23,6	191,87	12,44	64,97	23,88
Podlehnik	11,7	65,8	22,6	193,16	4,65	26,17	9,07
Poljčane	13,3	60,4	26,3	197,74	15,4	69,96	30,46
Ptuj	13,4	63,4	23,2	173,13	47,34	224,01	81,97
Rače - Fram	16,7	63,8	19,5	116,77	26,31	100,52	30,72
Ruše	12,6	64,3	23,2	184,13	14,7	75,05	27,07
Selnica ob Dravi	13,7	63,5	22,8	166,42	9,6	44,52	15,98
Slovenska Bistrica	15,6	64,3	20,1	128,85	15,72	64,81	20,26
Središče ob Dravi	13,6	61,1	25,3	186,03	7,82	35,1	14,55
Starše	13,2	64,4	22,4	169,70	15,95	77,82	27,07
Sveta Ana	15,8	65,5	18,7	118,35	10,03	41,6	11,87
Sveta Trojica	13,7	67,5	18,8	137,23	11,56	56,95	15,86
Sveti Andraž	16,3	67,1	16,5	101,23	12,47	44,5	10,94
Sveti Jurij	14,5	64,7	20,8	143,45	11,49	45,08	14,49
Sveti Tomaž	13,4	64,1	22,5	167,91	6,97	33,34	11,7
Šentilj	14,1	64,9	21	148,94	18,33	84,37	27,3
Trnovska vas	17,4	66,9	15,7	90,23	10,57	40,66	9,54
Videm	14,4	66,1	19,4	134,72	10,09	46,31	13,59
Zavrč	10,9	70,8	18,3	167,89	8,5	55,22	14,27
Žetale	14,1	67,1	18,8	133,33	4,75	22,63	6,34
Skupaj	589,2	2.658,2	1.146,7	7991,462668	755,48	3.409,1	1.657,7

Povprečna starost prebivalstva leta 2023 je bila v Podravju 44,8 leta , kar je nekoliko višje od povprečja v Sloveniji ki je znašala 44,1 leta.

4.1.1 Indeks staranja

Za Slovenijo je značilno , da je od leta 2023 delež starejšega prebivalstva presegal delež mlajšega prebivalstva. Delež prebivalcev starejših od 65 let je bil približno 21,6 %, medtem ko je delež mlajših od 15 let znašal 14,9 %. Izrazite so tudi razlike med spoloma, pri ženskah je delež starih v primerjavi z mladimi veliko večji. Povprečna starost prebivalstva v Podravju je 44.8 leta, kar je nekoliko več od slovenskega povprečja ki znaša 44,1 leta. Delež mladega prebivalstva je bil v regiji drugi najnižji v Sloveniji in je znašal 13,7 %. Naravni prirast je bil 3 najnižji in je znašal -3.8

medtem ko je v celotni Sloveniji znašal -2,1. Kljub negativnemu naravnemu prirastu se je skupno število prebivalcev v Podravju od leta 2020 povečalo, kar je posledica pozitivnega selitvenega prirasta.

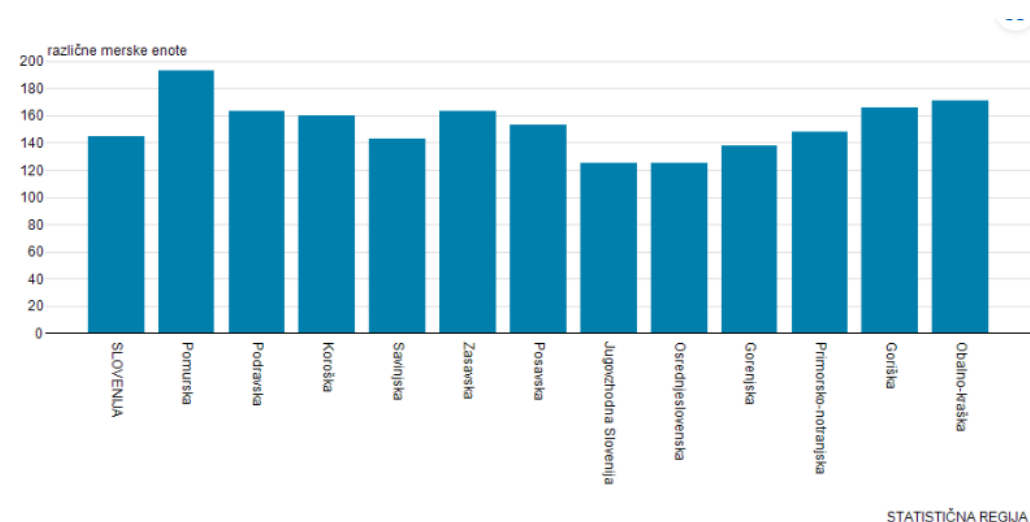
Iz tabele 12 je razvidno, da se indeks staranja v Podravju vsako leto povečuje in je nekoliko višji kot je značilno za Slovenijo. V primerjavi z drugimi regijami se regija Podravje sooča z izrazitim staranje prebivalstva. Na trend vedno večjega števila starejšega prebivalstva vpliva več dejavnikov kot so nižja rodnost, odseljevanje mlajšega prebivalstva. Ima pa za regijo tudi negativne posledice, saj se zmanjšuje delež aktivnega prebivalstva in to vpliva na trg dela.

Trg dela ima osrednjo vlogo pri določanju gospodarskega in družbenega napredka (UMAR). Najvišji indeks staranja je bil v pomurski regiji, podravska je na drugem mestu.

Tabela 46: Indeks staranja (vir: Statistični urad RS)

	2020	2022	2023	2024
Slovenija	135,7	141,8	145,4	150,4
Podravje	152,9	158,7	162,5	167,5

Graf 169: Indeks staranja po statističnih regijah v grafu, 2023 (vir: Statistični urad RS)

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 13 prikazuje indeks staranja za posamezne občine Podravja, za leto 2023. Iz tabele je razvidno, da je delež starejšega prebivalstva visok v vseh občinah Podravja. Najvišji delež staranja z velikim odstopanjem je v Podravski regiji imela občina Hajdina. Medtem, ko je imel najnižjega občina Benedik.

Tabela 47: Število in gostota prebivalcev v Podravju ločeno po starosti in občinah (2023)

Občina	Delež prebivalcev in indeks staranja v Podravju			Indeks staranja	Gostota prebivalcev na območju občine (Št prebivalcev/km ²)		
	0 > 14	15 > 64	> 65		0 > 14	15 > 64	> 65
Benedikt	17,6	68,4	14,0	79,55	20	77,35	15,92
Cerkvenjak	15,8	68,0	16,2	102,53	14,03	60,38	14,38
Cirkulane	11,7	68,1	20,2	172,65	8,65	50,37	14,79
Destrnik	14,6	66	19,4	132,88	11,46	51,81	15,22
Dornava	13,6	68,2	18,2	133,82	14,25	71,48	19,07
Duplek	15,5	64	20	130,97	27,38	113,07	35,33
Gorišnica	14,9	65	20	132,21	21,40	93,39	205,47
Hajdina	15,2	62	23	149,34	27,33	111,48	327,26
Hoče - Slivnica	14,7	62,6	22,6	153,74	32,44	138,16	49,87
Juršinci	15,1	61,6	23,3	154,30	10,25	41,81	15,81
Kidričevo	15,1	63,7	21,2	140,40	14,04	59,25	19,72
Kungota	13,8	65	21,3	154,35	9,74	45,90	15,04
Lenart	15	62,3	22,7	151,33	20,84	86,56	31,54
Lovrenc na Pohorju	14,1	62,7	23,2	164,54	4,95	22,03	8,15
Majšperk	14,9	64,5	20,7	138,93	8,15	35,30	11,33
Makole	14,1	64,6	21,3	151,06	6,12	35,63	11,74
Maribor	12,7	63,7	23,6	185,83	97,17	487,41	180,57
Markovci	15,4	65,4	19,3	125,32	21,03	89,31	26,35
Miklavž na Dravskem polju	14,4	63,8	21,8	151,39	79,17	350,8	180,34
Oplotnica	16,8	64,6	18,6	110,71	21,11	81,18	23,37
Ormož	13,5	63,2	23,3	172,59	11,28	52,82	19,47
Pesnica	12,3	64,2	23,6	191,87	12,44	64,97	23,88
Podlehnik	11,7	65,8	22,6	193,16	4,65	26,17	9,07
Poljčane	13,3	60,4	26,3	197,74	15,4	69,96	30,46
Ptuj	13,4	63,4	23,2	173,13	47,34	224,01	81,97
Rače - Fram	16,7	63,8	19,5	116,77	26,31	100,52	30,72
Ruše	12,6	64,3	23,2	184,13	14,7	75,05	27,07
Selnica ob Dravi	13,7	63,5	22,8	166,42	9,6	44,52	15,98

Slovenska Bistrica	15,6	64,3	20,1	128,85	15,72	64,81	20,26
Središče ob Dravi	13,6	61,1	25,3	186,03	7,82	35,1	14,55
Starše	13,2	64,4	22,4	169,70	15,95	77,82	27,07
Sveta Ana	15,8	65,5	18,7	118,35	10,03	41,6	11,87
Sveta Trojica	13,7	67,5	18,8	137,23	11,56	56,95	15,86
Sveti Andraž	16,3	67,1	16,5	101,23	12,47	44,5	10,94
Sveti Jurij	14,5	64,7	20,8	143,45	11,49	45,08	14,49
Sveti Tomaž	13,4	64,1	22,5	167,91	6,97	33,34	11,7
Šentilj	14,1	64,9	21	148,94	18,33	84,37	27,3
Trnovska vas	17,4	66,9	15,7	90,23	10,57	40,66	9,54
Videm	14,4	66,1	19,4	134,72	10,09	46,31	13,59
Zavrč	10,9	70,8	18,3	167,89	8,5	55,22	14,27
Žetale	14,1	67,1	18,8	133,33	4,75	22,63	6,34
Skupaj	589,2	2.658,2	1.146,7	7991,462668	755,48	3.409,1	1.657,7

4.1.2 Izobrazbena struktura prebivalstva

Podravska regija se je leta 2023 po izobrazbeni strukturi prebivalstva, starega 25 do 64 let, uvrstila v sredino med vsemi slovenskimi regijami. Višješolsko ali visokošolsko izobrazbo je imelo 30,1 % prebivalstva, kar je 3,2 odstotne točke pod državnim povprečjem. Regija je imela drugi najnižji delež prebivalcev v državi, ki so zaključili osnovno šolo. Z 10,6 % je bila le za osrednjeslovensko regijo, kjer je delež znašal 9,9 %. Srednješolsko izobrazbo je imelo 59,3 % prebivalcev, kar predstavlja drugi najvišji delež v Sloveniji. Iz podatkov je razvidno, da v regiji prevladujejo prebivalci s srednješolsko izobrazbo. V primerjavi s preteklimi leti delež prebivalcev z višjo ali visokošolsko izobrazbo počasi narašča, vendar še vedno zaostaja z državnim povprečjem.

Tabela 48: Izobrazbena struktura prebivalstva po občinah, podatki ta leto 2023

Občina	Izobrazba - Skupaj	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska, osnovnošolska	Srednješolska	Višješolska in Visokošolska
Benedikt	1158	119	721	318
Cerkvenjak	969	116	612	241
Cirkulane	1067	103	767	197
Destričnik	1218	119	795	304
Dornava	1197	89	800	308
Duplek	2980	211	1866	903
Gorišnica	1901	123	1222	556
Hajdina	1864	119	1192	553
Hoče - Slivnica	5086	270	2936	1880
Juršinci	975	131	625	219
Kidričevo	2969	177	1840	952
Kungota	1915	126	1121	668
Lenart	3281	225	1948	1108
Lovrenc na Pohorju	1226	99	769	358
Majšperk	1741	147	1057	537
Makole	894	91	566	237
Maribor	45483	3057	24546	17880
Markovci	1969	98	1314	557
Miklavž na Dravskem polju	3022	161	1859	1002
Oplotnica	1955	175	1209	571
Ormož	5131	434	3308	1389
Pesnica	3080	270	1974	836
Podlehnik	805	88	541	176
Poljčane	1771	137	1069	565
Ptuj	11062	738	6538	3786
Rače - Fram	3545	148	1878	1519
Ruše	3066	202	1875	989
Selnica ob Dravi	1901	115	1192	594
Slovenska Bistrica	11670	885	6696	4089
Središče ob Dravi	782	63	531	188
Starše	1741	83	1084	574
Sveta Ana	878	127	544	207
Sveta Trojica	953	94	565	294

Sveti Andraž	518	70	331	117
Sveti Jurij	898	106	543	249
Sveti Tomaž	879	117	562	200
Šentilj	2855	314	1810	731
Trnovska vas	598	71	388	139
Videm	2531	252	1645	634
Zavrč	702	58	533	111
Žetale	589	80	354	155
Skupaj	138825	10208	81726	46891

4.1.3 Izobraževanje

Podravska regija ima relativno dobro razvit sistem predšolske vzgoje (javni in zasebni vrtci) ter osnovnega šolstva. Prav tako je dobro razvita mreža srednjih šol, poklicnih ter strokovnih šol. V Mariboru, kot drugem največjem mestu v Sloveniji, ima sedež tudi druga največja univerza v Sloveniji. Na Ptuju se izvajajo višješolski in visokošolski programi.

Vsaka občina v Podravju ima vsaj en vrtec, ki zagotavlja varstvo predšolskih otrok. Po vpisu otrok se vrtci med seboj razlikujejo. V šolskem letu 2023/2024 je v Sloveniji delovalo skupaj 988 vrtcev in enot vrtcev. Največ vrtcev imajo občine z velikih mestih, Maribor ima kar 50 vrtcev. Skupaj je v regiji delovalo 137 vrtcev. V letu 2023 (šolsko leto 2023/2024) je bilo v Podravju vključenih v vrtce 12.311 otrok, kar je 82,4 %. V primerjavi z letom 2020 se je odstotek povečal, takrat je bilo vključenih v vrtce 79,4 % otrok. V šolskem letu 2024/2025 se je odstotek še povečal in 84,8 %.

Podravska regija ima dobro razvito in dostopno tudi osnovnošolsko izobraževanje. Skupaj je na območju regije 115 šol in njihovih podružnic. V šolskem letu 2023/2024 je osnovno šolo obiskovalo 28.216 otrok. V spodnji tabeli vidimo, da delež osnovnošolskih otrok nekoliko narašča, medtem ko je na področju celotne Slovenije upadel.

Tabela 49:Število otrok vključenih v osnovne šole (redni in prilagojen program); (vir: Statistični urad RS)

	2020/2021	2023/2024	2024/2025
	Število učencev	Število učencev	Število učencev
Slovenija	193.158	196.371	195.704
Podravska	27.459	28.216	28.312

Slovenija srednješolskega in visokošolskega izobraževanja nima obveznega. Srednješolsko izobraževanje se deli na splošno, poklicno ter strokovno. Splošno izobraževanje izvajajo splošne in strokovne gimnazije. Nižje in srednje poklicno izobraževanje ter strokovno izobraževanje izvajajo poklicne in strokovne šole, praktično usposabljanje z delom pa šole skupaj z delodajalci.

Visokošolski sistem v Sloveniji sestavljajo univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole. Fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole so lahko ustanovljene tudi kot samostojni zavodi. Zraven javnih obstajajo tudi zasebni visokošolski zavodi, ki si sami določajo svoje poslanstvo. Njihovo delovanje je urejeno z istim pravnim okvirom kot delovanje javnih visokošolskih zavodov.

V Podravske regiji je v šolskem letu 2023/2024 obiskovalo srednješolske programe 11.360 dijakov. Visokošolske programe je obiskovalo 10.069 študentov, kar predstavlja v primerjavi s celotno Slovenijo približno 4 % celotnega prebivalstva.

4.1.4 Ranljive skupine

Na območju Slovenije deluje več programov in institucij, namenjenih pomoči ranljivim skupinam prebivalstva. Resolucija o nacionalnem programu Sistema socialnega varstva za obdobje 2022 -

2030 (ReNPSV22-30) ponuja zaščito ranljivim skupinam prebivalstva. Obsega ukrepe in programe tako na nacionalni kot na lokalni ravni. Poseben poudarek je namenjen starejši populaciji, pri čemer resolucija strmi k nadgradnji že obstoječih socialnovarstvenih sistemov, ter razvoj inovativnih ukrepov, ki bodo starejšim pomagali preživeti starostno obdobje.

Med ranljive skupine uvrščamo mlade, starejše od 65 let, ženske, brezposelne, invalide, otroke do 14 leta starosti, brezdomci.. Spodnja tabela prikazuje institucije in programe, ki so namenjeni posameznim ranljivim skupinam.

Tabela 50: Ranljive skupine, institucije in programi

Ranljiva skupina	Izzivi	Institucije / Programi	Opis
Mladi (do 30 leta starosti)	Brezposelnost, stanovanjska stiska, duševno zdravje	ZRSZ, Mladinski center, Karierni sejmi, Center za pomoč mladim – neprofitna organizacija, ki deluje za mlade in njihove bližnje v stiski, Večgeneracijski centri	Čeprav brezposelnost med mladimi ostaja velik izziv, se je registrirana brezposelnost v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 zmanjšala za približno 6 %. Za pomoč pri vstopu na trg dela se organizirajo karierni sejmi, kjer imajo mladi možnost stika z delodajalci in lažje poti do zaposlitve. Mladi imajo možnost druženja v okviru lokalnih skupnosti v tako imenovanih mladinskih centrih, kjer se izvajajo programi in mladinsko delo na lokalni ravni. V primerih stisk, povezanih s pravicami ali duševnim zdravjem, je na voljo več organizacij, na katere se lahko obrnejo po pomoč. Poseben izziv pa predstavljajo stanovanjske razmere. Mladi se soočajo s težavami pri dostopu do tako najemnih kot lastniških stanovanj, saj so razmere na trgu takšne, da si lastne stanovanjske rešitve težko privoščijo.
Otroci (do 18 leta starosti)	Revščina, nasilje, socialna izključenost	Center za socialno delo (CSD), UNICEF, TOM telefon, Rdeči križ Slovenije, SOS telefon	CSD imajo krizne centre, kamor se lahko umaknejo mladostniki v primerih družinskega nasilja. V teh centrih jim je na voljo tudi strokovna pomoč, ki jim olajša izhod iz kriznih situacij. Med mladimi je vse pogostejše tudi vrstniško nasilje, pri čemer se žrtve pogosto težko obrnejo na domače. Zato so jim na voljo različne oblike pomoči, med njimi TOM telefon in SOS telefon, kamor se lahko obrnejo po podporo in nasvet. Otrokom, ki živijo v socialnem ali materialnem pomanjkanju, je na voljo različna oblika pomoči -

			zagotavljanje šolskih potrebščin, brezplačna prehrana v vrtcih in šolah ter organizirana letovanja v kolonijah.
Starejši (od 65 let starosti)	Osamljenost, zdravstvene težave, dolgotrajna oskrba, mobilnost	Center za socialno delo (CSD), Domovi za starejše, Večgeneracijski centri, Zveza društev upokojencev Slovenije – Starejši za starejše, Centri dnevnih aktivnosti za starejše	Starejši se pogosto srečujejo s socialno izključenostjo, višjim tveganjem revščine ter večjo potrebo po zdravstveni oskrbi. Za mnoge predstavlja odhod v dom za starejše zadnja možnost, saj si želijo zadnja leta preživeti v svojih domovih. Na podlagi teh potreb je leta 2004 začel delovati projekt medsebojne pomoči starejših, v okviru katerega starejši obiskujejo tiste, ki potrebujejo pomoč in niso mobilni. Posamezna mesta imajo tudi dnevne centre, kjer se lahko starejši družijo in preživijo kvalitetno prosti čas izven osamljene vsakodnevne rutine. Družijo se tudi z mladimi, kjer prihaja do prenosa znanja in izkušenj na mlajšo generacijo in obratno.
Ženske	Neenakost na trgu dela, nasilje v družini, diskriminacija	Ministrstvo za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti – Sektor za enake možnosti, SOS telefon, Društvo za nenasilno komunikacijo CSD – Varne hiše	V sektorju za enake možnosti se izvajajo programi ter ukrepi za krepitev enakih možnosti žensk in moških (enakost spolov). Ženske so pogosto žrtve nasilja v družini. Zaradi strahu se težko obrnejo na institucije, zato so za te primere na voljo podpore kot so SOS telefon. Preko njega lahko žrtve pridobijo pomoč, podporo, informacije o razpoložljivih oblikah pomoči, svojih pravicah ter dolžnostih institucij. V okviru CSD obstajajo tudi varne hiše, kamor se lahko zatečejo ženske s otroci pred nasiljem. Lokacije varnih hiš so tajne.
Brezposelni	Finančna negotovost, revščina, izključenost – predvsem socialna, duševne stiske	ZRSZ – programi javnih del, CSD, Rdeči križ Slovenije, Karitas	Registrirani brezposelni v Sloveniji prejemajo denarno pomoč ali nadomestilo za čas brezposelnosti, odvisno od dolžine predhodne zaposlitve. Poleg tega jim Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) nudi podporo pri iskanju zaposlitve, na primer preko delavnic, kjer lahko aktivno iščejo nova delovna mesta. ZRSZ

			upravlja tudi program javnih del, namenjen osebam, ki so na zavodu prijavljene več kot dve leti. Zavod omogoča tudi prekvalifikacijo poklica, s čimer želijo povečati zaposlitvene možnosti udeležencev. Ker se dosti ljudi v tem času najde tudi na pragu revščine je tukaj RK in Karitas, ki delita ogroženim skupinam prehrano, z osnovnimi potrebščinami za preživetje.
--	--	--	---

4.1.5 Stopnja brezposelnosti

Na področju brezposelnosti se Podravska regija uvršča med slabše v Sloveniji. V regiji primanjkuje delovnih mest, še posebej je to področje ranljivo v času ekonomskih kriz. V tem času je število brezposelnih sorazmerno večje v primerjavi z povprečno brezposelnostjo v Sloveniji.

V letu 2023 je znašala stopnja brezposelnosti 4,3 %, skupaj je bilo registriranih 8.104 oseb. V primerjavi z letom 2021, ko je bilo registriranih 11.792 oseb, se je brezposelnost zmanjšala, vendar se je v letu 2024 ponovno nekoliko povečala.

Iz tabele 17 je razvidno da je največji delež brezposelnih med prebivalci s srednješolsko izobrazbo. Skoraj vse občine Podravja so imele v letu 2023 med tistimi s srednješolsko izobrazbo več kot 50 procentno brezposelnost. Glede na starost in deležem registrirane brezposelnosti, po posameznih občinah, je največ brezposelnih med mladimi do 29 let in starimi nad 50 let.

Tabela 51: Delež registriranih brezposelnih oseb po starosti, stopnji izobrazbe na ravni občin, leto 2023 (vir: Statistični urad RS)

Občina	Brezposeln i v občini	Delež brezposelnosti po starosti			Delež brezposelnosti po stopnji izobrazbe		
		stari 15-29 let	stari 30-49 let	stari nad 50 let	OŠ ali manj	srednješolsk a	višje, visoko, več
	%	%	%	%	%	%	%
Benedikt	4,72	12,56	8,56	6,20	30,77	56,41	12,82
Cerkvenjak	4,56	9,53	5,26	13,15	32,35	50,00	17,65
Cirkulane	6,50	8,35	5,84	17,60	36	60	4,00
Destrnik	6,82	9,72	8,98	15,61	38,60	47,37	14,04
Dornava	6,18	11,16	10,44	11,97	25,00	57,69	17,31
Duplek	7,85	20,16	13,08	13,14	23,53	60,00	16,47
Gorišnica	4,61	5,57	11,23	8,52	20,00	67,69	12,31
Hajdina	5,54	10,03	8,55	12,75	18,92	58,11	22,97
Hoče - Slivnica	7,81	13,96	12,37	15,50	27,78	51,04	21,18
Juršinci	6,27	11,35	11,97	10,57	25,58	65,12	9,30
Kidričevo	5,35	9,87	10,40	11,16	21,01	67,23	11,76

Kungota	8,41	20,04	13,06	14,97	24,37	60,50	15,13
Lenart	5,44	11,34	7,79	10,15	23,02	60,32	16,67
Lovrenc na Pohorju	5,65	16,50	10,15	7,82	32,00	58,00	10,00
Majšperk	7,21	10,51	11,11	16,98	23,66	61,29	10,00
Makole	6,11	14,26	11,12	12,90	19,05	61,90	19,05
Maribor	10,83	17,51	19,45	18,98	29,34	51,14	19,52
Markovci	5,35	10,65	8,58	10,44	20,00	72,00	8,00
Miklavž na Dravskem polju	6,84	11,30	11,49	14,44	23,84	54,30	21,85
Oplotnica	5,3	11,04	6,12	12,64	25,00	59,72	15,28
Ormož	6,56	16,07	8,72	12,29	24,08	62,86	13,06
Pesnica	5,78	6,02	12,08	8,95	26,56	55,47	17,97
Podlehnik	6,74	17,24	9,34	13,02	41,46	43,9	14,63
Poljčane	7,53	16,88	12,68	12,64	23,66	63,44	12,90
Ptuj	7,83	14,21	13,92	14,17	22,73	57,39	19,87
Rače - Fram	6,16	12,84	8,70	14,42	26,45	55,48	18,06
Ruše	8,58	17,44	14,3	11,94	26,34	55,38	18,28
Selnica ob Dravi	5,81	10,42	10,6	9,34			
Slovenska Bistrica	5,84	12,81	9,72	10,98	25,71	54,05	20,24
Središče ob Dravi	7,18	7,55	10,61	16,05	27,27	59,09	13,64
Starše	8,25	17,18	17,72	12,01	21,36	62,14	16,5
Sveta Ana	5,64	13,12	6,67	11,35	37,14	57,14	5,71
Sveta Trojica	3,18	8,43	6,23	5,46	21,74	65,22	13,04
Sveti Andraž	6,74	20,49	6,66	13,54	26,92	65,38	7,69
Sveti Jurij	3,64	8,06	5,67	5,72	8,70	78,26	13,04
Sveti Tomaž	8,32	21,97	9,49	16,99	14,04	78,26	7,02
Šentilj	9,25	19,01	14,04	19,01	25,26	59,47	15,26
Trnovska vas	5,76	15,02	16,45	6,62	16,00	64,00	20,00
Videm	6,01	10,37	9,61	12,19	29,63	62,04	8,33
Zavrč	7,74	8,25	14,8	17,61	27,5	67,50	5,00
Žetale	6,39	11,00	11,88	12,99	26,67	60,00	13,33

4.2 Pomurska regija – osnovne informacije

Pomurje obsega 114.104 prebivalcev v letu 2023, kar znaša 5,49 % populacije celotne Slovenije.

Regija ima zadnjih nekaj let negativni skupni prirast prebivalstva, ki je največji v državi. Povprečna starost v Pomurju je bila sredi leta 2023 najvišja med slovenskimi regijami in je znašala 46,6 let (v Sloveniji povprečno 44,1 leta).

V Pomurju sta dve narodni manjšini, in sicer avtohtono madžarsko narodno skupnost ter posebno romsko etnično skupnost. Madžarska narodna skupnost v Republiki Sloveniji predstavlja 0,3 % delež prebivalstva glede na narodnostno opredelitev. Na Madžarskem, in sicer v Porabju, živi približno 3 000 slovenskih pripadnikov avtohtone slovenske narodne skupnosti. Velika večina pripadnikov madžarske narodne skupnosti živi na narodnostno mešanem območju v petih prekmurskih občinah, kar predstavlja 83,5 % vseh opredeljenih Madžarov v Republiki Sloveniji. Število pripadnikov romske skupnosti v Pomurju se giblje med 3 000 in 3 200 oseb. Obe prisotni manjšini razvijata svoje kulturne in jezikovne posebnosti ter se poskušata vključevati v družbo s številnimi projekti in aktivnostmi, ki temeljijo predvsem na njihovem ohranjanju in razvoju.

Gostota prebivalcev v Pomurju po občinah za leto 2023 kaže na precejšnje razlike med posameznimi območji. Razlike v gostoti med moškimi in ženskami so zanemarljive, manjšo izjemo predstavljata le Občina Križevci, kjer je gostota moških 40,22 prebivalcev/km² in žensk 37,26 prebivalcev/km², ter Mestna občina Murska Sobota, kjer je gostota moških 140,75, žensk pa nekoliko višja, 150,67 prebivalcev/km².

Največjo skupno gostoto prebivalcev beleži Mestna občina Murska Sobota s 291,42 prebivalcev/km². Sledi ji Občina Odranci z 229,43 prebivalcev/km², ki je obenem tudi najmanjša občina po površini v Pomurju. Na drugi strani spektra se nahajata Občina Hodoš s 19,83 prebivalcev/km² in Občina Šalovci z 23,60 prebivalcev/km², kar ju uvršča med najslabše poseljena območja v regiji.

Za primerjavo: povprečna gostota prebivalstva v Sloveniji je po zadnjem podatku (1. januar 2024) znašala 104,8 prebivalcev/km². V Pomurju je 9 od skupno 27 občin doseglo gostoto, višjo od državnega povprečja. Med njimi dve prej omenjeni občini izstopata z bistveno višjo gostoto – več kot 50 % nad slovenskim povprečjem, torej nad približno 157 prebivalcev na km². Na drugi strani pa šest pomurskih občin beleži bistveno nižjo gostoto od slovenskega povprečja – manj kot 52 prebivalcev/km², kar pomeni, da sodijo med redkeje poseljena območja v državi.

Tabela 52: Število in gostota prebivalcev v Pomurju po občinah za leto 2023 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Občina	Število prebivalcev na območju občine			Površina občine (km ²)	Gostota prebivalcev na območju občine (Št prebivalcev/km ²)		
	Moški	Ženske	Skupaj		Moški	Ženske	Skupaj
Apače	1.749	1.787	3.536	53	33,00	33,72	66,72
Beltinci	4.068	4.014	8.082	62	65,61	64,74	130,35
Cankova	888	877	1.765	31	28,65	28,29	56,94
Črenšovci	1.978	1.957	3.935	34	58,18	57,56	115,74
Dobrovnik/Dobronak	618	636	1.254	31	19,94	20,52	40,45
Gornja Radgona	4.269	4.220	8.489	75	56,92	56,27	113,19
Gornji Petrovci	980	1.002	1.982	67	14,63	14,96	29,58

Grad	1.007	998	2.005	37	27,22	26,97	54,19
Hodoš/Hodos	184	173	357	18	10,22	9,61	19,83
Kobilje	258	254	512	20	12,90	12,70	25,60
Križevci	1.850	1.714	3.564	46	40,22	37,26	77,48
Kuzma	808	828	1.636	23	35,13	36,00	71,13
Lendava/Lendva	5.081	5.130	10.211	121	41,99	42,40	84,39
Ljutomer	5.493	5.549	11.042	107	51,34	51,86	103,20
Moravske Toplice	3.002	2.969	5.971	144	20,85	20,62	41,47
Murska Sobota	9.008	9.643	18.651	64	140,75	150,67	291,42
Odranci	802	804	1.606	7	114,57	114,86	229,43
Puconci	2.882	3.008	5.890	108	26,69	27,85	54,54
Radenci	2.571	2.631	5.202	34	75,62	77,38	153,00
Razkrižje	628	605	1.233	10	62,80	60,50	123,30
Rogašovci	1.566	1.538	3.104	40	39,15	38,45	77,60
Sveti Jurij ob Ščavnici	1.407	1.409	2.816	51	27,59	27,63	55,22
Šalovci	704	665	1.369	58	12,14	11,47	23,60
Tišina	1.980	1.988	3.968	39	50,77	50,97	101,74
Turnišče	1.594	1.569	3.163	24	66,42	65,38	131,79
Velika Polana	708	685	1.393	19	37,26	36,05	73,32
Veržej	676	692	1.368	12	56,33	57,67	114,00
Skupaj	56.759	57.345	114.104	1.335	-	-	-

Tabela 53: Število in gostota prebivalcev v Pomurju ločeno po starosti in občinah za leto 2023 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Občina	Delež prebivalcev in indeks staranja v Pomurju			Indeks staranja	Gostota prebivalcev na območju občine (št. prebivalcev/km ²)			Površina občine v km ²
	0 > 14	15 > 64	> 65		0 > 14	15 > 64	> 65	
Apače	488	2.285	763	156,35	9,21	43,11	14,40	53
Beltinci	1.147	5.172	1.763	153,71	18,50	83,42	28,44	62
Cankova	218	1.154	393	180,28	7,03	37,23	12,68	31
Črenšovci	562	2.485	888	158,01	16,53	73,09	26,12	34
Dobrovnik/Dobronak	171	756	327	191,23	5,52	24,39	10,55	31
Gornja Radgona	1.144	5.348	1.997	174,56	15,25	71,31	26,63	75
Gornji Petrovci	228	1.158	596	261,40	3,40	17,28	8,90	67
Grad	246	1.248	511	207,72	6,65	33,73	13,81	37
Hodoš/Hodos	40	205	112	280,00	2,22	11,39	6,22	18
Kobilje	60	318	134	223,33	3,00	15,90	6,70	20
Križevci	455	2.231	878	192,97	9,89	48,50	19,09	46
Kuzma	227	1.007	402	177,09	9,87	43,78	17,48	23
Lendava/Lendva	1.224	6.230	2.757	225,25	10,12	51,49	22,79	121
Ljutomer	1.462	6.742	2.838	194,12	13,66	63,01	26,52	107

Moravske Toplice	762	3.695	1.514	198,69	5,29	25,66	10,51	144
Murska Sobota	2.323	11.293	5.035	216,75	36,30	176,45	78,67	64
Odranci	249	1.043	314	126,10	35,57	149,00	44,86	7
Puconci	797	3.656	1.437	180,30	7,38	33,85	13,31	108
Radenci	632	3.077	1.493	236,23	18,59	90,50	43,91	34
Razkrižje	188	760	285	151,60	18,80	76,00	28,50	10
Rogašovci	449	2.010	645	143,65	11,23	50,25	16,13	40
Sveti Jurij ob Ščavnici	433	1.836	547	126,33	8,49	36,00	10,73	51
Šalovci	125	820	424	339,20	2,16	14,14	7,31	58
Tišina	506	2.588	874	172,73	12,97	66,36	22,41	39
Turnišče	409	2.080	674	164,79	17,04	86,67	28,08	24
Velika Polana	160	880	353	220,63	8,42	46,32	18,58	19
Veržej	192	834	342	178,13	16,00	69,50	28,50	12
Povprečje	551,74	2.626,33	1.048,00	193,75	12,19	56,97	21,92	-

4.2.1 Indeks staranja

Pomurska regija je imela leta 2023 med statističnimi regijami najvišji indeks staranja (193,7), ki v Sloveniji znaša 145,4. Samo dve občini v Pomurju sta bili pod slovenskim povprečjem glede indeksa staranja ter sta kazali večji odklon od povprečne vrednosti, in sicer Sveti Jurij ob Ščavnici (126,3) in Odranci (126,1). Nasprotno pa je imela Občina Šalovci najvišjo vrednost indeksa staranja (339,2) in spada med tri občine z najvišjim indeksom staranja.

4.2.2 Izobrazbena struktura prebivalstva

Analiza podatkov izobrazbene strukture prebivalstva v Pomurju, starosti 15 let in več, kaže, da ima več kot polovica prebivalstva dokončano srednješolsko izobrazbo, ki zajema nižjo in srednjo poklicno šolo, srednjo strokovno in srednjo splošno šolo. Slabih 20 % prebivalstva je doseglo višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (v Sloveniji 25,86 %), medtem ko ima dobrih 25 % prebivalstva dokončano osnovnošolsko izobraževanje. Brez izobrazbe ali z nepopolnim osnovnošolskim izobraževanjem je okrog 2,5 % prebivalstva. Visokošolsko izobrazbo 3. stopnje dosega 0,91 % prebivalstva v Pomurju, medtem ko znaša v Sloveniji 2,03 %.

Tabela 54: Izobrazbena struktura prebivalstva v Pomurju, starost prebivalstva 15 let in več, za leto 2023 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Občina	Izobrazba - Skupaj	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	Osnovnošolska	Srednješolska - Skupaj	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna	Višješolska, visokošolska - Skupaj	Visokošolska 1. stopnje ipd.	Visokošolska 2. stopnje ipd.	Visokošolska 3. stopnje in ipd.
Apače	3.048	103	821	1.706	829	877	418	251	149	18
Beltinci	6.935	120	1.742	3.772	1.625	2.147	1.301	757	495	49

Cankova	1.547	45	444	783	366	417	275	150	115	10
Črenšovci	3.373	75	929	1.805	750	1.055	564	328	213	23
Dobrovnik/Dobronak	1.083	16	279	586	261	325	202	113	80	9
Gornja Radgona	7.345	226	1.643	4.077	1.982	2.095	1.399	774	576	49
Gornji Petrovci	1.754	34	619	855	382	473	246	149	83	14
Grad	1.759	62	607	876	461	415	214	142	68	4
Hodoš/Hodos	317	24	149	116	59	57	28	15	13	0
Kobilje	452	6	128	248	103	145	70	46	24	0
Križevci	3.109	159	732	1.652	783	869	566	332	210	24
Kuzma	1.409	55	497	663	365	298	194	121	69	4
Lendava/Lendva	8.987	195	2.120	4.874	1.932	2.942	1.798	965	723	110
Ljutomer	9.580	267	2.287	5.175	2.531	2.644	1.851	1.009	755	87
Moravske Toplice	5.209	85	1.377	2.694	1.205	1.489	1.053	599	416	38
Murska Sobota	16.328	273	3.334	8.435	3.515	4.920	4.286	2.145	1.854	287
Odranci	1.357	39	399	697	264	433	222	154	61	7
Puconci	5.093	146	1.576	2.545	1.188	1.357	826	474	312	40
Radenci	4.570	110	954	2.535	1.180	1.355	971	485	430	56
Razkrižje	1.045	24	265	569	297	272	187	110	66	11
Rogašovci	2.655	122	895	1.309	699	610	329	195	131	3
Sveti Jurij ob Ščavnici	2.383	83	628	1.268	632	636	404	231	160	13
Šalovci	1.244	30	512	544	273	271	158	97	58	3
Tišina	3.462	99	966	1.822	919	903	575	325	237	13
Turnišče	2.754	67	764	1.470	682	788	453	270	166	17
Velika Polana	1.233	21	392	621	254	367	199	114	78	7
Veržej	1.176	21	242	656	281	375	257	144	105	8
Skupaj	99.207	2.507	25.301	52.353	23.818	28.535	19.046	10.495	7.647	904

4.2.3 Izobraževanje

V Pomurju deluje razvejano in raznoliko izobraževalno okolje, ki pokriva vse ravni vzgoje in izobraževanja. V šolskem letu 2024/2025 deluje v regiji skupno 76 vrtcev, tako javnih kot zasebnih, vključno z njihovimi enotami. Osnovnošolsko izobraževanje poteka na 38 osnovnih šolah, med njimi tudi ena Waldorfska šola. Poleg matičnih šol v regiji deluje še 12 podružničnih šol ter tri samostojne osnovne šole s prilagojenim programom. Nekatere osnovne šole se nahajajo na dvojezičnem območju, kar odraža jezikovno raznolikost regije.

Srednješolsko izobraževanje je večinoma skoncentrirano v Murski Soboti, kjer imajo sedež naslednje šole: Ekonomska šola Murska Sobota, Gimnazija Murska Sobota, Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, Srednja zdravstvena šola Murska Sobota in Biotehniška šola Rakičan. Skupno deluje v regiji osem srednjih šol, ki ponujajo širok nabor programov, vključno z vajeniškimi oblikami izobraževanja.

Vajeniški sistem izobraževanja je v Pomurju dobro razvit. V šolskem letu 2021/2022 so v vajeniški sistem bile vključene tri šole z naslednjimi programi: Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci je izvajala program gastronomske in hotelirske storitve, Srednja poklicna in tehniška šola Murska

Sobota pa programa oblikovalec kovin – orodjar in mehatronik operater. Pomemben del sistema je Medpodjetniški izobraževalni center Pomurje (MIC Pomurje), ki deluje kot organizacijska enota SPTŠ Murska Sobota. MIC zagotavlja kakovostno praktično usposabljanje in izpopolnjevanje v okviru poklicnega izobraževanja. Njegova naloga je povezovanje izobraževalnih ustanov z gospodarstvom, obrtjo, Zavodom za zaposlovanje in drugimi razvojnimi institucijami, s ciljem dviga kakovosti strokovnega izobraževanja ter podpore regionalnemu razvoju.

Na ravni višjega strokovnega izobraževanja delujejo v Pomurju tri javne višje strokovne šole. Ekonomska šola Murska Sobota, Višja strokovna šola, izvaja programa Ekonomist ter Računalništvo in informatika. Na dislocirani enoti Srednje poklicne in tehniške šole Murska Sobota delujeta še dve višji strokovni šoli: Šolski center Novo mesto z izvajanjem programa Strojništvo ter Šolski center Velenje z programoma Elektrotehnika in Mehatronika.⁹⁷

Visokošolsko izobraževanje v regiji predstavlja Alma Mater Europaea, ki ima dislocirano enoto v Murski Soboti. V študijskem letu 2024/2025 izvaja štiri študijske programe: visokošolska strokovna programa prve stopnje Zdravstvena nega ter Spletne in informacijske tehnologije ter magistrska programa druge stopnje Zdravstvene vede in Spletna znanost in tehnologije.

Pomemben del izobraževalnega sistema v Pomurju je tudi vseživljenjsko učenje. To izvajata Ljudska univerza Murska Sobota in Ljudska univerza Lendava, ki ponujata širok spekter programov za izobraževanje in usposabljanje odraslih, s čimer omogočata pridobivanje novih znanj in kompetenc v vseh življenjskih obdobjih.

4.2.4 Ranljive skupine

V Pomurju deluje široka mreža nevladnih organizacij, javnih zavodov in programov, namenjenih podpori ranljivim skupinam prebivalstva. Regija vključuje različne javne, razvojne in dopolnilne socialnovarstvene programe, ki nudijo pomoč skupinam, kot so Romi, invalidi, brezdomci, starejši in osebe s posebnimi potrebami. Ti programi so pomemben del socialne varnosti in socialnega vključevanja v regiji.

Posebno vlogo pri povezovanju skupnosti ima Večgeneracijski center Pomurja, ki deluje kot mreža na štirih glavnih lokacijah – Murska Sobota, Ljutomer, Šalovci in Gornja Radgona – ter periodično tudi v drugih občinah, kot so Puconci, Razkrižje, Cankova in Lendava. Center spodbuja medgeneracijsko in medkulturno povezovanje ter ponuja podporo ranljivim skupinam z različnimi delavnicami, svetovanji, aktivnostmi in programi za socialno vključevanje.

V regiji deluje več socialno varstvenih zavodov za oskrbo starejših oseb, med njimi Dom starejših Rakičan, Dom starejših Kuzma, DSO Gornja Radgona, SeneCura Dom starejših občanov Radenci, Dom starejših Lendava in Zavod sv. Cirila in Metoda Beltinci. Ti zavodi nudijo institucionalno varstvo, zdravstveno nego in pomoč pri vsakdanjih opravilih ter predstavljajo ključno oporo za starajoče se prebivalstvo.

Pomoč osebam z duševnimi ali psihosocialnimi težavami nudijo organizacije, kot so Dom Lukavci, Ozara Slovenija – Enota Murska Sobota, ter Želva d.o.o. s stanovanjsko skupino v Murski Soboti. Pomemben delež pri vključevanju oseb s posebnimi potrebami ima tudi Varstveno delovni center Murska Sobota, ki uporabnikom omogoča razvijanje delovnih in socialnih veščin.

Ena izmed najbolj izpostavljenih ranljivih skupin v regiji so Romi, z največjim in najstarejšim naseljem Pušča pri Murski Soboti. Kljub napredku se prebivalci naselja še vedno soočajo s

⁹⁷ Trajnostna urbana strategija Mestne občine Murska Sobota 2023–2035 (2024), https://www.murska-sobota.si/sites/default/files/2024-10/moms_tus_2023-2035_0.pdf

številnimi izzivi, kot so nizka stopnja zaposlenosti, visoka odvisnost od socialnih prejemkov, slabe stanovanjske razmere in neustrezna prometna infrastruktura. Potrebe po izboljšanju življenjskih pogojev v romskih skupnostih ostajajo pomembna razvojna naloga za celotno regijo.

4.2.5 Stopnja brezposelnosti

Pomurje je regija z najvišjo stopnjo registrirane brezposelnosti v državi, ki je decembra 2023 znašala 6,9 %. Najvišjo stopnjo registrirane brezposelnosti, ki znaša preko 10 %, imata občini Rogašovci in Cankova. Za primerjavo je stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji znašala 4,9 %.

Delež brezposelnosti glede na starostno obdobje je v Pomurju največje v dveh starostnih skupinah, in sicer med osebami, starimi 30-49 let, ter osebami, starimi nad 50 let. Manjši delež brezposelnosti je med najmlajšimi osebami, torej tistimi starimi 15-29 let.

Glede na stopnjo izobrazbe, ki jo dosega največ registriranih brezposelnih oseb, je to srednješolska izobrazba. V nekaterih občinah v Pomurju je delež brezposelnosti najvišji po stopnji izobrazbe osnovna šola ali manj, v nobeni od občin pa ni najvišjega deleža v višje oz. visokošolski izobrazbi ali več.

Tabela 55: Delež registriranih brezposelnih oseb v Pomurju po starosti in stopnji izobrazbe na ravni občin za december 2023 (vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje)

Občina	Brezposelni v občini %	Delež brezposelnosti po starosti			Delež brezposelnosti po stopnji izobrazbe		
		stari 15-29 let %	stari 30-49 let %	stari nad 50 let %	OŠ ali manj %	srednješolska %	višje, visoko, več %
Apače	7,8	15,2	41,3	43,5	29,3	60,9	9,8
Beltinci	5,7	23,0	31,4	45,6	42,2	48,5	9,3
Cankova	10,7	28,8	38,4	32,9	37,0	52,1	11,0
Črenšovci	8,8	28,8	30,1	41,2	52,3	42,5	5,2
Dobrovnik/Dobronak	8,7	13,0	37,0	50,0	43,5	50,0	6,5
Gornja Radgona	6,0	21,3	42,1	36,6	28,7	55,0	16,3
Gornji Petrovci	6,8	17,6	45,1	37,3	31,4	49,0	19,6
Grad	8,0	22,6	34,0	43,4	43,4	43,4	13,2
Hodoš/Hodos	9,4	30,0	40,0	30,0	40,0	40,0	20,0
Kobilje	5,4	0,0	41,7	58,3	25,0	50,0	25,0
Križevci	4,8	35,1	36,5	28,4	28,4	55,4	16,2
Kuzma	9,9	33,3	40,5	26,2	52,4	35,7	11,9
Lendava/Lendva	8,7	20,7	31,3	48,0	41,6	47,0	11,3
Ljutomer	5,9	24,9	39,8	35,3	26,6	62,6	10,7
Moravske Toplice	5,5	15,6	36,2	48,2	29,1	51,1	19,9
Murska Sobota	7,6	21,9	44,2	33,9	35,4	47,6	17,0
Odranci	3,7	8,6	28,6	62,9	51,4	40,0	8,6
Puconci	7,8	29,5	41,0	29,5	49,2	38,8	12,0
Radenci	5,0	17,5	49,5	33,0	26,8	58,8	14,4
Razkrižje	4,2	23,8	38,1	38,1	23,8	66,7	9,5

Rogašovci	14,8	28,8	40,9	30,3	58,3	34,1	7,6
Sveti Jurij ob Ščavnici	5,9	31,9	37,5	30,6	40,3	44,4	15,3
Šalovci	6,6	25,0	52,8	22,2	41,7	52,8	5,6
Tišina	7,2	30,6	31,4	38,0	43,8	50,4	5,8
Turnišče	6,0	20,0	32,9	47,1	37,6	52,9	9,4
Velika Polana	5,8	25,0	27,8	47,2	16,7	72,2	11,1
Veržej	3,8	31,8	31,8	36,4	27,3	50,0	22,7

4.3 Medžimurska županija – osnovne informacije

Po popisu prebivalstva iz leta 2021 ima Medžimurska županija 105.250 prebivalcev, kar predstavlja upad za 6,9 % v primerjavi s prejšnjim popisom iz leta 2011, ko je bilo zabeleženih 113.804 prebivalcev. Demografska struktura kaže, da je povprečna starost prebivalcev na območju Medžimurske županije 42,9 leta ter s tem najnižja v Republiki Hrvaški, pri čemer je povprečna starost moških 41,1 leta in žensk 44,6 leta. Največ moških in žensk je v starostnih skupinah 50–64 let ter 65 let in več, zato prebivalstvo opredeljujejo kot staro. Dejanski trend prebivalstva je v primerjavi s preteklimi podatki vse bolj neugoden. V primerjavi z drugimi županijami pa Medžimurska županija beleži pozitivne demografske trende.

Povprečna gostota prebivalstva Medžimurske županije znaša 144 preb./km², kar je skoraj dvakrat več od državnega povprečja, ki znaša 69 preb./km². Kljub relativno majhni površini in številu prebivalcev je Medžimurska županija najgostejše poseljena županija na Hrvaškem (izjema je le mesto Zagreb). Po popisu iz leta 2021 so najgostejše poseljena območja: Čakovec (373 preb./km²), občina Strahoninec (311 preb./km²) ter Šenkovec (299 preb./km²), kar prikazuje Tabela 22. Enak vrstni red je bil tudi med popisom leta 2011, vendar je bila gostota poselitve tedaj manjša. Predvsem Čakovec kot gospodarsko in kulturno središče županije privablja veliko število prebivalcev zaradi dostopnosti delovnih mest, izobraževanja in javnih storitev. Urbanizacija in dobra prometna povezanost prispevata k večji koncentraciji prebivalstva na tem območju. Občini Strahoninec in Šenkovec se nahajata v neposredni bližini Čakovca, kar ju dela privlačni za bivanje mladih družin. Tako lahko zaključimo, da je visoka gostota v navedenih naseljih rezultat ugodne geografske lege, prometne povezanosti ter dostopnosti storitev, kar jih dela privlačne za bivanje.

Tabela 56: Število prebivalcev in gostota poseljenosti v mestih/občinah Medžimurske županije

Mesto / občina	Število prebivalcev na področju občine			Površina občine (km ²)	Gostota poseljenosti na območju občine (število prebivalcev/km ²)		
	M	Ž	Skupaj		M	Ž	Skupaj
Čakovec	13.005	14.117	27.122	72,8	179	194	373
Mursko Središče	2.877	2.978	5.855	33,88	85	88	173
Prelog	3.486	3.541	7.027	63,66	55	56	110
Belica	1.368	1.454	2.822	27,67	49	53	102
Dekanovec	353	386	739	6,02	59	64	123
Domašinec	922	1.001	1.923	35,33	26	28	54
Donja Dubrava	815	843	1.658	19,16	43	44	87

Donji Kraljevec	1.953	2.090	4.043	36,35	54	57	111
Donji Vidovec	611	586	1.197	13,64	45	43	88
Goričan	1.181	1.162	2.343	21,57	55	54	109
Gornji Mihaljevec	838	902	1.740	32,13	26	28	54
Kotoriba	1.500	1.438	2.938	26,58	56	54	111
Mala Subotica	2.137	2.207	4.344	41,46	52	53	105
Nedelišće	5.390	5.627	11.017	58,04	93	97	190
Orehovica	1.361	1.359	2.720	21,42	64	63	127
Podturen	1.732	1.785	3.517	31,96	54	56	110
Pribislavec	1.449	1.514	2.963	10,99	132	138	270
Selnica	1.346	1.290	2.636	25,01	54	52	105
Strahoninec	1.256	1.342	2.598	8,36	150	161	311
Sveta Marija	1.013	977	1.990	23,4	43	42	85
Sveti Juraj na Bregu	2.437	2.492	4.929	30,3	80	82	163
Sveti Martin na Muri	1.173	1.218	2.391	25,25	46	48	95
Šenkovec	1.310	1.398	2.708	9,06	145	154	299
Štrigova	1.162	1.195	2.357	39,31	30	30	60
Vratišinec	845	828	1.673	16,23	52	51	103
Skupaj MŽ	51.520	53.730	105.250	729,58	1.725	1.790	3.515

Tabela 23 prikazuje delež prebivalstva in gostoto poseljenosti na območju posameznih JLS v Medžimurski županiji po starostnih skupinah. Največji delež prebivalcev, mlajših od 14 let ima Občina Orehovica (24,45 %), izstopata pa tudi Občina Pribislavec (24,27 %) in Občina Mala Subotica (21,29 %). V starostni skupini od 15 do 64 let največji delež beležijo Občina Vratišinec (66,83 %), Občina Goričan (66,71 %) in Občina Sveti Juraj na Bregu (66,16 %). Največji delež prebivalcev, starejših od 65 let, ima Občina Donja Dubrava (25,45 %), sledita pa ji Občina Štrigova (24,44 %) in Občina Donji Kraljevec (23,72 %).

Tabela 57: Delež prebivalstva in gostota poseljenosti v Medžimurski županiji po starostnih skupinah po mestih/občinah

Mesto / občina	Delež prebivalstva (%)			Indeks staranja	Gostota poseljenosti po občinah (število prebivalcev/km ²)		
	0 - 14	15 - 64	≥ 65		0 - 14	15 - 64	≥ 65
Čakovec	15,96	62,60	21,43	134,2	59	233	80
Mursko Središće	15,99	63,67	20,34	127,2	28	110	35
Prelog	14,77	65,12	20,11	136,1	16	72	22
Belica	13,39	65,80	20,80	155,3	14	67	21
Dekanovec	14,75	64,41	20,84	141,3	18	79	26
Domašinec	13,16	64,12	22,72	172,7	7	35	12
Donja Dubrava	11,76	62,79	25,45	216,4	10	54	22

Donji Kraljevec	13,43	62,85	23,72	176,6	15	70	26
Donji Vidovec	14,45	63,16	22,39	154,9	13	55	20
Goričan	12,97	66,71	20,32	156,6	14	72	22
Gornji Mihaljevec	13,56	62,93	23,51	173,3	7	34	13
Kotoriba	16,98	60,62	22,40	131,9	19	67	25
Mala Subotica	21,29	60,89	17,82	83,7	22	64	19
Nedelišće	18,33	63,33	18,34	100,1	35	120	35
Orehovica	24,45	59,30	16,25	66,5	31	75	21
Podturen	16,04	63,01	20,96	130,7	18	69	23
Pribislavec	24,27	61,59	14,14	58,3	65	166	38
Selnica	13,92	63,35	22,72	163,2	15	67	24
Strahoninec	15,05	63,09	21,86	145,3	47	196	68
Sveta Marija	12,61	65,68	21,71	172,1	11	56	18
Sveti Juraj na Bregu	15,84	66,16	18,00	113,6	26	108	29
Sveti Martin na Muri	14,60	65,75	19,66	134,7	14	62	19
Šenkovec	13,74	64,18	22,08	160,8	41	192	66
Štrigova	11,92	63,64	24,44	205,0	7	38	15
Vratišinec	12,43	66,83	20,74	166,8	13	69	21
Skupaj MŽ	16,04	63,38	20,58	128,3	23	91	30

4.3.1 Indeks staranja

Indeks staranja za leto 2021 v Medžimurski županiji znaša 130,5, kar je 19,69 % manj v primerjavi z državnim povprečjem. Vendar pa dejstvo, da indeks še vedno presega 40 %, kaže na to, da je prebivalstvo Medžimurja že vstopilo v proces staranja.

Tabela 58: Indeks staranja leta 2011 in 2021

	INDEKS STARENJA	
	2011. ⁹⁸	2021. ⁹⁹
Međimurska županija	91,8	130,5
Republika Hrvatska	115,0	156,2

Med podeželskimi in urbanimi območji so razlike v starostni strukturi opazne. Najvišji indeks staranja je leta 2021 zabeležila Občina Donja Dubrava, ki znaša 216,4 kar je za 68,69 % več kot na ravni županije oziroma za 38,55 % več kot na nacionalni ravni (Tabela 24). Občina Štrigova z indeksom 205,0 prav tako močno presega županijsko in nacionalno povprečje. V primerjavi z letom 2011, ko je imela Občina Donja Dubrava indeks 154,0 je bilo zabeleženo znatno povečanje za 40,52 %. Ta sprememba je lahko posledica demografskih trendov, kot so zmanjšanje števila mladih, rast števila starejšega prebivalstva zaradi migracij ter naravnega upada rodnosti, kar še posebej poudarja izzive staranja v posameznih delih Medžimurske županije.

⁹⁸ Popis prebivalstva, gospodinjstev ter stanovanj 2011, https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

⁹⁹ Popis prebivalstva, gospodinjstev ter stanovanj 2021., <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

4.3.2 Izobrazbena struktura prebivalstva

V okviru analize izobrazbene strukture so opazne vidne razlike med Medžimursko županijo in državnim povprečjem. Na ravni županije ima 83.378 prebivalcev končano osnovno šolo ali višjo stopnjo izobrazbe, kar predstavlja 79,22 % celotnega prebivalstva, starejšega od 15 let, ki je bilo ali je še del izobraževalnega sistema. Na ravni države znaša ta odstotek 83,14 %, kar pomeni, da je delež v Medžimurski županiji nižji za 3,92 % od državnega povprečja. Največ prebivalcev v Medžimurski županiji ima končano srednjo šolo – 49.873 oseb oziroma 56,44 %, sledijo osebe s končano osnovno šolo – 19.410 oseb oziroma 21,97 %. Delež visoko izobraženih oseb v Medžimurski županiji znaša 15,95 %, kar je precej pod državnim povprečjem 24,07 % (zaostanek 8,12 %). Po drugi strani delež oseb brez končane osnovne šole v Medžimurski županiji znaša 5,61 %, medtem ko je na nacionalni ravni ta delež le 2,97 %. Navedeni podatki kažejo, da Medžimurska županija beleži večji delež oseb s končano osnovno in srednjo šolo, kar odpira prostor za napredek na področju visokega šolstva, hkrati pa kaže tudi na potrebo po dodatnih vlaganjih v osnovno izobraževanje.

Tabela 25 prikazuje številne podatke o izobrazbeni strukturi prebivalstva po JLS-ih na območju Medžimurske županije, medtem ko je v nadaljevanju podana analiza deleža posameznih izobrazbenih skupin. Največji delež prebivalstva brez izobrazbe ali z nedokončano osnovno šolo imajo Občina Orehovica (14,65 %), nato Občina Podturen (11,78 %) in Občina Domašinec (11,08 %). Na drugi strani pa največji delež visoko izobraženih beležijo Mestna občina Čakovec (25,71 %), Občina Šenkovec (23,20 %) in Občina Strahoninec (18,12 %). Ti kazalniki kažejo na pomembne razlike v izobrazbeni strukturi med JLS-ji Medžimurske županije, pri čemer posamezne občine beležijo nadpovprečen delež prebivalcev brez dokončane ali z nedokončano osnovno šolo, medtem ko druge izstopajo po deležu visoko izobraženih.

Tabela 59: Izobrazbena struktura prebivalstva, starost prebivalstva 15 let in več

Mesto / občina	Skupaj	Brez šole, nepopolna OŠ	OŠ	SŠ	Strokovni študij	Univerzitetni študij	Doktorat znanosti	Nep.
Čakovec	22.792	715	3.841	12.372	2.186	3.615	58	5
Mursko Središče	4.919	332	1.021	2.908	336	320	2	0
Prelog	5.989	212	1.240	3.578	381	574	2	2
Belica	2.444	35	730	1.430	113	135	1	0
Dekanovec	630	31	182	349	33	34	1	0
Domašinec	1.670	185	459	872	82	72	0	0
Donja Dubrava	1.463	100	304	869	78	111	1	0
Donji Kraljevec	3.500	169	770	2.074	206	281	0	0
Donji Vidovec	1.024	44	291	577	56	56	0	0
Goričan	2.039	74	509	1.218	98	139	1	0
Gornji Mihaljevec	1.504	81	485	788	66	84	0	0
Kotoriba	2.439	235	544	1.385	133	120	2	20
Mala Subotica	3.419	369	855	1.824	186	185	0	0
Nedelišče	8.998	672	1.930	5.183	544	659	9	1
Orehovica	2.055	301	778	842	61	73	0	0

Podturen	2.953	348	752	1.635	86	129	2	1
Pribislavec	2.244	192	521	1.276	119	134	2	0
Selnica	2.269	165	567	1.307	113	113	2	2
Strahoninec	2.207	44	388	1.375	176	219	5	0
Sveta Marija	1.739	53	405	1.069	96	115	1	0
Sveti Juraj na Bregu	4.148	209	915	2.479	259	281	5	0
Sveti Martin na Muri	2.042	118	529	1.152	109	133	1	0
Šenkovec	2.336	34	409	1.351	208	330	4	0
Štrigova	2.076	175	616	1.067	91	123	3	1
Vratišinec	1.465	61	369	893	78	64	0	0
Skupaj MŽ	88.364	4.954	19.410	49.873	5.894	8.099	102	32
Skupaj RH	3.319.417	98.620	576.892	1.843.303	275.579	506.395	16.879	1.749

4.3.3 Izobraževanje

Na območju Medžimurske županije je bilo leta 2023 skupaj 53 ustanov predšolske vzgoje in izobraževanja, od tega 30 državnih, 21 zasebnih ter 2 vrtca in/ali predšolski ustanovi v okviru verskih skupnosti. Omenjene ustanove je v šolskem letu 2022/2023 obiskovalo 4.710 otrok, pri čemer največji delež predstavljajo otroci, stari 5 do 7 let. Število otrok se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 372 oziroma za 8,6 %. Povečalo se je tudi število ustanov, ki zagotavljajo te storitve – za eno več kot v prejšnjem šolskem letu.¹⁰⁰

Kar se tiče osnovnošolskega izobraževanja, na območju županije deluje 30 osnovnih šol, 25 podružnic ter 2 specializirani izobraževalni ustanovi. V županiji se izvajajo ukrepi, kot so brezplačni prevozi, osebna asistenca in zagotovljena topla prehrana, kar prispeva k izboljšanju standarda izobraževanja. Kakovost izobraževanja potrjujejo visoke ocene posameznih šolskih ustanov, podprte z infrastrukturnimi in intelektualnimi vlaganji. Glede števila otrok je v šolskem letu 2022/2023 osnovno šolo obiskovalo 9.381 učencev, kar je za 27 učencev oziroma 0,29 % manj kot v prejšnjem letu, ko je osnovno šolo obiskovalo 9.408 učencev.

Na območju Medžimurske županije deluje 7 srednješolskih izobraževalnih ustanov, ki se nahajajo v Čakovcu in Prelogu ter ponujajo nekatere od naslednjih programov:

- Gimnazijski programi: Splošna, jezikovna ter naravoslovno-matematična gimnazija.
- Strokovni program: Programi zajemajo poklice s področja ekonomije, gradbeništva, elektrotehnike, gospodarstva, medicine in drugo.

Srednješolski izobraževalni sistem je v Medžimurski županiji usmerjen v usposabljanje učencev za vključitev na trg dela, hkrati pa poudarja razvoj digitalnih veščin, spodbujanje interesa za STEM področja (znanost, tehnologija, inženirstvo in matematika) ter promocijo vseživljenjskega učenja. Kar zadeva število srednješolcev, je v letu 2023 srednjo šolo obiskovalo 3.837 učencev, kar je 46 srednješolcev oziroma 1,21 % več kot v letu 2022, ko jih je bilo 3.791.¹⁰¹

V Medžimurski županiji so 3 visokošolske institucije: Medžimurska visoka šola v Čakovcu (MEV), Pedagoška fakulteta Univerze v Zagrebu – oddelek v Čakovcu ter izredni dislocirani univerzitetni

¹⁰⁰ Vrtci in druge pravne osebe, ki izvajajo programe predšolske vzgoje. Začetek pedagoškega leta 2022/2023 <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58231>

¹⁰¹ Vstop v novo šolsko leto v Medžimurski županiji, <https://medjimurska-zupanija.hr/2024/08/29/spremno-za-novu-skolsku-godinu-u-medimurskoj-zupaniji/>

podiplomski študij Sestrinstva v organizaciji Medicinske fakultete Univerze J. J. Strossmayer v Osijeku. Da bi olajšali dostop do visokega izobraževanja, ima večina enot lokalne samouprave na območju županije programe štipendiranja za študente, ki imajo stalno prebivališče v občini ali mestu v Medžimurski županiji.

Dobro razvita teritorialna mreža šol in dostopnost visokega šolstva omogočata stalno usposabljanje in izobraževanje v skladu z gospodarskim in tehničnim razvojem.

4.3.4 Ranljive skupine

Ranljive skupine identificirane na območju Medžimurske županije vključujejo naslednje:

- **Osebe z invalidnostjo:** v letu 2023 je bilo registriranih skupno 16.463 oseb z invalidnostjo, kar predstavlja 15,6 % celotnega prebivalstva županije. Največje število oseb z invalidnostjo, 7.717 oziroma 46,9 %, je v starostni skupini od 20 do 64 let. Ta skupina se sooča s fizičnimi, socialnimi in/ali ekonomskimi ovirami, ki otežujejo dostop do izobraževanja, zaposlitve in socialnih storitev.¹⁰²
- **Narodna manjšina:** Po popisu prebivalstva iz leta 2021 v Medžimurski županiji živi 6.954 pripadnikov romske narodne manjšine, vendar je njihovo dejansko število nekoliko bližje 9.500 prebivalcem. Pripadniki manjšin se pogosto soočajo z različnimi oblikami diskriminacije, omejenim dostopom do izobraževanja, zaposlitve ter ustreznega bivališča.¹⁰³
- **Brezposelne osebe:** spadajo v ranljivo skupino zaradi pomanjkanja dohodka za kritje osnovnih energetske potreb, slabih stanovanjskih razmer, povečanega zdravstvenega in socialnega tveganja ter omejenega dostopa do informacij.
- **Osebe na pragu tveganja revščine:** stopnja tveganja revščine je v Republiki Hrvaški leta 2023 znašala 19,3 %, v severni Hrvaški 17,7 %, medtem ko je kazalnik za osebe na pragu tveganja revščine ali socialne izključenosti 18,6 %. Stopnja tveganja revščine je najvišja pri brezposelnih osebah (45,2 %).¹⁰⁴
- **Energetsko revni prebivalci:** težko pokrivajo stroške ogrevanja, hlajenja ter električne energije, kar vpliva na kakovost bivanja in zdravja.
- **Otroci in družine staršev samohranilcev:** pogosto imajo omejene materialne vire in slabšo podporo, kar lahko vpliva na razvoj otroka in kakovost življenja. Kar 3.387 otrok v Medžimurski županiji se sooča s tveganjem revščine in socialne izključenosti.
- **Gospodinjstva z nizkimi dohodki:** imajo zmanjšano možnost pokrivanja osnovnih življenjskih potreb, kar povečuje tveganje socialne izključenosti.
- **Upokojenci:** V Medžimurski županiji je po popisu prebivalstva iz leta 2021 živelo 21.657 oseb, starejših od 65 let.¹⁰⁵ Decembra 2023 je povprečna neto pokojnina v Medžimurski županiji znašala 413,43 evra, kar je hkrati tudi najnižji povprečni znesek pokojnine na območju celotne Hrvaške.¹⁰⁶ Nizke pokojnine otežujejo kritje osnovnih življenjskih

¹⁰² Poročilo o invalidnih osebah v Republiki Hrvaški, [https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2024/04/Bilten - osebe s invaliditetom 2023.pdf](https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2024/04/Bilten_-_osebe_s_invaliditetom_2023.pdf)

¹⁰³ Popis prebivalstva po mestih/občinah za leto 2021, https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx

¹⁰⁴ Pokazatelji revščine in socialne izključenosti v letu 2023., <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77038>

¹⁰⁵ Popis prebivalstva po starosti ter spolu po naseljih, leto 2021, https://podaci.dzs.hr/media/rqybclnx/popis_2021-stanovnistvo_po_naseljima.xlsx

¹⁰⁶ Statistični podatki Hrvatskega zavoda za pokojninsko zavarovanje, <https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/statistika/statisticke-informacije/2023/12/Statisticke-informacije-HZMO-a-12-2023-sijecanj-2024.pdf?vel=17290373>

stroškov ter hkrati povečujejo tveganje revščine, zlasti v pogojih rasti cen energentov in življenjskih stroškov.

Medžimurska županija v sodelovanju z institucijami in društvi izvaja vrsto programov, ki nudijo podporo ranljivim skupinam, in sicer:

- *Hrvaški center za socialno delo*: izvaja dejavnosti socialnega varstva, dodeljuje socialne prejemke, nudi strokovno pomoč in svetovanje ter zagotavlja zaščito in podporo osebam z invalidnostjo, starejšim, družinam v stiski ter brezposelnim.¹⁰⁷
- *Hrvaški Rdeči križ – (GDCK Čakovec)*: aktivno izvaja naloge varstva, izboljšanja zdravja ter socialne oskrbe. Nudi tudi pomoč osebam z invalidnostjo, starejšim, brezdomcem, samohranilskim staršem in osebam, ki so ogrožene zaradi revščine.¹⁰⁸
- *Center za opravljanje storitev v Medžimurju*: nudi socialno pomoč otrokom brez ustrezne starševske podpore in družinam, ki zaradi neustreznih okoliščin (bolezen, slabi bivalni pogoji, nizki prihodki) potrebujejo strokovno pomoč oz. kakršnokoli koli drugo obliko pomoči.¹⁰⁹
- *Hrvaški zavod za zaposlovanje (HZZ)*: nudi pomoč brezposelnim osebam preko programov izobraževanja, zaposlovanja in prekvalifikacije.¹¹⁰

Ključni programi in pobude za pomoč ranljivim skupinam so:

- *Nadomestilo za ranljive kupce energije*: višino nadomestila določi vlada z uredbo ter se nanaša na kritje stroškov elektrike, plina ali toplote za pripadnike nekaterih ranljivih skupin.¹¹¹
- *Programi energetske obnove hiš za energetske revne državljane*: nacionalni program v sodelovanju s FZOEU (Sklad za varstvo okolja in učinkovito rabo energije), namenjen pomoči gospodinjstvom z nizkimi dohodki pri obnovi streh, fasad, ogrevalnih sistemov ipd. z namenom, da se izboljša energetska učinkovitost in zmanjša stroške.¹¹²
- *Socialni programi županije, mest in občin v Medžimurski županiji*: vključujejo enkratna finančna sredstva, darilne pakete, kritje stroškov bivanja, stroškov ogrevanja ipd.
- *Brezplačni šolski obroki*: vsak otrok v županiji, ki je izpostavljen tveganju revščine, prejme v šoli prek programa FEAD (Evropski sklad pomoči najbolj potrebnim) brezplačen obrok.¹¹³
- *Programi Hrvaškega zavoda za zaposlovanje*:
 - *Program Posao+*: program podpore za delovno in socialno integracijo ranljivih skupin (dolgotrajno brezposelni, prejemniki minimalnega dohodka, osebe brez srednješolske izobrazbe) na trgu dela.¹¹⁴

¹⁰⁷ Hrvaški zavod za socialno delo, <https://socskrb.hr>

¹⁰⁸ Hrvaški Rdeči križ, <https://www.hck.hr/sto-radimo/14>

¹⁰⁹ Center za nudenje storitev v skupnosti Medžimurje, <https://www.centar-medjimurje.hr/o-nama/>

¹¹⁰ Hrvaški zavod za zaposlovanje, <https://www.hzz.hr/o-hzz-u/>

¹¹¹ Nadomestilo za ogroženega odjemalca energenta, <https://gov.hr/hr/naknada-za-ugrozenog-kupca-energenata/746?lang=hr>

¹¹² Sklad vabi ranljive prebivalce k prijavi za sofinanciranje energetske obnove stanovanj, <https://www.fzoeu.hr/energetskosiromastvo>

¹¹³ Medžimurska županija povečuje sredstva za socialno varstvo ter podpira najbolj ranljive, <https://zupan.hr/vijesti/aktualno/medimurska-zupanija-osim-za-starije-osobe-niz-mjera-socialne-skrbi-provodi-i-medu-najmladima-po-rastu-izdvojenih-sredstava-u-tu-svrhu-medu-najboljim-je-zupanijama>

¹¹⁴ Program POSAO+, <https://mjere.hzz.hr/mjere/program-posao-2024/>

- *Program Zaključek osnovne šole:* poleg zgoraj navedenega ponuja program ta osebam brez zaključene osnovne šole dokončanje šolanja ter pridobitev prvega poklica.¹¹⁵
- *Brezplačen prevoz:* Medžimurska županija zagotavlja brezplačen prevoz upokojencem, osebam nad 65 let, osebam z invalidnostjo ter otroke, ki obiskujejo osnovno ali srednjo šolo.

4.3.5 Stopnja brezposelnosti

Najvišja stopnja registrirana stopnje brezposelnosti v sodobni zgodovini je bila zabeležena januarja 2013, ko je znašala 21,9 %, kar predstavlja najvišjo raven po juliju 2002. v zadnjih letih se je stopnja brezposelnosti v Medžimurski županiji gibala med 4 in 5 %. Kratkotrajen porast brezposelnosti je bil opazen leta 2020 zaradi vpliva pandemije nato je sledil njen padec. Povprečna stopnja brezposelnosti je v Medžimurski županiji leta 2022 znašala 4,4 %, medtem ko je leta 2023 rahlo narasla na 4,7 %.¹¹⁶ Porast je mogoče pojasniti z demografskimi in strukturnimi spremembami, kot so: povečano evidentiranje delovnih mest ter povečano povpraševanje po delovni sili, večje število dolgotrajno brezposelnih in slabo izobražene delovne sile, migracija prebivalstva ipd. Stopnja brezposelnosti v Medžimurski županiji spada med najnižje v Republiki Hrvaški, nižjo stopnjo imajo le tri županije (Istrska, Mesto Zagreb in Varaždinska). V primerjavi stopnje brezposelnosti v županiji s tisto na ravni Hrvaške (6,2 %) je ta nižja za 1,5 %.

Tabela 26 prikazuje razporeditev brezposelnosti po starostnih skupinah in stopnji izobrazbe po JLS-ih v Medžimurski županiji. Največji delež brezposelnih oseb so decembra 2023 v županiji predstavljale osebe, stare od 30 do 49 let, z deležem 37,37 %. Posebej izstopa Občina Dekanovec, kjer kar 60,00 % brezposelnih spada v skupino mladih od 15 do 29 let. Občina Donja Dubrava ima največji delež brezposelnih v starostni skupini od 30 do 49 let (53,57 %), medtem ko Občina Sveta Marija beleži največji delež brezposelnih, starejših od 50 let (55,17 %). Razlogi za to so pogosto težke možnosti zaposlitve v tem življenjskem obdobju, na trgu dela je manjše povpraševanje po njihovih kvalifikacijah ter bližina upokojitve.

Analiza brezposelnosti glede na raven izobrazbe kaže, da največji delež brezposelnih v Medžimurski županiji predstavljajo osebe z osnovno izobrazbo ali brez šole, ki predstavljajo kar 44,65 % vseh brezposelnih, kar je visoko nad državnim povprečjem. Sledijo osebe s srednješolsko izobrazbo (43,12 %), medtem ko najmanjši delež predstavljajo osebe z višjo ali visoko izobrazbo (12,24 %). V nekaterih lokalnih skupnostih je povezava med nizko stopnjo izobrazbe in brezposelnostjo izrazita, pri čemer najbolj izstopa Občina Pribislavec, kjer ima kar 79,19 % brezposelnih oseb zaključeno samo osnovno šolo ali pa so brez šole, sledita pa Občina Mala Subotica (69,49 %) in Občina Orehovica (65,63 %).

¹¹⁵ Konec osnovne šole, <https://mjere.hzz.hr/mjere/zavrsetak-osnovne-skole-2025/>

¹¹⁶ Letno poročilo za leto 2023., https://www.medjimurska-zupanija.hr/images/sjednice_skupstine_2024/19/3.pdf

Tabela 60: Delež registriranih brezposelnih oseb v Medžimurski županiji po starosti ter stopnji izobrazbe, december 2023

		Delež brezposelnosti po starosti			Delež brezposelnosti po stopnji izobrazbe		
Mesto/občina	Brezposelni v mestu/občini	Stari 15-29 let	Stari 30-49 let	Nad 50 let	OŠ ali manj	Srednja šola	Visoka, več
	%	%	%	%	%	%	%
Čakovec	3,45	28,55	41,37	30,09	37,44	46,15	16,41
Mursko Središče	3,57	36,84	34,59	28,57	41,35	45,86	12,78
Prelog	2,36	31,48	26,85	41,67	22,22	59,26	18,52
Belica	2,32	32,56	27,91	39,53	34,88	55,81	9,30
Dekanovec	1,05	60,00	20,00	20,00	0,00	100,00	0,00
Domašinec	2,35	31,03	34,48	34,48	44,83	37,93	17,24
Donja Dubrava	2,69	25,00	53,57	21,43	14,29	60,71	25,00
Donji Kraljevec	2,44	30,65	29,03	40,32	27,42	51,61	20,97
Donji Vidovec	2,65	30,00	25,00	45,00	30,00	70,00	0,00
Goričan	3,65	28,07	33,33	38,60	40,35	45,61	14,04
Gornji Mihaljevec	1,55	35,29	29,41	35,29	23,53	58,82	17,65
Kotoriba	4,55	33,33	34,57	32,10	61,73	32,10	6,17
Mala Subotica	4,46	33,90	40,68	25,42	69,49	24,58	5,93
Nedelišče	4,07	30,99	39,08	29,93	63,03	30,63	6,34
Orehovica	3,97	40,63	40,63	18,75	65,63	29,69	4,69
Podturen	2,84	33,33	22,22	44,44	47,62	42,86	9,52
Pribislavec	8,16	41,61	44,97	13,42	79,19	18,12	2,68
Selnica	2,93	24,49	32,65	42,86	20,41	69,39	10,20
Strahoninec	2,44	20,00	42,50	37,50	20,00	62,50	17,50
Sveta Marija	2,22	20,69	24,14	55,17	37,93	51,72	10,34
Sveti Juraj na Bregu	1,66	31,48	40,74	27,78	20,37	62,96	16,67
Sveti Martin na Muri	2,67	23,81	33,33	42,86	33,33	52,38	14,29
Šenkovec	2,36	31,71	43,90	24,39	26,83	48,78	24,39
Štrigova	1,60	33,33	37,50	29,17	25,00	54,17	20,83
Vratišinec	2,86	34,38	21,88	43,75	34,38	56,25	9,38
MŽ (prosinac 2023.)	3,23	31,48	37,37	31,15	44,65	43,12	12,24

Zgoraj prikazani podatki poudarjajo izzive Medžimurske županije na področju zaposlovanja ter nakazujejo na potrebo po ciljno usmerjenih programih izobraževanja in usposabljanja, da bi se zmanjšala stopnja brezposelnosti ter izboljšala gospodarska situacija v regiji.

4.4 Varaždinska županija – osnovne informacije

Leta 1857 je bilo v Varaždinski županiji 87.960 prebivalcev ter je neprekinjeno naraščalo do leta 1991, ko je število prebivalcev doseglo 187.853, kar je hkrati tudi največ zabeleženo število v Varaždinski županiji. Po letu 1991 se število prebivalcev neprekinjeno zmanjšuje ter je leta 2021 znašalo 159.487, kar predstavlja 4,11 % celotnega prebivalstva Republike Hrvaške.

Povprečna gostota poseljenosti v Varaždinski županiji je 126,6 preb./km², kar je skoraj dvakrat več od državnega povprečja, ki znaša 69 preb./km². Po popisu prebivalstva iz leta 2021 ima Mestna občina Varaždin najvišjo gostoto poseljenosti s 731 preb./km², sledijo ji Občina Gornji Kneginec s 221 preb./km², Občina Sračinec s 199 preb./km², Občina Sveti Ilija s 188 preb./km² ter Občina Beretincec s 166 preb./km². Varaždin kot središče županije privablja veliko število prebivalcev zaradi razpoložljivosti delovnih mest, izobraževanja in javnih storitev.

Tabela 61: Število prebivalcev in gostota poseljenosti v Varaždinski županiji

Mesto/občina	Število prebivalcev na območju mesta/občine			Površina mesta/občine (km ²)	Gostota prebivalcev na območju mesta/občine (št. prebivalcev /km ²)		
	Moški	Ženske	Skupaj		Moški	Ženske	Skupaj
Ivanec	6.129	6.594	12.723	96	64	69	133
Lepoglava	3.699	3.246	6.945	66	56	49	105
Ludbreg	4.052	4.425	8.477	74	55	60	114
Novi Marof	5.827	5.968	11.795	112	52	53	105
Varaždin	20.630	23.152	43.782	60	345	387	731
Varaždinske T.	2.647	2.890	5.537	79	33	37	70
Bednja	1.724	1.665	3.389	76	23	22	44
Beretincec	1.030	1.019	2.049	12	83	83	166
Breznica	993	977	1.970	34	30	29	59
Breznički Hum	545	587	1.132	26	21	23	43
Cestica	2.609	2.816	5.425	46	57	61	118
Donja Voća	1.056	974	2.030	36	29	27	56
Gornji Kneginec	2.416	2.484	4.900	22	109	112	221
Jalžabet	1.561	1.622	3.183	38	41	43	84
Klenovnik	896	897	1.793	26	35	35	70
Ljubešćica	826	863	1.689	35	23	24	48
Mali Bukovec	888	921	1.809	37	24	25	49
Martijanec	1.265	1.373	2.638	49	26	28	54
Maruševec	2.820	2.862	5.682	50	56	57	114
Petrijanec	2.245	2.308	4.553	48	47	48	95
Sračinec	2.312	2.366	4.678	24	98	101	199
Sveti Đurđ	1.661	1.665	3.326	46	36	36	73
Sveti Ilija	1.587	1.655	3.242	17	92	96	188
Trnovec B.	2.953	3.192	6.145	39	76	83	159
Veliki Bukovec	656	669	1.325	23	28	29	57
Vidovec	2.406	2.509	4.915	32	75	78	153
Vinica	1.479	1.541	3.020	32	46	48	93

Visoko	637	698	1.335	25	26	28	54
Skupaj	77.549	81.938	159.487	1.260	62	65	127

Tabela 28 prikazuje delež prebivalstva in gostoto poseljenosti na območju mest in občin v Varaždinski županiji. Največji delež prebivalstva, mlajšega od 14 let, ima Občina Petrijanec (19,09 %), medtem ko najmanjšega deleža beleži Občina Bednja (11,09 %). Največji delež prebivalstva v starostni skupini od 15 do 64 let ima Občina Klenovnik (70,27 %), najmanjšega pa Občina Visoko (62,47 %). Največji delež prebivalstva v starostni skupini nad 65 let ima Mesto Varaždin (23,24 %), medtem ko najmanjšega deleža beleži Občina Petrijanec (16,36 %).

Tabela 62: Število prebivalcev in gostota naseljenosti po starosti po mestih/občinah

Mesto/občina	Delež prebivalcev (%)			Indeks staranja	Gostota naseljenosti (št. prebivalcev/km ²)		
	0 - 14	15 - 64	≥65		0 - 14	15 - 64	≥ 65
Ivanec	13,94	65,85	20,22	145,06	18	87	27
Lepoglava	12,38	69,01	18,60	150,23	13	73	20
Ludbreg	14,71	64,15	21,14	143,70	17	73	24
Novi Marof	13,92	67,16	18,92	135,93	15	71	20
Varaždin	13,08	63,67	23,24	177,67	96	466	170
Varaždinske Toplice	13,26	65,67	21,08	158,99	9	46	15
Bednja	11,09	66,77	22,13	199,47	5	30	10
Beretinec	13,86	68,23	17,91	129,23	23	113	30
Breznica	16,19	64,97	18,83	116,30	10	38	11
Breznički Hum	14,05	63,52	22,44	159,75	6	28	10
Cestica	16,20	62,78	21,01	129,69	19	74	25
Donja Voća	12,91	69,51	17,59	136,26	7	39	10
Gornji Kneginec	13,69	65,49	20,82	152,01	30	144	46
Jalžabet	12,00	66,48	21,52	179,32	10	56	18
Klenovnik	13,11	70,27	16,62	126,81	9	49	12
Ljubešćica	14,39	66,07	19,54	135,80	7	32	9
Mali Bukovec	13,93	65,73	20,34	146,03	7	33	10
Martijanec	13,80	63,84	22,37	162,09	7	34	12
Maruševec	14,26	65,08	20,66	144,94	16	74	23
Petrijanec	19,09	64,55	16,36	85,73	18	61	16
Sračinec	16,93	65,46	17,61	104,04	34	130	35
Sveti Đurđ	14,01	64,94	21,05	150,21	10	47	15
Sveti Ilija	14,25	65,95	19,80	138,96	27	124	37
Trnovec Bartolovečki	13,65	66,48	19,87	145,53	22	106	32
Veliki Bukovec	12,08	65,81	22,11	183,13	7	38	13
Vidovec	14,10	67,14	18,76	133,04	22	103	29

Vinica	14,47	66,26	19,27	133,18	14	62	18
Visoko	16,10	62,47	21,42	133,02	9	34	12

Tabela 29 prikazuje povprečno starost prebivalstva v Varaždinski županiji, ki znaša 43,9 leta, medtem ko je povprečna starost v Republiki Hrvaški 44,3 leta. Najnižjo povprečno starost prebivalstva ima Občina Petrijanec 39,7 let, medtem ko najvišjo povprečno starost beleži Občina Bednja 45,7 let.

Tabela 63: Povprečna starost prebivalstva v Varaždinski županiji

Mesto/občina	Povprečna starost	Število prebivalcev
Ivanec	43,6	12.723
Lepoglava	43,8	6.945
Ludbreg	43,5	8.477
Novi Marof	43,1	11.795
Varaždin	45,1	43.782
Varaždinske Toplice	44,4	5.537
Bednja	45,7	3.389
Beretinec	42,8	2.049
Breznica	42,1	1.970
Breznički Hum	44,5	1.132
Cestica	43,0	5.425
Donja Voća	43,2	2.030
Gornji Kneginec	44,1	4.900
Jalžabet	45,3	3.183
Klenovnik	43,1	1.793
Ljubešćica	42,9	1.689
Mali Bukovec	43,8	1.809
Martijanec	44,6	2.638
Maruševac	43,8	5.682
Petrijanec	39,7	4.553
Sračinec	41,6	4.678
Sveti Đurđ	43,5	3.326
Sveti Ilija	43,3	3.242
Trnovec Bartolovečki	43,6	6.145
Veliki Bukovec	44,1	1.325
Vidovec	43,1	4.915
Vinica	42,8	3.020
Visoko	42,9	1.335
Varaždinska županija	43,9	159.487
Republika Hrvatska	44,3	3.871.833

4.2.1 Indeks staranja

Tabela 30 prikazuje indeks staranja za leti 2011 in 2021 v Varaždinski županiji in Republiki Hrvaški. Indeks staranja je leta 2011 znašal 107,3 %, kar je za 6,7 % manj v primerjavi z nacionalnim povprečjem. Leta 2021 je indeks staranja v Varaždinski županiji znašal 130,5 %, kar

je za 25,7 % manj od nacionalnega povprečja. V Varaždinski županiji ima najvišji indeks staranja Občina Bednja (199,47 %), medtem ko ima najnižjega Občina Petrijanec (85,73 %).

Tabela 64: Prikaz indeksa staranja v letih 2011 ter 2021

	INDEKS STARANJA	
	2011. ¹¹⁷	2021. ¹¹⁸
Varaždinska županija	107,3	147,9
Republika Hrvatska	115,0	156,2

4.2.2 Izobrazbena struktura prebivalstva

Tabela 31 prikazuje izobrazbeno strukturo prebivalstva po mestih in občinah na območju Varaždinske županije. Na ravni županije ima 134.007 prebivalcev zaključeno osnovno šolo ali višjo stopnjo izobrazbe, kar predstavlja 98 % celotnega prebivalstva, starejšega od 15 let, ki je bilo ali je trenutno del izobraževalnega sistema.

Tabela 65: Izobrazbena struktura prebivalstva, starost prebivalstva 15 let in več

Mesto / občina	Skupaj	Brez šole nepop. OŠ	OŠ	SŠ	Strokovni študij	Univerzitetni študij	Doktorat znanosti	Nep.
Ivanec	10.950	142	2.095	6.929	758	1.011	15	0
Lepoglava	6.085	296	1.203	3.761	379	439	6	1
Ludbreg	7.230	209	1.591	4.106	535	774	8	7
Novi Marof	10.153	220	2.106	6.365	636	815	8	3
Varaždin	38.054	390	4.400	21.048	4.204	7.809	190	13
Varaždinske Toplice	4.803	104	1.241	2.734	361	358	5	0
Bednja	3.013	162	787	1.768	138	155	3	0
Beretinec	1.765	30	417	1.119	86	112	1	0
Breznica	1.651	109	506	894	67	75	0	0
Breznički Hum	973	39	302	528	54	50	0	0
Cestica	4.546	272	1.190	2.648	209	227	0	0
Donja Voća	1.768	78	584	971	61	73	1	0
Gornji Kneginec	4.229	55	895	2.626	263	382	7	1
Jalžabet	2.801	91	863	1.550	120	169	7	1
Klenovnik	1.558	40	388	950	92	87	1	0
Ljubeščica	1.446	72	341	858	88	86	1	0

¹¹⁷ Popis prebivalstva, gospodinjstev ter stanovanj 2011, https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf

¹¹⁸ Popis prebivalstva, gospodinjstev ter stanovanj 2021, <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

Mali Bukovec	1.557	75	621	736	53	69	3	0
Martijanec	2.274	68	766	1.259	86	95	0	0
Maruševec	4.872	185	1.198	2.975	238	270	6	0
Petrijanec	3.684	232	1.025	2.064	170	193	0	0
Sračinec	3.886	40	944	2.477	180	243	1	0
Sveti Đurđ	2.860	124	1.028	1.510	90	108	0	0
Sveti Ilija	2.780	30	604	1.758	155	231	2	0
Trnovec Bartolovečki	5.306	45	1.282	3.265	301	399	11	3
Veliki Bukovec	1.165	20	424	609	64	47	0	1
Vidovec	4.222	52	1.186	2.468	247	263	5	1
Vinica	2.583	61	519	1.700	151	150	2	0
Visoko	1.120	55	450	524	43	48	0	0
Skupaj	137.334	3.296	28.956	80.200	9.829	14.738	283	31

4.2.3 Izobraževanje

V šolskem letu 2024/2025 deluje v Varaždinski županiji skupaj 42 vrtcev s 6.002 otroki, 42 matičnih osnovnih šol s skupnim številom 11.977 učencev ter 15 srednjih šol, od tega ena zasebna in ena verska, s skupnim številom 6.591 učencev.

V Varaždinski županiji delujejo 4 visokošolske ustanove:

1. Univerza Sever
2. Fakulteta za organizacijo in informatiko
3. Fakulteta za geotehniko
4. Fakulteta za tekstilno tehnologijo, študij u Varaždinu

4.2.4 Ranljive skupine

Na območju Varaždinske županije obstaja razvita mreža socialnih ustanov ter drugih izvajalcev socialnih storitev. V županiji delujejo štirje podružnični uradi Hrvaškega zavoda za socialno varstvo ter imajo sedež v Varaždinu, Ivancu, Novem Marofu in Ludbregu. Uradi zagotavljajo nadomestila, kot so zajamčena minimalna pokojnina, dodatek invalidnim osebam, enkratno nadomestilo, nadomestilo za energetske ranljive odjemalce in drugo.

V županiji med ponudniki socialnih storitev prevladujejo domovi za starejše ter nemočne osebe, od katerih so nekateri v lasti županije, drugi v zasebni lasti. Razvita je tudi mreža manjših družinskih domov. Po podatkih Upravnega oddelka za zdravstvo, socialno varstvo, civilno družbo in hrvaške veterane Varaždinske županije je v županiji skupaj registriranih 63 ponudnikov socialnih storitev. Največ v Varaždinu (27), Cestici (6) in Jalžabetu (6).

V okviru sistema socialnega varstva v Varaždinski županiji obstajajo programi, namenjeni krepitvi starševskega znanja in veščin. V podružnici Centra za socialno varstvo Varaždin – Podružnici družinski center se izvajajo programi »Rastimo skupaj« ter trening socialnih veščin za najstnike.

Program je namenjen otrokom in staršem iz družin, ki so se znašle v težkih življenjskih okoliščinah.

Na področju sistema socialnega varstva imajo v Varaždinski županiji pomembno vlogo društva. Med njimi posebej izstopajo društva iz Županije, ki s svojimi dejavnostmi ter programi skrbijo za socialno občutljive skupine prebivalstva – predvsem za starejše in upokoјence, osebe z invalidnostjo ter otroke s posebnimi potrebami. Osebe z invalidnostjo predstavljajo 14,6 % prebivalcev Županije, pri čemer jim podporo nudi vrsta ustanov, društev in drugih ponudnikov storitev. Poleg tega obstajata tudi dva doma za odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju ter številna društva, ki nudijo podporo osebam z različnimi oblikami invalidnosti.

4.2.5 Stopnja brezposelnosti

Stopnja brezposelnosti v Varaždinski županiji je leta 2020 znašala 4,3 %, leta 2021 3,6 %, leta 2022 2,9 %, leta 2023 3,0 %¹¹⁹, ter 2,9 % leta 2024. V letu 2024 je bila v Republiki Hrvaški stopnja brezposelnosti 5,1 %, kar je za 2,2 % več kot v Varaždinski županiji.

Tabela 32 prikazuje stopnjo brezposelnosti v Varaždinski županiji glede na starost ter na stopnjo izobrazbe. Najnižja stopnja brezposelnosti v starostni skupini od 15 do 29 let je bila zabeležena v Občini Sveti Ilija (0,83 %), najvišja pa v Občini Martijanec (6,28 %). V starostni skupini od 30 do 49 let je bila najnižja stopnja brezposelnosti v Občini Visoko (0,0 %), najvišja pa Občina Petrijanec (4,01 %). V starostni skupini nad 50 let je bila najnižja stopnja brezposelnosti v Občini Visoko (0,68 %), najvišja pa v Občini Donja Voća (10,93 %).

Glede na stopnjo izobrazbe, osnovnošolska ali nižje, je najnižja stopnja brezposelnosti zabeležena v Občini Visoko (0,83 %), najvišja pa v Občini Donja Voća (14,39 %). Glede na stopnjo izobrazbe, srednja šola, je najnižja stopnja brezposelnosti v Občini Visoko (3,28 %), najvišja pa v Občini Donja Voća (41,18 %). Za kategorijo višja šola, visoka šola in doktorat znanosti je najnižja stopnja brezposelnosti v Občini Breznica, najvišja (9,68 %) pa v Občini Klenovnik.

¹¹⁹ Varaždinska županija ima najnižjo stopnjo brezposelnosti, skupaj 3 procennte, <https://www.mnovine.hr/hrvatska/varazdinska-zupanija-ima-najnizu-stopu-nezaposlenosti-svega-3-posto/>

Tabela 66: Stopnja brezposelnosti glede na starost ter stopnjo izobrazbe

		Delež brezposelnosti po starosti			Delež brezposelnosti po stopnji izobrazbe		
Mesto/občina	Brezposelni	stari 15-29 let	stari 30-49 let	nad 50 let	OŠ ali manj	srednješolska	Višje,visoko, več
	%	%	%	%	%	%	%
Ivanec	2,94%	4,12%	1,77%	4,30%	3,52%	21,95%	5,31%
Lepoglava	1,48%	4,90%	2,06%	0,83%	6,18%	19,37%	5,98%
Ludbreg	3,89%	4,32%	2,86%	5,62%	6,31%	22,64%	6,80%
Novi Marof	2,85%	3,05%	1,45%	5,26%	4,46%	20,37%	4,41%
Varaždin	2,30%	3,11%	1,93%	2,52%	2,74%	18,62%	5,87%
Varaždinske Toplice	2,50%	3,17%	1,79%	3,27%	3,90%	17,57%	4,21%
Bednja	3,96%	3,02%	1,69%	8,52%	10,73%	19,70%	6,25%
Beretinec	3,21%	2,11%	2,52%	5,47%	7,41%	21,79%	7,27%
Breznica	1,61%	1,46%	1,12%	2,79%	3,80%	7,87%	0,00%
Brezniki Hum	1,59%	2,73%	0,79%	2,14%	3,33%	10,53%	2,38%
Cestica	3,07%	3,36%	2,29%	4,40%	8,22%	12,09%	3,47%
Donja Voća	5,42%	4,05%	3,03%	10,93%	14,39%	41,18%	6,38%
Gornji Kneginec	2,59%	3,11%	1,40%	4,38%	4,32%	25,47%	2,63%
Jalžabet	3,11%	1,53%	2,52%	5,75%	6,53%	22,22%	4,81%
Klenovnik	2,84%	4,32%	1,93%	3,21%	3,20%	19,48%	9,68%
Ljubešćica	1,87%	2,25%	1,23%	3,03%	2,92%	7,81%	7,04%
Mali Bukovec	2,94%	2,00%	2,08%	5,19%	8,11%	13,75%	1,89%
Martijanec	3,68%	2,93%	1,64%	8,25%	7,04%	27,84%	4,35%
Maruševec	3,19%	4,81%	1,79%	4,61%	4,48%	24,89%	5,96%
Petrijanec	5,21%	6,28%	4,01%	6,61%	13,47%	17,41%	2,63%
Sračinec	2,34%	1,38%	1,49%	5,00%	3,00%	16,36%	1,65%
Sveti Đurđ	4,25%	3,89%	3,06%	7,18%	11,42%	18,62%	4,04%
Sveti Ilija	2,38%	0,83%	2,62%	3,26%	1,95%	19,38%	6,31%
Trnovec Bartolovečki	2,45%	3,26%	1,70%	3,34%	4,10%	13,41%	6,93%
Veliki Bukovec	2,23%	3,26%	0,73%	3,53%	5,75%	15,69%	1,85%
Vidovec	2,08%	1,93%	1,17%	3,67%	4,33%	13,96%	1,71%
Vinica	2,60%	2,30%	1,96%	4,13%	3,52%	19,20%	5,00%
Visoko	0,93%	3,08%	0,00%	0,68%	0,83%	3,28%	5,56%
Skupaj povprečje		3,09%	1,88%	4,57%	5,71%	18,30%	4,66%

5. Definicija energetske revščine

Energetska revščina je kompleksen socialno-ekonomski problem, ki se pojavi, ko gospodinjstva zaradi nizkih dohodkov ali visokih stroškov energije ne morejo zadovoljiti osnovnih energetskih potreb, kot so ogrevanje, razsvetljava, priprava hrane in sanitarne vode. To stanje prizadene predvsem ranljive skupine prebivalstva, starejše, enočlanska gospodinjstva, enostarševske družine ter brezposelne ter vodi v slabše bivalne pogoje, zdravstvene težave ter socialne neenakost.

Ena glavnih težav, s katerimi se srečujejo strokovnjaki, je pomanjkanje enotne definicije energetske revščine na ravni EU, saj države članice uporabljajo različna merila. Hrvaška je leta 2025 sicer v zakonodajo vključila opredelitev, ki temelji na dostopu do osnovnih energetskih storitev, medtem ko v Sloveniji veljajo jasni kriteriji, opredeljeni v Uredbi iz leta 2022. Ta gospodinjstva kot energetska revna določa na podlagi kombinacije dohodkov, stroškov energije, energetske učinkovitosti bivališč in bivalnih razmer.

Največji izzivi ostajajo, ker ni enotnih standardov za merjenje energetske revščine. In brez tega je težko zagotoviti učinkovite politike in skupen okvir, ki bi omogočal redno spremljanje in primerljivost podatkov. Za doseganje ciljev projekta I-PRODER in učinkovito naslavljanje energetske revščine je bilo nujno oblikovati skupno definicijo energetske revščine za programsko območje Slovenije in Hrvaške. Gre za prvi korak, ki zagotavlja osnovne pogoje za enotno in primerljivo obravnavo tega izziva na obeh straneh meje.

Osnova za pripravo skupne definicije so bile analize statističnih podatkov po občinah na območju Podravja, Pomurja, Medžimurja in Varaždinske županije. Analize so omogočile splošen pregled nad stanjem, podrobnejši vpogled pa so prinesli rezultati izvedenih energetskih pregledov na hrvaški strani. Na njihovi podlagi smo lahko določili kriterije, povezane s stanjem stavb, v katerih živijo gospodinjstva, ki jih lahko uvrstimo med energetska revna.

Kriteriji se nanašajo predvsem na:

- energetska učinkovitost stavbe (izolacija, kakovost oken),
- konstrukcijsko stanje objekta (vlaga v tleh in stenah, zamakanje strehe, dotrajani okenski okvirji ipd.).

Ob upoštevanju analiziranega stanja smo pripravili naslednjo skupno definicijo energetske revščine:

Energetska revščina označuje položaj, v katerem gospodinjstvo nima zagotovljenega dostopa do cenovno dostopnih, ustreznih in zanesljivih virov energije.

Kazalniki:

1. **Nizek dohodek:** Dohodek gospodinjstva je nizek (pod pragom tveganja revščine), gospodinjstvo pa je upravičeno do pomoči iz socialnovarstvenih programov.
2. **Visoki stroški za energente (elektrika, voda, ogrevanje):** Stroški predstavljajo pomemben delež dohodka (običajno več kot 10 % v primeru, ko je zagotovljeno optimalno bivalno udobje – 21 °C).
3. **Zastarela in energetska neučinkovita stanovanjska enota:** Gospodinjstvo živi v enodružinski hiši ali večstanovanjski stavbi, ki je v slabem energetskem stanju (energetski razred E ali nižje).

4. **Konstrukcijske pomanjkljivosti stavbe ali stanovanja:** Napake, ki bistveno znižujejo kakovost bivanja, kot so zamakanje strehe, izrazita kapilarna vlaga, dotrajani okenski okvirji in podobno.

6. Analiza dejanskega stanja širše

Analiza energetske revščine zahteva razumevanje tako širšega evropskega kot tudi nacionalnega in regionalnega konteksta. Energetska revščina se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja kot pomembna družbena in razvojna problematika, saj vpliva na kakovost življenja, zdravje in socialno vključenost prebivalcev. Evropska unija je v svojih politikah opredelila nujnost naslavljanja tega izziva, pri čemer pa enotna definicija in primerljivi kazalniki še vedno niso v celoti vzpostavljeni. Zato se med državami in regijami pojavljajo razlike v obsegu, kazalnikih in pristopih k reševanju problema.

Slovenija in Hrvaška, kot sosednji državi v čezmejnem območju, se soočata s podobnimi strukturnimi izzivi: ranljivostjo nizko dohodkovnih gospodinjstev, nizko energetske učinkovitosti stavbnega fonda ter omejenimi možnostmi za naložbe v trajnostne rešitve. Ob tem pa nacionalni zakonodajni in strateški okvirji odražajo različne stopnje institucionalne umeščenosti energetske revščine ter različno dostopnost do programov podpore.

V nadaljevanju je predstavljena analiza stanja energetske revščine v širšem kontekstu: najprej na ravni Evrope, nato v Sloveniji in na Hrvaškem, ter nazadnje v štirih obravnavanih regijah – Podravje, Pomurje, Medžimurska županija in Varaždinska županija. Tak pristop omogoča primerjalno obravnavo in hkrati podaja izhodišča za iskanje skupnih rešitev v čezmejnem prostoru.

6.1 Energetska revščina v Evropi

Po podatkih Eurostata je leta 2022 kar 9,3 % prebivalcev EU, kar pomeni približno 41 milijonov ljudi, živelo v razmerah, kjer si niso mogli privoščiti vzdrževanja primerne temperature v svojih domovih. Ta podatek poudarja resnost energetske revščine v Evropi ter nujnost ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, dostopnosti in cenovne dostopnosti energije, zlasti za ranljive skupine prebivalstva..

Ker države članice EU energetske revščino opredeljujejo različno, prilagojeno svojim specifičnim okoliščinam, ne obstaja enoten in primerljiv nabor kazalnikov za njeno spremljanje. Zato je ključno oblikovati celovit evropski okvir, ki omogoča jasno in usklajeno oceno tega izziva ter zagotavlja pravičen energetski prehod za vse.

Na ravni EU ima ključno vlogo pri obravnavi energetske revščine *Svetovalno središče za energetske revščine (Energy Poverty Advisory Hub – EPAH)*, ki podpira lokalne oblasti in deležnike pri izvajanju poglobljenih analiz ter oblikovanju učinkovitih strategij za ublažitev energetske revščine. S pomočjo lokalnih koordinatorjev EPAH prispeva k razvoju in implementaciji ukrepov, ki spodbujajo pravičen energetski prehod v različnih regijah EU.

6.2 Energetska revščina v Sloveniji

Podatki statistike pokažejo, da Slovenska gospodinjstva z najnižjimi dohodki porabijo za energijo v stanovanju preko 20% njihovih razpoložljivih sredstev. V zadnjih letih se je delež izdatkov, ki

ga gospodinjstva porabijo za energijo v stanovanju, močno povečal prav pri najrevnejših gospodinjstvih.

Primerno toplo stanovanje si najtežje privoščijo enočlanska gospodinjstva in najemniki. 94 % gospodinjstev si je v preteklih letih lahko privoščilo toplo stanovanje. V najnižjem dohodkovnem razredu (1. kvintil) je ta delež znašal 87 %, v najvišjem pa 99 %. Delež "energetske revščine" se stalno povečuje.

Smernice energetske politike svojim državam članicam daje Evropski uniji z direktivo o energetske učinkovitosti in energetskih storitvah.

V Republiki Sloveniji so bili sprejeti naslednji zakoni, ki določajo pravni okvir energetskega sektorja s pogledom na energetske revščine:

- *Energetski zakon (EZ-1)*, Ur. list RS št. 17/2014 z dne 7.3.2014
- *Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2008-2016*.

S problematiko povečanja energetske učinkovitosti v slovenskih gospodinjstvih se ukvarjajo naslednji zakoni in podzakonski akti:

- Energetski zakon EZ-1;
- Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah PURES-2 2010; (Ur.list RS št. 52/2010);

6.3 Energetska revščina na Hrvaškem

Po podatkih Eurostata v letu 2023 ni moglo ustrezno ugrevat svojih domov 6,2 % prebivalcev Hrvaške¹²⁰. Od celotnega prebivalstva jih je kar 15,5 % živel v stanovanjih, kjer je zamakalo, so imeli vlažne stene, tla ali temelje ter nagnite okvire oken¹²¹, medtem ko 12,7 % prebivalcev ni moglo pravočasno plačati računov komunalnih storitev ter drugih stanovanjskih stroškov¹²².

Vlada Republike Hrvaške je 28. februarja 2025 sprejela Odločitev o razglasitvi **Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o energetske učinkovitosti**¹²³, s katerim je na nacionalni ravni prvič definiran pojem energetska revščina, v skladu z Direktivo (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti ter spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev).

Na Hrvaškem so bili vzpostavljeni tudi programi energetske prenove, ki vključujejo državljane, ki jim grozi energetska revščina:

- Program energetske prenove večstanovanjskih stavb do leta 2030,

¹²⁰ Inability to keep home adequately warm, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_MDES01_custom_1485289/default/table?lang=en

¹²¹ Total population living in a dwelling with a leaking roof, damp walls, floors or foundation, or rot in window frames or floor, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdho01/default/table?lang=en&category=livcon.ilc.ilc_md.ilc_mdho

¹²² Arrears (mortgage or rent, utility bills or hire purchase) from 2003 onwards, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdes05_custom_7140939/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=8dfb0590-e2db-40a7-9483-d1d1922da176

¹²³ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o energetske učinkovitosti (NN 40/25), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_03_40_544.html

- Program boja proti energetske revščini, ki vključuje uporabo obnovljivih virov energije v stanovanjskih stavbah na območjih, ki prejemajo pomoč ter na območjih posebnega državnega pomena v obdobju 2021 - 2025
- Program energetske prenove družinskih hiš.

V skladu s sklepom vlade glede energetske obnove družinskih hiš in večstanovanjskih stavb v Republiki Hrvaški bo objavljen poziv za financiranje za financiranje energetske obnove družinskih hiš za državljane, ki jim grozi energetska revščina, vi višini 100% naložbe ter skupni vrednosti 25 milijonov evrov¹²⁴. Sklad za varstvo okolja in energetska učinkovitost je že objavil Poziv za izkaz interesa, nato bo objavljen tudi uradni Poziv.

6.4 Energetska revščina v Podravju

Podravska regija se sooča z nadpovprečno stopnjo tveganja revščine, kar posledično pomeni tudi večja ranljivost na področju energetske revščine. V letu 2024 je bilo regiji okoli 10% energetske revnih gospodinjstev, kar je skoraj za tri procentov več kot leto poprej. Podravje tako izstopa nad slovenskim povprečjem, kjer je 7,2 % gospodinjstev energetske revnih. Od 41 občin regije jih je le 19 občin pod slovenskim povprečjem. Najnižjo stopnjo energetske revščine beleži občina Kungota. Največ energetske revnih gospodinjstev je v Občini Dornava. Energetska revščina je najbolj razvita pri starejših enočlanskih gospodinjstvih, socialno ogroženih ter enostarševskih družinah.

Za zmanjšanje energetske revščine bo potrebno v Podravju kombinirati socialne ukrepe in energetske sanacije stavb, saj brez celovitih rešitev razlike med regijo in slovenskim povprečjem ne bo mogoče zmanjšati.

6.5 Energetska revščina v Pomurju

Stopnje energetske revščine v Pomurju močno nihajo med posameznimi občinami. Najbolj izstopa Občina Hodoš/Hodos, kjer je kar 27,27 % gospodinjstev energetske revnih, kar je več kot trikrat nad slovenskim povprečjem. Najnižjo stopnjo energetske revščine pa beleži Občina Velika Polana, in sicer zgolj 2,01 %.

Za primerjavo: v Sloveniji je bilo leta 2023 energetske revnih povprečno 7,2 % gospodinjstev. V Pomurju je to povprečje preseglo kar 18 od skupno 27 občin, medtem ko se je pod nacionalnim pragom nahajalo le 9 občin: Občina Grad, Občina Kobilje, Občina Križevci, Občina Moravske Toplice, Občina Murska Sobota, Občina Puconci, Občina Sveti Jurij ob Ščavnici, Občina Velika Polana in Občina Veržej.

Kar 12 občin v regiji ima stopnjo energetske revščine nad 10 %, med njimi pa tri izstopajo s posebno visokimi deleži – Občina Cankova, Občina Črenšovci in že omenjena Občina Hodoš/Hodos, ki s 27,27 % predstavlja najresnejši primer energetske revščine v Pomurju.

¹²⁴ Sklep Vlade v zvezi z energetska obnovo družinskih hiš ter večstanovanjskih stavb na območju Republike Hrvaške (NN 122/23), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_10_122_1687.html

6.6 Energetska revščina v Medžimurski županiji

V okviru projekta I-PRODER so bili v Medžimurski županiji izvedeni energetski pregledi v 50 gospodinjstvih, ki jih je prizadela energetska revščina. Za potrebe analize rezultatov energetskih pregledov je bilo izbranih 10 kazalnikov, ki so podrobneje obravnavani v nadaljevanju dokumenta, tukaj pa izpostavljamo najpomembnejše med njimi:

- **Poraba električne energije:** več kot 50% prebivalcev je imelo povečano ali visoko porabo električne energije.
- **Poraba vode:** povišano ali visoko porabo je imelo 32% gospodinjstev.
- **Poraba toplote:** kar 92 % gospodinjstev je imelo povišano ali visoko porabo toplotne energije glede na kvadrato bivalne površine.
- **Subjektivna ocena toplotnega ugodja:** 60 % gospodinjstev je navedlo da jim je poleti prevroče, medtem ko jim je 40% pozimi prehladno.

Rezultati kažejo, da živi večina gospodinjstev v starejših in energetsko neučinkovitih objektih z visoko porabo energije, ki močno obremenjuje družinski proračun. Gospodinjstva porabijo velik del prihodkov za energente, najpogosteje se ogrevajo na drva v zastarelih sistemih, v bivalnih prostorih imajo pogosto težave z vlago ter ne dosegajo zadovoljivega toplotnega ugodja. Poleg tega je več kot polovica gospodinjstev vsaj enkrat zamudila s plačilom računov za energente, kar dodatno potrjuje ranljivost te skupine.

Socialni kazalniki dodatno potrjujejo stanje ranljivosti – pomemben del gospodinjstev prejema neko obliko pomoči, kot so humanitarni paketi, zajamčeni minimalni prejemek ter enkratne pomoči občin in mest. Najbolj prizadete so občine Orehovica, Pribislavec in Mala Subotica. Podatki kažejo na močno povezanost energetske revščine s splošno revščino in socialno izključenostjo.

Energetska revščina predstavlja v Medžimurski županiji kompleksen problem, pri katerem gospodinjstva z nizkimi dohodki ali brezposelnostjo hkrati živijo v neustreznih stanovanjskih objektih ter z visokimi stroški energentov.

6.7 Energetska revščina v Varaždinski županiji

Po realiziranih energetskih pregledih se je pokazalo, da je ocena števila energetsko revnih gospodinjstev izjemno zahteven podvig, predvsem ker ni uradne Uredbe o kriterijih za njihovo določanje. Zato je ekipa za energetske preglede definirala deset indikativnih kriterijev, ki se lahko uporabijo za oceno stanja energetske revščine v Varaždinski županiji; od tega je v tem odstavku predstavljenih 4 najpomembnejših kriterijev, preostali pa v nadaljevanju dokumenta.

- **Poraba električne energije:** po tem kriteriju spada v kategorijo energetske revščine (povečana ali visoka poraba električne energije) med 16 % do 30 % gospodinjstev.
- **Poraba vode:** visoko porabo ($>60 \text{ m}^3/\text{osebo}/\text{letno}$) ima kar 54 % gospodinjstev.
- **Poraba toplote:** glede na kategorijo povišane in visoke porabe toplotne energije na kvadrato stanovanjske površine je mogoče kot energetsko revno obravnavati 46–74 % gospodinjstev.
- **Subjektivna ocena toplotnega ugodja:** 60 % gospodinjstev je navedlo da jim je poleti prevroče, medtem ko jim je 34% pozimi prehladno.

Rezultati kažejo na visok delež gospodinjstev ki živijo v energetske revščini. Takšne ugotovitve so pričakovane, saj so bili energetski pregledi izvedeni pretežno v socialnih stanovanjih na območju Mestne občine Varaždin, kjer je večina gospodinjstev upravičena do ene od denarnih pomoči iz sistema socialnega varstva.

7. Energetska revščina na območju SLO-HR

Za potrebe analitičnega poročila stanja energetske revščine na območju naselij Podravja, Pomurja, Medjimurske županije in Varaždinske županije smo izvedli procesni komunikacijski in inventarizacijski proces dela s ključnimi akterji na temo energetske revščine na območju omenjenih naselij.

Informacije, katere nam je zagotovil proces, so nam in nam še bodo služile kot osnova za pripravo analitičnega poročila stanja energetske revščine na obravnavanem območju.

7.1 Energetska revščina po posameznih občinah oz. županijah

7.1.1 Podravska regija

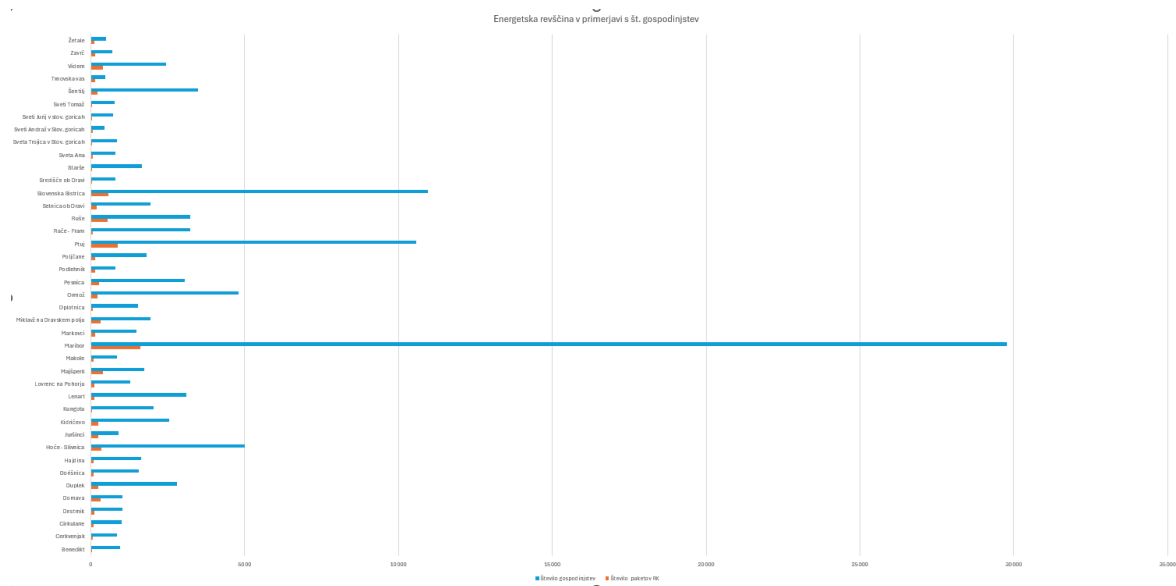
Da podatkov o deležu energetske revščine smo prišli s pomočjo podatkov o številu gospodinjstev v posameznih občinah, ki so od Rdečega križa Slovenije prejeli pomoč v obliki paketov s osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Podatke o številu prejemnikov pomoči paketov smo pridobili od območnih enot Rdečega križa, ki delujejo na področju Podravja – OZRK Ptuj, Rdeči križ OZ Ormož, OZRK Lenart, RKS – Maribor ter OZRK Slovenska Bistrica.

Za izračun deleža smo uporabili podatke Statističnega urada Republike Slovenije o številu gospodinjstev v posameznih občinah in naseljih Podravja za leto 2023. Delež energetske revščine smo nato ocenili kot razmerje med številom gospodinjstev, ki so prejela pomoč Rdečega križa, in skupnim številom gospodinjstev v posamezni občini. Pri tem je treba poudariti, da gre za oceno energetske revščine, ne za uradne podatke.

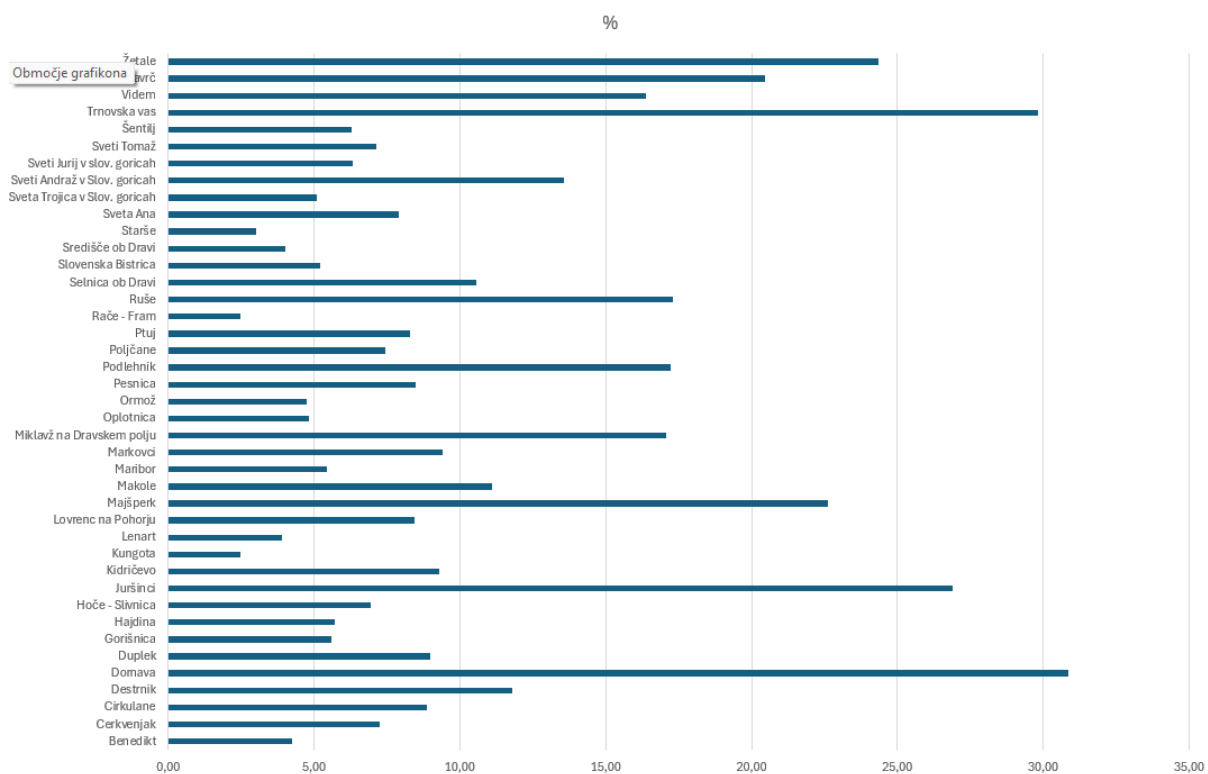
V naslednjih dveh grafih prikazujemo razmerje med vsemi gospodinjstvi na obravnavanem območju in gospodinjstvi, ki se že spopadajo z energetske revščino. Z modro barvo so prikazane vsa gospodinjstva na območju posamezne občine in z oranžno barvo, gospodinjstva, ki se že spopadajo z energetske revščino.

Iz grafa 4 je viden delež energetske revščine po občinah, pri čemer so razlike med njimi precej velike. Najnižji delež energetske revščine beleži občina Kungota 2,46 %. Največ energetske revnih gospodinjstev je v Občini Dornava kjer je delež kar 30,84 %.

Graf 170: Energetska revščina v primerjavi s št. gospodinjstev

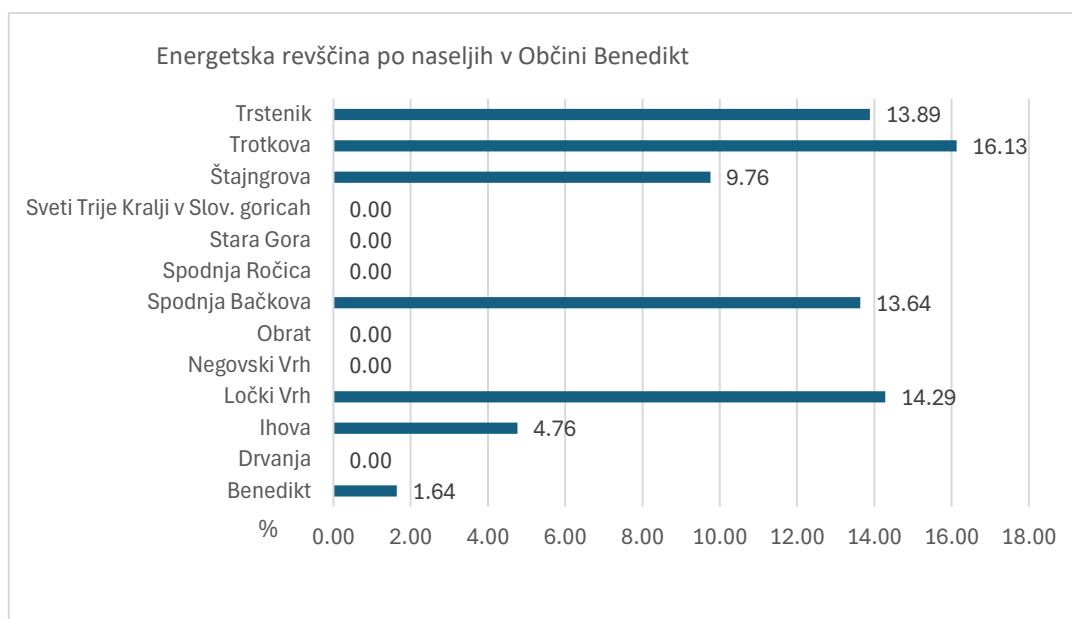

Graf 171: Delež energetske revščine po občinah

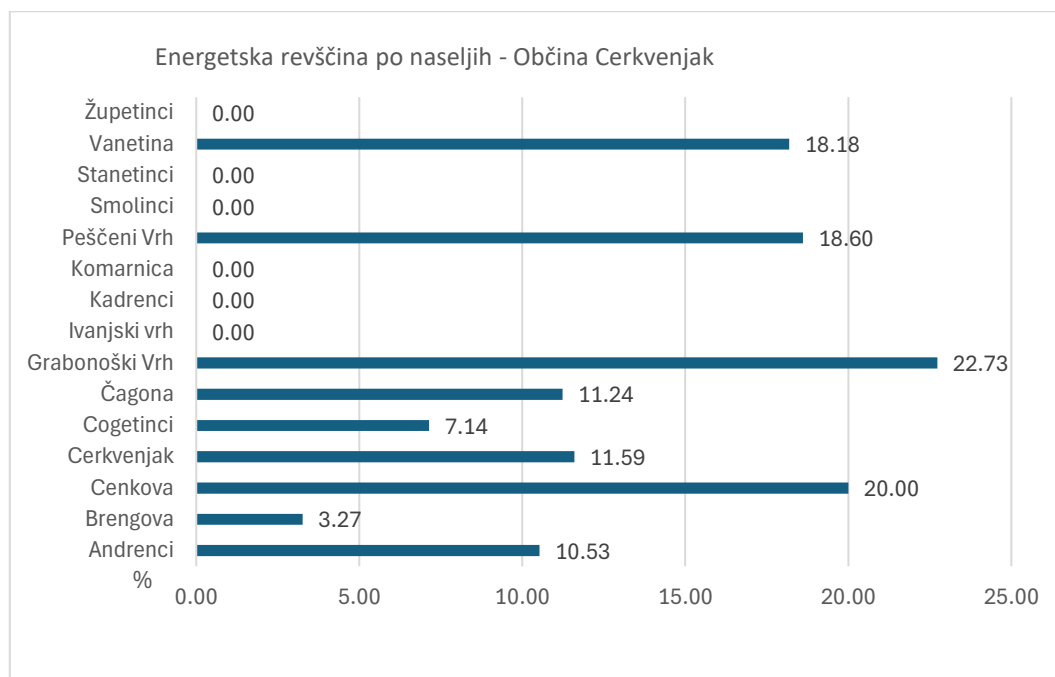

V spodnjih grafih je prikazana stopnja energetske revščine¹²⁵ po posameznih naseljih na obravnavanem območju. Razlike niso izrazite le med posameznimi občinami, temveč tudi med naselji znotraj posamezne občine, kar je vidno v spodnjih grafih. V določenih naseljih delež energetske revščine presega 50 %, medtem ko v nekaterih naseljih energetske revščine sploh ne beležimo. Potrebno je poudariti, da gre za ocene, pripravljene na podlagi lastnih izračunov.

Graf 172: Energetska revščina po naseljih - Občina Benedikt

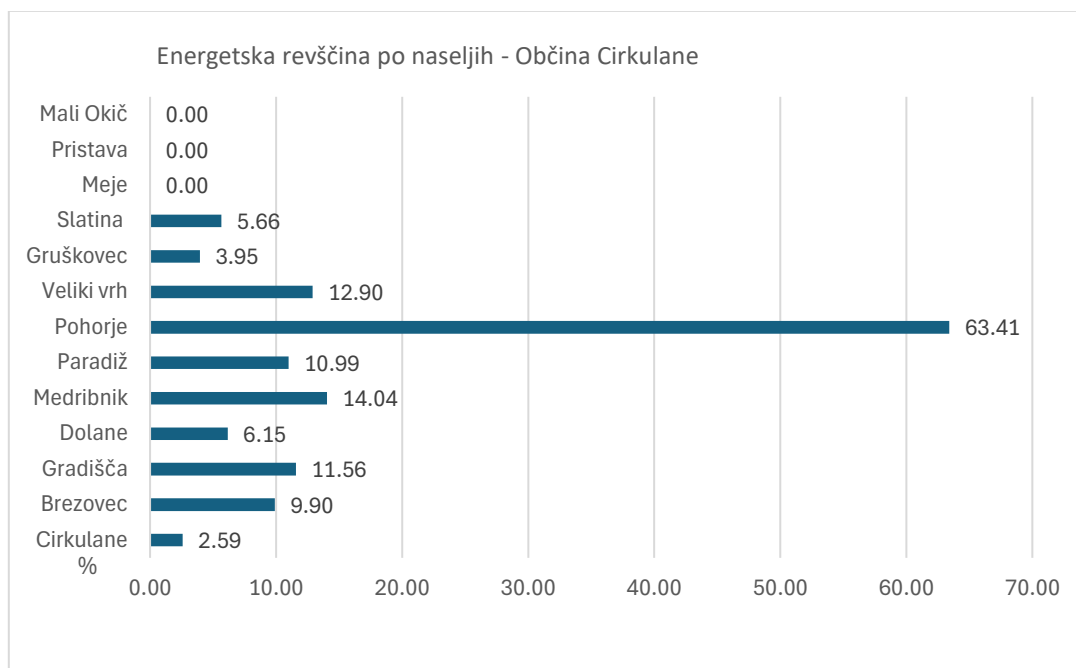

Graf 173: Energetska revščina po naseljih - občina Cerkevjak

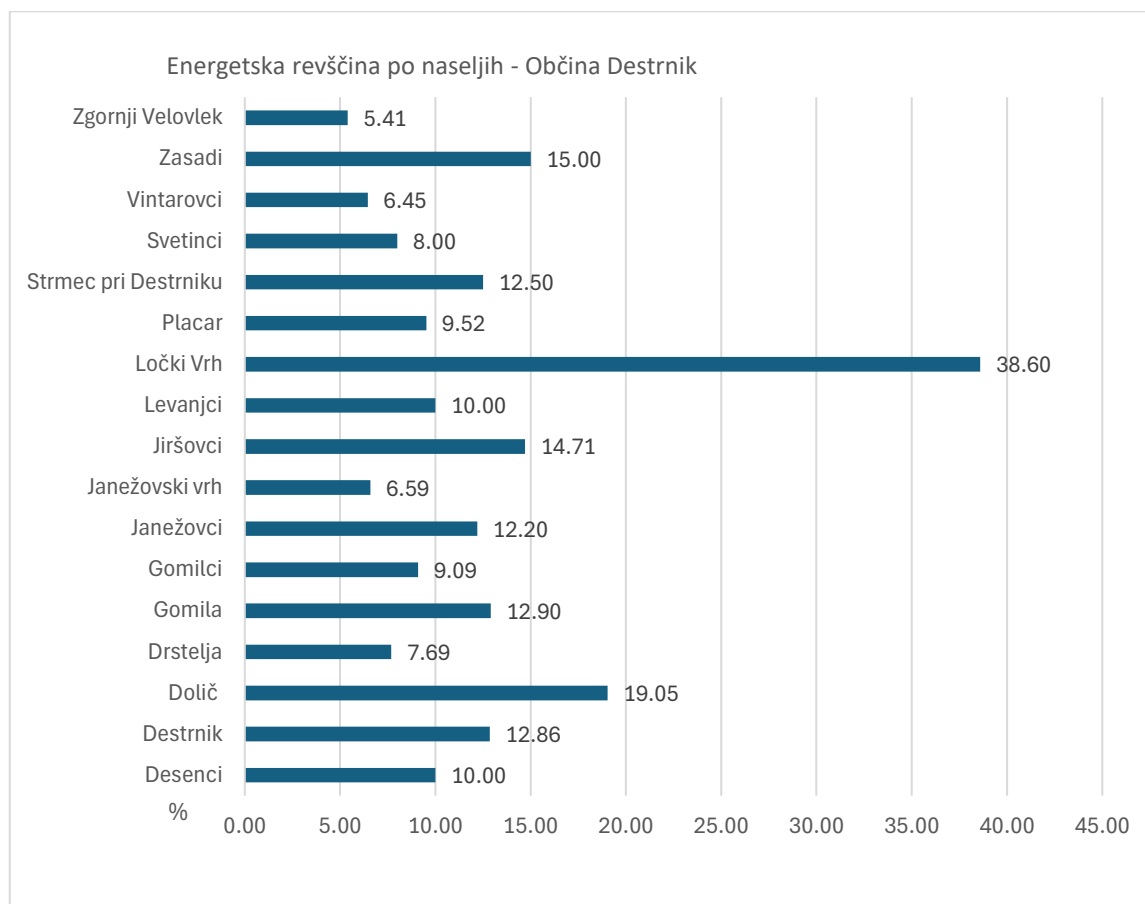

¹²⁵ Lastni izračuni na podlagi zbranih in deloma ocenjenih podatkov

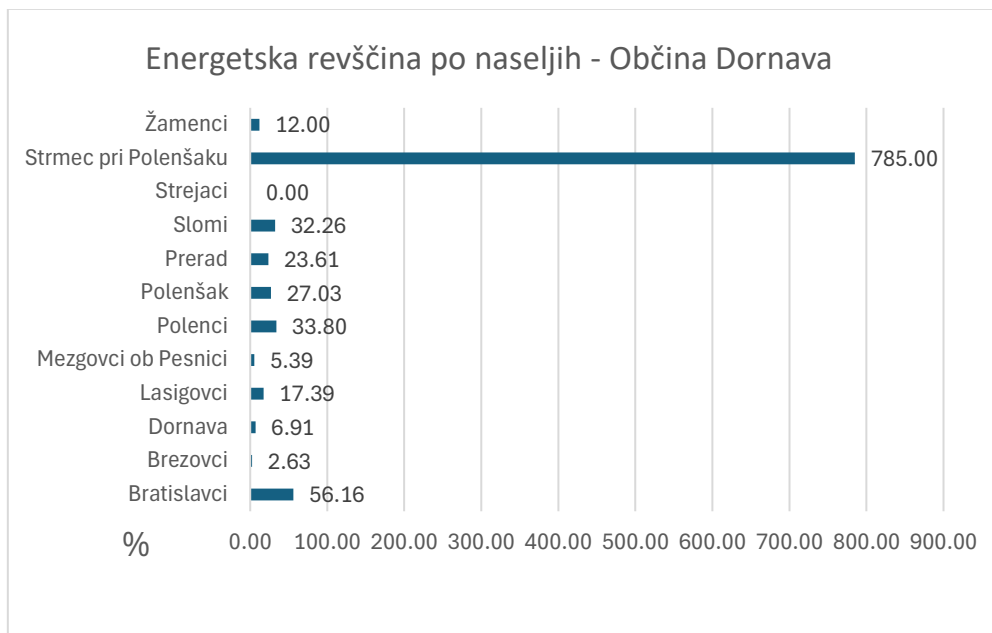
Graf 174: Energetska revščina po naseljih - občina Cirkulane

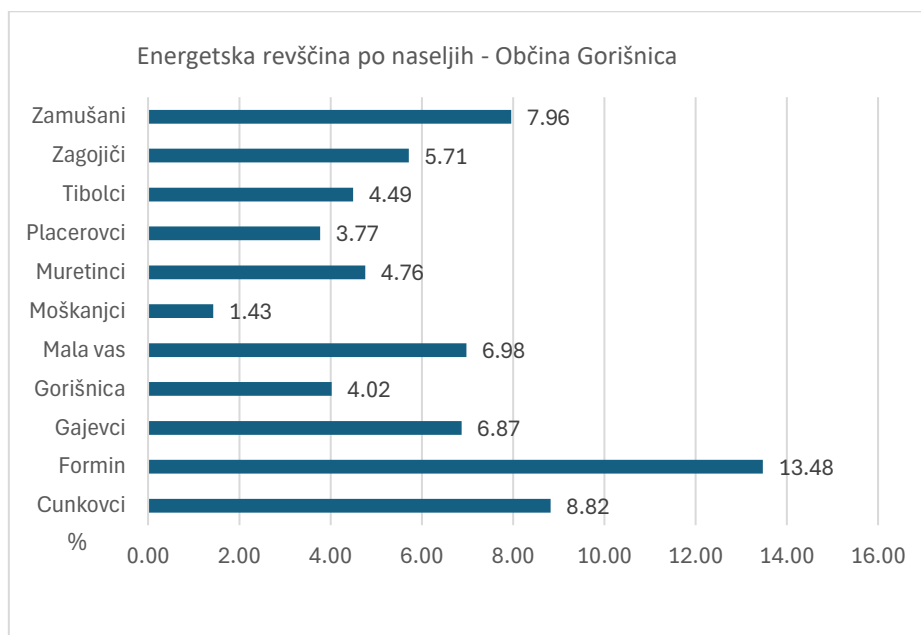
Graf 175: Energetska revščina po naseljih - občina Destrnik

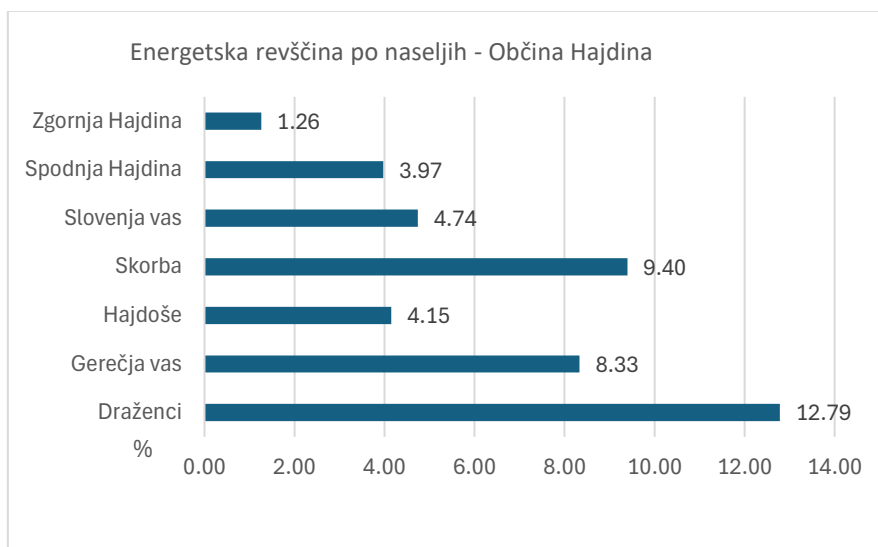
Graf 176: Energetska revščina po naseljih - Občina Dornava

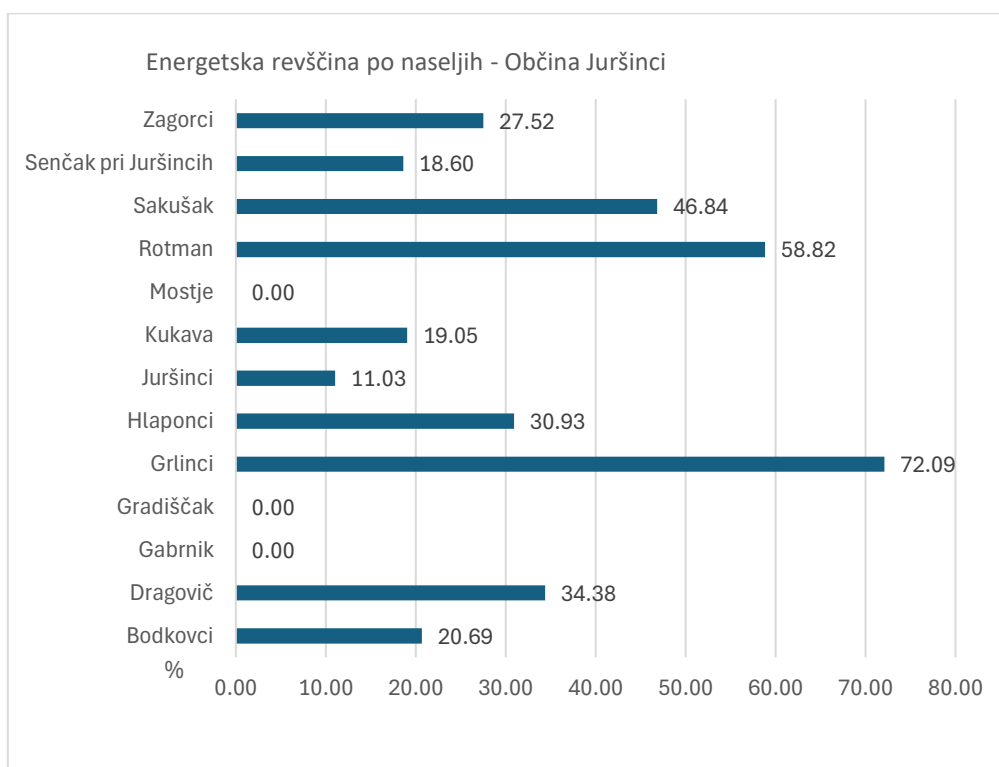
Graf 177: Energetska revščina po naseljih - občina Gorišnica

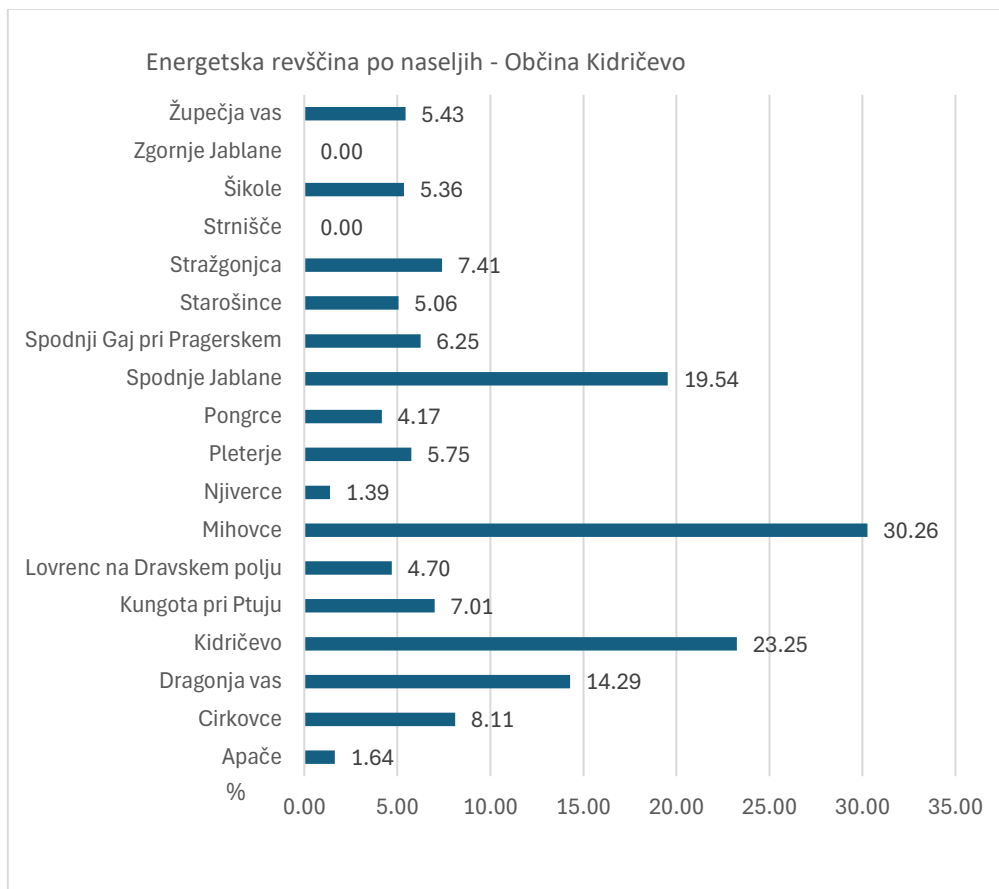
Graf 178: Energetska revščina po naseljih - občina Hajdina

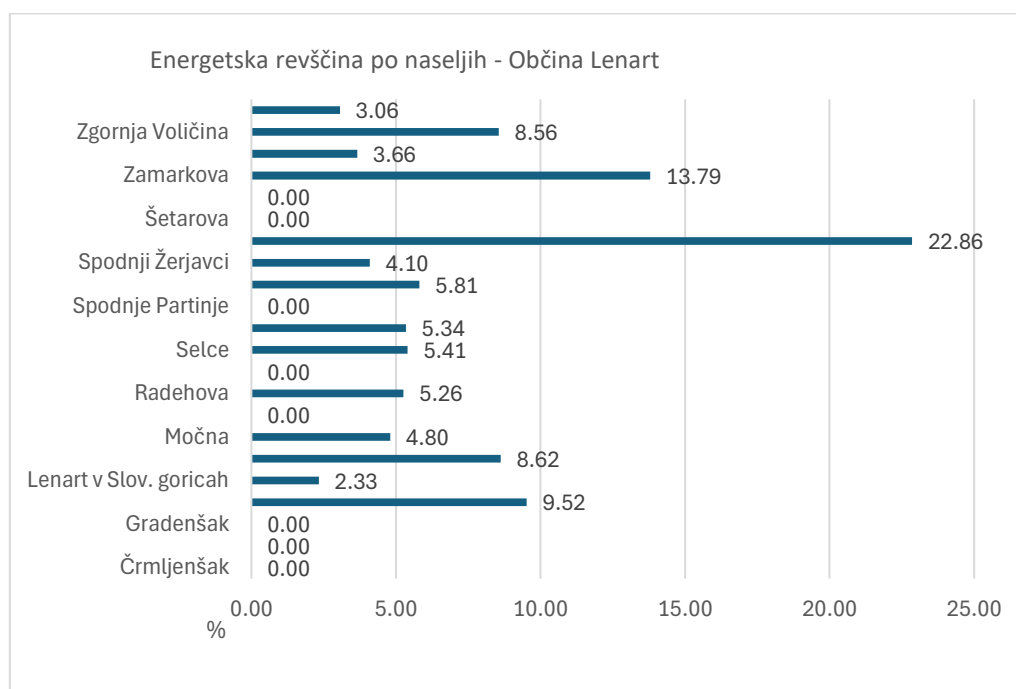
Graf 179: Energetska revščina po naseljih - občina Juršinci

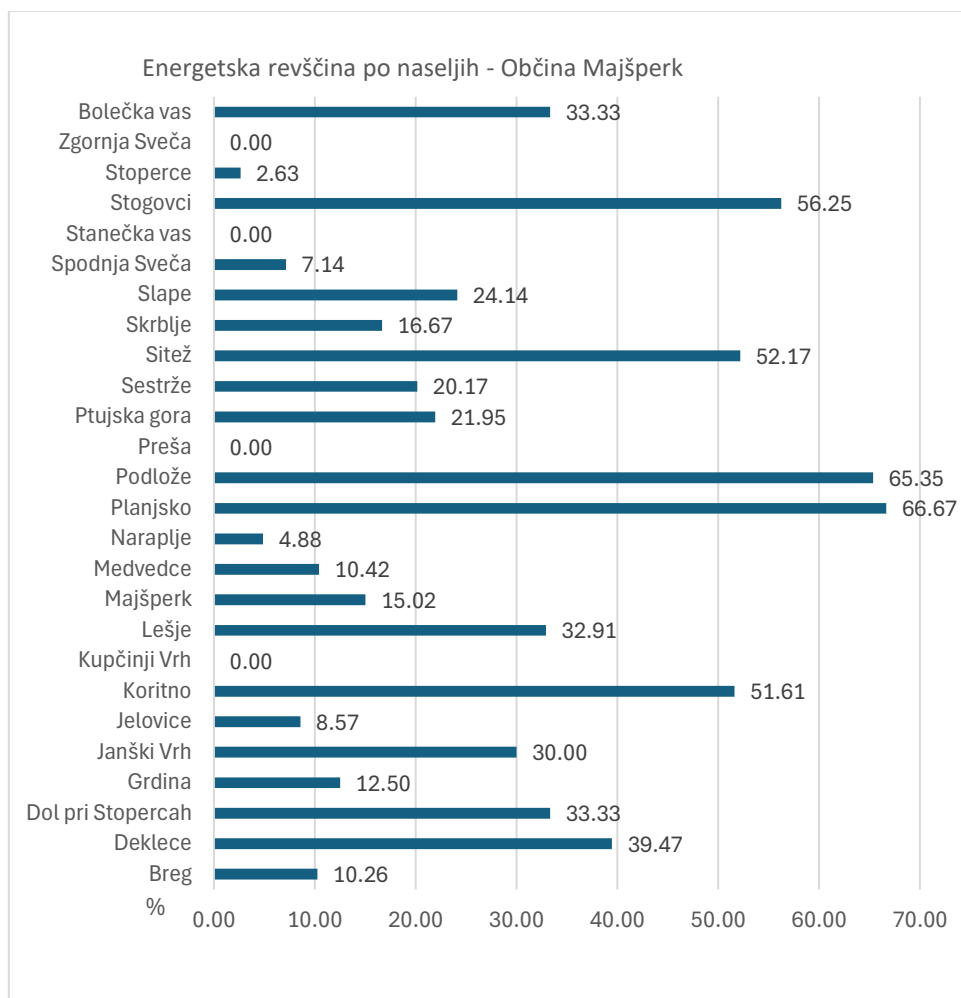
Graf 180: Energetska revščina po naseljih -Občina Kidričevo

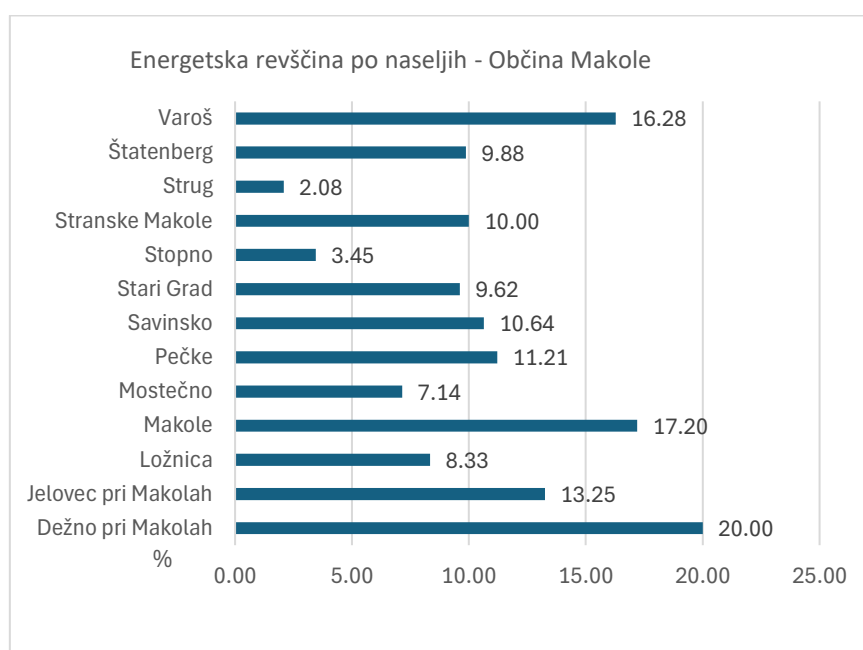
Graf 181: Energetska revščina po naseljih - Občina Lenart

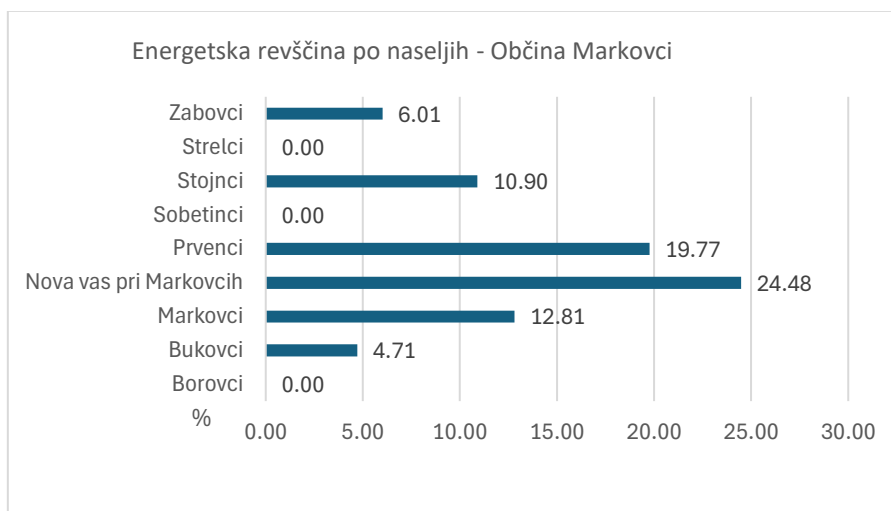
Graf 182: Energetska revščina po naseljih - Občina Majšperk

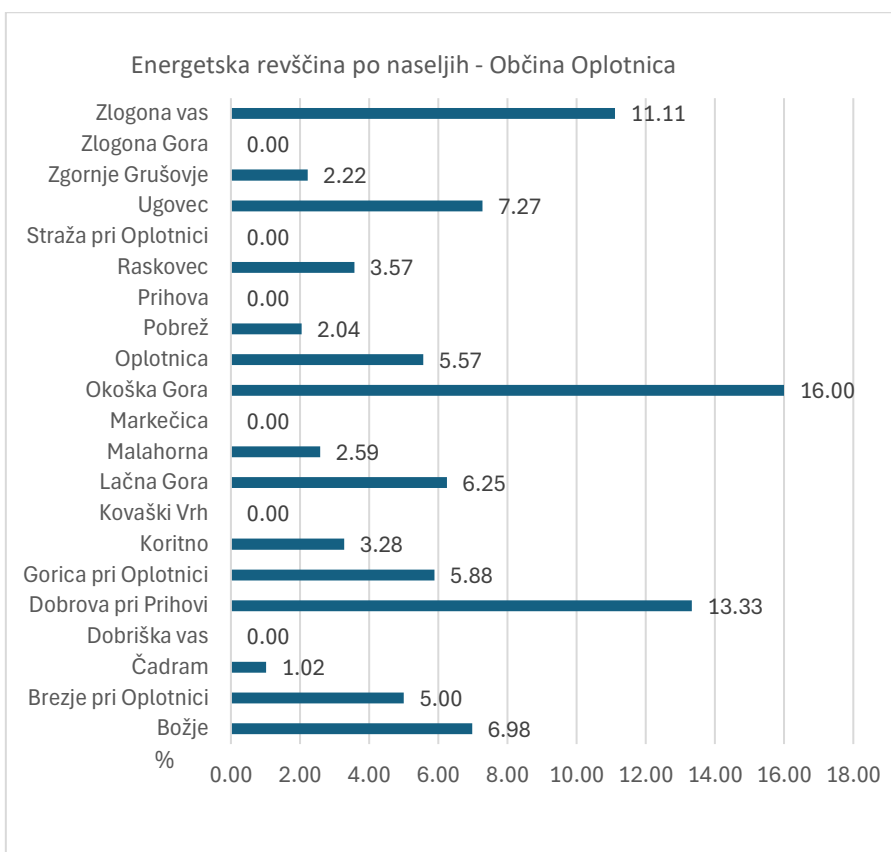
Graf 183: Energetska revščina po naseljih - Občina Makole

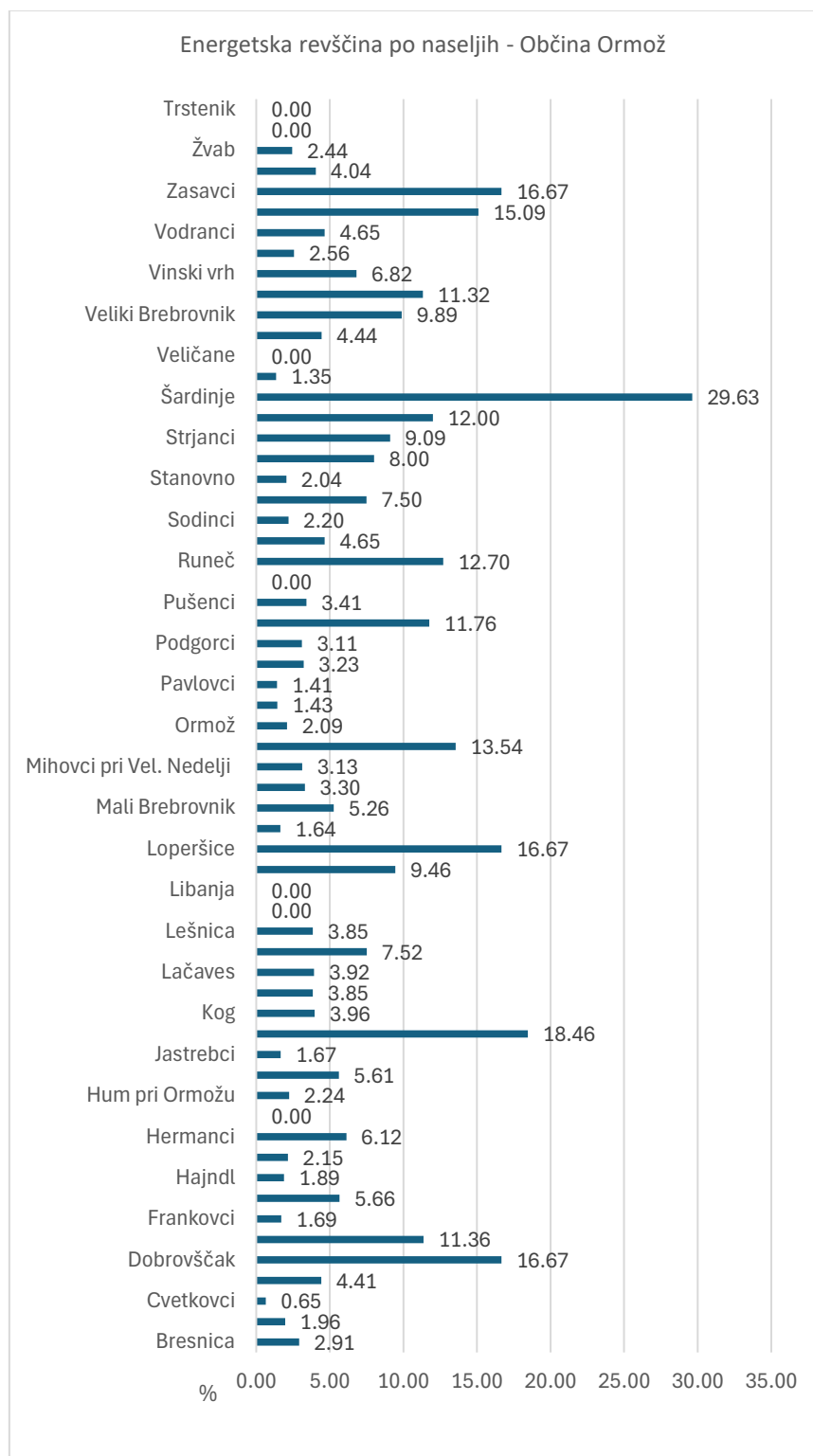
Graf 184: Energetska revščina po naseljih - Občina Markovci

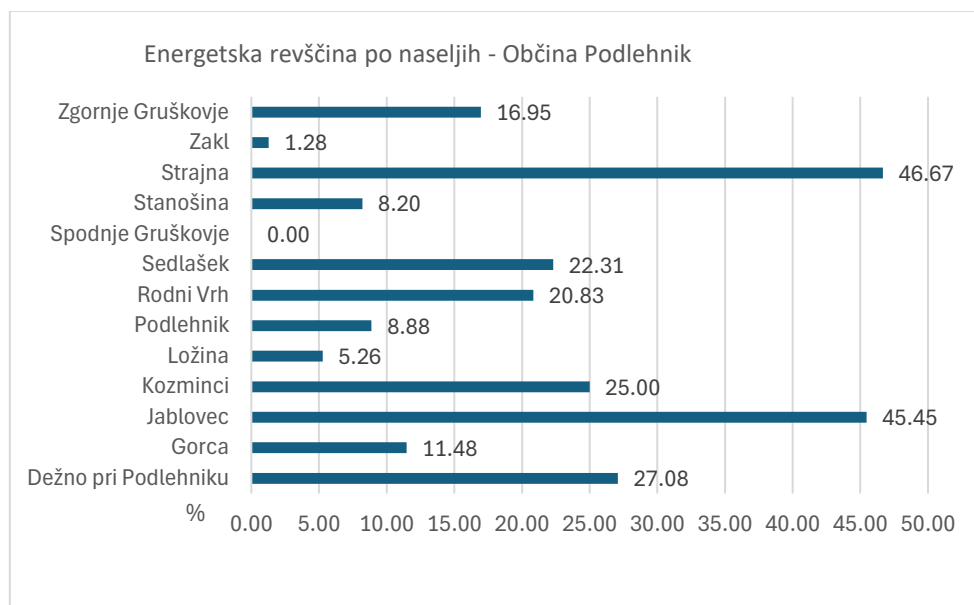
Graf 185: Energetska revščina po naseljih - Občina Oplotnica

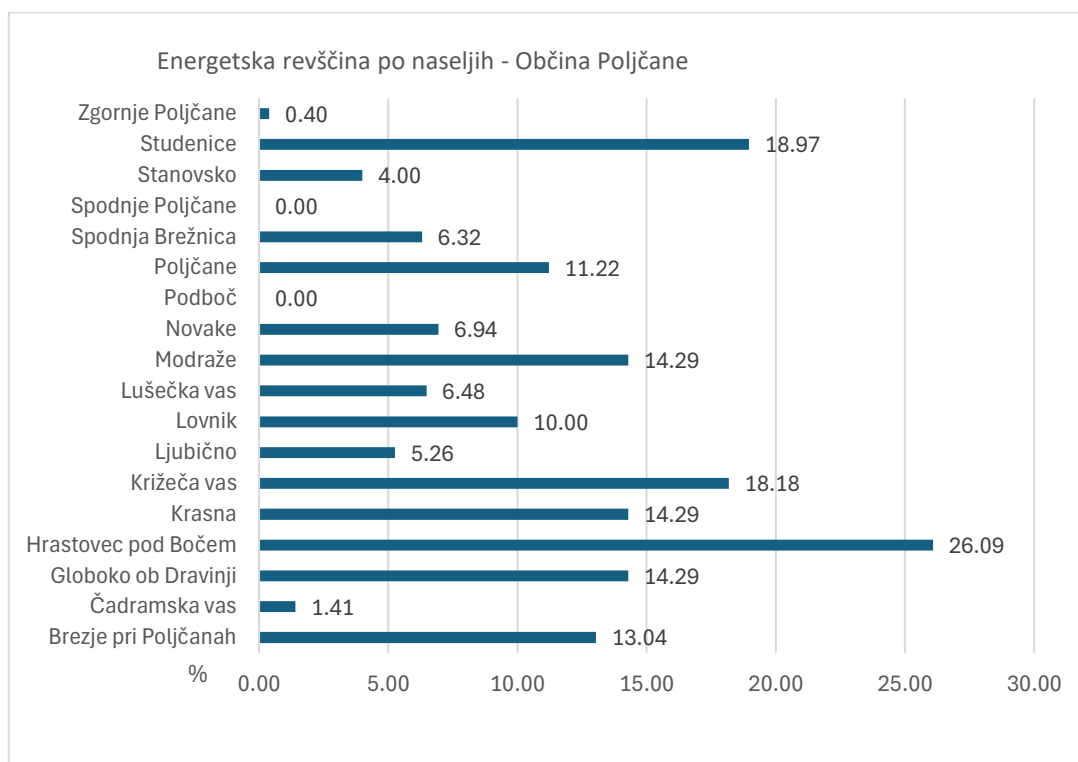
Graf 186: Energetska revščina po naseljih - Občina Ormož

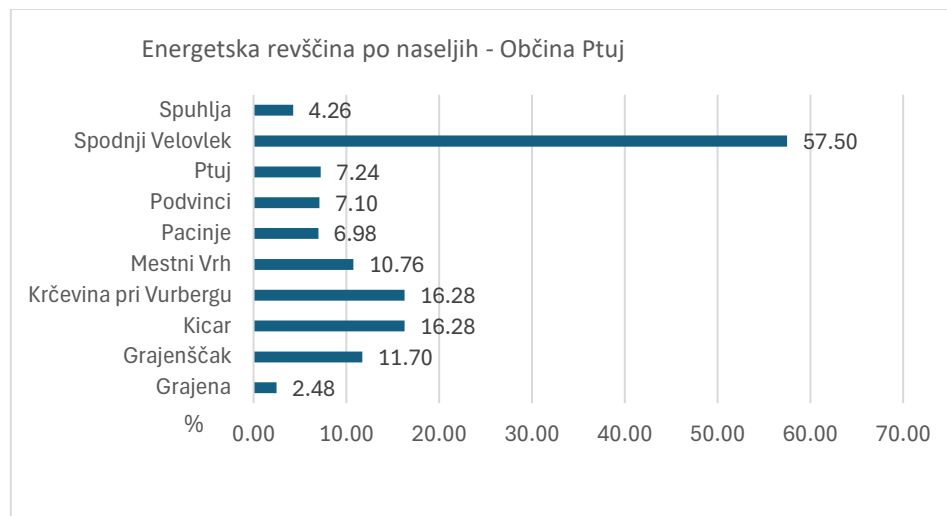
Graf 187: Energetska revščina po naseljih - Občina Podlehnik

Graf 188: Energetska revščina po naseljih - Občina Poljčane

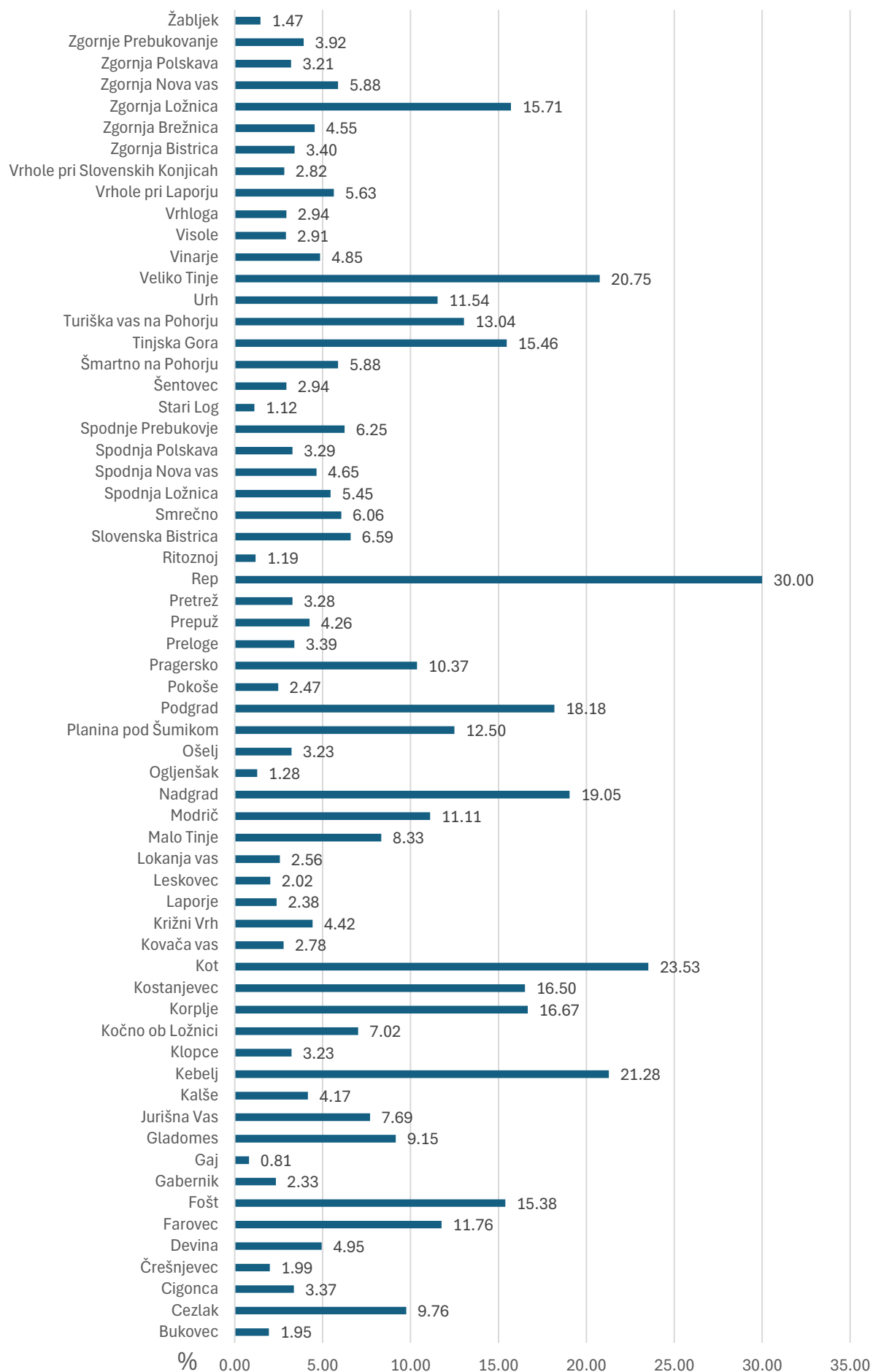

Graf 189: Energetska revščina po naseljih - Občina Ptuj

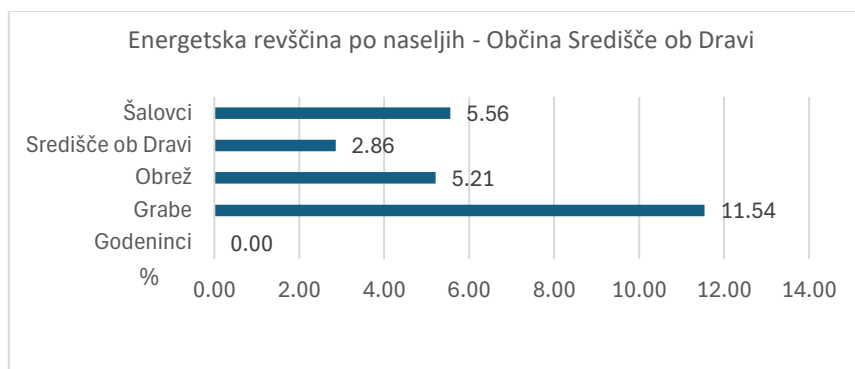

Graf 24 prikazuje energetska revščino po naseljih v občini Slovenska Bistrica. V grafu so prikazala le naselja, ki so v letu 2023 prejela pakete pomoči. Naselja, ki paketov niso sprejela, zato v grafu niso omenjena. Med njimi so: Bojtina, Brezje pri Slovenski Bistrici, Dolgi Vrh, Drumlažno, Frajhajm, Hošnica, Ješovec, Kočno pri Polskavi, Levič, Lukanja, Nova gora nad Slovensko Bistrico, Pokošje, Pragersko, Preloge, Razgor, Sele pri Polskavi, Sevec, Trnovec ter Videž.

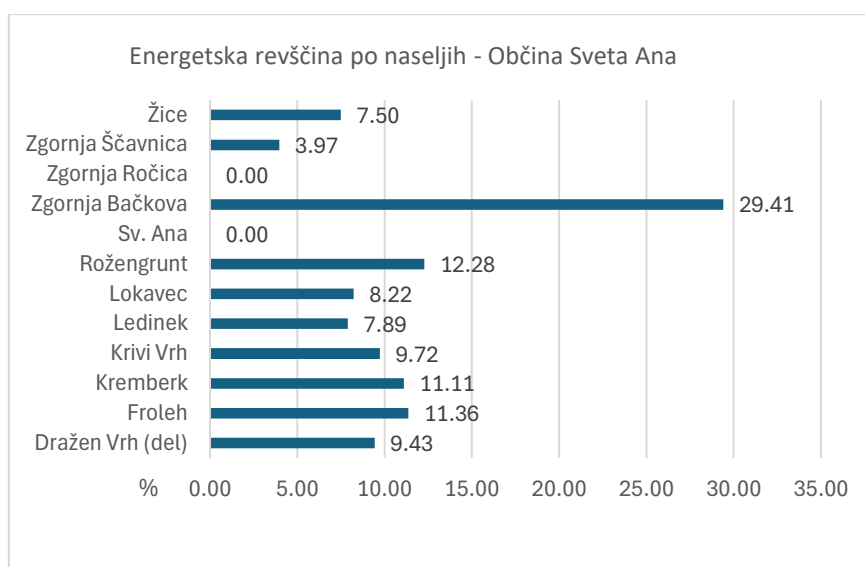
Energetska revščina po naseljih - Občina Slovenska Bistrica

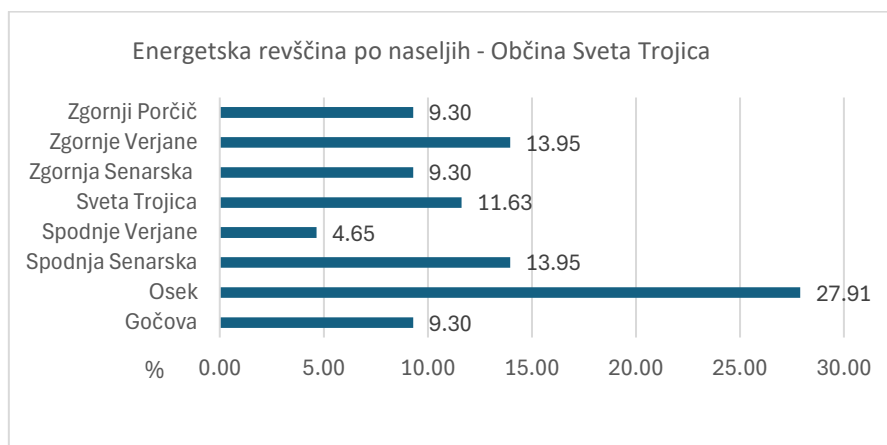
Graf 191: Energetska revščina po naseljih – Občina Središče ob Dravi

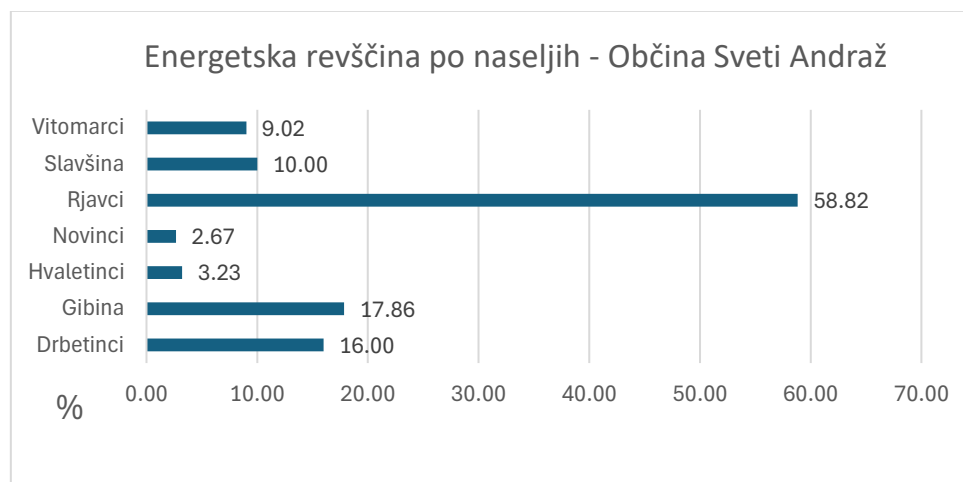
Graf 192: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveta Ana

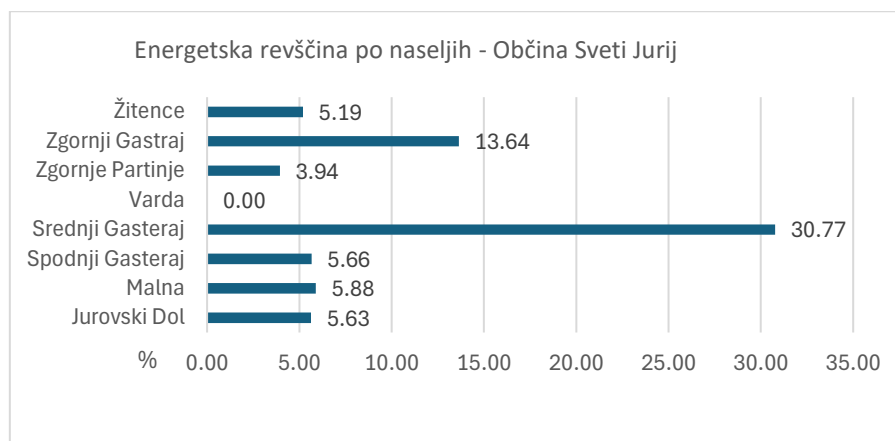
Graf 193: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveta Trojica

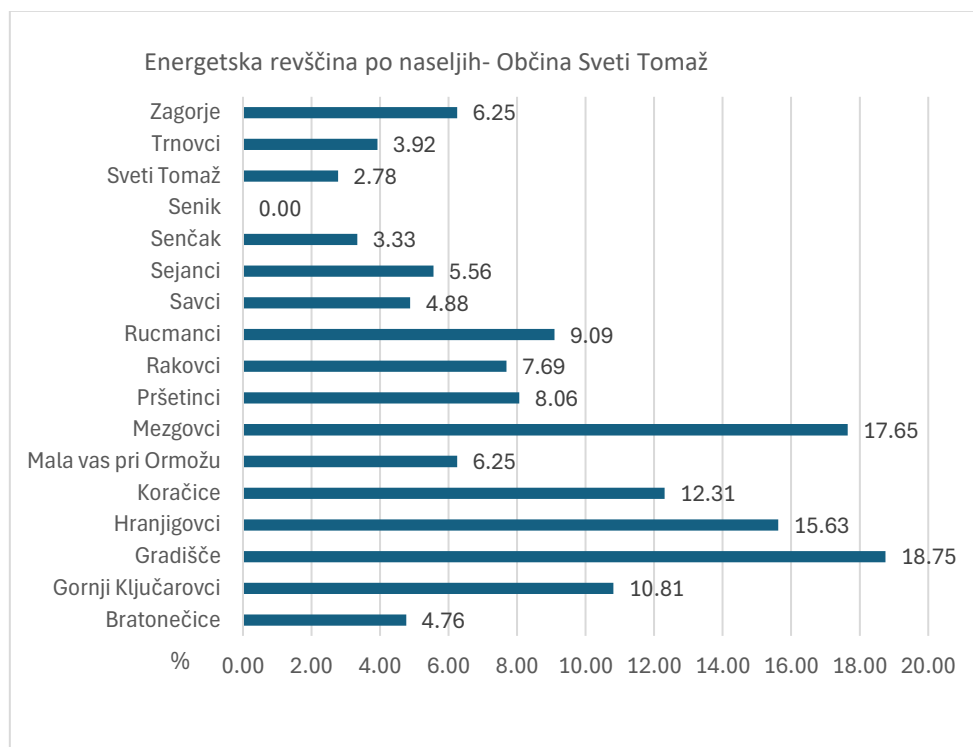
Graf 194: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Andraž

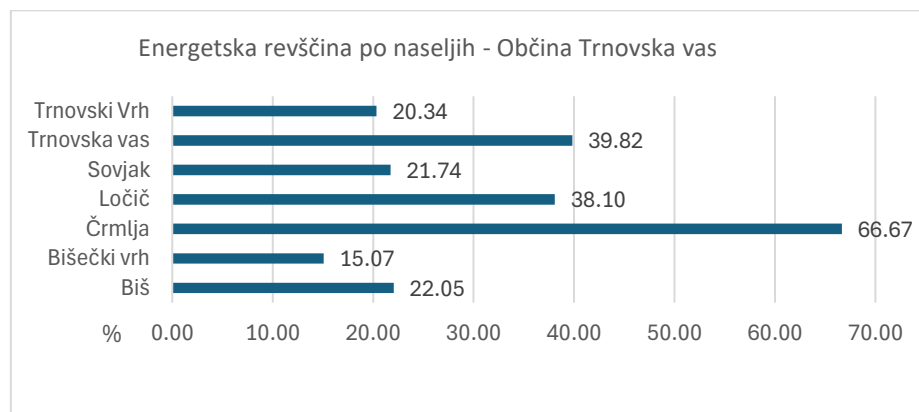
Graf 195: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Jurij

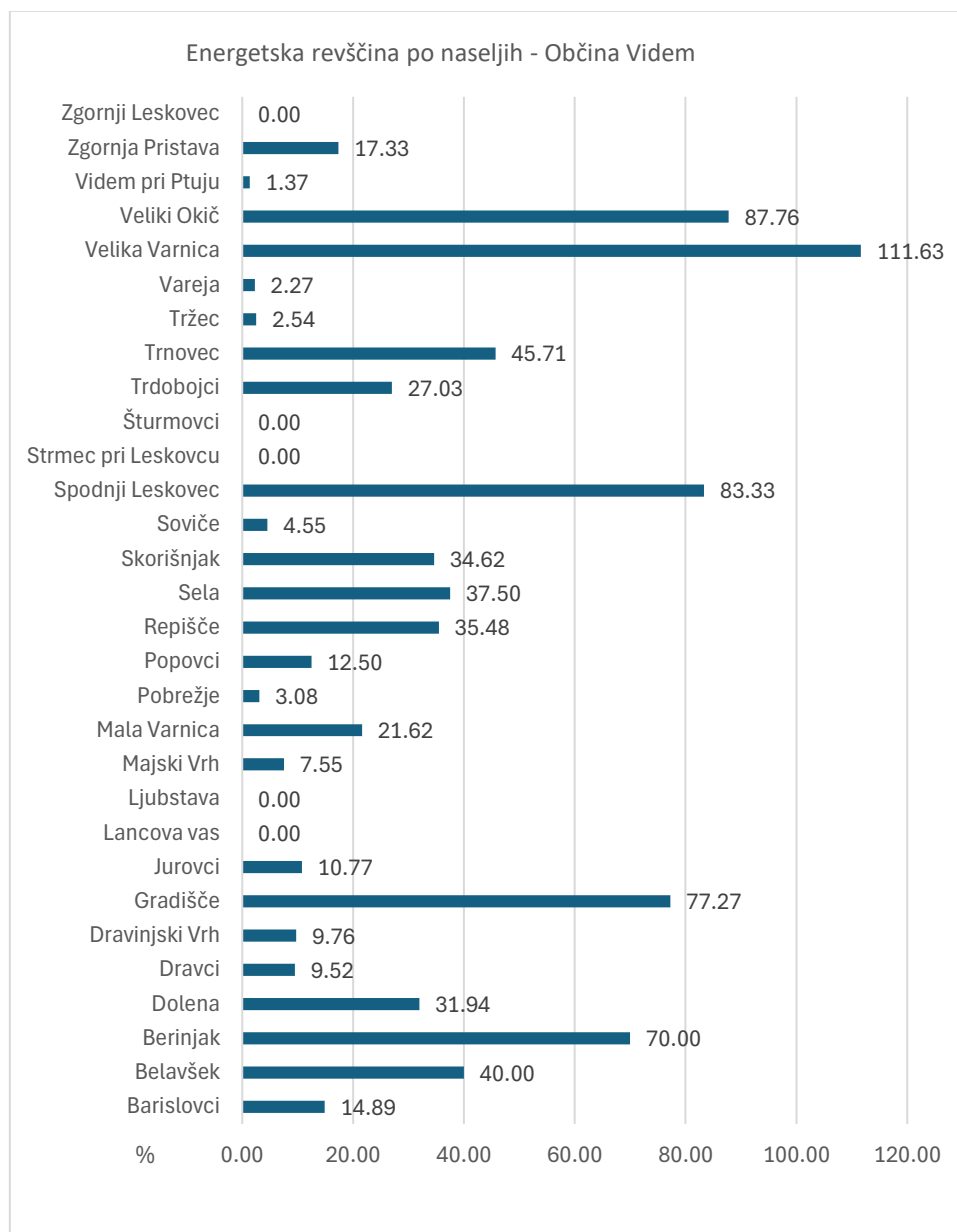
Graf 196: Energetska revščina po naseljih - Občina Sveti Tomaž

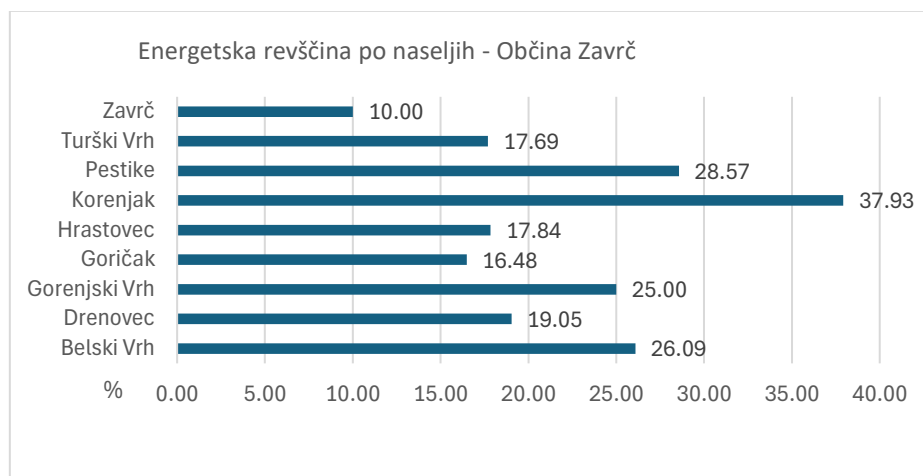
Graf 197: Energetska revščina po naseljih - Občina Trnovska vas

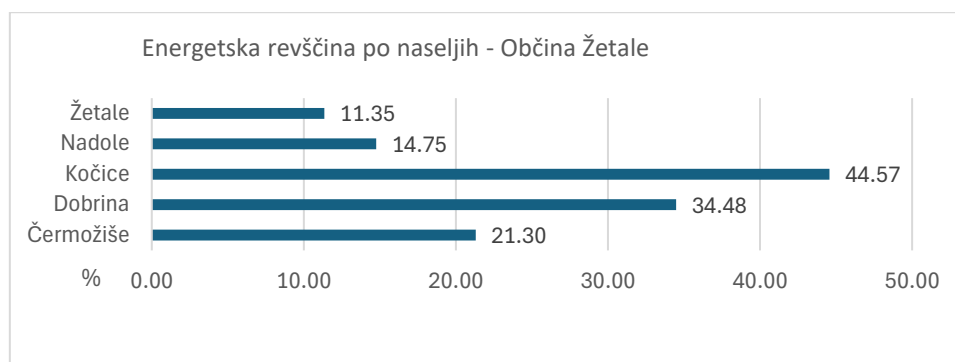
Graf 198: Energetska revščina po naseljih - Občina Videm

Graf 199: Energetska revščina po naseljih - Občina Zavrč

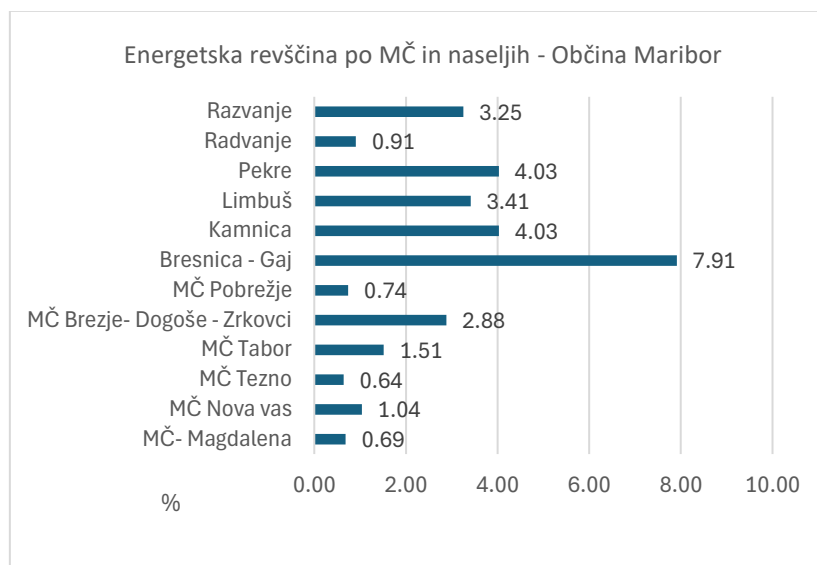

Graf 200: Energetska revščina po naseljih - Občina Žetale

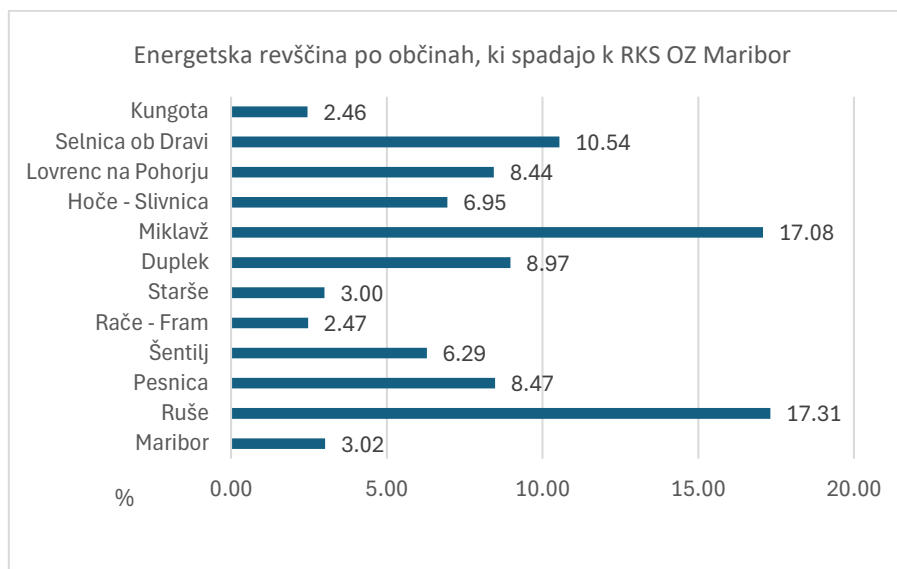
Graf 35 prikazuje podatke o razdelitvi prehranskih paketov po mestnih četrtih Občine Maribor. Podatki o prehranskih paketih, ki smo jih pridobili od OZRK Maribor se razlikujejo od podatkov drugih OZRK. Skupaj je bilo v mestnih četrtih razdeljenih 420 paketov. Zraven teh paketov je bilo v Mestni občini Maribor razdeljenih še dodatnih prehranskih paketov v skladišču humanitarne pomoči MB, skupaj 1.200 paketov. Skupaj je v Mariboru razdeljeno 1620 paketov.

Graf 201: Energetska revščina po MČ in naseljih - Občina Maribor

Iz grafa 36 je razviden delež energetske revščine po občinah, ki spadajo v Območno zvezo RK Maribor. Podatki, pridobljeni za bočine, prikazujejo število razdeljenih paketov po posameznih občinah, ne po naseljih, saj teh podatkov nismo imeli na voljo. OZRK Maribor nam je posredoval število prehranskih paketov po občinah.

Graf 202: Energetska revščina po občinah RKS OZ Maribor

7.1.2 Pomurska regija

Za oceno stopnje energetske revščine po občinah v Pomurju so bili uporabljeni podatki o številu gospodinjstev oziroma uporabnikov, ki so prejeli pomoč v obliki prehranskih in drugih osnovnih paketov, kar je služilo kot posredni pokazatelj energetske ranljivosti. Podatke o številu prejemnikov pomoči so zagotovile območne enote Rdečega križa Slovenije v Pomurju – OZRK Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava. Med njimi je le OZRK Lendava razpolagala

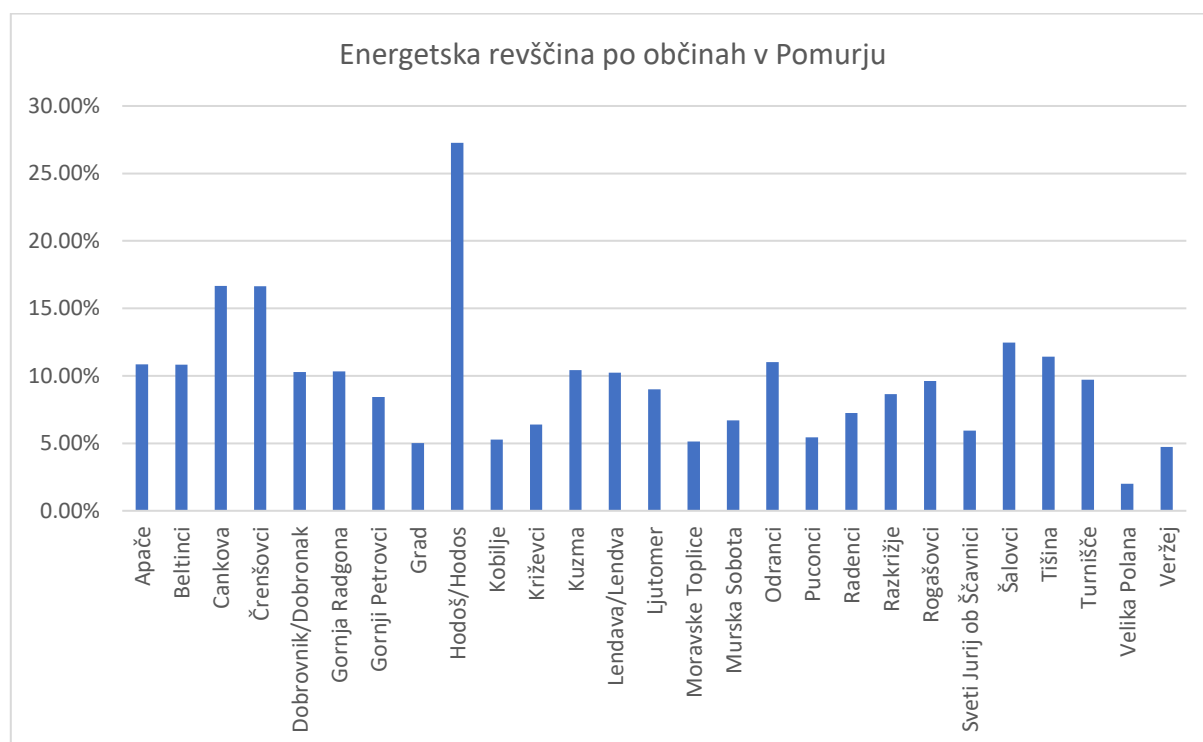
s podatki o številu posameznih uporabnikov pomoči, medtem ko so ostale OZRK posredovale podatke o številu gospodinjstev, ki so prejele pomoč.

Za izračun deleža energetske revnih gospodinjstev po posameznih občinah so bili kot osnovno primerjalno število uporabljeni podatki o številu gospodinjstev po naseljih, pridobljeni iz baze Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) za leto 2021. Delež energetske revščine v posamezni občini je bil izračunan kot razmerje med številom gospodinjstev oziroma uporabnikov pomoči in skupnim številom gospodinjstev v občini.

Ker gre pri uporabljenih podatkih za posredne kazalnike in različne pristope zbiranja informacij (gospodinjstva v večini občin, posamezni uporabniki le v Lendavi), predstavljajo ti podatki oceno energetske revščine in niso povsem primerljivi z uradnimi podatki, ki temeljijo na anketnih raziskavah in dohodkovnih pragih.

V spodnjem grafu želimo prikazati deleže gospodinjstev, ki se že spopadajo z energetske revščino po posameznih občinah oz. županijah.

Graf 203: Prikaz deleža gospodinjstev, ki se že spopadajo z energetske revščino po posameznih občinah v Pomurju

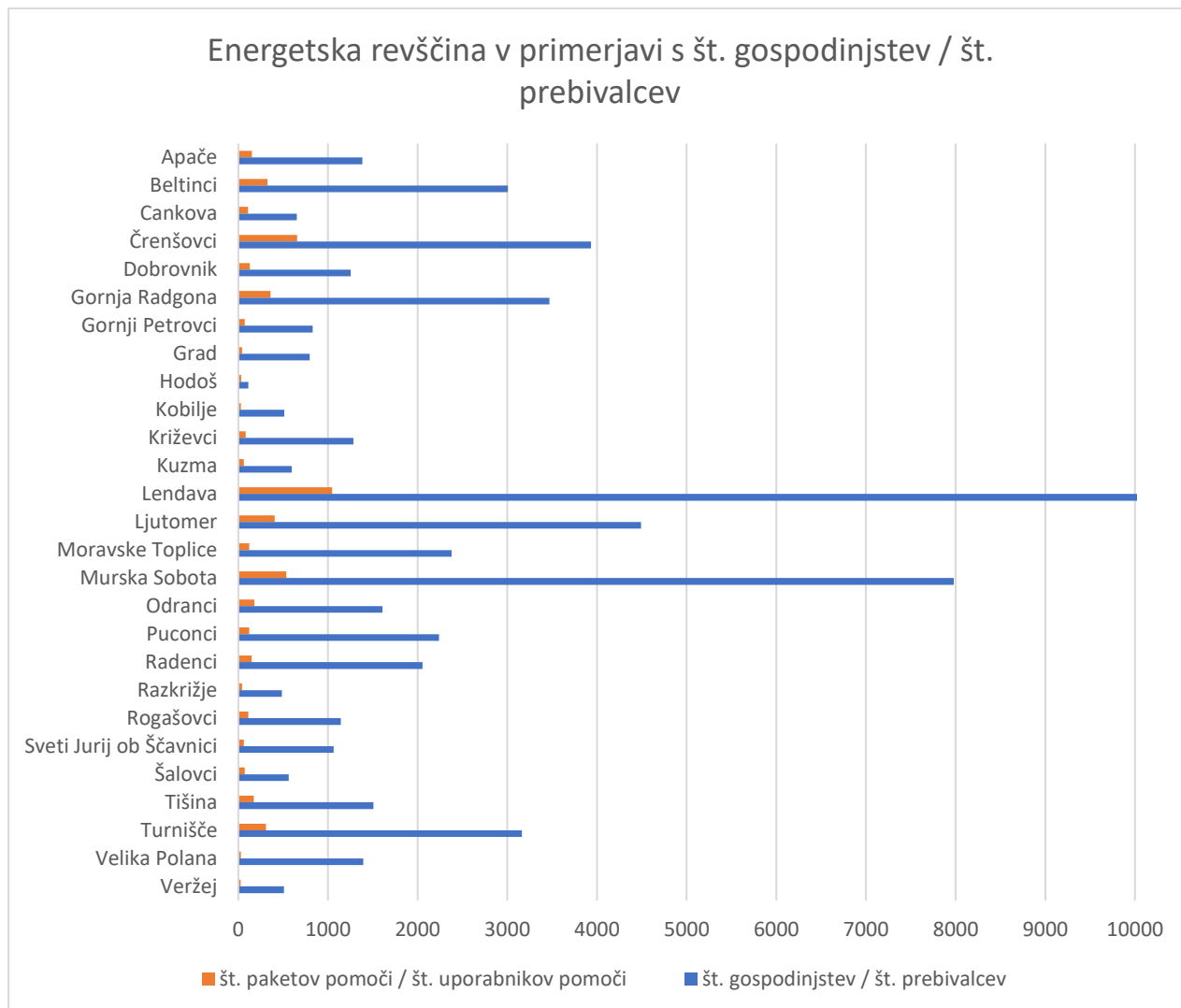
Stopnje energetske revščine v Pomurju močno nihajo med posameznimi občinami. Najbolj izstopa Občina Hodoš/Hodos, kjer je kar 27,27 % gospodinjstev energetske revnih, kar je več kot trikrat nad slovenskim povprečjem. Najnižjo stopnjo energetske revščine pa beleži Občina Velika Polana, in sicer zgolj 2,01 %.

Kar 12 občin v regiji ima stopnjo energetske revščine nad 10 %, med njimi pa tri izstopajo s posebno visokimi deleži – Občina Cankova, Občina Črenšovci in že omenjena Občina Hodoš/Hodos, ki s 27,27 % predstavlja najresnejši primer energetske revščine v Pomurju.

V spodnjem grafu prikazujemo razmerje med vsemi gospodinjstvi na obravnavanem območju in gospodinjstvi, ki se že spopadajo z energetske revščino. Z modro barvo so prikazane vsa

gospodinjstva na območju posamezne občine in z oranžno barvo, gospodinjstva, ki se že spopadajo z energetske revščino.

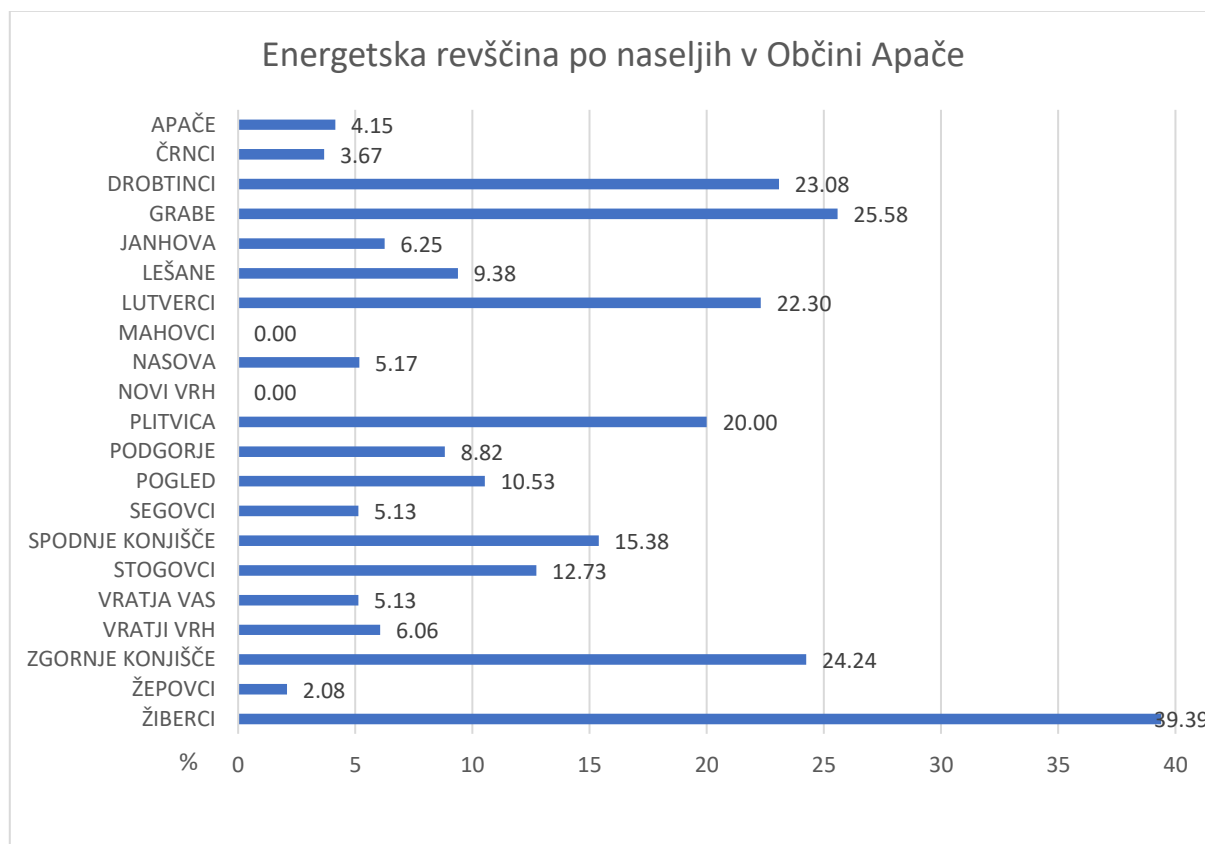
Graf: Energetska revščina v primerjavi s št. gospodinjstev / št. prebivalcev

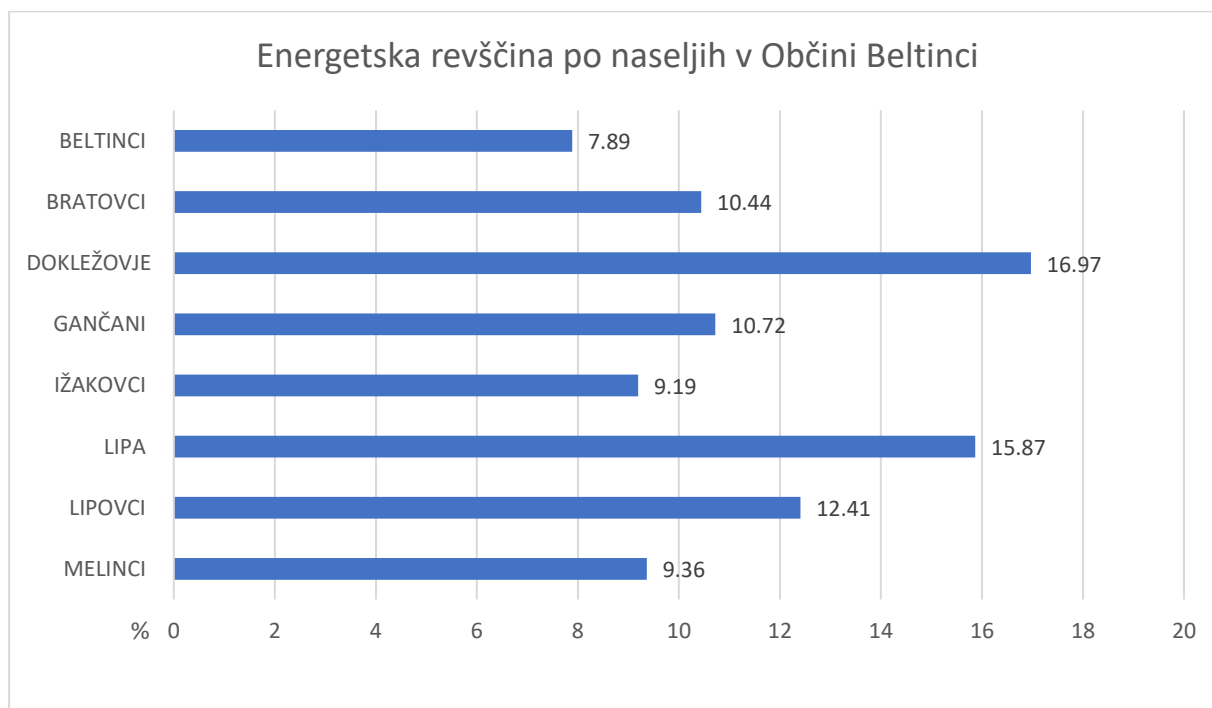
V naslednji grafih je prikazana stopnja energetske revščine¹²⁶ po posameznih naseljih na obravnavanem območju.

¹²⁶ Lastni izračuni na podlagi zbranih in deloma ocenjenih podatkov

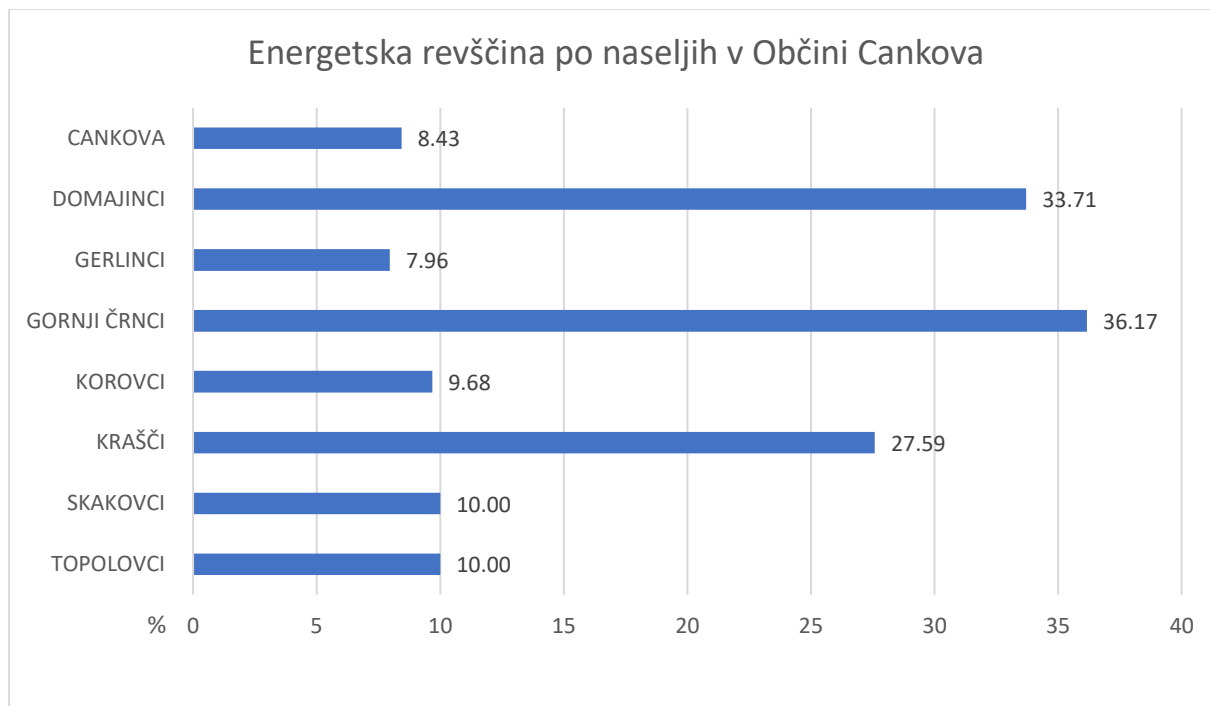
Graf 204: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Apače

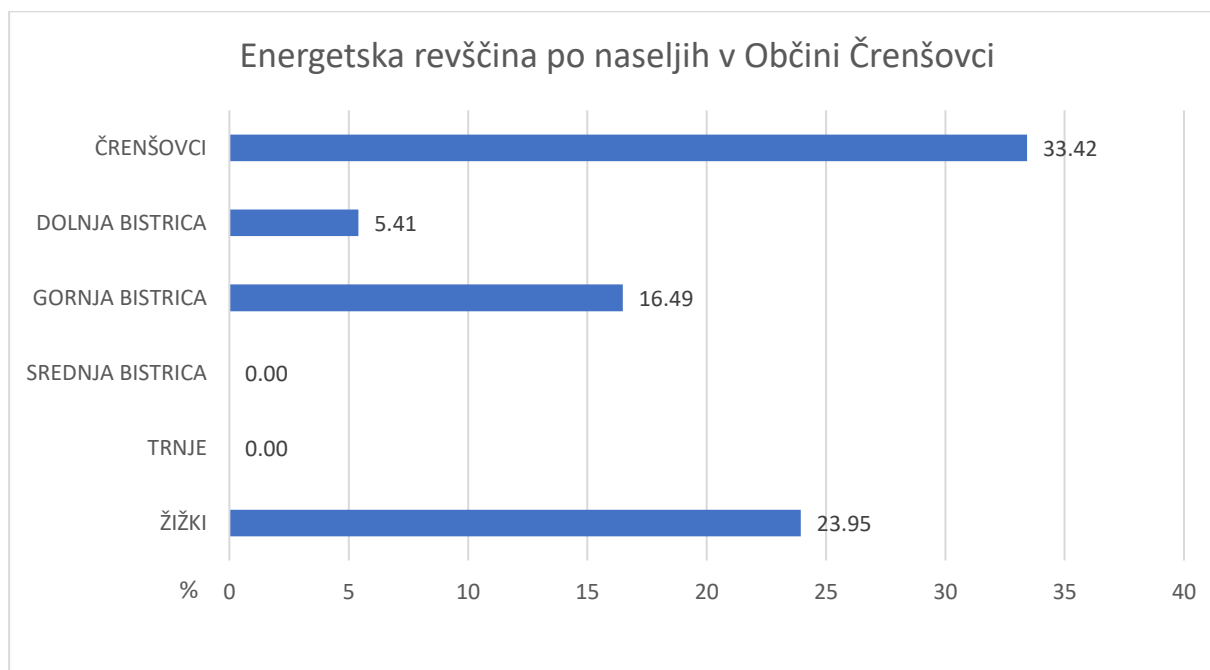
Graf 205: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Beltinci

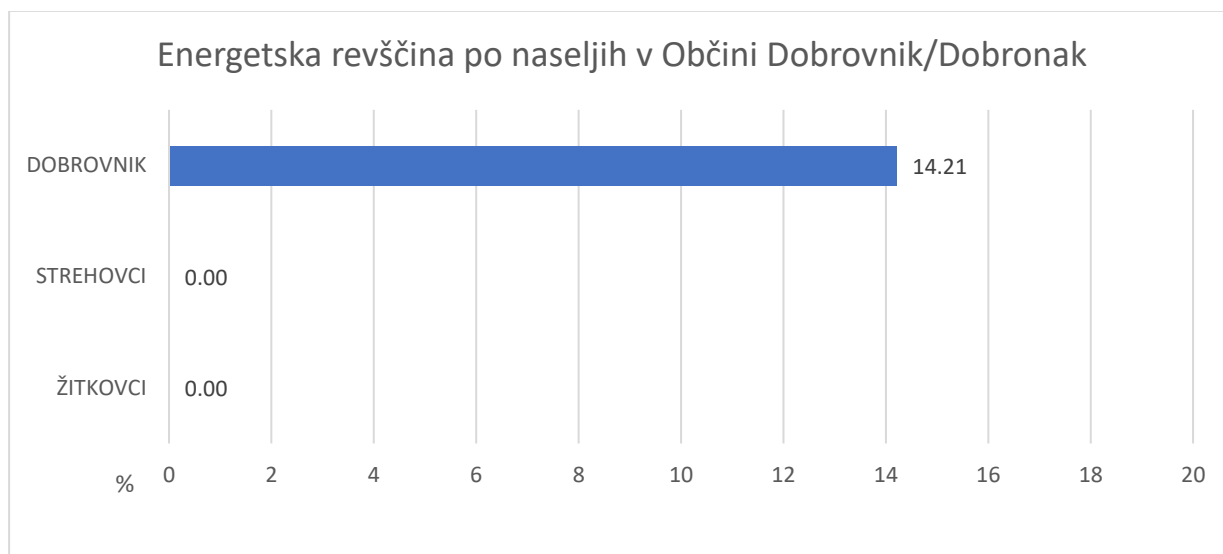
Graf 206: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Cankova

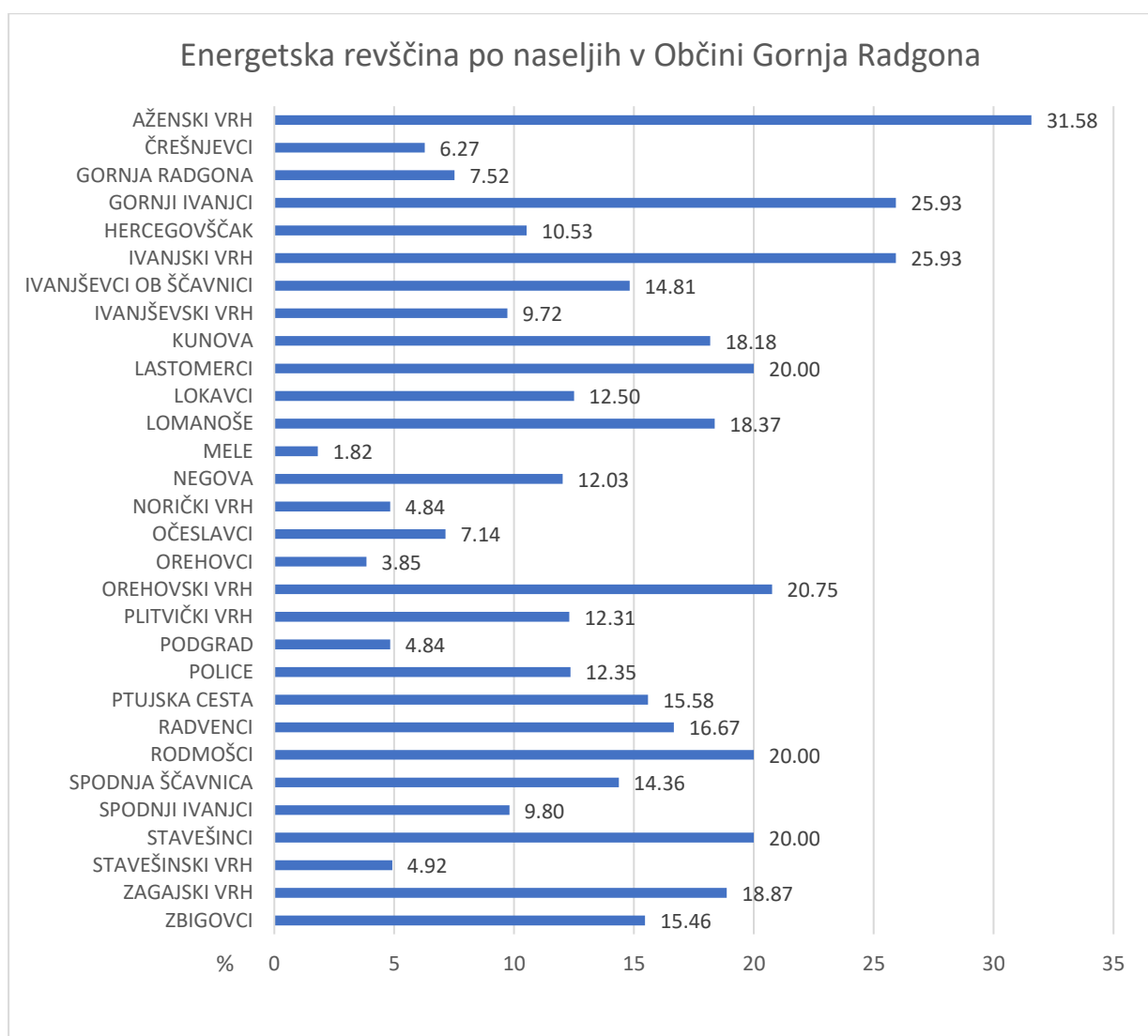
Graf 207: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Črenšovci

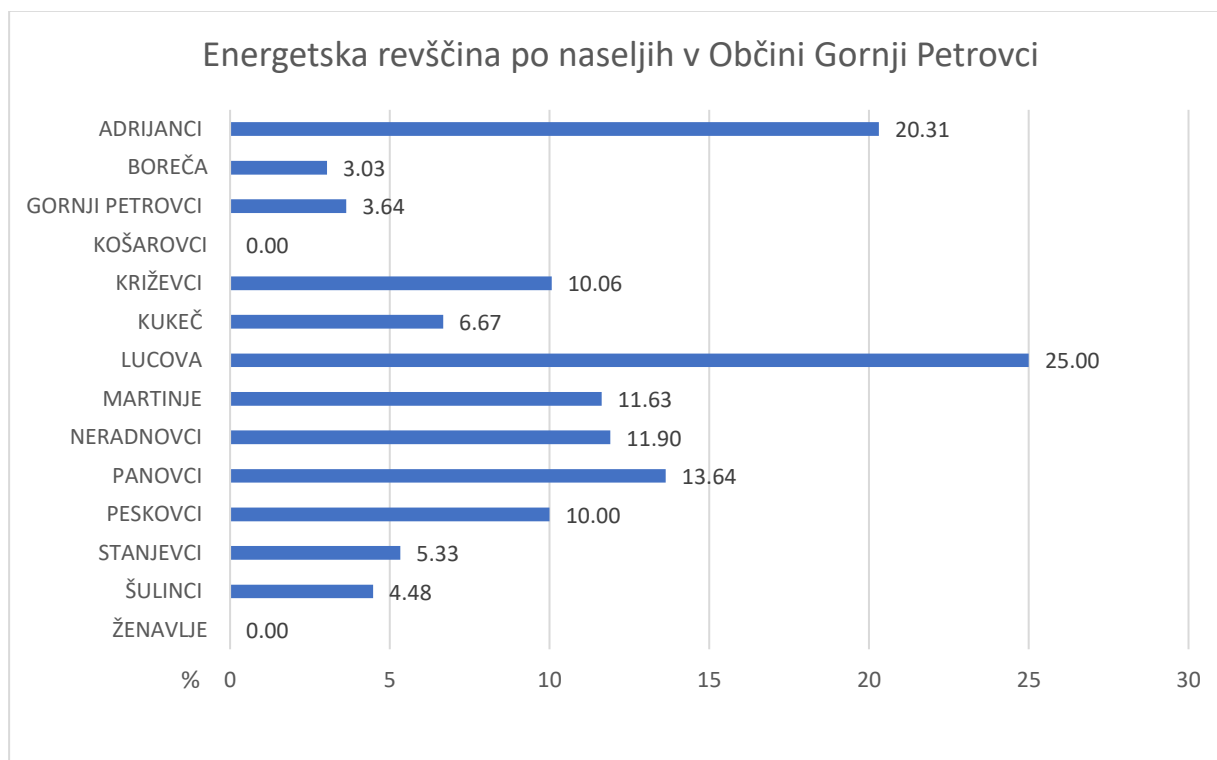
Graf 208: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Dobrovnik/Dobronak

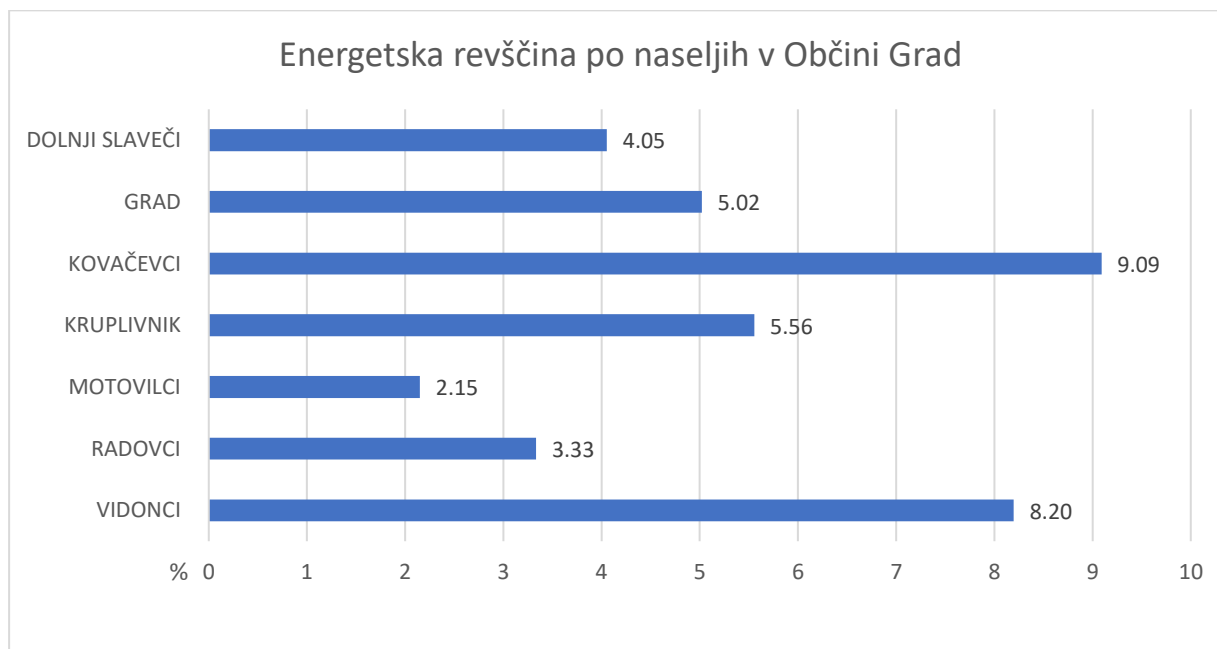
Graf 209: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Gornja Radgona

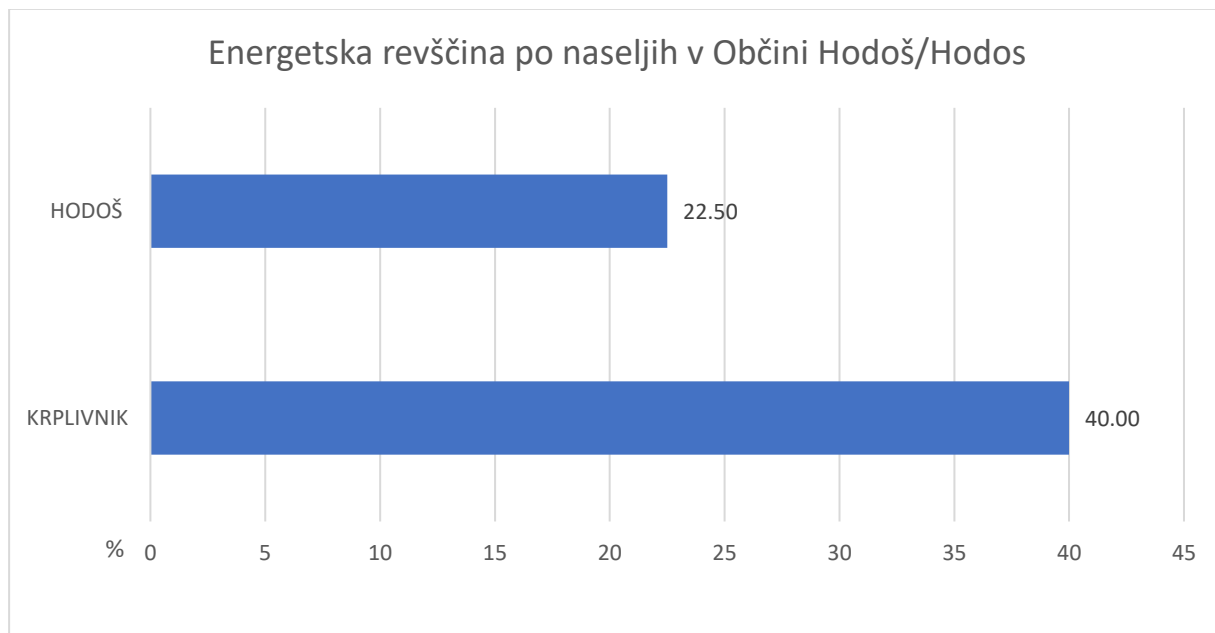
Graf 210: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Gornji Petrovci

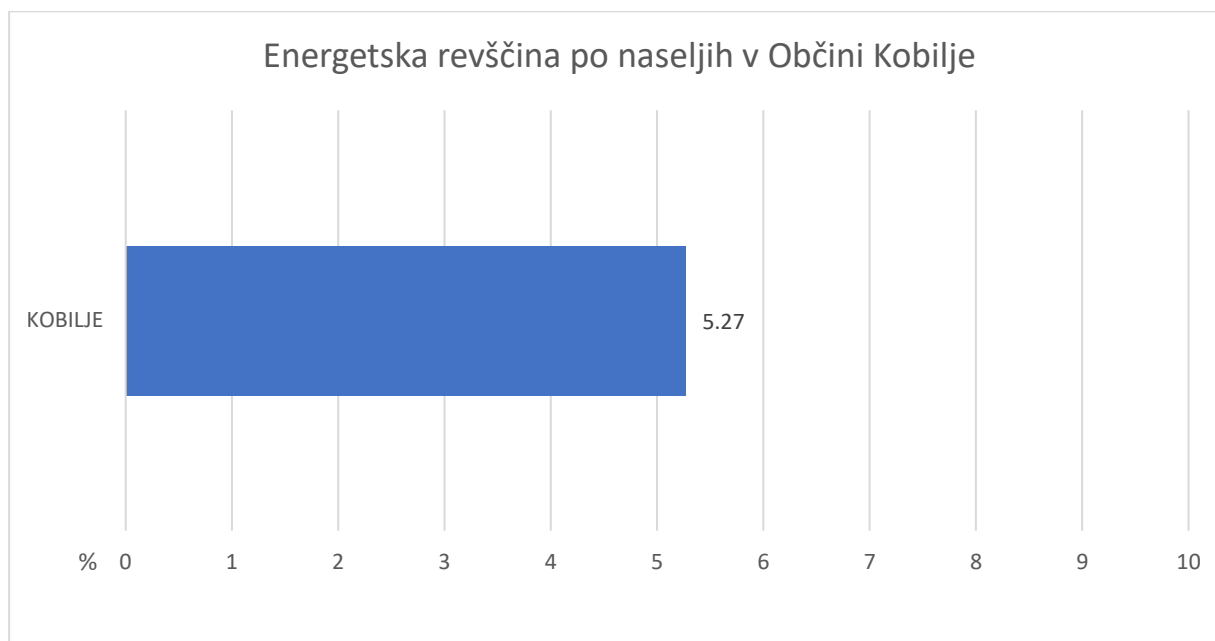
Graf 211: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Grad

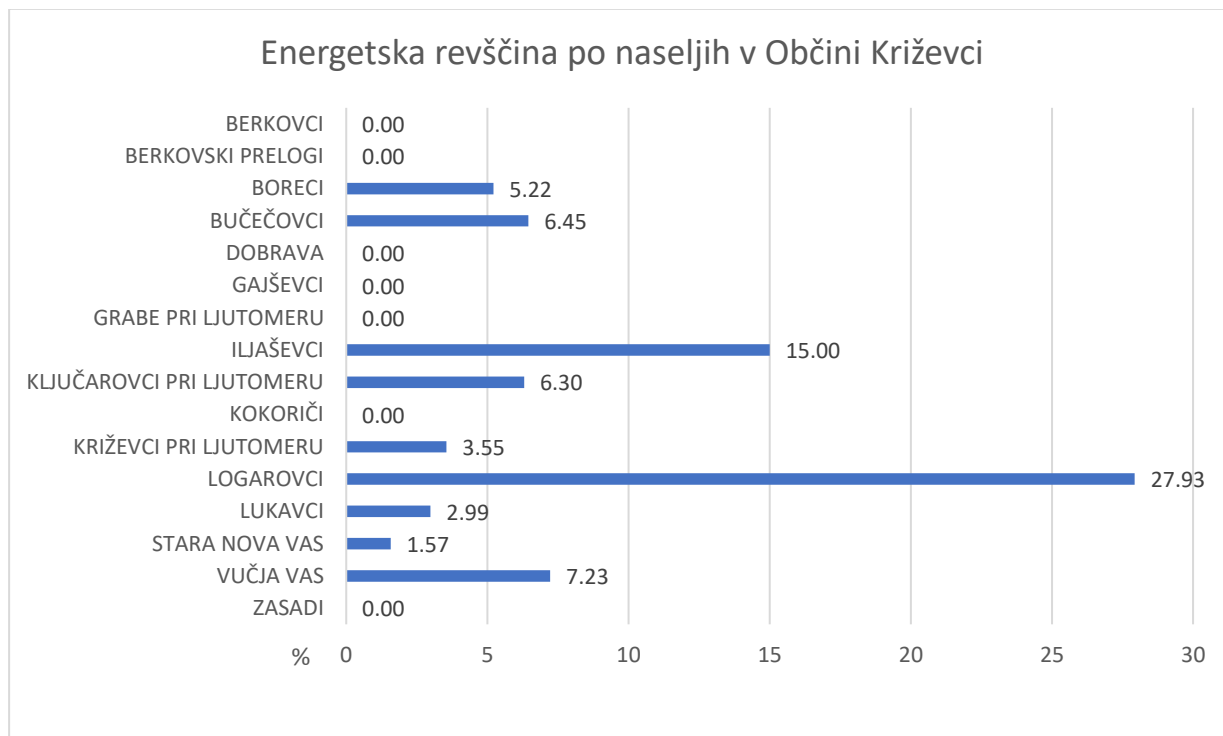
Graf 212: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Hodoš/Hodos

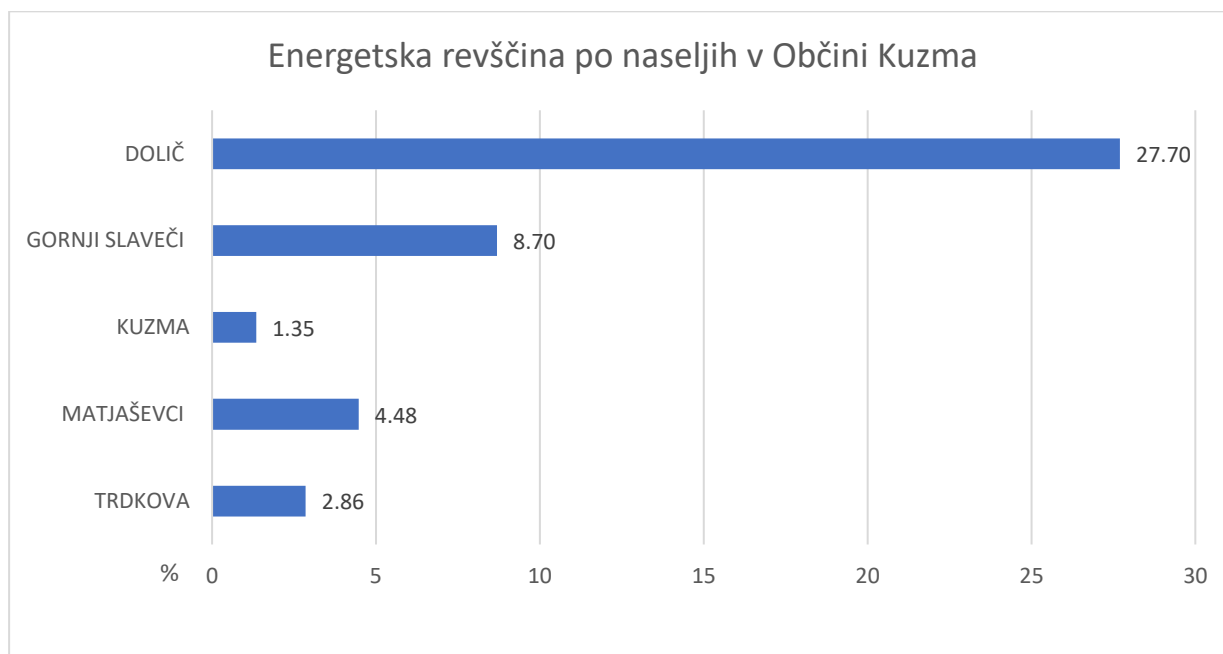
Graf 213: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Kobilje

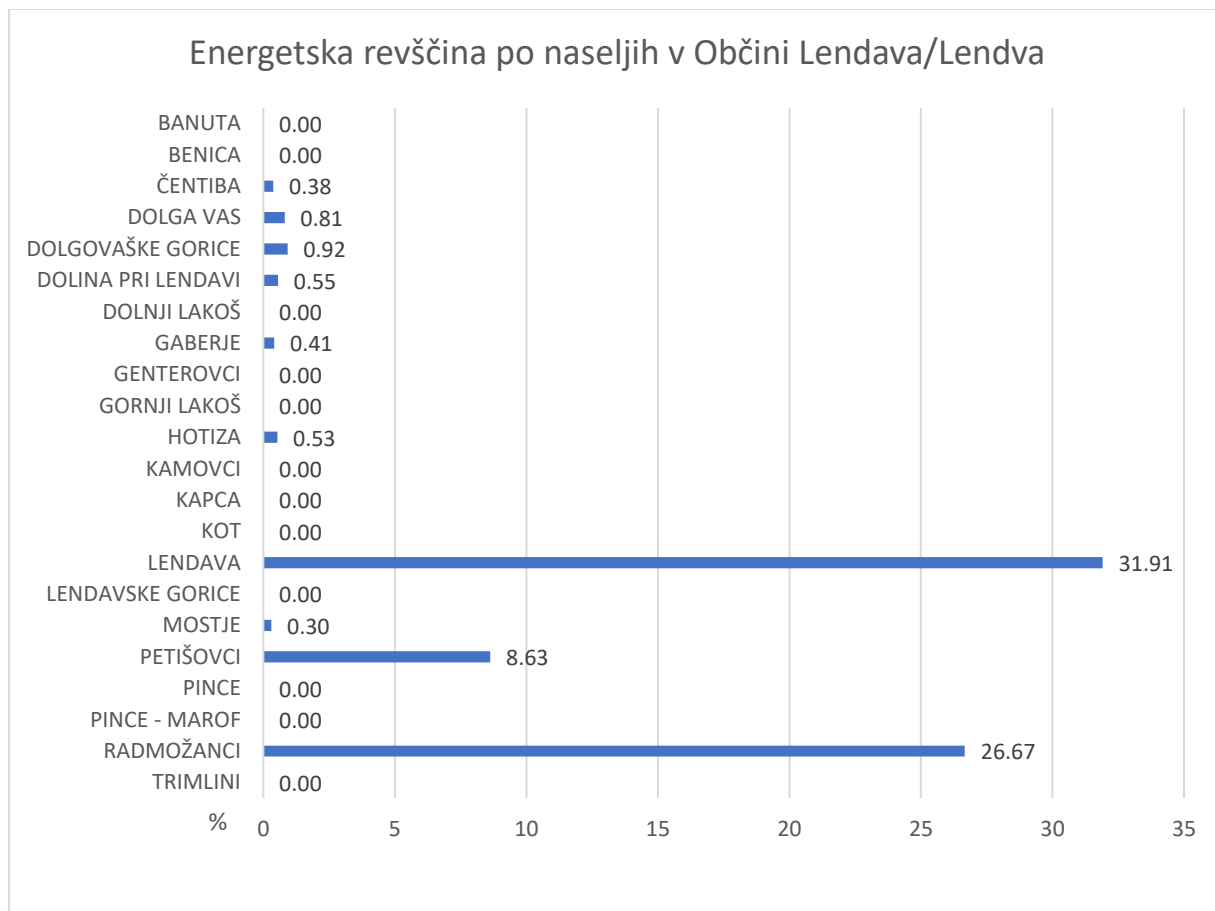
Graf 214: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Križevci

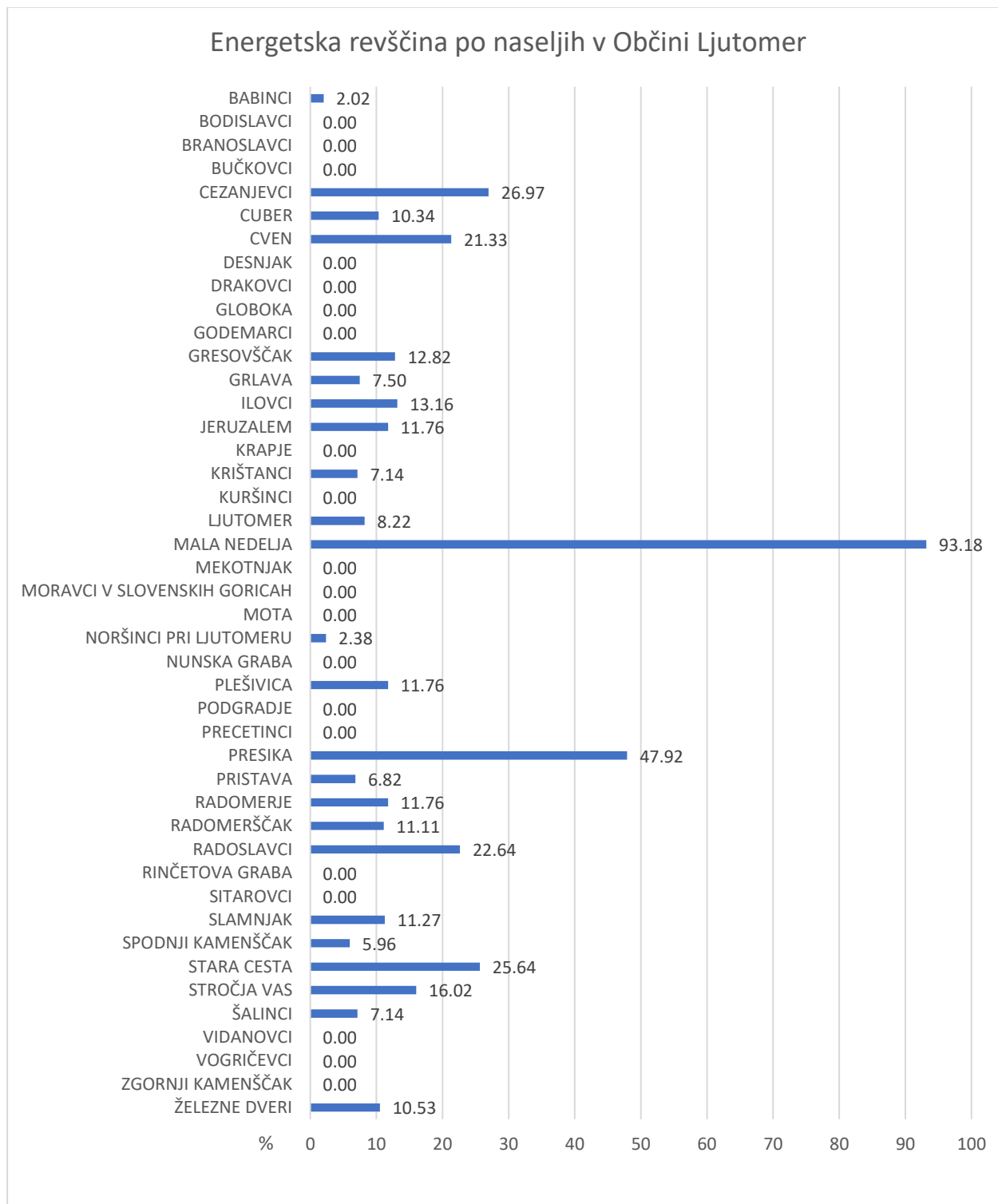
Graf 215: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Kuzma

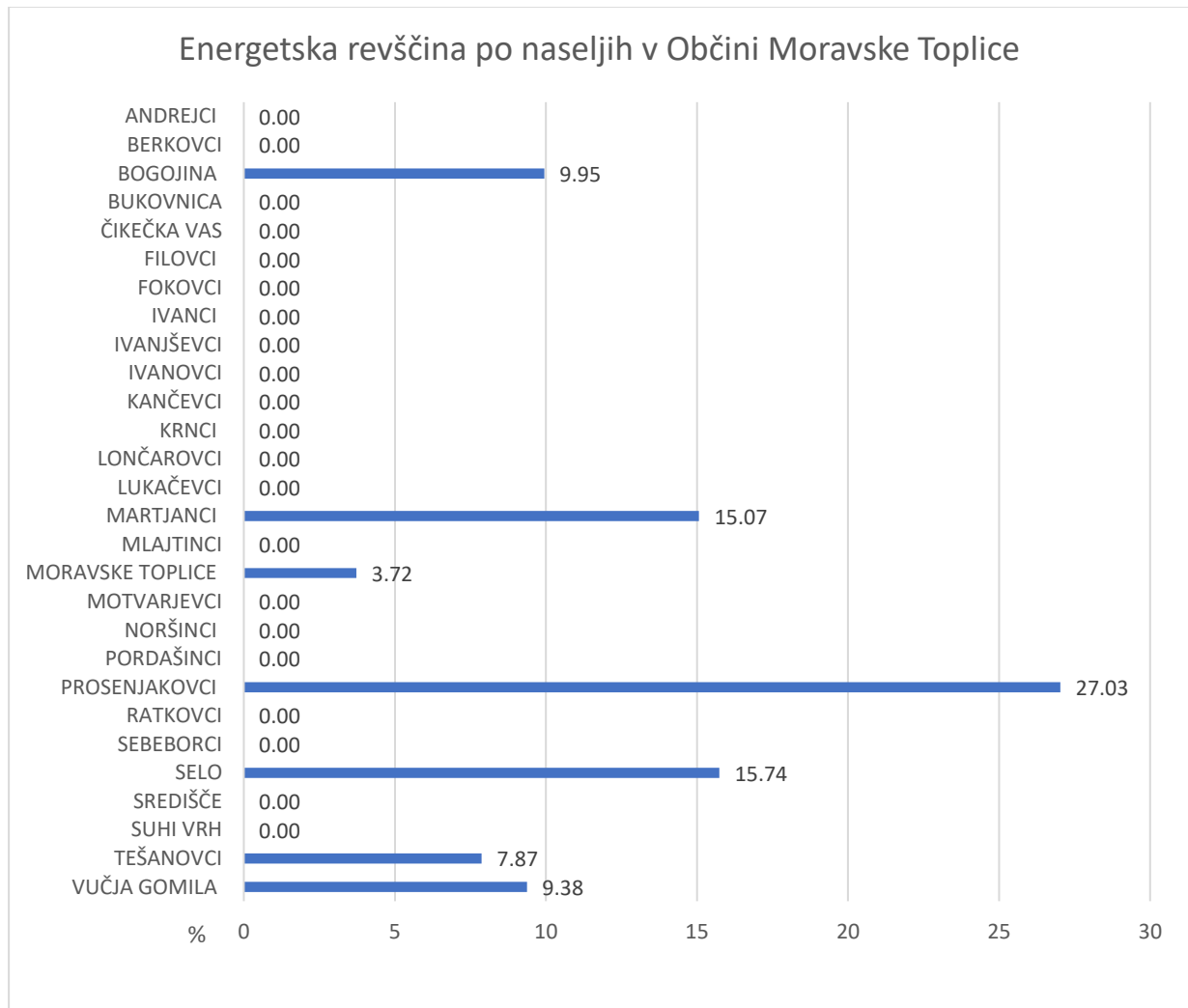
Graf 216: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Lendava/Lendva

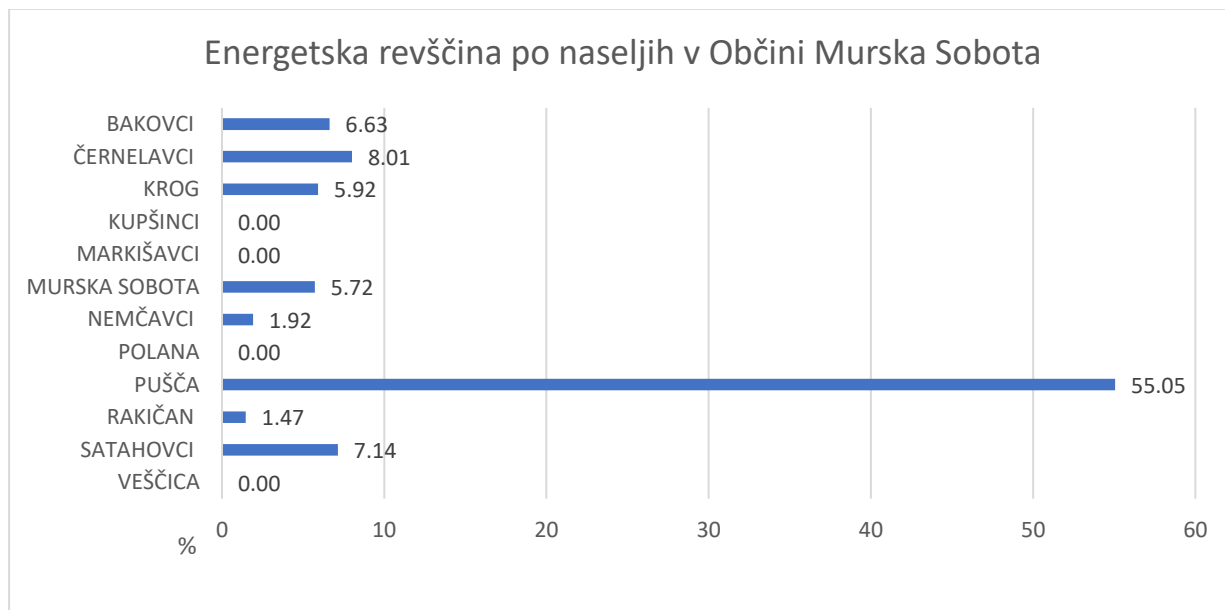
Graf 217: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Ljutomer

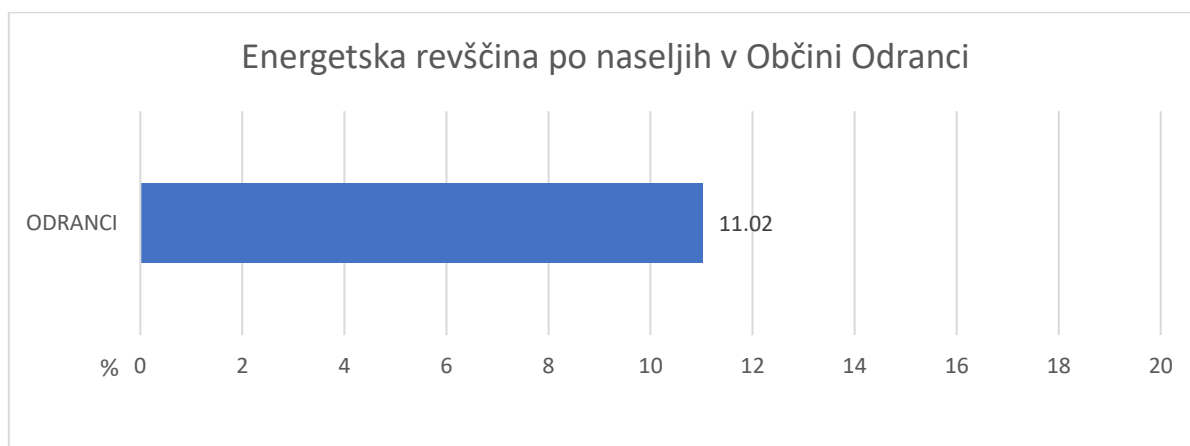
Graf 218: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Moravske Toplice

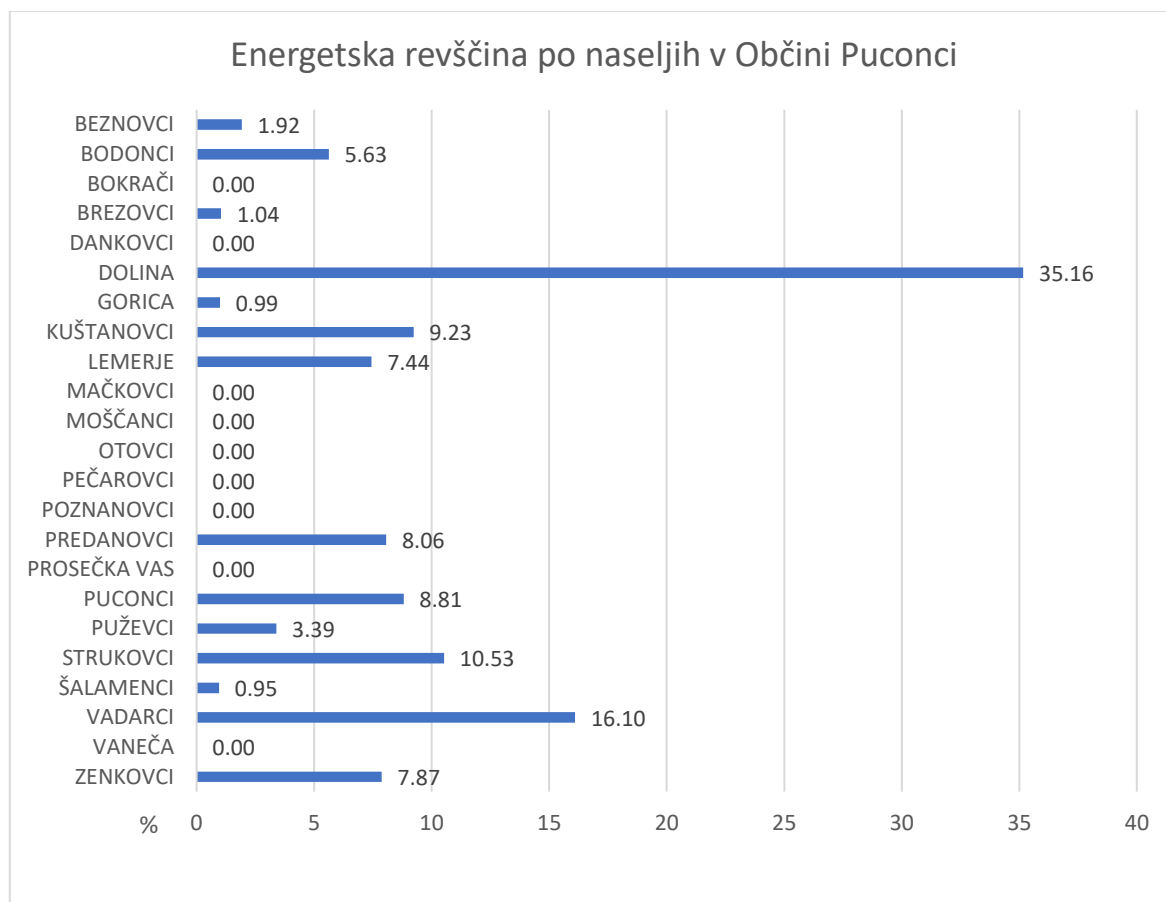
Graf 219: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Murska Sobota

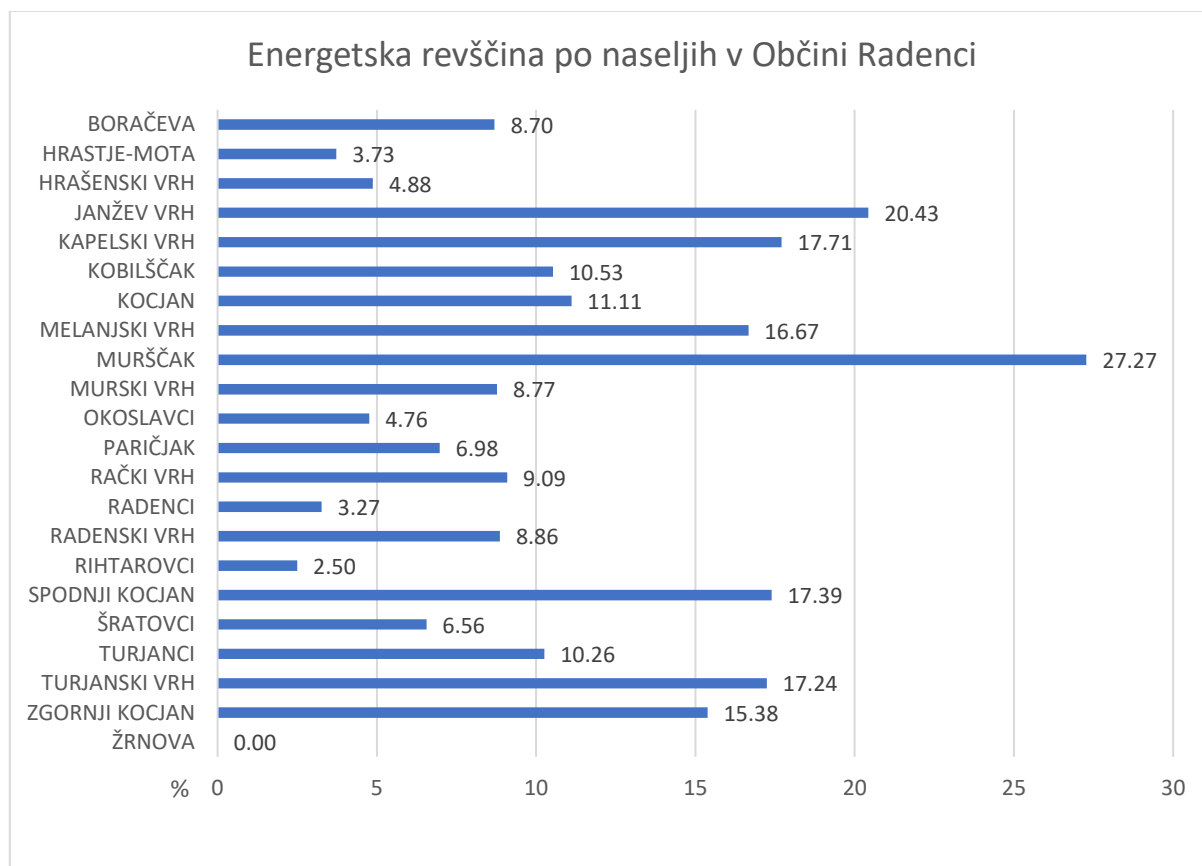
Graf : Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Odranci

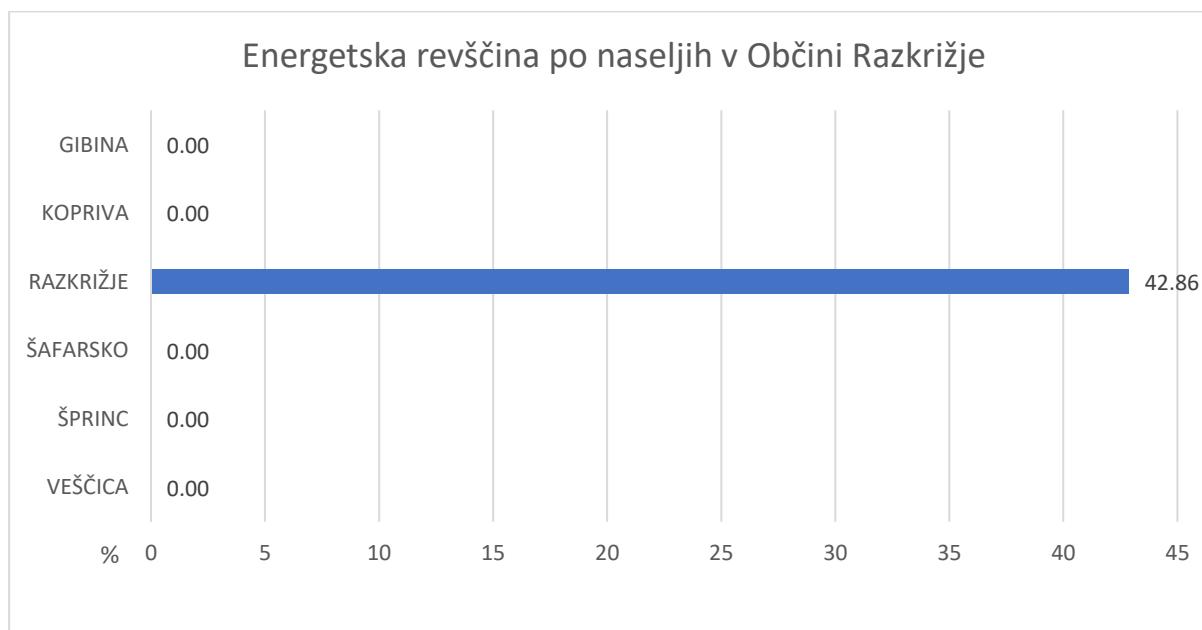
Graf 220: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Puconci

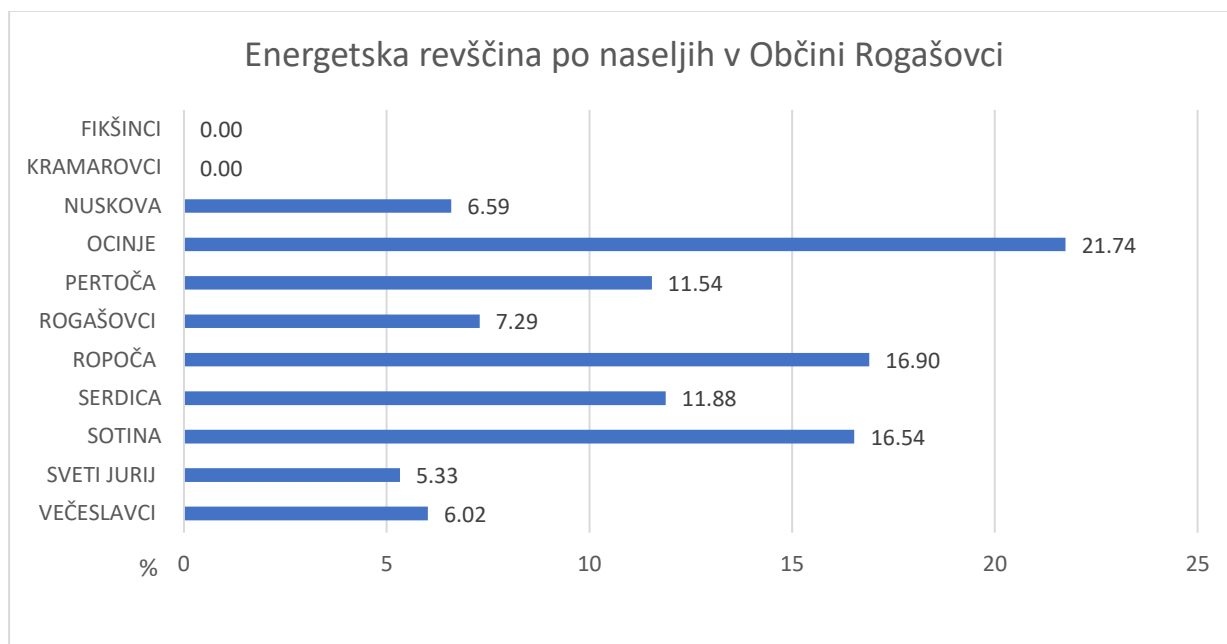
Graf 221: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Radenci

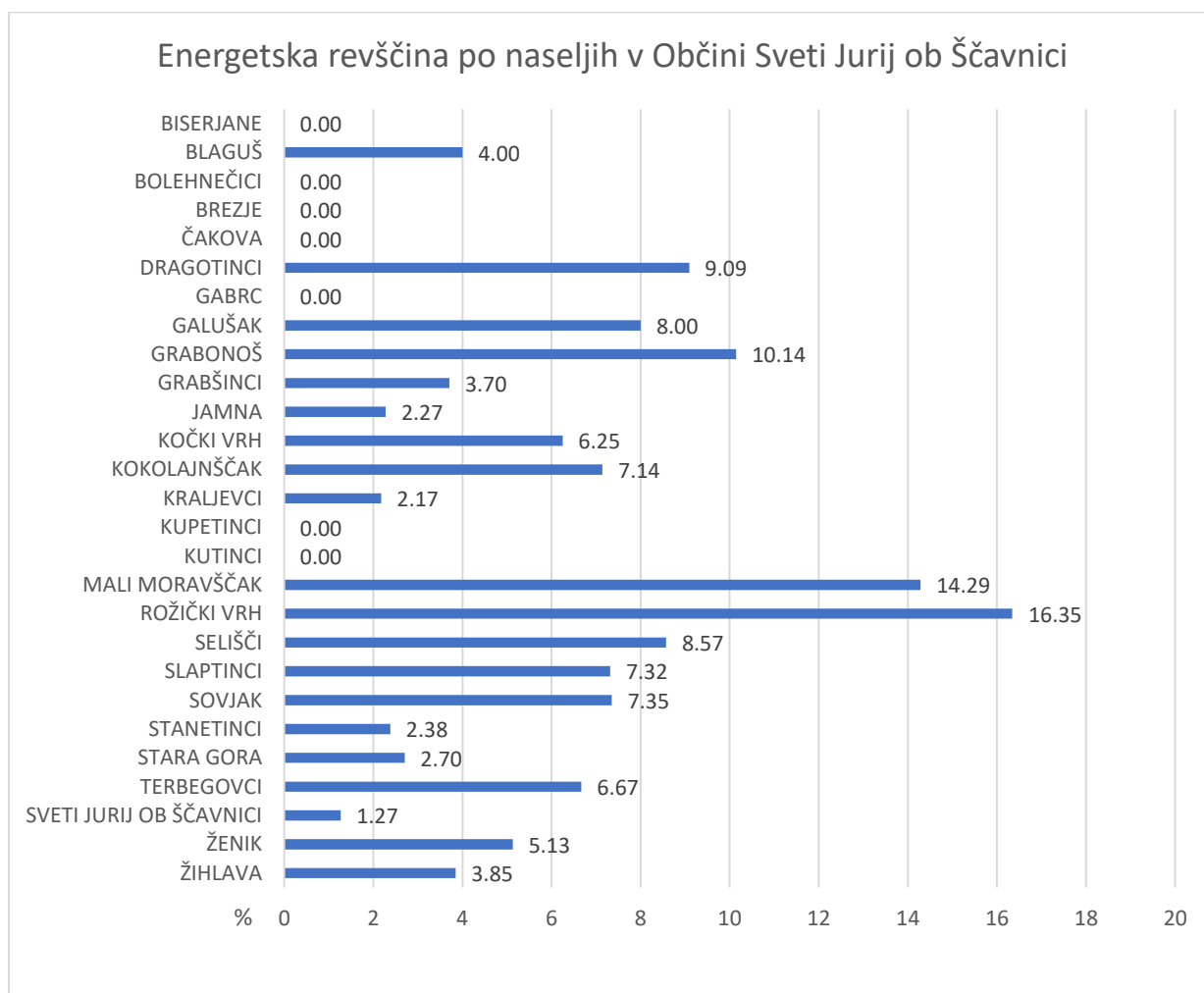
Graf 222: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Razkrižje

Graf 223: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Rogašovci

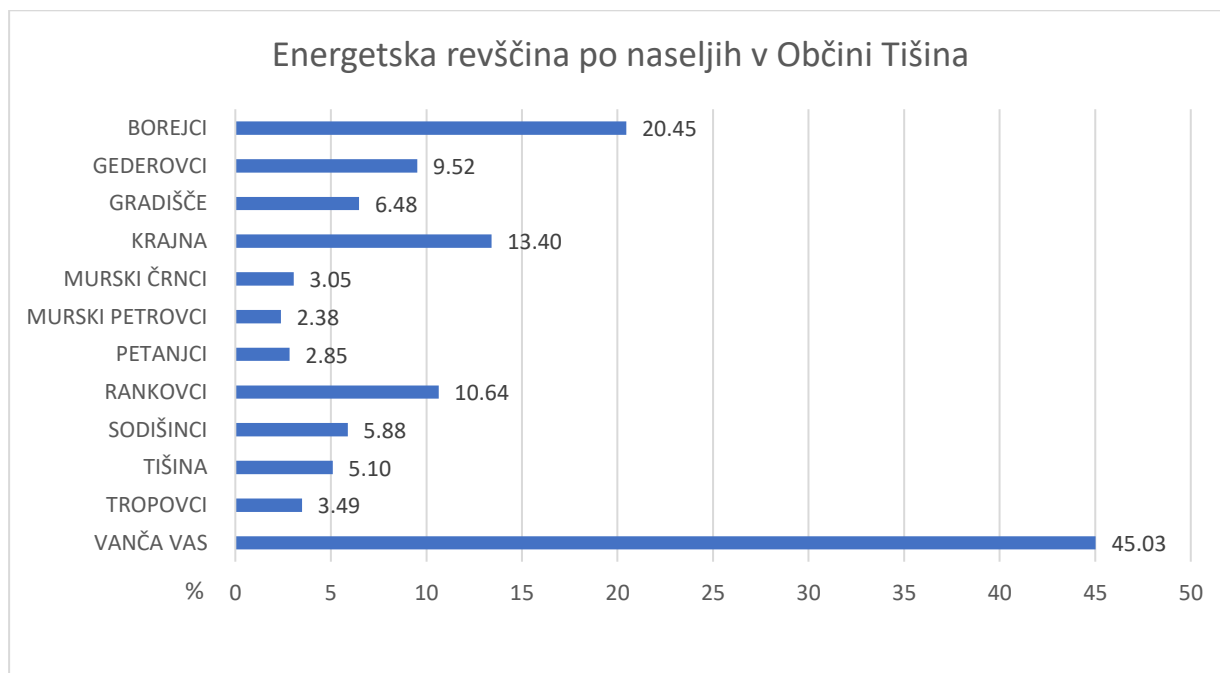
Graf 224: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Sveti Jurij ob Ščavnici

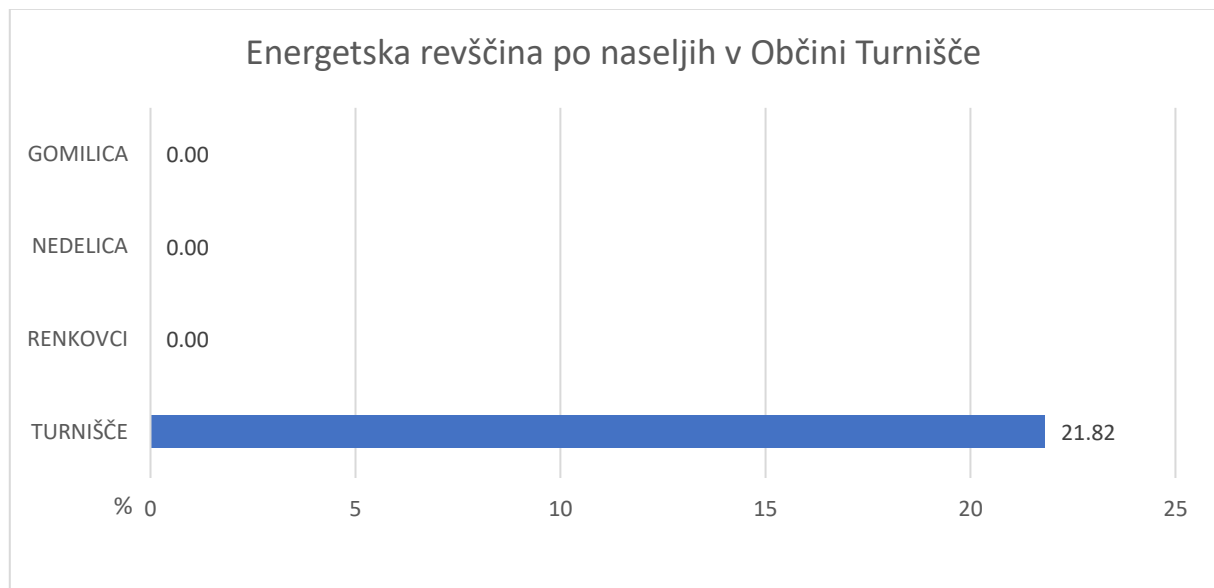
Graf 225: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Šalovci

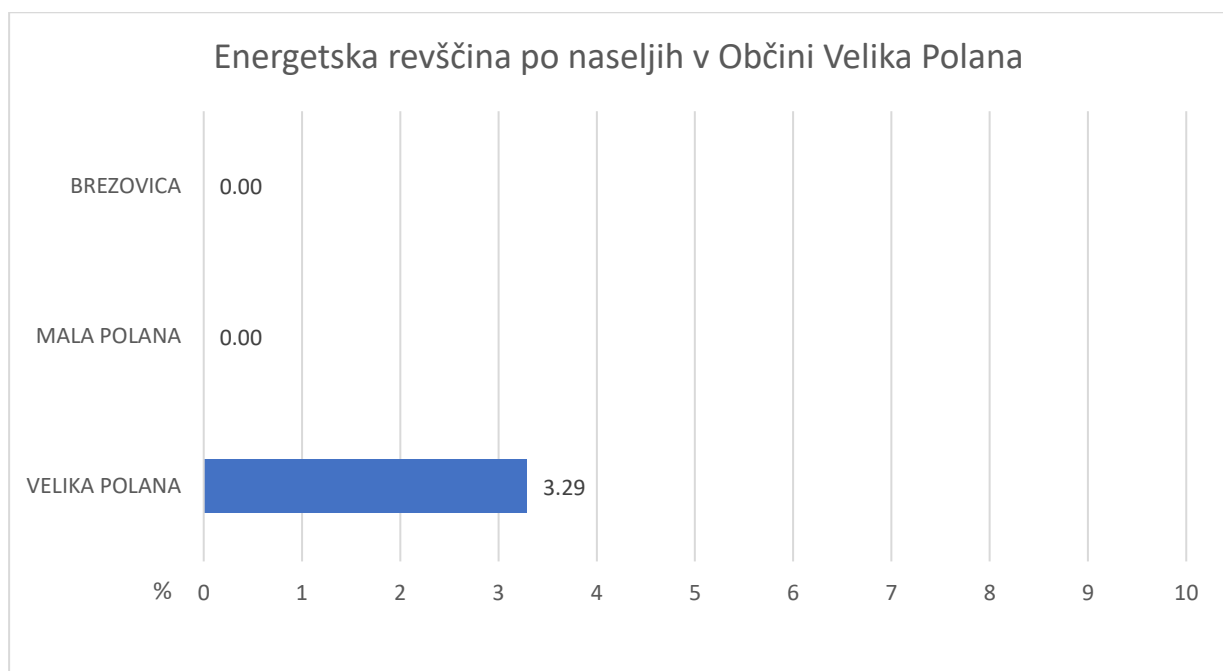
Graf 226: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Tišina

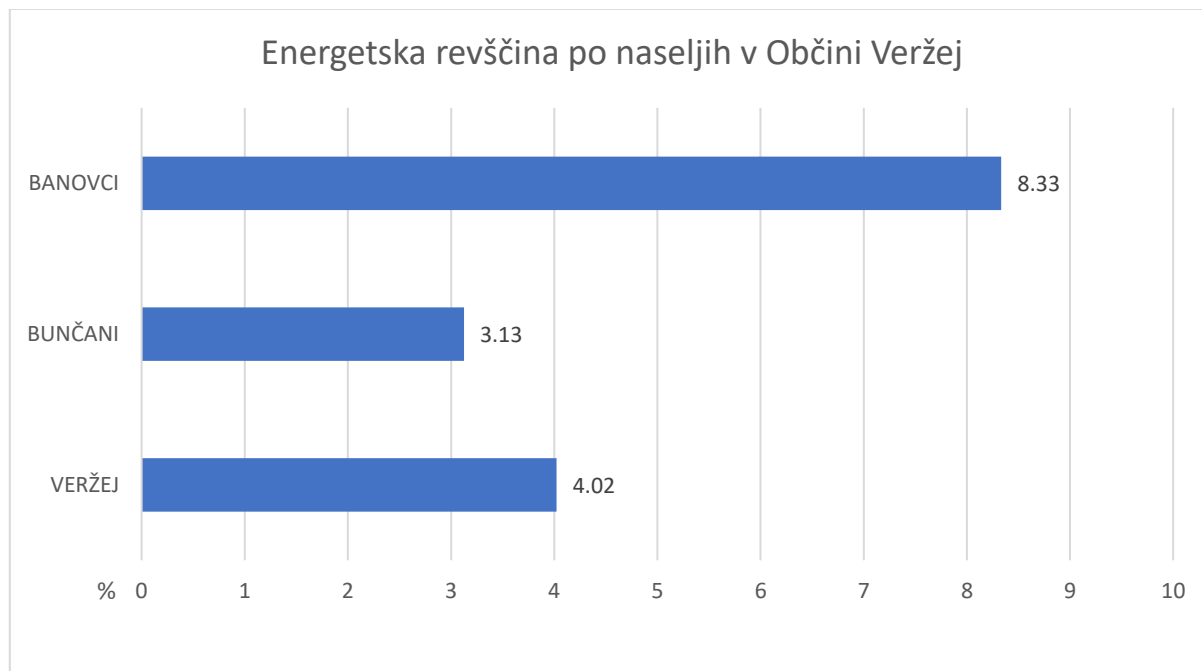
Graf 227: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Turnišče

Graf 228: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Velika Polana

Graf 229: Energetska revščina v odstotkih po naseljih v Občini Veržej

7.1.3 Medžimurska županija

Na območju Medžimurske županije je bilo izvedenih 50 energetskih pregledov v gospodinjstvih, ki se soočajo z energetsko revščino. Gre za posebej ranljiva gospodinjstva z nizko energetsko učinkovitostjo, kjer stroški za energente predstavljajo znaten delež skupnih dohodkov ter močno obremenjujejo družinski proračun.

Med pregledi je bilo analizirano dejansko stanje energetske učinkovitosti in porabe energije v vsakem domu, uporabnikom pa razdelili personalizirane pakete z energetskimi izdelki, ki jim pomagajo zmanjšati porabo in stroške. Paketi so, glede na potrebe posameznega gospodinjstva, vključevali: perlatorje za pipe, termostatske ventile za radiatorje, varčne tuš ročice, LED žarnice, termo reflektivne folije, tesnila za stavbno pohištvo ter razdelilnike s stikalom.

Zbrani podatki so obdelani v Orodju za izvajanje energetskih pregledov, vsako gospodinjstvo pa je po pošti prejelo Poročilo o energetskem stanju svojega doma s podrobnim pregledom porabe ter energetske učinkovitosti. Pregledi na terenu so omogočili podroben vpogled v dejansko stanje energetske revščine, zbrani podatki pa so podrobneje analizirani v nadaljevanju.

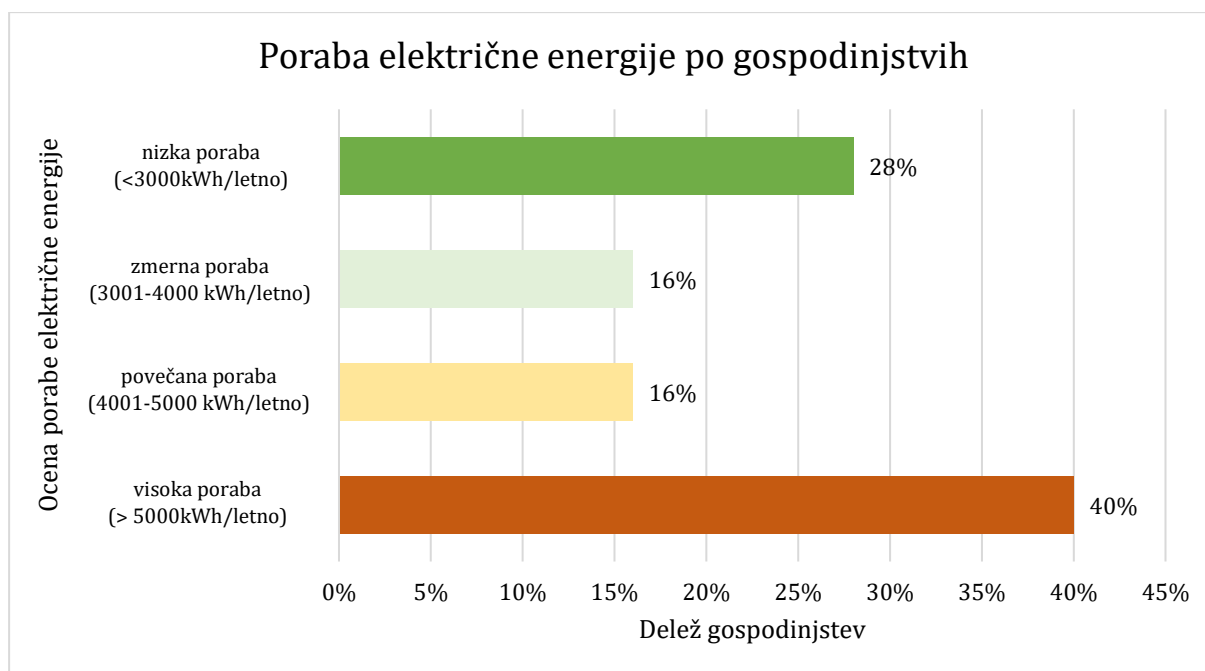
Energetska revščina je pogosto prepletena z različnimi oblikami socialne ogroženosti in širšimi družbenimi okoliščinami, zato imajo podatki, s katerimi razpolagajo enote lokalne samouprave in drugi relevantni deležniki, ključno vlogo pri njenem razumevanju ter reševanju. Posebej pomembna je analiza števila prejemnikov različnih oblik pomoči – bodisi prek socialnih programov občin ter mest bodisi prek socialne in humanitarne pomoči – saj se predpostavlja, da imajo tudi ti pogosto težave pri poravnavanju stroškov za energente.

Analiza zbranih podatkov o energetskih pregledih na območju Medžimurske županije

Za potrebe podrobnejše analize, razumevanja ter prikaza dejanskega stanja energetske revščine na območju Medžimurske županije je bilo iz Orodja za izvajanje energetskih pregledov izbranih deset ključnih kazalnikov, ki na najbolj reprezentativen način ponazarjajo stanje v zajetih gospodinjstvih.

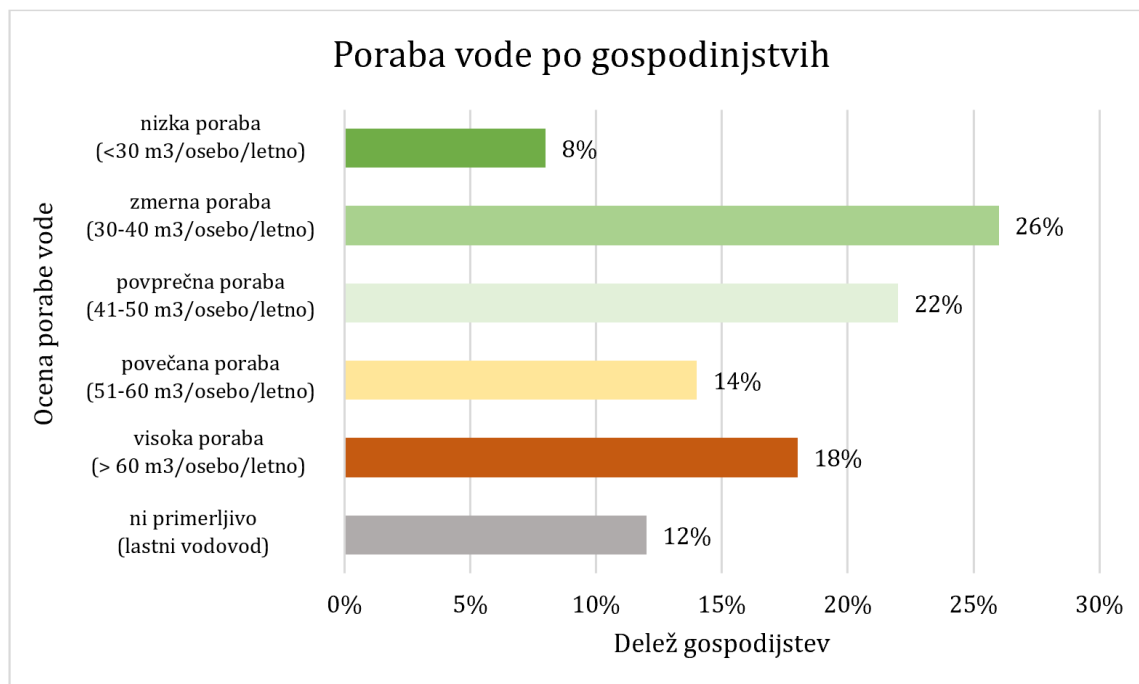
Prvi ključni kazalnik je poraba električne energije, ki je ocenjena na podlagi povprečnega mesečnega zneska računa, iz katerega je bila izračunana letna poraba za vsako gospodinjstvo. V nadaljevanju Graf 64 prikazuje oceno porabe električne energije po gospodinjstvih, ki se soočajo z energetske revščino na območju Medžimurske županije. Rezultati kažejo, da ima kar 40 % gospodinjstev visoko porabo električne energije, saj porabijo več kot 5000 kWh letno. 16 % gospodinjstev je uvrščenih v kategorijo s povišano ali zmerno porabo, medtem ko ima 28 % gospodinjstev nizko porabo, saj porabijo manj kot 3000 kWh električne energije letno. Ti podatki kažejo na pomembne razlike v porabi med gospodinjstvi ter nakazujejo na potrebo po ciljno usmerjeni podpori tistim z nadpovprečno porabo.

Graf 230: Prikaz porabe električne energije po gospodarstvih

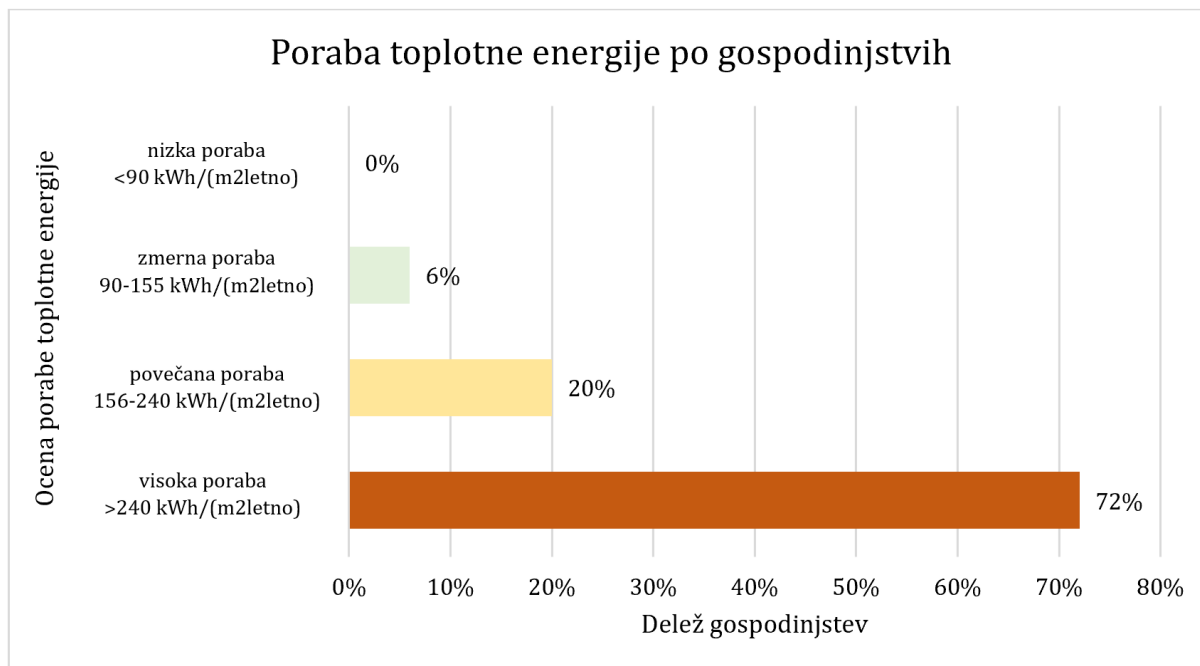
Poraba vode na gospodinjstvo je bila ocenjena na podlagi povprečnega mesečnega zneska računa, na osnovi teh podatkov je bila izračunana letna poraba vode na osebo, izražena v kubičnih metrih. Porabe ni bilo mogoče ugotoviti za gospodinjstva, ki niso priključena na mestni vodovod. Graf 65 prikazuje razporeditev gospodinjstev glede na porabo vode na člana gospodinjstva na letni ravni. Največji delež, 26 % gospodinjstev, ima zmerno porabo vode (30–40 m³ na osebo letno), medtem ko ima le 8 % gospodinjstev, nizko porabo, manj kot 30 m³ na osebo letno. Zaskrbljujoč je podatek, da ima 18 % gospodinjstev visoko porabo vode, več kot 60 m³ na osebo letno. Pomembno je poudariti, da 12 % gospodinjstev ni priključenih na mestni vodovod, kar dodatno otežuje spremljanje in upravljanje porabe v teh gospodinjstvih.

Graf 231: Prikaz porabe vode po gospodinjstvih

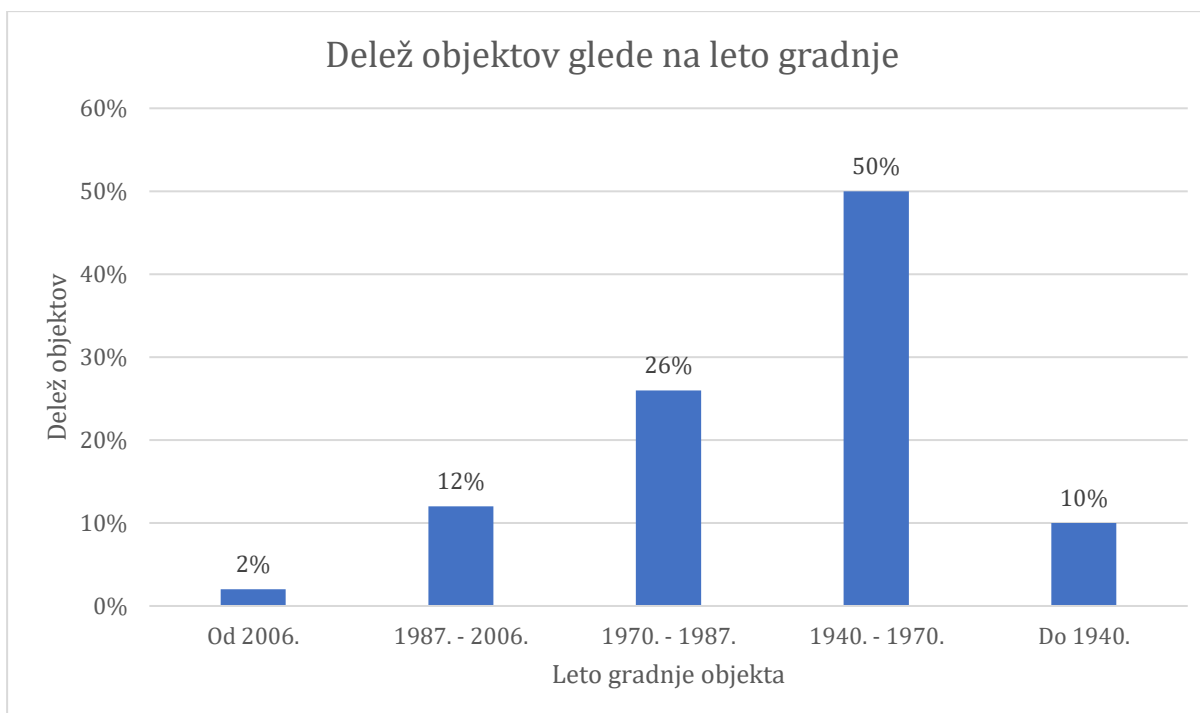
Poraba toplotne energije na gospodinjstvo je bila ocenjena na podlagi podatkov o letni količini porabljenega lesa ali lesne biomase, preračunane v kWh s pomočjo pretvorbenih faktorjev in glede na dejansko ogrevano površino stanovanja ali hiše (kWh na m² letno). V primerih, ko je ogrevanje na zemeljski plin ali električno energijo, je bila poraba v kWh izračunana na podlagi povprečnih mesečnih računov. Graf 66 prikazuje razporeditev gospodinjstev glede na porabo toplotne energije. Iz podatkov je razvidno, da ima kar 72 % gospodinjstev visoko porabo toplotne energije (>240 kWh/m² letno), kar je posledica nizke energetske učinkovitosti njihovih objektov. Dodatnih 20 % gospodinjstev beleži povišano porabo. 6 % ima zmerno porabo, medtem ko nobeno gospodinjstvo ni doseglo nizke porabe toplotne energije (<90 kWh/m² letno). Ti rezultati kažejo na pomembne možnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje stroškov ogrevanja.

Graf 232: Prikaz porabe toplotne energije po gospodinjstvih

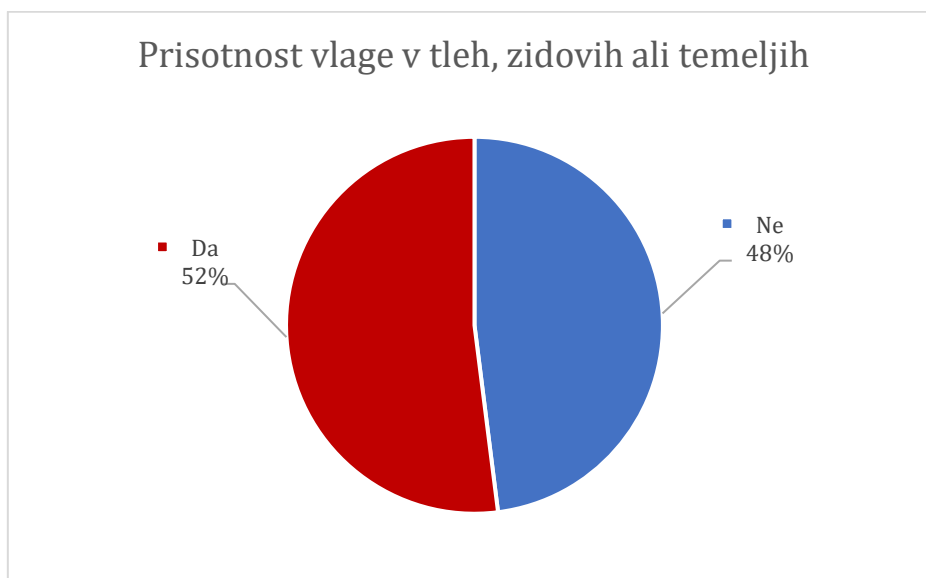
Graf 67 prikazuje delež stanovanjskih objektov, zajetih v energetskih pregledih, glede na obdobje njihove izgradnje. Največji delež objektov, ki jih je prizadela energetska revščina je bilo zgrajenih med letoma 1940 in 1970 kar 50 %. Sledi 26 % objektov, zgrajenih v obdobju od 1970 do 1987, medtem ko je bilo 12 % od njih zgrajenih med letoma 1987 in 2006. Deset odstotkov objektov je iz obdobja pred letom 1940, le 2 % objektov pa pripada novejši gradnji, torej tisti po letu 2006.

Graf 233: Prikaz objektov po letu izgradnje

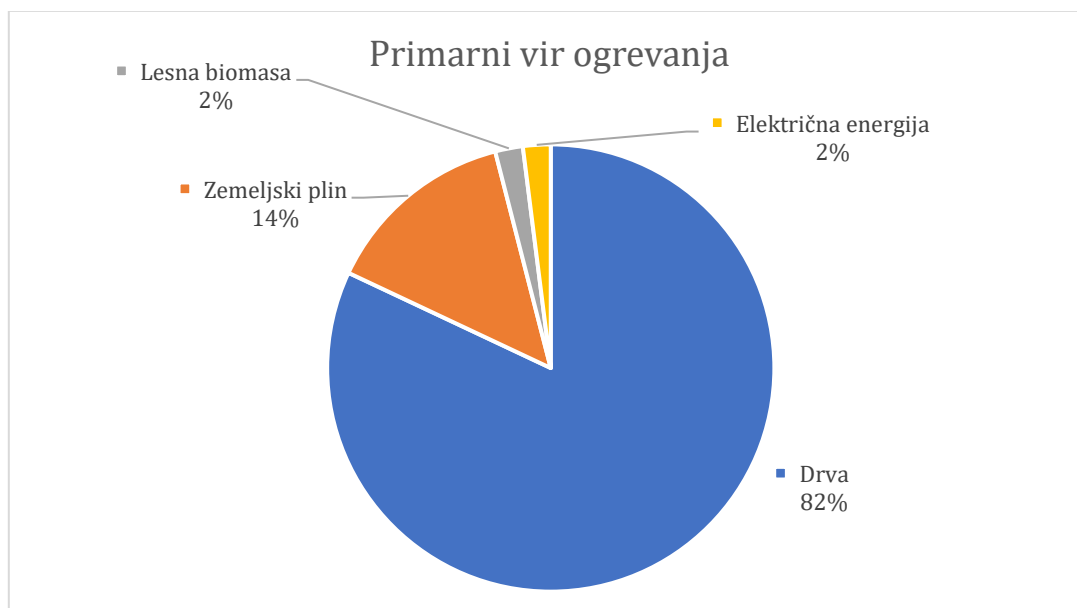
Graf 68 prikazuje delež stanovanjskih objektov, v katerih je prisotna vlaga v tleh, zidovih ali temeljih. na območju Medžimurske županije je bila zaznana vlaga v kar 52 % objektov, kar kaže na slabe stanovanjske pogoje v gospodinjstvih, ki se soočajo z energetske revščino. Ta podatek dodatno potrjuje povezanost med energetske neučinkovitostjo ter neustreznimi bivalnimi pogoji.

Graf 234: Prikaz prisotnosti vlage v tleh, zidovih ali temeljih.

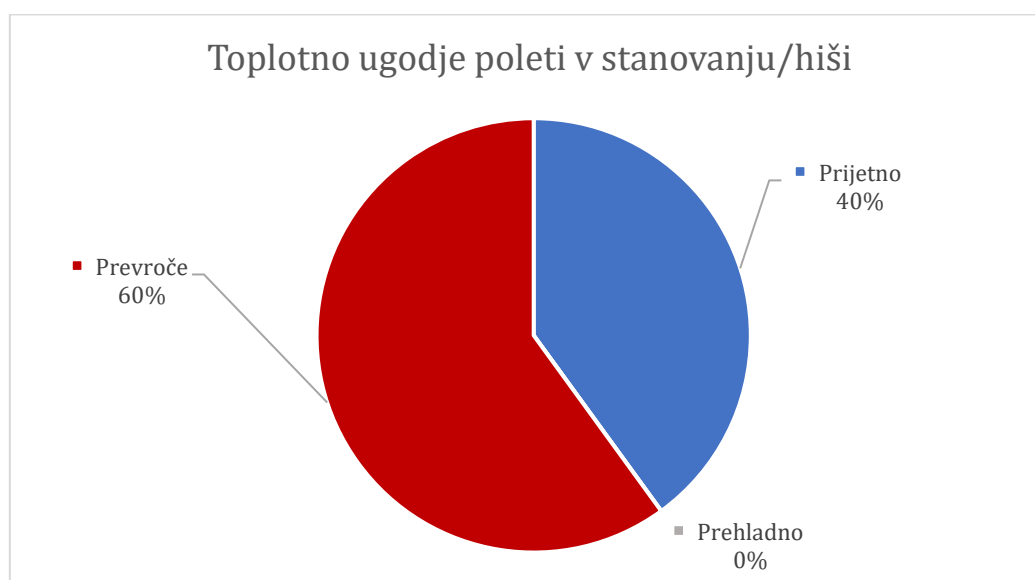
Kot prikazuje Graf 69, večina gospodinjstev, ki jih prizadene energetska revščina na območju Medžimurske županije, uporablja drva kot glavni energent za ogrevanje – kar 82 % vseh. Zemeljski plin uporablja 14 % gospodinjstev, lesna biomasa ter električno energijo pa po 2 % gospodinjstev. Takšna struktura porabe energentov kaže na močno odvisnost od tradicionalnih oblik ogrevanja, pri čemer se drva pogosto uporabljajo v zastarelih in neučinkovitih ogrevalnih sistemih, kar lahko vodi do večjih izgub energije, neenakomernega ogrevanja prostorov ter splošno slabših bivalnih pogojev.

Graf 235: Primarni vir ogrevanja v energetske revnih gospodinjstvih

Graf 70 prikazuje subjektivno oceno gospodinjstev o toplotnem ugodju v stanovanjskih enotah v poletnih mesecih. Glede na rezultate 60 % gospodinjstev navaja, da jim je poleti prevroče, medtem ko preostalih 40 % meni, da jim je udobno. Pomembno je poudariti, da nobeno od gospodinjstev, ki je poročalo o prekomerni vročini, nima vgrajenega sistema za hlajenje, kot je klimatska naprava. Prav tako večina gospodinjstev, ki toplotno ugodje ocenjuje pozitivno, nima nameščene klimatske naprave, kar kaže na boljšo izolacijo, ugodnejšo lego objekta ali pa subjektivne razlike v dožemanju toplote.

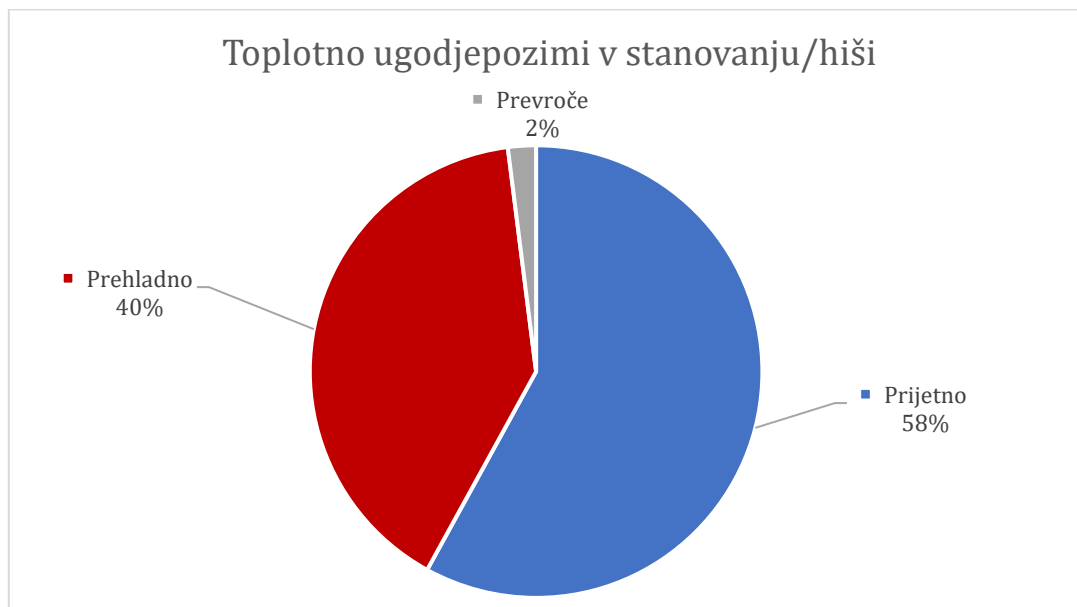
Graf 236: Toplotno ugodje poleti v stanovanju/hiši

Graf 71 prikazuje subjektivno oceno gospodinjstev o toplotnem ugodju v stanovanjskih enotah v zimskih mesecih. Večina gospodinjstev navaja, da temperatura je prijetna, kar 58 %, medtem jih 40 % izpostavlja, da je prehladno ter da jim ne uspe segreti bivalnih prostorov. 2 % gospodinjstev je

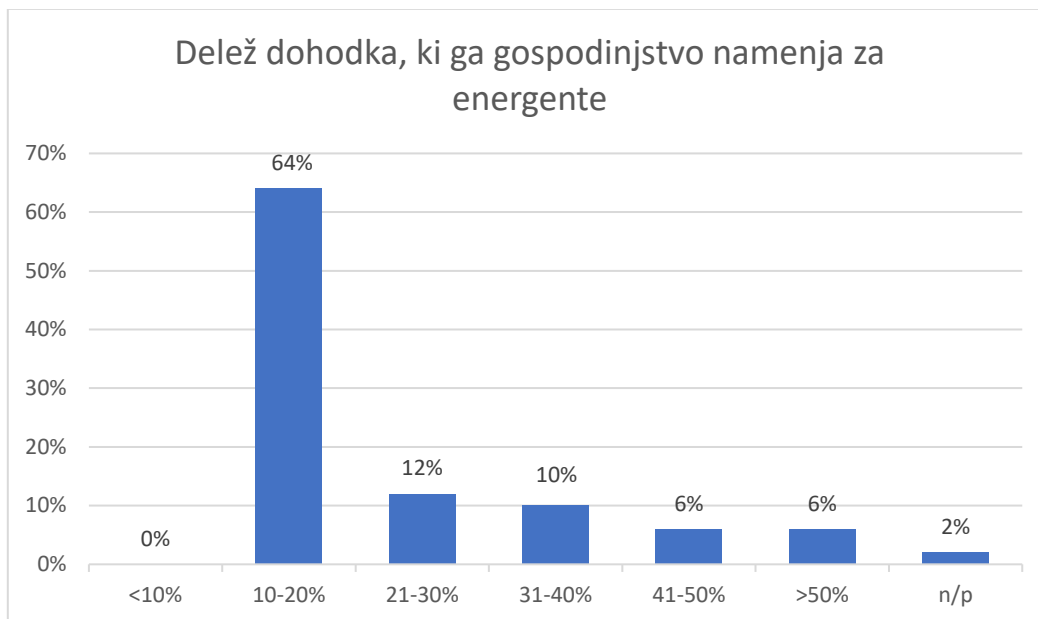
pozimi prevroče. Ti podatki kažejo, da ima v zimskem času velik delež gospodinjstev težave z doseganjem osnovnega toplotnega ugodja, kar je eden ključnih kazalnikov energetske revščine.

Graf 237: Toplotno ugodje pozimi v stanovanju/hiši

Graf 72 prikazuje delež skupnih prihodkov, ki jih gospodinjstva namenjajo za plačilo energentov (električne energije, ogrevanja, tople vode in podobno). Pomembno je izpostaviti, da nobeno izmed energetske ogroženih gospodinjstev, ki smo jim obiskali, ne porabi manj kot 10 % svojega skupnega dohodka za energente. Večina gospodinjstev (64 %) za te stroške nameni med 10 in 20 % od svojega proračuna, 12 % jih porabi med 21 in 30 %, 10 % med 31 in 40 %, 6 % med 41 in 50 %, kar 6 % gospodinjstev svojih skupnih prihodkov za energente namenja celo več kot 50 %. Pri 2 % gospodinjstev je bilo ugotovljeno, da so prejemniki nadomestila za ranljivega odjemalca energentov, pri čemer njihovi stroški za energijo presegajo njihove skupne prihodke.

Graf 238: Delež dohodka, ki ga gospodinjstvo namenja za energente izdvaža za energente

Graf 73 prikazuje podatke o zamudah pri plačevanju računov gospodinskih stroškov vezane na energente (električna energija, voda, zemeljski plin ter podobno). Kar 58 % gospodinjstev je potrdilo, da je v zadnjem letu vsaj enkrat prejelo opomin zaradi neplačila katerega od računov za energente.

Graf 239: Zamuda pri poravnavi računov za komunalne storitve

Enkratne pomoči mest in občin na območju Medžimurske županije

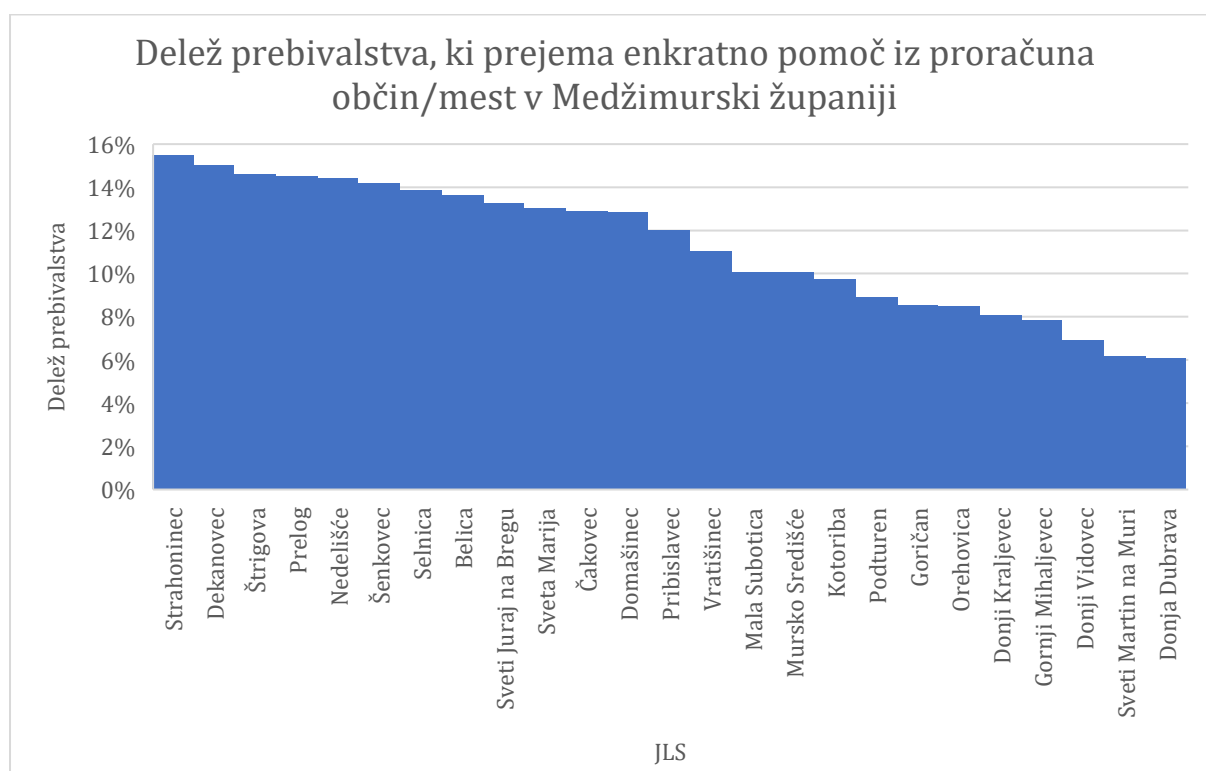
Analiza energetske revščine zahteva obravnavo širšega nabora socialnih kazalnikov, med katerimi je tudi število prejemnikov enkratnih pomoči, ki jih dodeljujejo občine in mesta v Medžimurski županiji. Te pomoči so namenjene predvsem najranljivejšim skupinam prebivalstva, tistim ki imajo pogosto težave pri plačilu osnovnih življenjskih stroškov.

Večina enot lokalne samouprave v Medžimurski županiji je posredovala željene podatke o številu prejemnikov enkratnih podpor, ki se dodeljujejo na podlagi socialnih načrtov, programov ali posebnih odločitev občinskih in mestnih svetov. V primerih, ko podatkov nismo pridobili, so bile uporabljene ocene na podlagi števila prebivalcev, števila prejemnikov zagotovljene minimalne pomoči, števila prejemnikov humanitarne pomoči, strukture upokojencev ter preteklih proračunskih izdatkov za ta namen. Graf 74 prikazuje ocenjene deleže prebivalstva, ki so opravičeni do ene izmed enkratnih podpor.

Enkratne pomoči se najpogosteje nanašajo na božičnice ali velikonočne dodatke, ki se prejemnikom dodelijo v obliki darilnih bonov, prehranskih paketov ali neposrednih denarnih izplačil. Namen teh ukrepov ni sistemska socialna zaščita, temveč enkratno lajšanje materialnega položaja me prazniki oziroma zagotavljanje simbolične podpore osebam s slabšim premoženjskim stanjem. Prejemniki so najpogosteje upokojenci, osebe starejše od 65 let ter socialno ogroženi posamezniki ali gospodinjstva. Pri upokojencih se kot kriterij najpogosteje upošteva pokojnina pod pragom revščine, ki se giblje med 400 in 500 evri mesečno, tako da pomoč prejmejo tisti, ki so najbolj izpostavljeni tveganju revščine.

Na ta način zbrani in obdelani podatki o prejemnikih enkratnih pomoči predstavljajo pomemben dopolnilni kazalnik za razumevanje socialnega položaja na lokalni ravni. Omogočajo oceno dejanskega tveganja revščine in energetske revščine ter nudijo jasno podlago za oblikovanje ciljno usmerjene socialne in energetske politike na lokalni in regionalni ravni.

Graf 240: Delež prebivalstva, ki prejema enkratno pomoč iz proračuna občine in mest v Medžimurski županiji

Ocenjuje se, da največji delež prebivalstva na pragu revščine, prejema enkratno pomoč v Občini Strahoninec, približno 15,5 %. Sledita Občina Dekanovec s 15,0 % ter Občina Štrigova s 14,6 %. Ko se vzame povprečje za Medžimursko županijo, delež znaša približno 12 %.

Prejemki socialne pomoči na območju Medžimurske županije

Eden temeljnih ukrepov sistema socialnega varstva, ki zagotavlja pomoč najbolj ranljivim državljanom, je zagotovljena minimalna denarna pomoč v pristojnosti Hrvaškega zavoda za socialno delo ¹²⁷. To pravico pridobijo upravičenci, ki nimajo dovolj sredstev za kritje osnovnih življenjskih potreb – kot so prehrana, stanovanje ali oblačila – ter jih ne morejo zagotoviti iz lastnih dohodkov, s pomočjo preživljanja ali z uporabo premoženja.

Največji delež gospodinjstev, ki prejemajo zagotovljeno minimalno denarno pomoč, je v Občini Pribislavec, kar 15 %. Sledijo Orehovica z 12 %, Mala Subotica z 9 % ter Kotoriba in Nedelišće s po 6 %. V vseh preostalih enotah lokalne samouprave je delež gospodinjstev, ki prejemajo zagotovljeno minimalno pomoč, nižji od 5 %.

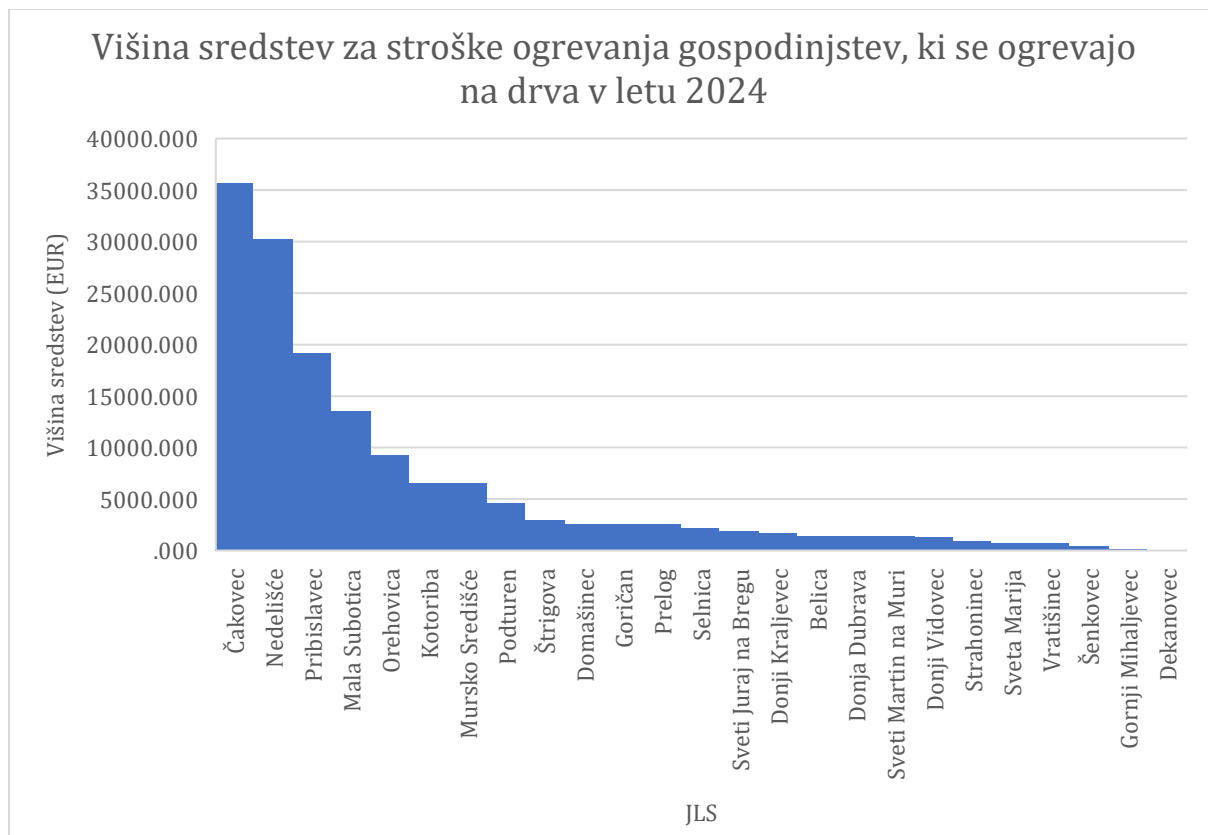
Vlada Republike Hrvaške vsako leto sprejme Odločbo o kriterijih in merilih za financiranje stroškov stanovanja ter o višini sredstev za posamezne enote lokalne samouprave ¹²⁸. Merilo za financiranje stroškov stanovanja je določeno kot 30 % zneska zagotovljene minimalne denarne pomoči iz leta 2022, velja za vsako enoto lokalne samouprave. V primeru stroškov za kurjavo se kriterij za dodelitev sredstev določa na podlagi števila prejemnikov zagotovljene minimalne pomoči, ki se ogrevajo na drva. V tem primeru merilo za financiranje znaša 160,00 EUR na prejemnika. Sredstva se izplačujejo mesečno, enote lokalne samouprave pa morajo vlogo Ministrstvu za delo, pokojninski sistem, družino in socialno politiko oddati v elektronski obliki najkasneje do 15. dne v mesecu za izplačilo v naslednjem mesecu. Prejeta sredstva lahko lokalne enote uporabijo izključno za pokrivanje stroškov stanovanja prejemnikov zagotovljene minimalne pomoči.

Graf 75 prikazuje višino sredstev, ki so jih enote lokalne samouprave na območju Medžimurske županije v letu 2024 prejele iz državnega proračuna za kritje stroškov kurjave prejemnikov, ki se ogrevajo na drva.

¹²⁷ Prejemki v sistemu socialnega varstva, <https://socskrb.hr/djelatnosti/naknade-u-sustavu-socijalne-skrbi/>

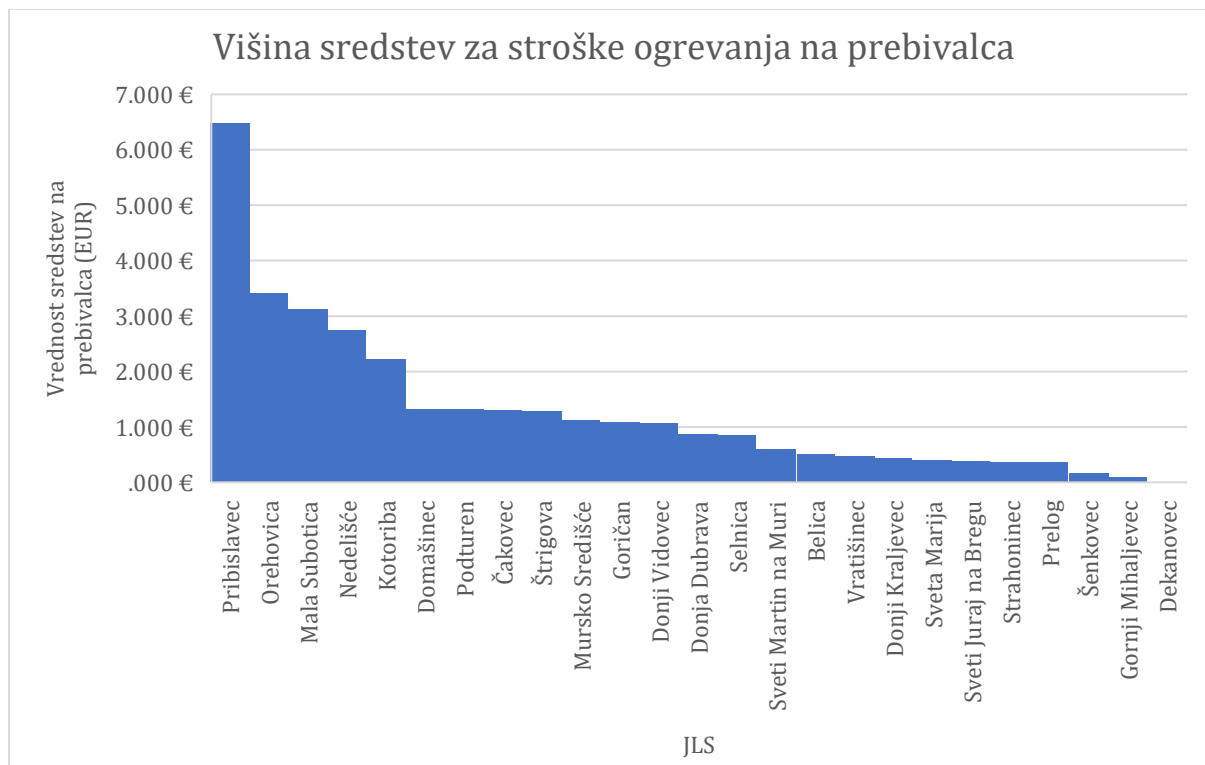
¹²⁸ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_11_131_1801.html

Graf 241: Višina sredstev za stroške ogrevanja tistih, ki se ogrevajo na drva v letu 2024 na območju Medžimurske županije.

Graf 76 prikazuje vrednost sredstev stroškov kurjave na prebivalca v občinah in mestih na območju Medžimurske županije. Najvišji povprečni znesek na prebivalca ima Občina Pribislavec, približno 6,5 €, sledi Orehovica s približno 3,5 € ter Mala Subotica s približno 3,1 € na prebivalca. Na drugi strani pa je najnižji znesek na prebivalca zabeležen v Občini Dekanovec, praktično 0 € na prebivalca. Podatki kažejo, da imajo občine, ki imajo na voljo najvišji znesek na prebivalca, tudi največje število prejemnikov zagotovljene minimalne pomoči, ki se ogrevajo na drva in potrebujejo pomoč pri kritju stroškov kurjave.

Graf 242: Višina sredstev za stroške ogrevanja na prebivalca po občinah in mestih na območju Medžimurske županije

Prejemniki humanitarne pomoči na območju Medžimurske županije

Rdeči križ Čakovec ¹²⁹ (GDCK Čakovec) izvaja dejavnosti zbiranja in razdeljevanja humanitarne pomoči na območju Medžimurske županije. GDCK v okviru svojih dejavnosti upravlja s Socialno trgovino, v kateri ekonomsko ogroženi prebivalci redno, najpogosteje mesečno, prejemajo prehrabne pakete in po potrebi higienske pakete pomoči. Rdeči križ identificira socialno ranljive prebivalce ter dodeljuje pomoč tistim, ki jo najbolj potrebujejo.

Poleg rednih dejavnosti GDCK Čakovec izvaja tudi ciljno usmerjene humanitarne programe, prilagojene lokalnim potrebam, zlasti na področju zdravstva, socialnega varstva ter delovanja v kriznih situacijah. Med ključnimi letnimi pobudami izstopa nacionalna akcija »Solidarnost v praksi«, ki jo v organizaciji vseh društev Rdečega križa na Hrvaškem ¹³⁰ kontinuirano izvajajo od leta 1973. Akcija se tradicionalno odvija drugi četrtek v oktobru, zbirajo se denarna in materialna sredstva za najbolj ogrožene. Zbrana sredstva se porabijo za nabavo osnovnih življenjskih potrebščin, kot so hrana, zdravila, kurjava ter peči na drva.

Glede na to, da Mestno društvo Rdečega križa Čakovec neposredno sodeluje z ranljivimi skupinami prebivalcev ter redno nudi različne oblike humanitarne pomoči, razpolaga tudi z relevantnimi podatki o številu gospodinjstev, ki takšno podporo nujno potrebujejo. Na podlagi podatkov, posredovanih z GDCK Čakovec za leto 2024, po mestih in občinah v Medžimurski županiji, je bila izdelana analiza, prikazana v nadaljevanju.

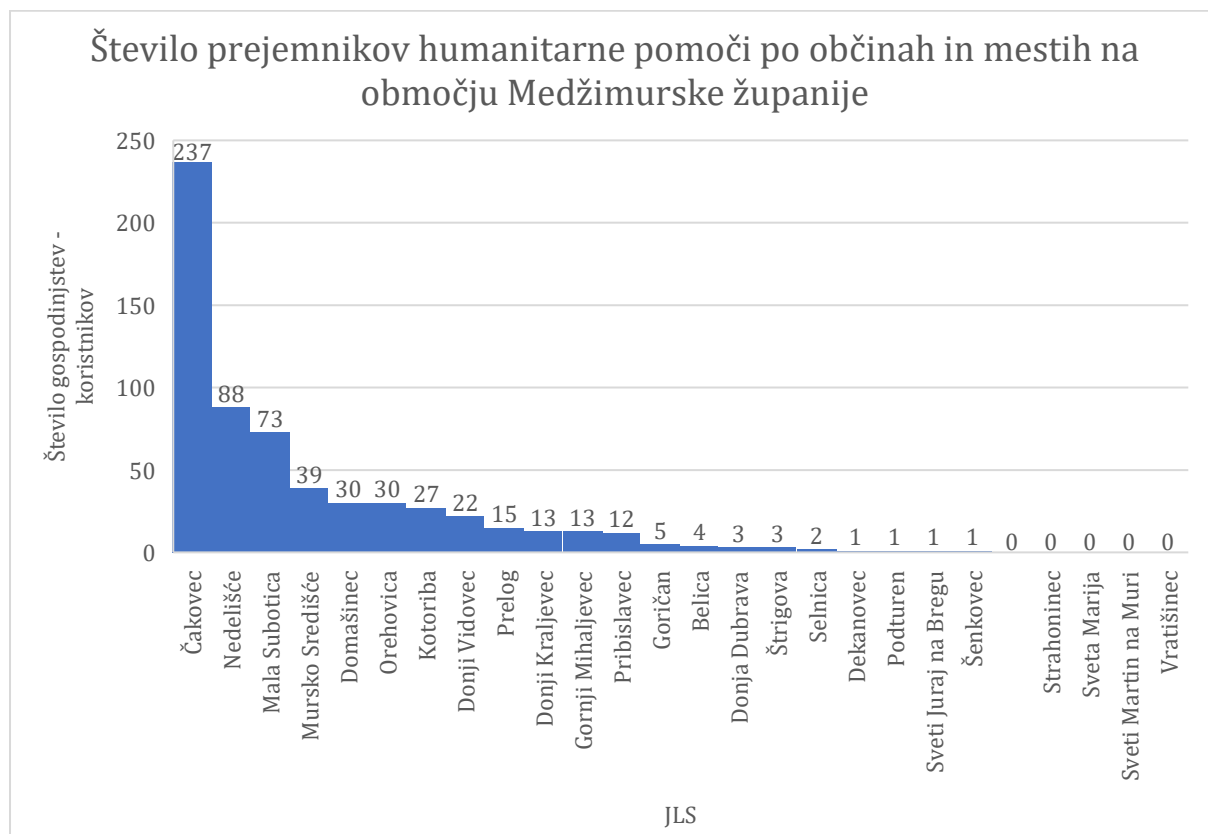
Graf 77 prikazuje število prejemnikov humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju Medžimurske županije. Največje število prejemnikov je v Mestni občini Čakovec, kjer

¹²⁹ Temeljna načela Rdečega križa, <https://www.crveni-kriz-cakovec.hr/temeljna-nacela-crvenoga-kriza/>

¹³⁰ Solidarnost na delu, <https://www.hck.hr/donirajte/akcije-i-projekti/solidarnost-na-djelu-9975/9975>

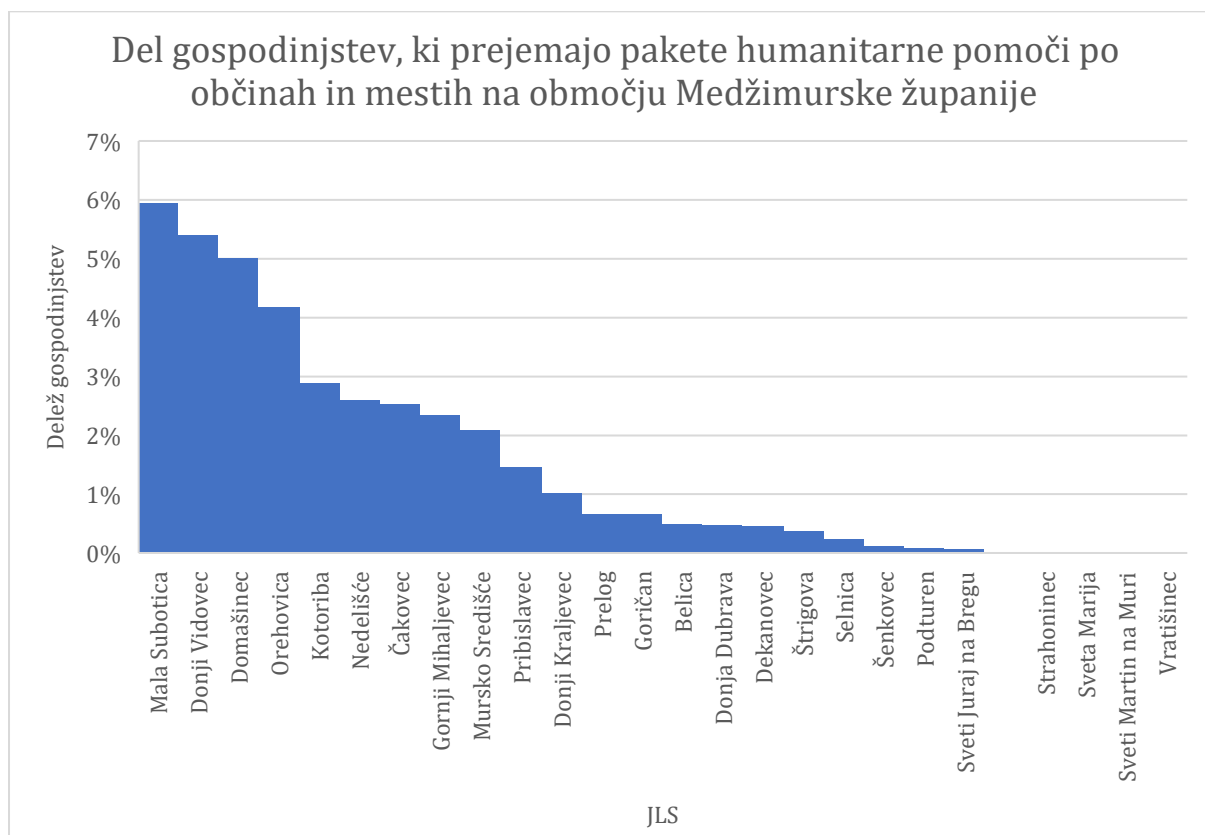
pomoč prejema 237 gospodinjstev. Izstopata še Občina Nedelišče s 88 prejemniki in Mala Subotica s 73 prejemniki. Zanimivo je, da v štirih občinah — Strahoninec, Sveta Marija, Sveti Martin na Muri in Vratašinec — ni evidentiranega niti enega prejemnika humanitarne pomoči.

Graf 243:Število prejemnikov humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju Medžimurske županije

Graf 78 prikazuje delež gospodinjstev, ki prejemajo enega izmed paketov humanitarne pomoči, po enotah lokalne samouprave na območju Medžimurske županije. S primerjavo števila gospodinjstev, ki uveljavljajo pravico do humanitarne pomoči, s skupnim številom gospodinjstev v posamezni enoti lokalne samouprave se določi delež tistih, ki tovrstno pomoč potrebujejo. Pri takšni obravnavi podatkov se vrstni red deloma spremeni: največji delež beleži Občina Mala Subotica, kjer 6 % gospodinjstev prejema humanitarno pomoč, sledita Donji Vidovec in Domašinec s po 5 %. V vseh preostalih enotah lokalne samouprave je delež gospodinjstev, ki prejemajo humanitarno pomoč, manjši od 5 %.

Graf 244: del gospodinjstev, ki prejemaajo pakete humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju Medžimurske županije

7.1.4 Varaždinska županija

Na območju Varaždinske županije je bilo izvedenih 50 energetskih pregledov gospodinjstev, ki jih lahko glede na porabo energentov uvrstimo med energetske revne. Med energetskim pregledom je bila podrobno preučena energetska učinkovitost gospodinjstev ter analizirana poraba energentov.

Zbrani podatki so bili obdelani preko Orodja za izvajanje energetskih pregledov. Vsakemu gospodinjstvu je bilo nato posredovano Poročilo o energetskem stanju gospodinjstva z pregledom porabe energentov ter energetske učinkovitosti.

Po opravljenem pregledu je vsako gospodinjstvo prejelo personaliziran paket energetske varčnih izdelkov. Paketi so vsebovali perlatorje za pipe, termostatske ventile za radiatorje, varčne tuš ročice, LED žarnice, termo reflektivne folije, tesnila za stavbno pohištvo ter razdelilnike s stikalom, odvisno od ocenjenih potreb posameznega gospodinjstva.

Med energetskimi pregledi se je ekipa srečevala z različnimi situacijami in skrajnimi primeri glede porabe energentov ter energetske učinkovitosti gospodinjstev. Za nekatera gospodinjstva stroški energentov predstavljajo izjemno visok delež dohodka gospodinjstva (nad 50 %), po drugi strani so nekatera gospodinjstva le minimalno energetske revna. Energetski pregledi so omogočili vpogled v dejansko situacijo na terenu, kar je osnova za to analizo.

Eden ključnih kazalnikov energetske revščine je število gospodinjstev, ki so socialno ogrožena oziroma imajo težave pri kritju stroškov za energente. Ker imajo enote lokalne samouprave

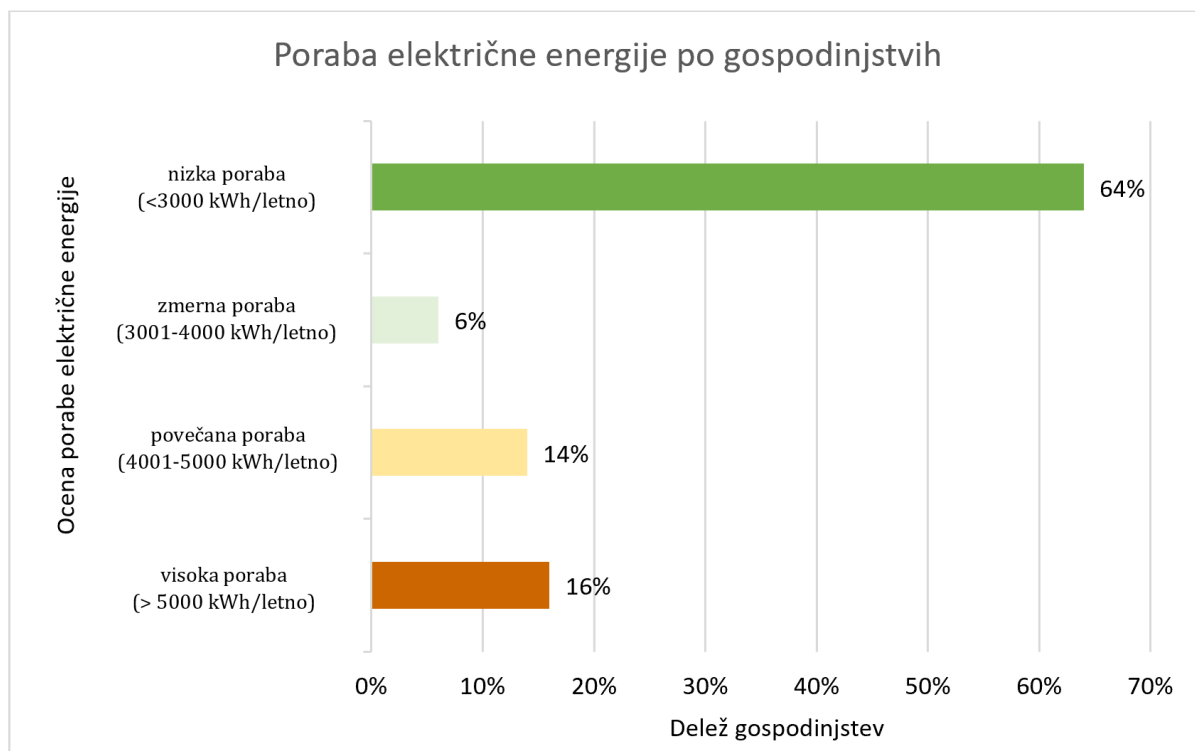
podatke o številu prejemnikov različnih vrst pomoči na območju, je bil za to analizo pomemben tudi njihov prispevek v obliki posredovanih podatkov, ki so analizirani v nadaljevanju.

Analiza podatkov – energetske pregledi v Varaždinski županiji

Za podrobnejšo analizo ter prikaza stanja energetske revščine na območju Varaždinske županije je bilo iz Orodja za izvajanje energetskih pregledov izbrano deset ključnih kazalnikov, ki prikazujejo energetske stanje gospodinjstev, v katerih so bili izvedeni energetski pregledi.

Prvi kazalnik je poraba električne energije, ki je ocenjena na podlagi povprečnega mesečnega zneska računa, iz katerega je bila izračunana letna poraba za vsako gospodinjstvo. Graf 79 prikazuje oceno porabe električne energije po gospodinjstvih, ki se soočajo z energetsko revščino na območju Varaždinske županije. Rezultati kažejo, da ima 16 % gospodinjstev visoko porabo električne energije, porabijo več kot 5000 kWh letno. 14 % gospodinjstev spada v kategorijo povečane porabe, medtem ko ima 6 % gospodinjstev zmerno porabo. Nizko porabo električne energije ima 64 % gospodinjstev, ter porabijo manj kot 3000 kWh električne energije letno. Čeprav ima največji delež gospodinjstev nizko porabo električne energije, je večina med pogovori s predstavniki gospodinjstev med energetskimi pregledi izjavila, da imajo izrazito varčne potrošniške navade.

Graf 245: Prikaz porabe električne energije po gospodinjstvih

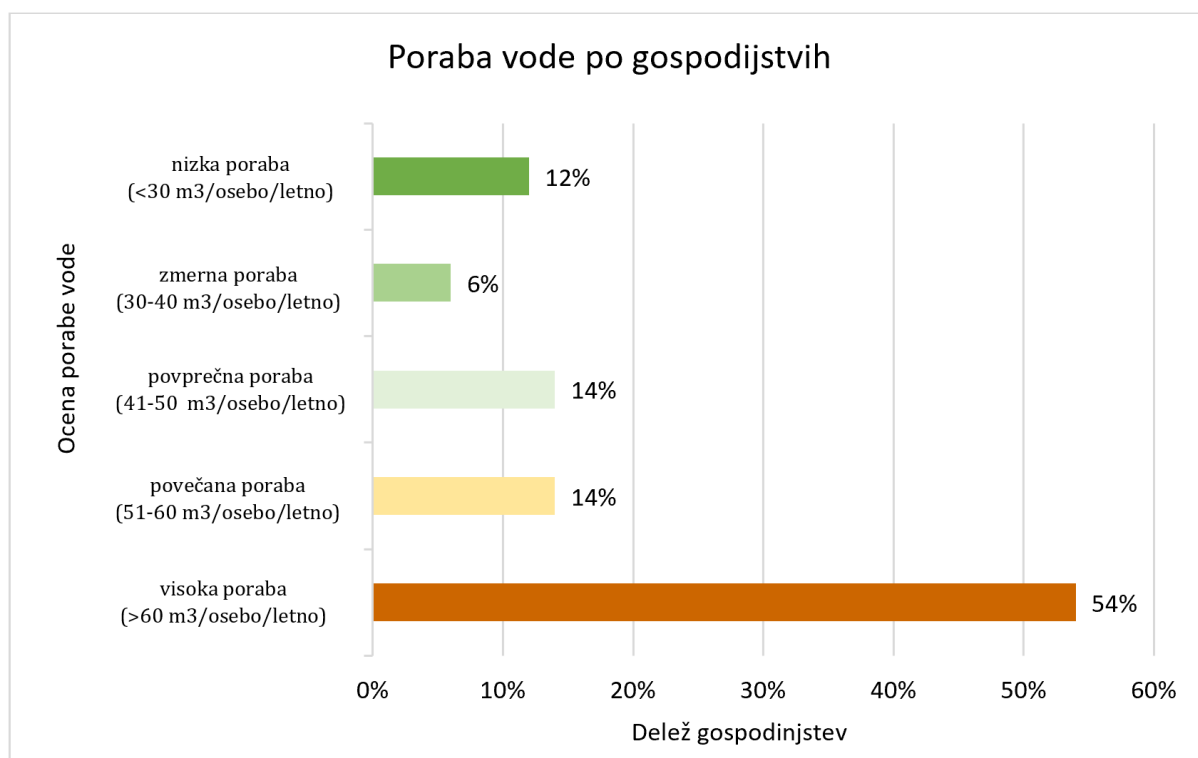

Poraba vode na gospodinjstvo je bila ocenjena na podlagi povprečnega mesečnega zneska računa, na podlagi teh podatkov pa je bila izračunana letna poraba vode na osebo, izražena v kubičnih metrih.

Graf 80 prikazuje pregled gospodinjstev glede na porabo vode na člana gospodinjstva na letni ravni. 12 % gospodinjstev ima nizko porabo vode do 30 m³ letno, zmerno porabo ima 6 % gospodinjstev, povprečno in povišano pa ima po 14 % gospodinjstev. Največ gospodinjstev, kar

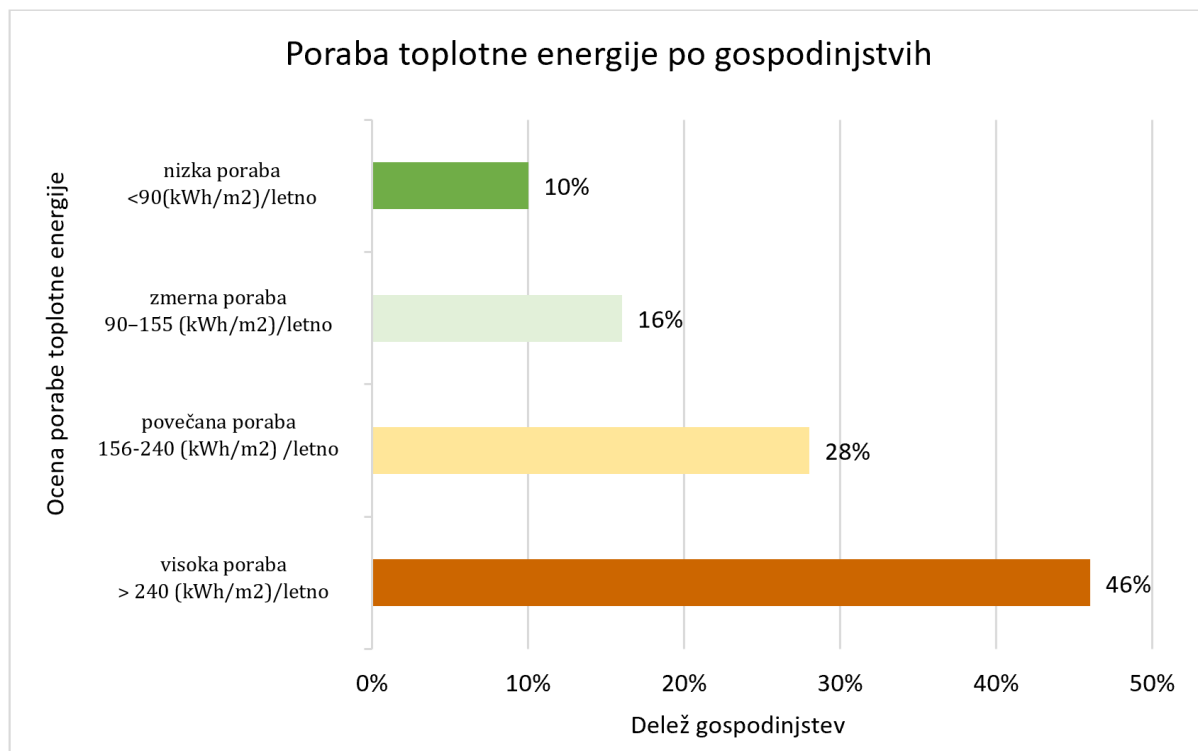
54 %, je zabeležila visoko porabo vode, več kot 60 m³ na osebo letno. Po navedbah predstavnikov gospodinjstev v stanovanjskih stavbah s centraliziranim sistemom priprave tople vode so bili zabeleženi primeri, ko je potrebno do 20 minut spuščati hladno vodo, preden pride topla voda na pipo. Tak pojav kaže na velike izgube vode ter nizko raven energetske učinkovitosti v omenjenih sistemih.

Graf 246: Prikaz porabe vode po gospodinjstvih

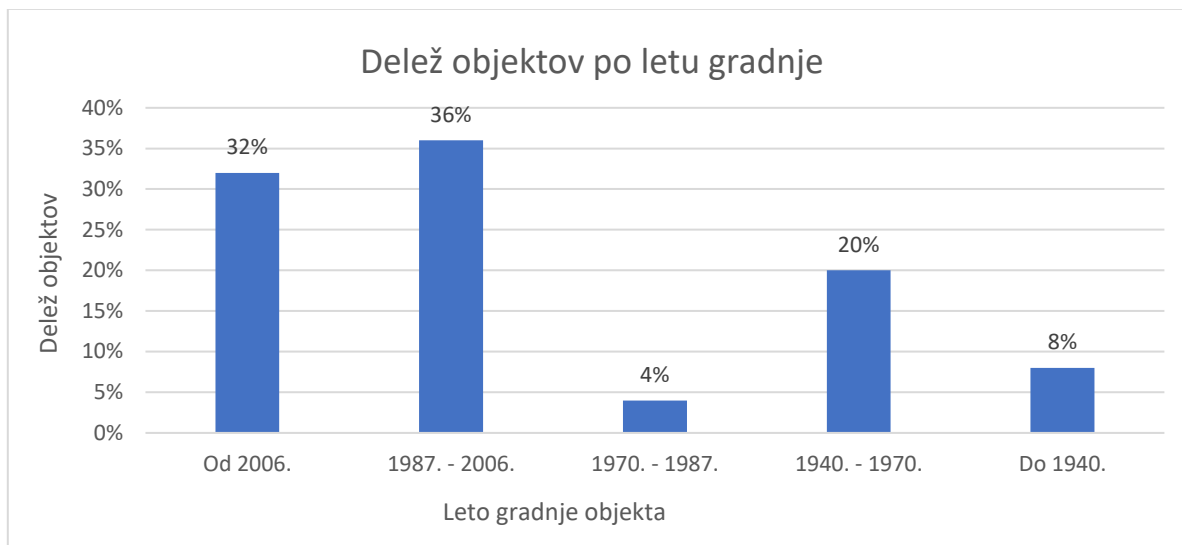
Poraba toplotne energije na gospodinjstvo je bila ocenjena na podlagi podatkov o letni količini porabljenih drv, preračunane v kWh z uporabo pretvornika in glede na dejansko ogrevano površino stanovanja ali hiše (kWh na m² letno). V primerih, ko je ogrevanje potekalo na zemeljski plin ali električno energijo, je bila poraba v kWh izračunana na podlagi povprečnih mesečnih računov. Graf 81 prikazuje razporeditev gospodinjstev glede na porabo toplotne energije. Podatki kažejo, da ima 10 % gospodinjstev nizko porabo toplotne energije, medtem ko ima 16 % gospodinjstev zmerno porabo. Ta podatek lahko nakazuje, da ta gospodinjstva glede na raven porabe toplotne energije formalno ne spadajo v kategorijo energetske revščine. Vendar so med izvajanjem energetskih pregledov v nekaterih od teh gospodinjstev zabeležene zelo nizke sobne temperature, od 16 do 19 °C, kar lahko kaže na odrekanje ogrevanja zaradi ekonomskih razlogov, neučinkovitosti ogrevalnega sistema ali slabega energetskega stanja gospodinjstva. 28 % gospodinjstev ima povišano porabo toplotne energije, medtem ko kar 46 % gospodinjstev beleži visoko porabo toplotne energije. Ti rezultati kažejo na energetske neučinkovitosti gospodinjstva ter na pomembne možnosti izboljšanja energetske učinkovitosti in zmanjšanje stroškov ogrevanja.

Graf 247: Prikaz porabe toplotne energije po gospodinjstvih

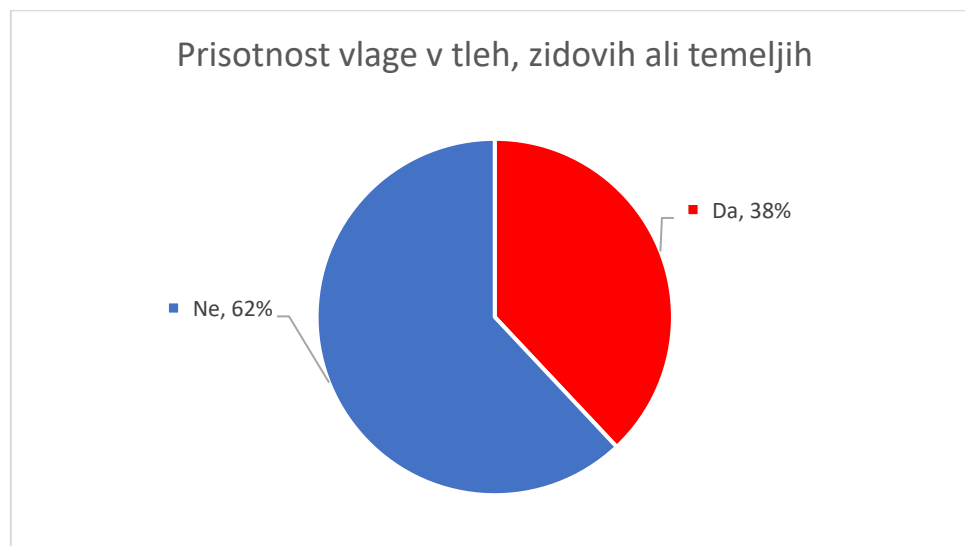
Graf 82 prikazuje delež stanovanjskih objektov, vključenih v energetske preglede, glede na obdobje njihove izgradnje. Ugotovljeno je, da je bilo 32 % pregledanih objektov zgrajenih po letu 2006, medtem ko je največji delež pregledanih objektov, 36 %, zgrajenih med letoma 1987 in 2006, kar kaže na pomemben delež gospodinjstev z novjšim datumom izgradnje, vključenih v analizo. Kljub novjšemu datumu izgradnje so bila opažena nezadovoljiva energetska stanja teh gospodinjstev. Del energetskih pregledov je bil izveden v objektih, starejših let izgradnje in v slabšem energetskem stanju. 4 % gospodinjstev je bilo zgrajenih med leti 1970 in 1987, 20 % med leti 1940 in 1970, ter 8 % pred letom 1940.

Graf 248: Prikaz objektov po letu izgradnje

Graf 83 prikazuje delež stanovanjskih objektov, v katerih je prisotna vlaga v tleh, zidovih ali temeljih. Na območju Medžimurske županije je bila zaznana vlaga v kar 38 % objektov, kar kaže na slabe stanovanjske pogoje v gospodinjstvih, kjer so bili opravljeni energetske pregledi. Ta podatek dodatno potrjuje povezanost med energetske neučinkovitostjo ter neustreznimi bivalnimi pogoji.

Graf 249: Prikaz prisotnosti vlage v tleh, zidovih ali temeljih

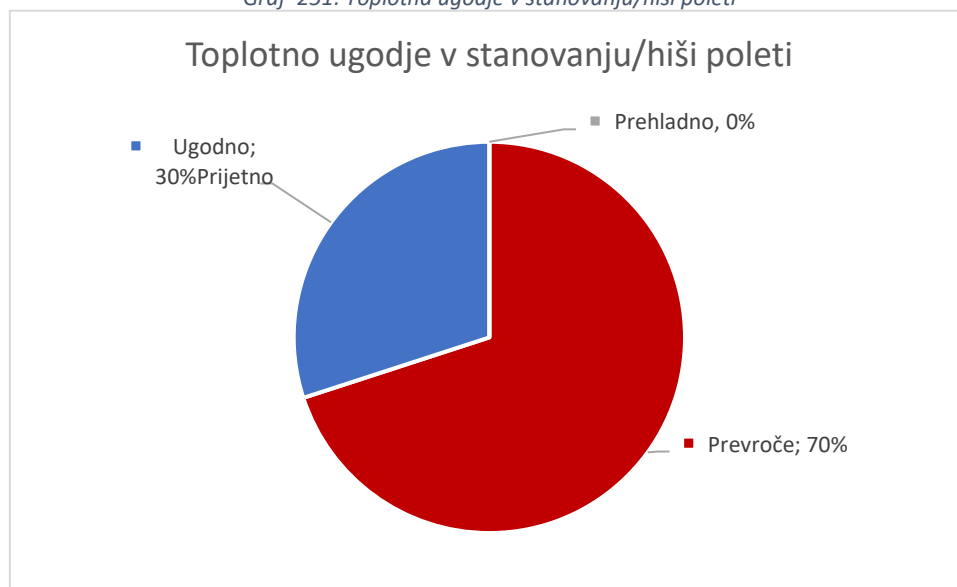
Graf 84 prikazuje delež pregledanih gospodinjstev glede na vrsto energenta za ogrevanje. Na območju Varaždinske županije 82 % gospodinjstev uporablja zemeljski plin, 14 % kurilno drvo, 4 % pa električno energijo kot osnovni energent za ogrevanje. Visok delež zemeljskega plina je posledica dejstva, da se večina pregledanih gospodinjstev nahaja večstanovanjskih stavbah.

Graf 250: Osnovni ogrevalni sistem v gospodinjstvih

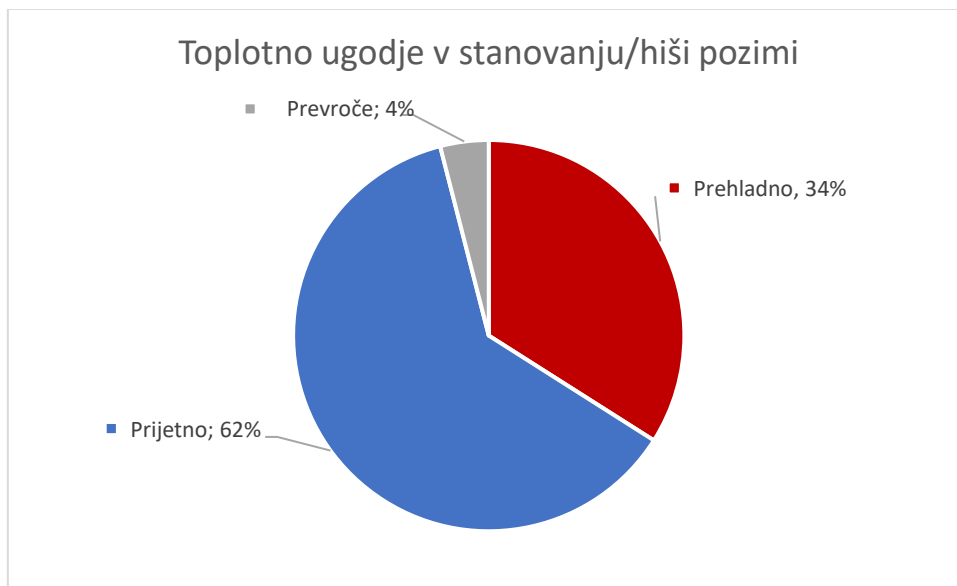
Graf 85 prikazuje subjektivno oceno gospodinjstev o toplotnem ugodju v stanovanjskih enotah v poletnih mesecih. Glede na rezultate 70 % gospodinjstev navaja, da jim je poleti prevroče, medtem ko jih 30 % meni, da jim je udobno. Nobeno od gospodinjstev, ki je poročalo o prekomerni vročini, nima vgrajenega sistema za hlajenje, kot je klimatska naprava. Gospodinjstva, ki toplotno ugodje ocenjujejo pozitivno, uporabljajo klimatske naprave, medtem, ko imajo drugi boljšo izolacijo ali ugodnejšo lego stanovanja v objektu.

Graf 251: Toplotna ugodje v stanovanju/hiši poleti

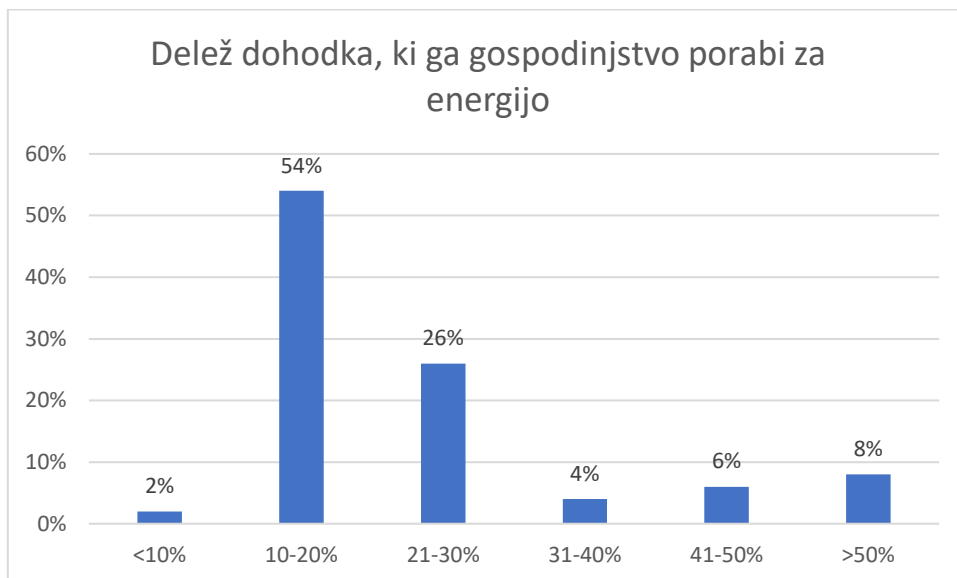
Graf 86 prikazuje subjektivno oceno gospodinjstev o toplotnem ugodju v stanovanjskih enotah v zimskih mesecih. Glede na rezultate kar 62 % gospodinjstev navaja, da jim je pozimi udobno, 34 % meni, da jim je prehladno, medtem ko 4 % gospodinjstev ocenjuje, da jim je prevroče. Glede na rezultate ima 34 % gospodinjstev težave z doseganjem osnovnega toplotnega ugodja v zimskem obdobju, kar predstavlja enega ključnih kazalnikov energetske revščine.

Graf 252: Toplotno ugodje v stanovanju/hiši pozimi

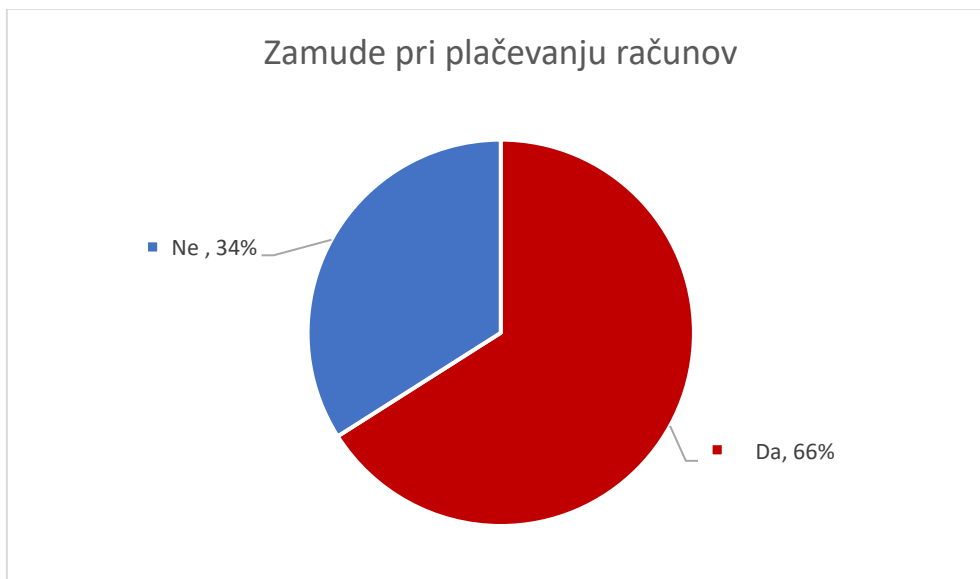
Graf 87 prikazuje delež skupnih dohodkov, ki jih gospodinjstva namenijo za energente (električna energija, ogrevanje, topla voda in podobno). Le 2 % gospodinjstev porabi manj kot 10 % dohodkov za energente. Največji delež, kar 54 %, nameni med 10 in 20 %, medtem ko 26 % gospodinjstev za energente porabi 21–30 % svojega proračuna. Delež 4 % gospodinjstev nameni od 31–40 %, 6 % pa med 41–50 %. Zaskrbljujoče je dejstvo, da 8 % gospodinjstev za energente porabi več kot polovico svojih skupnih dohodkov.

Graf 253: Odstotek dohodka, ki ga gospodinjstvo porabi za energijo

Graf 88 prikazuje delež gospodinjstev, ki zamujajo s plačilom računov za stroške vezane na energente (električna energija, voda, zemeljski plin ipd.). Kar 66 % gospodinjstev je navedlo, da zgodi da občasno zamudijo pri plačilu, kar lahko kaže na finančne težave. Velik del gospodinjstev je poudarilo, da po prejemu dohodka najprej poravnajo račune, ki so vezani na energente ter nato preostala sredstva namenijo za osnovne življenjske potrebe.

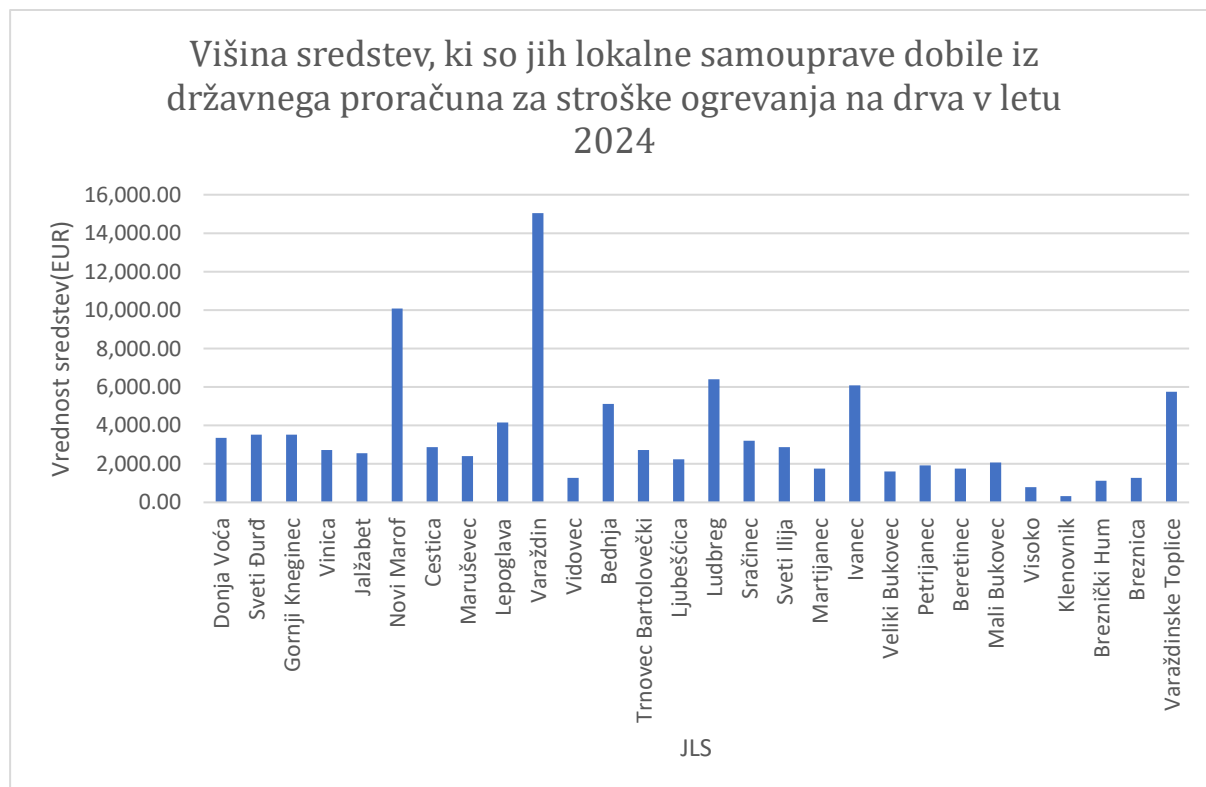
Graf 254: Prikaz deleža gospodinjestev, ki zamuja z plačevanjem računov

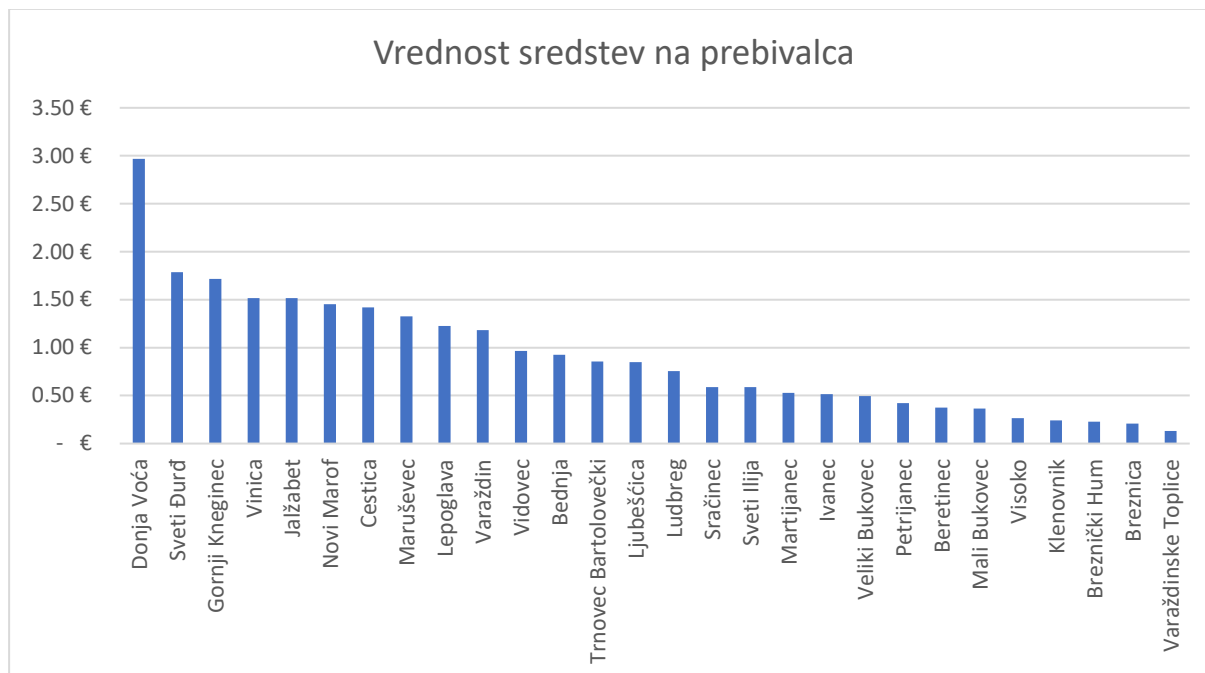
Prejemniki socialne pomoči na območju Varaždinske županije

Graf 89 prikazuje višino sredstev, ki so jih enote lokalne samouprave na območju Varaždinske županije v letu 2024 prejele iz državnega proračuna za kritje stroškov kurjave prejemnikov, ki se ogrevajo na drva.

Graf 255: Višina sredstev za stroške ogrevanja tistih, ki se ogrevajo na drva v letu 2024 na območju Varaždinske županije

Graf 256: znesek sredstev za ogrevanje na prebivalca

Prejemniki humanitarne pomoči na območju Varaždinske županije

Rdeči križ Varaždin ¹³¹ (GDCK Varaždin) (GDCK Varaždin) je društvo za spodbujanje ciljev in izvajanje nalog varovanja ter izboljšanja zdravja, socialnega varstva, zdravstvene in humanitarne vzgoje, hkrati pa si prizadeva za spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava ter zaščito človekovih pravic.

Društvo je neodvisna, nevladna ter neprofitna organizacija, ki deluje s pomočjo prostovoljcev ter profesionalno angažiranega osebja. Organizira ter izvaja različne oblike pomoči prebivalcem v duhu humanizma in solidarnosti ter v skladu s sedmimi temeljnimi načeli Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca: humanost, nepristranskost, nevtralnost, neodvisnost, prostovoljnost, enotnost ter univerzalnost. Društvo deluje na območju mesta Varaždin ter občin Beretinec, Cestica, Jalžabet, Gornji Kneginec, Petrijanec, Sveti Ilija, Sračinec, Trnovec Bartolovečki, Vidovec in Vinica.

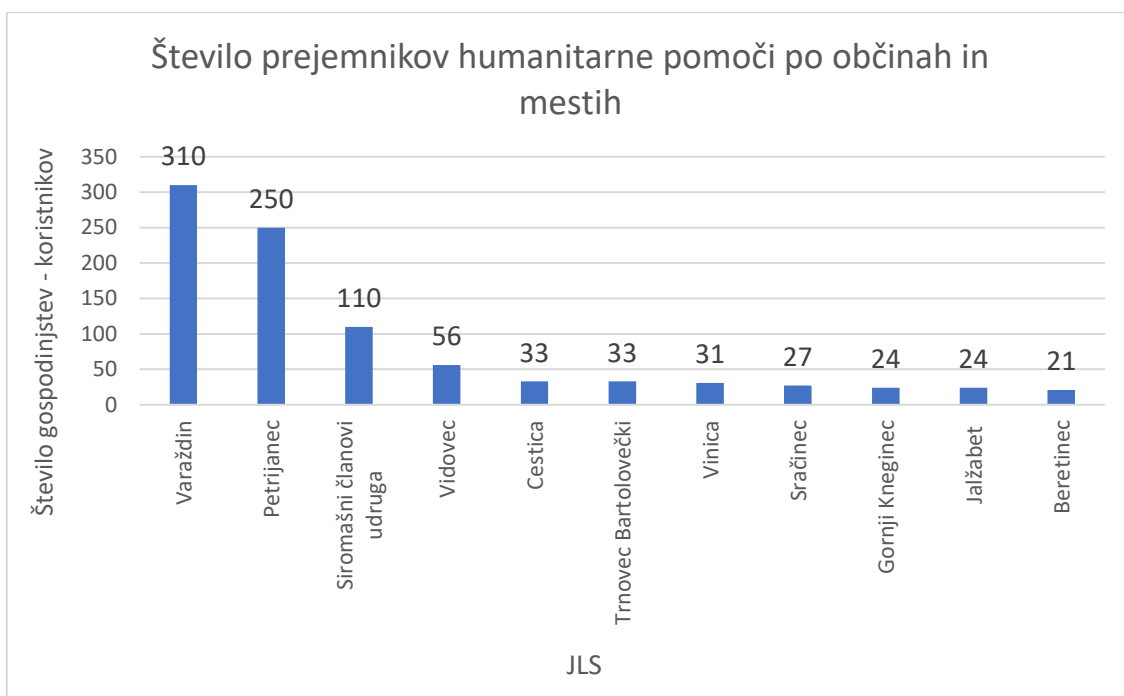
Glede na to, da Mestno društvo Rdečega križa Varaždin neposredno sodeluje z ranljivimi skupinami prebivalcev ter redno nudi različne oblike humanitarne pomoči, razpolaga tudi z relevantnimi podatki o številu gospodinjstev, ki takšno podporo nujno potrebujejo. Na podlagi podatkov, ki jih je GDCK Varaždin posredovalo za leto 2025, po mestih in občinah v Varaždinski županiji, je bila izdelana analiza, prikazana v nadaljevanju.

Graf 91 prikazuje število prejemnikov humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju delovanja MDRK Varaždin. Največ prejemnikov je bilo v Mestni občini Varaždin, kjer pomoč prejema 310 gospodinjstev. Izstopata še Občina Petrijanec z 250 prejemniki ter paketi za revne člane nekaterih društev s 110 prejemniki.

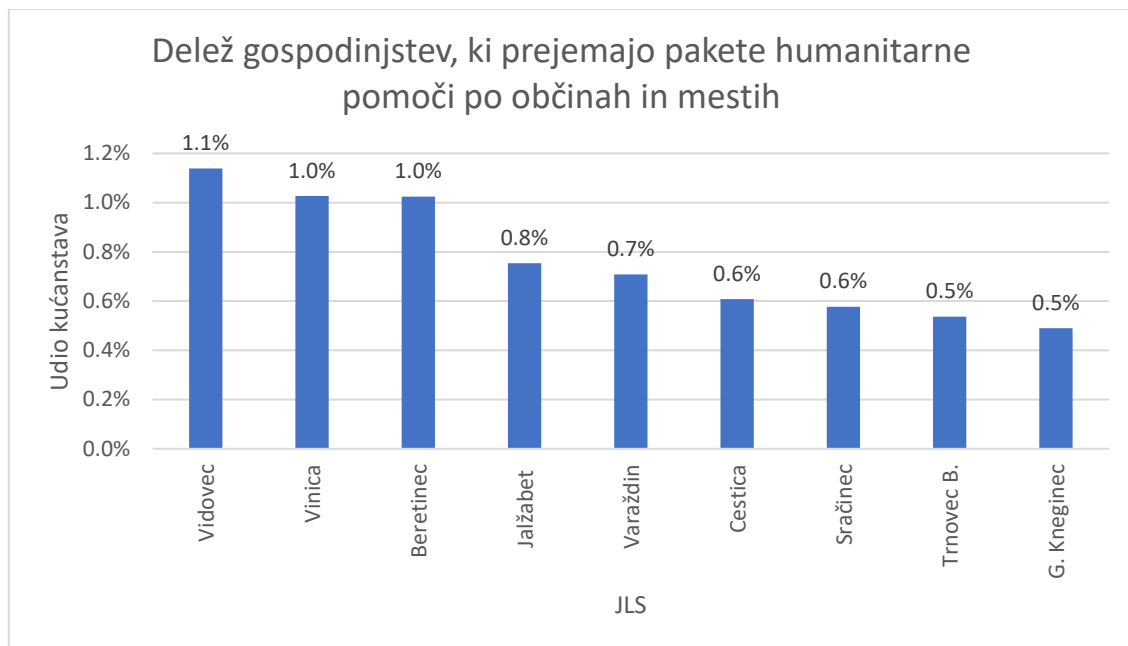
¹³¹ Hrvaški Rdeči križ Mestno društvo Rdečega križa Varaždin (GDCK Varaždin), <https://www.gdck-varazdin.hr/>

Graf 92 prikazuje delež gospodinjstev, ki prejemajo enega od paketov humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju delovanja Rdečega križa Varaždin. S primerjavo števila gospodinjstev, ki uveljavljajo pravico do humanitarne pomoči, s skupnim številom gospodinjstev v posamezni enoti lokalne samouprave se določi delež tistih, ki tovrstno pomoč potrebujejo. Pri takšni obravnavi podatkov se vrstni red deloma spremeni. Če podatke primerjamo na ta način, se vrstni red deloma spremeni: najvišji delež beležijo občine Vidovec, Vinica in Beretinec, kjer humanitarno pomoč prejema približno 1 % gospodinjstev, medtem ko je v vseh preostalih enotah lokalne samouprave delež nižji od 1 %.

Graf 257: Število prejemnikov humanitarne pomoči po enotah lokalne samouprave na območju delovanja Rdečega križa Varaždin

Graf 258: Delež gospodinjstev, ki prejemajo pakete humanitarne pomoči Rdečega križa Varaždin po občinah in mestih

7.2. Stanje stavbnega sektorja na območju Podravja, Pomurja, Medžimurske in Varaždinske županije

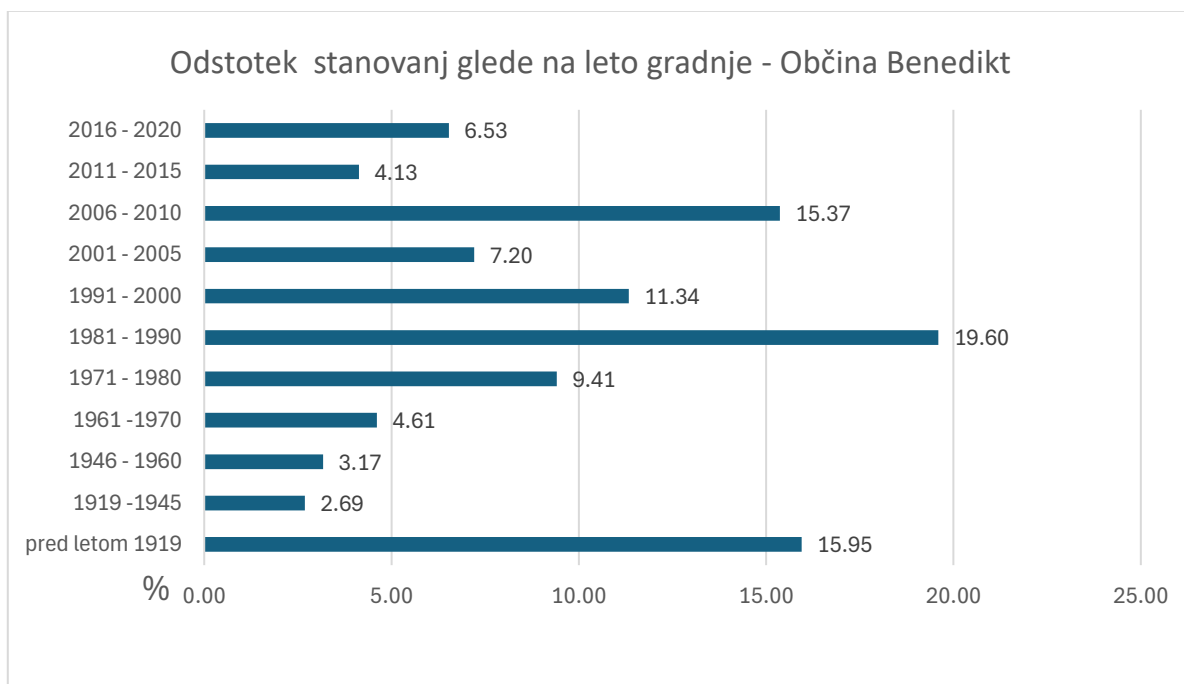
7.2.1 Podravska regija

Ker je pri energetske revščini, kot izzivu za odpravo in preprečevanje le te, poglavitno vprašanje zagotavljanje toplote v stanovanjih, se moramo osredotočiti na stavbeni sektor po posameznih občinah. Ključnega pomena so karakteristike stanovanj, saj starejše gradnje načeloma potrebujejo več energenta za ogrevanje oz. za doseg bivalnega ugodja.

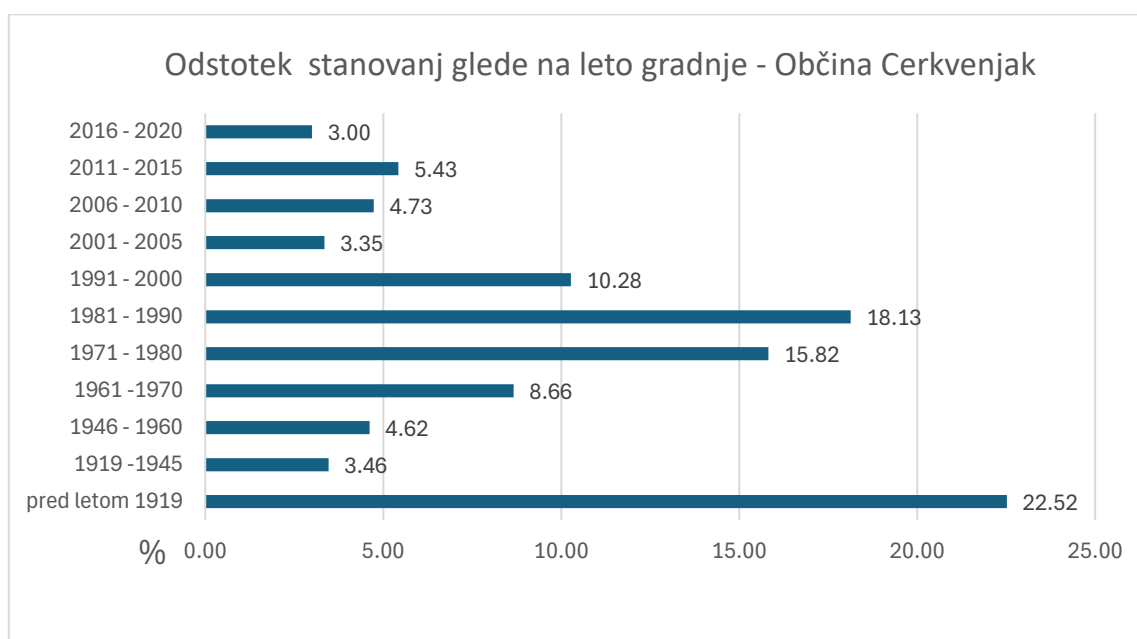
Analizirali smo celoten sektor stanovanj, ki so naseljena po posameznih občinah in le tega prikazujemo v spodnjih grafih.

Grafi prikazuje stanje stavbnega sektorja glede na leto gradnje po posameznih občinah. V Podravju je bilo največ zgradb zgrajenih pred letom 1990. Med občinami posebej izstopa nekaj manjših, kjer prevladujejo stavbe zgrajene pred letom 1919. V občini Središču ob Dravi je bilo kar 24.84 % vseh stavb grajenih pred letom 1919. Podobno kot v Podravju velja tudi za celotno Slovenijo, da je stanovanjski fond star in potreben prenove. Značilno je predvsem obdobje sedemdesetih let, ko je bilo v Sloveniji zgrajenih približno 21 % celotnega stanovanjskega fonda, pri čemer Podravska regija ne odstopa od državnega povprečja.

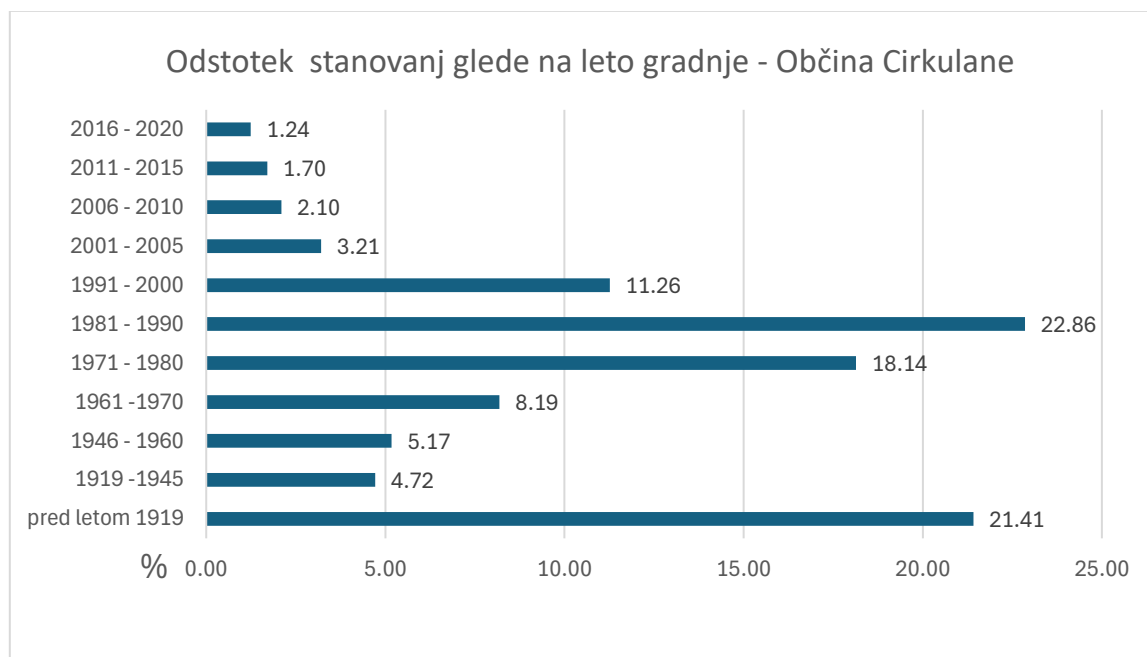
Graf 259: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje - Benedikt

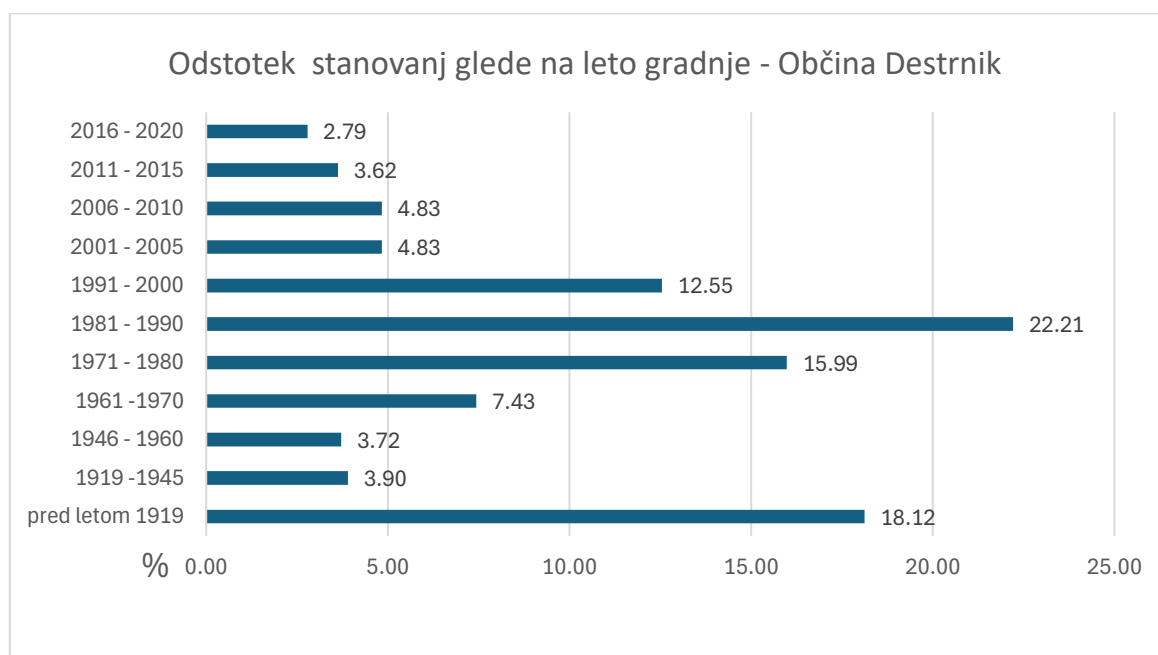
Graf 260: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Cerkvenjak

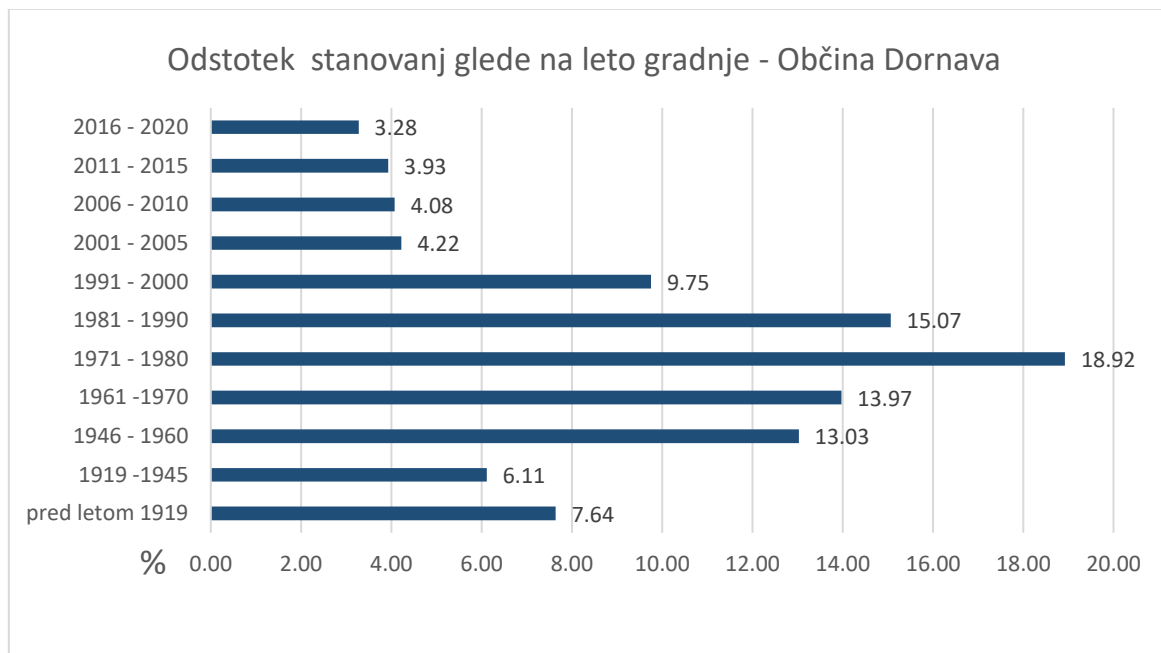
Graf 261: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Cirkulane

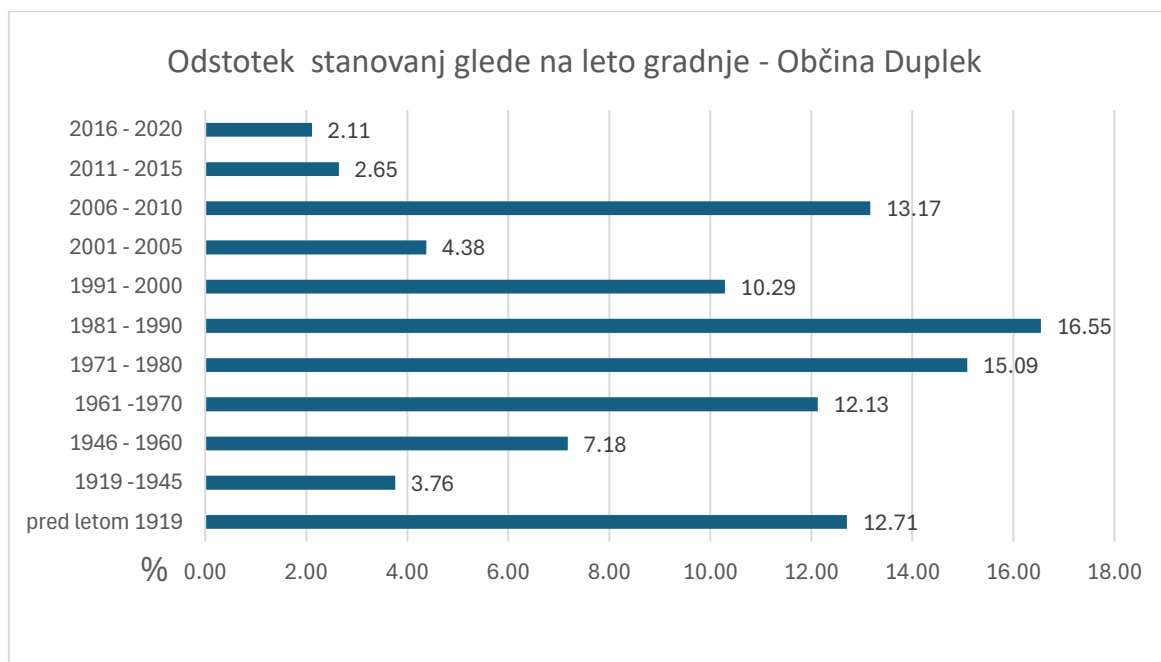
Graf 262: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Destrnik

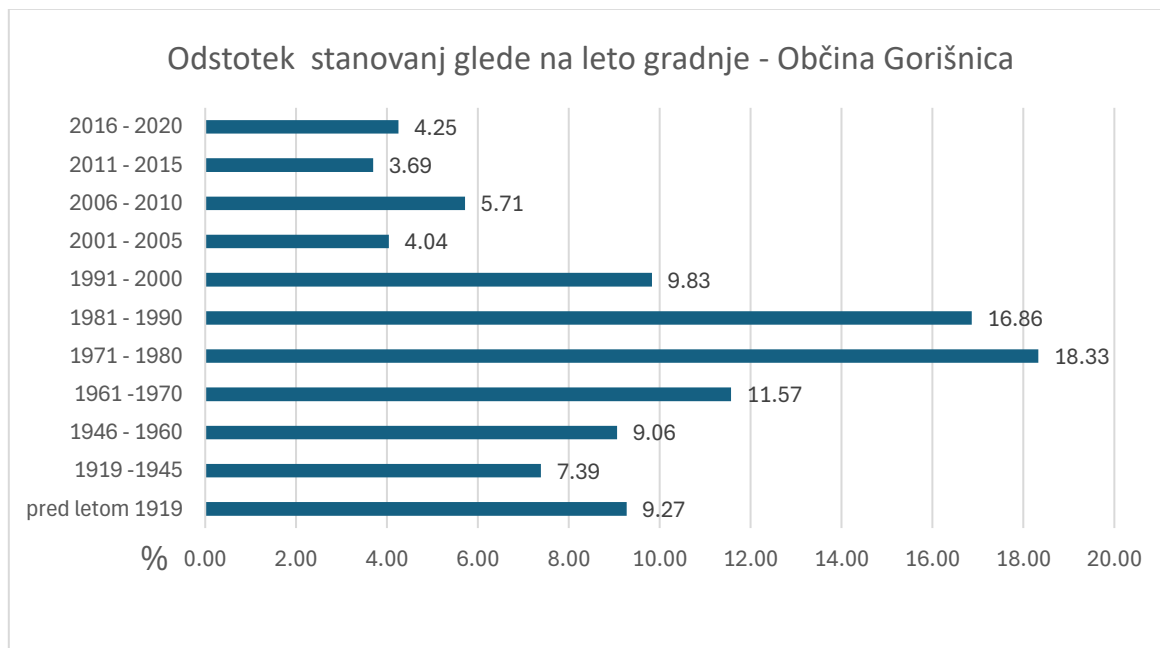
Graf 263: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Dornava

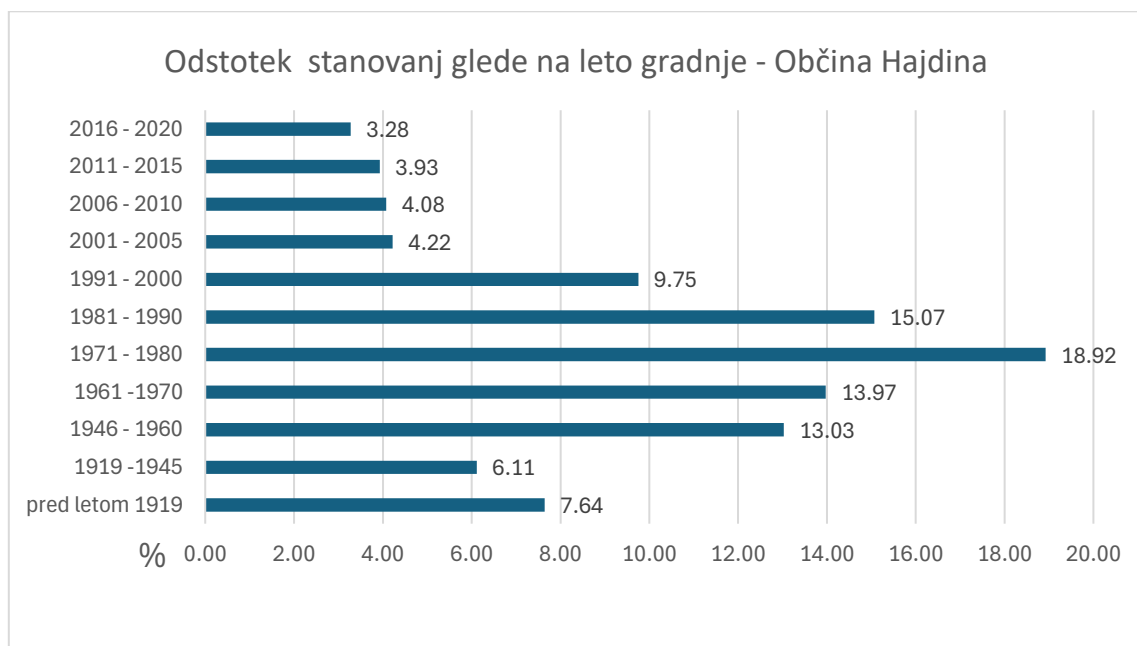
Graf 264: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Duplek

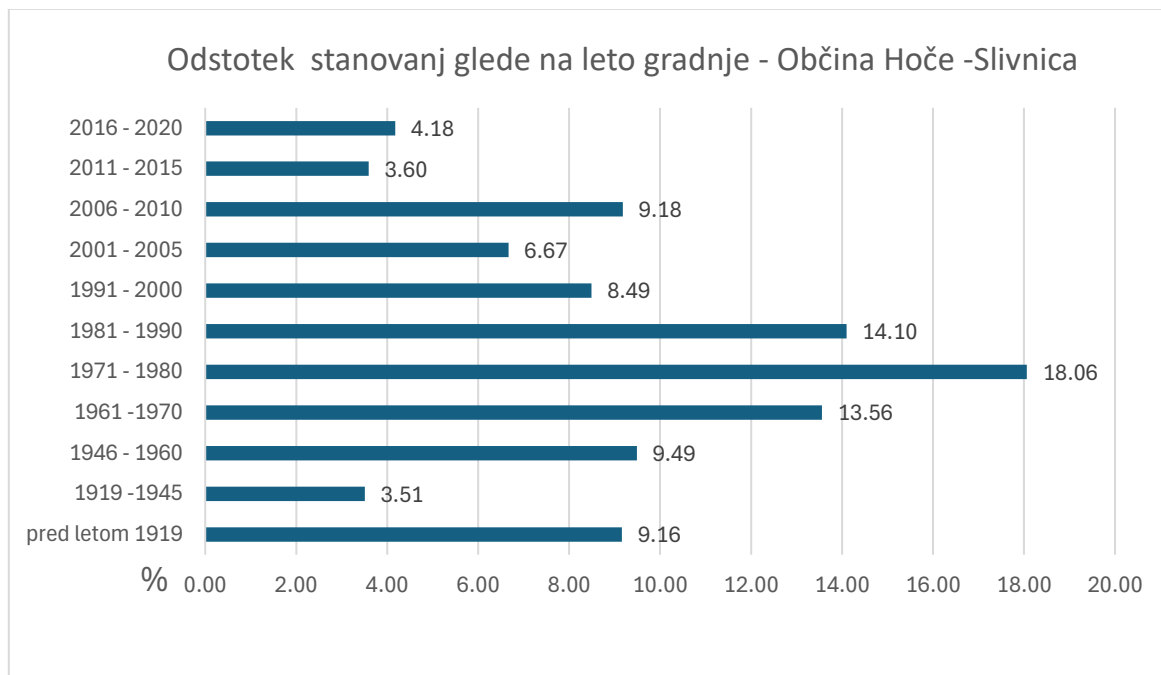
Graf 265: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Gorišnica

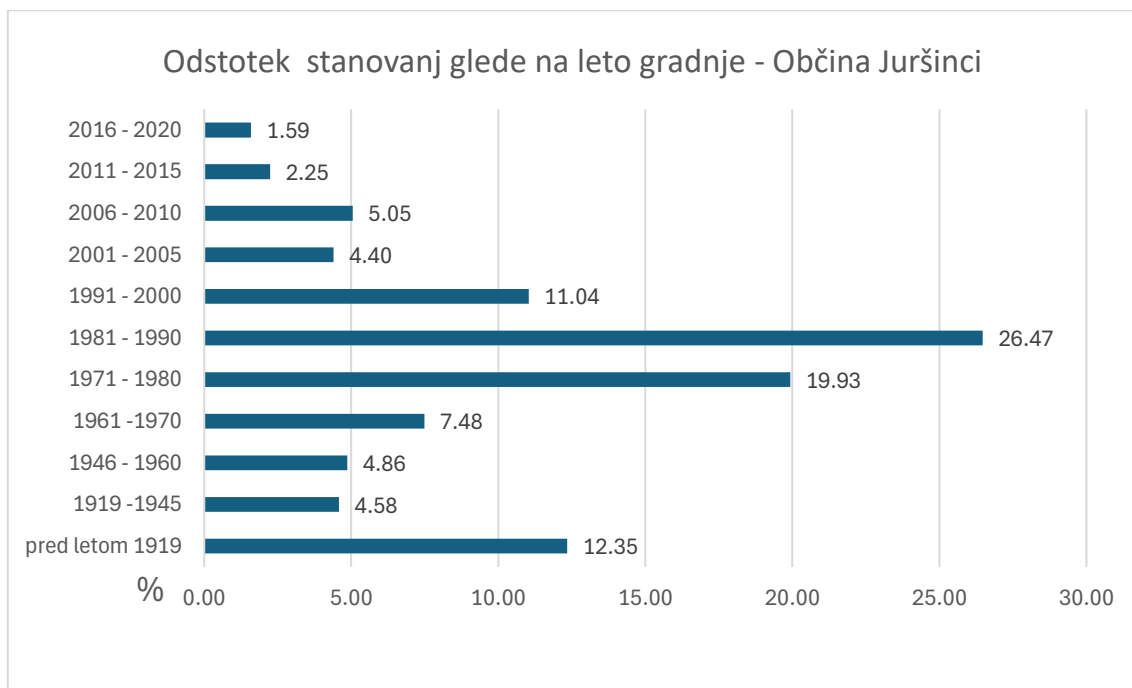
Graf 266: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Hajdina

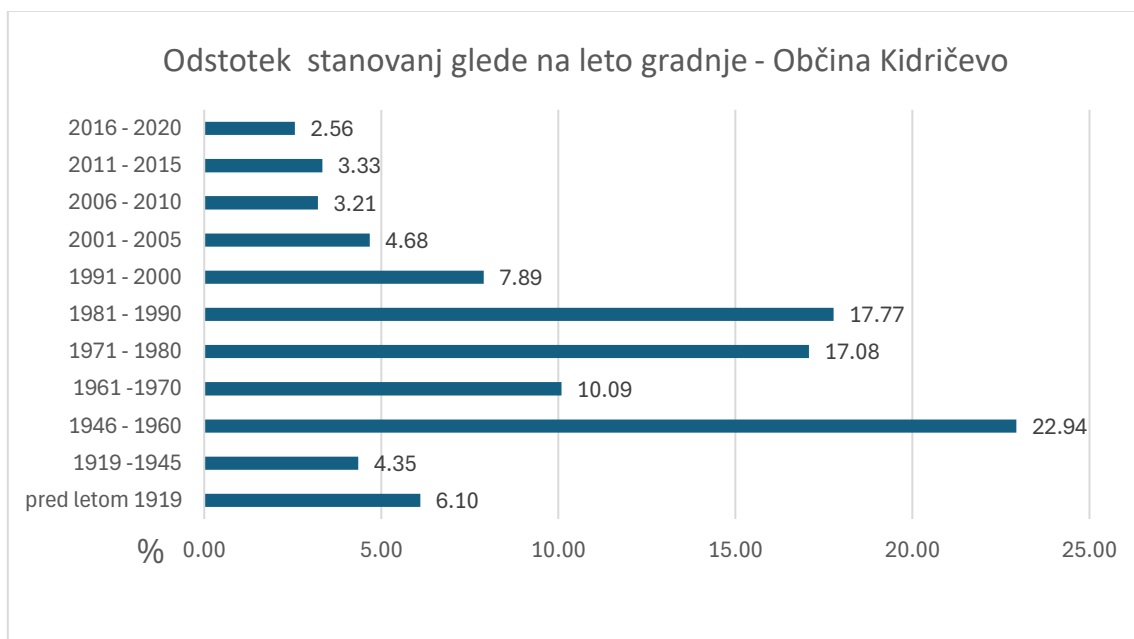
Graf 267: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Hoče - Slivnica

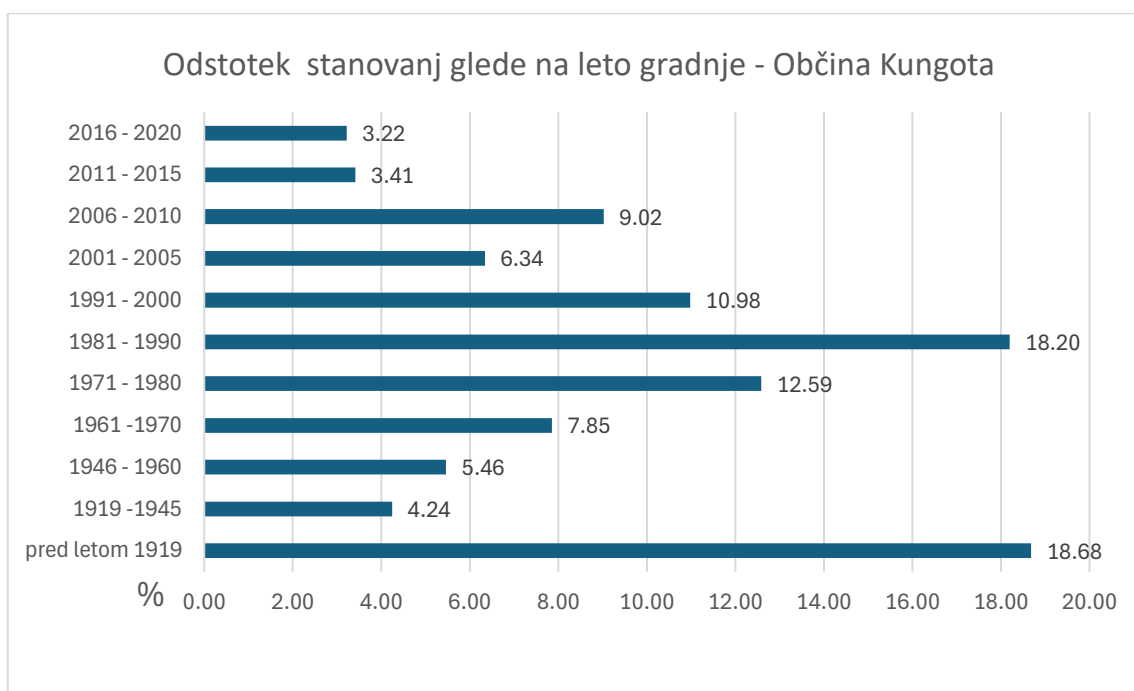
Graf 268: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Juršinci

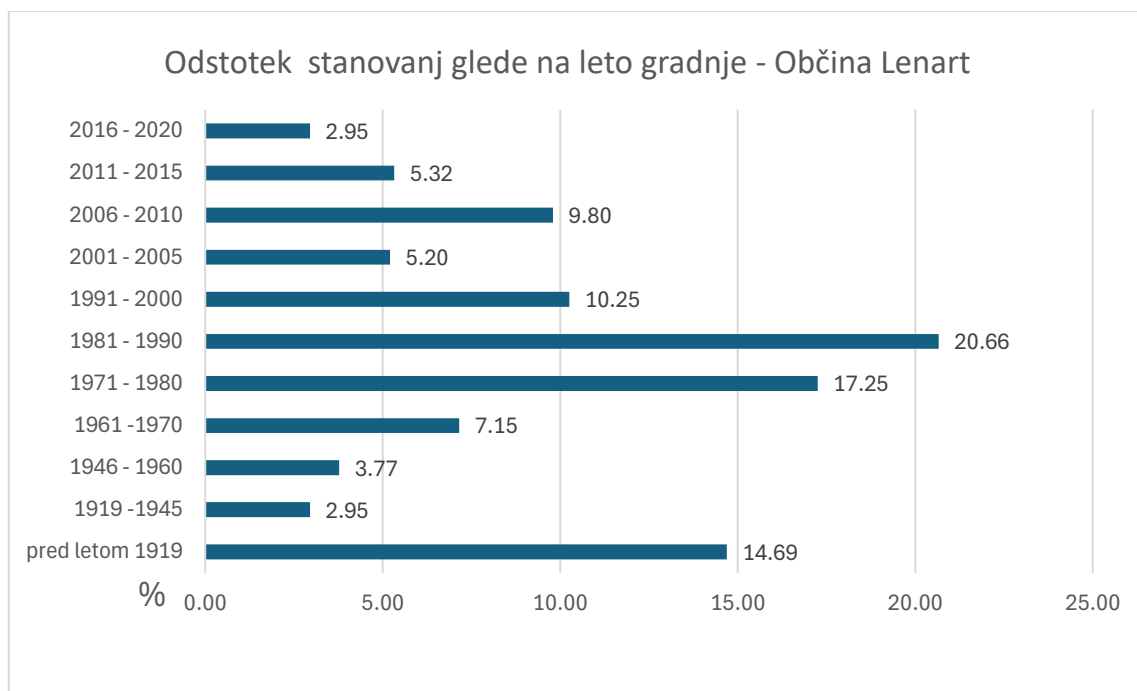
Graf 269: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Kidričevo

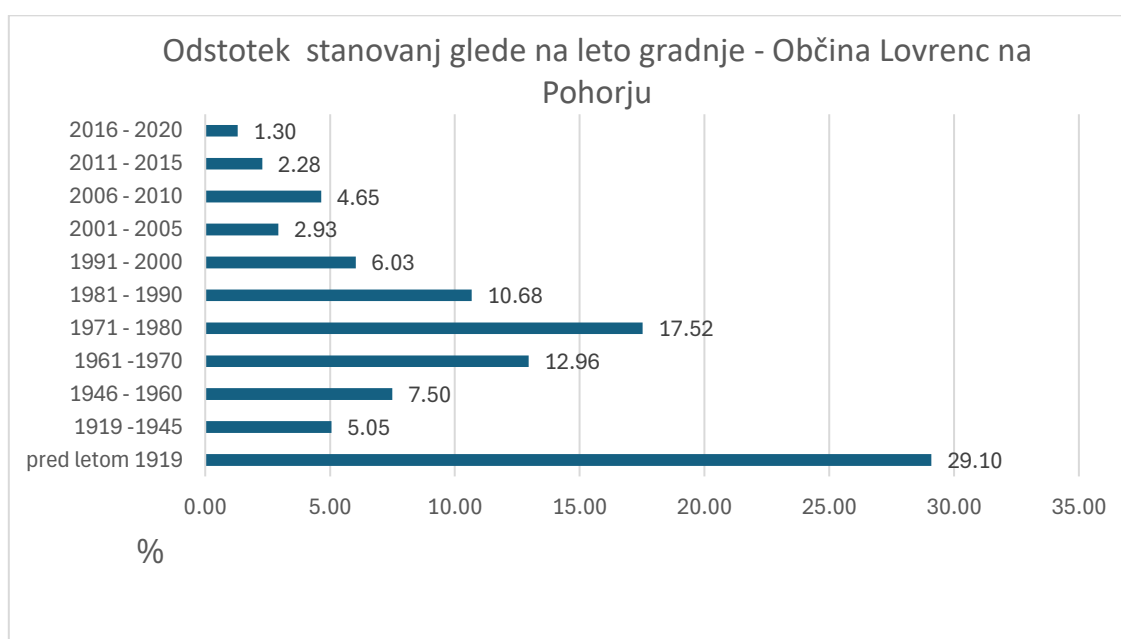
Graf 270: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Kungota

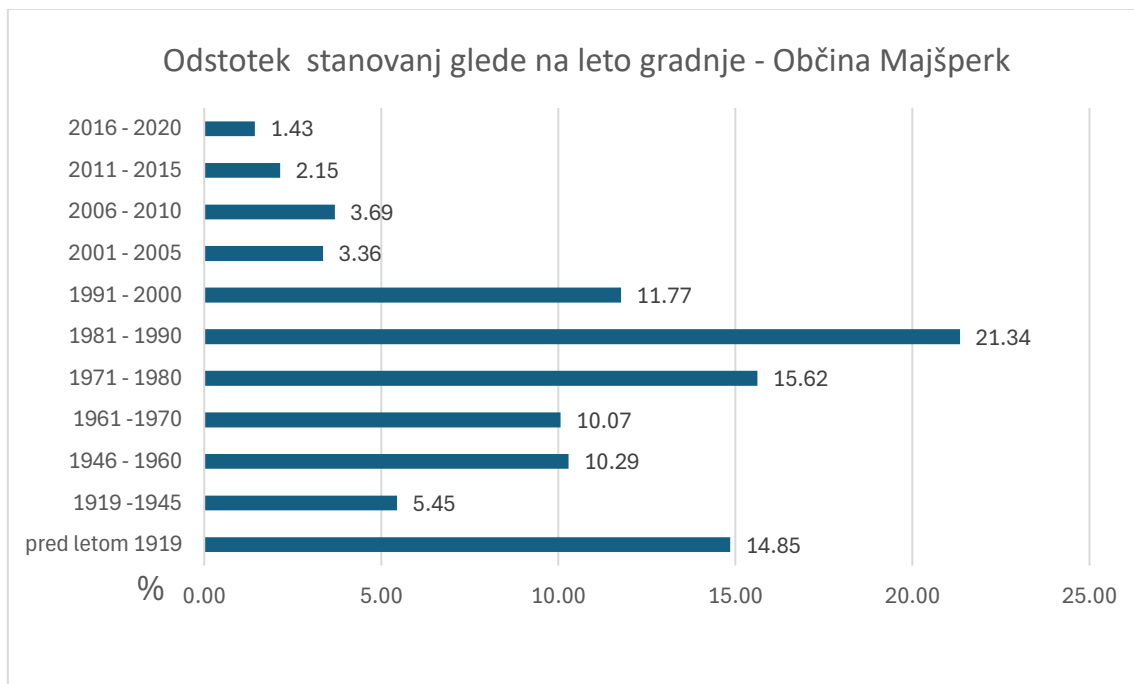
Graf 271: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Lenart

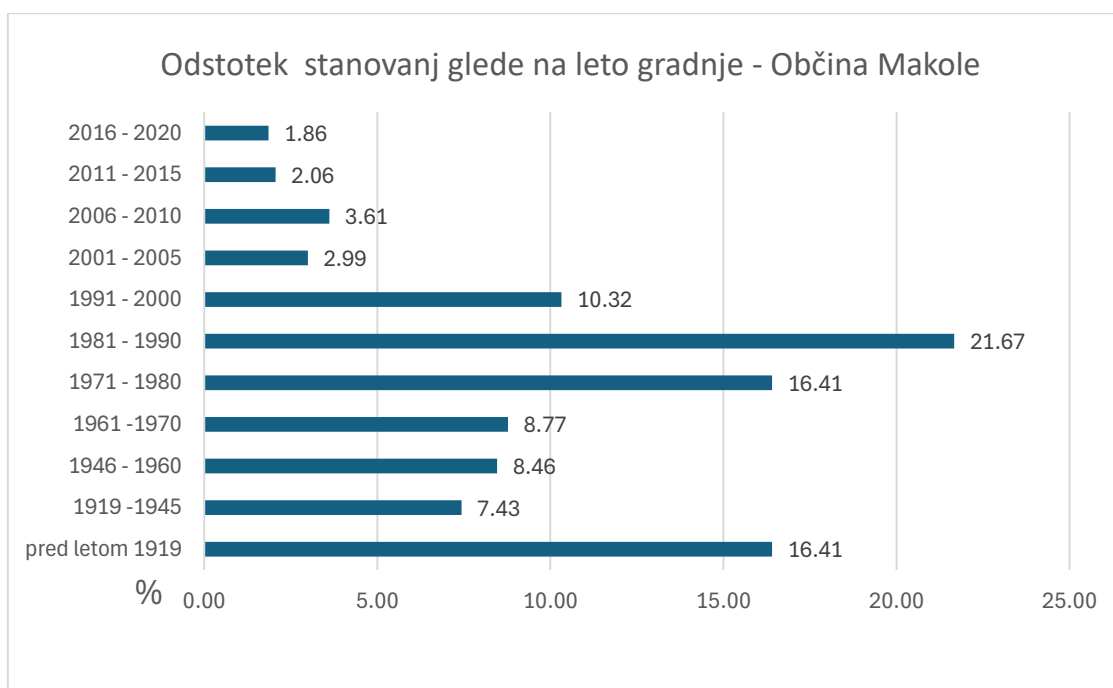
Graf 272: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Lovrenc na Pohorju

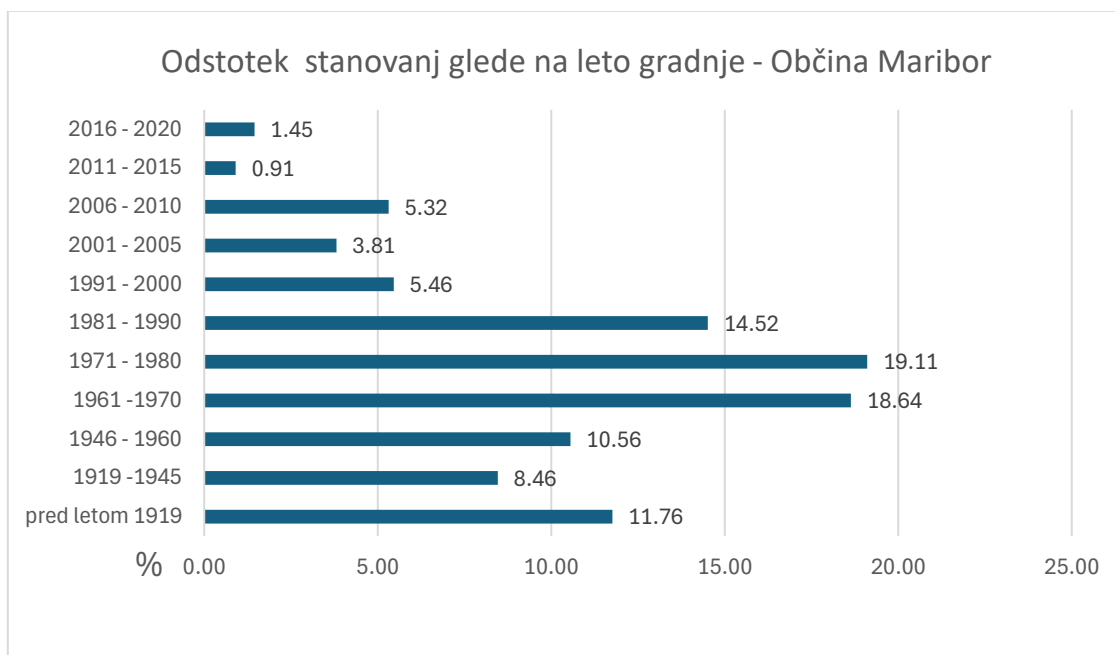
Graf 273: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Majšperk

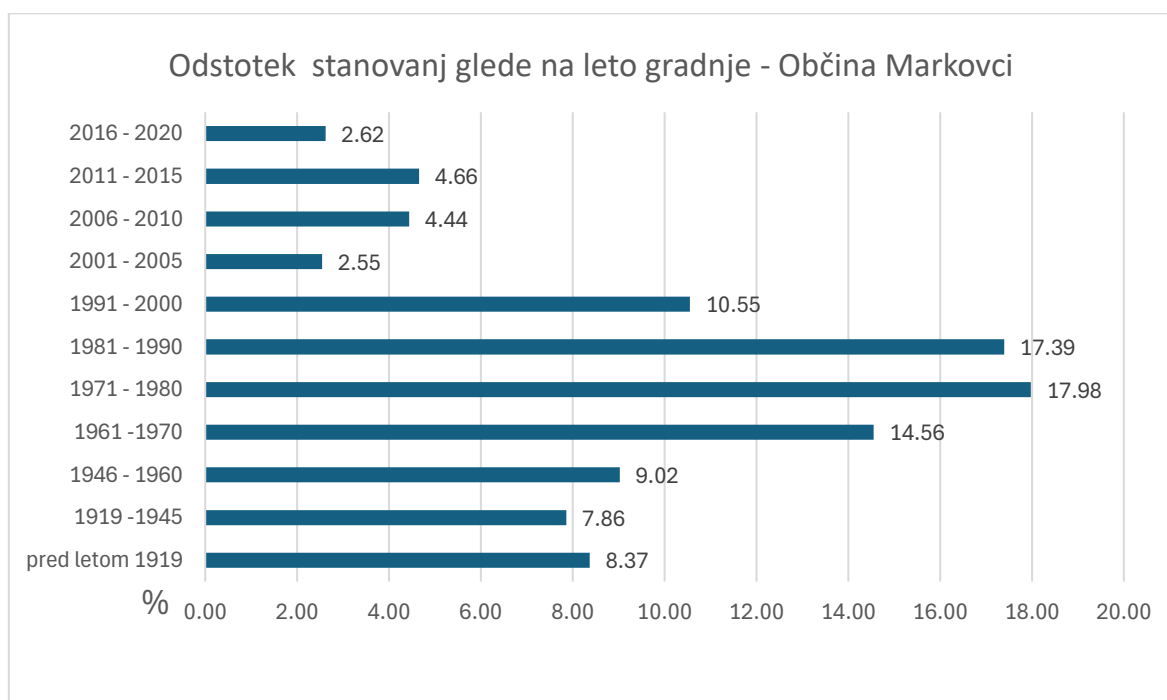
Graf 274: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Makole

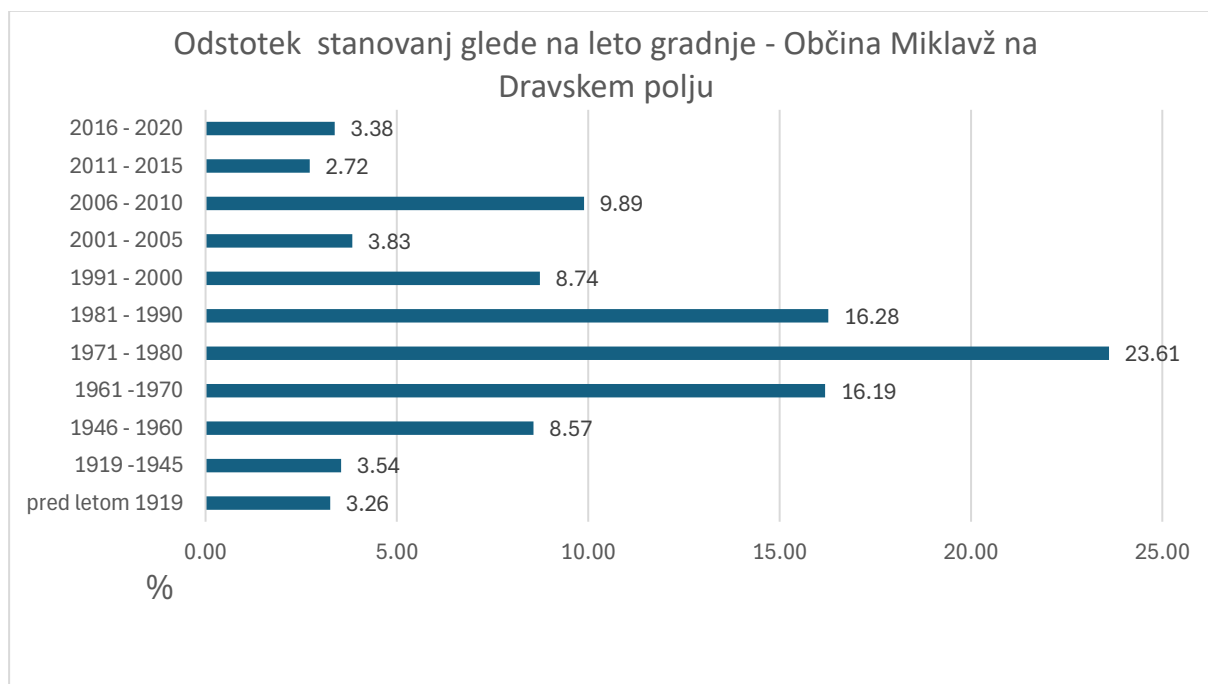
Graf 275: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Maribor

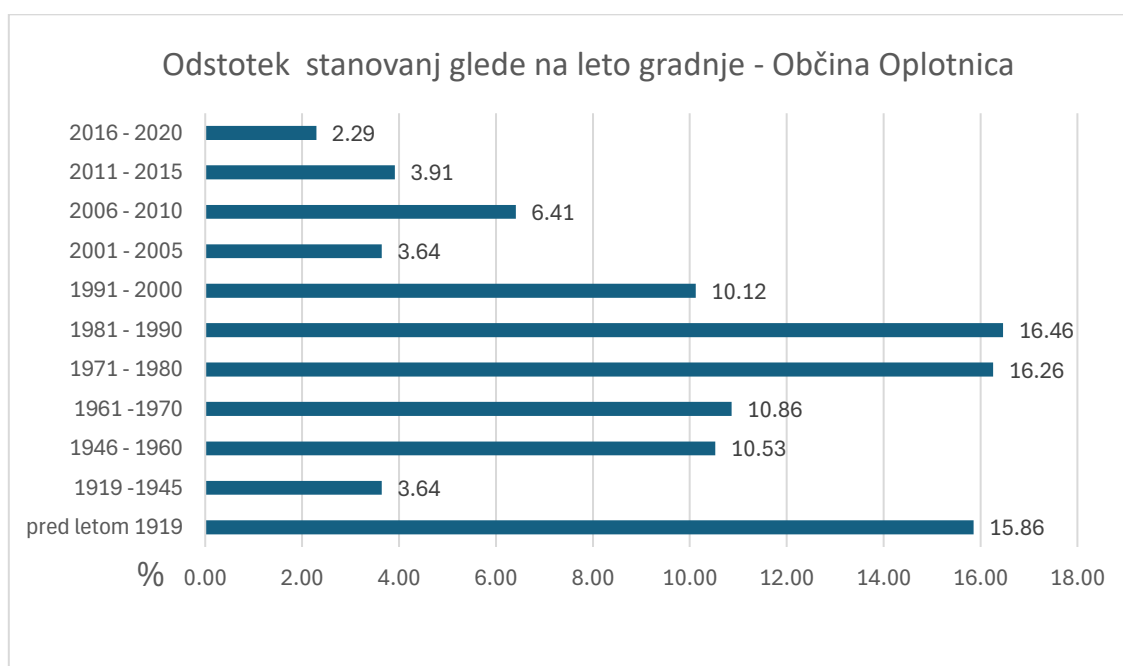
Graf 276: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Markovci

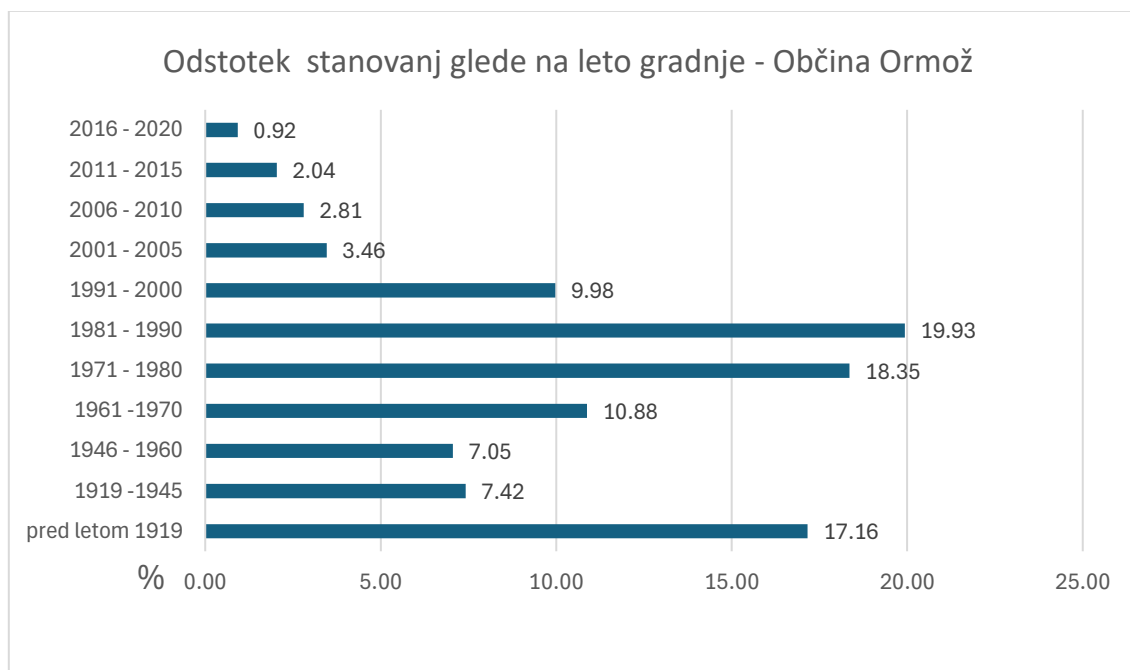
Graf 277: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Miklavž na Dravskem polju

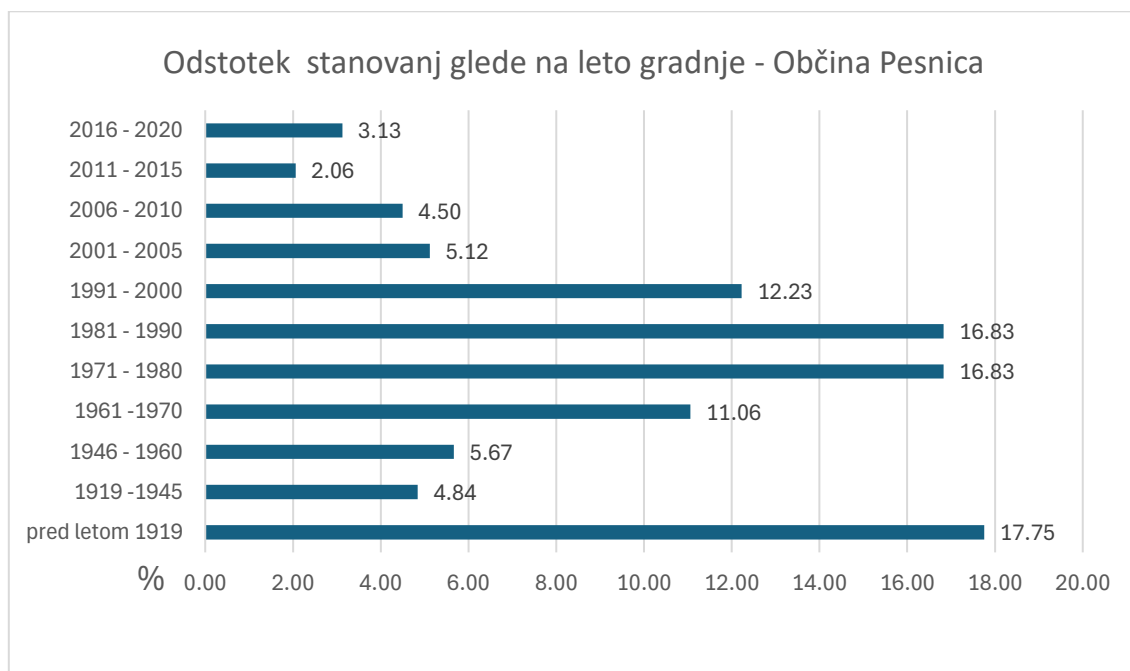
Graf 278: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Oplotnica

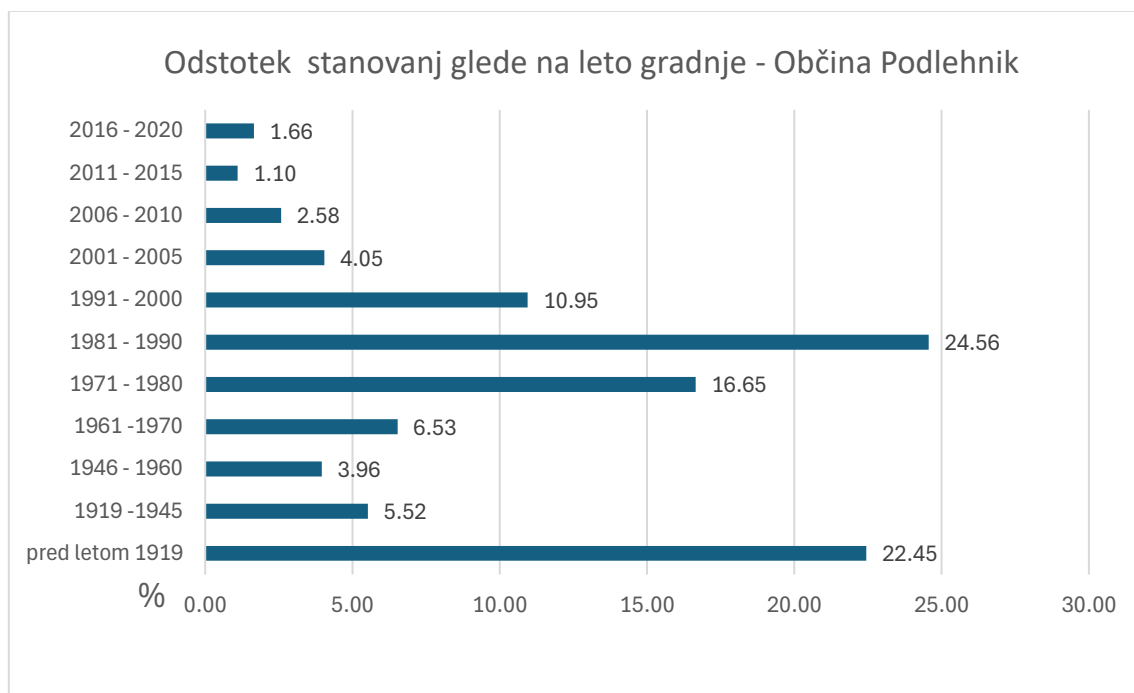
Graf 279: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ormož

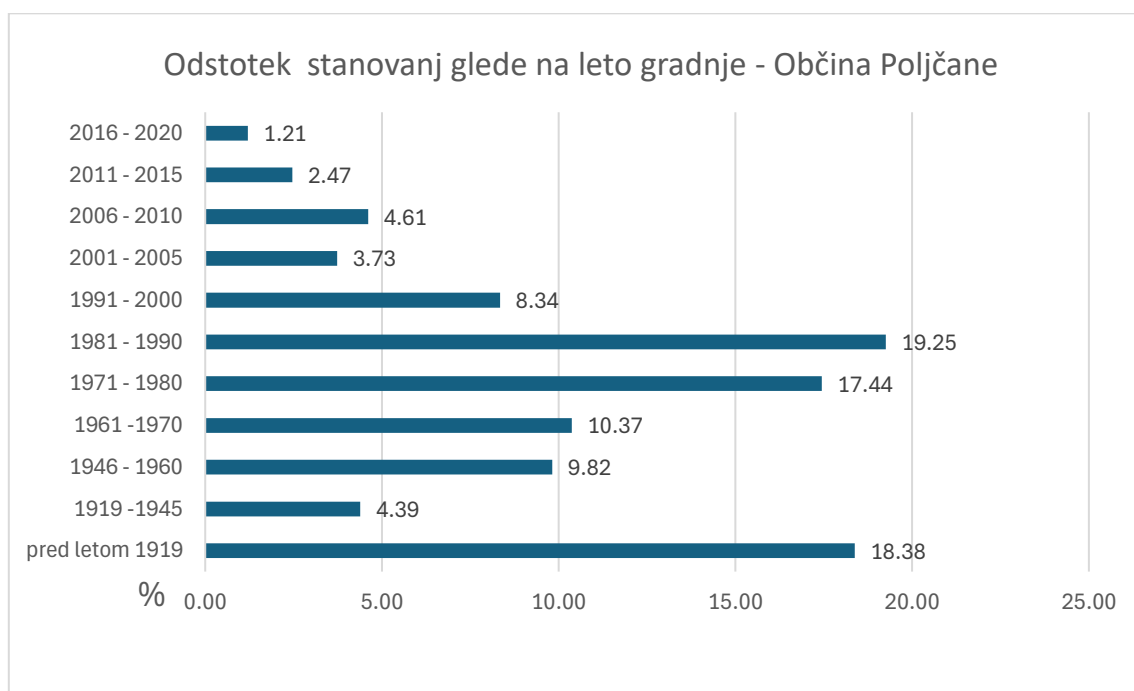
Graf 280: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Pesnica

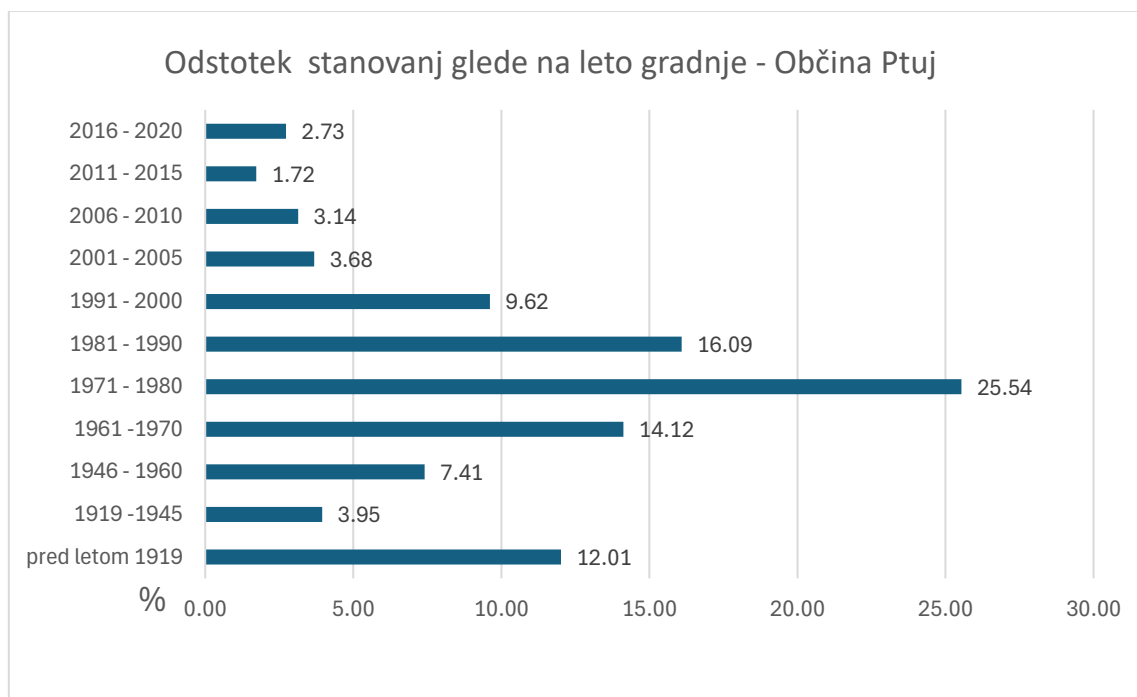
Graf 281: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Podlehnik

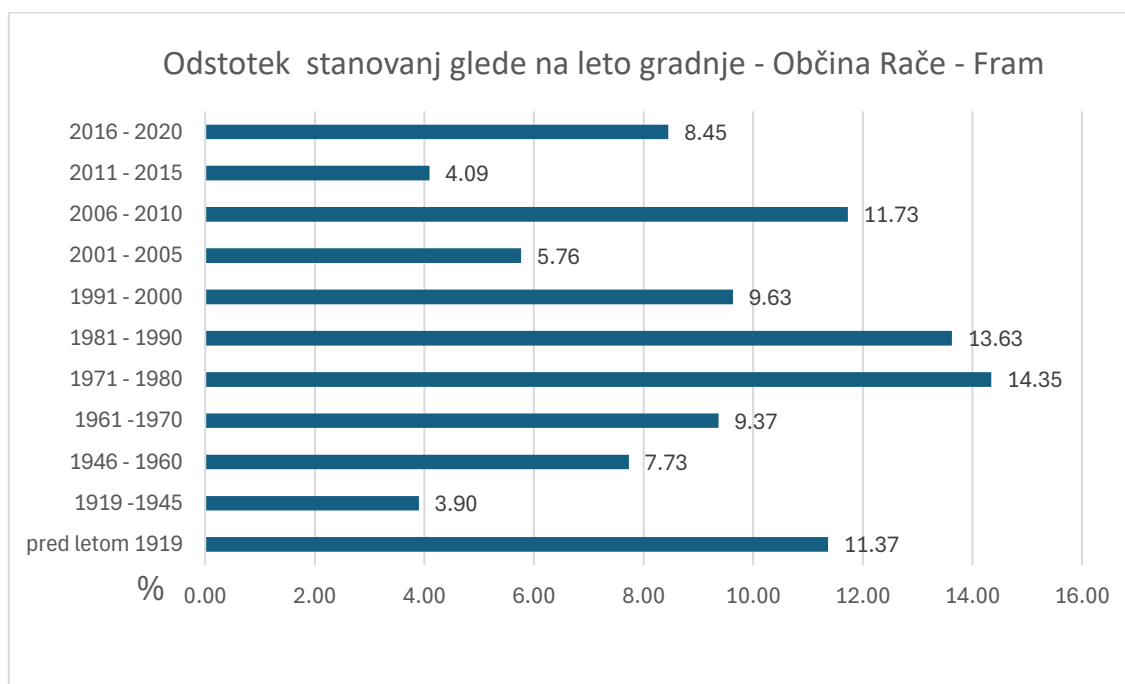
Graf 282: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Poljčane

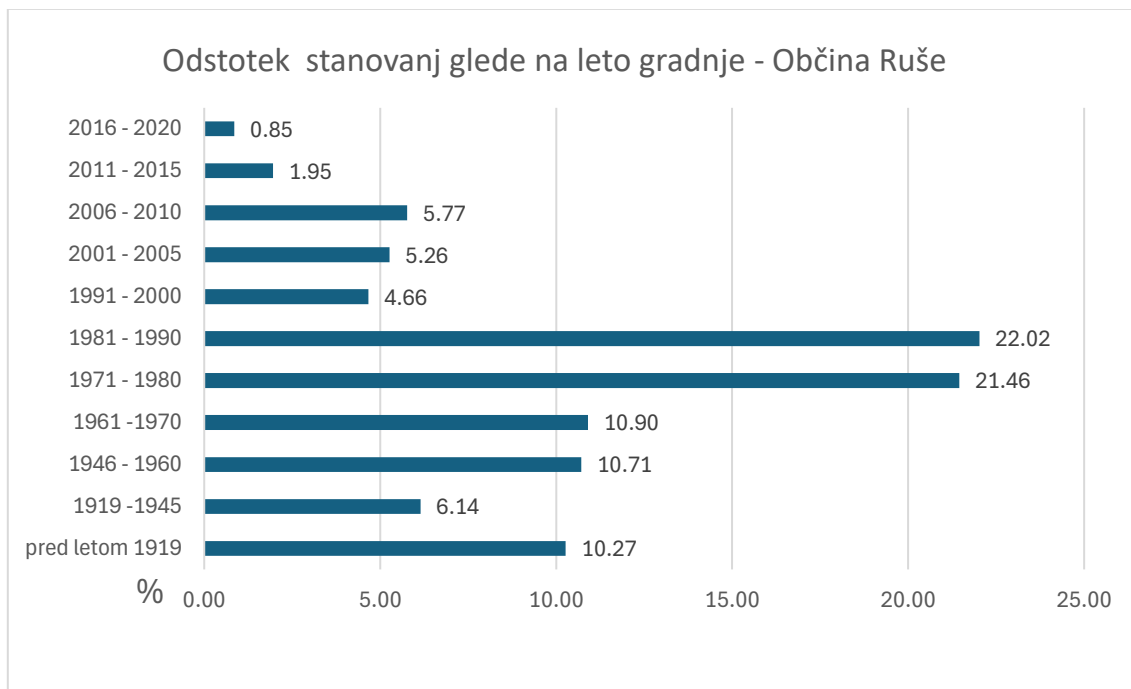
Graf 283: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ptuj

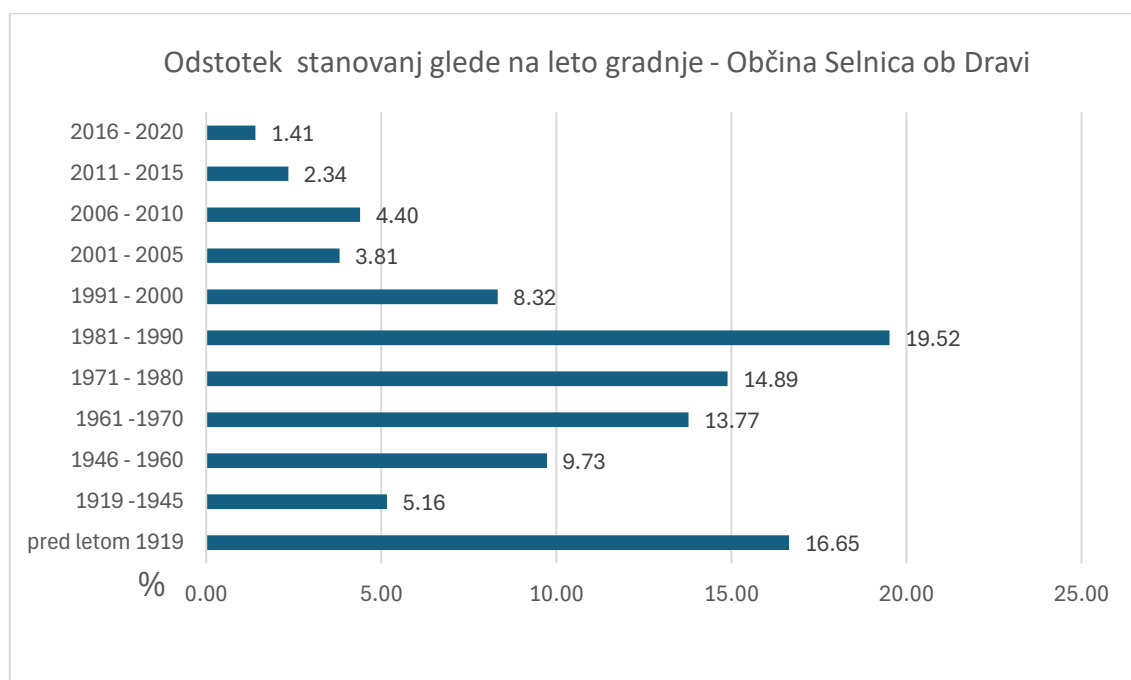
Graf 284: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Rače – Fram

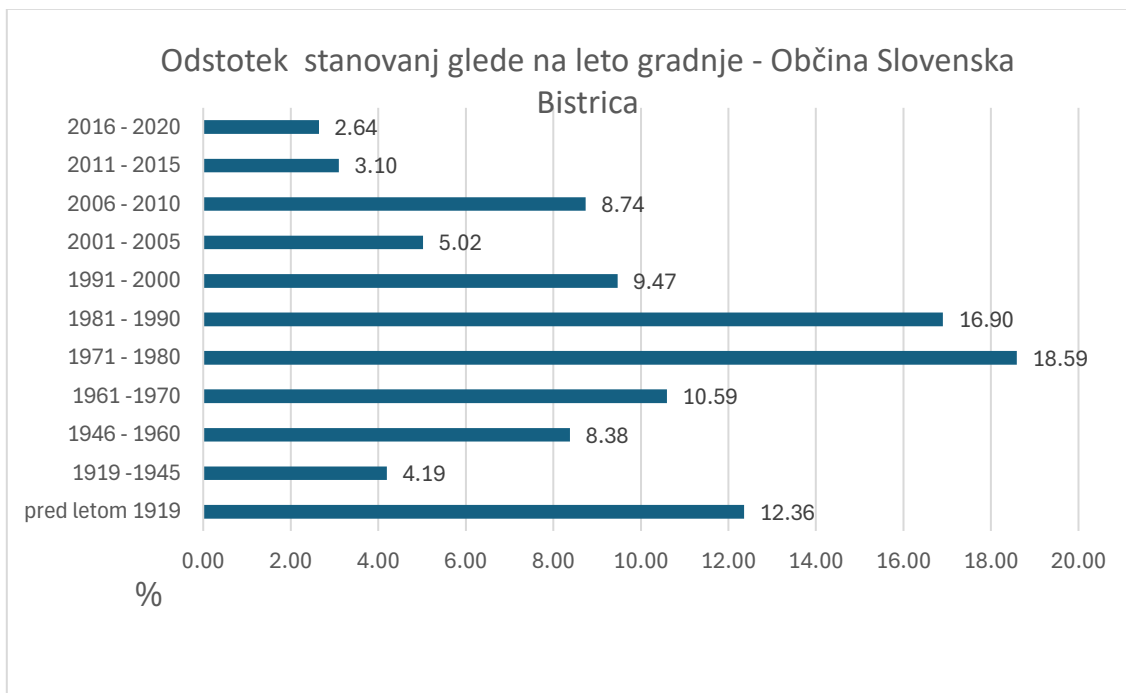
Graf 285: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Ruše

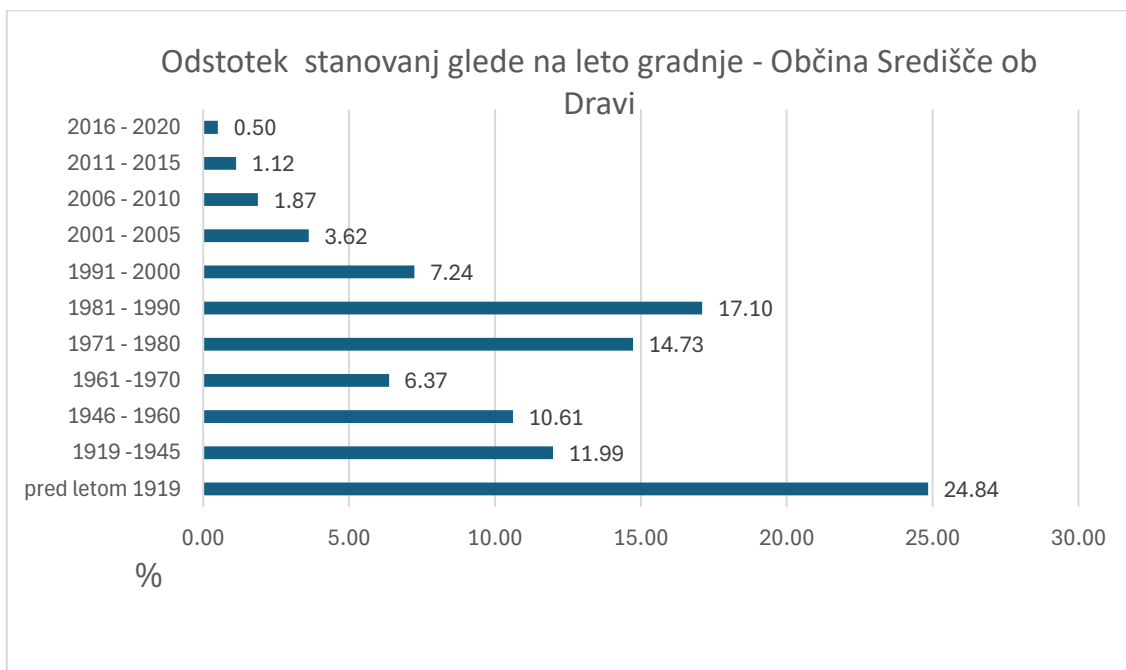
Graf 286: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Selnica ob Dravi

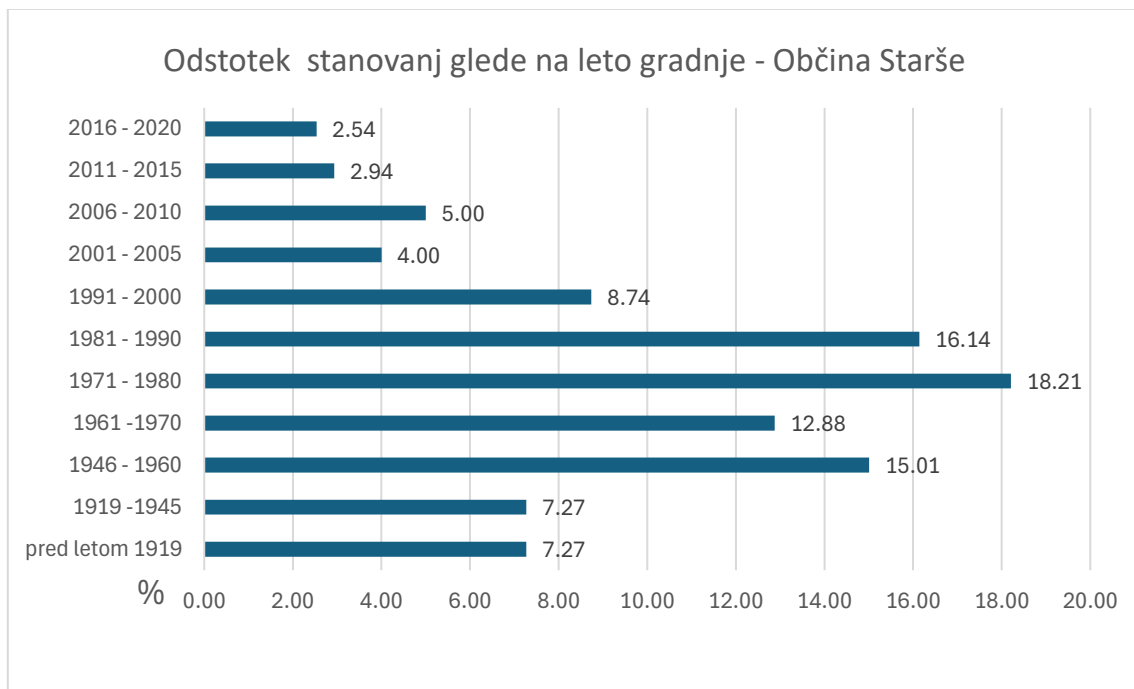
Graf 287: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Slovenska Bistrica

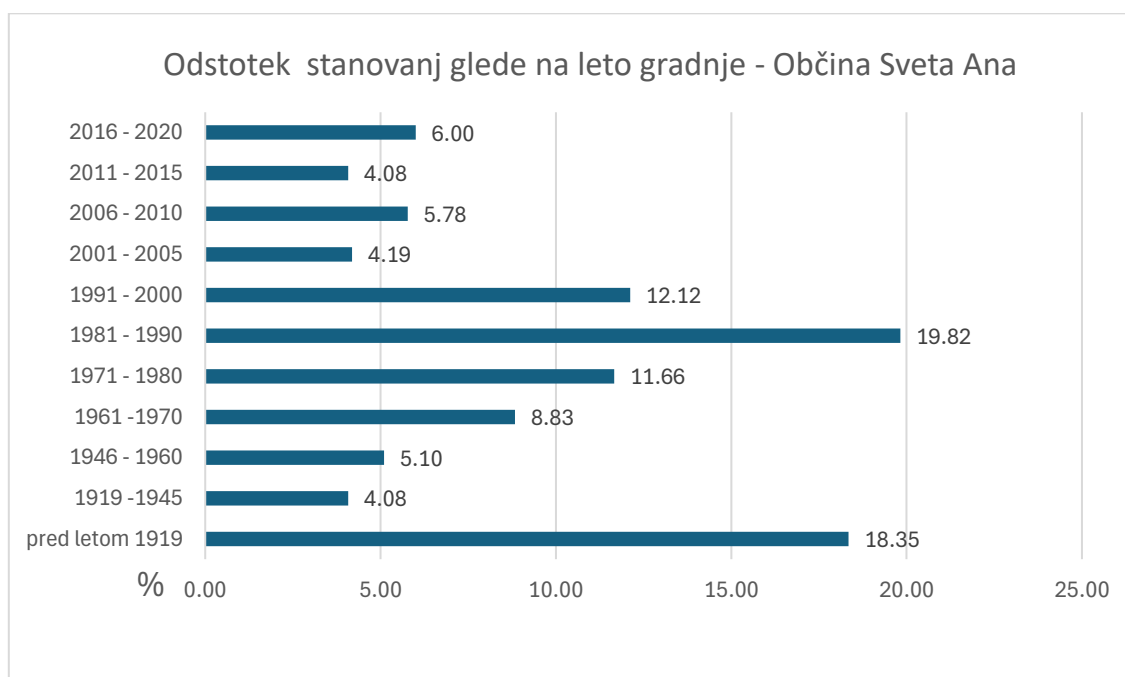
Graf 288: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Središče ob Dravi

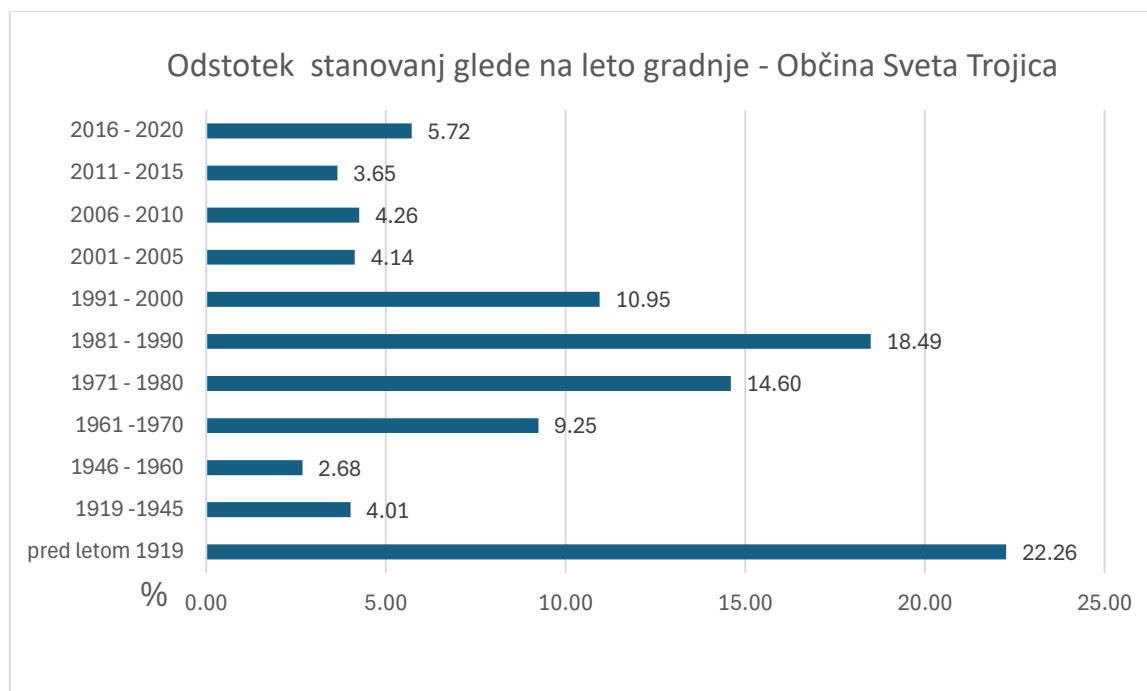
Graf 289: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Starše

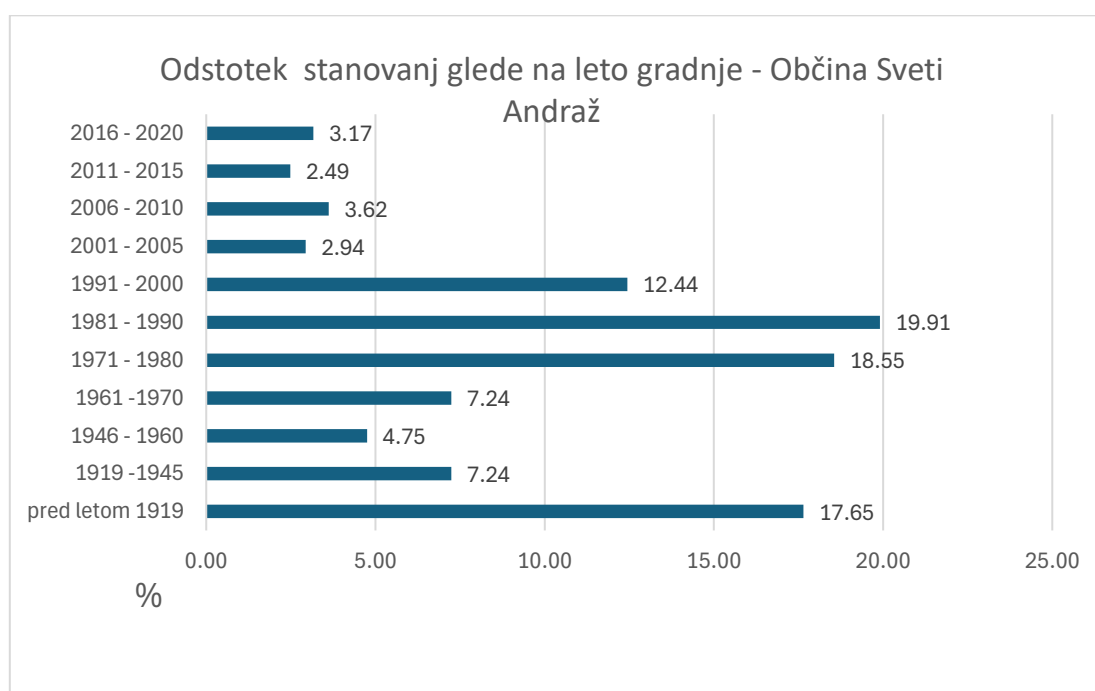
Graf 290: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveta Ana

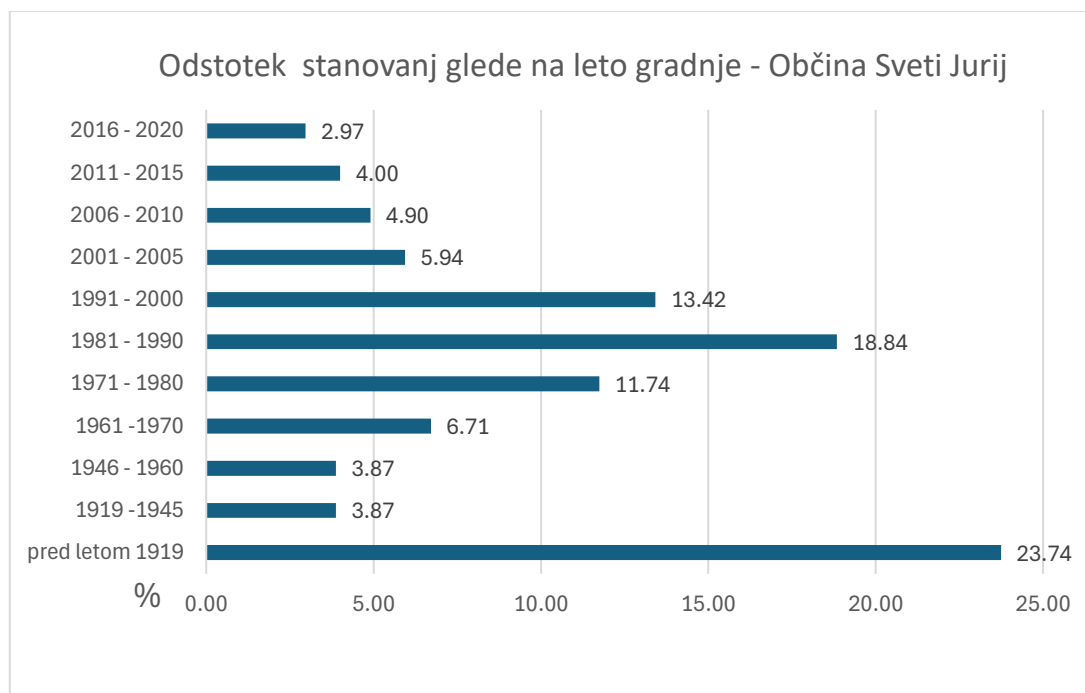
Graf 291: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveta Trojica v Slov. goricah

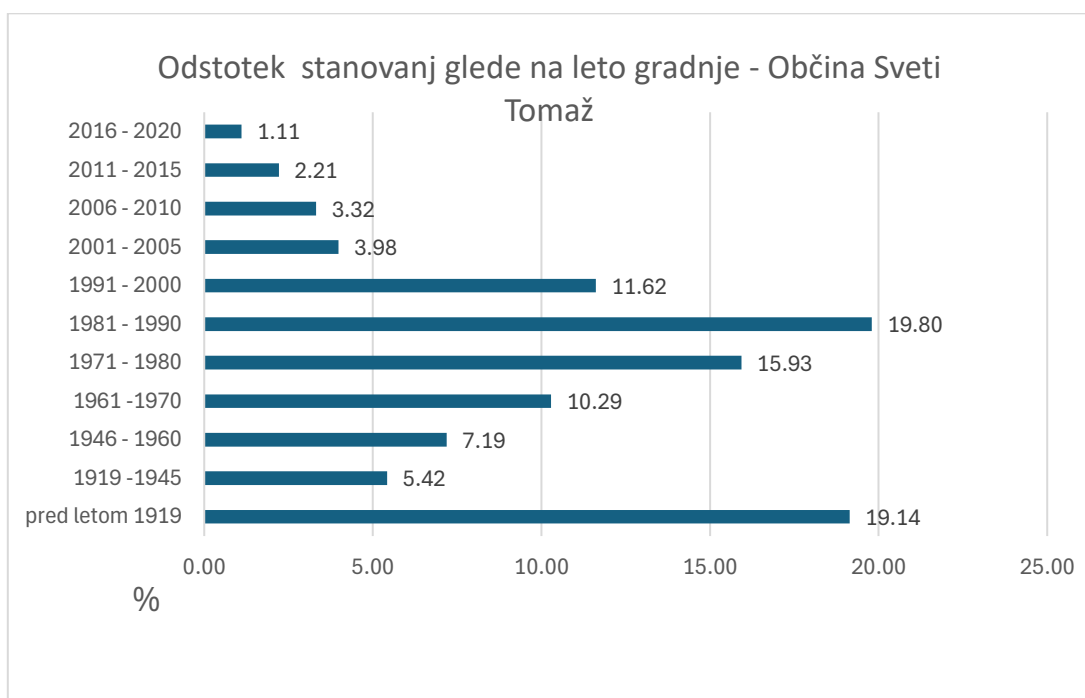
Graf 292: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Andraž v Slov. goricah

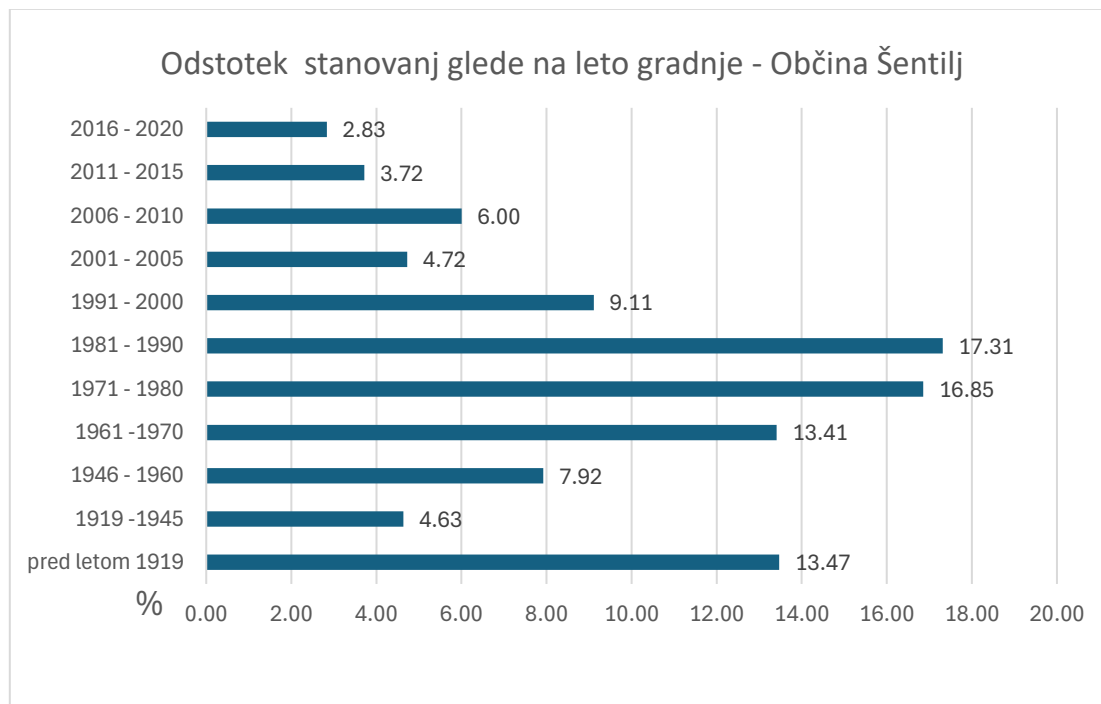
Graf 293: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Jurij v Slov. goricah

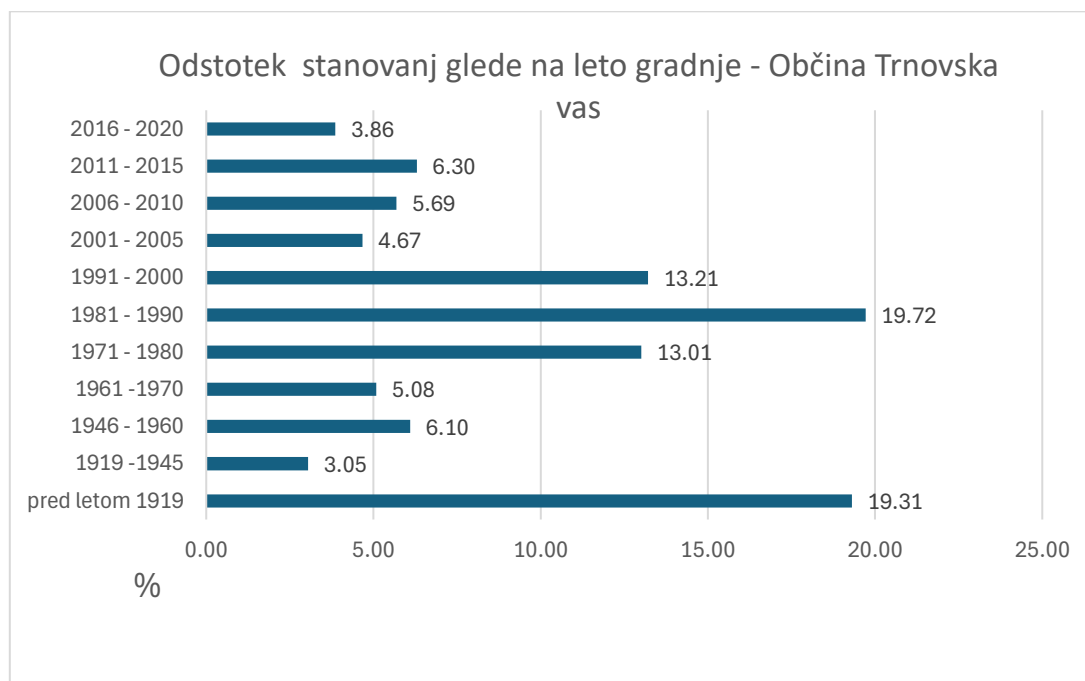
Graf 294: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Sveti Tomaž

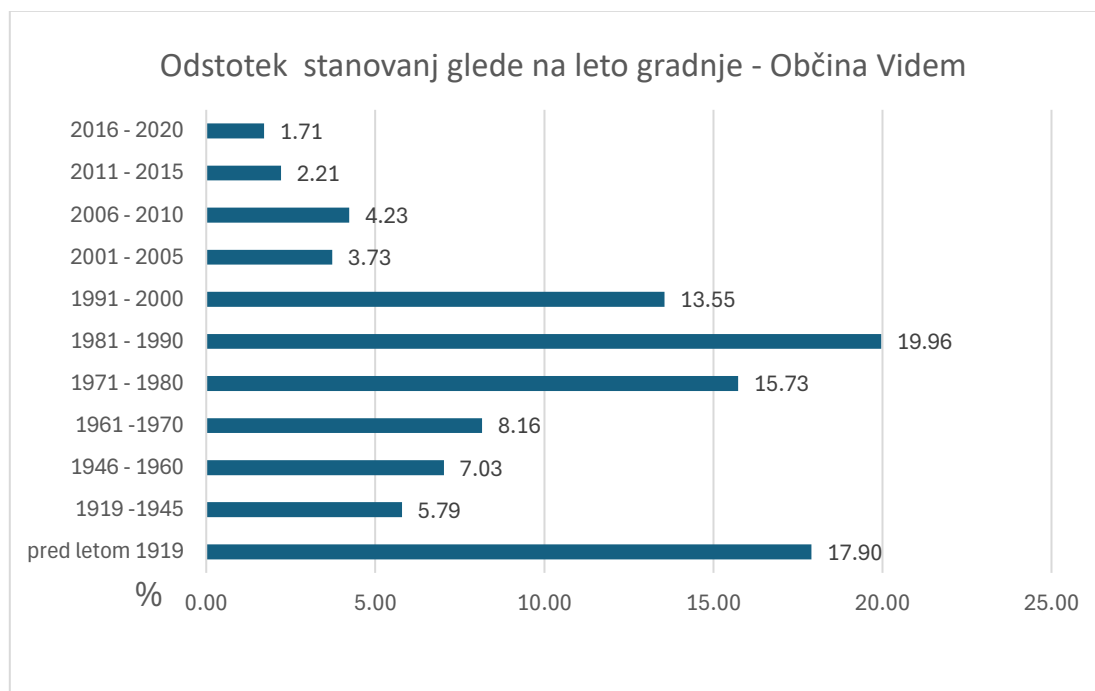
Graf 295: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Šentilj

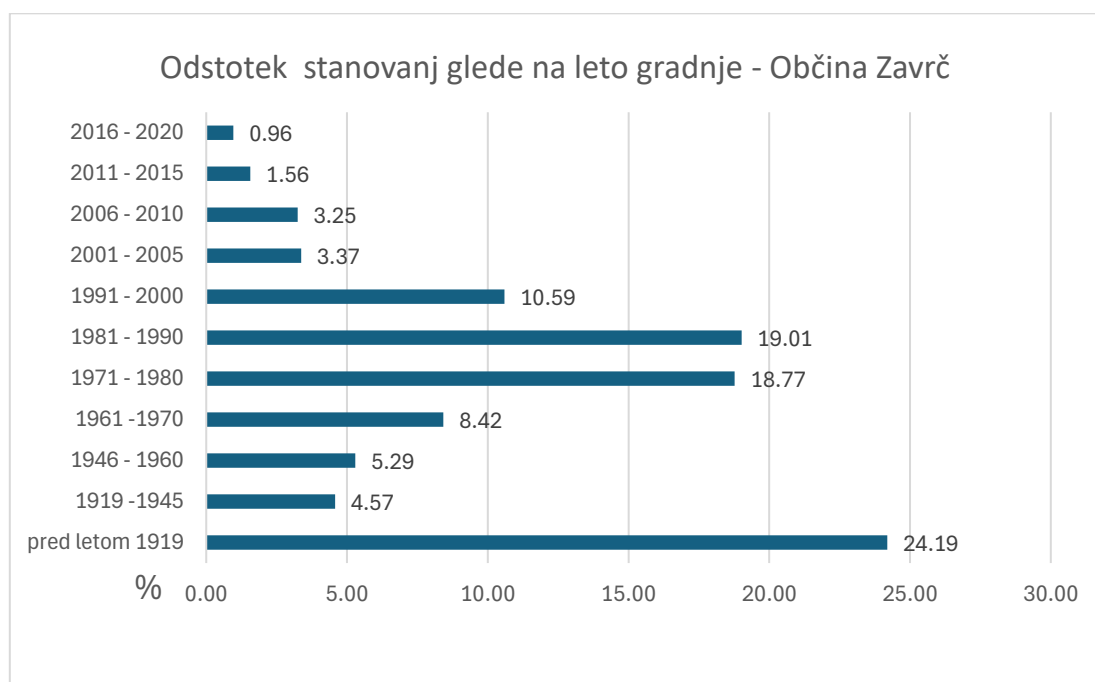
Graf 296: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Trnovska vas

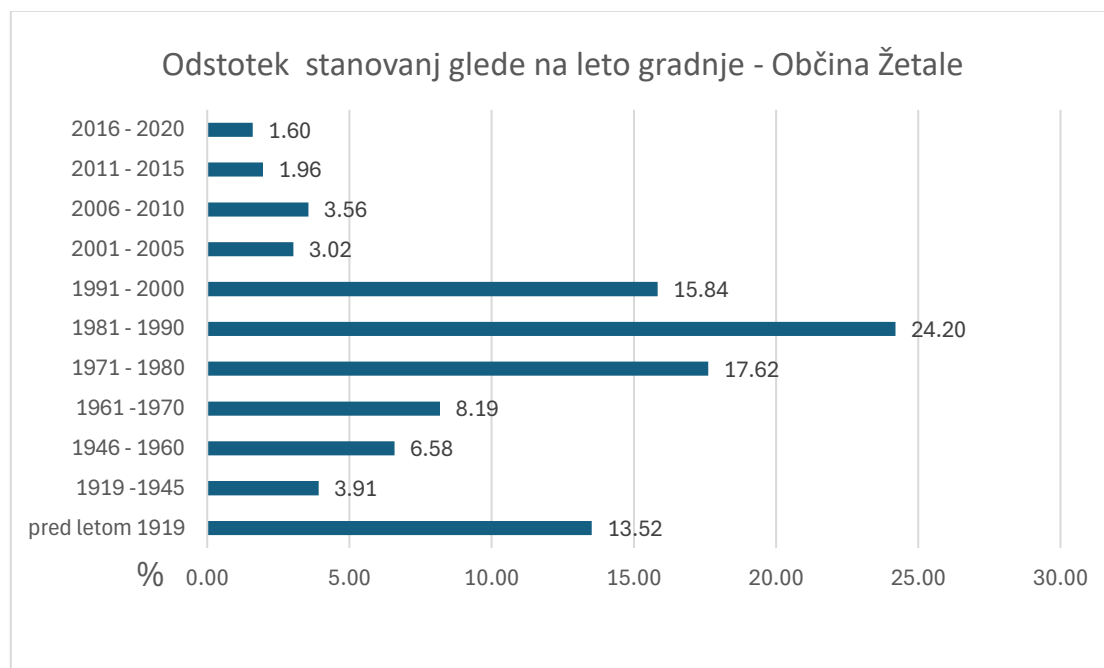
Graf 297: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Videm

Graf 298: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Zavrč

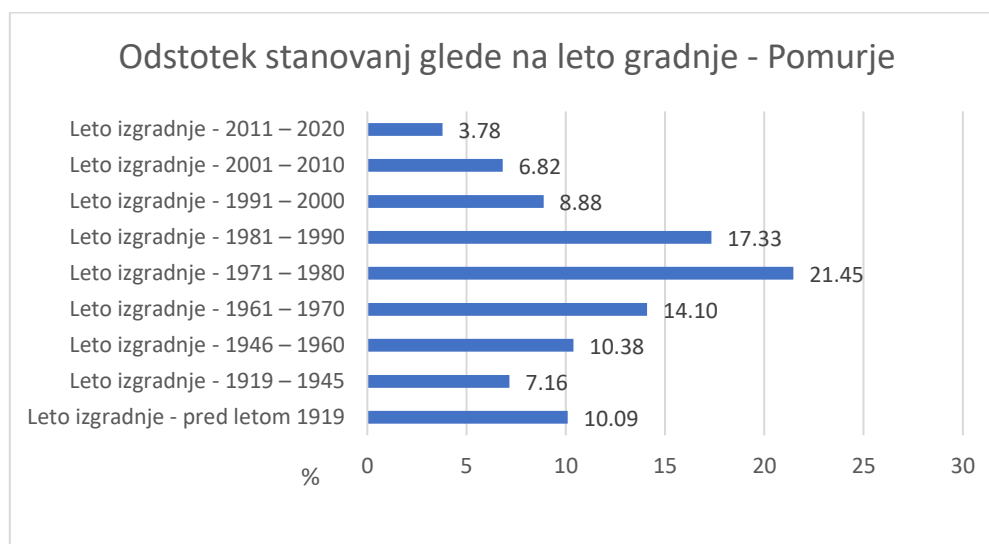
Graf 299: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje – Občina Žetale

7.2.2 Pomurska regija

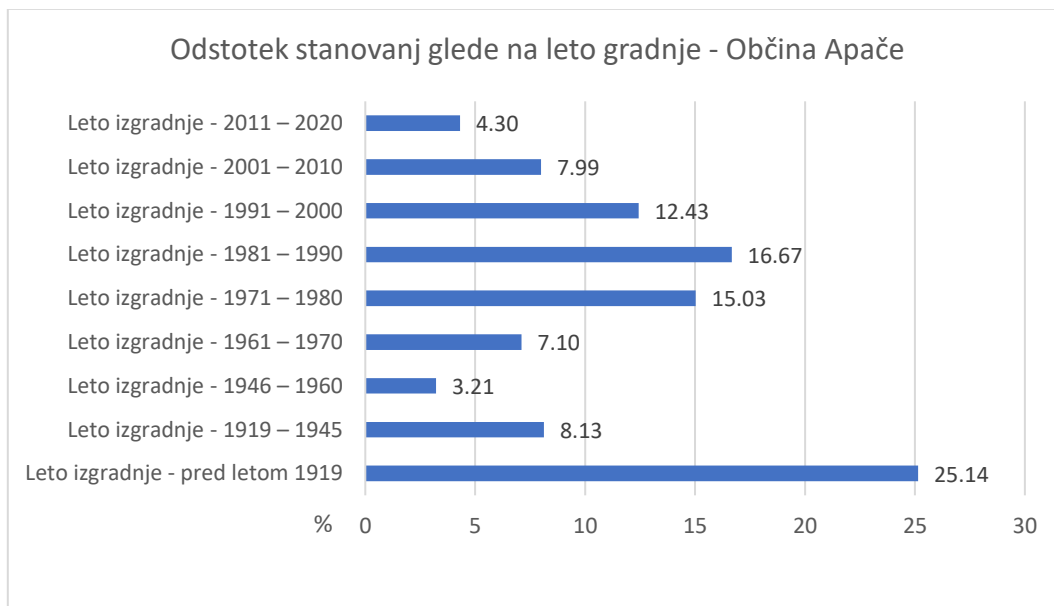
Analizirali smo celoten sektor stanovanj¹³², ki so naseljena po posameznih občinah in le tega prikazujemo v spodnjih grafih.

Graf 300: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Pomurju (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

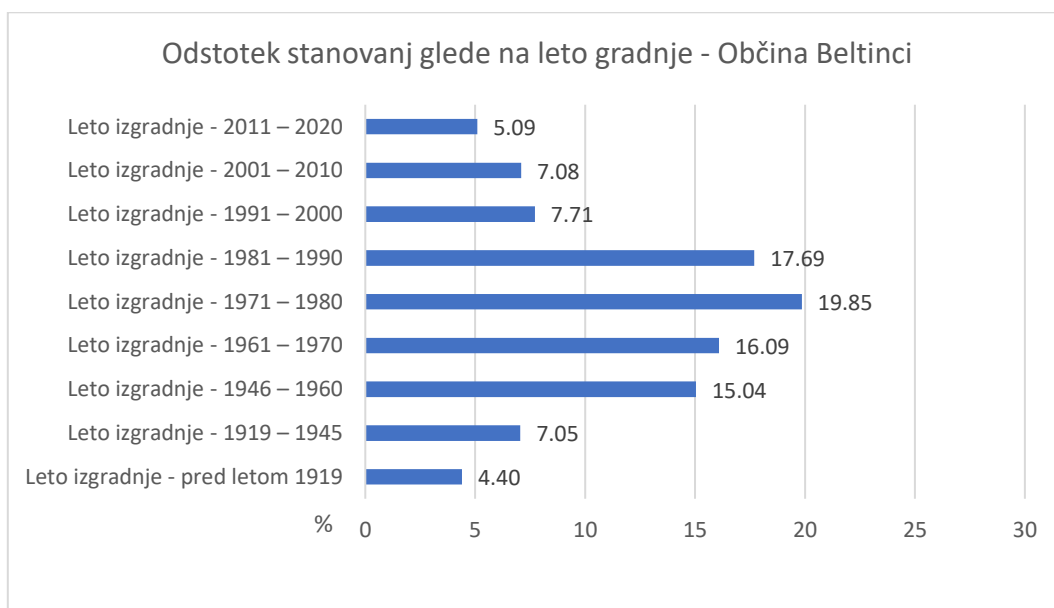

¹³² Stanovanja po naseljenosti in letu izgradnje, kohezijskih in statističnih regijah, Slovenija:
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0861211S.px>

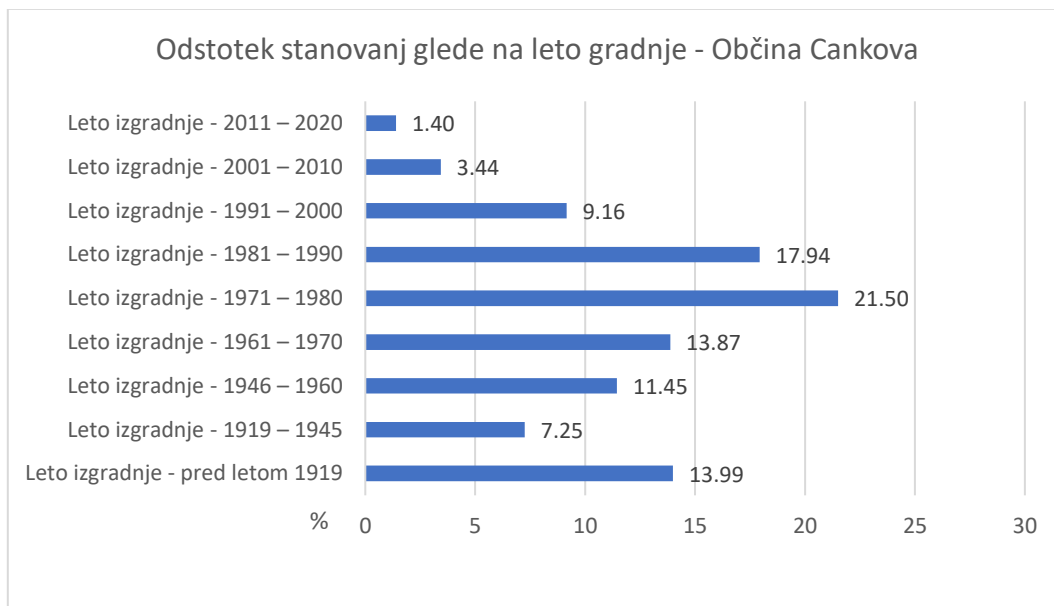
Graf 301: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Apače (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

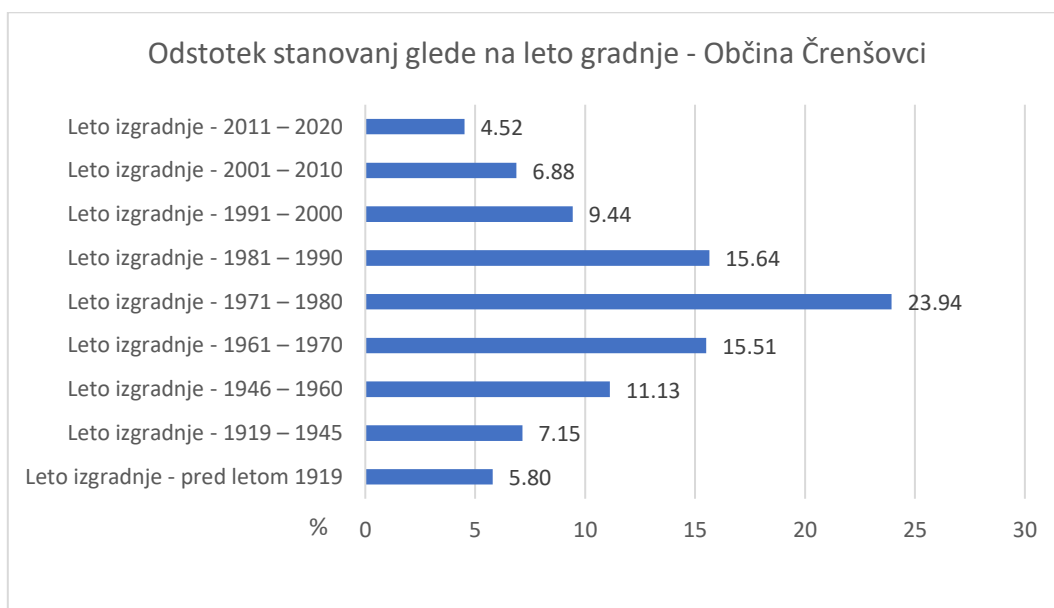
Graf 302: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Beltinci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

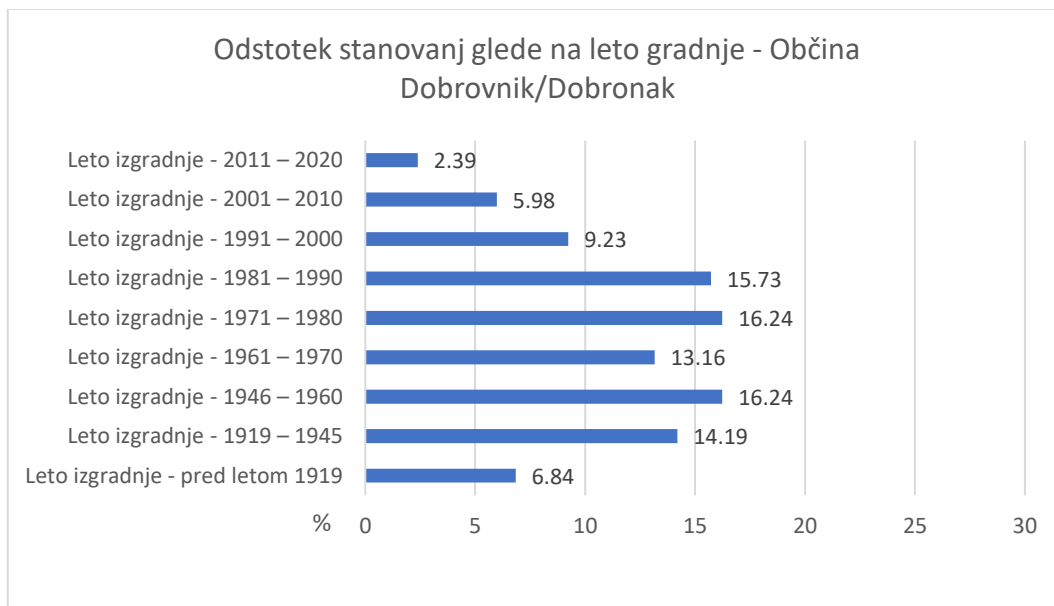
Graf 303: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Cankova (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

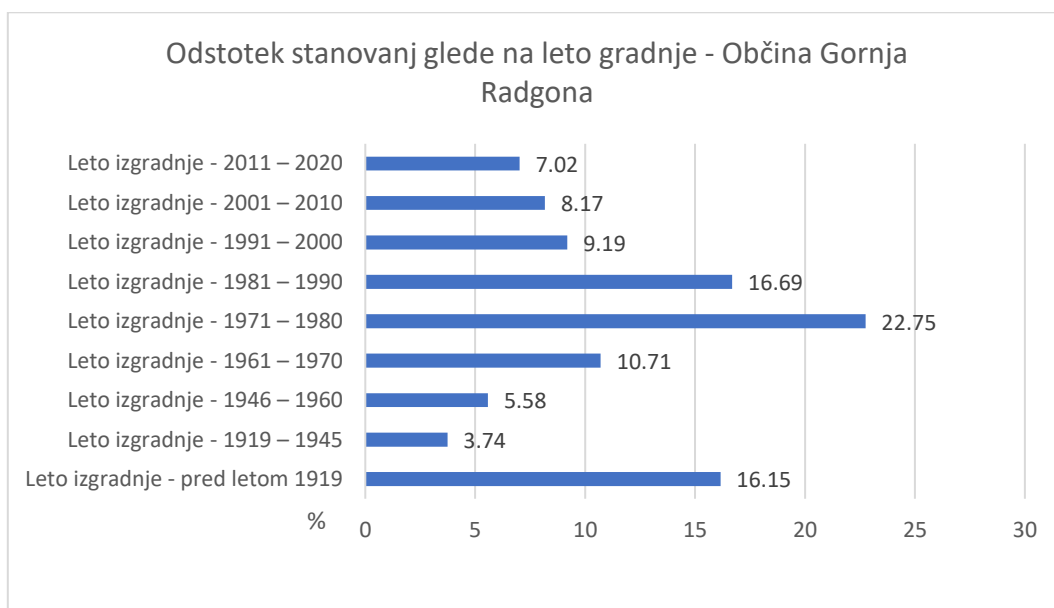
Graf 304: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Črenšovci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

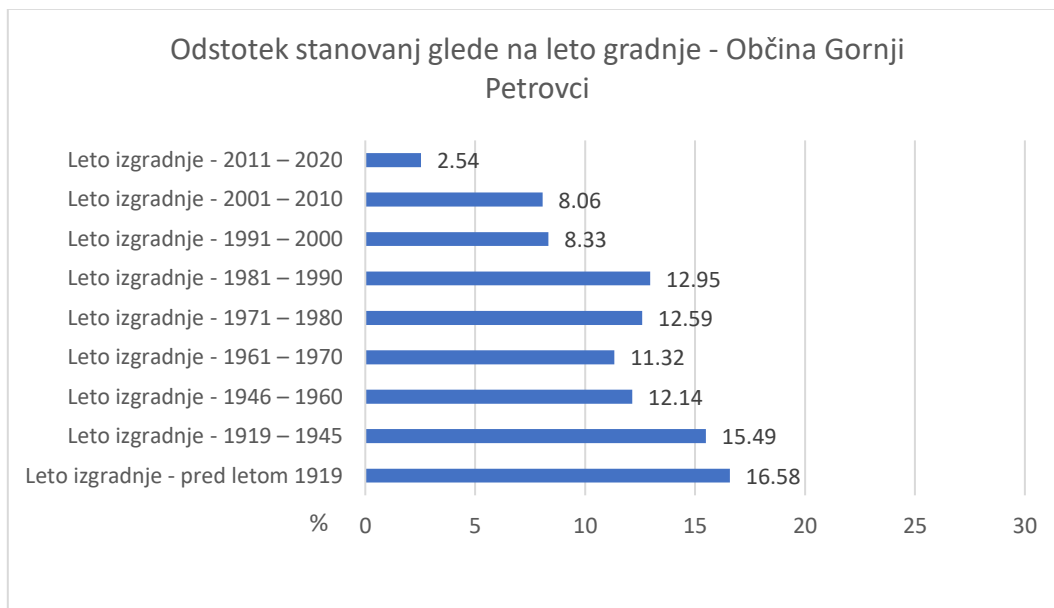
Graf 305: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Dobrovnik/Dobronak (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

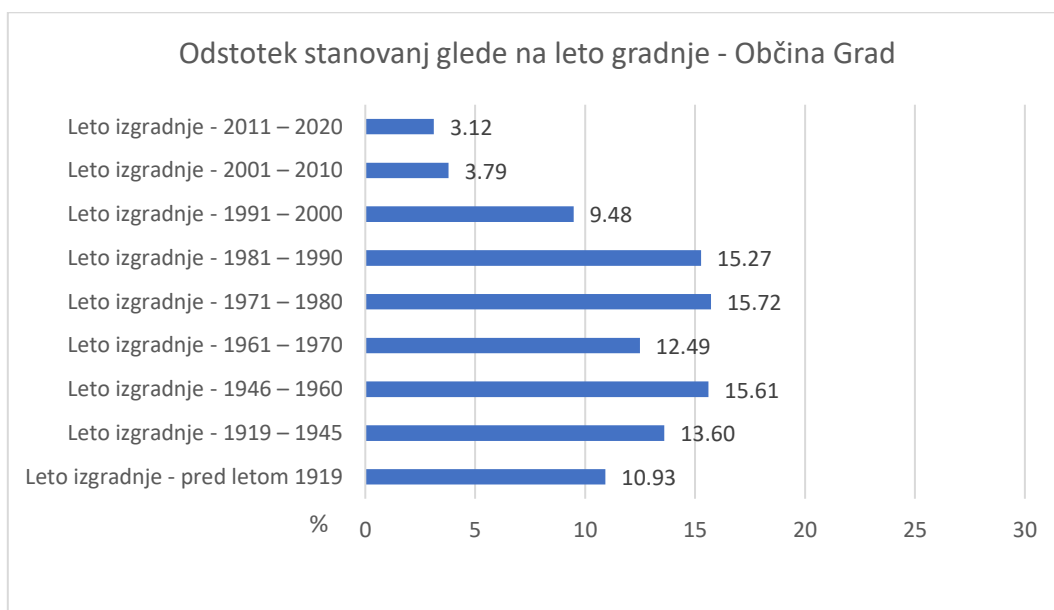
Graf 306: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Gornja Radgona (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

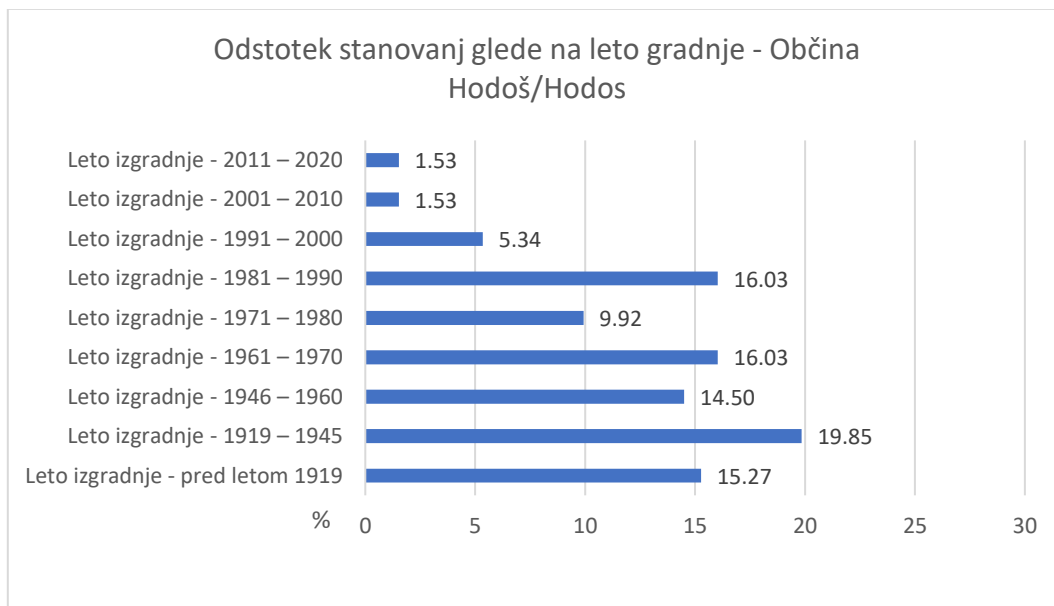
Graf 307: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Gornji Petrovci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

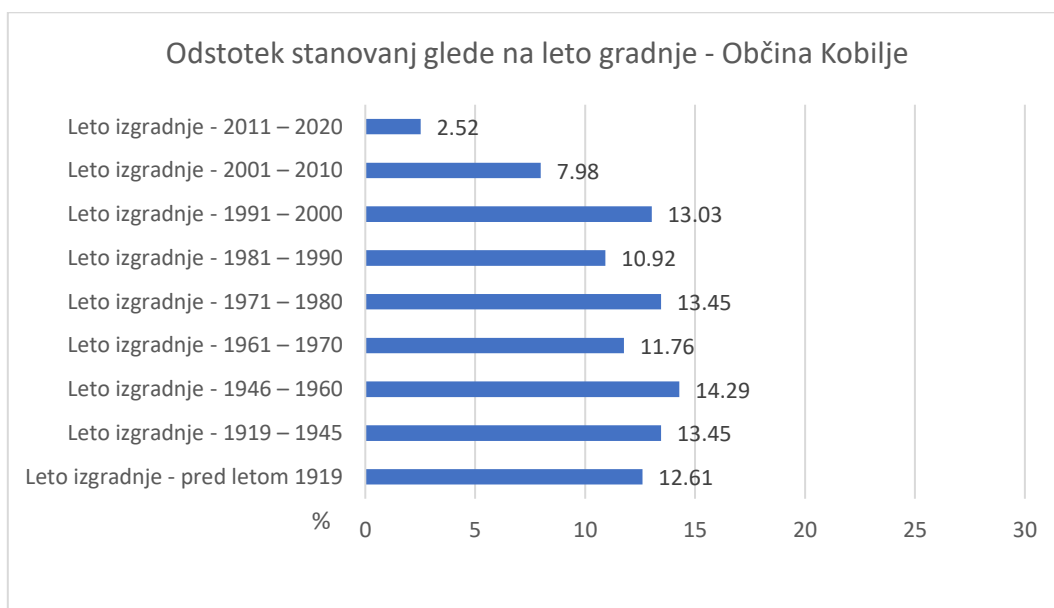
Graf 308: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Grad (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

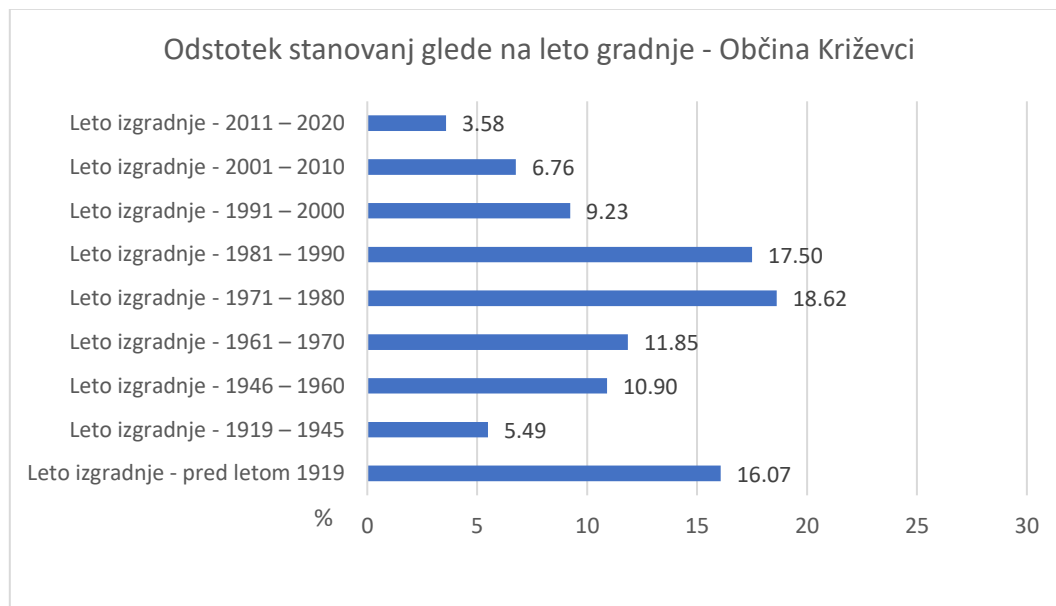
Graf 309: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Hodoš/Hodos (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

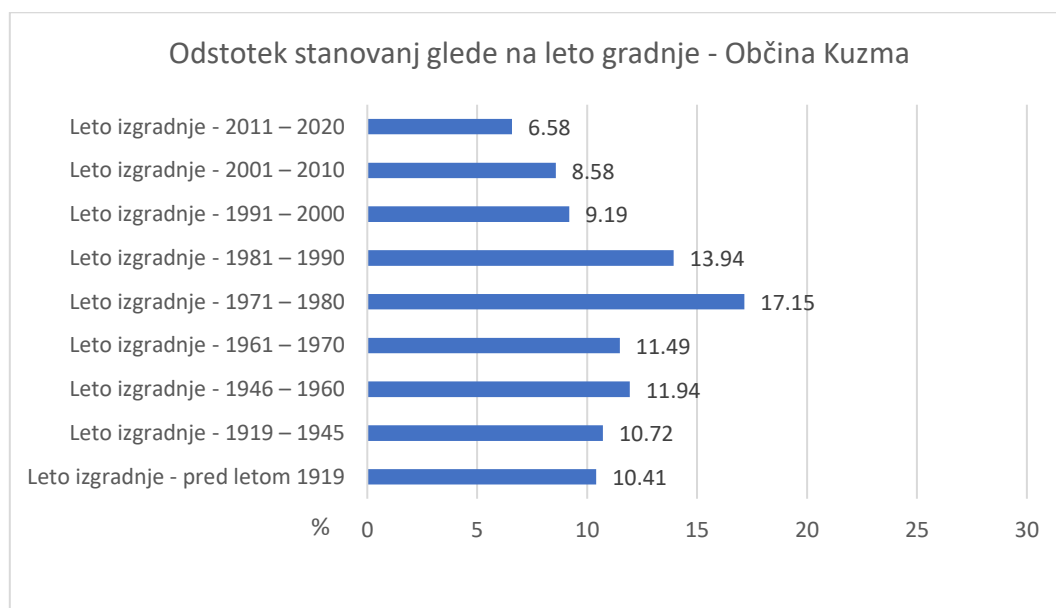
Graf 310: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Kobilje (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

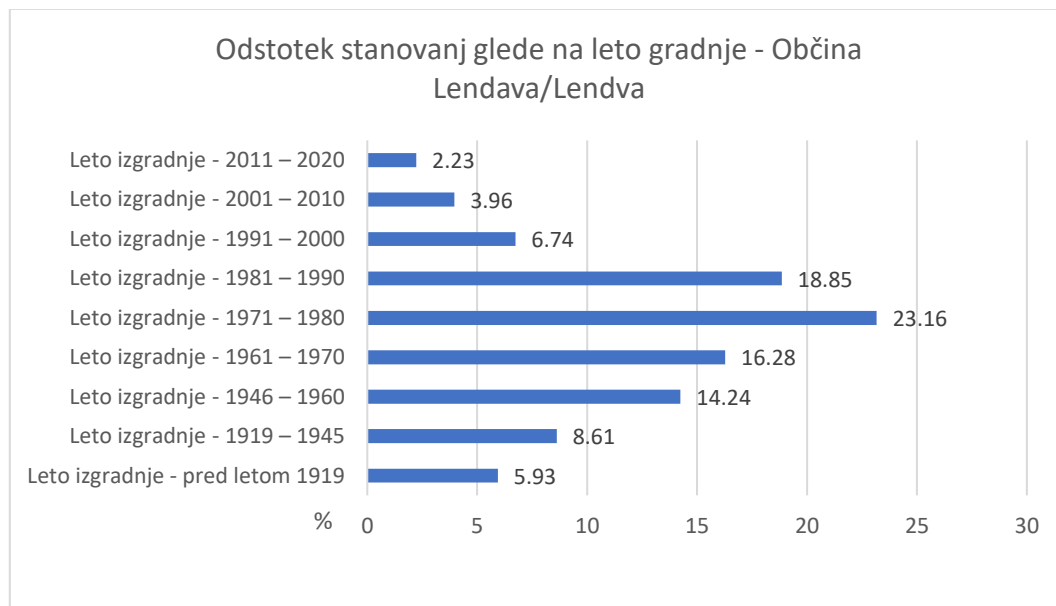
Graf 311.: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Križevci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

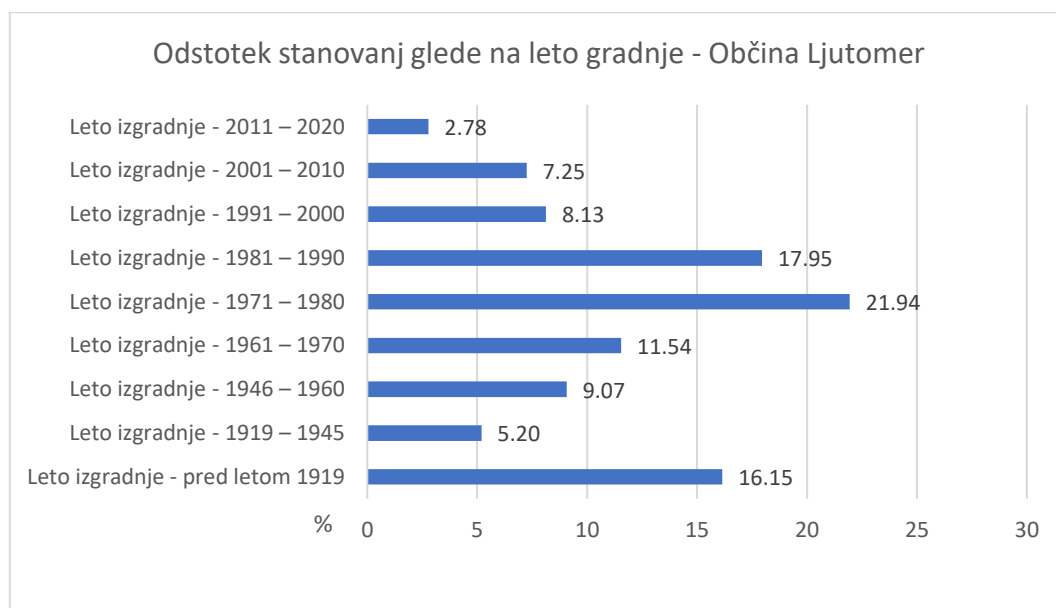
Graf 312.: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Kuzma (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

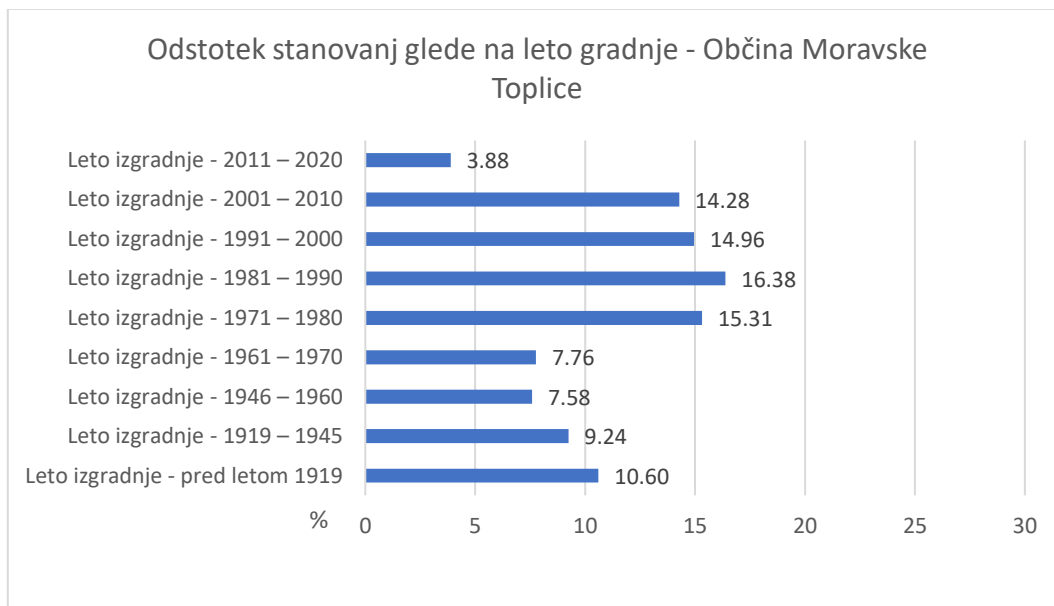
Graf 313: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Lendava/Lendva (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

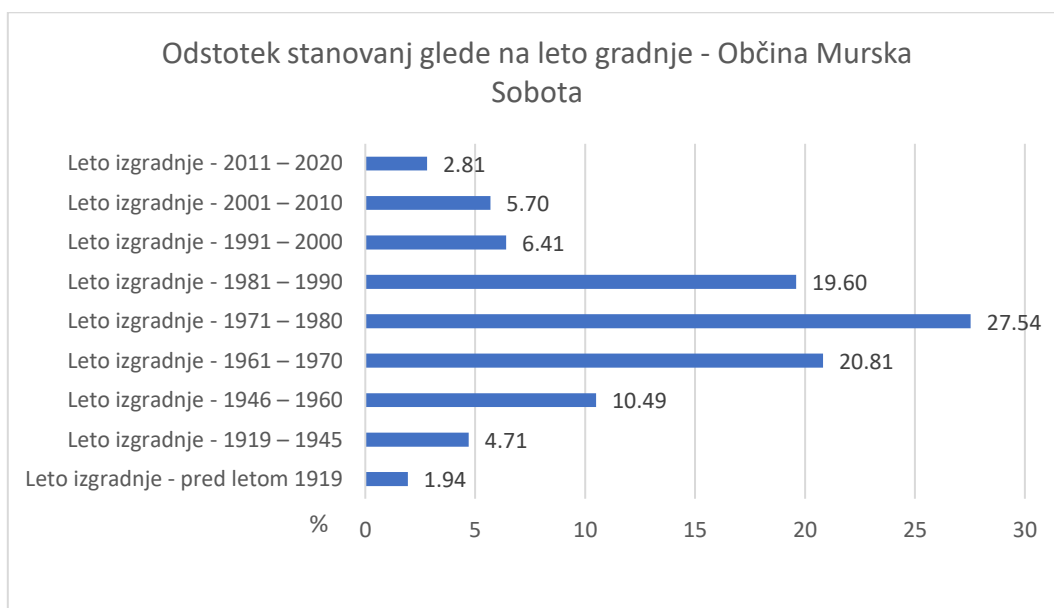
Graf 314: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Ljutomer (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

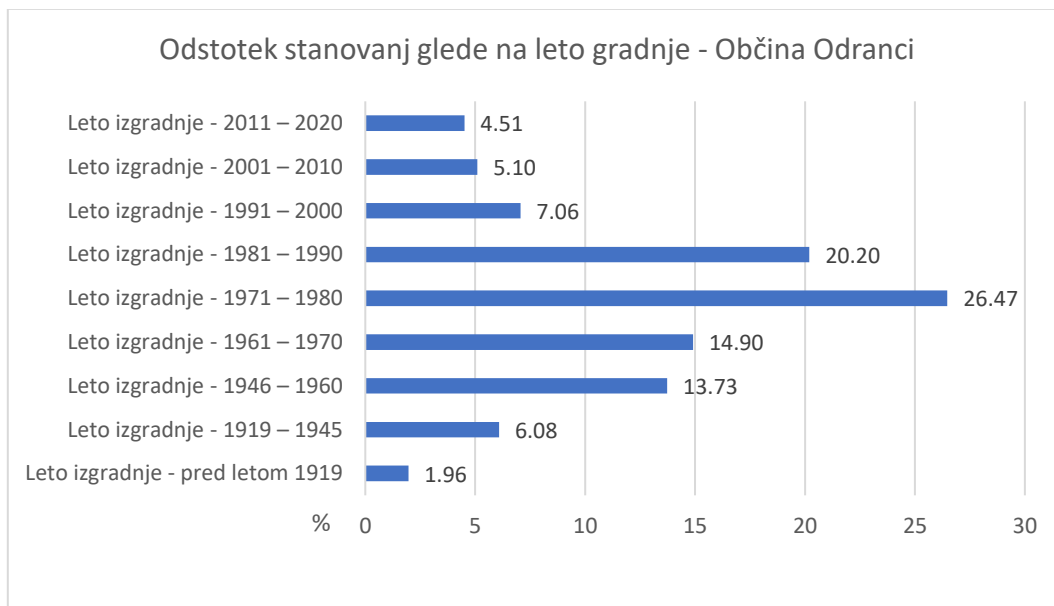
Graf 315: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Moravske Toplice (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

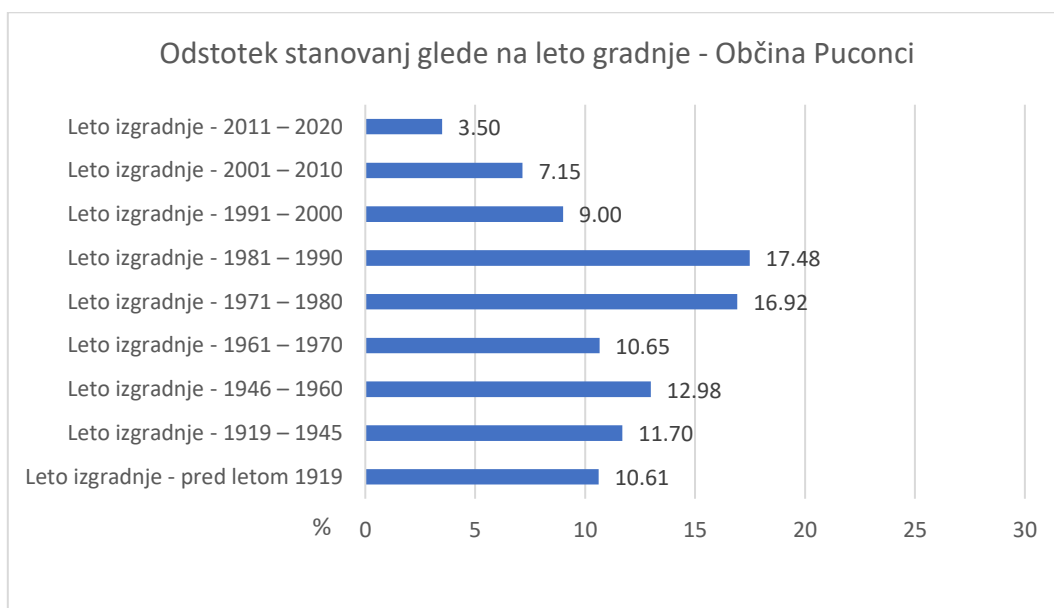
Graf 316: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Murska Sobota (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

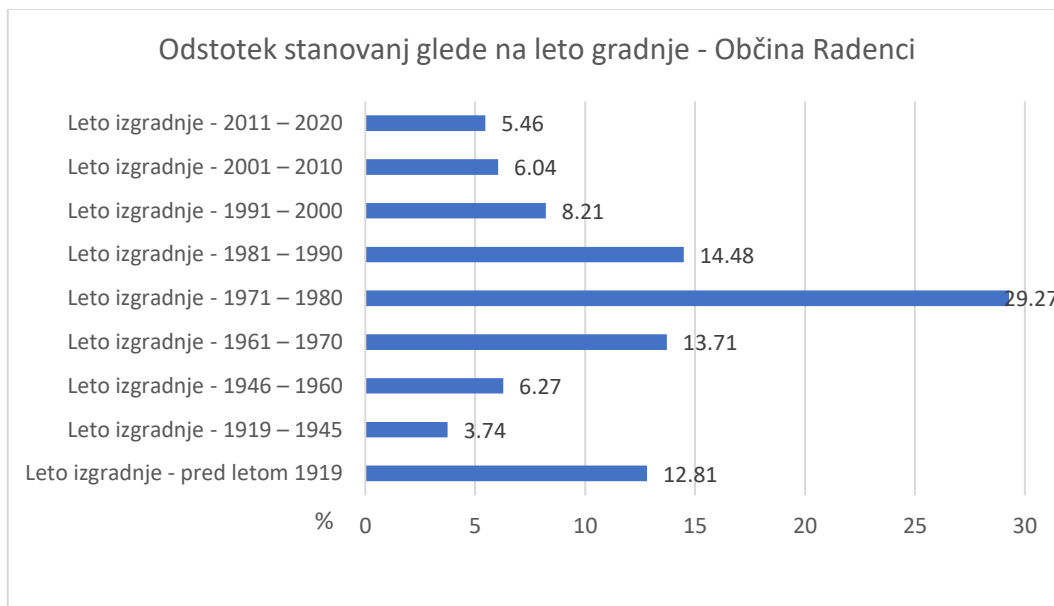
Graf 317: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Odranci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

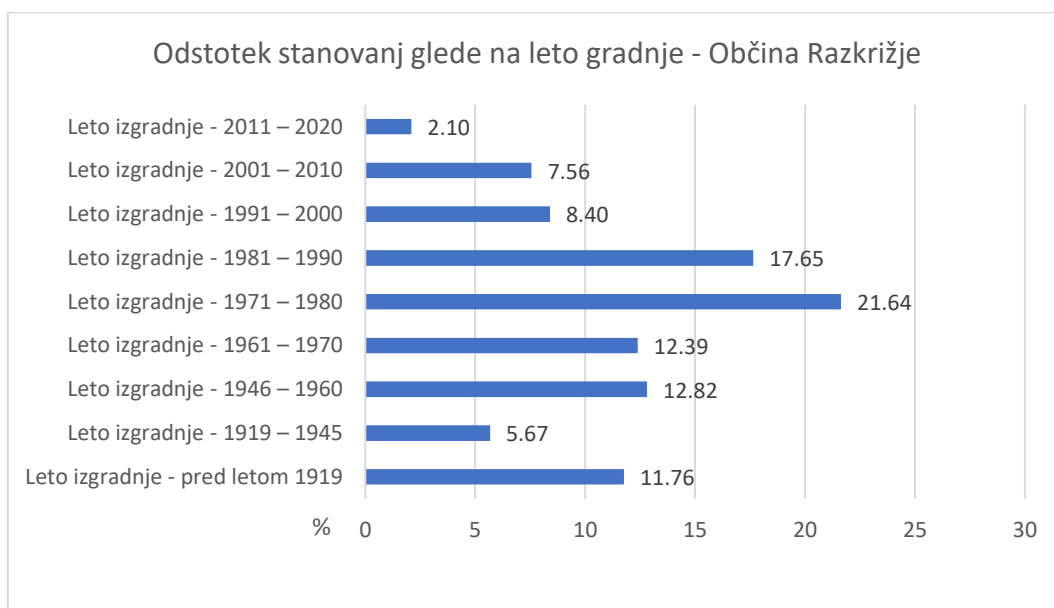
Graf 318: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Puconci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

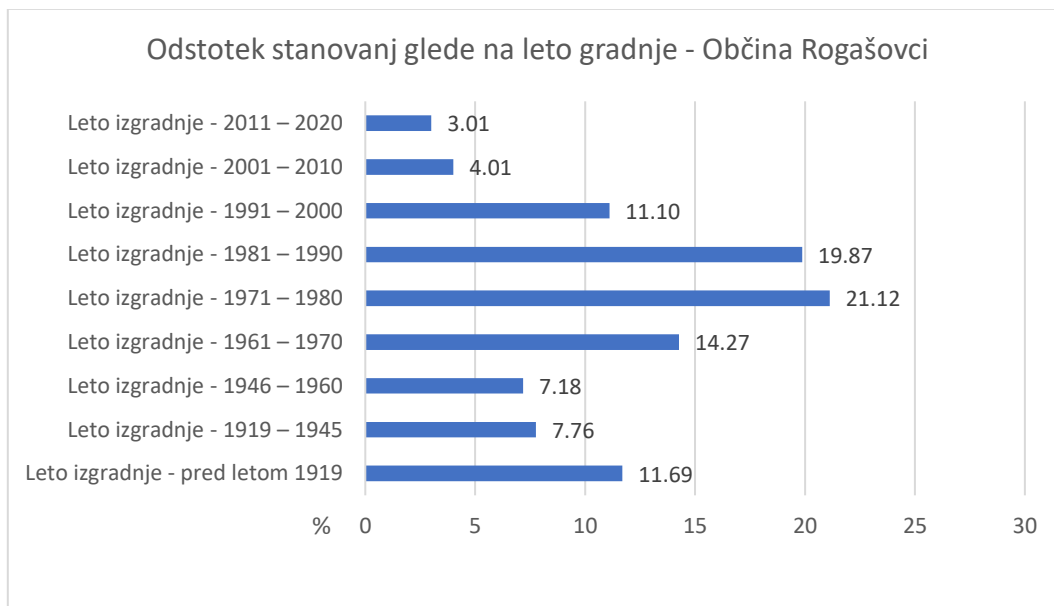
Graf 319: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Radenci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

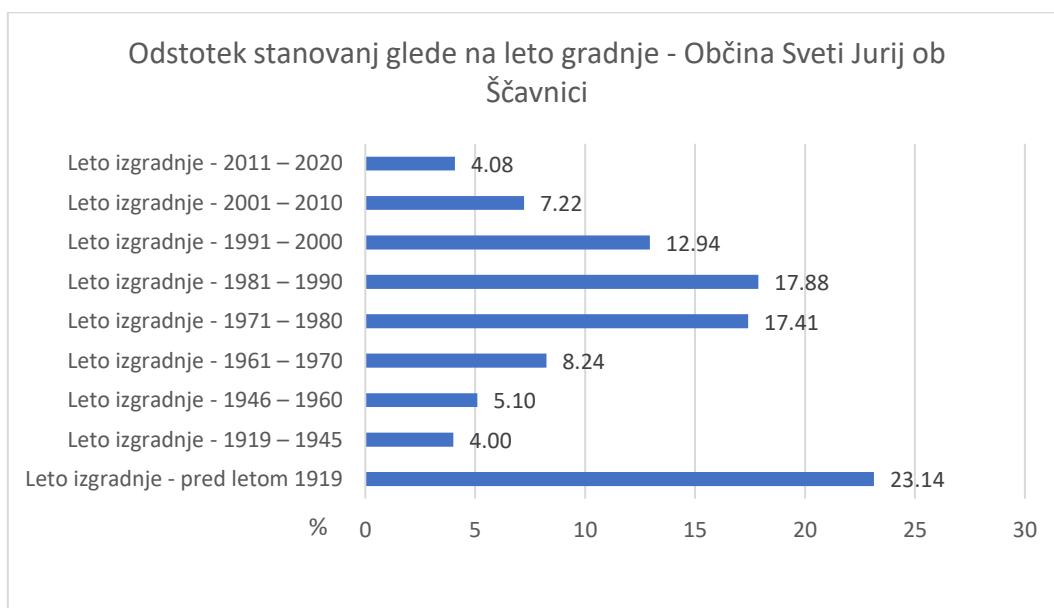
Graf 320: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Razkrižje (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

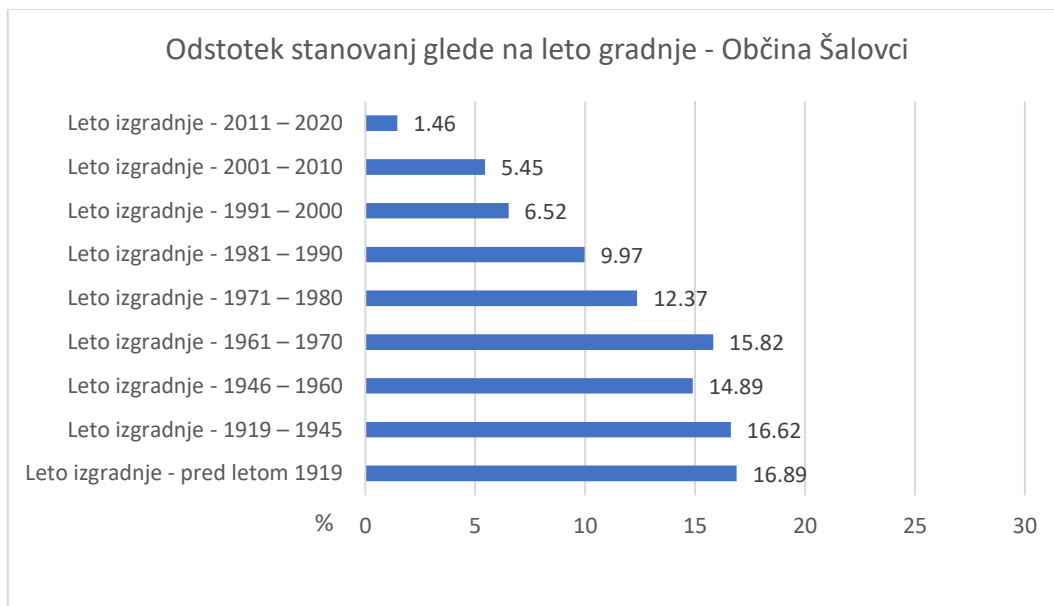
Graf 321: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Rogašovci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

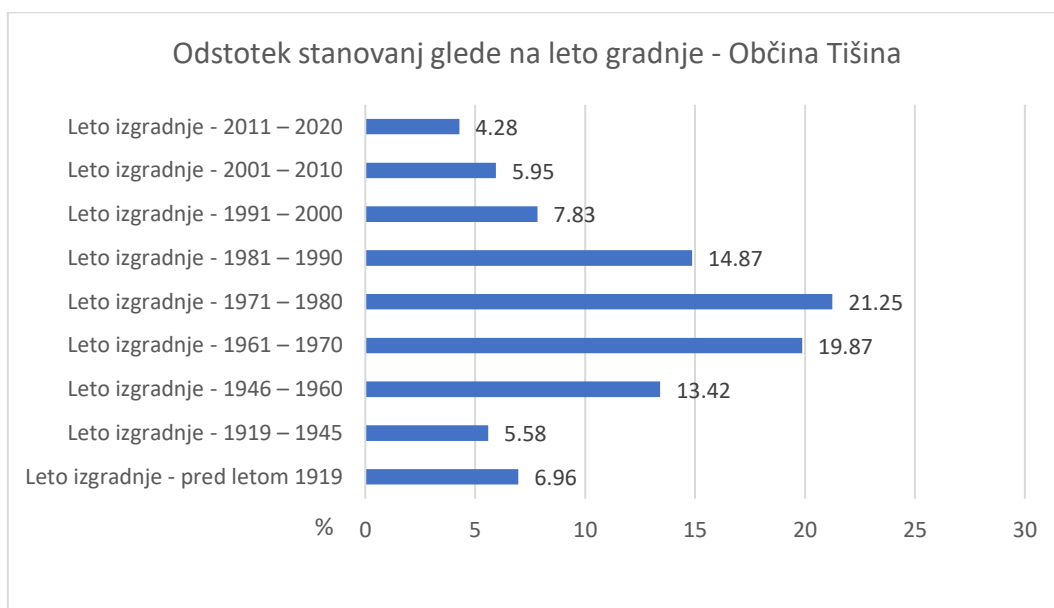
Graf 322: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Sveti Jurij ob Ščavnici (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

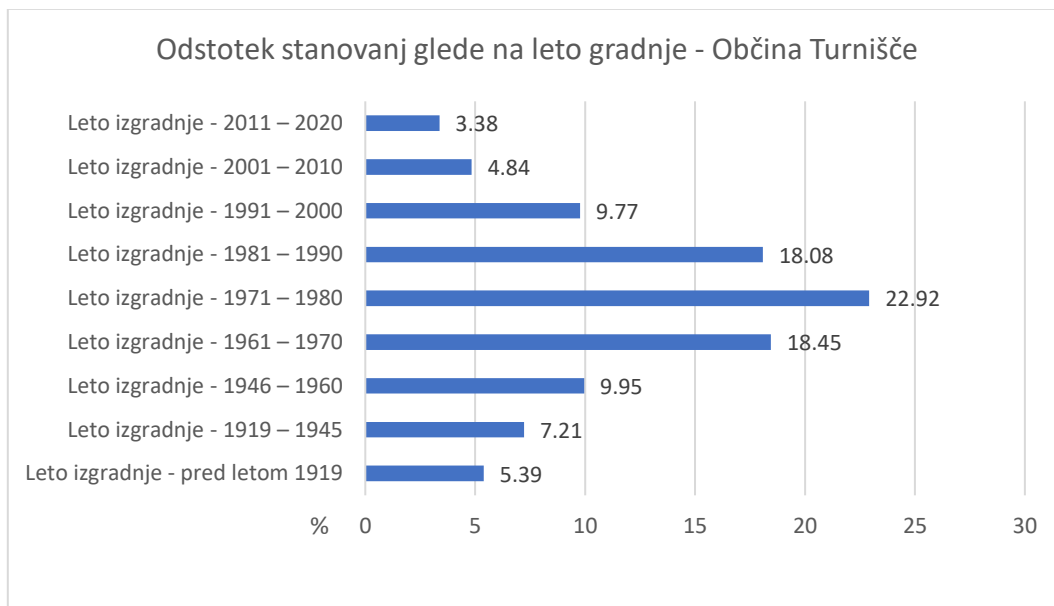
Graf 323: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Šalovci (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

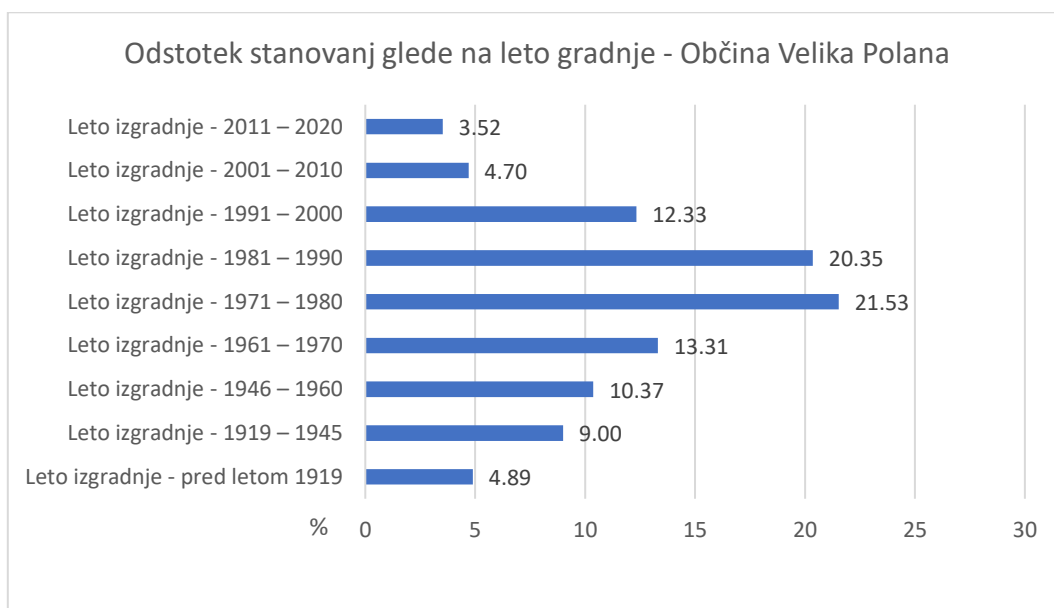
Graf 324: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Tišina (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

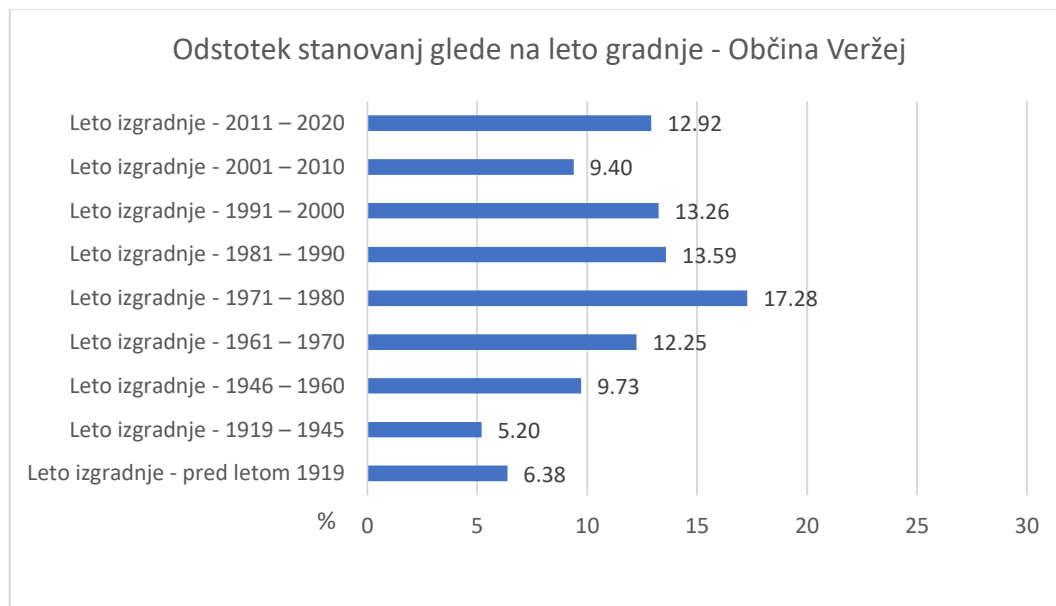
Graf 325: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Turnišče (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Graf 326: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Velika Polana (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Graf 327: Odstotek stanovanj glede na leto gradnje v Občini Veržej (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Grafi prikazujejo stanje stavbnega sektorja po občinah glede na leto gradnje, zbrani leta 2021. V Pomurju je bilo več kot 80 % vseh stanovanj zgrajenih do leta 1990. Leto izgradnje v Pomurju pred letom 1919 znaša okrog 10 %, kar še posebej izstopa v Občini Apače (okrog 25 %) in Občini Sveti Jurij ob Ščavnici (okrog 23 %). Slovensko povprečje izgradnje stanovanj po letu 2001 znaša dobrih 13 %, medtem ko je bilo v Pomurju v povprečju zgrajenih okrog 10 % stanovanj novejšje gradnje.

7.2.3 Medžimurska županija

Po Popisu prebivalstva iz leta 2021 je v Medžimurski županiji registriranih 33.965 stanovanjskih objektov. Od tega je 33.904 objektov namenjenih stalnemu prebivališču, preostale stanovanjske enote predstavljajo počitniške objekte, stanovanja, v katerih se opravlja dejavnost, začasno nenaseljene enote ter zapuščene objekte. Tabela 33 prikazuje število stanovanjskih enot po mestih in občinah v Medžimurski županiji ter povprečno število prebivalcev na stanovanje, namenjeno stalnemu bivanju. Največje povprečje beleži Občina Orehovica s 3,8 prebivalca na stanovanje, sledi Občina Pribislavec s 3,59 ter Občina Mala Subotica s 3,54. Na ravni županije je povprečje 3,1 prebivalca na stanovanje, medtem ko je na ravni Republike Hrvaške 2,7. Podatki kažejo, da ima Medžimurska županija izrazitejšo gostoto naseljenosti v stanovanjskih objektih, kar je mogoče povezati z večjim številom članov gospodinjstev v posameznih občinah ter z običajem večgeneracijskega bivanja.

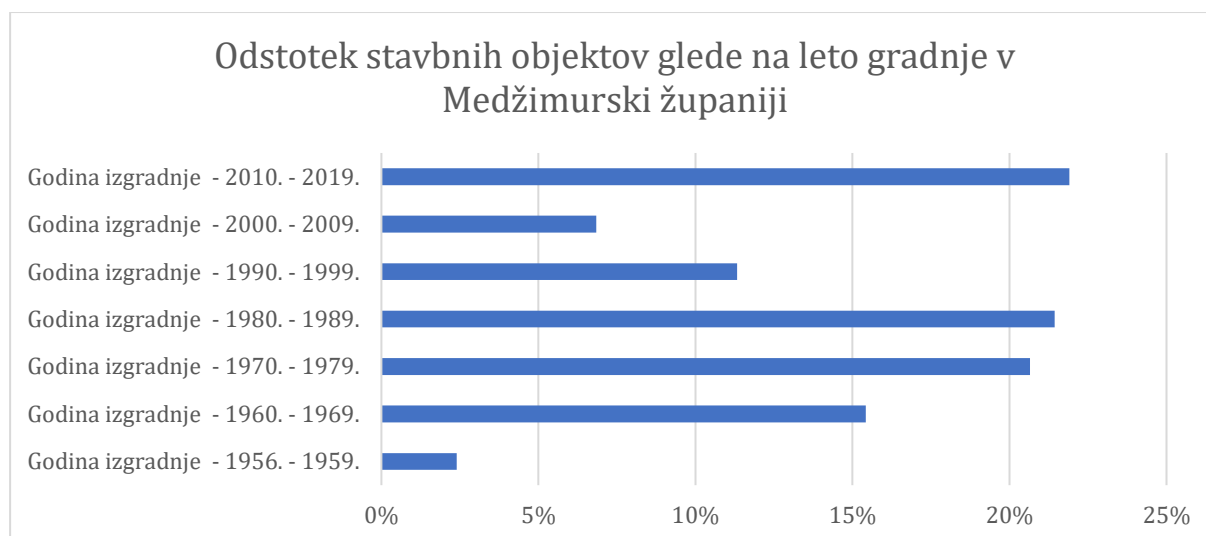
Tabela 67: Število stanovanjskih enot na območju mesta/občine v Medžimurski županiji

Mesto/občina	Stavbne enote		Število prebivalcev /stanovanje za stalno bivanje
	Skupaj	Stanovanja za bivanje	
Čakovec	9.399	9.385	2,89
Mursko Središče	1.865	1.863	3,14
Prelog	2.249	2.247	3,13
Belica	826	826	3,42
Dekanovec	218	218	3,39

Domašinec	599	598	3,22
Donja Dubrava	630	630	2,63
Donji Kraljevec	1.279	1.272	3,18
Donji Vidovec	407	406	2,95
Goričan	758	756	3,10
Gornji Mihaljevec	557	556	3,13
Kotoriba	933	932	3,15
Mala Subotica	1.229	1.226	3,54
Nedelišće	3.381	3.379	3,26
Orehovica	720	715	3,80
Podturen	1.128	1.126	3,12
Pribislavec	826	826	3,59
Selnica	868	864	3,05
Strahoninec	825	824	3,15
Sveta Marija	664	664	3,00
Sveti Juraj na Bregu	1.585	1.581	3,12
Sveti Martin na Muri	798	796	3,00
Šenkovec	886	884	3,06
Štrigova	804	799	2,95
Vratišinec	531	531	3,15
Skupaj MŽ	33.965	33.904	3,10
Skupaj RH	1.436.862	1.433.445	2,70

Podatki o številu izdanih dokumentov za gradnjo (gradbena dovoljenja, odločbe o soglasju za gradnjo ipd.) so bili prejeti od Upravnega oddelka za prostorsko urejanje, gradnjo in varstvo okolja Medžimurske županije. Poudariti je potrebno, da navedeno število zajema vse vrste aktov za gradnjo, tako za novogradnjo kot za rekonstrukcijo obstoječih objektov, vključno s prizidki. Poleg tega podatki vključujejo tudi odločbe o izvedenem stanju za nezakonito zgrajene ali rekonstruirane objekte. Razvidno je, da je največje število izdanih dokumentov za gradnjo ter odločb o izvedenem stanju zabeleženo v obdobju od 2010 do 2019 (Graf 162), kar je mogoče povezati z intenzivnim procesom legalizacije nezakonito zgrajenih objektov.

Graf 328: Odstotek stavbenih objektov glede na leto gradnje v Medžimurski županiji

7.2.4 Varaždinska županija

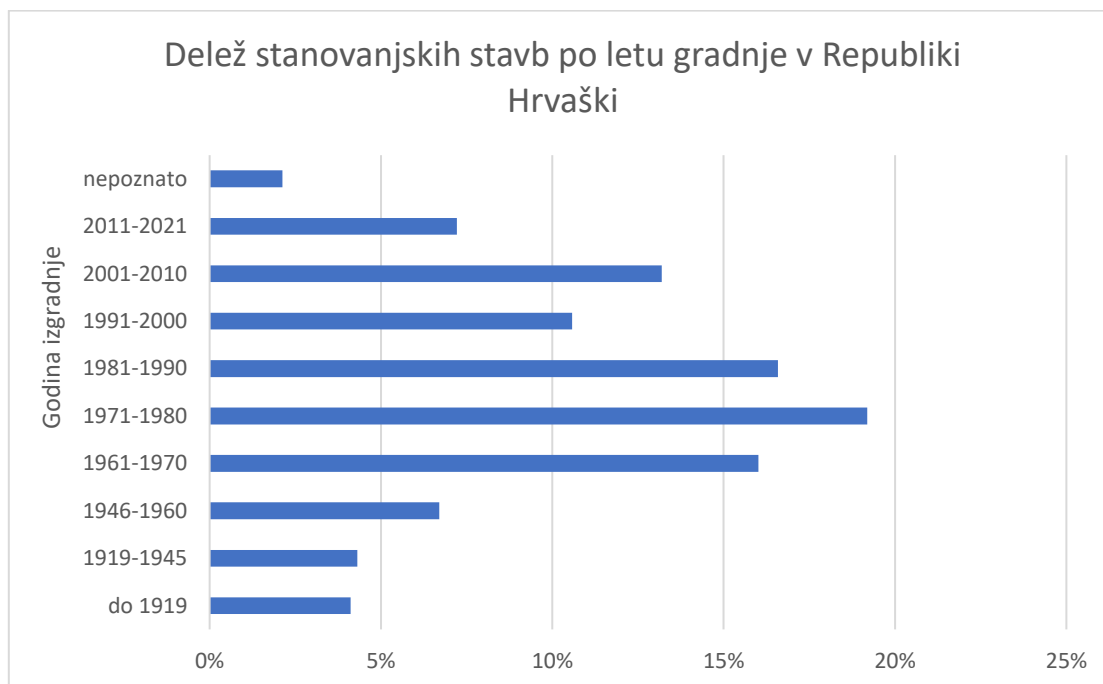
Po Popisu prebivalstva iz leta 2021 je bilo na območju Varaždinske županije evidentiranih 81.362 stanovanjskih objektov. Od tega je 67.627 objektov namenjenih stalnemu prebivanju, medtem ko preostale stanovanjske enote predstavljajo počitniške objekte, stanovanja, v katerih se izvaja dejavnost, začasno nezasedene objekte ter zapuščene objekte. Tabela 34 prikazuje število stanovanjskih enot po mestu/občini v Varaždinski županiji ter število prebivalcev na stanovanje za stalno bivanje.

Tabela 68: Število stanovanjskih enot na območju mesta/občine

Mesto/občina	Stavbne enote		Število prebivalcev /stanovanje za stalno bivanje
	Skupaj	Stanovi za stalno stanovanje	
Ivanec	6.009	4.765	2,7
Lepoglava	3.879	3.275	2,1
Ludbreg	5.967	3.505	2,4
Novi Marof	6.971	5.822	2,0
Varaždin	20.587	20.197	2,2
Varaždinske Toplice	3.596	2.543	2,2
Bednja	2.609	2.118	1,6
Beretinec	1.197	696	2,9
Breznica	1.010	856	2,3
Breznički Hum	746	611	1,9
Cestica	2.836	2.183	2,5
Donja Voća	1.265	1.021	2,0
Gornji Knežinec	2.893	2.000	2,5
Jalžabet	2.069	1.195	2,7
Klenovnik	867	705	2,5
Ljubeščica	929	838	2,0
Mali Bukovec	746	742	2,4
Martijanec	1.926	1.144	2,3
Maruševec	2.238	2.159	2,6
Petrijanec	1.410	1.391	3,3
Sračinec	1.593	1.579	3,0
Sveti Đurđ	1.266	1.243	2,7
Sveti Ilija	1.658	1.150	2,8
Trnovec Bartolovečki	2.238	2.205	2,8
Veliki Bukovec	483	473	2,8
Vidovec	1.569	1.482	3,3
Vinica	2.157	1.224	2,5
Visoko	648	505	2,6
Skupaj	81.362	67.627	2,4

Graf 163 prikazuje delež stanovanjskih stavb glede na leto izgradnje na ravni Republike Hrvaške. Ker pa podatki po županijah niso na voljo, se predvideva, da se stanje v Varaždinski županiji bistveno ne razlikuje od nacionalnega povprečja.

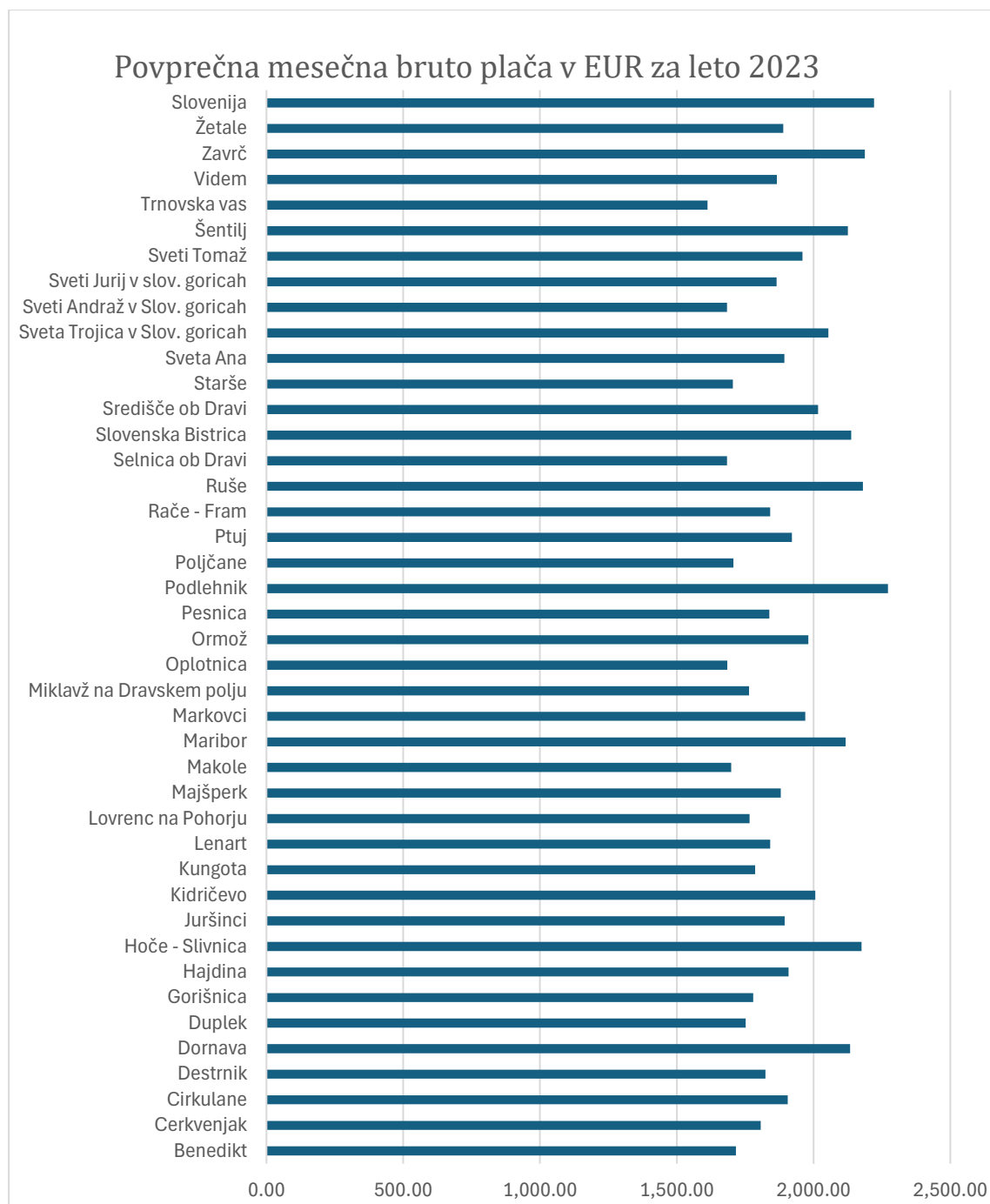
Graf 329: Delež stanovanjskih stavb po letu gradnje v Republiki Hrvaški

7.3. Prihodki gospodinjstev na območju Podravja, Pomurja, Medžimurske in Varaždinske županije

7.3.1 Podravska regija

Graf 330: Mesečna bruto plača za leto 2023

Vir: Statistični urad RS

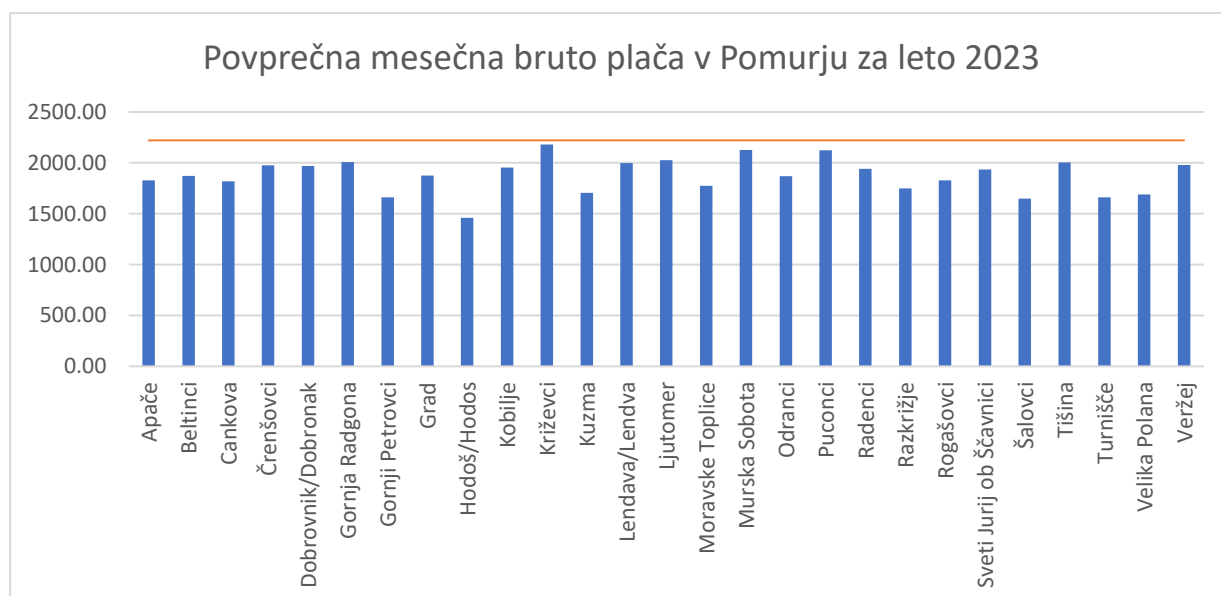
Na podlagi zgornjega grafa vidimo, da so razlike povprečnih mesečnih bruto plač po občinah Podravske regije med seboj precej razlikujejo. Nobena občina ne dosega povprečne bruto plače v

Sloveniji, ki je bila v letu 2.220,95 EUR. Ta podatek je pomemben tudi pri vprašanju energetske revščine, saj prebivalci z nižjimi dohodki težje zagotavljajo osnovne življenjske potrebe, kot so ogrevanje, hlajenje ali energetska učinkovitost svojih domov, zlasti ob visokih cenah energentov. V občinah z nižjimi povprečnimi plačami so tako gospodinjstva bistveno bolj ranljiva, kar povečuje socialne razlike ter izpostavlja potrebo po ciljanih podpornih ukrepih, od subvencij do energetske prenove stavb.

7.3.2 Pomurska regija

Povprečna mesečna bruto plača za leto 2023 v Pomurju znaša 2.019,69 EUR. Kot je razvidno iz Grafa 165, nobena občina v Pomurju ne dosega povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji, ki za leto 2023 znaša 2.220,95 EUR. Največje odstopanje je vidno pri občini Hodoš/Hodos, kjer znaša povprečna mesečna bruto plača 1.458,84 EUR, kar je za 34% manj kot je slovensko povprečje.

Graf 331: Povprečna mesečna bruto plača v Pomurju za leto 2023 (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

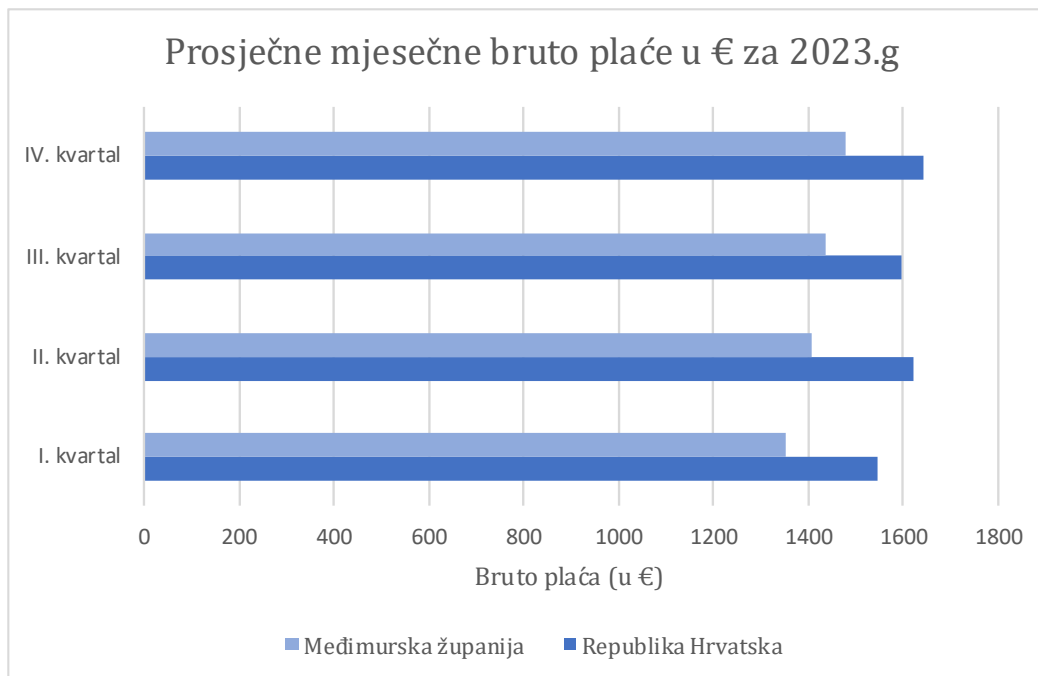

Gospodarski položaj regije se počasi izboljšuje, a še zmeraj beležimo nizek BDP na prebivalca, ki je v letu 2023 znašal 20 360 EUR in je bil izrazito nižji od slovenskega povprečja (30 158 EUR). Prav tako je za Pomurje značilen najnižji razpoložljivi dohodek na prebivalca (v letu 2023 je znašal 14 792 EUR, v Sloveniji povprečno 16 615 EUR). (vir: Statistični urad Republike Slovenije)

Ker gre pri energetske revščini tudi za neposredno povezavo med prihodki gospodinjstev in deležem stroškov za energijo / energente, se nam ta podatek zdi precej pomemben. S tem so lahko povezana vlaganja občin v ukrepe za povečevanje samozaposlovanja, dviga izobrazbene strukture in ustanavljanja domačih podjetij, kjer bo kapital ostajal v domačem okolju (višje plače).

7.3.3 Medžimurska županija

Graf 332: Povprečna mesečna bruto plača v € v Medžimurski županiji za leto 2023

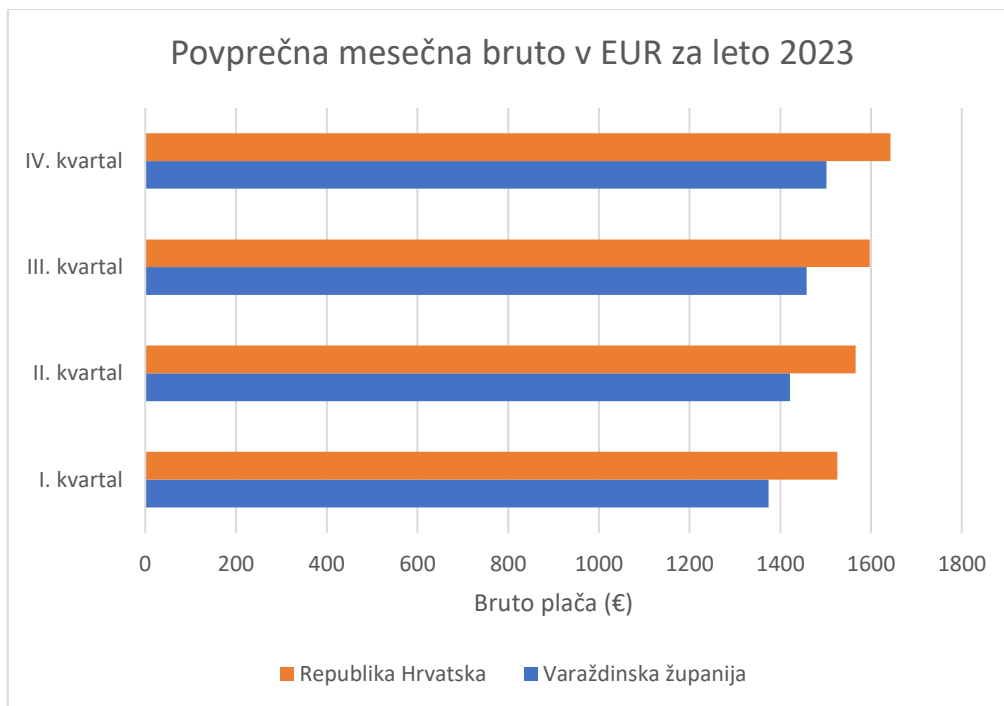

Graf 166 prikazuje povprečne mesečne bruto plače v Medžimurski županiji ter na ravni Republike Hrvaške po četrtletjih za leto 2023. Bruto plače v Medžimurju se gibljejo od 1.354 € do 1.480 € in kažejo kontinuirano rast tekom leta. V primerjavi z nacionalnim povprečjem, čeprav naraščajo, je intenziteta rasti nekoliko nižja. Povprečne bruto plače v Republiki Hrvaški v istem obdobju znašajo od 1.547 € do 1.643 €, kar pomeni, da so v Medžimurju nižje za približno 10 %.

7.3.4 Varaždinska županija

Povprečne mesečne bruto plače se v Varaždinski županiji v letu 2023 gibljejo od 1.374 € do 1.502 €, kar je približno 9 % manj kot povprečne mesečne bruto plače v Republiki Hrvaški.

Graf 333: Povprečne mesečne bruto plače v Varaždinski županiji za leto 2023

8. Zaključki

Pregled stanja v Podravski, Pomurski, Medžimurski in Varaždinski regiji jasno kaže, da je energetska revščina resen in vse bolj pereč problem. Čeprav so med občinami in regijami velike razlike, se povsod ponavlja podoben vzorec. Največ težav imajo starejši, enostarševske družine in gospodinjstva z nizkimi prihodki. Vzrokov je več: visoki stroški energentov, slabi bivalni pogoji, energetske neučinkovite stavbe in omejene možnosti za vlaganja v izboljšave.

Za dolgoročno zmanjšanje energetske revščine bodo ključni kombinacija socialnih ukrepov, sistematične energetske obnove stavb in izboljšanje dostopa do trajnostnih virov energije. Pomembno pa bo tudi tesno sodelovanje občin oz. županij, državnih institucij, nevladnih organizacij in lokalnih skupnosti ter aktivno vključevanje prebivalcev. Le tako bo mogoče zmanjšati obstoječe razlike in izboljšati kakovost življenja v vseh obravnavanih regijah.

Podravska regija

Podravska regija se kljub nekaterim pozitivnim premikom na področju socialne in gospodarske slike še naprej sooča z izrazitimi izzivi, povezanimi z revščino in energetske ranljivostjo prebivalstva. Dejstvo, da je leta 2024 kar 10 % gospodinjstev živelo v energetske revščini – kar je skoraj tri odstotke več kot leto prej in občutno nad slovenskim povprečjem – jasno kaže, da gre za pereč problem, ki zahteva usklajeno ukrepanje. Posebej zaskrbljujoče je, da več kot polovica občin v regiji presega državno povprečje, kar pomeni, da gre za širši, sistemski izziv in ne le za posamezne lokalne primere. Najnižjo stopnjo energetske revščine beleži občina Kungota, najvišjo pa Dornava, kar odraža tudi notranje razlike znotraj regije. Najbolj ogrožene skupine ostajajo starejša enočlanska gospodinjstva, enostarševske družine in socialno ogroženi, saj so ti zaradi omejenih dohodkov in slabših bivalnih pogojev še posebej občutljivi na nihanja cen energentov. Za zmanjšanje energetske revščine bo nujna kombinacija ciljanih socialnih ukrepov in sistematičnih energetskih sanacij stavb, ki bodo dolgoročno prispevale k znižanju stroškov energije, izboljšanju kakovosti bivanja ter k večji socialni vključenosti. Le z medsebojnim sodelovanjem občin, države in nevladnih organizacij ter z aktivnim vključevanjem prebivalcev bo mogoče oblikovati učinkovite in trajnostne rešitve, ki bodo zmanjšale energetske revščine in s tem izboljšale kakovost življenja v Podravski regiji.

Pomurska regija

Pomurska regija se uvršča med območja z najbolj izrazitimi težavami energetske revščine v Sloveniji. Razlike med občinami so zelo velike – v Hodošu je kar 27,27 % gospodinjstev energetske revnih, kar je več kot trikrat nad slovenskim povprečjem, medtem ko je v Veliki Polani ta delež le 2,01 %. Skupno kar 18 od 27 občin presega državno povprečje, v 12 občinah pa je stopnja energetske revščine višja od 10 %. Občine Cankova, Črenšovci in Hodoš še posebej izstopajo po visokih deležih. To kaže na močno razpršenost in neenakost znotraj regije, kjer so nekatera območja bistveno bolj ranljiva kot druga. Čeprav številke same po sebi povedo veliko, je pomembno razumeti, da za temi podatki stojijo ljudje in družine, ki se vsakodnevno soočajo s težavo, kako plačati osnovne stroške energije. Rešitev bo zahtevala usklajeno delovanje občin, države in lokalnih skupnosti, pa tudi prilagojene ukrepe za najbolj prizadeta območja, saj enotne rešitve ne bodo dovolj.

Medžimurska županija

Analiza stanja v Medžimurski županiji kaže, da delež energetske revnega prebivalstva pomembno variira med posameznimi enotami lokalne samouprave. Energetski pregledi gospodinjstev

razkrivajo visoko porabo energije, nizko energetske učinkovitost in zastarele ogrevalne sisteme, medtem ko podatki o prejemnikih različnih oblik pomoči kažejo na znatno število ranljivih gospodinjstev.

Medžimurska županija se sooča z neugodno izobraževalno strukturo v posameznih občinah, povišano stopnjo brezposelnosti med nizko kvalificiranimi osebami, večjim številom članov gospodinjstev ter nižjimi plačami v primerjavi z nacionalnim povprečjem. Kombinacija teh dejavnikov skupaj s slabimi bivalnimi pogoji, nizko učinkovitostjo objektov in visokimi stroški energentov postavlja znaten delež prebivalstva v stanje energetske revščine.

Glede na izražena tveganja je nujno izvajati ciljno usmerjene ukrepe na področju izobraževanja, zaposlovanja, energetske prenove in socialne politike, da bi zmanjšali obstoječe razlike in izboljšali kakovost življenja prebivalcev.

Varaždinska županija

Ocena števila energetske revnih gospodinjstev v Varaždinski županiji je zahtevna, saj za zdaj ne obstajajo uradna merila za njihovo opredelitev. Za oceno so bili uporabljeni podatki energetskih pregledov, ki so bili večinoma opravljeni v socialnih stanovanjih v Varaždinu, in indikativni kriteriji, ki zajemajo porabo energije, vode ter subjektivno dožemanje bivalnega udobja.

Po podatkih pregledov med 16 % in 30 % gospodinjstev spada v kategorijo energetske revščine glede na povišano porabo električne energije, medtem ko je glede na porabo toplote energetske revnih kar 46 % do 74 % gospodinjstev. Visoko porabo vode beleži 54 % gospodinjstev. Subjektivna ocena bivalnega udobja kaže, da 60 % gospodinjstev poleti trpi zaradi vročine, medtem ko 34 % gospodinjstev pozimi zaznava prehlad.

Rezultati kažejo na visok delež gospodinjstev v stanju energetske revščine, kar je bilo pričakovano, saj so bili pregledi usmerjeni predvsem na socialno ranljive skupine.